

151554

Caron. 95

We. 8494.

sidr0017576

Biblioteka Jagellonska

We 8494

REGNI MUSCHOVI-
TICI SCIOGRAPHIA.

Thet är:

En wijs och egen-
teligh Beskrifning om Rydzland / med
thes många och stora Furstendömers / Pro-
uiciers / Befästningars / Ståders / Stögars
och Elfwers Tillstånd / Rum och
Lägenheet:

Såsom och the Muskowiterste Stor-
fursters Härkomst / Regemente / macht och myn-
digheet / medh theas Gudstjenst och Ceremonier /
Stadgar och ärbåfwor / både vthi Adelliga
och Politiske saker /

Vthi Sex Böcker Korteligen författat / beskrif-
win och sammandragin / af

PETRO PETREIO
VBSALIENSI.

Tryckt i Stockholm / hoos Ignatium
Meurer / Åhr 1615.

Anders Aronson Linnabind.

130 3480

Then Stormechtigste högborne
Furste och Herre/Her
Gustaf Adolph/
Swerikis / Göthes och Wendes Arfs
furste och vthförade Konung: Storfurste til
Finland / Hertigh til Estland och Wess
mañeland/ min allernädigste Ko
nung och Herre/är

Wijn ödmuete och tropplichte tjänst vthi all vn
derdämigheet/altijdh redebogen til at hörsambli
gen bewissa så länge iagh leffuer.

Sormechtigste Ko
nung/ Högborne Furste/
Allernädigste Herre/Wij
hafue vti wårt loflige Fä
dhernesland / Swerikie /
GVDh thes loff/många
sköna/hårliga och tröstri
ka Böcker vthi then helgha
Skrift / som lära och vn
derwisa råtta wäghen til Himmelriket/ och Stä
larnas Saligheet: Ja / wij finna och många nyt
(c) ij tige

Föreläset.

tigha Historier/af wälachtade män/på allahanda
slag; Tungomål skrefne och vthgångne/ som tiena
til vthwertes tucht och Sedher/och gifwa nyttigh
Lärdom och förfarenheet/ om många fremmande
Land; och Konungarijkers tilstånd/ huru the vthi
Werlden äre belagne/små eller stora/fattige heller
Rika/ förmögne eller oförmögne/ Christne heller
Hedniske/ hwadh för Regenter och Konungar the
hafst hafua: anten the hafua wäl och Christeligen/
illa heller Tyranniskeligen regerat/ och hwadh för
Politia oc Gud; tjänst/ Stadgar och Ceremonier
hoos them i bruk hafua warit/ och äre/ så at ther
om intet widhlyfftigare görs behoff något at skrif-
wa/och här framhafua. Men effter om Ryßland/
som öster ifrån oss ligger/och sträcker sigh vthi norr
och söder några hundrademiler: Sålom och om
the monga Land och stora Furstendömen/ som the
Ryßar och Muskowiter sigh wäldeligen tiläggha/
icke många Böcker finnas vthgångna/ och the som
tå finnas/the äre på fremmande/ och icke på vårt
Sådernes Tungomål bestreffne/och fela ther hoos
vthi många måtto/ at sanningen är icke så fullkom-
ligen drabbat/ som hon borde/ medhan the icke aff
äggha förfarenheet: vthan effter andras berättel-
ser sådant hafu askriffuit/ hwilket sigh förorsakas
aff

Föreläset.

aff thet groffua / plumpa och Barbariska Folket/
som i Landet boor / som ingen fremmande hafuer
tilstادت at dragha ther in och vth/sålom vthi all an-
nor Land är sedhwanligit / som hafua rättelighen
Land;ens lägenheet och tilstånd kunnat förfara.
Th alla the / förvthan Fremmande Potentaters
Sändebndh/ som ther äre inkompne/ anten til at
driffua handel / heller eliest tiena och försökia sigh/
heller på någon annan *Condition*: the hafua ther
most alt in til ändan vthärda/hwar the eliest hafua
welat vndwika torn och hächtelse/Stegel och hiul.
Th ingen ilgerningsman/ som aldrigh så ondt haf-
wer bedriffuit/thet wari sigh Stöld / råån/mord/
wäld;wärdan/hoor/tidelagh/förräderij eller an-
nat/warder så ynkeligen och obarmherteligen plä-
gat och straffat /som then som wil begiffua sigh aff
Landet/anten heemligen eller vppenbarligen/ när
thet bliffuer spordt och vppenbart.

Therföre hafuer och Land;ens lägenheet /
sampt thes *Politia*/ skick och ordning/både i Ande-
lige och werldzlige saker/ mångom icke synnerligen
warit kunigt/myckit mindre hafua the och tå kun-
nat ther om någhot wist skrifua och berätta. Men
effter iagh vthi fyra åhr vthi samma Land;anda
medh stor Liff;fahra/icke allenast hafuer wistat /
(:) iij utan

Föreläset.

utan oc sedan Gudh Allmechtig mig heem til mitt
färe Fädernesland nådeligen halp/ år sedan både
aff then Stormechtigste/ Högborne Furste oc Her
re/ Her Carl the IX. Swerits / Göthes/ Wen
des/ Finars/ Carelers/ Lappers i Norlanden/ the
Sajaners och Esters i Lifland/ Christelig oc Hög
loflig i åminnelse/ Konung/ E. K. M. s Herfader:
Såsom af E. K. M. några åthskilliga resor / med
synnerlig wårp oc årender/ både til Moskow oc sto
re Nogården förskickat/ ther af iagh haffuer Land
zens lågenheet uti skog oc mark/ åker och ång/ berg
och dalar/ siögar/ strömar och elskar: Innogheet
på allahanda slag: frucht/ korn oc kerna: mycken
på diur/ fiskar och Foglar: Inbyggjernas skick och
ordning/ uti lefverne oc omgånge: huru the byggja
och bo: Hwadh Frijsheet och Privilegier the haff
ua: Hwadh tråldom och Servitut the åre vnder
giffne: Hwadh Religion och Gudsdytienst the
öffua: Hwadh Stadgar och Statuter the bruka/
såsom mykit annat/ både om Slott och Befästnin
gar / Städher och Byjar / Ryrckior och Klöster/
någorlunda seedt/ beskådhut och antecknat. Och
hwadh som iagh sielff vthi så måtto / icke haffuer
kunnat försara och ransaka / haffuer iagh så medh
all flit vthaff andra Troowärdighe Måns Doe

en.

Föreläset.

owmenter och Skriffter vthletat och sammandra
ghit/ at alt thetta / som nu så länge haffuer legbat
vthi Mörckret fördolt / och androm bådhe In
och Vthlenskom här til/ vthan twiswel / warit o
kunnigt / motte nu bliffua oppenbart / och i Liuset
framkomma/ effter wij icke åre / som Plato wål och
hederlighen talar/ födde oss sielffue til gagn och go
dho: Vthan åre och ther bredhe widh plichti
ghe/ at tienna wårde Fädhernesland och Wänner.
Så åndoch iagh här vthinnan befinner mig swag
och ofstäckeligh / til at fulända ett sådant mödosamt
arbete / som ingen för mig vthi wårt Fädhernes
land sigh haffuer fördrifstat at företagha: Lij
wål hafuer iagh mig förthen skuld icke låtit förså
ra heller affsträckia / vthan här vthinnan taghet
mig Watnet vthöffuer hufuudet/ och intet omaak
heller arbete spardt / hwarken natt eller dagh / v
than mig til thet högsta medh största flit win
lagdt / icke allena bewijsa mitt Fädhernesland
thenna kårligha benåghenheet och wålwilligha
tiånst / och låta samma arbete *publicera* / och vth
aff Trycket vthgåå: Vthan och oppwäckia andra /
som medh höghre gaffuor / bådhe vthi Lårdom och
Förfarenheet åre begåffuade/ och Sakerna kunn
na ypperlighare öffuerwågha / förbättra och
vthe

Förtalet.

uthstofferat / til at göra thet som bättre och fullkomligare är / doch ingalunda twiflandes / at thetta arbete skal iu them frommom behagha / som til Historier lust och kärleek haffua / ödmjukelighen och vnderdänligen ther hoos E. K. M. bidandes / at E. K. M. wille thessa min ödmjuka wälmeenta tjänst gunsteligen optaga / oc thetta ringa arbete m3 milda ögon ahnsee / och bliffudmin gunstige och nådige ste Konung och Herre / thet iagh i all vnderdänigheet wisseligen förmodar / och befaler E. K. M. här medh / sampt thet hela Konungzliga huset vthi thess Aldrahögstes nådige och milde skydd och beskyärm / til all lifz sundheez lyckeligh wälmåghe / och ett longwarigt Segerfult Regemente / ödmjukelighen och vnderdänligen. Datum Stockholm then 30. Novemb. Anno 1615.

E. K. M.

Ödmjuka och troplichtige tienare
så länge iagh leffuer.

Peer Persson.

AD SERENISSIMJ ET ILLVSTRISSIMI
Regis Suecorum
GVSTAVI ADOLPHI
SERVITOREM FIDELISSIMVM,
Clarissimum virum, Dominum
PETRVM PETREIVM,
HISTORIAM MUSCHOVITICAM
evulgantem.

*Artia Romani ut delectat gesta furoris;
Hesperidumq; placet volvere mente
(plagas:*

*Sic & MUSCHORVM varios
cognoscere mores,*

*Arces ac urbes, quos regio ve situs
Obtinet, oblectat: laudemq; meretur honestam
Praeferturq; aliis, commoditate, bonis.
Hos quia nunc praestas, Clarissime PET Re, labores,
Singula, dum Russi, nos monumenta doces:
Commoda multa quidē multis, verū quoq; pulchrū
Inde paras nomen, non sine laude, tibi.
Historiis patrium, pergas hinc sedulus, orbem
Exornare tuum, nosq; juvare probe.
Sic tibi fata dabunt felicia tempora vita,
Durabitq; diu, nomen in orbe tuum.*

a Poste-

*Posteritas seros PETREIO optabit & annos,
Dum vigili curâ, talia scripta leget.*

JOHANNES Chesnecopherus Neritius, Med. Doct.
& in Regia Upsal. Academia Profess. Publ.

ALIVD.

 *Entibus ut Petrus divinus Apostolus,
olim
Profuit, exponens, dogmata pura DEI:
Dogmata cummeris prius obscurata te-
nebris,*

*Cognita ad ignotos fecit adire locos.
His monstans deceat terris ut vivere; cælos,
Scandere post satagens enucleare modum.
Edita sic cunctis, tua profunt scripta, probatis
Petre, velut Petri nominis omen habes.
Muscorum mores, parasangas, climata, circos,
Ignota ad notum cogis adire solum.
Qua distant, cunctis presentia ponis ocellis,
Cognita erunt subito qua latuere diu.
Quas referat grates Patria? & quæ præmia donet?
Gratia qua meritis par queat esse tuis?
EXPERIENTIA CONSILIA ARS, & PROPTER VOLUNTAS,
Declarant Patria te studuisse tua,
Qui studet, & prodest patria, laudabilis hic est;
Hinc tuus æternâ laude vehetur honos!*

Honoris & Amoris, ergo posuit
DANIEL HIORT,

ALIVD.

 *Crispisti Historiam, ut scio, Ruthenam,
Multis nominibus diu experitam,
Iucundam, memorabilem utilemque;
Solis sed Popularibus (dolendum)
Petre candidè, seridè legendam. Hinc,
Dum solis Popularibus; celebra*

*Intra laus quoque pariter manebit
Privatos, fugiens negansque solem.
Vicini hanc (odium facit vetustum)
Ullo tæve tudave judicabunt
Labores præcio aut honore dignos;
Lingvæ sunt populi minus periti,
Qui septem obpositi serunt trioni,
Quare, ut percipiat tuum feracis
Debitos Genii sui volumen
Fructus, nec metuat brevi tenebras;
Romano hoc, moneo, induas amictu;
Germano aut minimum induas amictu;
Diceris simul & Tuis, & unâ
Toti scribere Christianitati.*

Aliud

AD MOSCHOVITAM.

A *Dispice, quid Gothi faciant, faciantque Poloni
Tuis, Ruthene, finibus.
Nuper vicinis fueras metuendus & ipsi
Crudelitate Thevtonæ;
Obvia dum flammis infecto & acinace quæquæ
Pellum ruebant Livonum.
Jam - nunc mitescis; (captivæ vulpis at instar)
Divina sic ferr ultio.
Abjice vesanos ritus, CHRISTUMQUE; fatere,
Et pax erit Provinciis.
Ni facis: ut quondam mactabas corpora; sic tu
In victimam mactaberis.
Omen habet nomen: si nescis, consule Grajos,
Scelegere Mosche ac perfide.*

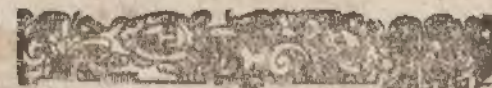
*Martinus Petrides, Heneta; honoris & obser-
vantia ergo adponebam.*

ALIVD.

Pictura veneris cons landatur Apelles,
Hac sine quod potuit delituisse cypris.
Et plaga Muschova Neptuno mersa la-
teret

Pervigilis calamo ni patefacta Petri.
Eoos igitur cupidus quicunq; laboras
Noscere cum multa conditione situs,
Accipe perolve acceptam meditare volutam,
Quam tibi Petrus condidit historiam,
More tuo fiet spatio contentus Et uno, ut
Mille hominum mores Et loca mille scias.
Vtilibus complēs animum rebusq; cupitis
Sollicitis curis grata medela tuis.
Hinc grata mentis grato sit gratia Petro,
Cui mens est Patrium sic docorare solum.

Obsequii sui Et promptitudinis de-
claranda ergo adjecit
JONAS COLVMBVS.

PETRI PETREI VBSALIENSIS,

Crönika om Rydzlandz och thes Fur-
stendömers / förnämsta Befestningar / Städers /
Städars och Etsvars lidenhet / Etsom och medh
hwadh Land och Konungariiken Rydzland
gränser / och hwadan thet hafwer
sit namn bekommit.

Then Första Boof.

Il at beskriwa Ryssernas heller the in conscriben-
Muskowiters Land / rum och lägenhet / da historia
medh thes Storfurster och Regenter / Muschovitica
som them hafwa regerat ifrån the tree institit auctor
furster / Xurich / Sinaus och Truxor / som vestigis vete-
woro kōglighe Brōdher / och säjas ware komne ifrån rum scriptorū
Prydzen aff the Muskowiter / Åhr effeer Christi Bōrd
752. in til thenna Stoorfurste Knæs Michael Fedrowitz
som the Muskowiter Anno Christi 1613. sigh hafwa vthe
walde / wil lagh efterfōlla the gambla Scribenters säes
och bruk / Trogum Pompeium, Appianum Alexandrinum, Ju-
lium Casarem och flera andra / oc begynnā vppå Land-
zens beskriifning / och förtälla först om the förnämsta
Stöce / Befestningar / Städer och furstendömen i Land-
et / och sedan fursterna som thet hafwa rådan de wa-
re medh

rit med the Muskowiterna seder och Ceremonier vthi An-
delige och Politiske Saker.

Ligger förthenstald Rydzland östernor ifrån Wi-
borg / vthi hwilket Volodimeria är thet äldsta och första
Gurstenöme som Scorfursterna sätta vthi sin Titel
och ligger ifrån Wiborg 226. mgl. Samma Stad och
Slott hafwer en Scorfurste Anno Christi 978. vpbyggde
aff Träwercke / emellan två stora nämpnunniga Elfs-
war / Wolga och Occa / som kom ifrån Norgården och
drap sina bröder och inogh Riow / och heet Volodimer,
effter hwilken både stad och slott är nämd / oc war thet
hufuudsätet ale ifrån hans tidh in til Iwan Danilowitz
som thet flytte och transfererade ifrån Volodimer in
til Muschow.

Thetta Gurstenöme är ett skönt fett och frucht-
samt Land både på Wax / Silke / Boskap och Spannes
mål / så at the thet vnderstundom bekomma 20 Tunnor
vnderstundom 18 och 16 / effter en tunna veshåde.

Muskow gjorde Scorfursten Iwan Danilowitz til
hufuudstadh vti Rydzland / år widh påß effter Christi
hörd 980. oc ligger i thet närmesta milt vti landet 190
mgl ifrån Wiborg / som tilförende icke annat war än
som en Bondabij och hörde then Slechten til som heet
Tadmatow. Och effter han war funderat vith Mos-
qui Elff / gaffo Staden så thet af Trumpn och nämdes
Muskow / och folket som thet bodde Muskowitern / och
är thetta thet andra in stendömet som Scorfursten fö-
rer vthi sin Titel. På then högsta plag milt vthi Seas-
den ligger Slottet fyrkantigt byggt medh stål pa mu-
rar och gräfwar / och löpa thessa effter kressne Elfs-
war thet fram / som är först Mosqui Elff som flyter milt la-
genom Staden fram vthi medh Slottet / och faller vthi
Occa Elff. 57 mgl ofwan fö. Mosaiska. Een sierdings-
wägh

Ducatus Volo-
dimeria.

Volodimeria
metropolis.
Rusia, mgl. ad
Ioannem Da-
niel.

Ager fertilis

Ducatus &
urbs Muscho-
via.

Muschoria de
nominatio.

Muscovia arx
murata.

Fluvius Mos-
qui.

wägh öster ifrån Stadhen / kommer een Å / benämd
Jagusa / som löper vthi nordost genom Stadhen / thet
vthi så många sköna Mölqwarnar / som aff Vthlän-
derne först äre byggde och funderade / och faller täme-
ligh stard in vthi Mosqui Elff. Nord Nord West
om Slottet / kommer en annor bäck Neglina / in i Sta-
dhen löpandes / som haffuer sitt ursprung icke långt
ther ifrån aff en Mässa / och faller på samma ställe
alt in til Slottmuren / och vpfyller Graffen både nor-
dan och westan / och löper sedhan igenom Staden in v-
thi Mosqui Elff. Ther vthi står och een skön Möl-
qwarn widh Slottet in vthi vthlöpet byggt. Snn-
nan om Slottet är een dyp Graff gjord / och en fast
Mur / thet fötter elck / medh många fyrkantig Skets-
torn. Emellan hwart Torn är en Strid wärn gjord /
medh Skytholl offuan vppå / theslätes allestädes off-
uan vppå medh höll snet före åth marken / thet man
kan stå och göra wärn ifrån sigh medh långa Spejar /
Kuffsteen och annat sådant / som emoot Stormningar
bruka plegas. Ther vnder är och en annan Strich-
wärn gjord / vthi hwilka the sina groffua Skytt och
Stormstycken bruka kenna. Scorfurstens hwa som
han wistas vthi / står in vppå Slottet / gjord aff Tegel-
steen / på Italianist manering. Kunde bring om ho-
nom boor Patriarchen / några förnämliche Anåser och
Bajorer / sampt Präster medh thetas Klofare. Milt
för Scorfurstens Palat hangen een kloffa som väger
112. Skippund / som Scorfursten Boris Gudenow lät
gita. Vthi henne ringes när the förnämsta högtider
om åhret äre / och när Grämmande Sändebudh kom-
ma til audientz för Scorfursten. Vppå Slottet äre och
two förnämliche Klöster / ett Munk och ett Nunne

Amnis Jagusa.

Rivus Negli-
na.

Palatium ma-
gni Ducis, mo-
re Italico con-
structum.

Templa Lapi-
dea.

A q

Klöster /

Prima Civitas
Kitaigorod.

Forum.

Klöster / sampt 50. Kyrckior af steen / som lagh med mäs-
na egen seede / och medh munnen råknat haffuer. Then
förmästa Kyrckia heter Trinitatis. Then andra Jung-
fru Marias / Then tredje Storfursternas Kyrckia / ther
the liggia begrafna vet / The sjerde S. Michaelis / Then
Gämppe S. Nicolai / myckit kosteligen gjorde / oc Tor-
nen med förgyle bleck öfuerdräcke. Vthan för Slottet
är then första Stadhen som kallas Kitaigorod / på
samma sätt medh starkt Mur och gräff bestått som
Slottet. Vthi thenna Stadhen står een Kyrckia /
mächta artigt och konstrikte gjorde / öfuerdräcke medh
hvit glaserat steen / och kallas Jerusalem. Til then-
ne Kyrckia måste Storfursten ährligen på Palme Söns
dagh ledha Patriarchens Wärl / när han riddher ifrån
Jungfru Marias Kyrckia / som står in vthi Slottet /
och giffuer Patriarchen honom therföre ett 100. Rub-
lar. Vthi thenna Stadh boe och förnämliga Anåsar
och Bajorer / sampt the rikste Rådmän. Ther haffua
the och sin största handels Stadh och Torg / hwilket är
aff tegelsteen fyrkanrige gjorde / ringa gatur på hwar-
te sidha / ther the haffua sine Gatubodar / och vthi
hwarie gatu finnes synnerligha warur / så at vthi then-
na gatu finnes icke the warur ell Råpe / som sälas va-
thi then andra. Vthi then första finnes allehanda
slagz Krydder / vthi then andra allehanda slagz Klädde /
vthi then tredje allehanda slagz silke och Sijdentyg /
vthi then sjerde allehanda slagz Gulmedz arbete / vthi
then fempte theas Gudhar och Belären / i then siette
sköflar / i then siunde trädh och lärff / i then ottonde
böffer / krow och bly / i then nionde Salar och Bazel /
i then Tionde allehanda slagz Skurna Klädher / i then
eloffte allehanda slagz mäs warur / i then tolfte al-
lehana.

urlyke

lehandas slagz fisl / och så alt bort äth / hwar gatu haff-
uer sin egen Råpenkap. Storfursten haffuer och i
thenna Stadhen sitt Tyghus / hwilket öfuermåttan-
fule är med allehanda slagz krigsmunition. Näst effter
thenne Staden följer then andra som kallas mepel Staden
eller Kioffe muren / Ty kring om hono är en hvit mur
aff steen giord / sex alnar tiot med en Strichwårn / och
fyrekantigh torn / ther vthi när feidagdh är / haffua
the sina Skyt. Emellan hwart Torn är altidh fem-
hundrade Stegh. Vthi thenne Stadhen står Stor-
furstens Giechus / ther han giuter sina sketter oc kloc-
kor vthi / och är byggt iämppe Tegline Bäck / som rin-
ner mitt igenom Stadhen. Här haffua the och sina
Besta Torg / Rådens Torg / sine Spannemåls bodar /
Wollbodar och Råtebodar. Ther boe och förnämliche
många Bajorer / Rådmän / Präster oc hans bästa hae-
deskyttare altidh öfuer tijo tusend. Effter thenne
Staden följer then tredje in ell Wolwårcke eller tränu-
ren som the kalla / oc är tree samman tiot / upfylt med
steen / mull och sand / och rundt omkring byggt medh
högha torn / ther the haffua sina Skottstycken vthi / och
andra när stenden är förhanden. Emellan hwart torn
är tryhundrade stegh / som lagh mått haffuer. Vthi
thenne Stadhen boe och altidh Tjotusend Hådeskyt-
tare aff Storfurstens Råffwardi / sampt hans böffe-
skottare och allehanda slagz händwårcke män. En
part skaffua at Muschow Stadh skal wara rundt om-
kringt af mull / en part fem / hwilket til äwentyro i för-
tadhen si haffuer kunnat warie / effter såsom och Rys-
serna sielfue säga / at han haffuer warie sex gånger stör-
re / för än then Grinske Cartaren honom affbrände /
Åhr 1571. Men nu är han inre mer vthi widden / än
som

Armamenta-
rium.

Secunda Ci-
uitas Came-
nei Gorod.

Tertia civitas
Dreuna Go-
rod.

Ambitus Mu-
schovia.

Muschovia a
Tartari agri-
Ha.

so tre mil/ och vthi längden een mil/ thet sagh medh
mång åhrligh man både In och Vthlåndst beröjsa wil/
som vthi thesse år ther varit haffue / när Staden war
widh macht/ och stodh vthi floor. Thet sägs / såsom
sagh aff många förnämliche Ryssar haffuer hört / at
vthi samma Stadh skulle wara 41500. Hws onda och
godha. Byrktior/ Klöster och Kappel, innan och vthan
Staden 5400. doch ingen så stor/ som en aff våra the
minsta Byrktior/ ty man finner ther många Byrktior/
som icke äre större än som at fyra eller fem Menntior
kunna få rum vthi/ doch finnes ther ingen Byrktia som
icke til thet minsta haffuer ju fyra Klockor / och som-
blige 9. och 12. som the äre til/ så at när the alle tillåta
ringia/ är thet ett sådant buller och gny / så at ingen
kan höra then andra. I he haffua och vthi Stadhen flo-
ra Englar/ Odestomptar/ Träa och Bålgårdar / som
mycket rum tagha. Storfursten haffuer sielff een ång
vthi Stadhen / strax widh Slotet på andra sidan om
Mosqui Kliff/ ther han bekommer öffuer 600 lass höd
vppå sampt tre stora Trågårdar. The haffua och
öffuermåcton stora bräda gäur / Så at fära Wagnar
kunna köras tillåta lämpet hwar andra. När thet reg-
nar/ är thet så sticet/ stent och starnet / at ingen kan
behjelpa sig vthan stölar / Thesöre the haffua och
giordt Kassebroor på sina största gäur. Theras Hws
ther inne äre ganska högde bygde/ alle aff Trä/ tw eller
try rum vppå hwar andra. och låter sig then måst tyc-
kia/ och then största hanant korgen wara / som höghsta
bygningen vthi Staden medh karnap vthi Gården öf-
wer sin saarstugu trappa vpsätta kan / sennerlighen
Majorerna och the rika Köpmän / oarsedd at inne v-
thi Huset icke mycket gått fins / ther aff the kunna ro-
sa/ Ta

Numeri e-
dium.Multi horri
& area.Platea lata
& spaciose.Medium nobi-
lium & divi-
tum forma.

sa/ Taten äre slutna på bäddhe sijdhor / och råfste med
rass och nåffuer / och ther vthan på brädden medh
Spått tillagna. The arma och oförmögna bruka ge-
närnigen röstestugur och röstvagnar/ The ypperste och
rikstea Rästvagnar / och byggia ähest vthi sina gårdar
sina Steenhws/ ther vthi thesas bästa Haffuor och A-
godelar/ för eeld stuld förwaras / hwilket the nu i nå-
ghra framledne år aff the fremmande lärde haffua /
som Köpmanshandel både vthi Muschow och annor-
städes ther i Landet bruka. Vthi thesas gårdar fin-
nes och högha Sommarhws och Loffte / ther the om
Sommaren wistas vthi och liggia / ja en part haffua
ther så stora gårdar/ at ther kunna wäl try eller fyra
hundrade man loceras vthi. En part mena och at vthi
Muskow wärer ingen frucht / thet the och gruffue-
ligen fela/ Ty ther planteras och såas / och wärer icke
allenaft öffuerflödigh frucht/ vthan och örter/ hwilke
för lättare köp säljas än annorstädes/ såsom är Äplen/
Plomon/ Artkon/ Rårsebår/ Johannes bår/ Wijn-
bår. Melonen/ Morroer/ Persille rötter/ Palsfern-
ka/ Rästior/ Rurbitz/ h. öst löst/ rödblöst/ allehan-
da slags kåål/ Gurkor/ Salaria/ Ringbloma/ Hop/
Äbrot/ Neglikor/ Violer alchanda slizs färge/ Wileg-
ran och andra flere/ som för länge är tu at vpråna.

Vthan för Stadh ligger Craona Ceila/ ther öf-
uer sin händrade Wänder och tylla Landwårer om en
bå vthi. Låter ther ifrån ligger T. d. d. Sids. den
nab. i Saen Jagsz/ th r the fremmande bod / och
haffua sina egna Rer. v. och haff Trä/ och sina egna
Präster/ som G. D. J. ena klara och slygt yfrande ord
predika/ och Sacramenten vthi sin rätta brud admi-
strera.

E. luum Pri-
vatarum stru-
ctura.Muscovia a-
landat fructi-
bus.Paeus Cras-
na Ceila.Religio ortho-
doxa.

Vthi.

Vthi samma Kyrkio ligger Hertig Hans Konung Christsians then siendes broder i Danmark begrafwen / som ther dödde Anno 1603.

Monasterium
Trinitatis seu
Sigfridi.

Tolff Mil ifrån Muschow ligger ett mäcra skönt fast klöster Trois benämndt / byggt aff Tegel-
sten / som är ett medh the rikaste vthi landet / och
förmår åhrlig n föda oc uppehålle 400. munkar för v-
tan tjänare och drängar. I samma klöster plögar Storfursten åhrlichen resa två pångor med lila siet höff /
then ena på Helghe Treefaldigheets Söndagh / och
then andra på Michaelis / och när han kommer på en
halff Stårdings wägh när samma Kyster / stannar han
aff Wagnen / och går til foot medh alt siet folck til
Klostret / menandes göra then heliga mannen S Sig-
fridh / som ther ligger begrafwen / stor tjänst / på thet
han honom skal vara thes mera benågen til at fordra oc
bönhöra / och bewara honom ifrån ale ondt / och hjälpa
honom til en långwariqh lyffsundhet och lyckeligit Re-
gemente. Aff thesse Sigfrido hafuer klöstret sit namn /
och kallas elst Monasterium Trinitatis, för thet at Storfursten skal åhrlichen hålla ther sijn böner på H. Treefal-
digheets Söndag / när han icke är förhindrat aff krig /
sick dom eller andra o sader. Samma Sigfrid / sijnä Kys-
serna hafuer warit en stoor och elck person til sin wårt /
och sijn vthi Krigh inuett manigen bewist / och gjort
många under och Järtekn / och skal än nu ligga i lila
frisk och orman som han hadde bliffit dödt i krig /
och thes passas halpr många bådhe ralta oc blinda til
hålla sin / som han siet til honom / och thet på
hans r. p. l. be förre och att hela Landet eer stor my-
ckenhet. siet al i samma klöster / lila som the quide
här i förre dunn och den ginn / när thet i. w. s. a. w. lila
förelsen war i stor / then lagh menar at the bel omma
lila

Sigfridu cla-
rum miraculu.

lila tröst och hngswalelse / när the icke then rätta nöd-
hielparen antopa / och han them hielper som han lofuar
haffuer / at wilia them bönhöra som honom åkalla. Så
offta Storfursten eär kommer / skal Adboten honom
medh siet medhöllande folck underhålla medh maat /
döl / hös och foder til Hästarna : thet han och wäl gö-
ra kan / Ty alle Storfurster / sampt the högsta Andlar
och Bajorer / haffua til erwardeligb Eghendom Tessa-
menterat öffuer måtten många Godz och Gårdar til
samma klöster / af hwilka Munkarna hafua siet rikeliga
uppehålle / oc skola altid bidia för theas själar : thes
lilest alla Bajorer / rikta borgare oc köpmän som ther
fram draga / giffua altid hwar efter sijn råd oc ämp-
ne Penningar til samma klöster / på thet at ingen olyck-
skal them i wäghen waderfaras.

Jan Sapia en Polnisk öffuerste lagh vnder samma
klöster öffuer ett år medh 15000. man / och kunde
therföre intet utbrätta / vthan nödgades rycka ther i
ifrån / sedhan han medh Konungens Krigzfolck ifrån
Swertigie försökt hadde / och siet wetta haadh som the
i Skölden förde.

Och effter wå nu haffua seet och hört / huru stoor /
fast / wägh och soldat / såsom och huru rik och för-
mögen / och i hwadh anseende och myndigheet thessa
Stadh Muskow haffuer warit. Så wele wå och nu
giffua tilkänna / hwadh ynkeligh och iämmerligh å. da-
lycht och undergång han haffuer fått. Ty se han som
han medh the Polers macht aff Demetrio / som sijn för-
en Storfurste och Arffurste til Riket vthgaff / war v-
thi tw år aff 80000. man hårdt belägrat / at ingen
kunde hwarken vth eller in komma / bleff han år 1611.
aff then manhaffrige och högde förfarne Krigzbiälten
Her Jac ob Pontson Delagardie Grgherre til Rethol-
men / och

Johannes Sa-
pia.

Muscovia wa-
pignatur a
Demetrio.

Muscovi-
en ogh-

aldrigh bliffua någon ända / så länge han förestår Regimentet och Regeringen: Om thesas ord måtte något gälla. Sade the/wile the then Christelige Allmoggen rådh och förmana / at the skulle ställa Storfursten och hans bröder widh Regimentet / och sedan medh alla soppeligha Ständernas bewilning / ja / och samt tycke / en annan Storfurste utwålla / then Gudh thet tilwille beståra. Thetta mishagade menige man intet / skryandes strax / at thez war icke gott helsampt råd / man skulle thet i wårdest ställa / thet vppå Bajorerne befalte / at menigheten skulle strax in continent löpa vppå slottet / oc utfordra til sigh Storfurstens förnämsta Råd / och them thesas förhaffnande vppenbara / hwilket och så skebde / oanseede at thet intet synnerligen behagade några Bajorer och rikta Köpmän / thet the dock måste sigh behaga låta. Ty gemene man lop strax medh the tree Bajorer in vthi Storfurstens kammar / tagandes ifrån honom hans Keyserlige Crona och Spjåra / hwilke the på ett besynnerligt rum och ställe förwarade / och fjorde Storfursten vthur sin Keyserlige Kammar och Palas / in vthi sin gamla gård utan om Slottet / rakade och kringsturo honom emoot all hans vilja til en Munk.

Daghen thet effter stände the tillsammans vthan för Stadden på thi ena sidan / som icke war belägrat off fienden / i alla Menigheten / til at rådh råga och besluta medh alla Ständer Andeligha och Werldzligha / hwilken skulle wara tjänligast och skickeligast aff alla Rådjar och Bajorer / til at besluta thet Keyserligha Embetet / och så the nu alla woro församlade / högh och låghe / och skulle giffa sina stämpna på then sons skulle bliffua Storfurste / stego några fram som talade och

Consensu populi.

Magnus Dux Z. s. detruuntur inuitus in Monasterium & fit monachus.

Deliberatio de eligendo rege imperatore.

de och sabbe: Vthi thet högste Furstlige och Ridderlige Stånd / vthaff hwilket en Storfurste utwållas bör / finnes ingen som sigh beröma kan / at han är högre och skickeligare än som then andra / vthan at the ju är alla lika: Skulle wij nu en aff them til en Storfurste utwålla / then bleffuo strax aff the andra baras och beroligen försojd / Ty ingen fins / som wil sigh för sin sitta makt och bugha / thet före tycker off thet bästa råd / wara / at wij utwålla off til en Storfurste / een fremmande / soor Herr och Potentat / hwilken är vthaff fader och Modher en Herre född / och ingen sin lif i höghet vthi wårt Land haffuer: Så bör off ju alla honom på Rättwårdnes wägbne wara lydige och hörjämme: Och allehenstand vthi thet Romerska Riket kunde finnas många Furstar och Herrar / som wore wärdige til at förestå thetta Muskowitische Regimentet / liqtwäl är dock ingen Furste heller Potentat / som off närmare gransar och beqwämligare är / vthi klädher och ättaffuer / och wårt Tungomål bättre weet och förstår / än som Konungens Son vthi Pålén / Hertigh Vladislaus / som är en wacker manhaftig hälle / en Konungs Son född aff fader och Modher / honom lade om off vppdragha thetta wårt Rike / så warde wij en gang til fridh och roligheet kommande / hwar oc icke / och wij warde en annan til wår Storfurste utwållandes / thet ware sigh hwem thet wara wil / så bliffuer vppå thetta Blod / wålgurelse aldrigh någon ända.

Swadh Demetrio belagande är / weet hwar man / at han är en Kålm / een bedragare och en förförare / och haffuer warie vthi Litowen en Scholmålare / som icke är wård Crona och Scepter / vthan Stegel och Swäl /

B ij

Mele

Consultatio de assumendo Vladislao Sigis. Terrij Pol. Regis filio in Magnum duc.

Demetrius secundus Fur. nequam & proditor.

Therföre gjorde han en annor ordning med siet Krigs-
föld / när the skulle vthfalla / Nämligen / at the medh
all macht skulle tilfärtia / och på alla sijdor them beenga
stiga / hwilket och skedde / at the tackade Gudh at the
kommo tilbaka igen in i Stadhen.

Efter then dagh torde the Muskowiter intet me-
ra sigh wäga på Demetri folck / för än the af Soltouki
Zolkouci op-
fert Mu-
schowitu con-
tra Demetri-
um.

Demetrius
cum eade &
ignominia re-
petit colugam

tingo någhra hundrade Sperryttare til hielp / hwil-
ke droggo in i Stadhen igenom then ena Porten / och vth-
genom then andra / medh någhra 1000. Muskowiter /
och satte til medh all macht in vthi Demetri Lågher /
så at han tå först märckte / at thet war intet slamt på
färde / vthan bara alffnar / effter the Muschowiter wo-
re nu så myckit modighare bleffne aff then hielp the ha-
dhe bekommit aff Soltouki / så at hans Palackar wille
nu intet så dristigt tilfärtia som tilföre / utan nödgas-
des för then skuld rycka sin koss ifrån Muskow / medh
store spott til Coluga / medh thet Krigsföld som han
qwart hadde.

Miles peregrini
in Musco-
viam intro-
mittitur,

Vthaff thetta tilfälle bekommo the Pälär lägen-
heet / så sachte igen dagh ifrån dagh / sigh insmyga vthi
Muskow / til thes the bleffuo 5000. stark / The Pälär
5200. The tydske Soldater 300. och lagade så at sama-
ma Soldater bleffuo vppå sielfua Slottet locerade /
och hadde vnder sina händer / Arwe bly och all Krigs-
Munition / och the Poler in i Kitigorodt / oc i then an-
dra Stadhen som kallas then hwierte Wären / och wils-
le sedhan ingalunda låta sigh twinga eller driffua ther
vth igen / ehuru godh och söt ord the Muskowiter them
gaffuo. Ty the lågho ther myckit warmare än som
vthe på marchen. The bekommo och för sigh och sina hä-
star och Tjänare nödhertfseigh Underhållning / och
hwar

hwar Monat aff Skattkammaren sin fulla Besold-
ning.

Sedhan som nu Demetrius war affdragen / och aff Colugenses in-
terfesso De-
tra Woken Kal förmålas / och the Colugiske hade ingen metris mittus
Herre / hade the sina båd til the Muskowiter / Plagan legatos ad
des lämmierligen öffuer then stora plåga och blodsveth Muscovitas de
Gutelsje / som nu i några år för theas margfälliga syna inuendo fada-
der skuld vthi Rydland swaffuat hadde / til hwilket re.
Demetrius / som sigh för en Herre öffuer Rydland vta
gaff / root och orsak warit hadde / som them tillam-
man hade hysat / och nu wele gärna göra fredh / och sig
medh them föreena / så framt the först wele ransa sta-
den och affrassa the Polniska Rättare och orene heda-
ningar / på thet at Landet måtte een gång komma til
fredh och roghet igen / och icke mera så myckit Christe-
ligt blodh bliffua vthgjut / hwilket behagade the Mus-
kowiter ganska väl / och skreffuo them swar tilbaka /
tackandes them wänligen / at the i så måtto hade sigh
berändert / och woro nu komne til bekännele / och wille
sigh omwända / föremāandes them thet hoos / at the
intet skulle wägra sigh at anamina Konungens Son i
Pälän / til theas Storhufste / på thet at Landet måtte
således komma til fredh och enighet.

Medh thetta breff / were och andra breff aff Me-
nigheten oförmärkt beemighen til the Colugiske Sic-
kat / så lybandes : The skulle intet achta / thet the
uppenbarligen tilladde Konungens Son i Pälän / hilda-
skap och marck p. The per om thetta medel kunde all
erast och oemgäert vthi Landet tillas / och Staderna
bliffua enge / The woro mindre skulle the och tilsee / hu-
sa icke på hwadg / the kunde the Pälär / som på Lan-
det ha-

Fraus & per-
fidia Muscho-
vitarum.

det hadhe gods och gärdar / och eliest hoos them / här och ther vthi Städdherne bodde / dräpa / mörda och i blåslä / at Landet måtte bliffua rånset ifrån the hedningar och groffua Rättare: The wille wäl tilsee på hwadh sätte the kunde handla medh the Pälter / som sigh i Mustow förhölo / the woro them starck nogh: the skulle wäl effter lägenheten få sin deel / fast om the än hadhe Stålhattar och harnest vppå / the skulle lätwäl medh kniplar bliffua vchslagna.

Colugenes
horatu Mu-
scowitarum se
obstringunt,
juramento
Vladislaw,
quod tamen
nefarie cum
Muscowitu vi-
olant.

Effter thenna förmaning sworo the Colugiske then unga Prinzen i Pälten / wiliandes göra ther medh the Pälter thes sättrare / at the intet sedan synnerligen skul- le haßfua sina säter i acht / utan låta gå wind för wagh / the the doch omsijder fast annorlunda singo förnimma och dyrt nogh betala måste. Ty Anno 1611. then 25. Januarij / förså nblade sigh M: nighe M: an vthi Muskow / och trädde in för Öffuersten Soltkonst / beswärandes sigh högeligen öffuer then wäld och orätt / som the aff Krügsfolckes dageligen ledho / i thet at theas Gudstjänst bleff aff them bisportat och förachrat: theas helgon waanåhrat / så at the skuto effter them medh Röd och Byssor: theas bröder bleffuo slagna: theas hustror och döctrar bleffuo skände / medh my- den annan moctwilligheet som the bedressno: Stara kammaren bleffuo toom och ledigh: Menige man vch- sugen och vcharmat: Hwar Monat ginge een stoor Summa Penningar på the 6000. man / som lågo ther inne i Stadhen / och Vladislaw komme lätwäl intet / the nödgades tänckia til ett annat medel / effter the så- ge at Konungen i Pälten täncker til at förhåra oc för- darsua theas Land / oc icke the förbättra oc handhaf- ua / medan han icke effter sitt löffte Ledh och tillsälsse

Querele Mu-
scowitarum
contra Polo-
nos cum gra-
uissimis
vii

frama

framsänder sin Son som vchloffuat war / säjandes Soltkonst vpi Monnen vthan någon rådzla / så at alla Officierer hörde / at han innan en kort tjdh skulle få la- ga at Konungens Son komme / hwar och icke / så skulle han medh alt sit anhang packa sigh ther ifrån / efft the konpne wore / eller the wille göra fötter vnder honom / the wille wäl vthan honom til een sådan kätelig bradh bekomma een Brodhgumme.

Soltkonst swarade them wänligen / badh them at the skulle ingen ersaak gifwa til noget vproor / buller eller olycko / ey hel er göra sigh några onda täncker: Konungen hade vthi Ryket nu mycke om många höghnå- dige säter til at beställa: Han wille och sin Son på så- dant sätt införa och beledsaga / at Rydzland skulle haf- wa ther åhra aff: Han wille och intaga Smolenskow / hwilket tilförende hafwer hörde vnder then Polenske Cronan / på thet han icke sedan kunne ther om komma i twist och ocnigheet medh sin Son: Han wille skrifwa til Konungen / at han medh första wille skicka sin Son hit til them effter som vchloffuat war. Han wille och på sin herres wegua beskydda och förswara them och holla iusticiam ibland Krügsfolckes: The som hade nå- got til at klaga öffuer them som hade gjort wäld och orätt / the skulle framkomma: Han wille effter Krügs- artiklarna låta straffa them.

Tå the Mustowiter theta hörde / klagade the strax öffuer en Polnisk Adelsman / som hade vthi dryckenkap sturic treë gånger effter Mariac Beläte som war vpsat på Stadzporten / begärandes at han måtte medh aff- war straffat bliffua: the wele thenna gången ther medh låta sigh bändha / och medh andra injurier tjäla stil- la. Then samnta bleff strax fångzliggh insatt / andra

Responsio Zo-
lonski ad
quereles Mu-
scowitarum.

C ij

daghen

*Nobili Polo-
ni mortu ad-
judicatu ma-
nu apudatur,
porta insigni-
tur & corpus
comburi.*

dagen dömd och till samma port vthförde/ther Beläter
stodh som han hade stutit effter / och worde både hån-
derna på een Stock lagda och affhugna/och under sam-
ma Beläts vtht på en fast spik de / och sedan leede
vth igenom ytersta Stadporten och lagde på en plat
och till alla förbändre/ och till Soltousti them föreläsa
och vthropa/at hans Herre worde snart förmentande/
the skulle slätigt för honom biida. Han hade befalt at
iusticia skulle strängelligen hållas/och at han skulle strafs
sa the moatwillige / Bestydda och förswara the Mus-
kowiter för all o. ätt och öfvermåld / at them inter
onde tillfogades / och them ingalunda låta perturbera
vthi theas Religion / och then som något sådant för-
dristar sig till at göra / så skulle then vthan alla nådhe
straffas/ såsom nu för ögonen seede är / ther vthinnan
the andra moatwillighe Pöler skulle sig aff thetta ex-
empel speghla / som icke medh spårte wele leffua /
ther medh the Muskowiter så gifuo sig tillfilds them
gången.

icke thes mindre hadde the Pöler sina saker i godh
acht: hadde endels lärde / at Rysserna stodh inter
synnerligt tilltroende/ höllo vthi alla portar och gatar
gran wacht/ både dagh och natt / i fullt harnest/ för-
biudandes at ingen Muskowit skulle draga någon wår-
ta: Sammaledes befälte the alla slädar som inkom/
om the beemligen wile införa några wårter / hwar
vthöfuer the Muskowiter sig storligen förvandra/
och frågade hwar the sådant gjorde / ther till the Pöler
swarade / at the ther öfuer sig inter skulle för-
dra/ at the hadde sina saker vthi godh acht/ effter the
wore såd/och stadde i fremmande Land/ och emoot them
icke mera än een hand full / och hade ey heller någhot
onde

*Poloni caute
& circumsp-
citi sunt res a-
gunt & ad-
ministrant.*

onde emoot them vthi sinne / men the tänckte alt arge
emoot them. The wille inter tumult eller någhot vpe-
roer begynga/ the hadde icke heller ther vppå någon be-
färing aff theas Herre / för them hadde the inter till
at fructa eller rådas: the skulle man sieliff hålla sig
filla och roge. När the thetta börde/ gjorde thet them
onde innast vti hierat / och swidde them än thet mera
när the sågo at the Pöler hadde tagit alla förbelar in
at the inter meer kunde göra/ vti låro huffuuden hån-
gia/ såskandes: Thetta wedersars off alla redho/ hwadh
wil här effter see/ när the tåål huffuuden flere komma/
The låta sig nogh förmärcka / at the wille haffua off
til trålar och slaffuar/ öfuer off råda och dominera, the-
ta måste i tådh förekommas. Wå haffue wäl en Polnst
Herre swort och vthwäldt/ doch icke vthi then mentag
at wårt Land skal bliffua öde/ och wij vthi jagadhe och
vtharmade/ bliffua Trålar / och hwar skabbot Polach
skal haffua macht til at råda och binda öfuer off/ vthan
at wij Ryssar hwar vthi sice ständh stole wara Herrar:
Bongen then gamla hund/ han må packa sig / så wäl
som hans Son then unga hvalp/ är han icke nu redho
foramen/ så må han aldrig komma/ vthan bliffua vthe
til ewigh tådh / Wij wele inter haffua honom till wår
ö torterste / och så frampt thessa Rättare icke wele
med godho packa sig här ifrån / så skulle the alle lif-
ta sig om hundar böfua hvalpne / oansedt at the
haffua alla förbelar inne: Wå Menigheet är sice gån-
got hundar/ men inter / när hon tager sig någhot
medh affuar före / så stål wäl togga framgång/ be-
dunnandes strax ther effter försmåda och lasta the Po-
ler/ bespottandes them i ögonen elwar the ginge/ anten
på wachte eller på Torget / råndandes och vndskjandes
C ij them

*Muschowit
consumelose
& impuden-
ter loquuntur
de rege Sigu-
mundo, et
filio Vladulao.*

them / at thetas Regemente skulle innan en kort tid blißua fräcke / hwar the icke snart wile ryma thetas Stadh.

Å chetta förhades/befäto strax the Muskowiter sin emellan / at the Påler skulle all ring löpa dyrare aff them ehwad thet war/ anten kläde eller Sidsentygh/ trydder eller Getalla / än som thet gale och Kysserna gjorde. Thesföre thet och then 13. Februari hände/ at några Werloman sticlade sina tjänare vth på Torget/ til at vplöpa höd och haftra för sina hästar/ och en ibland them gaff noga acht vppå / huru mycke en Kyss gaff för een tunna haftra / och befalte strax / at han skulle för honom och vehmåla och vpmåta några tunnor haftra/hwäket när stede war/ råknade han honom Penningarna / så mycke för hwar Tunna som Kyssen gaff/ thet medh han som sålde ingalunda wille låta sigh nåja / vthan wille haftra dubbelt så mycke aff Pålacet som Kyssen gaff / thet Tjänaren ingalunda wille göra/såjandes: Du horunge / ärs wij icke alla een Herres Tjänare och sold vthi thenna Stadh/hwarföre wil tu rå haftra mera aff oss Påler än som aff andra/ Köpmannen swarode/ wil tu icke giffua så mycke som tagh wil haftra/så tagh tina Penningar/ och giff migh min haftra / Ingen Påle skal bekomma bättre köp aff migh/ och packa en tigh årh helwetes. Tjänaren drogh vth sin Sabel/wilandes hugga Köpmannen / rå lupo altyd 40. eller 60. tillsammans medh sina Jmberstänger / och slogo cree Pålackar ihäl / och gierde ter store Alarm/ at wachten som vthi porten hölte/ blef thez warse/ och kom rjdhande til at söfara hwadh som på järde war/ rå ropade the Påler som på Torget wore / at the Muskowiter hadde slaget tree aff them ihäl/ alla na för

Polonus emit
charius modis
um arena
quam Musco-
vita.

• Tumultus ori-
tur.

na för then orsak at the hadde sagde/ at the sälla them dubbelt dyrare än som Kysserna / och the lupo effter the Påler medh smierstänger/ oc annat hwad som the wti händerna si go/några hundrade starck/oc lagade effter them/til thes 12. Soldater kommo/ och satte ibland them medh sine Musketar/ ständes 15. ihäl/ och jagade så ale soldat aff Torget.

Thetta spordes strax vthoffuer hela Stadhen/och lop oc alige mycke soldt tillsammans vthi alle gatuer och gränder / och wore swära illa til fridz medh the Påler/ at the så många aff thetas nation hadde ihälslagit. På then dagh hadde när ett gruffueligit uproor och blodhbadh stede/hwar icke Solkousti hadde vthkommit/ oc medh bestebelighet sådant affskaffat och affwardt. Han calade til Menigheten/ och troligen förmante och warnade them för stadha och olycks / såjandes: J Muskowiter/hällen idher för the bästa Christne vti hela Werldenne/och fruchten ider ljkwål icke för Gudh? J åstunda och äre så begärlige til at vthgiuta blodh/oc hålla hwarken troo eller löfuent? mene j icke Gudh warder ider för sådant straffande? Sannerligh han warder thet wisseligen görande? j warde en gång hans wrede och rjs förinmanande? j haftra så många idhra ighne Storfurster förrådte mordat och ihälslagit? wår Konungz Son haftra i för idher Storfurste verwaldt? honom haftra i hyllat och swort? och effter han icke så strax komna hem som j wile. så försmädhe j honom och hans fröher. Sonen rå rått en yng hwalp / Fadren en gammel hund/ wäl: Gudh lizmeantigh såsom sina Särhallare här vppå iordenne wil åhrat haftra / aff them göra j sådant spot liza som the wore warre än som

Tres Poloni or
15. Muschowi-
ta interfici-
untur.

Tumultus se-
datur pruden-
tia & indu-
stra campidu-
loru Zolkon-
ski.

idhra

Muscovita
petant con-
tra Deum, &
non contra re-
gem.

Victoria con-
fite in manu
Dei, non in
hominum mul-
titudine.

Plēbs irrum-
pit in sermo-
nem Zolkou-
ski.

Callina non
occiduntur pi-
les, multo mi-
nus cataphra-
ti & strenui
milites.

dra Swineherdar: i tänke nu intet til at hålla ider edh
och konom för edher Storfurste bekänna / vthan mö-
da hans sold / then i doch sielff haffua vchwalde / och
off vthi edher Besättning på hans wägnä inoome / och
i eslärmat ider för eder hättse fiende Demetrio. I sende
intet off / eller ider vchwalde Storfurste Vladislao ensoot /
vthan Gudh sielff / han låter sigh intet spotta eller på-
ka / förlåter ider intet på eder egen macht / stat / eet oc
mykenheet / at i äre sin gångor hundrade tusend / och i
intet mera än som 6000. Ty Segren står låtet i myden-
heten / vthan i Guds hand / han kan gifua off vthan-
den / så snare genom såå som många / beröfvar ider ve-
om i hafue orsack til at mutinera: then wij tidne / bonom
tidne och i: Edher Herra är vår Herra: wele i begyn-
na medh off til at fäcka och kriga / samerligh Gudh i
himmelen warder ider ther til ingen lycka förlånande?
vthan står off then lille hopen bi / effter wij haffue een
rätt färdigh saak / och stridha för vår offuerheet. Då
fölla Menige man vthi hans taal och sadhe: I ähre off
intet mera än som en Grufost / wij wele inga wårrior bru-
ka / ey heller tagha i våra händer en knippel: vthan wij
wele kasta ider wiål medh våra myssor. Soltkonsti
swarade. Hons låta sigh intet gärna kasta wiål medh
myssor / myckit mindre tappre / förödhet och bewäp-
nade Kræggmän / vppå 6000. hörer skulle i kasta och
slå ider tröet / hwadh skal see medh 6000. Manhaff-
rige Kræggmän iagh bedher. warnat och fämanat / at
i intet vchwalde anrätta. Ther vppå swarade the /
så packer ider sin soos / och rener vchviten nort Slot
och Stadh. Han swarade / thet är ensoot vår Wedh /
på thet sätte äre wij ey heller byt aff vår Konung jän-
de / at wij skulle löpa hådhan / när i eller wij wele / vthan
wij skul-

wij skulle bliffua och förtöffua hans ankompsst. The
swarade / så skal icke en innen fåå daghar aff eder bliff-
na leffuandes. Soltkonsti sadhe: Thet står i Guds
händer / och intet hoos ider / begynne i någhot vppå /
och förmå thet icke vchföra / så må Gudh Alzmechtigh
sigh offuer ider / idra hustror och barn förbarma / iagh
haffuer ider nogsampt warnat och förmant / wij wele
låta edher begynna traffua för äth / och wij wele haff-
ua våra saker vthi godh acht / är Gudh medh off / så
warde i intet myckit aff off winnande / och redh ther
medh til Slottet / menige man skides och äth vthi thes
ras förbittrade styffue sinne och förstockade hierta.

Sedhan som nu här effter någhra wekor förlupo /
och intet hördes aff Hertigh Vladislai rikompst / vthan
een heemlig saga gick / at Konungen intet wille föreroo
sin Son ite sådant meenedigt / Barbariskt och åhreföra
gäcke sold / ther aff the myckit galnare och stemmare
bleffuo / synnerligen när offuersterna fordrade sin Be-
soldning och Prowiant aff them / så wiste the them in-
tet annat til wåle / vthan lodh och krwt / the skulle
draga til sin Herra och låta sigh ther besolla / gruffue-
ligen förbannandes the Muskowitiske Herrar / såsom
Michael Soltetow / Jedro Andronof / Iwan Tar-
asow / och andra flere / begärandes at the skulle bliffua
them offuerantwardade / the haffua Rydzland för-
rätt / och med thesas list och practiker stämplat / at the
haffua vchwalde Konungens Son til thesas Storfur-
ste. Då lär strax offuersten för the Tydska Soldater slå i
trumman / oc blåsa i tumetan / at hans Musketerer skulle
wara färdige / hwat aff the Muskowiter sigh försträck-
te / och packade sigh strax vaff Slottet / althd offuer
3000. man / som woro inlupna til at tumultuera och

Muscovita pu-
tulas sibi dari
tres nobiles,
qui auctores
extiterunt da-
cigendo Vla-
dislao.

Muscovita ce-
lers fuga tu-
ba clangore
se ab arce li-
berant.

komma obestånd åstadh. Soldaterna hadhe i sinnet at slå Slottsporten til/ och wara i färd medh them / hwar thet hadhe bliffut them efterlätit aff Öffuersten. Men han förnekade them och sadhe: Om the begynna at slå uppå them/ så skulle the fara fört och ingen skona/ ty aff spottande/ twänande och vndsäghande bliffuer ingen dödh. Men thet the sölte blod/ och the någon först aff them ihjäl/loge/ så skulle hwar göra sitt bästa/cher med förswan så hwar och en Kyss i en fierdingz tuma aff Slottet vthi sina ondsko och bitterheet.

För denna orsak skuld bleff them förwägrat / at the intet skulle hålla sin Palmfäst/ på Slottet medh sin process/ som the tilförende ähriligen wahne wore at celebrera/ och nu tilstundade/ ther aff gemene man meer och meer til wrede och bitterheet blef vpcändt/ och swore sikh tillsammans / at så framt samma fest bleffuo them icke efterlätit at celebrera / wille the alle samans dödh/ thet them på sidstonne wardt efterlätit / doch hadhe Soltkouski sina saker i godh acht / at then daghen affgick vthan vproor och tumult / så at the intet kunde något begynna/ oanseedt ehuru gärna the wille/ hwilket Soltkouski alt försporde/ och huru the hadhe thet vthi sinnet at wela angripa/ nämligen/ när the Muskowiter och the gemene / skulle begynna vppå at rumor/ ther inne vthi Slottet/ så skulle the strax som vthan på re bestälte wore / kasta alla gatur full medh stöckar och wedh/ at the Pöler icke kunde komma til hyst / och vnsäceta them som på Slottet wore. Therfore lät Soltkouski sedhan förordna medh alla Öffuersterna / at ingen Pälach eller Tydill skulle haßua sitt hoberge / och boo vthi then tredie och fierde Ringmuren / vthan the skulle alla bliffua tillsammans på Slottet i Köpmans staden/

Festum Palmarum prohibetur Muschowitzu celebrandum.

Zolkouskim. debita pers. Muschowitzum, pruden. res suas disponit.

Staden som kallas Aicaigorodt / på thet at the thes bättre kunde wäria sikh när något påkomme / och then ene then andre vndsäceta. Men då Kysserna the såge/ at theas anslag war vppenbart / och Pälacherna om Måndagen näst efter Palm Söndagh/ höllo på Slottet ett Pantet/ höllo Kysserna råd om natten / huru the måtte affwäria och förtagha/ at icke alt Kruggsfolket skulle komma in vthi Aicaigorodt och på Slottet tillsammans/ och begynte vppå om Tydizdagz Morgonen at slå på några Pälachar som redho til Slottet/ och förbolwärcade alla gatur/ och församblade sikh til många tusend/ hwilket när Soltkouski fick wetta/ såndan några sabnor Rytare vthi/ som skulle förhindra theas förhaffuande / Men the achtade them intet/ vthan stute på them så at man och bäst störte/ och thet 800. Tydiske Musketerare icke hadhe warit hoos the Pöler samma dagh/ hadhe icke många aff the 5000 Pöler bliffut i lifvne / Ty the Muskowiter hadhe nu reda fått ett modh/ efter the såghe at the Pöler så föllo och weto tilbaka/ ropade och skriade at thet skall vthi wädhret/ ther til ringdes ther i så många ende Klocker til Storms / at ther hördes ett förfärlig gny / och så wardt aff Slottet 400. Musketerare vthsluckat på een gatu som heter Kuliski / som är widh pass een fierdingz wägh lång/ och haßuer sträckeligen många twärgatur/ ther vthan sikh öffuer 7000. Kyssar hadhe förbolwärcat / och giordt the Pöler floor skadha och afbräck. The samma sätte strax til medh fritt modh/ öffuer the första bolwärcet vppå the Muskowiter/ at the nedersllo för the såd sparfuar/ och hördes på the ort et sådant gruffuelig don och gny en hecl tuma/ aff the Muskowiters församlige roop och skri/ aff the många tusende Klocker lindh / aff the Musketerares bråkande och

Seditio Muschowitzarum noxia.

Septem millia Muschowitzarum 400. Germani misere trucidati.

Clamor horribilis.

Muschovita
tanquam ca-
nes casi &
profligati.

Muschovitarii
clades tritu-
sima.

Poloni Musco-
vitas profligati,
et max-
imam civita-
tu partem
comburent.

stutande/at grufueligie haffuer warit ther på till at see
oc höra. Soldaterna skönte ingen/utan fore på then ort
then ena gatum vp. then andra nider/at the Muskowit-
ter vphörde til at ropa och sträja/ cogo flychten hwars
the kunde / så stöck Soldaterna them ihäl medh sina
wärior såsom hundar / och effter intet mera stutande
hördes/ meente the andra Soldater och the Poler / at
the wore allesammans midherlagda / och begynte til at
mistrosia / Men the kommo tilbaka igen såsom andra
grymma Slachtare / theas wärior / kläder och händer
wore full medh blodh/ såge förfärligen vch / hadhe
söffe mången Ryss och mist intet meer än som 2. Sol-
dater. På andra sijdhan Neglina Bed / hördes åter
ett omenlikeligit Rj aff the Muskowiter/ och theas
många Stormklofkor/ ther hadhe the sigh åter förbala
wärd at/ til them satte åter samma Soldater/ och Gudh
gaf them lycko/at the oc behöllo plazen/på then sidan
görandes the Muskowiter ett stort affbräck vchi två
hela timar. Sedan församlade sigh åter på nytt igen
the Muskowiter vchi een annor gata / och effter the
Soldater begynte trötta at löpa oc draga stora Ma-
sketer/ och vti så många timar arbeta/ medh stutande/
huggande och sticlände/ sticlades så vch någhra s. nor
Påliske Ryttare/ och medhan the medh sina hästar v-
chi the förbolwärdade gatur intet sonnerlighen wore
bequämlig och qualificerade til at fächta och slå medh
fienden/satte the eelden på alla Orthen vchi gaturna/
så at fempte delen i een fierdingz tima aff fienden aff-
bran/ ther medh rå runno the Pälser / så at Rysserna
war omögeligie sigh för them til at wäria/ vthan måste
ragha flychten aff sina hws och gårdar / och löpa vna-
dan in dh hustrw och barn/ och hwadh the kunde vchi
bäst såå/ och sigh försticla och göma. Natten ther
effter

effter förbolwärdade sigh the öffuerbleffne Ryssar på
een annor ort vchi Stadhen strax widh Slottet / som
intet then daghen affbran/ och heter Sertori. Sam-
maides glorde och the som på andra sijdhan om Mos-
qwi Elff bodde wärd öffuer Slottet/ stöcko sina sa-
nor vch om Bolwärdet / spagerade til them som på
then sijdhan om Elffuen bodde vchi Sartori / och the i
lätta mådo til them medh sina bästa wärior och yppersta
kläder. The vchi Sartori hadhe en Triangel ifrån
then hwijte M. wren i. me / ther vchi hadhe the öffuer
ett 1000. hachetter/och förbolwärd at gaturna på
både sijdhor ifrån M. wren / menandes at the Pälser
skulle framman på anlöpa. The som wore på andra sija-
dhan om Mosqwi Elff/ hade och hoos bryggian gjort
ett Bolwärdet wärd öffuer Slottet/ och stälte någhra
stycken ther vchi/ och stäto effter the Pälser/ menandes
och at the Pälser skulle framman in til anlöpa. Men eff-
ter Isen annu ligh på Elffuen / at han bar både hä-
star och folck/ lupo the Tydske Soldater aff Slottet in
på Isen genom en lönport/ at the kommo mitt emellan
the Muskowiter/oc kunde ansättia både på wänstra oc
högra sijdhan. Tolff fahner Polnisk Ryttare höllo
på Isen/ achtandes om någhra wille öffuerkomma ifrån
then wänstra sijdhan/ och vnsättia them som wore v-
chi Sartori / så wille the achta på them/och bindha
them til frukost/men efter the bleffno vti theas Bol-
wärdet/ så lupo the Tydske Soldater vppå Isen / in til
then hwijte M. wren/ in til thes the inkommo vchi Ser-
tori genom theas ågen port/ hwilken the hadhe öpen/
för them som wore på andra sijdhan om Elffuen / och
lode för Soldaterna/ther vchinnan Rysserna sigh skam-
ligen försåge / i ther at the mera achtade Bolwärdet
D ij an por

Cruenta pu-
gna Polonora
cum Muscovi-
tu.

Stratagema.

än porten. The Polenske Ryttare slogo alt ihjäl hwad the offuerkommo / och stucko eelden allestädes på husen / ther vthaff Rysserna fälte modhet som på then sijdhans Elffuen wore / och bleffuo än nu mycke mera håpnare och försträcke / at effter i samma stund / så the Påler redo aff hsen vppå ruma plagen / kom en Polnisk Ryt- måstare medh 1000: vthwalde Ryttare ifrån Mosalsko / som redho vthi then tridie och yttersta Stadhen / dräpo / ihjäl slogo och härjade / alt thet the offuerkomma kunde / och satte eelden ther vppå.

The Tydske Soldater försumade intet heller sig vthi Sarteri war the wore / vthan dräpo / sloghe och brände bådhe hys och Bolwårde / at hwarken Ryssernas ropande / tju- tante och skriande / eller Storm ingiande wille nu me- ra hielpa / Krüggzfolck / Wädher och Wind / Eld och Brand folgde them effter hwart the lupo. The som off- uerbleffuo / förstucko sigh vndan vthi Clöstren oc Käl- larne / så at innan middagen ingen Muskowitsk Krüggz- man mera fans / som wårn kunde göra. Alltså fiek nu then stora och namptkunnighe Stadhen en skadeligh och iämmerligh anda / och lågh i aska / at intet mera qwart bleff / vthan Slottet och Bitagorode / som the Påler innehadhe / sampt ther vthan före några Ryt- tor och Klöster som aff steen wore bygde / aff 6000. man / ther the Muskowiter siw gångor hundrade tus- send wore / som kunde föra wapn och wåra / sköld och spiw.

Här aff kan man see huru mycke folck thenna stadh och Landzort kan komma tilwåga / althenslund nu så många 100. tusend äre slagne bleffue och förtagade / o- anseede hwad som tilförene vthi Krüggz år aff dagha tagit / som icke heller någon ringa hoop warte haffuer / hwilket

Muschovia i-
gne deletur,
& solo aqua-
tur, exceptis
quibusdam
semplicibus.

hwilket Ingalunda medh Antoni Possewini mening off. *Possewinus er- vereens kommer / som stättar icke ther offuer 30. tusend rat in sua opi- nione,* personer wara. Sedhan som hela Staden war vth- brände / och the Påler intet mera fruchtade sigh för the Muskowiter / gjorde the intet annat vthan sökte effter byte / thet the offuermåttan stort och kätelligie bekom- mo / så at the achtade hwarken klädhe eller lärffte / Kop- par / tehn och mesing / som vthur Källerna war vpgraf- wit och vthletat / och wårde många penningar / vthan Guld / Silff / Denningar / Sammet / Sidentygh / Gyl- denstycke / Bliant / Pärlor och Edelstenar. Mång Soldat fiek vthi Ryrckiorne aff theas helgon så mycke Guld och Edelstenar / ja och så mycke silffuer / at thet wogh vnderstundom 10. 20. 30. lispund. Then som giek aff Slottet slarffuot och nakot vth / han kom in ta- gen medh aldrakosteligaste klädher aff Sidentygh och Gyllenstycke. Mådh öl och brännewyn wille ingen dricka / vthan Renskt / Frankt och Ungerst Wijn / Malwasier och Bastart. Prowiant fans bådhe här och ther så offuerflödige / aff fleit / Smör / Ost / Gist / Mål / Malt / Rogh / Haffra / Humbla / Honing och an- nat sådant / at the hadhe kunnat sigh vppå Slottet v- thi 6. år proviantera / hwar the hade ordenteligen ther medh handlat och omgångit. Offuersterna singo och vppi Slottet så mång i penningar / at alt Krüggzfolcket bleff betalt / sampt närlighe Clenodier många tunnor Guld wård / hwar ibland wore siw Berfellige Kronor / och tree Spjöror / sampt en staaff aff Lnhorn / medh derbare Rubiner och Demanter kosteligen prydd oc be- satt. Soldaterne skuto och ladde sina Rödor och Mus- ketter medh sköna talperlor / stora som böner och ärter. In Summa / all ting offuerflödade så ther / the drucko och

Devallata ci-
vitate ma-
gnam prædā
& spolia opi-
ma capiunt
Poloni.

Poloni luxuri-
ose vivunt, &
omnibus visi-

orum sordibus
turpiter (se co-
inquinant,

Zacharias
Lipponen occu-
pat mediam
civitatem &
arcem obsidet,

Poloni faci-
unt dediti-
onem arcis
Muschowitsis
argente fame,

Zaruski co-
pulis sibi ma-
trimonio Ma-
riam Gorgo-
nam,

och dubblade / stemmade och demmade / korade och
bössuade vthan återwände / at hwarken steghel el-
ler Hwöl / Galga elier green kunde them förbinda /
vthan Zacharias Lipponen / een aff the tree Bajorer
som störste roten hadde varit til at the Pälér inkomo /
medh sina Casacker måste thet göra, som 14. dagar thet
effter omwände the Muskowiter / och intogh then hertig-
te Muren / och belägrade Slottet / at the Pälér sedhan
medh stoor liffsfahra måtte införa något Prowiant /
effter på Slottet war alt förtärt / och thet fanns hwar-
ken Öl eller Bröddh. The skärmyglade daghligghen
med hwar annan / så at aff Soldaterna bleffuo icke me-
ra än 60. igen / och hadde strax varit aff hunger twing-
gade til at vpgiffua Slottet / hwar icke the hade blef-
uet förste gången aff Jan Sapia / på Jacobi / och
andra gången aff Carolo Cortkewitz på Bartholomei /
medh Prowiant och sold vndsatt / hwilket doch intet
kunde hielpa / vthan nödgades lifawist naghon tidh
thet effter för hunger skuld vpgiffua Slottet och dra-
gha sin roos. Men sedhan the Muskowiter bleffuo
Slottet på nytt mächtighe / och the Pälér vchdroghe /
hassua naghra Städer och Landskap sigh på nytt sama-
satt / och vchwalde sigh en annan Storfurste / Anno
1613. hwilket then salika Demetrij effterlätne Endla /
Maria Gorgona / som håller hws vthi Coluga. högels-
gen hassuer förtrutte / at hennes Son then hon hadde
medh Demetrio / icke skulle bliffua vchwalde til Stors-
furste / hassuer hon tagit en hwiit Kyss til sin man igen /
som war en öffuerste för 2000. Casacker vnder Deme-
trio / benämnd Iwan Martynowiz Zaruski / och honom
gjorde til sin Sons förmyndare / hwilken och nu vthi
stort anseende hoos the Colugiske och Casacker kommer
är / at

är / at han hassuer medh thetas hielp och biffänd hyllat
Cazan / Astrakan / thet förstendömet Kazan / och St-
werste med några flera städer os landskap vnder sig /
på Demetrij Secundi Sons wägna / och så lagat at the
hassua sworit honom huldskap och manskap / och vth-
loffuat ingen annan anammia / för thetas Herre och
Storfurste / vthan honom / och förpligtat sigh at be-
wäja förb. Zaruski all troo / lydno och borsamheet / til
thes then unge Herren sielff kommer til sin lagha ålder /
Thersöre och förb. Zaruski sigh medh naghra 1000. Cas-
sacker förstärkt hassuer / oc är nu i år Anno 1614. dra-
ghit allstades thet kring i Landet medh samma Cas-
sacker / i then acht och mening / at wela bylla och twinga
hele Landet vnder sigh / på Demetrij Secundi Sons
wägna / och fördriffua then andra Rnds Michael Ses-
drowitz / som the Muskowiter vchwalde hassua / så at
thet åter nu på nytt igen är ett mächta salsampt wä-
sende / stort buller och tumult / och hwadh ända thet
warder tagande. Kan man medh tidhen förfara. Och
må nu således thetta nogh wara sagdt om Muskous
Stads stora pracht och härligheet / sampt ynkelige för-
därff och undergång / och huru som thet nu på thenna
tidh tilstär.

Then Tegelsten eller låge Tegelsten / är ett stort
förstendöme och Landskap / och ligger i öster / hundra-
de mil ifrån Moskwa. Thet är en stoor öpen Stadh /
aff Lärwärdte giord. Slottet är fast och wijd be-
gripit / medh en tielck mur aff Tegelsteen omkring / och
ligger på een högh flippa / thet the stora och starcka
Alfuar Wolga och Weca i sin ankoma / then ena på then
ena sidan / then andra på then andra sidan om Slottet /
och hassuer både Slott och Stadh bekomit sitt namn
aff lan-

Novogardie
inferioris du-
catu atx &
civitat.

Novogardien.
se abundane
frumentis, pe-
core & ap-
bis.

aff landet/ och är ett fruchtigamp Land litta som No-
lodimer/på Spannemål/ Det är en Duf / och är thet
icke så ståt / vthan mera lögat / ther vith vilde Swan
wancka / allehanda slag / pottar och diur. Twå mil
ifrån Staden haffva the byar nagra Saltvatt. hvar
te aff Cattars are i stog / en vdrå. / och hula
the chem litta nu vith macht igen. / och siuda the
salt / ther medh the naghborlunda helpa sig / som boo
ther omkring.

Ducatus Mu-
rom.

Offuan för Nisen Morgorden / vith pass 40. mil/
ligger och ett litta skönt förstendoms / Muram be-
nämde / som i förordhen haffuer haffa sin äghen
furste och Offuerhet / Men nu är bätte stört och
Stadh försälut / och ligger vnder thet Moskowiske Re-
gementet.

Sura Fluvius.

Nedhan för Nisen Morgården 28. mil vith pass /
ther som floden Sura stier Rydzland ifrån the Casar-
niste Cattare / haffuer Tyrannens Gader byggt en
Stadh och Siote vith äminne på samma Duf / ther hon
löper in vith Wolga / och kallas effter hans namn
Basilgorode / för the Casarnistes och andra slagz Cat-
tars infall skuld. Mellan thesse Städer boo ewi-
ghanda slagz folk / på bådhe sidhor om floden Wolga /
som heta Czeremisa Superior och Inferior. Cze-
remisa boor öster om Elisurn / Inferiora väster / och gren-
sa medh thet Nisen Morgårdste förstendoms. För-
dom läge the vnder Cazan / men nu göra the sin stat til

Castrium. Ba-
silgorode, à
quo extru-
tum.

Quibus mer-
itis abundat
Cerevisia.

the Moskowiter / aff allehand. Minnabur / som thet va-
thi Landet wanka / Lög / Wärdar / Wartar / hvarwa
lin och Gården / och icke mera än som them jynas litta
wara. Ty Storfolken vil icke vandra dem på thet
the icke stule conspirera medh andra Cattariska förstar
til nio

til affal / hållt medhan och the sliffua förmå vith mar-
ten ringu tusend warachtigh Krigzfolk. Vith thet
ta land wärer ingen synnerligh Såd / vthan the betra
sine kosteligha Minnabur medh Rysserna / vith brödh /
brännewin / klädde och salt. Ther wandlar och vith
theras Foghar allehanda slagz Diur / Fogblar och Duf.
Sombige aff them boo vith hwa och gårdar / sombige
aff them vith täl och Pavinn / och födda sig måst aff
sin Vostap. Qwinfolken äre så behändig hoos them
til at skuta medh handbogar som manfolken / ther til
the och offua sine barn / så at the gifua them ingen maat
för om dagen / än som the haffua drabbat the måål och
märcke som them föreställes at skuta årh. Vår som
the dragha emoot sina fiender / tå rycker man vp aff hu-
set / så wäl qwinnor som män / och möta the fienden al-
tidh så frimodige och behierat / som Männerna / och
skuta bätte fram och tåbaka / när omtränger / och the
löpa måste. Vith Religionen följa the then Mahome-
tiska Låran effter. Vår the gifua sine barn haffua the
then Lagen / at then som vil fräa effter ens mans dot-
ter / skal han stupa budh til hennes Gader / effter thet sått
som theras Lagh lydher / at hwar han aflar barn medh
henne innan try år eller för / tå tager han henne til äch-
ta / och behåller henne så länge hon leffuer / och kunde
intet vara deth skilde / chwad nödh eller mootgång them
kan påkomma. Men hwar han icke aflar barn medh hen-
ne innan try år / tå är honom fritt at öfuergifua hen-
ne / och tagha een annan i Staden igen effter samma
Lagh. Om han nu wil the nio samma behålla / medh
huita han kunde tagha barn i try år / tå bliffuer
thet honom icke tåstade aff hans Släkt / vthan nöda
gas öfuergifua henne / och vpsötta sig een annor hu-
stru effa

Cerevisia
guttary peri-
tissini.

Dogma Ma-
hometicum se-
quantur Ce-
remisi.

Ratio contra-
hendi maria-
monum.

stew effter samma Lagh. Qwinfolcken som i så mätto-
öffnurgiffne war da/ tager ingen ledan til ächta/ vthant
the bliffua förachtade och hallas för Lästefonor.

Mordua popu-
li.

Thet Förstendömet Mordua som wester om Wol-
ga Elff ligger/ gör lyka stoor stiet vthi allehanda slags
Stinwarar Storfursten såsom Czeremisa. The haf-
wa een Religion och ett Tungomål / och äre lyka vthi
klädher och ächaffwar och andra Ceremonier / vndan-
tagandes at Mordua boe alla vthi hws / oc hafua flere
gårdar / bättre bygde än som the Czeremiser / doch bru-
ka the ingen åker / vthan nära sigz aff theas Bolkap /
allehanda Wildiwor / Wij och Fjohlar / och sälja theas
kosteligha Stinwarar / i mpt Hönung / Wax och Talgh /
til the Mulkowiter / aff hwilka the igen bekomma Span-
nemål / Brännwijn / Kläde / Salt / och annat hwadh
som the behöfua. Theffte Tzitare haßua sine ägna
Regenter och Herrar som them förestå och regera / the
giffwa och donom si i årlige skatt så wäl som Storfur-
sten / aff allehanda slags kosteliga Stinwarar. När
Storfursten them behöfwer / och gör them budh / så
komma the strax oförinmeligen tilstådhes / så många till
send han begärer och fördrar.

Casimiri Du-
catu.

Treer långt ifrån Wasingorodt ligger och ett annat
Tattariske Furstendöme som kallas Casimiro / hwilket
är ett slag / och med the andra vthi alla saker / både i
Wozcland / ächaffwar / Tungomål / Skatning / Reges-
mente / ruggwänd / oc bygning / oc skil them intet ana-
nat vpå än at theas hustrar swarta alchd sina näglar
på siagren / för stoor sayken / och prydhelse skald / och
gåå baarhufuoch mosh vthslagte hår både unga och
gambla. The hafua ett slot och een stad aff träwårcke
bebo / som kallas effter Landet Casimiro / och skaldes
Casimowise Tattare / hooe then Eljuen Moskwa ligger
des.

Mulieres ince-
dunt aperte
capite & pafu
crinibus.

Moska fluvium.

Thetta må nu så korteligen wara sagdt om the För-
stendömer som liggia öster ifrån Mulkow / och wele nu
wända off til the andra som liggia wester ifrån / ibland
hwilka thet Rezaniska är thet förnämsta / som ligger e-
mellan the Floder Tanais och Occa / och thet aldraz
fruchtsammaste som vthi Ryßland finnes vppå Span-
nemål. The godha thet alorigh sin åker / och såå ho-
nom likwäl årligen. Swart korn som thet såå / gif-
wer vnderstundom tre / vnderstundom tre ar / så at bal-
men vppå Sådhen bliffuer så högh och tiot / at hästar
kunna näppeligen gå thet igenom / ey heller åkerhönjen
frega thet vp. Thet öffuerflödar och på Lijn / Sampa /
Wax / Talg / Wör / allehanda slags fiskar och fjohlar.

Den samma Förstendöme ligger oc et Slot / oc een stad /
byggt aff Tråwårcke / som kallas effter namnet Re-
zan / vthi hwilken boor een Biskop / som är altid så
rät som någon Mulkowitske Furst på godz och pennin-
gar. Thet vthi finnes thet bästa och manhaftigaste
Bruggsfolck / sampt thet wänligaste och kärligaste / som
plåga vndfå fremmande folck och waghfarande. För-
dom hadde thet sin ägen Furst / men nu ligger thet vnder
Storfursten. Samma Landzore war de Anno
1568. aff then Grimmesta Tattaren / medh Mord och
brand i grund fördärwat. Men Storfursten lät strax
aff alla orter i Landet / förskicka tigt folck som Landet
skulle på nytt igen besitta / at thet icke som fecast / ey m-
nogast war / skulle bliffua ödde.

Casir ligger 28. mij ifrån Rezan / hwilket hafuer och
fordom warit ett Furstendöme för sigh / men nu ligger
thet vnder Mulkow / och är n idh Floden Occa byggt /
en Stad och Slot aff Trå / som kallas effter Landet
Casir.

Rezanensis
provincia o-
mnium ferti-
lissima.

Vnum granum
frumenti pro
fert interdū
binas ternasq;
spicas.

Rezan civitas
& arx lignea.

Rezan ferro
& flamma de-
gruata depo-
pulata.

Casir ducatus olim habebat dominum sui iuris.

Czirpobow
ars & civitas
lignea.

Tula arx mu-
rata, oppidum
lignum.

Tula quindo
ad Muschovia
ducom perve-
nit.

Knes Pieter la-
queo & Polut-
nick samo ne-
cansur.

Czirpobow är och een Stadh och Slott af träwä-
re giord/ och ligger i södher ifrån Muskow 18. mjl widh
then Glodhen Occa.

Effter Czirpobow följer Tula ett fast Slott/ giort
aff Tegelsteen aff Wasili Iwanowitz för Tattarens in-
fall skuld/ och ligger 32. mjl ifrån Muskow i fult söder/
boos then Gloden Tula / aff hwilken bädhe Slott och
Stadh haffuer sitt namn bekommit. Östan effter
kommer een annor Å/ som heter Vppa / och löper på
then ena sidhan om Slottet / milt genom Stadhen.
Thenna Stadh och Slote haffuer och tilförenne hafft
sin Ägen Furste och Regent / in til Tyrannens Iwan
Wasiliwitz tydh/ som thet ladhe under Muskow. Til
thenne Stadh kom Knes Pieter Fedrowitz / år 1607.
medh 10000. Kasaker/ dragandes ifrån Putimel/ och
gaff sig vth för Storfurstens Gedro Iwanowitz oächta
Son/ i then mening / at wela hielpa sin frände Deme-
trium til Regementet/ effter han så wäl som Demetrius
wore aff Boris Gudenow fördrefne / på thet han må-
te sedan bekomma ett Furstendöme ther i Landet til
sitt uppehälle. Men Wasili Iwanowitz Justitiehun-
grade Slottet/ och fick honom sampe Iwan Poluenich
ther fångne / die Simonis & Iuda på samma år / oc lät se-
dan Knes Peter uti Muskow uphängia / och then an-
swälca ihäl vthi fångelse. Vthi thenna Stadh fanns
en gammal Münck / när han war aff Susli belägrat /
som tilbödh sig boos Knes Pieter/ at wela göra then
dams löds som Susli hadde låtit göra / ther medh han
stämde watnet vthi Elffuen / at thet wärte så högd/
at thet gick öfuer halffua Stadhen/ medhan thet lunda
de intet vthlöpa/ om han wille gifua honom 100. Ruba-
lar/ hwilke bleff honom tillsagde. Müncken klädde
strax

strax aff sig/ och sprang ginst vthi watnet/ at thet af
hördes ett grefstuligt sw ade och bräsande / och bleff
ther nedbrut watnet öfwer een tina/ at the meente han
stulle aldrig komma mera vp utan ginst hafua farit til
helwetes. Men han kom igår/ och war vthi ansigtet
och öfwer hela sin krop så frugat och råfcon/ at intet
heet syntes oppå honom. Då frågades honom hwar
han hadde varit så länge/ han swarade: Förvdrar
söder intet/ hwar tagh hafwer varit så länge / tag haf-
wer haft nogh til at beställa. Susli han hafwer giort
thenna dam/ och stämpt thetta watnet medh 12000.
du flars macht och hielp/ med them hafwer tagh st gde
och slagit/ såsom min krop noghsampt ther om tekn oc
märckte bär / som i see kunne. 6000. haffuer tagh be-
weekt och loft at til off/ men the andra äre alt för släma
och arga/ the hålla damen så fast/ at tagh haffuer ingen
macht medh them.

Osolow ett ljet Slott aff Tråwärdie giort/ lig-
ger vthi äminnet widh Tula och Vppa Elffuer. Nä-
gora mjler ther ifrån ljet söder/ ligger ett annat för-
fallit hus Mosczuech ben ändre wänter morast/ thet sol-
ket som ther omkring boos/ plåga fly och haffua sitt til-
wist när then Grimske Tattaren förwäntande är.

Coluga är een solstätt Stadh aff Tråwärdie bygd
samt Slottet/ som ligger 14. mjl ifrån Czirpobow/ 36.
ifrån Massow. i den Gloden Occa. Han gör sin
rättighet til the Muskar som boos vthi thet Clöstrec
Trow/ ther then h lige Maanen S. Sigfridh ligger be-
graffuen. Vthi thenna Stadh haffuer Demetrius se-
cundus mått hafft sin tilbärd / och är offta belägrat
worden aff Wasili Justit/ doch fåfange. Ty Iwan
Poluenich hadde giort Stadhen så fast / bädhe medh
Stadhe.

In auditum ex
emplum cuius
dam monachi.

Castrum Oda-
lion situm ad
ostia flumi-
num Tula &
Vppa.
Mscenech lon-
cu palustro-
sus.

Coluga arx et
civitas lignea
monachu tri-
butaria.

*locula lignea
assabre calan
tur*

*Castrium Ca-
selski.*

*Ducatus Voro-
sinensis.*

*Vorotinski
ampravitorka
principatu ex-
istit.*

*Severa ma-
gnus ducatus
quomodo in po-
testate Mus-
covitarum de-
generat.*

Stadeter och Grassnar / at han kunde therföre intet
kaffa. Utan för denna Stadh wardt Demetrus
Secundus aff Tattarne ihälslagen och sedhan ther
vthi Slorckyrckian begraffuen. Ther boor och ett hand-
slögdt folk / som göra the bästa Salar som i Ryssland
wancka / och eliest swarffua allehanda dryckeslärd aff
Masur / och them färmiffa.

Caselski een Stadh och Slott aff Tråwårcke giordt
ligger 12. mjl ifrån Coluga / Ther göra the stadhga
Jultappor.

Worotin är ett förstendöme / sampt Stadh och
Slott medh jamna namn / widh Occa flodh / liggian-
des 3. mjl ofruan för Coluga. Aff thetta förstendö-
me eller Låhn / haffuer then Slächten Wäratinski sitt
namn bekommit / och haffua thet altid hafft i för-
ning / för thet the skulle hålla sigh färdige och redibog-
ne / at kråga medh then Grimka Tattaren när han in-
föll'o. Men effter Ande Iwan Wäratinski tapte sla-
get och förlorade mykit folk / och bleff aff Tattaren
på flychten twingad / Anno 1521. wardt han satt vthi
fångelsse och dödde / och förstendömet lagdt vnder
Muskow.

Siweriski eller Comariski är ett mächtige store för-
stendöme i Ryssland / och haffuer heffte sina ägne för-
ster och Regenter. Men Tyrannens Gubher Wasik
Iwanowitz haffuer gräppte thessas förstier / sett them v-
thi fångelse / och lagde vnder Muskow i ätte Slott
och Land. The sträcker sigh wester vthi ifrån Mus-
kow 150. mjl / alt in til Elffuen Neper. The för-
nämste Stadh och Slott vthi thetta förstendöme är
re thess: Kiski / Krom / Arol / Brandikow / Osipow /
Staradub / Novogorode / Putiwoi och Tjernigow / som

ligger

ligger 30. mjl ifrån Kiow. Vthi Novogorode haffua
fürsterna hafft sitt tilhåld. Thetta är ett mächtige
fett och ymnogt land på Spannemål / Bostap / hampa /
Lån / Honing / Wax / Talg och andra warur.

*Novogorode och
metropolu.*

Mosaiskow haffuer och warit ett fürstligt Säte i
fördom tidh / när som många Herrar och Fürstar re-
gerade i Ryssland / och är ther nu een Rön Stadh och
Slott aff Tråwårcke giordt / och ligger på en mächtige
lustigh ort / i thet närmesta West Sudwest ifrån Mus-
kow 18. mjl. Ther omkring plågar Storfürsten al-
tid om Sommaren haffua sin lust medh tacht och skiu.
terij. Vppå Slottet är S. Nicolai Beläte vpsat på
thet aldrakosteligaste medh Edelstenar / Perlor och
Guld beprydt. När Storfürsten haffuer något syn-
nerligt krågh för händer / plåghar han dragha tår på
Nicolai dagh / och offra til honom många ståtliga gåff-
vor / at han skal giffua honom Seger och öffuerhand
emoot sina fiender.

*Mosaiskou
castrum &
oppidum.*

*Effigies Dipi
Nicolai.*

Effter Mosaiskow följer thet Slottet och then sta-
dhen Wiesmo aff tråwårcke giordt 18. mjl ther ifrån /
och sedhan then Stadhen och thet Slottet Dorogabus
som ligger 18. mjl ifrån Wiesmo / in äth Smolenskow.
Len lichten halff mjl vp om Wiesmo / kommer een Å
Cezou benämndt / som löper äth Dorogabus / och faller
in vthi Neper widh Smolenskow. Vthi thetta Å
kan man komma vp oc nedh medh Båthar och Pråmar /
ifrån Wiesmo in vthi Neper / ther aff Köpmän ett
store gagn och fördeel haffua.

*Wiesmo ca-
strum & op-
pidum.*

*Dorogabus
arx & civi-
tas.*

*Cezou fluvius
navigabilis.*

Nu wil man komma til thet förstendömet Smo-
lenkow / som är ett aff the yppersta och förnämsta vthi
Landet / och haffuer warit gränsen tilförendt emellan
Polen och Ryssland. och skal man wetta at thetta Slot

*Smolen-
skou ducatus
arx et civitas.*

3

och stadh

och Stadh är medh een wäldigh ringmur alt omkring befästat/ 23. stoor tiod/ och öfuer halff tredie hundra de alnar högh/ så at han medh ingen storm står til at intaga / och är samma Stadh rundt omkring een godh myl. Met igenom Stadhen löper then Elffuen Tseper/ ther hoos stöter vthi stranden står. Thet är en rykt stadh/ både på folck och allehanda köpmans warur/ och ligger 80. myl ifrån Moskow/ och hafwer legat i förtjå dhen vnder Pålen och Littowen / och offra på thet aldraghäffigaste warit belågrat aff the Moskowiter/ menandes thet medh storm och wäldigha hand wela intagha/ thet the doch intet hafua för mått/ för än een förnämlich herre och Knäs / benämd Michael Glinski/ rymde ifrån Littowen til Storfursten/ Wasili Iwanda witz/ som bestack Krüggzfolck et med penningar mator oc gåfuor/ oc lagade så at the öfuerantwardade hond stötet/ Anno 1514. then 30. Julij. Ifrån then tidh hafwa the Muskowitske Storfurster thet alt behållit/ in til thes Konong Sigismundus thet medh 20000. man i tw år belågrade/ och in bekom Anno 1611. then 11. Junij/ doch icke medh wold eller storm/ vthan genom hung er och then swårdom som kom vppå folck et in vthi staden/ för thet feel skuld som the hade på salt och årtickie/ at vthaff 80000. tusend man warachtige fold/ bleffuo icke öfuer 400. man som wårn kunde göra/ och helssamma wore/ så at them en så lichten hoop omögelighit war/ at kunna längre förswara en sådhan wüdh begrip pen Stadh.

Nu kommer thet Furstendömet Below/ som ligger litten vthi wester ifrån Moskow widh 60. myl/ och ifrån Smolenskow 36. Vthi thetta Furstendöme ligger en Stadh och ett Slott widh then Giobhen Obsta/ af erdwärte

Smolenskum
pecunia et lar
gitionibus ex
pugnatur. &
proditorie
Linscio offer
tur.

Sigismundus
Rex quibus
medus Smo
lenskum ade
ptus sit.

Bielo Princi
patius quomo
do ad Muscho
vitas pervene
rit.

wärte byggt/ som tilförenne hadhe legghat vnder Littowen/ och hadhe sin ägen Furste och Regent. Men then Fursten Wasili Bielski / rymde thet ifrån til Storfursten Iwan Wasilwiz til Moskow / och vpdrogh honom samma Furstendöme / hwilet han anammade och gaff honom ett annat igen/ och thz så behölt in til thesa dagh / theföre och Storfursten samma Furstendöme in vthi sin tytel förer.

Thet Slott och Stadh Roshova Demetri / som är och ett stort/ skönt och fruchtsamt Furstendöme/ sträcker sigh rätt vthi Wester ifrån Moskow 136. myl/ hafver och fordom häft sin ägen Furste och Regent / men nu ligger thet vnder Moskow. Wester ifrån thenna Stadh widh pass 16. myl ligger en stoor skog/ Wolkonski benämd / vthaff hwilken fyra stora namptunniga Elffuar vthlöpa och hafua sitt ursprung / såsom äre/ Wolga/ Boristhenes/ Duna och Lowat.

Volokina Slott och Stadh aff erdwärte byggt / sträcker sigh i West Sudwest / 24. myl ifrån Moskow. Thet omkring är ett skönt slätt Land / medh många wackra Bäckar och Åpelundar besatt/ af hwilke ingen lofligit är/ ware sigh Adel eller Gadel/ någhot erdwidh högsta ogunst tilgerande/ at fälla eller hugga / fast om thet än wore på hans ägna eenstylte ågor / medh mindre han thet til synnerligen förloft häffuer aff Storfursten / effter han thet plågar häffua sin lust och rådhfördriff / til at jagha effter harar / och foghlar medh Salckar.

Veliskiluki Stadh och Slott ligger i sult wester ifrån Moskow 140. myl. Emellan thenna Stadhen och Smolenskow/ ligger en Stadh och ett Slott/ som heter Toropez / på then Littoweste Grängen.

Roshova De
metri ducatus
arx et civitas.

Volconski syl
va ex qua 4.
fluvij oriun
tur.

Volokina castru
& civitas.

Veliskiluki
arx et civitas
ligna.

S H

Thet

*Miserava oppi-
dum situm ad
flumen lachro-
ma, & vi oc-
cupatum à De-
lagardie.*

Thet Slottet och then Stadhen *Mitrowa* / ligger ifrån *Muskow* 12. mjl norr vth / widh then *Ån Ja-
chroma*. Thetta Slottet haffuer i gamla tjdhen altjd warit tildeelt Storfurstens närmaste frände til underhåld och vppenålle. Åhr 1609. haffuer fälta herren *Her Jacob Delagardie* Slottet medh storman-
de hand låtit intagha / Stadhen vppbränna / Polackar-
na som thet innehadhe / somblige ihållå / och somblige förlaga. Vthi samma Stadh war och *Demetrij* Stor-
furstinna *Maria Gorgona Womobdens* Dotter ifrån *Sandemir* / och effter hon förnam / at *Her Jacob Dela-
gardie* kallades medh thet *Swenska* Krüggzfolckos när-
mare / fördriftade hon sigh thet intet längre at bliffua /
vthan begaff sigh thet ifrån / medh 50. Casacker til Co-
luga / til *Demetrium* vthi mans. lcka habijt och kläder.

*Slodda civi-
tas à qua &
quomodo ex-
tructa.*

Alexanders Slåboda är och en Stadh och Slot 12. mjl ifrån *Muskow* / vthi norr liggandes. Samma Stadh och Slot haffuer Storfursten *Ivan Wasilwitz* låtit vppbygga / och bring om Slottet göra ett fast bol-
wårde / vthi hwilket finnes fem wackra Kyrckior aff steen. Then förnämsta Kyrckia är *Jungfru Maria* til åbra bygd / medh tree slagz färgor / vthi randemå-
giord / een rand swart / then andra hwijt och försilffrat / och then tredje förgylt medh gott Ungerste guld / same-
korset thet offuan vppå. Vthi thenna Kyrckia höle Storfursten sielff *Messa* / *Orto* / *Middagh* och *Affton-
sång*. När han wille wara vthan bekymmer / och fö-
ra ett heligt Clöster leffuerne / droggh han dñt / och lät göra sigh *Munketlådher* / thet och alla hans Knåsar och Bajorer göra måtte som honom tñt folgde / och när han sigh thetta företoggh / sånggh och laas han sielff alla sina tjdhar öffuer / och förhölt sigh medh sitt Hoff vthi al-

*Ivan Wasilidis
vitam Mona-
sticam agit.*

vthi alla måtte lifa som en *Manc* och *Klusenär*. Här hadhe han sin största lust och tjdh fördråff / och wistades mera här än som vthi *Muskow*. Ther omkring är ett skönt / lustigt och fruchtsampt Land / bådhe vthi stin-
tande och jagande medh foghlar och hundar. Stas-
dhen lät han så byggia / at hwart Stånd hadhe sin syn-
nerliga plaz och rum thet skule boo / The förnäm-
sta Bajorer och Hoffciänare hadhe sina Gårdar och Wåningar näst Slottet / som daghligen achtede på ciänsten. Thernäst hadhe Rådhet sina Gårdar. Twär-
öffuer them locerades hans Luffwardie. Röp och allehanda slagz Handwårdsomån hadhe och sina årh-
stilleliga rum ifrån them andra ächskildet. Een halff mjl vthan omkring / lät han hålla starck wacht / så at ingen hwarken tñt eller rådan komma kunde / vthan hans wille eller wetskap / så länge han thet wistades /
widh högsta straff tilgörandes. Thenna Stadh haffuer och *Her Jacob Delagardie* ifrån the *Poler* tagit / Stor-
fursten til handa.

Thet Slottet och then Stadhen *Pereolaw* / ligger 24. mjl vthi öster / nor ifrån *Muskow* / widh en Siö på then ena sijdhen / som är mähta diwp / och rñt på allehanda slagz silt / på then andra löpa tree små År / i-
bland hwilka *Nerla* är then förnämsta / som löper in v-
thi *Volga* offuan för *Vgliz* / och haffuer sitt ursprung aff een annor siö / icke långt thet ifrån liggandes. Aff thenna Stadh och Slot haffuer och *Her Jacob Dela-
gardie* vthdrifuit the *Poler* / och lagde staden och Slot-
tet vnder thet *Muskowitische* Herredömet igen.

*Pereolaw civi-
tas et castrum*

Thet Furstendömet *Rostow* haffuer fordom dags warit ett aff the äldsta och yppersta Förstendömen vti Landet / oc hafe sin egen Furste oc Regent / och altjd warit Storfurstens Brödher eller Söner tildeelt.

*Rostovia du-
catu.*

Nien

Rostow civitas
& castrum
eiusdem no-
mini.

Sudaliensis
ducatus, ca-
strum & ci-
vitas.

Vglitz duci-
tus & civitas
ad latus Vol-
ga sita.

Men Tyrannes Jadersader haſſua the gamla Furſter
alla nederlagde/ och ſigh Förſtendömet tillägnat. Vthi
thetta Furſtendöme ligger en Stadh och ett Slott/ 36.
mjl ifrån Muſkow norr vth/ nämde eſſter ſamma Fur-
ſtendöme Roſtow/ wiſh een ſkön Fiſkrik Sid/ af hvil-
ken then Ädn Catorea rinner / och löper in vthi Wolga
nedhan för Jaroslaw. Vthi thenna Stadhen boor
en Metropolit/ ſom är närmſt vthi höghet och myn-
digheet Metropolitens vthi ſtore Nögården.

Thet Furſtendömet Snodaal / ſampt Slott och
Stadh wiſh ſamma namn / haſſuer och warit ett aff
the förnämſta Furſtendömen i Landet / och haſſe ſine
ägna Furſter och Regenter/ när Wolodimer war Zuſſ-
mudhſtaden i Landet / Men när Muſkow bleſſ för-
ordnat til Zuſſmudhſtadh/ haſſuer thet ſedhan ſin ägen
Regent intet haſſe/ vthan är lagde vnder Storfurſten/
vnder hwilket thet än nu idag ligger. Vthi thenna
Stadh är ett ſkönt ſtort Nunne Klöſter / vthi hwilket
Tyrannens Jader / Storfurſten Waſili ſin förſta
Storfurſtinna Salomea / haſſuer medh wäld lätit in-
ſätta.

Vglitz är och ett lätet Furſtendöme/ ſampt een tä-
meligh ſtoor Stadh / 32. mjl ifrån Muſkow / liggian-
des wiſh then floden Wolga. Vthi thenna Stadh
bakas thet aldra ſönaste och högſtaste brödh eſſuer he-
la Landet. Ther haſſuer och warit ett Slott / byggt
aff ſteen / Men ſedhan Demetrius Storfurſtens Iwan
Waſiliwitz Son bleſſ thet ihälslagen / ſom ſedhan vp-
ſtödh / och thet blodigtörſtiga Kriget i Landet anrät-
tade ſom ännu ſtår/ wardt Slottet nederröſſat. Ro-
nung Richards then 14. Son Guſtavo / wardt och ſamma
Stadh och Låhn/ aff Storfurſten Zotic Eudrow in-
rymdt/

rymdt til ſitt uppehålle ſå länge han leſſde. Men then
ſalika Demetrius lät taga honom thet ifrån/ och ſtickas
de honom fängen til Jaroslaw / hwar ifrån Waſili Su-
ſki honom tog/ och förſände honom til Caſin/ thet han
tå dödde/ oc begrofs thet ſamſtådes i en Bidrkelund.

Chlopigorode Stadh ligger två mjl ifrån Vglitz/ Chlopigorode
olim castrum
& civitas,
nunc vero de-
solatum &
nundine nunc
annuatim
celebrantur.
thet ſom then ſöna Liſſuen Mologa faller in vti Vol-
ga. Ther haſſuer och vthi gamla tidhen warit ett
Slott/ men nu är thet förfallit och ligger öde. Om
Stadhen är intet heller bewände / ty han är och i thet
närmſta öde/ hwar icke Marknaden höllos/ aff thet
myckla Gold ſom tigt åhrighen aff alla Landzändar
ſöta / och ſina Währur medh hwar andra bytha och
föryttra.

Samma Stadh och Slott haſſuer ſitt
namn af the Nögårdſke Bajorer oc Borgares drän-
giar och trålar / ſom thet haſſua vpbyggt. Ty vthi
förtidhen haſſuer en Furſte aff ſtora Nögården dra-
ghit vthi Krigh emoot the Greker/ medh ſitt förnä-
ſta Gold aff Bajorer och Borgare/ och belägrade then
Stadhen Corſun/ och eſſter the woro bortta i ſju år/
och ſtickade inga Budh ifrån ſigh til ſina Zuſtrwr / wi-
ſt the intet annars/ än at thetas Mån ſulle wara ſla-
gne/ och intet mera komma igen / gingo the til och låto
ſigh och ſina döttrar aff ſina drängiar och trålar belä-
gra.

Men när Stadhen Corſun war intaghen och
öſſnerwunnen / och the begoffuo ſigh på heemvägen to-
gen/ torde hwarken thetas Zuſtrwr eller drängiar vthi
Nögården röſſua och thetas ankompſt förbydha / v-
than begoffuo ſigh ginaſt thet ifrån/ medh alt thet the
kunde åſtadh komma / til thenna ort ſom förb. Stadh
ſtår / ſom hörde til Förſtendömet Muſkow / haſſuan-
des ſitt budh til Furſten thet ſamſtådes / ödmärke-
lighen

Corſun civitas
a Novogarda-
enſibus uicta
& occupata.

Chlopigorodt
hoc est servo-
rum castrum
unde dictum.

Jaroslau duci
suscipienti
dives & variis
mercibus a-
bundat.

lighen blidandes / at han them för the Mogårdzke för-
swara wille / the wele bliffua hans Underfärer / och gö-
ra honom Rätt och Råd / oc han wille them allenast ef-
terlåta byggia ther en Befästning emoot the Mogårdz-
ke / at the sigh för them förswara Kunde / hwilket Fur-
sten wthi Muskow ganska wäl behagade / och efter
lät them ther icke allenast byggia / wthan förskio
Kadhe och them några Tjende Knechter til hielp e-
moot the Mogårdzke / efter the sigh under honom så
wälsiweligen begoffuo / och wille i så måtto hans Rik-
ke förmera / upbyggia och förbättra. Ther före warde
nu samma Stadh och Slott wthi hast upbyggt / oc ha-
de förswar aff Fursten wthi Muskow / och the såto sedan
medh the Mogårdzkes Hustror och döttrar i fredh för
the Mogårdzke / och nämde samma Stadh och Slott ef-
ter sigh sielssua Chlopigorode : Ty Chlop bemärker
på theas måål en träl eller löffågen / och Gorodt Slot
eller Stadh / ther aff samma Stadh än nu idagh så kal-
las.

Thz Furstendömet Jaroslau ligger norr ifrån Mus-
kow / och är ett mähta skönt och fruchtsamt Land /
så wäl på Spannemål / som på fitt / Boskap / Gamp-
Lijn och allehanda Wilwahrur. Ther haffuer i föra-
ridhen hafft sin ägen Regent och Furste / Men nu haf-
wer thet Stor fursten i Muskow såsom alla andra / doch
finnes ther ännu några aff samma Släkte / som thet
haffua Regerat / och kallas Jaroslauki Anäfar / och
haffua så mycke som the nogast medh 30. tjänare sigh
kunna behielpa. Aff thetta Furstendöme haffuer bå-
de Stadh och Slott sitt namn bekommit / och är så
meligh stoor både wthi längden och bredden / och bru-
kas ther en stor handel / för then lägenhet Råd som the
haffua /

haffua at komma medh sino Warur nith ell Colmogorode
eller S. Nicolai medh Båtar och Pramar / til at
föryttera sina warur medh Hollenderna och the Engels-
ka / som tätt åhrighen segla. Thenna Stadh lig-
ger 50. msl ifrån Muskow / widh Elffuen Wolga / och
föres tätt öffuer Land alle Köpmanne Wahrur / och se-
dhan ther ifrån nithet äth Elsuerna / in til Archanengel
ther the wthi Kepas / och sedhan wthi annor Land. Ther
görs och thet bästa Lärff / som öffuer hela Rydzland
wanckar.

Castrom Stadh och Slott / ligger ther ifrån tina *Castrom civi-
ghu Msl hoos then flodhen Castronia / som faller in tas et castrum.*
wthi Wolga Elff / ther aff både Stadh och Slott är
nämde. Ther görs och siudes then aldrabäste twäl som
brukas öffuer hela Landet.

Nordost ifrån Castrom ligger ett litet Slott och *Galitz civitas
& castrum.*
en Stadh Galitz benämde / som aff en sid icke länge ther
ifrån sitt namn bekommit haffuer. Ther håller Stor-
furstens een stoor hoop arbez Folk / som åhrighen siudha
Salt widh een liden Å / som löper in wthi samma Sid /
medh hwilket näst omlyggande Slott / Stadh och
Land wara bespysade.

Wologda Stadh och Slott / ligger 50. msl ifrån Ja-
roslaw oc 100. ifrån Muskow wthi sult nor / af träwår-
ke gjorde. Men Anno 1566. år Slottet som war aff trä
giordt / nedherruffat / och ett annat upbyggt igen aff
Steen / medh een wäldigh tlof mwr omkring / widh
then Elffuen Suchana / hwilken löper miet igenom sta-
dhen. Wt Slottet stå fyra steen Kyrkior / hoos hwilka
en Biskop boor / som uppehåller 6000 tjänsten wthi S.
Nicolai och Jungfrew Marie Kyrkior.

Vologda civi-
tas & arx ad
fluvium sucha-
na sita.

*Bielozerskaja
dicas lacus al-
bus, et regio
ampla.*

Thet Furstendömet Bielozor / som then Fursten
Simans haffuer ätt / och skal wara kommen ifrån Rydz-
land / ligger 40. mjl ifrån Jaroslaw / och 90. mjl ifrån
Muskow / vthi een Sjöbrädd / som är 13 mjl / så wäl vth
längden som bredden / och löpa i honom 36. Elffuar / oc
een allenast rinner ther vth / som heter Sosna. På the
andra sidhor om Slottet är intet annat än som Mo-
ras / Kärr och Hängedyffer / hwilke på alla rum aldrig
tilfrysa / ehuru stark winter wara kan. Therföre
Storfursterna hålla och samma Slott öfssuwerinnerli-
git / och förwara ther sin största och dyrbarsta skatt /
när som fienden haffuer varit förhanden / synnerlighen
när Tattaren haffuer them hårde erångde och tillfett.
The haffua och sielfue titt taget vndanrymme / och för-
menat sigh ther wara vthi gott och trygde behåld för
honom. Til samma Slott kan ingen hwarken Wint-
ter eller Sommar komma / vthan allenast på en ort /
vppå hwilken öfssuwer sielfsua Kärrer stora och wåldiga
Steenkistor äre nedhånceta / ther som icke mera är öf-
wer än een halff mjl / Sonblige städz ther Steenkistor-
na nederhånceta äro / är Kärrer öfwer 30. fampnar
diupt / hwar öfssuwer een Broo off Pälär är giord / vnder
hwilken äre bredhe watulop såsom passeligba Elffuar /
och otaligen diupa / hwar öfssuwer är lagdt ifrån then ena
Steenkistan in til then andra / the aldralångste och stör-
ste Furutrå som the haffua kunnat finna / öfssuwer fälte
medh stora tålgde stöckar / bådhe för then orsak / at
watnet icke ther någorlanda skulle hindras / vthan haff-
ua sin frija gång obehindrat : Så och therföre / at
hwar fienden wore förhanden / så kunde samma Broo
vthi hast öfssuwer samma Watulop vpkastas / at fienden
icke kunde sigh titt begiffua. Vppå samma Broo är
och en

*Arx loci natu-
ra munitissi-
ma & inexpu-
gnabilis.*

och en Pang vpsatt / aff hwilken the långz vth äth bron
lunna skuta medh stora stycken. Vthi samma Stad
hålles dageligen wacht bådhe aff Bajorer och Rnech-
ter / så at ingen kan ther hädhan komma / vthan then
som titt är bestedd.

Förbenämde Sjö och Elff hoos hwilken Slottet
ligger / wancet ar ingen synnerligh fisk vthi / och then som
ther så fåas / stäger all aff Wolga ther in / och sedhan
vpi Stön / ty samma Elff är icke mycket strödh / vthan
diup / och ju länger silken går ther inne / ju magrare
haffuer han. The fiskare som ther omkring boendes
äre / wetta grant huru länge the fiskar haffua gått ther
inne / som komma aff Wolga när the them öfssuert kom-
ma. Någhra Mjl ifrån Bielozor ligger een annor *Lacus Sulphu-*
Sjö / ther vthi finnes iwaswel / samt vthi een Elff som *reus.*
eff samma Sjö löper / hwilken the doch til ingen nytta
kunna bruka / effter thet hafwa ingen synnerligh krafft
medh sigh.

Colmogorodt är en tämeligh stoor stadh och Slott / *Colmogorodt*
doch intet synnerligen fast / thet är måst förfallit / och *civitas & ca-*
ligger nor vth ifrån Muskow 300. mjl. På andra si- *strum.*
dhan om thenna Stadh / ther Dwina Elff faller in vthi
store haaffuet / ligger the Klöster S. Nicolai / som
bygd är hardt widh Sjöbrädden / 20. mjl ifrån Col- *Portus S. Ni-*
mogorodt / titt the Engellske / Hollenderna och alle an- *colai.*
dra om Sommaren medh sine skep plåga komma / och
sina Wahaur medh the Muskowiter förbyta.

Solouski är en Holma / och ligger på andra sidhan
om Colmogorodt / och S. Nicolai Klöster / Nord Nord
west / 8. mjl vthi stora haaffuet. Vppå samma Hol-
ma är ett stönt Klöster begdt / vti hwilket ingen quin-
nes person är lofligit at komma eller ingå. Ther siudha

Q q

Rysser.

*Solouski insu-
la, in qua mo-
nasterium ex-
structum est, in
quod uulter
ingredi grāde
periculū est.*

Ryfferna gott salt / ther medh the alle kunna spiffas / som norr vppå boendes åre. Emellan thetta Klöfret och Mustow / menas skulle vara 300. mjl / och emellan Klöfret och Warhwa i Norrige 80. Tijt plåga Rysserna medh sina stora Lodior när Marsnader hållas / segbla / och byta sina Wahrur bors. Om Sommar ren når Solen är högst på himmelen / är ther intet mera än som två timar natt : Om Winteren sammale des / når Solen är lågst / är ther intet mera än som två timar dagh.

Regio Lappo-
num.

Något långt ther ifrån ligger Lapland / thet Stors fursten tilhör. Ther vthi boor ett såkunnigt och mistroget folck / som icke ännu haffua anammat Doop och Christendom / och myckit råddhas och befrachta sigh för fremmande. The bruka hwarken åker eller Äng / vthan födda sigh medh foghlar / diwr och fisl. Theras klädher äro måst giorda och sömade aff Rehnshudhar. The haffua inga hws / vthan boo i Kästojer / Jordku lor / Bårgårdfuor / och vthi Trä som ihola åre. Löff / Gräs / Rys och Mossa bruka the til sina fånglar. Thz är ett skactot folck / som hafuer ett breedt bletachtigt ansichte. The giffua Storfursten vthi Skatt allehanda slagz Skinwahrur / doch hwar och en ganska ringa. Ty Storfursten kan intet tvinga them / och om han thet gära wil / dragha the sin loos in åth fiällen / tijt ingen kan them siana eller vspana / ey heller wil någon gär na dragha effter them / ty the som thet waga / komma såldanigen.

Lappum mer
simonia quo
modo peragan
tur.

Therföre wäste Storfursten lå ta sigh nja medh then deel the wille honom godhvil lighen vnta och giffua. Hoos them finnes inga Pen ningar / vthan når som the medh Rysserna köpslagha / giffua ege och byta wahrur för wahrur / doch på sådane sätt / at

sätt / at the icke medh them tala eller handla som folck / vthan the som förnåmligast och dristigast åre / 20. eller 30. gå fram och lägga sina / sampt sina medhbrödhera wahrur på ett rum emoot Ryssernas wahrur / och beses them / tyckia them så at thet är lått / och the haffua sål för sitt / anamma the them / hwar och icke / så gåå the sin loos / och tagha sina bors. Theras wahrur åre Gråstin / Mårdstin / Keffstin / som the byta medh Ryss sen för nålar / handskar / knuffuar / yrar och brödh.

Thet Landskapet eller Furstendömet Jugorski / ligger 350. mjl vthi nordost ifrån Nattow / vthi hwil ket är och ett Slott och en Stad bygd / som heter Ju gra. Aff thetta Landskapet menas at the Vngrer åre först vthgångne / och haffua först bodt hoos thet Rärret Moeris / och sedhan hoos Elffen Danubium / ther nu Vngren ligger / ther vthaff Rysserna myckit stråppa och rosa / såjandes vnder theras Regemente thet folcket haffua varit / som såmmerligen haffua för darsfuor och förhårat Wälskland / Francrike och Tydland. Men thet folck som nu i förb. Landskap boor / brukar hwarken åker eller ång / vthan wistas vthi Marsen låta såsom andra Lappar / och födda sig måst aff diwr och foglaköt. The giffua Storfursten åhrll gen Skatt / aff allehanda slagz Skinwahrur. Vorigerna som boo i Stadhen / köpslagha medh Rysserna / hwilka föra til them Brännewijn / Spannemål / Klädhe och andra wahrur / som the behöffua / för hwilka the igen betomma Sablar / Mårdar / swarta och rödha råffuar / båfuerstijn / Hårmelijn / oc andra saker / ther aff the be komma en stor fordeel / når the them til andra frem mande i sålha. The haffua och bruka enahanda slagz tungomål / medh the Vngrer som the nu bruka.

Ingra Regio
ex qua Hun-
garorū egres-
sue.

Indigena pel-
les pro tributo
Principi sol-
vunt.

¶ 19

Thet

Permia Regio.

Thet Landskapet eller Furstendömet Permisk/ ligger 250. mil vthi nordost ifrån Muskow / vthi hwilket är ett lüttet Slott och en litten Stadh bygd / widh then Elffuen / Wischora / och Kallas Pern. Samma Land är swåra sancke / aff the många Måsar / Kårr och Mo-
ras som ther finnas / så at ingen kan ther resa om Som-
maren / vthan om Winteren / när samma Måsar och
Kårr äre tilfrusna. Folket som vthi samma Land
boo / födda och nära sigh aff Foglar och dior / och löpa
alle om Winteren på skidor / så hastigt och behändigt /
at ingen häst them följa kan. Ther finnes intet brödh.
Then som tågt reser / han måste föra brödh medh sigh /
hwar han thet ellest haffua wil. Vthi Skatt giffua
the Storfursten Sablar och Mårdar. The haffua och
nyligen taghit widh Doop och Christendom / efter Ryss-
ernas sätt / doch finnes ther ännu många som tillbe-
ia sina Affgudhar / Sol och Måna / Stjernor / stöckar
och stenar / och annat sådant.

Provincia Vi-
arka. palustris
& Herula.

Thet Furstendömet Wiacka / ligger i nordost 150.
mil ifrån Muskow / och är ett stort ymnigt Land / på
allehanda dior / foghlar och fisk / ther aff the måst sin
föddho haffua / men ingen synnerligh sådh wårer ther /
för the stora skogar / träsk och Kårr skuld som ther ära /
och grångar medh the Czeremiske Tattare / som plåga
them altidh öffuer falla medh rooff / mord och brand.
Thet haffuer i förtidhen warit the Cazaniske Tattare
undergiffuit. Men sedhan Storfursten sigt Cazan ins
är thet Landet rå och under honom kommit. Igenom
samma Land löpa två stora Elffuar. Then första he-
ter Wiacka / aff hwilken Landet haffuer sitt namn /
såsom och Slottet och Stadhen som hoos förb. Elff
äre bygde / ther widh och fyra andra Slott och Städer
äre bygde / Nämlighen / Chlinow / Orlow / Cotelning och
och Sla-

och Slaboda. Then andra heter Cama / som grång ar
medh Siberien. The giffua Storfursten vthi Skatt
måst Skorn skinn.

Thet Landskapet Siberien ligger på andra sidan om
Pern oc Wiacka / oc haffuer i förtiden warit undergiff-
uit the Cazaniske Konungar / oc giffuit them sin årlige
Skatt. Men sedhan som Storfursten thz haffuer intagit /
haffuer han låtit ther byggja sin slott och städer i Lan-
det / och them alt besat medh Ryssar. Thetta folket som
i thenna Landzånda boo / haffua sitt eget Tungomål / oc
grångar vthi norr in til then stora Elffuen obi. The bru-
ka inga kläder / vthan klåda sigh medh hudar och skinn /
och wända thet ludna vth. Ther wårer ingen sådh / the
leffua aff foghla och diura kött / för brödh ära the fisk /
then the stekia. Vthi samma Landzånda fins öfuermå-
ton många allehanda slagz dyrbara skinnwarur / af Sab-
lar / Mårdar / hwite / röda oc swarta råfuar / hwite björ-
nar oc wargar / härmelin / lostin oc thet aldrastönesta oc
bästa gråwårk / hwilke Rysserna handla til sig för span-
nemål / brödh oc brännewijn / oc annat hwadh som the af-
nöden haffua / ther af the haffua en stor winnest och för-
deel. The giffua Storfursten årligen vti Skatt honing /
wax oc skinnwarur. Ther är så talt i lädet / at ther wåyer
hwarken löf eller gräs / ey heller kan ther någon frucht
eiler såd mog tas för the långa winter oc stora köld skul-
lös ther är. The så äre i ogunst / oc haffua förseedt sig i nå-
gra mårto enior Storfursten / the stöckar hä tågt på nå-
gra åhr tilgödade / så länge honö lyst / oc må then intet
Ponia rådan / för än han haffuer synnerligen lof ther til
af Storfursten. Thetta må nu så korteligen wara talat
om then nordeste delen ifrån Muskow / oc wil nu wida-
re skiffua om the andra land och Furstendömen / Slott
och Städer / som reser ifrån Muskow beliggande äre.
Thet

Provincia Si-
ber.Indigena wo-
prio utuntur
idiomate &
panu usum
nosciunt.Magnam qua-
rum faciunt
mercatores ex
diversis nobi-
lissimarum pec-
tium generi-
bus.

*Trer ditio am-
plissima, fra-
mento & peco-
re abundans.*

*Moneta argen-
tea Tverensis.*

Thet Förstendömet Twer / ligger i Norwest / 36. mjl ifrån Muskow / och haffuer bekommit sitt Namn aff een litten åd Twerza benämd / som faller in vthi Wolga Elff. Thet haffuer i förtidhen hafft sin ängen Furste och Regent / och är ett stent och stort Fürstendöme / rükt på allehanda slagz Spannemål och beskap. Thet haffuer och hafft sitt ägde myne / aff got silffuer / medh bootstättuer stämplat på både sidor / oc stödd på then ena sidhan Furstens namn som Landet regerade / Och på then andra tw ord aff hans Titel. Slotter och Stadhen som i samma land ligger / haffuer sitt namn aff förb. Åå / och heter såsom landet Twer. Wite igenom Stadhen som är passeligh stoor och wjddh begripin / rinner Wolga Elff. Slotter ligger på then södra sidhan in til Elffuen / aff Tråwårcke bygde / och medh sand och mull vpsylt. Vthi thenna Stadh är re många sköna Rycktor / Klöster och Kappel bygde / bådhe aff steen och Trå. Ther boor och en Biskop / sampt många rika Borgare och Köpmän / sampt the bästa och konstrikaste Smädher / så wäl på Koppar som tårn / som öffuer hela Rydzland äre. Men nu är han måst ödhe och förbårffnat aff thet Räckh och vffroor som i thesse åhr ther haffuer warit. Her Jacob Delagardie togh medh Wäldigha Hand bådhe Slott och Stadh in ifrån the Poler / som honom innehadhe. Så ändoch Sborousti en Polnisk Öfwerste / wardt til samma Stadh medh 5000. Ryttare ifrån Trois til vndjätning förskickat / som vthi förstonne mächtiga drifstigt och traghet ansatte / och jagade i förstonne Her Jacob med sitt Föld öfwer Elffuen / hwilket honom intet synnerlig behagade / och förthenstuld andra daghen ther efter sina sater i bättre ordning skickade / och sätte öfuer Elffuen

Elffuen tillbaka igen / och drabbade medh the Påler så hårdt och häffrige / at Sborousti måtte medh sine wjda och dragha tillbaka tå han kommen war / thet the Poler häffreligen förereto / och kommo tillbaka igen med Jan Sapia 12000. stark / och försökte på nytt igen sin lycka medh Her Jacob / hwilken för them oförfarat war / och mötte them / strax han theras ankomst förnam / widh itte Klöster Kalesin benämdt / och slogh til them medh all macht / och så häffrige och manligt / at måste parten blef ther vppå plagen beliggande / oc the som öfuer blefuo / jagade han på flychten / at the hwar-ten kunde eller torde see sigh en gång tillbaka / för än the kommo vthi sitt Lager igen.

Then Stadhen Torsåak / ligger Tjō Mjl ne-
dhan om Twer / och lydher halffparten til Twer / och
halffparten til store Nogården / hwilka ther hafua hafft
hwar sin Ståthållare / som ther vppå haffua warit / för
än hela Landet kom vnder thet Muschowitske Herka-
pet. Ther görs såsom många annorstädes goda Sil-
tappor.

Store Nogård haffuer i förtiden warit ett beson-
nerligit Rike för sigh silffte / och haffuer hafft sine
gen Furste och Regent. Men sedhan haffuer thet
legat vnder Muskow såsom alla andra / och nu ligger
thet vnder Swea Rike / och ligger i nordwest ifrån
Muskow / 120. mjl. Ifrån Wiborgh 78. Staden är
twå mjl omkring medh Graff och Wall befäst. Slot-
tet ligger mitt i Stadhen / iämpte then stora Elffuen
Wolkowa / och är medh en höggh Mör / bådhe tlof och
hög af Tegelsteen befäst på then ena sida / oc på then
andra är een Graff och Wall giord. Thetta Nogård-
ska Riket är så stoor och wjdd / at thet sträcker sigh

*Pugna Specu-
rum cum Pe-
lonis ductore
Delagardie.*

*Torsåak oppi-
dum.*

*Novogardia
magna, am-
plissimus totius
Russiae princi-
patus.*

vthi norr och wester in til Bielozet / Wologda / Colmogorodt och andre Land någhra 100. milj / och sedhan in emot Finland och Carelen / Wostkopythin och Anichland / och til thet Klöstreet Solousti.

Moneta Novogardiensis argentea.

The Wogårdz de haffua och slagit mynt aff got silfwer / för än the bleffue thet Muskowitiska Hårskapet vndergiffne / och stodh på then ena sida Furstens belänte / sittiandes på en håst hafuandes en Sabbel vti handen i högsta hug / på andra sidan stod Furstens namn medh Ryska Bookstäffuer stämplat / och så mycke som han gale. Men sedan staden blef Storfursten i Muskow vnderlagdt / stämplas på then ena sidan hans namn / som skrifuer sig för en Keyser och Storfurste öffuer hela Ryssland / oc på thenandra sidan står Riddar S. Jöran som sitter på en Håst / medh en Glaff i handen / vddens stucken igenom Draka halsen / som vnder Håsten ligger. Honom tilbida the när the dragha i Krügh / och föra hans Conterfet på theas Huswudbaner.

Ambitus Novogardiensis ciuitatis.

Wogårdz Stadh är widh pass runde omkring halff annar milj. och haffuer i förtidhen / när thet hadhe sina egna Regenter / för än han medh list och behändighet bleff twungen vnder thet Muskowiske Hårskapet / warit så stark och soldkräft / at theas Furstar haffua altidh förde Krügh medh Swerike / Polen och Liffland / och kommit vthi marcken dragandes medh hundrade tusend man. Men sedan han år 1477. bleff twungen och öffuerwunnen aff Iuan Wasiliwitz Grogdijn / år han mycke förswagat bleffuen både på Gold och förmögenheet. Ty han hade icke allenast sin Stadhällare ther inne vthi sin år / som them affpryglade ährligen at vehgiffua en stoor Summa Penningar / wtan han drog och på sidstonne stelff in vthi Staden / genom

Metropo

Metropolitens tilhielp och stämplingar / vnder thet steen / låta såsom the wille affalla ifrån then Ryske Religionen / och anamma then Påwesta / och han wille thet affwäria och förhindra / hwilket vti ingen sanning war / vthan när han inkom / låt han först gräpa och fånga the förnämste och rikaste Borgare oc sticka sin kooos at Muskow / til at haffua thet sin boning och heemwist / oc satte arma oc fattiga i staden igen / och låt taga oc föra sin kooos til Muskow alla theas ägodelar / både Penningar / Pärlor / guld och silfuer / mesing / Tehn och Koppar / öffuer 600. wagnar / thet aff the Muskowiter wordo swära rikta / och the andra fattige. Ty Wogården war på then tidh then rikaste / och en aff the fyra förnämsta Handelsstäder vthi Europa / vthi hwilken man ga rikta oc förmögne Köpmän af Swerike / Tydmland / Holland / Frankrike / Skottland och Engeland hadhe sina Nederlagh och Factorij / och brukade thet een stoor osägeligh handel.

Novogardia 600 plaustra auro, argente & gemma ex ciuium bonis magnus Dux auexit.

Novogardia emporium totius Muschowiatici imperij celeberrimum.

Vthi samma Stadh och omkring / äre någhra hundrade Klöster / Byrkior och Kappel / både aff Steen och Trä / på theas sitt ganska wäl bygde. Måste parten aff them äre Tornen medh bleck beslagne / och som blige medh gott guld förgylte / vti hwilka finnes några tusende Klocker / stora och små hängiande. Och efter theas Furste och Regent / för än han vnder Muskow blef twingat / förde altidh Krügh m3 the Swenska / wille then Tyrannen Iuan Wasiliwitz / icke sielff medh Konung Jahan then Tribie / Christeligh i äminnelse / göra någhon fredh / vthan wille twinga hans Sändebudh för samma orsak / at the på theas Herres wägne skulle göra fredh medh hans Stadhällare på Wogården / låta som han hadhe högbemålte Konungz lätte warit / Thet

h j

Sänder

Sändebudh'n ingalunda wihstogho/ v' han ledho ther
öffuer store föracht och mycket ondt / såsom annorstä-
des skal förmlas.

Vchi thenna Stadh haffuer en Metropolit sitt till-
håld / som beklädder thet högste Säkret näst Patri-
archen vchi Moskwa / och boor vppå Sloetet / och
är thet vchi thet Mogårdske Rykt / vchi litta a:ht och
wårdning medh Patriarchen vchi Moskwa. Til Pa-
triarch kan icke heller någhon wållas medh mindre han
ther til sitt samtycke giffuer / ey heller någon Scors-
ste Cröna / vchan han måste vara tilstådes / och sama-
ma Cröning vchi alla Artiklar samtycka och bewilia /
ja in Samma / thenna Stadh och thetta Furstendöme /
haffuer i förrethden warit så Rönt och hårligit / på alle-
handas Råpmanswarur / och på f:st / Spannemål och
Setalle partzeler och så starck och mächtygh / på folk oc
Krügzmanition / at alla bådhe fremmande och Inwå-
nare haffua sigh för namnet allenast fruchtat oc bäs-
wat / så at aff honom är the ordspråket kommet / at man
haffuer sagt: Zoo wil emoot Gudarna och stora
Mogården stridha. Men thetta haffuer then beröm-
melige och manhaffteige Krügshelten Her Jacob D la-
gardie intet achtat eller lätit sigh anfäcka / vchan näst
Guds tilhielp fateat ett frimodigt ofördräckt hierta /
och honom / oanseedt han war vpfelt medh 100. tusend
man (gemeent folck vndanragandes) som wårn kunde
göra. medh 5000. man / medh stormande hand både til
Land och waru / wåldeligen then 16. Junij / år 1611.
hitagit / och under Sweriks Crona medh stoor beröm-
melje lagde.

Vchi förrethden haffua the tilbiddit och åkallat
en Affgudh b'nämd Perun / på then Plagen som
nu står tget Zlojstet Perunski. Samma Affgudh war
affuån

Quia contra
Deos & No-
vogardiam
magnam

Idolum Pe-
run.

affmålät litta som een Menniskios Beläte / hållandes
vchi handen en steen / som althidh gaff Eld ifrån sigh /
litta som Åstian dundrande. För honom måtte al-
thidh dagh och natt göras Eld aff Skewedh / oc brin-
na liros / och så grant achtras / at Elden icke vthsläna-
de / så framt Prästerna som ther til woro bestedde / icke
til lyffuet wille straffade bliffua. Men när samma
Stadh anamade then Grefiska Religionen / och Goldet
lät sigh döpa / kastade the samma Affgudh vchi Liff-
uen / hwilken haffuer flutit vpföre twärt emoot Strö-
men. Och när samma Affgudh skal wara kommen vp
emoot Broon / skal han haffua giffuit ett förfärligit
roop ifrån sigh / och kastat en stock vppå Broon medh
ett förfärligit dån och gny / såhandes: Tager thenna
Mogårdske til minn åminnelse. Therföre såhes thet
och / at thenna Affgudh Peran / skal på en wiff thidh
om året / ån nu vnderstundom bulra / och när han hö-
res / skola Borgerna och Menigheten strax tigt aff alla
orter komma löpandes / och slåa sin emellan medh klappar
och staccar / och göra ett sådant buller och alarm / at
Stadhållaren haffuer nogh til at göra och klappa / för
ån han kan skila them ifrån hwar annan.

Stara Russa ligger Söder ifrån Mogården / Tho
Mål offuan för then Siön Ilmen / och är en aff the al-
dräaste Städder ther vti i Landet / aff hwilken en part
mena / at Ryssland är effter samma Stadh nämnd. Thet
är en passliga stoor Stadh / och mächta fistrigt / och
gott köp som nogorstädes vthoffuer hela Landet wara
kan. The haffua sin handel medh the Mogårdske / oc
the som boo vchi Polozkow. Aff thet watn som löper
hoos Stadhen. finda the salt / ther medh the sigh och
andra kunne helipa / doch ån thet intet synneligit gott /

h ij

ey hela

Novogardien-
ses idolum Pe-
run in flumen
deycunt.

Russa Stara
oppidum ve-
tustissimum.

ey heller haffuer maten ther aff någon godh smakt som ther medh Rokas / man skal alltidh tagha tree gångor så myckt aff thet salt / när man wil koka / så man aff annat tager icke mera än een gång så myckt.

Thet Storfurstendömet Polozkow som ligger vp på then Littowske Gränzen / är ett skönt fruchtsampt Land / och ligger Polozkow Stadh och Slott emellan två Elffuar Duina och Polota / effter hwilken thet nämde är. Och är Stadhen både medh Bolwårde / Mwr och Graff wackert befästet. Och effter Anno 1563. war ett stort Kriggh emellan Ryssland och Polen / drogh Iwan Wasiliwitz Storfursten i Moskow ther vnder medh een wåldigh Kriggsmacht / och thet belågrade / och medan Befestningen intet så medh någhot besynnerlighit behierat Kriggssoldat war besatt / och the eliest ingen vndsetning förwentade / och Storfursten fordrade Slottet vp både medh godha och onda / vpa gåfuo the så vthi reddoga Befestningen / hwilken Storfursten sedan alt medh Muskowiter lät besettia / oc gaff the Poler som ther inne woro / förloff at draga heem at Polen om the så behagade / Men the Litower och andra försenda han fångna til Moskow / så at ingen Polack eller Litower skulle ther mera inne boo / vthan Muskowiter allena / på thet han Befästningen thes båtera behålla skulle / thet honom doch icke heller lyckades / Ty Konung Staffan Bathorius vthi Polen intogh henne åter medh weldigha hand igen. Anno 1579. och ladde henne åter vnder then Polenske Crona / ther hon ännu idagh vnder ligger / och hörer the Poler til sampt hela Landet. Vthi samma Land eller Lahn liggia än så fyra andra Slott och Städer / nämlighen Vlacza, Dilsna, Drula, Druha, ifrån hwilka the kunna komma med Båtar och Pråmar genom Dünen vthföre in til Riga.

Pleskow

Pleskow är een gammal och namnkunnigh stadh / Plescowiensis medh then starkasta och största som vthi Rydzland är / Provincia, quæ och hållas för ett Furstendöme / hwilket och alltidh hafver hafte tilförende sina eghna Regenter och Furster / li olim magis stratu usa sit. när som store Mogård hade sin Furste / och war för sigh sielfft ett Konungarrike / Thersföre the Pleskowiter hafwa sin Stadh och Slott på samma tidh medh starkt Mwr befästet / och stiftet Stadhen vthi fyra deelar / Plescovia quadruplici muro vthi hwilka alla äre fulle medh Soldat boendes / och omkring medh een fast Mwr bewarade. Ty the fruchtrade sigh alltidh för sina grannar the Mogårdste / medan the wore starkare på Kriggssoldat än som the. Men sedan en Storfurste blef rådande öfuer hela Rydzland / och hade fått hela Mogårdsrike in vnder sigh medh swick och förräderij / bleffuo och the Pleskowiter sedan både igenom inbördes oenigheet / och sina eghna Prästers och Munkars förrädeligha stämplingar Storfursten vnder bergiffne / hwilken på samma sätt them förödde och förskingrade / såsom the Mogårdste / effter Borgerna ther vthi Stadhen wore ganska rike / för then handel skuld som the medh the fremmande hade. The Pleskowiter haffua och synnerlighe många sköna herlige Klöster och Ryrtior aff Teghelsteen bygde / medh förgylta och försilfrade Torn och Spetzer / at the Stadhen synnerligen medh sin glantz och steen bepröfda / när Solen skin / och een ther acht på giffuer som framrefer. Och är thena Stadh och Slott eendeles byggt och grundat på några Helleberg / aff hwilka een Elff vthflüter / som heter Pskow / ther aff Staden sitt namn haffuer bekommit och löper mitt igenom Stadhen / och faller 6. mil ther ifrån in vthi Pepis. Wen mil ifrån Pleskow ligger ett skönt och förnämlichit Munkelöster som heter Petzura monasterium à Fa-

hwilken

Ducatus Polozkoy.

Polotia arce et civitate per deditionem Muschovia Dux potitur.

rensbeckio fru
från oppugna-
tum.

Iwanogoro-
dum in tres
partes divi-
sum & a quo
extructum.

Iamagorodum.

hwilket Jöran Sarensbeck härdr belägrade/ När Ro-
nung Bachor i Pälén belägrade Plestow / och thet för-
sökte på allehanda sätt storma och intaga. Men Mun-
karna som ther inne wore/ wårde sigh manliga / och la-
gade så / at Sarensbeck vthdræade så mycket för Ålö-
stret/ som Konungen för Stadhen/ at the wordo sedan
lijka ahtade med theras belägring / så at the ena kunde
intet bestylla then andra/ vthan måste belägringen öf-
uergiffua och draga sin toos.

Iwanogorodt ligger twårt öffuer Klarfwen / så at
allenast Elffuen löper ther emellan / och stiller Befäst-
ningarna ifrån hwar andra. Thet är ett mächta fast
Slott/deelt vthi tree delar / och haffuer bekommit sitt
namn aff en Storfurste som heet Iwan / och thet först
lät byggia. Elffuen som ther framlöper in vthi Ö-
stersjön/ heter Klarffua / och kommer vthur en Siö som
kallas på Ryska Zusto / och på Swenska Peipis / vthi
hwilken falla två Elffuar / Pzorkwa och Welikarela.
Aff samma Siö vthlöper allena Klarffua Åd / så at man
både ifrån Torpt och Plestow kan komma medh Prå-
mar och Båtar / igenom samma Siö och Elff således /
in vthi haffuet / hwar icke någdra stora bärg / forfar och
stenar een halff mjl öffuan för Slottet til hindrs wo-
re. Och haffuer samma Elff vthi fordom tydh warie
rätta Grängen emellan Nogårdorjke och Låfland.
Thenna Befästning sampt Jama / Augdow / Coporia /
och Nöcheborg / medh thes Land och Låhn / haffuer
then Manhaffrige och Stridhsamma Zielen Erwert
Horn til Kantas / bestutet och intagit / Anno 1612. och
medh wåldiga hand twingat vnder Swertis Crono.

Iamagorodt / är een litten fast Stadh / och ligger

tree

tree mjl ifrån Klarffwen / widh then Globen Jama / som
löper widh thet Klarffiska Äminnet in vthi haffuet.

Augdow / ligger 2. mjl ther ifrån / och är pasteligen Augd.
fast / och haffuer ett Skönt Låhn vnder sigh / både på
fist och Spannemål.

Coporia ligger 15. mjl ifrån Klarffwen / och är ett Coporia.
fast Slott / giordt aff Steen / oc haffuer ett Skönt frucht-
sampt Land på alla sijder omkring sigh / och kallas In-
germanland.

Nöcheborg är en starck befästning / och ligger vppå
en Holma / om hwilken starcka Strömar rinna på alla
sijder / som aldrigh om Winteren tilfrysa / och komma
vthur Ladga Siön / och falla tilhopa nedan för Slot-
tet / och göra een Elff tilsamman / som kallas Neua el. Fluvius Neva.
ler Nyn / som löper tjo mjl ther ifrån in vti Östersjön /
oanseedt at aff Landet komma många andra År och
bäckar / och falla in vthi henne / doch för ån hon löper in
vthi haffuet / på halff annar mjl widh pass / grenar
hon sigh vthi tree delar / hwilka falla alle vthi haffuet.
Samma Slott är medh siw starcka Rundelar byggt /
och är en mwr Tjo alnar tiöck giord emellan hwar run-
del / och ther öffuan vppå een Strichwårn. Innan
för Muren är ett Bolwårcke giordt tree alnar tiöck /
vpsyle medh sand och mull / så at thet står omöjelighit
til at bestuta / ehuru stora Styrker man wil ther fram-
föra. Ty man kan på ingen sijda / sigh på fyra Pål-
stott när bestanza / för Strömerna skuld som tring om
Slottet falla. Wil man försöka medh Lodior och
Båtar / och medh stegar bestiga Muren / behöfuer
man hwarcken krut eller lodh bruka / vthan stöck ar och
stenar / långa spegar och hillebårbar / och göra ther
wårn medh. Skal man thet öffuerwinna / så måste
thet

J

ther skee medh godha eller medh hunger / så framt ther
är behärat solt vppå / och icke karingar. Musko-
wien war ther vppå i förfronne 3000. starck / och föll
dagligen medh Lodior och bazar vth / och skärmyr-
de medh the Swenska. Men då alla vägar bleffuo
honom förlagda / och han intet mer kunde komma vth /
fiuknade hans måsta solt vter inne / och dödde aff skär-
biot och hunger / så at han på sidster ne behölte icke me-
ra än som 25 personer / ther medh han då nödgades vp-
giffua Slottet / och öffuerant wadede ther i swert
horn / then 12. Maj år 1612. Ther innersta Slottet
haffuer och tree rundelar / på samma sätt som the ye-
tersta / medh en passeligh diup Graeff / hwilket en part
mena at Konung Magnus Ladulås haffuer först be-
gynn och iuderat / sampt Laduga Slott som ligger 14.
mjl ther ifrån / widh Elffuen Wolcowa / som löper in i
Laduga Siön / aff hwilken bäde Slott och Siön skal
haffua sitt namn. Men iagh menar at Konung Ma-
gnus haffuer allenast läte vpbygga Nöcheborg / för
Ressens infall skuld / och Rysserna Laduga / för the
Swenskas infall skuld / när Krig och örligh war på
färde / och Konung Magnus them hårde tilfätte / at
the då vppå thet Slottet skulle haffua sitt beskydd och
förswar / och så ther aff nämde Slottet Laduga / samt
Siön / effter han them offta på samma Siön medh sina
Lodior slagb och slagade. Vppå Nöcheborgs Slott
stå två Kyrcior / een aff steen / then andra aff trä / och
haffuer thet ald igh warit tilstade / sedhan Rysserna
ther infinge / och the bygde then andra muren ther om-
kring / at någhon fremmande warit sigh Jaktändst eller
Vth ändst / som ther intet haffuer haft til at beställa /
at slppa och gåå ther in / Ståthållaren och Brygg-
ket föra

Laduga arx.

ket förvethan / som ther vppå woro förordnade / til at
bewara och bewaka Befästningen. Sexton mjl ifrån
Slottet Söder vth / ligger een stor öd mitt i Haffuet /
Kethusari benämnd / hwar vppå pläga 600 öffuer 30.
Bänder / som lydhä halffparten til Finland / och halff-
parten til Ingermanland / ther som Systerbeck kom-
ma in i Salefsiön löpandes och stillet Wiborgs Låhn el-
ler Eurape ifrån Nöcheborg / hwar ifrån äre aderton
mjl.

Rexholm ligger widh then Elffuen Koriela / een
måhra starck och fast Befästning / liggandes mitt v-
thi Elffuen / som är bäde råmeligh diup / bredh och
strådh / och medh ett öffuermåtten starck Bolwårde
befästet. Thenna Elff faller på bäde sidhor medh
starck ström om Slottet / och fryr intet om Winteren /
medh mindre han är thes starckare. Ther är ett wac-
kert Klöster / och någhra stöna Kyrcior / och ett stort
fett och ymnogt Land omkring / på Spannemål / Bo-
Kap Wax och Santig / såsom och på allehanda slagz
fogblar och diwr. Vthi för benämde Elff som löper
kring om slottet / tagz öffuerflödige mynn i sitt synner-
ligen Lar / Therföre och Storfursten plägar åhellighen
ther hålla sina Giltiare / som insalta all then Lar som
ther tagz / och förs til Muskow / til hans eget behooff /
ty ther tagz ingen Lar annos städes vteffuer hela Lan-
det / så skön och fett som ther. Och ligger Rexholm
16. mjl ifrån Wiborgh / 16. ifrån Nöcheborg / 30. ifrån
Laduga / och 50. ifrån Nogaerden / ijt man oc här ifrån
medh skutor och sina skip kan komma Siölicheo ifrån
ther ens Slottet til thet andra.

Emellan Rexholms Låhn och Nöcheborg / Nord
Nord ost / sträcker sigh ett stort Landskap / som heter

J 4

Wozski

Carelia regio
apibus & fern
abundans, in
qua castrum
munitissimum
Rexholm si-
tum est.

Votiski Pythin
regio amplissi-
ma & paludi-
nosa.

Wotiski Pythin / in äth Cola och Solousti / och lybher
vnder thet Mogårdske Rijket / och är besatt medh my-
cket öfuerflödigt folck / som swära lütet veltgöra til stat
om ähret / oansedde at the äre rijke och förmodgne / och
haffua ett fere och ymnogt Land / bådhe på Spannes-
mål / fisk / Boskap Foglar och diwr. Medh häst kan
ingen ther resa om Somnaren / för the många Strömar /
Äär / Siögar och Träsk / som ther i Landet är. Wil
man ther någhot veltätta / så skal thet skee om Wina-
teren / när alla Siögar och Äär äre tilfrusna. Och må
thetta nu så korteligen wara sagde om the land / Slott
Städher och Befästningar / som off närmast gränza
medh Furland. Nu wil iagh förtälja om the andra
Land och Städher / som liggia räte i fult norr ifrån
Muskow / och i fult öster / ifrån S. Nicolai och Colmo-
gorode / och lyda vnder Storfursten / som är thet Land /
skapet Pezora och andre.

Petzora Re-
gio.

Thet Landskapet Pezora / som ligger vthi öster /
norr ifrån Muskow / haffuer sitt namn bekommit aff
samma Elff Pezgora benämd / som löper hitet igenom
Landet i ämpte Slottet / som heter Pustoozero / oc skal
man dragha ther emellan och Muskow / althädh ett
halfft ähr / för än een kan framkemma. Thet folk
som ther boor / är ett eensaldigt folck / och wordet Chris-
tut effte: Kyssernas Religion / ähr 1518. Widh Pezo-
ra Elff är och ett Slott och en Stad / aff Träwårcke
byggde / som heter Papinowgorode / ther aff folcket som
ther hoos boor / kallas Papini / som haffua tilförenne
häft sina ägna Herrar / Men nu lyda the vnder Stor-
fursten. På andra sidhan om thetta Landskap nå-
ghr i hundrade mylor längre norr / alt in til hshaffuet /
finnes många andre Landskap och folck / som Kysserna

Falla

Kalla Samleddi / thet är / thet folck som äter sigh
silffte. Vthi samma Land fins allehanda diwr / the
aldrakesteligaste Sablar / the skönaste Mårdar / Loor /
hvitte wargar / swarta Käffuar / thet aldrabäste Grå-
wårck och hwit i Bidsnar / som haffua sitt tilhåld vthi
haffuet. Theslites ett slagz haffswijn / som the kalla
la More / hwilke haffua långa / tiocka och hwitca Tån-
der / öfuer een al / något lütet trokora / ther aff Kyss-
erna göra Rnjiffkastte. Turcken köper samma tån-
der lyta wichte emoot Silffuer. Ther fins och the skö-
naste hwitca falcpar. Folcket som ther boor / är så wilde
och fruchtsamt / at the vndfly Kysserna lyta som an-
nor oskäligh Creatur. Hundrade och 30. myl ifrån
Pustezoro / ligger ett annat Slott och en Stad /
widh the Elffuar Sibut och Sossa / som heter Lepin / oc
folcket som ther boor / kallas Wogulizi / och sträcker
sigh samma Landända in til then stora flodhen Obi /
hwilken haffuer sitt ursprung aff en Siö benämd Rita-
isko / och är förb. Obi Elff ther så breedh / at man nåp-
ligen om Somnaren så dagen är långst / kan medh en
båat ther hinna öfuer. Widh thenna Elffuen är oc
ett slott byggde / som heter Obea / och haffuer sitt namn
aff förb. Elff / och ther boor thet folck Vgri / hwil-
kas Herrar och Furstar kallas Igorsti / oc giffna Stor-
fursten Skatt. Ifrån thetta Slottet in til en andra
Slott / Treisk och Tumen benämd / hoos then flodhen
Sossa / skal man i 30. vet otta wekur / oc sedan vet andra
otta wekur til thet Landskapet / och Slottet Grustin /
vthi hwilket boor ett swartachtigt folck / som driffua
sin handel och wandel medh perlor och dyrbara stenar /
och kallas theas Regenter Grusinski / och giffua the
Storfursten ähriligen skatt.

Mors belua.

Fluvius Obi.

Gens Vgri.

J 19

Ther

Lucomoria
provincia.

Ther effter föllet ther Landskapet Lucomoria / på
på andra sidhan om Glodden Oba / som gränser mot
the Grusiners och the rymmer Land / med the
thet följande på the tapet / upptar the icke kända the
ras Uppom / och skole ther til medh haffua then Cla-
turen / at the lita som Swalorna och Paddorna / skola
then 27. Novembris döds och försäwina / för the fö-
färlige Winter och köld som ther skal wara / Och sedan
igen om wären then 24. Aprilis skola the wede qige skna
och så luff. Therfore när the wetta then tigh på hwal-
ken the skola döds / framhaffua the sina warur / som äre /
Pärlor och Edelstenar / och lägga them på ett synner-
ligt rum / til thes the bliffna om Wären åter leffuan-
de igen / så komma the tigt / och see hwad Wahrur the
cher igen sinna / för theas som äre borttagna. Om
the äre så förnöge medh the warur som tigt äre lagde /
tagga the them bort / och gå sin koss / hwar och icke / så
läta the them liggga / och begära sina tillbaka / och wän-
da inter igen / för än the them bekomma / så framt the
icke wele haffua them til fiender / och föra medh them
Krugg.

Regiones Ob-
doria & Can-
dora.

Effter thetta Landskapet / följa two andra Land /
som kallas Obdoria och Candora / och lydha under
Storfursten / och tilbida then Affgudhen Solota Wa-
ba / thet är / Guldåringen / som är ett Beläte / lita een
gammal Bärting / haffuandes vthi barmen ett barn / oc
ett tämpte sig / thet the kalla hennes Barnabarn. vp-
satt vthi Oba Elff / Och är samma Beläte skolt / och
saga the som ther haffua warit / at thet giffuer ett så-
dant ludd och klang ifrån sig / lita som man bläste v-
thi en Boson. Til samma Affgudh offras the aldras
skönaste bästa Sablar och Mårdar offuer hela Landet /
som

som the kunnä sin / efter hwars och eens ämpne och lä-
genheet. Ther slachtas oc diwr til hennes behoff / oc taga
Prästerna bladen aff diwr och smörja hennes mun ther
med / samt ögon och andra leder / och så befråga the sig
hoss henne hwad som skal se her på hon så skal giffna
them Swar. Rättet aff samma diwr / som til hen-
nes Offer är slachtat / skola Prästerna råde vpåta och
förtära. Ther sägs och / at när fremmande komma
vthi samma Elff segblande / och icke göra til samma Gul-
dåring / Offer / aff Guld / Silff / Perlor och Edelstenar /
peningar / och annat gods som the haffua / skal hon bådhe
färvilla them wägen / at the icke kunna komma så dan /
så och eliest vpwackia sådan storm och oräder / at the
skulle offra henne / så framt the skole sinna wägen ther
från. På andra sidhan om Lucomoria Land / hoos then
stora floden Tachum / skal finnes många gubba Gold /
medh underlig skapnat : Somblige skole wara ludna så-
som Apor och andre wildiwr : Somblige haffua hufund
safs wargar eller hundar : Somblige hafua hufund eller
ansichte i bröstet / utan någon hals / påseendes såsom en
stubbe / och hafua the längre händer än som andra mä-
nistior. Vti samma Elff finnes oc fiskar / som hafua hufund /
ögon / näsa / mun / händer / fötter oc all annor ledamot /
lita som een anor menistios fulkomliga skapning / doch
lita wäl wehan rost / förnust / skal oc wet / oc menas syn-
nerligen godh oc söt wara til at äta oc förtära. Några
hundrad / miiler längre norr / och en liden lant til öster /
finns offuermåttan höga grusfulige bärg / på hvilka
aldrigh wärer hwarken fogh eller grås / ty the äre så
håda / at solen kan the inter medh sin wärma någor
wärka / utan äre alltid öfuerläste med snö och is. Vti
the bärg kläddas the aldrastige hwoite oc blå fiskar :
Ther

Fluvius Tach-
um.

Homines va-
ria & prodi-
giose forma.

Piscis mirabi-
li.

Gens Pigma-
otum.

Nova Zembla.

Cazan re-
gnum, civitas
& castrum.

Ther bekanta the til fängz the aldrabästa swartasta sa-
blar/swarta/blå oc hvita råffuar. Samma bärg smita
in til stora haffuet/och synas så stora/at Grönland för
theras skygd och höghet skuld / icke kan wäl upfinas /
och mene en part at samma bärg skole wara aff the gam-
bla Skribenter kallade Montes Hyperborei. eller Riphæi.
Storfursten haffuer några resor vekkist at til at för-
fara och ransaka lägenheten om samma Bärg: Så
och til at bespana the Landskap / som sigh på andra sid-
dhan om thessa bärg sträckta/och tagha them in. Men
the haffua thet intet förmått. Ty the hafua uti 17. dag-
gar reest upføre och lyktwål intet kommet öfuerst til top-
pen / och haffua måst wändt tilbaka igen/ doch haffua
the förfarit at på andra sidhan om the bärg skole wara
Land/ på hwilka bärg skal boo/ ett slagz folck som kalla-
las Pigmaei/hwilka intet större bliffua/när the äre ful-
wårte/ än som ett try åhrs gammalt barn / och äre aff
naturen rådde/ och haffua ett besynnerligt tungomål/
som ingen kan förstå eller lära. En part aff samma
slagz folck skal och boo uppå een Insel uti Haaffuet/
hwilken Rysserna kalla Nova Zembla, thet är / ett nytt
upfunnit Land/ och skola the ther stridha emot them Tra-
nerna / och bruka inga andra wårnor emot them vehan-
röör/och äre ingen underdånige. Thetta warit nu så nog-
talat om the Land och Gold / som norr ifrån Muskow
beliggjande äre. Nu wile wij besee the andra Land/
som Söder och Wester ther ifrån liggia / och Storfur-
sten under sigh twingat haffuer.

Thet Konungariket eller Furstendömet Cazan/som
gränzar in til Tagai och the Siberiska Landzänder/
och ligger 170. milj ifrån Muskow/ Sud Sudost / be-
finnet man at Hussuudhstaden och Slottet / haff-
uer

wer stet namn bekominne aff een Kå som ther framlö-
per/ benämnd Cazanika / och faller een milj ther ifrån in
uti Wolga Elff. The Cazaniska Konungar och Re-
genter haffua i försäddhen varit så starka på Gold / at
the haffua draghet uti emot Muskowiten i Marcken
medh 60000. Man warachtige Gold / både til Häst
och foot / och understundera twingat Muskowiten til
at gifua sigh Skatt / och understundera haffuer och
Muskowiten fått öfuerhanden medh them / så at the
haffua omse warit öfuerlägne / til thes Wasili Iwano-
wicz/Tyrannens Gadhers them häffte medh Arig till-
sätte/ och twingade them at tagha then til Konung oc
Regent som han them förordnade/ oc honom skulle the
gifua Skatt/hwilket the Cazaniske storligen föreruto/oc
effter the sagde at Storfursten nu hadde them förorda-
nat en waanskapat och ofskeligh Konung som heet
Secale/ och hadde långa sijdhängande öron / som een
Engelsk Dogga/ ett stort och svart ansichte / ett stort
och tiöck läff/ starka been/stora och långa wanska-
ta fötter/ och uti alla måtto plomp och bondachtigh/
och ther til medh mera Rysserna än them bewågen/ha-
dde the heemligen budh til then Grimste Tattaren/Fla-
gaubes honom sina olycks / hurn the wore medh swick
och bedrägherij aff theas ägen Konung under Storfur-
sten twingat/oc han mera nådh bewäste Rysserna än
them/och begärade förthen skuld hans broddhet Sappes-
ri til theas Konung/och at han wille medh sin brodero
hjelp/komma och frilossa them/ och bliffua theas rått/
ta öfuerheet/effter the hade ena troo och Gudstjänst/
oc the wille gärna bewisja honom lydnoc och hörsamhet/
såsom trogna Underdneer ägnat och bör / ther aff then
Grimste Tattaren Wensligeri wote gladdes/oc gjorde

Regnum Ca-
zan offertur
Taurica Ro-
zu strati Sap-
zero.

K

sigh

Mendligeri
Rex Taurica
provincias Mu-
scovia ferro et
flamma deva-
bat.

sigh vthi en hast färdigh medh een stoor Krigsmacht/
drogh ther hådan och belägrade Cazan/ siel thet in och
satte öffuer them sin broder Sapperi til Konung. Men
Scheale som ther förr war/rynde med hustru och barn
til Storfursten i Muskow. När thetta war bestält/
drogh Mendligeri tillbaka igen medh sitt Krigsfolck/
och när han kom öffuer then Elffuen Tanais / mötte
honom mycke Krigsfolck / som kom vthaff Grimen
sitt ägte Land draghande / wille han då intet dragha
heem/ vthan skickade strax budh til sin broder Sapperi
som då war i Cazan/ och skreff honom til / at han nu
war förstärkt medh mera Krigsfolck / och hade i acht
at rycka vnder Muskow. Therföre skulle han nu gö-
ra sigh reda medh allo macht/ och strax församla them
gansta Cazaniske Krigshäär / och komma honom til
hielp och vndsättning vnder Muskow / thet han då strax
giorde/ och drogh Mendligeri öffuer Elffuen Occa in
vthi Rydzland ginst äth Muskow/ röffnade / brände/
och i grund härjade både Land/ byar och Städer/ ther
han frädrog/ oc tog otalige många Ryssar både fattige
och rika til fångar/ som han bortförde. Men när Vasilii
Ivanowits Storfursten siel thet weta/ at then Grimske
Krigsmacht war så stark oförmodandes kommen in
vthi Landet/ och hadhe giordt honom een sådan mäch-
tigh dräpeligh skadha både på Land och Sold / Lät
han thet snaraste han kunde sambla sitt mästa Krigs-
folck tillsammans / och skickade thet emoot then Grims-
ke Cattaren in til Elffuen Occa / ther the då sloges
tilhopa/ och the miste mycke folck på både sidor/ doch
tapte likwål Ryssen Slaget / och flödde äth Muskow/
Men Cattaren lade flur effter honom/ och folgde ho-
nom medh mord och brand på ha ffärdie milt när Mus-
kow/

Stow/ och slogh ther sitt Lager/ tigt och Sapperi medh
then Cazaniske macht kom / som icke heller någon rin-
ga skadha på Land och Sold giordt hadhe/ then wägen
han drogh/ så at stoor ömka i Landet war/ och lågrade
sigh lämpte sin Brodher / ther aff Storfursten som in-
vppå Slottet war/ storligen försärades/ och bleff gana-
sta modhfallen och illa tilfrids / och öffueranwardade
Slottet sin Systerson Anes Pieter / och någhra andra
aff sitt förnämsta Råd / och flydde sielff sin toos äth
stora Nogården / Tattarne singo sedhan Stadhen in/
och stormade alla daghar til Slottet / Men Rysserna
som thet innehadhe / höllo them ther ifrån medh
sina Strycker och Skott / och begynte til at dagtinga
medh them/ och skickade them vth stora skändker oc gås-
wor / ther medh the wille blidka och beweka Tattaren
til nådhe och mildheet. Och effter Tattaren sågh / at
medh then belägringen skulle långsambligen tilgå/ togh
han widh thetas Dagtingan / och anammade thetas
skändker/ doch medh sådan wilkor och förord/ at Stora-
fursten skulle förskriffua sig medh Segel och Bress / at
han skulle åhrligen göra honom skatt/ och til ewig tidh
wara hans Undersäte / såsom någhra hans förfäder
tilförenne giordt hadhe / så wille han rycka ther ifrån/
och giffua alle fångar löse/ hwilka otalige många wore.
Så ändoch Ryssen ther til icke gärna i förstonne wille/
nödgedes han likwål i så mätto hans begäran effter-
komma/ och thet samma medh Bress och Segel stadh-
fästa och bewilla / och förplichta sigh wara honom een
rättrådigh Undersäte til ewigh tidh/ och åhrligen giff-
ua honom i skatt för hwar mans person öffuer hela lan-
dt tre halffwe örar. När nu thetta aff handlat
war/ lät Mendligeri göra och upresa sitt ägte Beläte i

Sapperi Cazanensium rex
magnum Du-
cem in tributis
pensionem ju-
raro cogit.

Stadhen/ som skulle wara ett teckn / at han haffuer
tvingat Storfursten vnder sin lydno/ och eliest/ at när
samma Stätt wore aff Landet vpburen/ och Tattarens
Sulmädhtige skulle then til sig på theas Herres wäga
ne anamma/ skulle Storfursten böcka och slå sitta huff-
wudh i marcken för samma Beläte/ och thet medh bekän-
na sig för hans Vnderfäte/ och honom wara all lydno
och hör samheet/ plichtigh at bewijisa. Thet medh
Tattaren ryckte på vp/ Sapperi äth Wolodimer/ Ni-
sen Nogården och heem äth Tazan / Och Mendligeri
drogh öffuer Occa Elff äth Rezan / och slogh thet sitta
Läger. Och hade Tattaren på samma tidh vthi sin
Häär en Polack/ som honom tiante medh några hun-
drade Hästar / Then samma redh in til Slottet medh
någhot rooff/ lika som han wille thet sälia / menandes
thet medh at kunna medh något soldt komma in vppå
Slottet/ och thet i så måtto förrasta. Men efter thet
innet kunde angå/ väncfte Tattaren på andra medhel/
och sticade sitta budh in til Ståthållaren Iuan Rowar/
och lät honom förnimma / at Storfursten war hans
Stattedragare worden/ Thersföre skulle nu och han be-
wijsa honom lydno och tjänst/ låta honom in vppå slo-
tet/ stäffa honom Setalia och annat hwardh som han oc
hans Krüggfeldt behöfde. Men effter Iuan war
en gammal förfaren Krüggzman / swarade han / at så
dan handel war honom plattet okunnigh/ och kunde thet
ingalunda troo/ medh mindre han säge och bekomme wiff
belkedh thet vppå. Då sticade strax Tattaren honom in
vppå Slottet Storfurstens Breff som han hadde/ thet
aff han bleff ganska försträckt och förfärad / och be-
höle han lyttadl Breffuen hoos sig. Men Polacken
wailades närmare och närmare Slottet medh sin hoop/
vthi

*Johannes Kon
var rei bellica
non ignaru.*

vthi hwilken war en förnämlich Andas medh en hoop oc
Kyslar/ som wore vnder Muskow fångade/ som rymde
ifran honom in vppå Slottet/ thet före och då Polacken
måste wända tillbaka igen/ thet aff Tattaren bleff my-
cket wredh och grym/ och fordrade fångarna som rymde
hade/ medh hotande af Ståthållaren/ oc lät sticade sitta
Soldt vthi ordning / lika såsom han wille medh Storm
intraga Slottet / hwar han icke finge sitta Breff och sina
fångar igen / Men han stic hwarcken breff eller fän-
gar. Ty Ståthållaren hadde sig samfätt medh en
Welst Artkljämästare / som heet Johannes Jordan/ och
medh alle the Kyslar som inne vppå Slottet wore / at
the ingalunda wille vpgiffua Slottet/ vthan hålla thet
och wäria sig så länge them mögeligit wore/ effter the
wål wiste at Tattaren hadde fördräffuat Landet / och
kunde ingen Setalia bekomma/ begynandes medh allo
macht at stuta vppå honom / thet aff många bleffuo
döde och illa sargade / och drabbade medh ett lodh
hardt widh sielffue Tattersta Kyslaren / så at thet reff
sin toos ett stycke aff hans Riortel / thet aff han
bleff ganska förfärad / och i hast skyndade sig thet
från sin toos / och Iuan Rowar behöle Slottet/ och
försticade Storfursten sitta Breff igen / thet aff han
bleff ganska gladh / och gaff honom stora Ständer
och Gåffnor för sin Troo och Wandom som han hade
bewijst.

*Johannes lorda
ni machinaru
magt i indu
stria.*

Men the andra Kyslar/ som wore orsaken at hans
Soldt bleff slagit widh Elffan Occa/ och ryckte vndan
för Stenden/ så at han kom så långt in vthi Landet/ och
thet han stic han spott och häån aff honom lādha måste/
sticade han så at andra hadde en Warnagel thet aff.

Sebhan församblade Storfursten all sin Krügzmacht
 öffuer hela Landes til 25000. man / och förskickade en
 Post til Sapperi then Cazanske Konung n / och lät sa-
 ga honom feigd til medh thesse ord: Förre året kom
 tu och tin brodher såsom en Tuff och förrådate in vthi
 Landet / när ingen hade thet förmodat / och förre skat-
 tigh / icke tillsäyandes migh / at iagh kunde möta och
 slås redeligen medh tigh vthi marchen / såsom en Krüg-
 zman. Men nu / säger iagh tigh til vppenbara feigde /
 och tilbudher tigh Krüggh / hwar tu tigh wärla kan / så
 må tu bruka tite bästa / om tu täncker at tu kan stå mig
 emot. Til thesse ord swarade Sapperi: Til Mu-
 skow äre många wäghar för migh öpne at dragha när
 iagh wil / och achtar intet tina högmödige ord / skisue-
 ser eller Krügzmacht / vthan wil sökia min fördeel hwar
 iagh kan / och föra tigh bunden til Cazan medh tina sto-
 ra Knäsar och Majorer / när som migh bäst giffs tidh
 och tilfälle / ther om tu ingalunda må twifla / såsom
 handlar som en Mecedigh och otrogghen Vnderfate e-
 moot Segel och Bress / troo och loffuen.

Äff thesse ord och swar bleff Storfursten wärdhars
 så wredh och förbittrat / at han vthi en hast förskickade
 sitt Krüggsfolck til Cozan / och thet belägrade / oc gior-
 de Tattaren stoor skadha / ändoch han icke heller ther
 något Sutte span / ty the skärmyglade häffeigte medh
 hwar andra / och miste mycket feld på bäddhe sijdhor.
 Och medhan Ryssen intet längre kunde medh Hela-
 gringen vthårda / gjorde Storfurstens Öffnerster stille-
 stånd medh the Cazanske / oc drogo tilbaka heem igen /
 hwilket Storfursten intet behagade / vthan skickade
 them tilbaka til Tysen Mogården / til at förhindra all
 tilförning för the Cazanske / doch kunde han ther medh
 intet

Rutheni soluta
 Cazaniensium
 obsidione do-
 minum rever-
 tuntur.

intet vthålla / vthan måste them låta bliffua i fredh så
 länge han leffde. Men hans Son Iwan Vasilwitz
 togh sigh sebhan effter hans dödh thet Krüggh vppå /
 och bleff Stadhen öffuermächtige / på thetta sätt som
 här effter följer. Ty han drogh Anno Christi 1552.
 medh hela sin Krügzmacht vnder Cazan / och belägra-
 de thet vppå alla sijdhor / Men the Cazanske adrade
 thet intet / vthan wore frimödige / och föllo ofta vth aff
 Slottet / och sloges medh honom / och miste på bäddhe
 sijdhor mycket feld / doch behöllo the Slottet och slogo
 wäldigt ifrån sigh / och effter the sigh så manligen war-
 de / lät Storfursten stanga på alla sijdhor / synnerlighen
 moot porten på 50. famnlar när Slottet / och lät da-
 geligen hårdt beskjuta slottet oc stormat / men the halp
 honom intet / ty han bleff altid affslagen / och miste my-
 cket feld / thet honom mycket förtröt / Och effter han
 sågh / at ther medh skulle gå långsambligen til / och han
 hadhe nu redha legat ther vnder vthi orten wärlor / och
 intet vthållat / och befruchtade at then Grimska
 Tattaren skulle komma them til undsättning / skickade
 han budh til thetas öfnerste Ståthållare som ther lfe Murfa Cha-
 war / som heet Murfa Chamans / och lät säja / at han
 intet gärna söghe / at naghon större Blodzvehgus
 telde ske skulle / Therfore skulle the nu i tidh sigh
 för honom ödmilka / och giffua sigh vnder honom och
 öffnerantwarda honom Slottet i händer / så wille
 han them allesamman til gunst och nådhe / så många
 som ther inne wore vptagha / och i sitt förswar anama-
 ma. Men the swarade alle fort ney / säjandes sigh
 wela heller döds för thetas troo och bekännelse / hwar
 han them bleffuo mächtige / än som gifua honom Slo-
 tet vp / tagha widh hans troo / och wara honom vnder
 dånige /

Murfa Cha-
 mans arch Ca-
 zaniensis ca-
 stellanus.

dänige/ När Storfursten thet hörde/ befalte han strax
några Fremmande/ som woro behändige til at vnder-
graffua Befästningar / at the skulle göra sitt bästa och
försöka sin Konst/ och strax samma natt vndergraffua
Slottet på tre sidhor / så at vndergraffningarna för
dagh skulle wara färdige/ hwilket och skedde / och lät
han strax inläggia Prinet/ och befalte folket redha sig
til storme/ så snart thet war vndercände / och Waller-
na och Bälwärfet war uppsprungit / och storma vthi
en hast til Slottet/ och befalte Prästerna begynna wes-
san/ sågandes sigh wela gifua Gudhi först thet honom
tilhörer/ och brukade Storfursten theia bön i Messan:
Herre Jesu Christe/ förbarmas digh öffuer tin tjänare/
Lät Gudhennes tidh nu wara förhanden / och giff
kraft och styrka öffuer hela tin Häars Siender. Och
när som Solen gick vp/ och Prästerna hadhe så när läst
Ewangeliu/ och kommo til thessa ord: Thet skal wara
ett Järarns och en Heerds / Då fängde the an på alla
sidhor/ och sprängde Mur/ Wall och Bälwärfet/ så at
thet flögh i wädrer högt och lågt / thet aff Sienden som
innan til war / bleff förfärat / illa sargadt och ynkelli-
gen Ramferat. Och hela Storfurstens Häär ro-
pade öffuerlände / Gudh medh oss/ och the stormade
til på alla sidhor. Men Tattaren ropade til Maho-
met om hjelp och bistånd / och begynte medh hwar an-
nan på Sieg wallen til at slå mähta häfsteige/ så at the
föll mycke folk på bådha sidhor/ doch begynte liffwål
Storfurstens folk på sinningom så öffuerhanden/ thet
aff the bleffuo thes främodigare/ och trädde flur fram
på Wallen vppå alla sidhor/ och drefuo sienden tilba-
ka/ och folgde strax effter / thet aff Storfursten mycke
gladdes/ flyndandes på them som vthan före wore/ at
the skal.

the skulle hjelpa och vndsätta them som woro inkom-
ne. Då the nu kommo til Mahometz Kyrcia/ mätte
te them Kalsereffo Molna / then Cazaniske Krigshöf-
uersten medh en stor hoop gold / och sloges thet en
rund tima/ doch måste Tattaren wika tillbaka/ och flyg-
in vthi Konunga Palatet/ thet the åter igen slogo man-
ligen ifrån sigh/ til thes både theas öffuerste och Står-
hallare bleffuo slagna/ och som Tattarne thet såghe/ at
nu intet annat war / än at the skulle bliffua öffuera
wuntna/ togo the alla som öffuerbleffuo flychten/ och
församlade sigh til öfter Porten / och sloge sigh thet
vthi/ och flydde på andra sidan om Aan Cazan/ thet
the sedhan sloge sigh igenom hela Storfurstens Kriggs-
macht/ och kommo sin toos ät Stogen. Thet sägs at
på samma tidh skal på bådhe sidor så mycke folk haf-
wa bliffit / at intet Wärd vthi Aan haffuer synt för
Blodh hela dagherigenom / som vthlop aff the dödda
Kroppar/ och ran vthi Aan / hwilket skal skeede wara
then 9. Julij Anno 1552.

J så mätte war nu Storfursten theta Konunga-
riket Cazan/ Stadh och Slott måhugh bliffit / och
lät strax vpbygga och förbättra hwadh som vthi Sta-
dhen war förstördt. Men Slottet lät han befästa
på tre sidhor medh een stark trock Mur / och en skön
Jordwall rundt omkring. På then fierde sidhan lät
per Aan fram / och thet är pierde ett fast dubbel Bäl-
wärfet/ fylt medh Jord och Ler / In vthi Slottet är
och bygd een stor Kyrcia aff steen / Jungfru Maria
til ähra / thewärdinnan Botsopen vpphåller Gud-
tjänsten / som och boor inne vppå Slottet/ medh the
twa Rikse Stådhallare som medh några tusend Rnecha-
ter aff Storfursten äre förordnade thet til at förswa-
ra Aan

Tartarorum
Cazanensium
militia dux
Kalsereffo
Molna.

Arx Cazanen-
sis restauratus
& muro cin-
gitur.

Ruthenia &
non Tartaria
permissum est
habitare in ci-
uitate Caza-
rensi.

Castrum & ci-
uitas Suez-
hor à quo ex-
structum.

Astracan reg-
num, ciuitas
& castrum.

ra Landet / och haffua sina Sörlänningar vthi samma Land. Stadhen är intet fast / vthan öpen på alla sidhor / effter the förtrösta sigh på thet otaliga mycket Goldet som ther inne boo / doch må ingen Tattare hafwa ther inne sitt tillhåld eller boning / vthan allena Ryssar / hwilka Stoorfursten hafwer strax han insick Stadhen / låtit förskrifwa och fordra aff alla ortar vthöfwer hela Rydzland och them vthi Stadhen gifwit och inrymdt / Comptar / Gårdar och annor godh lägenheet til at besittia och bruka Barn effter Barn til ewärdeligh äghendom / och jaghat och drifwit the andra råtta Cazaniska Inbyggare vtaff Stadhen / så at ingen effter then dagh aff them eller theas effterkommande Skal ther byggja och boo / vthan affsiidhes långt ifrån Staden och vppå landet / doch hafwer han them vndt / at the må haffua een Regent aff theas eghin Slecht och Börd / hwilken Skal wara i Stoorfurstens Redh och tiens och reda medh så mång tusend man / när han fordras. För ån Cazan bleff öffuerwunnit haffuer Vasil Vasilowicz låtit Tyto mjl nedan om Cazan byggja widh Wolga Elff een Stadh och ett Slott benämndt Sweatstow / och thet alt besatt medh Ryssar / som han ifrån många andra Strådher vthur Rydzland haffuer låtit hempta / och ther nu boo och bruka een stoor hand del i Astrakan medh Salt och allahanda Warur / som föres aff Medien och Persien / ther medh the bliffua öfvermåttan rika och förmodna.

Astrakan haffuer och i förrethden warit ett serdeles Rommarghete / och nämde effter then furste som thet först haffuer regerat / och sigh til åhro låt fundera och byggja Astrakans Slott och Stadh på een Holma mitt vthi Wolga Elff / ther hon faller på bådhe sidhor både stark

stark och breedh / och löper 6. mjl ther ifrån in vthi thet Caspiske Haafwet / och ligger ifrån Cazan 170 mjl / ifrån Muskow 340. mjl. The Astrakanske sampt alla the Tattare som ther om kring boo / bådhe på the Holmar och Odjar som liggja vthi Elfwen Wolga / och dyt som hon faller medh alla sina grenar vthi thet Caspiske Haafwet / Sammaledes och the som wistas widh samma Haaf / haffua allredh hafft sina eghna Konungar / Regenter och Öffuerheet / som haffua warit aff then Grimske Keisarens härkomst / och aff honom hielp och bistånd hafft / när the medh Krüggh aff andra Herrar haffua warit anfechtade / ther före the och haffua gifwit honom skatt / så wäl som sin eghen Öffuerheet / in til thes Stoorfursten i Muskow Iwan Wasiliowicz them medh sin Krügzmacht belade / och medh stormande hand Slott och Stadh intogh / Anno 1554. och thet sampt thes Inbyggare lade vnder thet Muskowiske Hertskaftet / och låt bådhe Slott och Stadh runde omkring medh ett fast Bolwerckie fult medh Sand och Jord befästa / och vthdress alla Tattare både höghe och låghe / och låt besättia Stadhen igen medh Rysske Krüggsfolck / Köpmän och allahanda slagz handwerkare som höffdes vthi een Stadh wara / hwilka han låt komma och förskriffua aff många ortar vthur Rydzland / på thet at intet annat Gold lika som vthi Cazan Skulle ther boo och haffua hws / ån som Ryssar allena. The Borgare heller Tattare som aff Stadhen vthdressues / boo nu på een Holma vthan för Stadhen på een besynnerligh platz för sigh sielfsua / och hafwa sigh ther byggt en temligh stoor Stadh / doch är han öpen på alla sidor / och them widh Ljffzstraff förbudt / at the honom ingalunda befästa skole. Stoorfursten haffuer

2 11

thet

Astracan civi-
tas expugnata
& Muscovita-
rum principi
subiecta.

cher Ryksa Ståthollare och Krigsfolck / som bewaka
samma Slott och Stadh / och honom hålla til troghen
hand. Han haffuer och widh hwar Seriestadh vthi
Volga Elff emellan Cazan och Astrakan / ther the
Nagaste och Grunste Tatarer på både sidor plågha
dragha och wistas / sättnåghre en end hackettycker i
wacht / som skola holla Elfwen allstades reen och ren /
för them som aff och til resa medh köpenkap / så och för
then tilförmning och getalia skuld / som han bespyjar sina
Slott och Städer medh.

Astracan em-
porium mag-

Vthi för de Astrakan briffz en stor köpmans han-
del aff många fremmande köpmän / som komma ifrån
Medier / Persien / Armenien / Tatarer / Turckit och Ryds
land / medh allahand slags warer / som är Siden och
Samet / Blant och Grilendur / oerinnat Silke och
Bomul / kuffelighe Tapeeter / Perlor och Edlstenar / och
allahanda slags Krydder / ther aff Storstenen bekom-
mer een stor Tull / och ingen ringa inkomst / Ther är
och gott köp på allahanda slags fisk / som ther sjynera
flodeligen tagz / så och på allahanda fetala parzeler /
synnerlighen fåår och Wostap / Ly alla Tatarer som ther
om frång byggja och bo / är på then parzele / nogh-
samt rikke och förmågne. Kogh / Korn och Hwete
är ther dyrt / effter inga Tatarer bruka hwarten Åker
eller engb. Wete the någhon Spannemål hafwa / ed
moste the thet köpa vthaff Rysserna. På Kas är ther
gott köp. En canna geller ther underfundom för mark /
underfundom meer och minder effter som lagenheten
är / hwilke dyrt såres dyrt ther Cassiske haafwet aff
Medien / Persien och Armenien / ther aff the Astrakanste
minala mjöl och baka brödh.

Two

Two msl nedan för Astrakan hardt wibh Elfwen
Volga / liggia two sköna stora Saltberg / icke synnerli-
ghen höga / som the kalla Busin / hwilke är utan mull /
sand och all oreenhghet / och klara som Christal / ther
uppå ingen grund sinnas kan / så at hwar hela Christen-
heten / och Tatarer kunde lögghighet wara at hempta
ther ifrån Salt / så skulle the ther aff alla nogh bekom-
ma / så at hwar 20. eller tretyo tusend man wille och
förmotto ther daghelighen hugga och bryta Salt vth
thet mesta them mßg. inbit wote / skulle the alla hafwa
och få nogh / och ingen åsakas synas / at ther något wote
affbugget och vthbrytet. Ly jo mera the hugga ther
aff / jo mera groor och werkar the igen / och så hårdt
som ett Zelleberg / och så hwijt och klart som een Chris-
stal. Aff förnämde Salt blifwer hela Medien / Pers-
sien / Armenien / Tatarer och största deelen aff Ryds-
land bespyjar / och allom frige effterlätit at hugga ther
aff så mycket som een wil. Rysserna hafwa aff same-
ma Berg en stor nytta och fördeel / synnerlighen the
Städher som hodo Volga Elff är belagne / så länge
Storfursten kan behålla Cazan och Astrakan / och hålla
faarwat net reent neder åth Volga. Ly Ryksa köp-
män som är rikke och förmågne at hålla folck och sto-
ra långa Pramar och Rodior / ther mycket kan vthi la-
stas och miskepås / så och redskap / och kunna göra två
reesor om året / blifwa aff then handel ganstakrika /
effter them lätit mera bestar annat än som Wex och
stora Transferyer / ther m. d. the samma Salt aff ber-
get hugga och bryta / så och arbete folckens hyra och lön /
medh kost och terning / hwilket ligo och til een passeligh
stor omkostnat belöper / när the fortuna neem för then
g. ofwelighe långa wagh skuld som är ther emellan / och
then

Montes Busin
purissimum sa-
lem proferunt

Mercatores
qui negocian-
tur apud mon-
tes salu suum
disiunt.

2. 14.

then swära tråldom som the hafwa med the stora Prämar och Lodior / som the skille dragha vp för strida starka Strömen / som allastådes vthi Wolga faller. The stå och heller ingen ringa fara vthi på väghen / för then Gröniska Tataren / hwilken pläghar offta oförwarrandes medh några hundrade man them öfwerfalla och förrasta / när the gå på Landet och dragha Saleprämar vp för Strömen / och brenna vp Prämarerna med alt som ther vthi är / och them föra medh sigh sin loos fångna / när the thes bättre icke tagha sigh til wara.

Nagai.

Tres Tartarorum Horda.

Emellan Cazan och Astrakan wistas ett slagz Tatarer som kallas Nagai på then Östre sidan om Elffuen Wolga / hwilka strecke sigh alt in thet Caspiske Hafwet och til then flodhen Jajt som haffuer sitt ursprung aff Siberien. Thessa Tatarer haffuer aldrig haffte någon Konung som them haffuer regerat / vthan Furster / och haffua varit skilde och deelte vthi tree hopar eller Horder: Then första heet Cossim / och hade sitt Furstendöme och sin Horda ifrån Elffuen Chama in til Jait. Then andra heet Schichamamai som hade sin Horda vthi thet Siberiske Furstendöme. Then tredje Horden haffuer een regerat som heet Scidach / som hade sitt säte vthi then Stadhen Scharatzick / och hade sitt Furstendöme Östan om Wolga Elff in til flodhen Jait och thet Caspiske Haaffuet. Han war then förnämste och starkaste aff them alla / och hade thet bästa Landet vnder sigh / aff hwilkens Härtomst the ännu hafwa sina Regenter / doch hwilka som Storfursten wil them effterlåta och ther til förordna och honom kan wara trognast. Ty han haffuer från then tidhen han först intogh Cazan och Astrakan / varit theas Skyzherre / doch icke på thet sätt / at the giffua til Storfursten nå

1781

ghon Statt eller Tribut / vthan när han them bodh skickar / så skal theas öffuerste komma til honom medh så många tusende warachtighe Krügzmän som han begärar / och honom tjäna för ingen Besoldning / vthan för rooff och byte allena / ty han förmå altydh komma tilwäga 20000. goet warachtigt Krügfolck. Medh thessa Nagaiske Tatarer grenzer ett slagz folck som the Muskowiter kalla Jurgenczi / öffuer hwilka then stora Magnus Chama Broder i Chatai skal regera / som när honom på tiyo dagzresor grensar.

Populi tur-
gensis.

När the Cazanska och Nagaiske Tatarer fleppa / så gha the Wolgariska eller Wolgariska Tatarer wedh någhot litet vthi Söder / som hafua bekommit sitt namn aff Elffuen Wolga / och ther först haffua boode och thadhan äre komne / för än the äre dragne bättre Södher vppå / Therfore och Storfursten haffuer them insatt vthi sin Titel / then han ännu brukar. The haffua tilförenne haffte sina eghna Furster och Regenter / Men sedan the bleffuo aff then Gröniska Tataren så förderfwade och förswagade / at the intet kunde längre stå någhon Herre emoot / och the fingo ingen hielp aff Litowen emoot the Gröniska / när the begärade / haffuer Storfursten i Rydzland them när han intogh Cazan och Astrakan / sigh vnderdänighe gjorde på samma sätt som the andra. Östan för then Elffuen Jait och the Nagaiske Tatarer / finnes och andra slagz Tatarer / som sina sannerlighe Horder och Regenter haffua / som kallas Tumenschij / Schibanschij och Cosagzi. Men Söder om Wolga Elff emellan thet Rärret Moetis och thet Euriniske Haaffuet in til then floden Cupa / som faller vthi Rärret Moetis / och til then Elffuen Morika / som löper vthi thet Euriniske Haaffuet / äre många

Populi Bulgari vel potius Volgari à fluvio Volga, qui ipsi nomen dedit.

Populi Quin-
quemontani l. i.

många högga Berg / ibland hvilka finnas flera fincha
samme Land / som är Cirkasala / eller the Cirkasier / eller
Päicgoriski Tatara / eller Qui quemontani boo / och så fast
medh Berg omsattade / lika som the wore befästade
medh een Ring mör / therföre the och ingen Herre är
undergiffne / ey fruchtta sigh heller hwarken för Ryssen /
Turcken eller Tataren / och effter Landet är wjort och
stoort så boo ther och många Furster vthi / som haflua
hwar för sigh siet eghit Landskap och Sold / och är sin
emellan så eendrechtige / at the är strax i sender alla til-
redz / til at hielpa hwar andra / när som någon Siende
är förhanden / och är ett frimodigt Sold vthi Rygh /
alla til Häst / och bruka Bogar och Pjlar / Sablar / och
temliga lång i Glaswer och Spiut. The som grenza
närmest the Muskowitiske Regemente / haflua vthi al-
la Puncter then Ryska Religion / Men the andra troo
alla på Mahomet såsom Turcken.

Metropolis
Præcopiensis
Tartari Gorum
vel Præcop.

Thet stora Landskapet Chrim eller Præcopia / som
hafluer sin eghin Herre och Keyfare och håller hws vthi
then Stadhen Gorum eller Præcop / är mykit starkt vp-
på Sold / så at han kan komma til wäga öffuer 200000
warachtigt Ryggzsold / el er medh han och offra pläs-
ghar infalla vthi Redzland / Litowen och Podolien / och
göra stoort skada på Land och Sold / effter han åhrli-
gen motte vthigåre til then Turckiske Keyfare try tusend
Christne menniskior til slott / och ballas för thet manli-
gaste och frimodigste Ryttarsold ibland alla Tatare /
och låter sigh icke gå i fänga / vthan slår icke sigh så
länge han förstå. Whiluer Hästen vndan honom stas-
tin / och förwår inter wäria sigh / så byter han medh
tenderwa si an pgh / til deo han anten medh wäld blif-
wer fången eller ihjälslagen / thet om wj intet wydare
wels

Præcopiensis
ad extremum
suntum usq;
se descendens
sitet.

wela Kristwa hwarken om the andra Tatare som lyda
under Turcken / Sagathai och Chatal / vthan wels alle
nast Koreeligen haflua rödt om them som är thet Mu-
skowitiske Herskapet undergiffne / och nu tala om the-
ras Härtomst / Religion / Lagh / Sedher och äthäffa-
uor.

Och skal man först wetta at hela Tatarst delat
vthi fyra delar / och besittas så när halffua Asien / och
haflua then ore aff Landet incaghit som tillförande är
nämndt wordit Schytia / och Pola wara för 300. åhr se-
dan det komne och sattes aff then stora Chingi / som
the haflua på siet språk kallat Mongal. Vthi then
största delen begripas the Grimska Tatare och alla the
Horder som lyda under thet Muskowitiske Regemente.
Ty Horda mårder så mykit som een floo hoop försam-
lat Sold / vthi hwilken några tusend boo tillsamman /
och haflua en Regent som them regerar och the lydige
äre. Vthi then andra delen fattas the Sagathainer
eller gröna huswädh / aff hwilka Tamerlanes hafluer
warit / som fångade then Turckiske Keyfare / och bodde
vthi then stora Stadhen Samarchanda. Vthi then
 tredje boo the Cathainer / som grenza in til thet Ro-
mungsket China / och haflua många Konungarikken
under sigh. Vthi then fjerde ligger thesse Landskap v-
thi / som är Belgian / Argon / Arsaret / Ama / ther om
wj ingen synnerligh kunskap haflua.

Men nu wels wj åter komma til the Tatare som
under Storfursten är belägne / hwil Ryssen på föres
stilla at the samma skulle wara komne aff the Mea-
biter / effter the är ett församlat Sold aff många
Nationer / och söndrat ifrån alt annat Sold / både vthi
Blader / äthäffwor / omgånge / Religion och Politia /
och

Tartaria in
quatuor par-
tes diuisa.

Muschowite
pretendunt
Tartaros ori-
ginem suum
duxisse à Mo-
abitis.

och öfwa sigh vthi inga åhrliche konster / ey heller byg-
gia någhra Befästningar / Siött / Städder / Hwos och
Gårdar / ther the tunna boos och wilstas vthi / vthan fa-
ra / och flytia ifrån then ena orten til then andra / röffua
och ståla / och göra alt thet som ondt är / ther aff the
och warda kallade Polowzi / hwilket märcker så mycket
som een Jägare / som i ghar ifrån thet ena rummet til
thet andra / Ty Pole är så mycket som een släts marck
och Lowzi een Jägare. Een part är och vthi then
meningen / at the sin första Regent och öfuerste haffua
bekommit aff Gideon / hwilken them skal först haffua
förde in vthi Asien emoot Ryssland och andra stora ö-
demarcker / som sigh ifrån öst vthi Nordost / Öster och
Sudost stretcha / och them satt ther nedher til at boos oc
haffua sin boning. The haffua vthan twissel i Bes-
gynnelsen många Land och Riken härat och fördörf-
wat / effter thet haffuer warit een behiertat Gold / och
medhan the haffua warit så grofwa / plompa och tylp-
achtighe / och wille inga Mores eller sedher lära / är
the aff andra Nationer wordne fördressne / in vthi så-
dana ödemarcker / som tilförande aff Gold haffua warit
obesiene / ther the medh fredh tunna wilstas. The haff-
wa och så ther sigh fördörat och förmerat / at the är
bleffne omlygiande Nationer försträckelighe / och de-
lar sigh vthi synnerlighe hopar / som the kalla Zorda / så
at hwar hop eller Zorda haffuer hafft sin egen Ro-
nung och Regent / hwilka the sigh haffua först utwalde /
och sedan ther effter / then ena effter then andra Reges-
mentet ärfft / och thet föreståndet : The haffua och
hafft i bruk / at när en Fürste genom döden ifrån fölo-
lo / haffua the anten effter Arfkrätten taghit sigh een
annan vthi staden igen / eller och the förnämsta haffua
om her

Quidam au-
rumans Gide-
onem primum
Tartarorum
extulisse impe-
ratorem.

Modus eligen-
di duces.

Om Herredömet Rämpat och slagis / at then som haffuer
wunnit then andra vthaff och hans Gold vnder sigh
tvingat / honom haffua the taghit och annammat til
Konung och Regent. The bruka alla ere Tungomål /
så at latet äthskildnat är emellan theas och thet Tur-
kiske Tungemålet / doch vthtalar thet aldraflemmast
aff the Nagaiske / hwilka och ibland alla Tatare är the
grofwasta och plumpesta. The haffua för några hun-
drade åhr sedan dyrkat och tilbiddit Sool och Måna /
Stiernor och Planeter / Stöckar och Stenar / och annat
mera sådant / effter som hwarom och enom haffuer wa-
rit cäckt och behagelighit / Men nu haffua måsta para-
ten samma Religion bortlagd och förkastat / och anama-
mat i staden then Turkiske och troos uppå Mahomet /
och kalla sigh Barsmanni / thet är omskorna / och som-
lige haffua lärt sig döpa och är eens med Muskowiten
vthi hans Religion.

The haffua inga Stadgar eller någhon Lagh / ther
effter the sitt leffnerne föra skola / vthan hwar och een
gör som han will / och then ena tilfoghar then andra så
stoor orätt som han kan och förmå. Om een tagher
någhot heemlighit vthan förloff ifrån then andra / och
han talar honom ther om til / Då swarar han : Jagh
behöfde tætt / therfore haffuer jagh thet taghit / haff-
uer jagh någhot som tigh tånar och tigh behaghar / så
gör tu mig thet samma. Och om han icke wil låta sigh ther
mz nöja / utan klagar på honom för Öfwerheten / så be-
komer han inga andra swar / utan at han skal betala ho-
nom med loka mått igen / och taga så mycket af en annen
som then anora af hond togh / oc wara sedan goda wän-
ner oc förlykte. Men om the haffua så stor tråda emellan
sigh / at then ena slår then andra ihjäl / och han blifwer
M. 4 medh

Lingua Tartarorum
semilurica.

Religio Tar-
tarorum.

Nulli legibus
frauntur Tar-
tari.

Quomodo fa-
res hominibus
& proditores
puniantur.

medh ferska gerning fången / tagher Domaren aff ho-
nom hans Håstar / Kläder och Rustningar / och låter
henom så gå / doch giffuer han honom lätwål een ringa
Håst igen / och såggher / gå nu ein Rood och see hwar tu
kan förwårffua någhot igen. Och effter såsom the aff
Naturen aldrigh kunna sieta slika och wara i fredh / så
slår lätwål icke heller then ena ofta then andra ihjäl / mz.
mindre theas Herrar äre oense och tråta sin emellan.
Men om någhor förseer sigh emoot sin rätta Herra och
Öfwerheet medh uproor / förräderij eller annat sådant /
och warder gråpin med ferska gerning / och han sigh för
samma saak icke kan förswara och vndleda / så blifwer
then strax vthan alla nådher straffas til luffuet / anten
igenom Eld / Watn / Jern eller annan dödh effter som
saken är stoor och groff til.

Tartarorum
fatura & sa-
cies.

Tartari in-
die & somni
patientes.

The Tatara äre alla gemeenliga vthi theas Skap-
ning medelmätighe långa doch mycke clucka. The has-
wa brede ansichte / och raka sine hussuudh / vndanta-
ghandes the förnämste som låte blifwa quart rämpte
öronen een lichten lof så stoor som twa finger / then the
plåggha smörja at han skal bliffua swart. The äre gan-
sta starka aff Naturen / och benåghne til all last och
onaturligh begäran / thetuchinnan the medh Kyssen
wål öfverecens komma. The äta allahanda maat / så
wål aff Cameler och Håstar / som aff Boskap / Går /
Direr och Foglar / vndantagandes Swinetöte / thet the
ingalunda kunna ljdha eller fördragha / effter the äre
omstörne och tilbundna Mahomes Seadgar. När som
på trenger kunna the wål hungra två eller tree daghar /
och intet förtära hwarken wåte eller tork / ey heller so-
wa vthan reesa / at beta och beståa hwadh som the aff
vddhen haffua. Men när som the åter komma til och
så någon

så någhon maat igen som them löster / äta / sluka och
swelta the vthan någhot maghoff så vthi sigh såsom
swaltens handar och ostäligh Creator / at the thet aff
hafwa ondt vthi två eller tree daghar / och liggia och
soffua til thes maaten kan smelta. När the reesa något
länge bort / och the haffua intet til at förtära / och the
stoorligen hungra och torsta / äderläta the sina Håstar /
dricka och äta Bloden / och thet medh stilla sin hunger
och torst. The supa och förtära gärna Midel / så wål
Måra midel / som Rood och Gäre midel / och hålla then
för then aldratraseligaste och bästa maat och drick / thet
aff the sigh och druckna dricka / lika som aff öl eller
andra starka dricker. Om Sommaren när the ingen
annan maat bekomma / äta the röter / gräs och örter
lika som andra Wildiw / och bruka icke offta Salt vthi
sin maat / thetfore the såja sigh och haffua starkare och
starpare syrn än som andra. När som the äre på nå-
ghot togh eller reesa / och them warder någhot til för-
taring aff theas Furste och Herre föråhrat / skiftas
ibland Syratyio man en Håst / then the strax slachta.
The som ringare äre / taggha töttet och äta thet / The
som äre förmeer och yppare / taggha Wamben och In-
eltwerna lika som thet tråseligaste / och laggia thet vpo
på glöddhen och steket / och thet medh koll och skarn
alt äta och swelta / så girige at the slakta bådhe fingerna
och knifwerna / thet medh the hafwa sin subtile maat
reen giordt. Infunder pållathe för thet aldrabåsta /
hwar fer the och förwara til sina Håster såsom thet al-
dratraseligaste. The bura luga Word / vthan sieta
vppå marken vthi en ring / laggandes thet ena benet på
til et andra / vthan någhon dunt och hoster. Men the
yppersta leggja vnder sigh och maaten Capeter.

Tartari equi-
tantes sangui-
nem equorum
quib. insident.
biunt.

Tartari 40.
unus equus in
eibum distri-
buitur.

Tartari asini
et pedibus
mensa accu-
bunt.

III liq The

Tartari mul-
sa ducunt u-
xores.

Tartari iudā
vestimentu
tam viri quā
femina utun-
tur.

Tartari victi-
sant ex rapto
Et furto nul-
lacq. exercent
negotiationes.

The tagha sigh många Hustar / effter som the äre
rikke och förmögna til / Ty iwo flere Hustar han hafuer /
iwo större ähra och beröm är thet hoos them / thet the
och achta för then högghsta wällust och glädhle här på
Werlden at äga omgå medh många Hustar.

Theras Kläder så wäl Måns som Qwinspersoner
äre eendeles lijke / Ty the bruka alla länno och siba klä-
der / vndantagandes thet gemene Qwinsolket som teckia
sina huffoudh med ett stycke hwyrt lärst / Men theras
Furstinnor och the förnämste teckia bådhe huffoudh oc
ansichte medh ett hwyrt Arabiske ljnkläde / när the gå
aff sina paulun och besöka hwar andra / Eliest går then
gemena hopen ale klädd i Fårskins pelsar båda til hand
och foot / och them dragha och släta så länge naghos
quart är / och the gå sönder / doch bruka the aff lärst
både Byxor och Skjortor.

The bruka hwarcken äter eller engh / vthan leffua
måst aff rooff och ciswerij. Zwadh som the vthi
Krigh kunne bekomma / thet ware sigh Gull / Sölff /
Penningar / Kläder / Woskap och Gold / thet sälia the
altsammans borte til Turken och andra Nationer / och
tagha annat igen thet the behöfwa. The bruka icke
heller naghon Røpenskap / ey heller naghos Handwerke /
medh smidande / huggande elier annat som hoos oss och
annorstädes i bruk är. Ty the byggia hwarcken Stä-
der / Slott eller Hwäs / vthan bruka i then stadken stora
Wagnar / som the täckia öffuer medh skin / hudhar och
filar / och wistas vthi sina Paulun och Hwitor / som the
göra aff Gräs och Rys / och resa altjdh ifrån thet ena
rummet til thet andra / hwar som them lögghigast och
bäst är / thet the haffua godh gräsäng och watn för
sina Håstar / Får och Woskap / hwilket är och theras
största

Förste Rikedomar / thet aff the sin födhö haffua / och
läta sigh rycka / at the hafwa een stoor olycko och mot-
gång / när the fördröia länge på een platz. Ty när the
äre wrede på sina Worn eller Grannar / önska the them /
at the skulle bliffua så länge på een stadh och boo såsom
the Christina / som altjdh liggia vthi ett näste och loch-
ta theras eghit skarn. När the så rycka ifrån then
ena orten til then andra / och omsider lågra sigh / til-
städia the icke at naghon Eld skal göras vthi theras
Läger / at the thet aff skulle bliffua förspejade och vthi
Fuskapade aff sina Fiender / för än the kunne finna
thet rum som them behaghar / och the mena sigh wara
säker vppå. The hafwa inga waghur thet the frams
draga / vthan the stella sina resor effter Solennes / Mä-
nans och Sciernornes lopp / synnerlighen Nordstier-
nan.

Vthi Krigh äre the alla til Håst / hwilke äre bådhe
snara och letta / och hafwa tiöcke Xumpor. Theras
Redtygh / Salar / Wöglar och ale annat är mest af trä /
vndantagandes thet Fursterna och the förnämsta bruka
ta / hwilket the vthi Turkiet och Rydland bekomma.
Theras Wärior äre Boghar / Pölar och Sablar / thet
medh the äre så försarna och bekandige / at the kunna
slå och sturta så wäl effter sigh som fram för sigh / och
göra Fienden vnderstundoni så stoor skada vthi flychten
som vthi si-lffue drabningen. The råda stacot / och
stetta Prokot och luta vthi Salew. När the bliffua slag-
ne på flychten / och Fienden jaghar flur effter them /
läsa the ifrån sigh ale thet the haffua / vndantaghan-
des sina Wärior thet medh the slå ifrån sigh så länge the
förmå. När the drabba medh Fienden vthi marcken
och slås brystgengies / förordna the sin Gold vthi ho-
par /

ignis usui Tar-
tari in atine-
ribus prohibi-
tur.

Tartarorum
arma.

Tartarorum
equa infideliū
pugnantium
agilitas, &
bellandi con-
suetudo.

par / och ställa i hwar hoop try eller fyra tusend / så at the som först komma vthi mangel medh fienden / si weta först sina Piälar bort / sedan then andra och tredje hoopen hwar effter annan / som the äre ordnade til / och rycka tillbaka igen / och sättia så tillfä alla i sender medh stoort ahnstrig på fienden och ropa / Zola / Zola / Zola. Warda the då affslaghna / och nödgas tagha flychten / wera the sig thet bäste som the kunde med baalkintants det / och låta sigh aldrigh wälwilleghen tagha til fånga / så länge the någbot orka och förnå. Kunna the och i medler tidh icke vndkomma / medan the så äre på flychten slagne / sättia the då heller alla lifwet til förr än the låta sigh fånga. Ty när han hwarcken skuta eller slå kan / så byter han medh tänderna. Och effter the bruka

Tartari waro
arces & civi-
tates oppug-
nant.

hwarcken kruit eller lodh / ey heller weta omgåås medh stycker och röör / belågra the sellan någhon Stadh eller Befästning / vthan thet så är at the någon Stadh eller Slott medh swick och behendigheet förrasta kunnna / och thet them i så motto lyckas kan / och the blifwa Stadhen öfuermächtighe / brenna the honom strax vp och förstöra honom i grund / och tagha alt bort hwadh som the medh sigh kunna föra / både Gold / Woskap och Klädher / och sälia thet bort til sina nästomliggiande Grannar. Pårör och Jungfror behålla the för sigh / samt Drongiar och Bärn som the bruka til hans arbete. Medh ålders Gold sälia the alt bort til Turcken. The som äre gamla och siuka / och intet arbete kunna göra / och ingen wil gifua för the några synnerliga penningar / öfueranwarda the them sina Söner / at the skulle skuta äth them til måls / eller på något annat sätt them för göra / anten medh reep eller jern / waten eller eld / på thet the thet m3 skulle först låra hura the sig vet alla i ranniska

TARTARUM
p. una militie
tylucina.

ranniska gerningar sticka stola / när the komma til röore ålder / at the kunna då i låta motto bewissa sigh såsom för ålderna / för them gjorde haffna.

För än the dragha til krigz och drabba medh sina fiender / vpsökia the vthi marken synnerlighe belågna och säkra ortar / dñt the sina Zustrar och Bärn / samt Woskap och alt thet the äga föra och beledsaga kunnna / at ingen fiende / medan the äre borta them kan nalkas och öfuerkomma / thet the bliffua til thes the bekomma kunskap ifrån sina män oc weta hura thet m3 the är gånge vthi Arigget. Haffua the bekommit Segor och öfuerhanden / rycka the til them / Men hafwa the tapt och äre slagne bleffne / rjma the vndan vthi ödemarken dñt som the kunna wara säkrare och inge fiende them finna kan. Thetta må nu så korteligen wara sagt oc talat om the Furstendömen och Tatara som liggia på then andra sidan om then floden Sura / som är rätt a Grentzen och Landmerket emellan Rydzland och Tatarig / och lyda vnder thet Muskowitske Herskapet / och wela nu widare tala om the förnämligaste Stögar och Rikwar som hafwa sitt ursprung i Rydzland / och infalla vthi Tatarig och andra Land / och begynna vppå thet Caspiske Haafwet / hwar omkring mångahanda slagz Gold boof och synnerlighe Land belegne äre / som är Astrakan / Circassia / Tagai / Turchomensis / Jurgensi / Persien / Medien / Giliten och the Sawolchonski Tatara.

Tartari bello
impliciti, uxo-
res & liberos
in loca tutiora
collocant.

Thet Caspiske Haafwet är eet salt Haaff eller een stor Inlöd / och ligger sex mil nedan för Stadhen och Slottet Astrakan / thet som Rikwen Wolga haffuer sig vthi 72. grenar delat och faller in i samma Stö eller Haaff. Så andock Wolga Riff icke allenast såsom een Moder medh sina Bärn aff Rydzland thet infaller / vthan

Mare Caspi-
um.

than många andra öfuer hundrade Elfwar / Strömar och Gloder ther infalla aff the andra land / som bring om samma Haaff liggia / och blifwa ther alla quarr ståendes / så at ingen löper ther aff / och eller hafuer någhot vthlop. Ty thet ligger swära lågt och nidrigt och ananner alt watn til sigh / och omkring finnes stora högha Berg / och ett stort Land / så at man ther rund omkring öfuer Land kan resa. Hwaruthaff thet sina Salto hafuer bekomit / medan thet är en insjö och ligger så långt ifrån store Haaffuet / menas at some skal förorsakas aff thet stora åla Saltberget Busin som Ser mül ther ifrån widh Wolga Elff ligger / och sompt aff några fördolda Saltberg / som bådhe jämpte och vthi Haaffwet liggia skola. När een hafuer godh wind kan een segla ther öfuer vthi erree daghar ther som brådest är. Längden räknas ifrån Wolga äminne öster vthi in til thet Konungariket Jurgensi / dät man medh een passeligh wind vthi tyte dagar kan segla. Hälftwe stön är grund och intet öfuer fyra fampnar djup och hwijt sand born / ther aff watnet synas swara klare. Men then andra hälftwa delen aff Haaffwet / är så djup / at man kan ingen born finna / och thet watn är så swart som tiära / och mitt vppå djupet i Haaffuet är ett swalg dät watnet faller neder vnder lyka som andra passliga Strömer komma fallandes rishopa / thet doch icke al tidh skeer / vthan på några synnerligha tidher om åghet / och är samma Swalg vnderfundom så starkt / at när thet komma Skep / och icke blifwa een godh dragghande wind / blifwa Skepen her mitt vppå ståendes / at the moste wänta sigg tu tres the vphira / och turna in i slunda ther aff komma / för en storm kommer / som kan them tyra ifrån drifwa / och effter en alget är vthi sigh

figh sielste intet synnerlighe stoort eller djupt i nebhfaller / kan thet icke Skepen vphirvelgia / doch är thet lät wäl så / at Watnet kan görlighen synas falla nebh i Swalg.

Then Stön Iwanow är een aff the störste insjögar som finnes vthi Rydzland / och synnerligen rikt på alla handa Gist / hwar omkring många stora Skogar är belagne som Rysserna kalla Epiphanon / och ligger otta mül på andra sidan om Staden Tula / vthi thet Furstendömet Rezan. Aff thenna Stö löpa två stora elfwar vthi. Then första heter Schart / vthi hwilken Vpa elff infaller som löper fram om Tula / och sedan faller in vthi then nampnännighe elfwen Occa. Then andra heter Tanais som vthlöper aff samma Stö widh en by som kallas Doncho / ther aff elfwen sitt nampn hafwer bekommit / och nämpnas på Rysska Don / på Latin Tanaus / och löper in vthi thet Rärret eller träsket Moeris / som nu är en wäldigh stoor Stö bleffuen för the många Elfwar och Glodhar skuld som ther infalla / så at man nu kan segla ther ifrån til Capha och annorstädes vthi Turkijt. Man kan och medh stora Båtar och Pramar om Wären och Hösten / när nogh watn är komma til then Stadhen Isow / ther een öfvermorton stoor handel brukas af mångahanda fremmande Nationer / som dät komma medh allahanda slagz Warer / som man någhon tidh nämpna kan / och äre frö bådhe för Toll och Accis. Thenna Elff skilher Europam ifrån Asia / och löper först några müler vthi öster / Men sedan vnder hon sitt lop i Söder emellan Cazan och Astrakan / och löper på een ort sin mül när then Elfwen Wolga / och faller så sedan vthi Träsket Moeris / hwar ifrån hufwudstaden Chrim eller Praecop / ther then Chumiske Tata en

Lacm Iwanov.

Fluvius Schart.

Fluvius Tanaus is famosissimus

Tanaus Europam ab Asia determinat.

Tataren hwa holler / icke äre mers än 30. mjl. Ifrån
thenna Elffz ursprung in til Ammanet ther hon faller
vthi Sidn Mocoris äre ginst öfwer land 80. mjl / eff-
ter hon löper så swära träot. På begge sidor om then-
na Elff / är ett medra skönt herlighit land / både slätt
och fogot medh allahanda fruchtbarande Trä / såsom
och eliest på många rum och ortar medh många sköna
wäldigtande Engler / Geni och ser mjl både långa och
brede / aff hwilka om Sommaren aff thet gräs / örter
och blomster som ther växer / går och kommer een gan-
sa söt och herligh luche / lika som een wore vthi then
sköneste Rydddegård. Ther vth med växer och then skö-
na örten Lacrisia och andra Krydder / för hwilka stora
penningar vthi Apoteken gifwes : Ther hafwer man
myckenhet aff Bii och honing : Ther finner man och
allahanda slagz Foglar / så at then som neder äth elfwen
resar / ingen annor Getalia behöfwer föra medh sigh / v-
than allenast Sale och Brödh / ty fisk och Wilbrädh
bekommer man nogh / så frömp man icke wil spara o-
maaket / sampt krus och bly som ther til behöfwes.

Then nämpnäkunniga Elfwen Wolga hafwer sitt
ursprung vthi thet Landskapet R3ow Demetri aff ett
stort Rär eller Moras / som Kallas Wolchonski / som
ligget 52. mjl ifrån Mastow vthi Wester / hwar lütet
ifrån finnes een diup och sandt mäsa / som nämpnas
Sconow / ther vthi många ädhrar och Springkellor
finnas. Aff thessa Kellor rinner een stoor Beck / som
faller två mjl ther ifrån in vthi een insjö som heter
Wolko / aff hwilken vthlöper i begynnelsen een lütet
Elff / som ther aff bekommer thet nämpnet Wolga /
Men hon blifwer intet länge så lüen / för än hon växer
större och större aff the många Beckar / Är / Rär och
Moras

*Circa littora
Tanais fructi-
fera arbores
& suavisime
herba crejur,
tanquam in
hortis essent
confixa & ex
industria ex-
sultra.*

*Volga Fluvius
ex palude Fro-
no voritur, in-
fluitq. in la-
cum Volko, un-
de rursus a-
quarum mul-
titudine adau-
sus emergit
Volgaq. junc-
to lacu nomi-
ne vocatur, qui
multis emen-
sae paludibus*

Moras / som vthi samma Elff infalla / och blifwer så
stoor / stark och stridh / at hon faller igenom Rydzland
fram om många stora Städer / som äre Twer / Casoin /
Chlopla / Vgliz / Jaroslaw / Castrom / Galiz / Nirom /
och fram för flera andra Slots och Städer / och sedan
neder för Tisen eller Låge Vlogården / ther ifrån rätt
vthi Söder widh Wasiligorodt / ther som hon stiler the
Nordväste Tatara ifrån the Czeremiske Tatara / oc sedan
på en mjl wester om Cazan / löp: r hon i Söder oc en Rät
til Öster några hundrade mjl nedher äth en ström Re-
seinde benämd / och stiler the Cazanste Tatara ifrån the
Tagaiske / The Astrakanste ifrån the Grimske eller Prae-
copiske och nedh til Astracan / ther hon faller medha-
breddh och stridh vthi två delar på både sidor om Slots-
tet och Staden / så at hon ther om Winteren icke tilfry-
ser / effter ther är ingen synnerligh kö. d. Ty then Landz-
ort ligger så långt Söder vnder Solen / at ther hwar-
ken köld eller frost kan någhet skaffa. Hon delar sigh
vthi många grenar bådhe öfwan och vndan för Astra-
kan / så at hon föder aff sigh 72. Elfwar / som alla falla
widh Ammanet vthi thet Caspiske Hafwet. Mellan
Cazan och Astrakan är hon som mest ådhes så stoor och
breddh / at ther finnas vthi många Öskar och Holmar /
som äre några myter longa / hwar vppå allahanda slagz
Trä växer / som är Eck / Al / Alm / Alk / Ide och många
andra / som vthi våre Land inter finnas. På bådhe
sidor om åbredderna finnas och sköna stora Skoghar /
sampt sköna lu luga Engler och hällgh Gräsmarck til
fäär och gåår. Vppå samma Engler växer och många
banda slagz sköna örter och rötter / som gifwa ifrån sigh
en skön herligh luche / synnerligen på Holmarna och then

Li 19

Tagaiske

*multisq. in se-
receptis flumi-
nibus 72. ostia
in mare Caspi-
um exonerat.*

*Circa littora
Volga ab utra-
que parte sua-
visimi praece-
ptissime
syluae horto-
rum instar com-
sunt.*

Utagallte sida. Ther wäxer Lacini / Rheubarbarum
många andra sköna örter / ther om Tartarna intet wet
skap hafwa / eller kunna them bruka sig til något nyt
ta eller fördeel. The Muskowiter så / a och / at ther
skal wäxa enahanda slags frucht / som berwer och bär
ett rundt frö / intet myckit oljkt Melone frö, doch nå
got större och rundare / och wäxer een godh Men högd /
sedan thet sås och upwäxer / thet the på sitt språk kalla
Boranez / effter thet hafwer något när een Lambe lät
nelse och figur. Ty thet skal ha / wa både ögon / öron /
hufwudh och alla ledamoter såsom ett ngt södt Lamb.
Men huden och skinet som thet oppå wäxer / skal wara
swåra gran och subel / hwilken Quinsolcken bruka til
sina hufwudhduker thet sammastådes. The säja och
at i samma Stielka skal wara någhon Blodh vthi / men
intet Rött : Doch thet eller then Materia som skal wa
ra Rött / synas i thet närmasta lät Råfweter och the
ras Rött. Thet skal och haffua Kloar / icke aff Horn
såsom Lamb / vthan medh Zhår betlådde lät som an
dra Horn : Roten på sielfwa stielkan skal stela miet
oppå / och skal så länge lefua / så länge thet hafwer gräs
runde om sig. Men när gräset bortorkas och felas /
skal och Roten för foder skuld dö och förwinna. Thet
skal hafwa en skön södt smakt. Thersöre Wargar och
andra Wildiur mykit thet effter löpa och wille thet aff
äta / hwilket een underligh ting är / om thet så i sanning
hafwer / som Rysserna här om berätta. Doch är för
Gudh ingen ting omögeligh.

Arbores frukti
feræ mures &
cerasa bu in
anno produci
tes.

På then andra sidhan om Elfwen / som wetter äch
then Grimka Tataren / finnes sköna stora Haslestogar /
som bära större nöter / än som här hoos of / eller annor
stådes wanka och wexa : Ther ära och sköna Arsebåre
Stogar /

Stoghar een fierdingz wagh / halff mjöl och heel mjöl
longa och bråda / doch små och stadotta Trä / icke öffa
wer een sampan högha / hwilka åhrigen bära två gånger
frucht om året / och gode båar / söte och naturlige til at
äta / doch finnas sommastådes annat slag som äre något
surachtige / wexa och mogna snart / effter then Landz
ort ligger så länge vthi Söder / och Solen kan thet stä
kare werka / än som här hoos of. Samma Trä bära
så mykin frucht och så många båar / at man på then tidh
the äre wäxte och mogna / kan man näpligen see löffuet
för båar skuld. Ty alla quistar och grenar på Trån hån
gia så fula / at man näpligen kan see toppen på Trån /
och böia sig nedh til Jorden / lät som Säden för Regs
net / när hon är mogen och skal upståras. Zela Sto
gen synas så rödh / lät som ett rödh Klåde woro öfuer
honom dragen / så långt en medh synen fatta kan. Men
på sielfwa Landet / två eller tree mjöl ifrån elfwen / finner
man sellan Stogh / vthan hoos Elfwen allenast / såsom
och hoos andra strömar / äär och befiar / som falla in wt
Volga / widh hwilka Tararna plägha tilhålla medh sin
Wostap / thet som the finna godh beet och hafwa godh
grådgång. Thenna Elff är och ganska fult rikt / hwar
vthin an allahanda slags fisk finnas / mykit mera än
som wt andra Elfwar / synelighen fins thet ett slags
fisk / som kallas Zhuytsk / som är nästan vthi form och
stikt lät en Brarn / doch två gånger större och bredare /
haffuandes hwarj fiold / som giffua ifrån sig en sådant
steen och glanz lät som Solfföreppar eller Perlor.
Samma fisk haffuer then art medh sig / thet som the
komma många tilhålla / giffuer een sig otuon vppå
watnet och stuer sig i det / och watnet tu eller try piffret /
så hafu de en j: gersel kan sitara flygha / at han
kan al

Pisces varij &
mirabiles ca
piuntur in plu
rio Volga.

Tan alsammans besees och Rodas / och är een feet Gist och synnerligh godh til at äta. Ther tagz och andra flästar som haffua ett långt nåff och een liten mun vnder gomen / som är Severuga / Cetrin / Stöör ganska feet och godh til smaat / när han är ferst och blifwer wäl kotat. Neder widh Astrakan tagz och ett slagz Gist / som Rysser kallar Soom / hwilken är rund i hufuudet som en simpa / doch myckit steor och tloef / synnerlighen i munnen / hufuudet och magen / två eller tre alnar lång / och är swära starck och girigh / så at han kan vpswelia ett stycke Rötte som wäger ett löspund. Om samma flä fättar någon menniska i foten eller handen / som simar på watnet / så är han så starck / at han drager henne til botnen och fördrenckar henne ther / och suger all blodet aff henne och äter sedan vp Rötter. Samma flä är feet som flä / så at han intet för then gruffueliga feta skuld döger til at äta / vthan allenast ett litet stycke widh sterten. The tagha honom med ferst Rötter / som the sätta på stora Geddetender och ryckia honom ther med på Landet / icke för maat skuld / vthan för then Träan skuld som the aff honom få och sluda.

Lacus Bieleis-
zor.

Then Siön Bieleis- / widh hwilken ett fast Slott effter samma namn bygd är / hafwer vthi lågden 16 mül / och vthi bredden 12 mül. Samma Siö är swära diup / therföre ther vthi och ingen synnerligh flä tagz / och then som ther tagz the är swära sulm och mager / och hafwer ingen godh smak. Vti samma Siö falla 36. Elffar / som intet vthlopp hafwa / vndantaghandes Sof a Elff som faller vthi Mologa / som sitt vrsprung hafver vthi Nogardz rike och faller in vthi Wolga Elff widh thet Slottet Chelonia. Några mül ifrån thenna Siö / ligger en annan Siö ther vthi Swaffuel finnas.

Then

Then Elfwen Waza löper emellan Siön Bieleis- / 30r och Wolga / och hafwer sitt vrsprung aff någhra mäsar och kääs / och rinner fram om ett Slott benämd Sutstolgorode / och faller vthi Dwina elff / som haffver sin begynnelse aff Suchana och Juga Elfwer / ther the samman komma vnder Staden Vologda och göra sedan een elff som kallas Dwina / som faller neder äth Colmogorode och widh S. Nicolai Clöster vthi stora hafwet ther som the Holländare / Engelska och andra plåga komma seglande m3 sin skipp och hafwa sin Champn. Thenna Elfwen Dwina flöder så stoor och breadb aff andra Beckiar och Strömar som ther in falla / såsom och aff then mytia Snid och the om Wären / at hon gör Landet omkring på både sidor så feet och skönt af thet watnet när thet vthlöper / at thet behöfues aldrigh gödas. Ty ther aff wäxer både Sädh och Gräs så snars och öfuerflödigt / at thet mykit för blifwer moget och inbergat än som annorstädhes vthi Landet. Suchana Elff hafwer sitt vrsprung Tyio mül offuan för Vologda aff een Springkälla / och rinner först vti een sanct mäsa / och sedan ther ifrån til een By benämd Suchana Derewne / aff hwilken floden sitt namn först Suchana hafwer bekommit / och wexer sedan större och större aff the andra Äar och Beckiar som ther in falla / och löper miet igenom Vologda Stadh / och sedan sin 1000 Norr vth fram om een annan Stadh och Slott / som heter Tortmar / och sedan äth Vstuga Stadh / som ligger 100 mül ifrån Vologda. Dät kommer och en annan Elff Sunnan effter / som heter Juga / och falla så både tilhopa nedan för Slottet / ther the mista sina förra namn / och kallas tilhopa Dwina. Ty Dwite är på Rydzka två och Dwol twenna. Aff thenna

Fluvius Waza.

Fluvius Dwina
nomen accepit
à confluente flu-
viorum Iuga
& Suchana,
& labitur ju-
cta portum
Nicolai in ma-
re glaciale.

Q

Champn

Navigatio à
portu Nicolai
in mare Bal-
thicum.

Zampn eller port som kallas Archanangel eller S. Nicolai/ther som thema Elff Dwina löper vthi Johanne/ther the Engelska/ Hollendare och andra som nor-
dan bring segla/och siet Godz vpstupa. kan een komma
medh Bått hñt in i Östersjön hwart man wil / och til
alla thessa Städer. Ifrån S. Nicolai vp åth Elfwen.
Dwina til Colmogorode / vthur Dwina in vthi Sucha-
na Elff til Wologda. Vthur Suchana Elff in vthi
Elfwen Wolga til Jaroslaw / hwar ifrån alt Godz sö-
res sedan Landweghen til Muskow och annorstädes i
Landet. Men then som sedan wil vidare medh bått
fara / och resa anten åth Nisennogorode / Cazan eller
Astrakan eller åth Cholopia / Vglitz / Cassin / Twer han
moste bruka elfwen Wolga / och sedan några andra elf-
war til thes han kommer vthi een Elff / som löper åth
Sarmay åän / som faller vthi Laduga Sion / fram om
Tyfin / och vp åth Wolkowa Elff fram om Laduga
Slott och til store Nögården och in vthi Sion Jimen
in til S. ara Rassa. Men then som wil hñt in i Öster-
sion anten til Finland / Lijland / Sverige / Rydzland /
Holland / England / han seglar vthur Sarmay åän /
öffuer Laduga Sion in åth Nöteborg vthi Nyn / som
kommer vthur Östersjön / och är 14. mjl lång.

Fluvius Nern-

Fluvius Mos-
qui.

Fluvius Iag-
sa.

Mosqui Elff haffuer siet ursprung 18. mjl ifrån
Muskow intet långt ifrån Twer / och flyter mitt igen-
nom Staden / fram vthi medh Slottet / och faller vthi
Sudost in vthi Occa Elff 6. mjl öfwan för Mosat-
skow.

Jagusa Elff haffuer sin begynnelse aff en Spring-
kella / een f. dings mjl wägs ifrån Muskow Stad
öster vthi och löper vthi Norr igenom Staden och fal-
ler in vthi Mosqui elff temmeligh stark.

Neglina

Neglina elff kommer Westan effter een halff mjl ^{Fluvius Ne-}
wegz ifrån Muskow vthur een Mosa och löper på then ^{glina.}
ena sidan om Slottet mitt igenom Staden och failer
vthi Mosqui elff.

Clesma Elff haffuer fyra mjl ifrån Muskow siet ^{Fluvius Clo-}
ursprung aff een Springkella och löper fram om then ^{sina.}
Staden Murom och faller 24. mjl ifrån Wolodimer
in vthi Occa elff.

Vgra elff / är een stön diwp flodh / och haffuer siet ^{Fluvius Vgra.}
ursprung några mjl ifrån thet Slottet Dorogabus
vthi stora Hedemarken emellan Worotin och Coluga
och faller vthi Occa elff / och war fordomdags rätta
Grenzen emellan Rydzland och Litowen.

Occa Elff haffuer siet ursprung vthi thet Rezan ^{Fluvius Occa.}
ste Furstendöme 78. mjl ifrån Muskow vthaff ett
stoor tår / och löper fram om Staden Rezan och måni-
ga andra Slott och Städhör / nämlighen / Worotin /
Orlo / Alere / Coluga / Cirpoko / Cassir / Columna /
Cassinow / Murom / och faller sedan widh Nisennö-
gården in vthi Wolga elff.

Then floden Niper / som kallas på Latin Boristhenes, ^{Fluvius Bori-}
haffuer och siet ursprung vthi thet Rezanste Fursten ^{sthenes.}
döme aff een stoor Mosa som ligger hoos een Bondas
by benämd Dntepersche / aff hwilken then nampnuna-
nige Elfwen siet nampa haffuer bekommit / och är stö-
ra litten vthi förstonne ther hon vthrinne til een an-
nan åä / then Nysserna kalla Nieprez / och bliffuer och
weper ther aff mycke större än som hon i begynnelsen
war / så at hon både aff then åän och andra beciar och
strömar som ther infalla / warder een stön diwp fistrigt
elf / och wender siet lop först vti Söder / fram om Stä-
derna Wesino oc Dorogabus / oc sedan faller hñ något
vthi

vchi Öster äth Schmolenskow och Orsow / oc ther efter
vri fult Söder in til then nampnkunnige staden Kiow /
och vchi thet Eurinisk Zaiswer.

*Fluvium Dwina
qui in mare
Balticum la-
bitur juxta
Dunemundā.*

Dwina Elff haffuer och sitt ursprung vchi thet
Rezansk Sinstendome 10. mjl ifrån Tapers ursprung
aff ete floort träst och wender sitt lopp vchi Wester /
ther til een lijen åå tilkommer / så at aff thessa två små
Elfwar bliffuer een floor / ther aff hon och Dwina kala-
las och rinner på 20. mjl när Willen i Litowen / och
sedan wender sitt fall Torr vch / och löper fram om
Witepskow / Polozskow / Riga och äth Dynemynde in
vchi öster siön.

Fluvium Lovat

Then floden Lovat är och intet m'nder än Dwina.
och haffuer sitt ursprung aff en Måsa icke länge
ifrån thet Pärret Wolchonsi ther thet Tråstet Gronow
ligger och löper vchi nordwest 40 mjl in til then Staa-
den och Slottet Welikili / och sedan in vchi then siö-
rikte Siön Ilmen / som ligger på een halff mjl när Sco-
re Nogård.

Lacus Ilmen.

Then Siön Ilmen som ligger een halff mjl offuan
för Scora Nogård, är 12. mjl lång och 8. bredh. Vchi
honom falla två stora Elfwar / Lovat och Scholona /
och een löper ther vch milt igenom stora Nogården på
then öster sidhan om Slottet och heter Wolkowa som
löper 32. mjl fram om Store och Staden Laduga in
vchi Laduga Siön.

Lacus Laduga

Laduga Siö / som haffuer sitt namn bekommit af
Konung Magnus Ladulås / är een grund Siö och my-
cket fiskrik på allahanda slags fisk / och stiler Carelen
och Berholm ifrån Rydzland / och är 100. mjl lång
och 60. bredh. Vchi thenna Siö finnes många sköna
lujliga Holmar både stora och små / ther the om Soma-

MAIYN

maren haffua sin Bostap uppå / såsom och eliest ther
wistas när Stenden är förhanden och sigh vndan gö-
ma / doch boo ther intet Gold uppå. Rund kring om
hela Siön finnes små Städer och sköna härliga Bona-
debyior / och Klöster / Kyrkior och Capel / både aff steen
och trä bygde. Thetta må nu så korteligen wara tillä-
tänna giswit om the fornämsta Siögar och Elfwar
som i Rydzland äre / oansedt at otaliga många andra
både stora och små ther finnas / som alt för länge wore
til at skriffua om / hwilkes namn iagh icke heller alla
weet / myckit mindre hwar the haffua sitt ursprung oc
hwar the sitt lop och Curs wenda / doch haffuer iagh
liktwål jempte Provinciernas och Städers beskrif-
ning aff them ther hoos / så myckit migh haffuer warit
kunngt / och iagh anten af egen försäkenheet eller an-
dre trowerdige Mäns skrifter kunnat förnå / antet
nat / ther om nu ingen yterligare förklarning görs be-
hoff / och wil nu tala om medh hwad Land och Konun-
gariken Rydzland grenzar / såsom och hwadan thet
haffuer sitt namn bekommit.

Storfursten vchi Moskow / som skriffuer sigh een
Herre och Keyfare öfuer thessa upräknade Fursten-
dömen / Land och Provincier / och förer thenna öfster.
skressne Titel / Demetrius eller Wasili / Zaar och Stor-
furste öfuer alla Rysset / Samodergetz / Wolodimer ski /
Moskowski / Nogardski Zaar til Cazan och Astracan /
Herre til Pleiskow / Storfurste til Schmolenskow /
Twer ski / Jugarski / Perm ski / Wiat ski / Wolgarski och an-
dra / Herre och Storfurste til Nijie Nogarden i Neder-
land / Samogonski / Rezanski / Kostoffski / Jeroslauski /
Belomskorski / Wdorski / Obdorski / Condiski / och hela
Siberieland och Nordansidan / een meckriger Her öfuer
the

*Titulu magni
Muschovia
Duch.*

Reges & Re-
gna imperio
Muschowitske
collimaneae.

the Grusinske Turer och Kabardiniske Land / öfver Casser och Igoriske Furster och öfver andra flera Herskap / een mechtiger Herre och Öfwerwinnare / grenta-
zer medh Konungen i Sverige vthi Lappemarchen / Österbotn / Carelen och Lifland : Medh Konungen i Danmark vthi Norge : Medh Konungen vthi Polen vthi Lifland / och the Land som äre incorporerade med Litwen och Kallas låge Rydzland / och haffua både then Papistiska oc Grefiska Religionen / som äre Ryssz Lemberg / Halicia, Beltz, Chelm, Premisla, Volhinien, Lukzko, Volodimaria, Krzemenech, Mitzislavia, VVitebskow, Polozkow / Riow och Podolien / vthi hwilka äre många fasta Slott och Städer bygde / doch mest aff Trä / och haffua fordom dagz hafft sina egna Regenter och Furster / ißka som the Furstendömen vthi Polen / som haffua vnderstundom varit regerade aff een Furste och vnderstundom aff 12: Medh then Chrimiske Taturen som håller hws vthi Staden Chrim eller Præcop / och offra plågbar falla medh sitt Kruggzöld i vthi Rydzland : Medh the Furster som boe vthi Circassia och Kallas Quinquemontani aff the stora fem berg som the i Landet finnes / hwilket Land man kan resa igenom vthi oerta daghar : Medh Turken / Meden och Persien vthi the Caspiske Haafwet.

Swadan the Muskowiters och Ryssernas namn är kommit / och hwadan the sitt ursprung haffua finnes äthtilldelige meningar så wäl vthi theas egna / som fremmande Crönikor / doch skal man först wetta / at the Muskowiter eller Rysser äre ett slagz Sold / och haffua fordom aff Ptolomæo och Plinio varit kallade Roxolaner. Een part mena / at Rysserna och Ryssland skal hafua bekommit sitt namn af en Stad som

Ruthem olim
Roxolani.

som ligger tolf mjl på andra sidan om store Tlogarden och Kallas Stara Russa : Een part säga och at the äre nände aff een förste som haffuer hetle Russus / och skal hafwa varit Lechi Son eller Sonason / som först haffuer regerat vthi Polen / och effter honom nände / hwilket inret synes lyft vara / ey helier kommer thet öfuer eens medh the Muskowiters mening / som säga at theas Land haffuer fordom dagz varit kallat Kossela / thet aff the äre kallade Rysser / och Landet Rydzland / som märcker så myckit på theas Tungomål / at thet är ett Land och ett Sold som är stild och söndrat ifrån all annor Land och Sold / och samantommit aff äthtilldelige Nationer / och hwar haffuer hafft sin egen Regent / som them hafwer regerat / hwilket nogh kan bewisfas både aff theas egne Tungomål / så och aff theas Furster och Regenter / som them haffua regerat / och haffua sina synnerliga Land och Furstendömen hafft hwar för sig och äthtilldeligen talat / så at orden och stafwelseerne annorlunda af thena och annorlunda aff then andra pronuncieras och lytwäl haffua hwar annan förståt / för än the alla äre vnder ett herskap och een Regent komne / thet och närmast medh samningen effter theas egne vthtydning öfuer eens kommer. Men thet een part säga at the Rysser Kallas Muskowiter aff Staden Muskow / tan ingen grund haffua / Ty the Muskowiters namn är myckit äldre än som Staden Muskow bleff bygd och funderat / vthan thet folket allena är kallat Muskowiter i förstone / som haffua bodt hoos Lifwen Molqui / och sedan Stadhen och Slottet widh samma Elf bygdes / och Storfursten dät sitt Säte där. Volodimer transfererade / och twang alla the andra Furster vna

Varia opinio-
nes unde Ru-
them & Mus-
chovitske deno-
minentur.

Mosoch Filius
Iapeti.

ster vnder sigh äre the så alla som vnder samma Regel
mente höre / wordne ther effter kallade Muskowiter.
Men effter lagh befinner / at thet folket som haffuer
bode hoos Elfwen Mosqui / icke haffuer i förtiden wa-
rit så mechtigt som thet nu är / at the hafua förde något
frögh m3 sina omliggande Grannar / mycke mindre nå-
gra andre land vnder sig twingat / för än Stortursten
sitt Säte dñt flytte / tyckes mig så them icke rätteligen
nåmpnas Muskowiter aff Mosqui Elff eller aff Mus-
kow Stad / vthan aff Japets Son Mosoch / som haf-
uer först bode vthi Schythia widh thet Euriniske haf-
wet hos then kellan Thermodoon / och medan the wore
vthi vngånge och lessuerne så groffua / plumpa och vthi
sina styggeliga tyranniska gerningar så förfärlige / wor-
do the ther ifrån förjagade aff Konung Aliate vthi
Lydien på andra ortar länget norr / til at boo och wla-
stas emellan the flodder Tanais / Boristhenes / Volga
och Mosqui / ther the nu sina hemvist hafwa / och sigh
så sedan förkoffrade och förökte / at the bliffuo sedan
icke allenast sina egna grannar / vthan och fremmande Sla-
tioner förskrefeliga / hwilket och m3 sielfua namnet oc
theras gerningar stemmer och öffuereens kommer. Ty
Mosoch eller Muskowita / märker så mycke som then
ther strecker sig vth oc spenner vp sin boga och wil skina-
ta / så at och andra menniskior styggias widh theas ger-
ningar / om hwilkes grymheet och Psalmisten Dawid
öffner flagar / ther han säger: *Hei mihi quod exulo in
Melech.* Om the Muskowiter och Rydzler här med icke
menas / kan lagh icke wetta hwadh för Sold thet så
wara skal. Ty the haffua tw brukat alt ifrån theas
första begynnelse och vphof / sås the ännu i thenna dag
bruka / både i frögh / så väl som til at skuta Foglar och
Diur

Diur / Bogar / Pillar och flager / och ther medh äre så
behändighe och förfarna at the sålan ifrån a fåfengt.
The haffua och Boghar så allahanda mönster giordt
och så ståtligt och konstfult medh allahanda fergor vt-
passade / at vthi inga andra land sådana finnas. The-
ras grymheet och styggelige lessuerne är och mångom
noghsampt kunnigt / som vthi theas hender äre kom-
ne / Ty the wetta och tändia aleghd ngt sätt och mön-
ster / til at pina / plåga / sinda / stekia och förgöra Sold /
så at ingen nation hwarken Turken eller Cataren så
grym och förfärligh är: Vth lessuerne / seder och å-
båswor äre the så groffua / plumpa och wedet styggeli-
ge / at the alla Sodomitiske Synder icke allenast bedraf-
wa / vthan för hwar andra rosa och streppa sigh såda-
na så och så hafwa giordt / när the dricka / hålla mål-
tigh och wille wara lustige / achta the thet intet för-
skam eller blygd / at the hicka och rapa / vtangöra thet
som grofware är / thet sielfue naturen kräfuer på andra
ortar / och för mång ärligh man olofligt at tala. The-
teras land kallas Zwit Rydzland / menar tag ther vtaf
wara kommit / at Manfolken bruka gemenligen hwitte
hattar på huffunden / som äre af file giordt / och Qwin-
folken blighwit / ther medh the stryka och smyckia sina
ansichter / lika som the Zagachamer kallas af the Grö-
na huffundh: The Persianer Röde huffund / och the
Cathainer Swarthuffund aff then åttioförliggha fers-
ga som the vppå sina hattar och huffundbana
bruka / och the nempna Turbant. Och
n art nu så nogh här
om talat.

Novi & mira-
biles tormen-
torum modus
semper excogi-
tantur apud
Muschovitas.

Muschovite
ande Rusi al-
bi dñti.

Then Högborne Furste och
Herre / Her

CARL PHILIP,
Swerisks / Göthis och Wendis Urfurste /
Hertigh til Södermanneland / Meriche och
Wermeland / min nådigste Furste
och Herre /

Ur ihenna

Andra Boof på then-
na Aduskowiterka Crönika / om the
Storfurster och Regenter / som hafwa vthi
Landet regerat / och Rysserna sielfwa wetskap om
hafwa / effter som theas Register och
Annales vthwissa /

Vthi all vnderdånigheet öde
miukeligen dedicerat

Aff

PETRO PETREIO
Vbsalenski.

Stockholm / Åhr 1614.

PETRI PETREI

VBSALIENSIS

Crönika / om the Mus-
skowiter ska Storfurster och Regens-
 ter som ther i Landet haßua regerat / och the sielfs
 weetßap om haßua och vthi sina Register och
 Annalibus anteknat / och hwadan the
 äre komne /

Then Andra Book.

D Wadh för Regenter och Storfurster Rys- *Qui initio Ru-*
 serna vthi sielfßua Begynnelsen haßua *thens impera-*
 haßte / och aff hwadh härkomst the äre *rins, incertū*
 komne / och huru the haßua regerat / *est.*
 finnes icke synnerlighen aff fremmande
 Scribenter wara skriffuit / ey heller wetta the sie'ßua /
 medan the haßua så großua / oförnußteige och Barbaria
 Bewarit / at the icke haßua haße några Bookstäfwer /
 zher medh the theas Regenter / sampt theas bedref /
 haßua kunnat antecna / sina efterkommande til gagn
 och goda / för än Reisaren ifrån Constantinopel *Mic-*
 chael Palælogus *hafwer Anno Christi 1259. Hic*
 kat the Slawoniske Bookstäfwer in vthi Bu'garien / *Littera Slavo-*
 hwadan Ryslerna them sedan singe och lärde sigh skrif *nica ab impe-*
ratore constā
tinopolitano
 p 14 - wa thes

*in Bulgarum
mss.*

wa ther medh the rå sedan bådhe thet som tilförende
skedd war och the vthi minne hade / så wäl som thet
som ther effter skedd och hende / hafwa antecknat och
upskrifwit. Och medan som the i förstonne bekommo
the Slawoniska bookstäfwer: Så bruka the och vthi
sina Ryrkior thet Slawoniska Språket både medh lå-
sande och slungande / på hwilket Språk och alla theas
Böcker äre skriffne / ändoch the och på theas eghit mål
hafwa många Böcker skriffne med andra Bookstäffuer /
som komma myckit öffuerrens medh the Grätske / och
äre vthi talet 43. thet the Greker icke hafwa flera än
som 24. och warda effter thetta sättet upräknade:
Aas / Buhi / Wedi / Glagol / Dabro / Jest / Ciwet / Selo /
Zembla / Jfe / J / Rakoi / Ludi / Maslet / Claas / On /
Pokoi / Egi / Slawa / Twerda / Rf / V / Phert / Chir /
Arh / Zi / Serff / Scha / Schza / Jär / Järi / Jär / Jhe /
Jw / Jic / A / Ja / Jea / Aw / Xi / Psi / Jus / Vica. Och
effter som theas Bookstäfwer stoor skyldskap hafwa
medh the Grekske / och thet Slawoniska Tungomålet
myckit öffuerrens kommer medh thet Ryska / Så kan
och en Mänsk. wt eller eben som kan fullkomb'igen thet
Ryska Tungomålet / förstå och tala med thessa na-
tioner som äre / Litower / Poler / Slawer / Behemer /
Wander / Dalmatier / Cassuber / Bulgarer / och andra
flera / och kan resa genom Turkär icke in til Constanti-
nopol / ther samma Språk förstås och myckit vthi
bruk är.

*Lingua Musco-
vitica latini-
mè patet.*

*Gens Vvare-
gorum.*

Vthi theas Böcker förmåles om ett slatz Gold /
som the nämpna Waregos / som skulle hafwa förde
medh them krigh / och them kassua öfwerwunnit och
tæn gat til at gifwa sigh ett Grästin om åhret af huar
Wård til stätt. Men hawka the Waregi hafwa warit /
kan lagh

kan lagh intet annars weta eller rättare förstå / än som
the skulle hafwa warit kompne aff Sverige. Ty vthi
wåra Crönikor finnes ju wiß beskedh at the Swenska
som offast hafwa medh Rysserna kriggat och theas
Land medh wäldige hand intaghit / härat och för-
dån swat alt in til Elfwen Tanaim och them sigh stätt
skyllige gjorde. Ther til medh kalla och Rysserna thet
Gold som boe widh Östersjön / som äre / Swenske / Fin-
ske / Lufändare / Curer / Prydzer / Cassuber och Wen-
der Waregos / och Östrafön / Varetskoi more. Och
effter ett sådant namn hwarken hoos öf eller annor-
städes finnes / wille een part säga / at the skole wara
kompne aff Engren som lyder vnder Saren / hwilken
ingen grund kan hafwa / Ty fast om the än hafwa med
them krigghat / så hafwe the likwäl them icke öffuer-
wunnit och tvingat til at gifwa sigh stätt som the
Swenska. Thersöre drabbar thet mera medh samma
gen / at the äre kompne aff Sverige / och til efwentys
medh een kriggsoffuerste vthskickat / som hafwer warit
född widh Warhems Alöster eller i Wartoffea hä-
rade vti Westergöthland / eller och han kan hafwa heit
Werne / och honom ther aff kallat Waregum / Goldet
Waregos / och haafwet ther han öffuer for Woretskoi
haaff / som Rysserna gemeenligen kalla thet stycke aff
haafwet / som ligger emellan Coporic Land och Euren-
pe och emellan Birköön och Uyn.

*Mare Varet-
koi.*

Och effter the Waregi hafwa warit på samma tid
medh rige / och stoor vproor / twist och oenigheet haff-
warit emellan the Ryska Furster om theas Reges
merde och höghet / at ingen hafwer welat wara vn-
der then andra / vthan alla lika godha och myndighe /
sajom the nu sen lång tidh gjort hafwa. Ty när then
ena hafa

*Riva G. inis
necitæ apud
Ruthenos
principatu.*

Gostomissel vir
apud Novo-
gardienfes
magne aucto-
ritate.

ena hafwer warit til Regimentre wald och korat. haf-
uer then andra thet förreut och satt sigh ther emot /
och sagde at han war lita godh aff Slechte och Börd/
och så stort och mechtigh som then andra. Therföre på
thet at så sådan inbördes oenighet motte gripa een
andra / hafuer en försichtigh och myndigh man som
vthi stort anseende hafwer warit vthi store Mogården
benämnd Gostomissel them rådt och förmanat / at the
skulle hafwa budh til the Waregos / och medh slät och
ödmåtlig begiran hoos them anhålla / at the motte be-
komma Tre Gurfster / som wore aff Gurfstligh Stam-
me och nåkomst och förståndige Herrar / som kunde it
gott Regimente öfwer them föra / hwilket them alla
hafwer synnerligen behagat (som them vthi Moskow /
när Zacharias Lippenow them rådde / at vthwälla
Konungens Son i Polen til theas Stoorfurste) och
ginge strax til och effterfolgde hans råd / och hade si-
ne Sendebudh til the VVaregos / ther the och sådana
swar bekommo / at the them theruthinnan wille hielpa
och tjäna / skickandes them strax Tre Bröder / som wo-
re aff en Gurfstligh Familja / nämligen / Kurich / Si-
naus och Truwor. Men then Tyrannen Ioan
Wasiluiwitsch / som war en Storfurste vthi Moskow och
regerade åhr effter Christi Börd 1552. sade sigh wara
aff Kelsarens Augusti Slächte / och thesse tre Bröder
komme ifrån Rom / hwilket han intet kunde bewhisa /
Therföre han och aff ännegirighet / högfärd och op-
blasenheet förde för sitt och Rikets Wapn thet Ro-
merska Sköldemärke / en Adler medh vthslagne win-
gar / ther hans förfäder the andra framfarne Stor-
furster vthi Moskow för sitt Wapn hafwa fördt een
häst / på hwilken satt een Karl och hade een Sabel i
handen

Insignia Mu-
schowiansium
Pleskowiensiu
& Novogara-
diansium.

handen vthi högsta hugg. The Pleskowske Gurfsters
Wapn war ett Örehuffundh med en Crona vppå. The
Mogardiske före vthi sitt wapn en häst / vppå hwilken
sitter een Karl som hafwer een Glaaff i handen och
sticker een Draka genom halsen som vnder hästen
ligger. Men när tagh nu wil tilse och grannelighen
vplåta alla Wapner och Sköldemärker som i Sverige
föres och brukas / tyckes migh wisseligen at tagh några
warder finnandes / som skole medh thessa öfwerens
steina. Ther til med stråwa ey heller Gurfsternas namn
synnerligen emot våra namn. Ty Rysserna kunnat intet
så egentligha pronunciera fremmande namn som wij /
vthi förbyta många Bookstäcker / synnerligen när the
nomina propria skola uttala och nämna. Ty Kurich hoos
them kan betas hoos oss Erich / Fredrich eller Rodrich.
Sinaus / Siman / Sigge och Swen. Truwor / Ture el-
ler Tufwor. Men ther the icke äre aff Sverige kom-
ne / vthan aff andra Land / må wara vthi sitt weerde /
doch kan ja ingen thet neka / at the Swenska ju icke skul-
le hafwa hulpit ther til för godh wänskap och nabo-
skap skuld / och heller hafwa seedt at fremmande skul-
le blifwa hoos them boendes och öfuer them föra Reges-
mentet än som sina ägna / medan the om theas onä-
turlige lefwerne och styggelige gerningar bättre wiste /
och therföre til effwentys icke hafwa sigh thet vp-
på tagit / vthan förhulpit och befordrat the fremman-
de ther til och them beledsagat sedan igenom Sverige
til Rydzland öfuer haafwet / som thekalla Woregskol-
more / ther om tilförende är sagdt.

När nu således thessa Bröder wore vthi Rydzland
inkomne / hwilket skedde Anno Domini 752. deelte the
Landet

*I imperium Mu-
schowiticum in
tres principa-
tus divisum
huius fratribus
Germanis im-
perandum ob-
latum.*

Landet med Ständernes ja och samtycke sin emellan/
så at hwar bekom sitt Furstenlöme och sitt Land ther
öffner han rådde och regerade/ nämligen/ Kurich be-
kom hela Nogaårdz rike och hade sitt säte 30. mjl ifrån
Nogaården / ther som Laduga ståår. Truwor fick
Pleskow medh thes Land och Låhn/ och hade sitt säte
vthi een liten Stad som kallades på then tidh Twort-
zech / som år sedan blifwen igenom myckit kriggh för-
störde. Sinaus bekom thet Furstendömet Bieleozier/
och hade sitt säte ther nu Slottet ståår/ och Szorfur-
sterna plåga förwara sin bårst och ypperste stact vthi.
Når the nu således til Riket komne woro och en tidh
regerat hade/ dödde the två Bröder Sinaus och Tru-
wor vthan Arwinger / therföre annammade Kurich
alla Furstendömen vnder sigh / och them regerade så
länge han leeffde.

*Igor Rurici fi-
lius patris in
imperio suc-
cessit.*

Igor Kurichs Son fick Regimentet effter sin Fa-
der / och effter han war yng och oförståndigh / befalte
hans Fader / når han på sina Sotefång lågh / at een
hans Frende / som heet Oleg skulle förestå Regemen-
tet / til thes Sonen kommo til sina myndige åhr och
kunde thet sielff regera / thet han och gjorde / och eff-
ter then samma Oleg war een wåldigh Kriggzman/
intogh han många Land och Städer vnder Igors Re-
gemente / och drog på sidzfonne medh sin hela kriggs-
macht / then han rå medta stoor hade / in vthi Greke-
land. och belågrade Constantinopel / thet intog och re-
gerade vthi 33. åhr / och bleff dödd aff ett styng / som en
förgiffigh huggorm stöck honom vthi Benet / når han
vthgick til at see sin hustru / som han hade myckit kär / och
nu lågh dödd vppå marken / och stötte på hans huf-
vudh / vppå hwilket han trodde / och samma Örn lopp
vthaff /

vthaff / och ther medh honom rå sin lödn gaff / såsom
han war Gndhen til.

Når nu thenna Oleg dödd war / begaff Igor sigh
en pleskow / och togh sigh ther een hustru aff then yppersta
Slecht som ther fans / som heet Olga / med hwil-
ken han aflade en Son som heet Swatoslaw / och efter
then samma hade lust til Kriggh och örligh / lät han
kalla och förskrifwa alt sitt Kriggsfolk tilsamman /
med hwilket han begaff sigh vthi the Land / som kallas
Heraclea och Nicomedia / och wardt ther öffuerwunnin
och tillbaka slagen / så at han moste ragha flychten til
the Dreslianers Land / ther han rå aff thes Furste
Malditto wardt dräpin på een plaz som kallades Cho-
relle / och ther sammastådes begraffuen.

Och effter hås Son Swatoslaw war ett yngt Barn
förestodh hans Moder Olga Regimentet i hans yng-
dom / och medå the Dreslianer hade ihjälslagit hane / så
der Igor / och Olga war nu een Erntia förskickade the si-
na Sendebud til henne / som Regimentet på sins Sons
wegna i hender hade / och begårade henne til thes För-
stes hustru och Furstinna. hwilke hon lät strax the kom-
mo / fånga och gripa / och leffuandes vthi Jorden såttia
och nedhgraffua / och förskickade strax sina Tienare til
the Dreslianer med then besteed / at hwar the henne til
Fru och Furstinne wille haffua och begåra / rå skulle een
myndigare Legation som större anseende hade / til hen-
ne förskickas / thet the och effterkommo och skickade til
henne 50. gråbårrotte Mån / hwilke hon lät alla vthi
en Badstugu förbrenna / och sende på nytt andra sina
Sendebudh til them / medh then befalning / at the skul-
le them förtrösta och tillsäya / at hon nu vppå wåghen
war och wille aldeles effterkomma thes begåran / the

*Igor duxit Ol-
gam Plescowi-
ensem in uxo-
rem.*

*Olga uxor I-
goris interfe-
cto maritore-
gno præfici-
tur.*

*Olga 50. nun-
cios in balneo
comburs*

Q h skulle

Stulle i medler tigh lagha / Kassa och tilpynta / Maat
och öl / Niddh och Brennewijn och andra dybara
dricker / som til een sådana höghetigh behöfdes / så wäl
til Grassöl som Bröllop. När hon nu til them kom-
min war / låts hon någgor i förstonne söra och begrata
sin framledne Man / i thet hann icke hade welat eff-
terfölla hennes råd och bliffue hema / vthan dragha
bort och vthgiuta ostydige Blodh / therföre hade han
och då aff them bekommit sin rätta förtienta löön /
thet them ganska wäl behagade / och i medler tigh lät
hon tilpynta et stätelighit Gåstebndh / til hwilket hon
böd the förnämste och yppersta aff the Dreflianer /
ther til the och godhwilleligen kommo / och hon stelte
sigh emoot them både from / Kärlich och rienstachtigh
i alla motto / til thes the blawo öffuermotton druckna
och kunde hwarcken händer eller fötter regera / då öff-
nerfull hon them medh sitt Gold om natten och lät aff
them ihälså öffuer 5000. man / och rymde strax sin
Roos til Kiow / och församblade vthi hastigheet mera
Krigszfolck / och drogh til them igen / ther the wore
medh sitt Krigszfolck församblade / och höle med them
een Slachting / vthi hwilken hon fick öffuerhanden
och slogh them vppå flychten / så at the nödhgades ry-
ma til theas Slott och Hussudstadh / hwilken hon vet
ett heelt år belagrade / och twingade them ganska
hårde / så at the igenom många medhel begärade göra
fredh / ther til hon ingalunda wille / vthan gjorde medh
them på några daghar Stilleståndt / medh then Con-
dition / at the henne aff hwart hws i Staden stulle gif-
wa Tree Dufwor och Tree Sparfwar / hwilket the och
gjorde / Men när hon fick samma Dufwor och Sparf-
war / befalte hon strax at widh theas stierter stulle
bindas

Olga Drevu-
lianor inebri-
atos interficit

Olga, accepta
a Drevulianu
columbae &
passeres, all-
gatu sub ala
igneis instru-
mentis dimittit,
castrum in-
cendit & su-
gientes inter-
ficiit.

bindas sådana instrument / som kunde tända eelden på
Staden / nör the influgo och slappo / hwilket och så steda-
de / Ty strax foglarna wore löse och slappo / flugo the
heem in vthi Staden igen / och vpbrende både Slott
och Stadh sampt myttit folk. The som vndan eelden
slappo och rymde / lät hon somliga dråpa och som-
lige fånga och sedan för Pennigar bortselia / til thes
på them aldeles een enda war / och då nu hon i så mor-
to aldeles hade slecht på them sin harm och fremiat sin
willia / och hempnats sin herres Jgors Dödh / drog hon
til baka igen til Kiow / och då streff man år effter
Christi börd widh Pass 876.

Sedan drogh hon til Constantinopel til Keisaren
som Johannes heet och anammade ther doop och
Christendom effter then Gråkiska Religionens sat och
Kyrtie Ceremonier / och wardt nemdh för Olga He-
lena. Keisaren war ther wicne til och gaf henne stora
stenter och gåfwor och lät beledsaga henne heem til
sitt Land tilbakaigen. Hon hafwer varit then första
Furstinna vthi Rydzland som hafwer lätit sig döpa /
och hulpt til at monge hundrade både Män och quin-
nor anammade doop och Christendom. Men sin
Son kunde hon ingalunda ther til beweka / hwarcken
med trog heller Wöön. Ty han war så förstört på sic
aff guderij / som han i sin yngdom war vptuchteat vthi /
at han icke kunde thet afläta och öffwergifwa. Men
när samma hennes son nu til sin mogna år kom / öff-
wade han sig vthi alla Krigzaker / och lät sig ingen ting
wara sur heller bitter / vthan beqwämade sigh vthi al-
la motto til at cola och lida / alt hwadh som een rapper
Krigsmä och soldat på rog och resor moste vthstä / så at
han ther til bleff så roan och qualificerat / at han kun-
de lida.

Olga accepta
Baptismo Ho-
lena dicta est.

Syvetoslav
Filius Olgae
ad baptismum
nullo modo po-
tuit perducit.

*Suatoslaw
Bulgaros bello
vincis confli-
tuit. Sedem
suam Peres-
law.*

de lida och fördraga när omtrengde både hunger och frost / intet achtandes at liggia vthi kosteliga Senglar och på blöta dune bolstrar. Han tog sielff Salen aff sin ägm hest och lade vnder sit huffwudh och soft när han vppå något togh war stadder. Han öffwerwan thet Bulgariske folcket och drogh alt in til then floden Danubium, och gjorde Pereslaw, som ligger något när mit vthi landet / til sit furstlige huffwudh Säte / och sade til sin Moder och Riksråd: Hye til chetta mit huffwudsäte Pereslaw, skulle the aff Gräkelandh föra mig allahanda kosteligit Wijn och drycker / och dyrbare Klendier / Pärlor och Edlestenar / Gyllen stycke och Bliant / Sammet och Siden: The aff Ungern / Gull Sölffwer och Zestar: The aff Rydzlandh hans ägna vnderfätter / allahanda dyrbare skinnwarur / Zoning / Wax / Talgh / Län och Zampa och alt annat hwadh som iag aff nöden haffwer. Men hans Moder swarade / Min Son / iag måste dö / derföre begärar iag at du låter mig hederligen begraffwa / ehwar digh synas och teckias / och så snart hon thessa ord hade talat dödde hon then tredie dagh ther effter / och bleff ther sammastädes begraffwen / hwilken och sedan warde ibland helgonen vthi Rydzlandh rechnat och inskrifwin / och Celebreras hennes dag än nu ther ährligen then 11. Julij.

*Suatoslaw
provincias in-
ter filios di-
vidit.*

Swatoslaw regerade een tid long effter sin Moders dö / och effter han hade tree Söner / två ähta och een oähta / deelte han Landet emellan them för än han dödde / och gaff sin älsta Son Jeropolk Riow med thes Land och Lahn som ther vnderliggia. Oledh then andra hans Son bekom the dreflianers Land / och effter the vthi stora Mogarden begärade hans oähte Sohn

te Son Wolodimer til cheras Konung och regent / gaff han rå honom them / hwilket altsammans hans Concubina kom tilwäga och prachiticerade / som war eenför nemligh mans Dotter vthi stora Mogarden / och heet Malicha / och war vthi hans moders Gruentimber / hwilken han ther belägrade och thenna Wolodimer med henne aflade.

När han nu thesta således bestelt hade / samlade han een mehta stoor Krigzhäär tilsamman / och drog med then emot the Gräter och kom något när til Constantinopel / ther honom the Gräter mötte / och gjorde een hård sammangång medh hwar andra / så at ther rå thenna Swatoslaw ward aff een förnemlig Krigz furste genom swik och försåat dråpin och nederlag och lath ther hoos hugga huffwudet ifrån hans krop / och göra aff hans huffwudståäl een dryckesbulla / och rund om kring skriffwa thessa ord med förgylta Boofstäffer: Querendo aliena, propria amittit.

*Suatoslaw ex
insidiis inter-
fectus, & po-
culum ex cran-
io eius fa-
ctum est.*

Sedan som nu thenna Swatoslaw dödh war / begaff een sigh aff hans förnemsta råd och öffwerste / benemd Swadole til Riow til hans älsta Son Jeropolk / rådandes honom med al flit / at han skulle stilla och fördriffwa sin broder Oleg / från sit Land och Ryke / för thet han hade ihjelslaget hans Son Lutam / ther til Jeropolk sig letteligen lät beweta / och drog emot sin broder medh een stoor Krigzmacht / hwilken honom och med een Krigzhäär mötte / doch warde han aff Jeropolk slagen och tilbaka driffwin / så at han nödgades flit til sitt Slot / hwilket så snart hans ägna tienare thet säge och förnumme slego the Skansporten til för honom och stötte honom nedh aff Broon så at han strax dödde / och slepte Jeropolk in / hwilken lät strax

*Swadole pri-
marus Dux
belli Kiowian
se confert &
bellum adver-
sus fratrem
luciat.*

strax vpsöka sine döda broders lekamen och honom kostäligen begraffwa / sålendes til sin Krigzöfwerste / som honom til thetta Krigh hade rådt : Swadolte / Så / thet är nu sterdt / thet som du haffwer begärat.

*Volodimeris
audita fratris
morte ad VVa-
regos profugit.*

När nu thetta rychte til wolodimer kom som vthi store Wogården regerade / wardt han ther aff så förskrecht / at han strax flydde ther ifrån til the Waregos / och tenckte wid sigh sielff at effter Jaropolch inset haffwer konat honom som war hans naturlige Saam broder / aff fader och moder / mykit mindre skulle han rå kona honom som war oächta / och församblade sig hoos the Waregos een mechts stoor Krigzhår / och drogh emot Jaropolch som hade intagit stora Wägar den / och ther ifrån medh weldigh macht fordreff sine Broders folck / och hade sedan sitt budh til Fursten aff Plestow Rochwolochdum, hwilken och vthaff fremmande Land kommen war / och begärade hans dotter Rochmidam til hustru / hwilken honom förwägrades effter han war oächta / och the förmeente at hans broder Jaropolch som war ähta skulle beholla Riket och til henne friga och sin oächta broder fördriffwa / hwilket Wolodimer stoorligen förträtt och drogh förthen Kuldh medh een weldigh Krigzmacht emot Fursten aff Plestow / honom draap sampt två hans Söner / och togh hans dotter Rochmidam med wold / och rychte gånast ther ifrån med sitt Krigzfolck in vthi hwijt Riids Land och belägrade Riow / ther hans Broder Jaropolch siet furstlige höff hölt / och effter Jaropolch icke fördrustade sigh til at möta Wolodimer vthi warthen / hölt han sig fast i Riow och sigh ther befästade / hwilket när Wolodimer sågh / hade han heemligen sitt budh in vthi Staden til een hans förnämsta Krigsråd och öfwer-

*Volodimeris
repulsam pat-
sus, Rochwo-
lochdum, cuius
filium uxorem
petierat, una
cum duobus fi-
liis interfecit,
et filium sibi
matrimonio vi-
ngit.*

öfuersta / som heet Bludh / kallandes honom sin fader / och begärade rådh aff honom / på hwad sätt han lägligast och bäst kunde haffwa til at förgöra Jaros polt / hwilken honom strax bleff bewägen / och rådde / at han medh allo macht skulle belägra Staden / och ingalunde ther ifrån rycka och Staden öfwer giffwa / han wille wel så laga / at Belägringen skulle snart få een enda: Sin Herre förmanne han i medler tid at han skulle draga aff Staden heemligen til ett annat Slott / ther han skulle wara säker och vthan all fara / thet han och gjorde / och begaf sigh strax lönligen ther ifrån med sin rådgifware Bludh til ett annat Slot som heter Roden och lāgh hoos then elffwen Jarsa / hwilket Wolodimer altsammans wiste / och aff Bludh weta ra siel som sådant stemplat hade / och siel strax Riow in och drogh gånast medh Krigzmachten vnder Roden / och thet belägrade / och twangh folket genom een hårdh och starck belägringh til at vpgiffwa Slottet för seel vppå Setalia. Derföre Bludh / som alla stemp lingar wore kunnige sin herre beweckte / at han skulle vpgiffwa Slottet och sigh medh sin broder förlika / effter han war mytit starkare på folck än som han / och nu ingastådes för honom vndanryma kunde / hwilket han rå gjorde och gaff sigh til dagtingan med sin broder Wolodimer / medh the villkor / at han skulle sigh medh then deel aff landet bendla / som han herom willewnna / och wille så effter thenna affhandlingh gå til sin Broder / ther til Bludh honom rådt hade / Men då han kom in til Wolodimers kammer / wardt Jaropolch öfwerfallen aff två hans Cammartienare / som ther til wore bestelte / och sloge honom ihjel / hwilket Wolodimer altsammans aff ett torn hurn

*Jaropolchus
per insidias a
duobus VVaro
vngu fratre
VVodimero spe-
stante inter-
ficiatur.*

R

thet

shes tilgiel see kunde / ther vthi han sigh så lenge för-
hölte.

Volodimerus
uxores & con-
cubinas ha-
bens plurimas,
quos ex quibus
filios suscep-
it.

Volodimerus
multa idola
Chorae insti-
tuit.

När thetta således skeede och bestelt war/belågras
de han strax sin broders Jarstinna / som war vthaff
Grätelandh / och tilförende hade varit een Anna /
hvilken Jaropolck medh woldh röffwade aff ett Rika-
ster och belågrat hade / för än hon bleff hans hus-
stro. Thenna Wolodimer skriffwa the skulle haffwa
hafft på sina Slott och gördar 800. husslæperker för
vthan sex som wore ähta. Then första haffwer Sura-
stens Dotter aff Plestom varit som heet Rochmida /
medh hvilken han afflade fem Barn, Tre Söner och
två döttrar / nemligen Jofslaw, Jere slaw och Sewold.
Två wore aff Behemen / med hvilka han aflade / Saa-
slaw / Swetoslaw och Granislaw. Een aff Grätes-
land som war hans Broders hustru / aff hvilken han
fädde Swätopolck. Een aff Bulgarien medh hvil-
ken han hade Boris / Chleb / Mstislaw / Peremir
och Sndislaw. Han war een stor affguda dyktare
och stichtade monga affgudar vthi Riow / hvilke
han tilbadh och dyrkade / nemligen Perum som war
giord aff Sölffwer. Men alla the andra wore aff trä /
nemligen / Vslad, Corla, Daswa, Striba, Simaergla, Ma-
cosk. Och effter nu thenna VVolodimer hade fått
hela regementet vnder sigh öffwer hela Rxdzlandh /
war han hoos fremmande Potentater vthi stoort ahn-
seende / hvilke sina Sende budh til honom hade / och
sigh mykt beslicade / at han skulle öffwergiffwa sina
monga affgudar / och taga widh then Christeliga troo /
derföre han och til monga fremmande näst omliggi-
ande landh sticade vthi sina Sendebud och tienare / til
at för fara hwad för Gudstienst the hade / och när han
aff sina

aff sina vthsticade om theas religion wls berättelse
sick / behagade honom så hast then Grätiska Religion /
och hade strax sitt bodh til konungerna Basilum och
Constantinum vthi Constantinopel / begärandes at
the wille gifwa honom theas Syster Anna til hustru / så
wille han icke allenast öffwergiffwa alla the andra si-
na hustrur / och affgudar / vthan och anamma then
Grätiska Religionen / och låta sig döpa / och them igen
giffwa Staden Corsun medh monga andra Slott som
han vthi Grätelandh innehade / thet honom så bleff
bewilliat / och the möttes sedan alla widh Corsun / ther
han så gaaf konungerna igen Corsun medh hwad me-
ra han innehade / och lät sigh döpa och wardt se-
dan kallat för Wolodimer Basilus / oc sedan wäla med
theras Syster Anna / och skildes så äth hwar sin wegh
heem igen / och så öffwergaff Wolodimer strax alla
sina andra hustrur och Concubiner / och hölt sigh al-
lenast til thenna senesta / hvilken han hade i 23. år
för än han dödde oc skedde thetta wid påß anno Chris-
sti 980. Han lät och vpbrenna / förgöra och nederris-
wa alla andra affgudar som i landet fans / och twang
them alla til at widhtraga thenna Grätiska Religion /
then the och an nu idagh fast och stadigt holla och be-
kenna / vthi alla stadgar och Ceremonier öfförwand-
lade som the henne så bekommo.

Thenna Wolodimer heller Basil deelte landet
emellan sina Söner och gaff them hwar sitt Jarstena
döme för än han dödde / som the hafwa skulle. Jfslaw
gaff han store Mogårdh : Saslaw Polozkow : Swä-
topolt Riow : Jaroslaw Kostoff / och när Jfslaw och
Boris blefwo slagne och döde / fick Jaroslaw Mos-
gårdh / och Boris Kostow / Chlieb Muroom / Sewold
Wolo-

VVolodimerus
religionem
Græcorum o-
mnibus aliis
præfero.

Volodimerus
baptizatus mu-
tato nomine
Basilus nomi-
natus.

Volodimerus
regnum inter
filios diuidit.

Wolodimer/Westislaw Castrom/ Swetoslaw Smo-
lenkow/ Sudislaw Plezkow/ Potwinz Twer / besalan-
des förbenemde sin 2 Söner at the skulle leffwa i fredh
och enigheet/ förswara och wid mache holla then Grä-
biska Religion som the nu anammat hade / Och när
han nu i 4 år effter sin hustrus dödh leffwat hade/
dödde han vthi Wolodimer och begroffs ther samma
städes hos sina furstinno/ hwilken Stadh han sielf/
som til förenden är omtalat hade sigh til een ämneise
byggia och fundera låtit/ och effter sitt namn nemp-
na/ther han och sitt furstliga säte hade.

Wolodimeri
sily vari de
regno dacer-
ant.

Men hans Söner som effter honom leefde / och
tade intet synnerligen sins faders Råd och förma-
ningh sedan han dödde / vthan leefde i stoor tråta och
oenighet och förde Krigh sin emellan. Then som stors-
kast och medtiggast war/ han fick öffen erhanden / föro-
dreeff och ihjelslough the andra/ och intogh furstendö-
men / och lath sigh intet nöia medh thet som fadren i
så motto giordt hade. Och effter Sewoldh som fick vp-
på sin deel Wolodimer / haffwer ibland sina bröder
warit then förnemsta/ och fått regementet vnder sigh
ifrån the andra / och fördreeff sin broder Swatopold
ifrån Kiow och thet intogh / hwilket Swatopold
haffteligen förtröt / och vprustade sigh medh några
sina bröders hielp och förde ett stoor Krigh med sin
broder Sewoldh / belägrade Kiow och förtagade sin
broder ther ifrån och lath ihjelslä två sina bröder Bo-
ris och Chleb / som medh honom höllo och effter the
wore aff sina vundersaker achtade för fromme och guds-
fruchtige män och vthan skuld och brot ihjelsla-
gna / och lätto sigh nöia medh then deel som them war
tildeelt / äre the effter theas dödh holdne och rechnade
ibland

Boris & Chle-
ob innocenter

iblandh helgonen och haffwa för then skuld omwende
theras namn/ och kallat then som heet Boris Dawid/
Chleb Roman / och celebora ährigen theas hög-
tidh den 24. Julij.

Sewoldh som störste delen aff landet intogh
och förde störste regementet/ hade een Son som effter
hans dödh succederade vthi regementet / och medan
han såsom hans fader twangh alla furster vthi Rydz-
landh til at bewisa sigh lydno och hörsamhet / kalla-
des han Monomach, och regerade allena / och på thet
han effter sigh något monument wille lemna/lath han
göra några kosteliga tygh och Smycken/ ther medh
han wille at alla Storfurster som effter honom skulle
inträda vthi regementet/theras kröning skulle smyckias
och bepredas / hwilket och så skedd och effter kommit
är/och skal han wara dödh bleffwen Anno Christi, 1146.

Effter VVolodimer Monomach succederade vthi re-
gementet hans Son och Sonason hwar effter ana-
nan/ och effter the inga synnerliga berömliga gernin-
gar haffwa bedriffwit / ähre the förthen skuld in-
tet antecknade/ ey heller theas namn vpstriffna.

Vthi effter them skall Gregori Sewolodig kom-
me til regementet / och haffwa thet förestådt Anno
1237. Vthi hans tidh haffwer then Taterste kessa-
ren Bati / som härjade och förderffwade medh mordh
och brand hela Polen och Slesien och vpbrende Bres-
law/ fallit in vthi Rydzland medh een osäteligh stoor
Krigsmacht / och så förde hela landet med mord och
brand / och intagit Wolodimer medh monga andra
Slott och städer och ihjelslagit Storfursten / och
haffwa Rysserna ifrån then tiden altidh warit
twingade aff the Tatariske Regenter / så at the i Pe al-

R 14

lenast

occisi in san-
ctorum nume-
rum sunt re-
lati.

VVolodimerus
Sewoldi filius
cognomento
Monomach.
Rusiam post
patrem rursus
in monarchi-
am redegit.

Tartarorum
Rex Bati ma-
gnam Rusiae
partem terra
& flamma de-
predatur, ma-
gnam duem
interficat, uni-
versam Rus-
siam Tartaris

Subiect longo
tempore res-
butariam.

lenast haffwa giffwit them åhrligen skatt / vthan hafa
wa och most ingen annan taga och anamma til sin
Storfurste / vthan then som Tataren wille them ora
dna och tilsetta / och i alla motto sigh sticke och ställa
effter theas wilia / och hade them under ett så-
dant ock / at när Tataren sticade til them sina Sene
debudh / så skulle Storfursten möta them vthan för
Staden medh en bunck a märe midel til foets och ho-
nom then på sin herras wegna offerera / och om han nå-
got aff samma midel spilte på hestemanen / så skulle
Storfursten thet aslätia med sina tunga / och beledsa-
ga honom in vppå Slottet / och stå baar huffwud och
höra til hwadh som hans ärenda war / och göra honom
offwermorton åhra och rewerens / så lenge han på sin
herres wegna talade / och warade thenna Seruitut / och
eråldom / alt in til Tyrannens Sabers tidh / widh pass
vthi 260. åhr.

Magnus Dux
Michael zere-
loditz.

Effter hans dödh sicke hans broder Michael Sevo-
loditz Bernigousti regementet / och effter han satte sigh
vp emot Tataren warde han medh alt sit Krigzfolck
slagen och nederlagdh. Han hade eficer sigh Tree Sö-
ner / Jedor / Alexander och Andreas / och effter the sin
emellan förde stoort Krigh och alla wille regera / wor-
do the så alla slagna så / at ingen kom aff them til re-
gementet. Men efter Alexander hade een Son / kom
så han igenom Tatarens hielp och tusskynden til regi-
mentet.

Danilow ma-
gnus Dux.

Effter honom succederade hans Son Danilow / som
transfererade thet Fürstliga Sätet ifrån Wolodimer
til Muskow / och lät befesta Slottet med een mur / och
streff sig först een Storfurste til Wolodimer och Mus-
kow. Han hade 2 Söner Gregori och Iwan.

Näst

Näst effter honom inträdde hans Son vthi reger-
mentet Knäs Gregori Danilowiz Kalita / som thet
wedernampnet thet vthaff sig / at han altidh hoos sig
baar een taska / thet vthi han församlade almoser / och
gaff the fattiga / och effter een annan Knäs benemd De-
metri Michalewiz oc wille vara Storfurste / och wista-
des hoos Tataren / sicke han så hielp af honom och drog
in ilandet och drap honom med sin ågin hand hwilket
then Tatariske Konungen Abech förtröt och lät ho-
nom förthen skuld sedan han een liten tid hade regerat /
fänga / bortföra och halsbugga.

Ther nest warde Iwan Danilowiz Kalita Storfur-
ste aff Tataren förordnat / och han regerade vthi någre
åhr effter Tatarens wilia och behaga. Han hade tree
Söner effter sigh Iwan / Semen och Andre.

Hans son Iwan Iwanowiz warde effter sin fa-
der Storfurste / och war Tataren vthi alla motto hör-
sam och lydigh.

Effter honom kom hans Son Knäs Demetri Iwa-
nowiz til regementet / och effter han icke wille göra
sigh til Tatarens undersäte och giffwa honom skatt /
förde han ett heftigt krig emot then Tatariske Krisaren
Mamai / och the slogos hårdt tillsammans vthi try år /
så at vpå sidor för så mycke sold. som kunde få rum på 13
tusend sleg thet the slogos / och thet miste Mamai pla-
nen oc ward ihelslagen / hwilket Tachtamish förtröt / oc
rustade sig förthen skuld vp med een weldig Krygzhäär
och drog in vthi Rydzland / och fördrif Demetrium / be-
lagrade och intogh Muskow / och fängade alla som thet
inne wore. hwilke sedan för penningar löds kommo / oc
lop sigh samma samma så högt / at han bekom för fän-
garna 3000 Rublar / doch wore 80. fångar om hwar
Rubel som thet vthgoffwe.

Gregorius Da-
nilow Kalita
magnus Dux.

Iohannes Kaff-
ta magnus
Dux.

Iwan Iwan-
owiz magnus
Dux.

Demetrius I-
wanowiz
magnus Dux
Tartarorum
regem Mamai
bello uincit &
occidit.

Knäs

Basilus Deme-
trius Tar-
tarus Mucho-
via ex pulit.

Basilus Dem-
trius.

Gregorius ad
Tartaros pro-
perat, petit, ut
Basilium accer-
sat, atq; utri
jure imperium
debeat, de-
corat.

Knäns Vasil Demetriwits wardt effter sin Fader Demetrius til regementet upsat / år effter Christi Wörddh 1437. Han förde på nyt igen ett stoort Krig med Tataren / intog Bulgarien och fördröff honom vthur Rydzlandh. Han hade een Son / som heet Vasil Vasilwits Temnoi: thet år / mörachtigh / hwilket namn han ther aff bekom / at både hans ögon blefwo honom vthstudna. Och effter hans fader mistenkte sin hustru Anastasia för horerij / och trodde at thea Vasil icke skulle wara hans reetta Son / vthan han skulle haßwa een annan fader / derföre han och sin broder Knäs Gregori och icke Sonen gjorde til sin arffwinge / och at han honom effter hans dödh thet storfurstliga embetet bekläda skulle. Men vnderfäterna behagade Sonen bärra effter han icke war så streng och hårdh som hans fader broder Knäs Gregori Demetriwits war / oc förthe Ruldingalunda wille til stedia at han skulle komma til regementet / vthan höllo sigh fast til Sonen och vthpropade honom för een Storfurste / thet fader brodern heffreligen förtröt / och begaff sigh til Tataren / begärandes at han wille fordra sin broder Son Vasilium til sigh och säta them emellan een doom / hwilken aff them skulle besittia ther Storfurstliga sätet och beholla regementet. Och effter då then Tatarste Konungen beakade hans begäran genö een sin Rådherres förbönskund / at Gregori skulle blifwa wid Riket och regera / såsom hans broder honom thet testamentat hade / vthi sina Sons Vasil närwaru / hwilket när han hörde / föl han för Konungen neder på sina knä / och bad at han wille efterlåta honom at tala och honom holla thet han tillförrende med Segel och Bressloffwat hade / alchen skund een lefwandes meniskias ord oc löfte / år mykit kräftigare

gare och bör starkare hållas / än thens som döbber år / och sadhe at Gregorius som war hans faderbroder / hade allenast hans faders Bressloff som döder år / at han skal Regementet föra och regera / och han hade then Tartarste Keisarens Bressloff medh ett förgylt Insegel bekräftigat / som år ännu en lefwandes herra / och borde kräftigare och starkare hållas än som then dödes. Therföre betändte Tataren sigh icke länge / vthan strax casserade sin förra Doom och affärdade Vasilium til sitt fädernesland thet til at styra och regera / hwar öfwer faderbrodern Knäs Gregori bleff illa til fridz / och församlade en stoort Krügzhäär / och förägnade honom medh wäld ifrån Regementet / så at han fly moste til thet furstendömet Uglitz / som hans fader hadhe honom förordnat til at besittia / och Knäs Gregori regerade sedan Storfurstendömet med roo så länge han leffde. Men effter hans dödh skulle Arffsrätten komma til Knäs Vasilij och hans Arfwingar igen / hwilket oc så skedde. Ty strax Knäs Gregori dödh war / inträdde Knäs Vasil vthi Regeringen / hwilket hans faderbroders Sonner Knäs Andreas och Knäs Demetri storlighen föreruto / och strax belägrade Muskow. Men Storfursten Knäs Vasil / när han ther hörde / begaff han sig ther ifrån tolf mjl uti S. Sigfridz Klöster / ther han mente sig wara uti gott behåld / och lät säta stark wacht om sig / at han icke oförwarandes skulle blifwa af them förrastat och öfwerfallen / hwilket när the två Bröddher förnummo / at the emoot honom i så motto intet skaffa kunde / vptändte the annor list / och stickade en hoop medh Wagnar in vthi Klöstret / vthi hwilket lågho bewäpnat Krügfolck / lika som the woro suile medh Råpmans watur / och höllo sigh stilla in til mörka

justum est ser-
vare promissa
litterarum vi-
varum quam
habere ratio-
nem mortua-
rum.

S natten

natten / och stegho så sachtelighen vp / öfwerfölla och ihjällogho wachten / och fångade Storfursten Vasilium och stöcko ynkneligen både hans öghon vth / och sende honom medh hustru och barn til Valg. Öfwer thetta Tyrannij wore Ständerne swära förbitade trade på thessa två Bröder / och föllo ifrån them til Storfursten Vasiligen. Men Demetrius rymde til store Mogården / ther öfuer Storfursten Vasil fick Muskow urigen / och regerade ther vthi roo så länge han leffde. Ikan then tidhen som Volodimer Monomach regerade / in til thenna Vasil hafwa Rysserna altyddh varit the Tateriska Konungar vndergiffne / och hafwa många Furster vthi sennerheet hwar sin Landzända regerat / therfore och Tateren altyddh hafwer varit them öfwerliggande 7^e effter the icke hafwa varit sin emellan endrechtig och samhelige.

A tempore
Monomachi
mā, ad hunc
Basilium Rus-
sia fuit Tartarū
tributaria
caruitq; Mo-
narchia.

Ioannis Basili
Grodzdyn, pa-
tri in imperio
successor, in
bello felicissi-
mus extitit.

Iwan Vasilium Grodzdyn thea blinde Storfurstens Vasil Son kom til Regimnet effter sin Fader. Han haffuer vthi kriggh och örligh hafft stoor lycka och framgång / och hade Mariam Furstens dotter aff Twer Knäs Michaels til hustru / medh hvilken han aflade en Son benämnd Iwan. Han fördreff strax effter Bröllopet sin Swär och intogh Furstens dömet / samt store Mogården och många andra Furstendömmen / och lade vnder thet Muskowitiske Regementet / och twingade alla andra Knäzer til at tåna sig vthi Landet / och skreff sig en regerande Herre öfwer alla Ryssar / och en Storfurste til Wolodimer / Muskow och Mogården / ic. När hans förste hustru dödh war / fick han en annan igen / som heet Sophia / och war vthaff the Palæn ogorum slächte / Konung Emanuelis Dotter. Medh henne aflade han

fam

fam Söner. Gabriel / Demetrius / Gregori / Semen och Andreas. Ibland thessa sina Söner deelte han hela Landet. Sin förstfödde Son Iwan tilägnade han thet stora Muskowiske Regementet. Gabriel gaff han store Mogården til sitt Furstendöme / sedan the andra hwar sitt som the wore äldrige til. Men förbenämnde Iwan dödh vthi sine Faders lifftid / och medan han hade en Son effter sig som heet Demetrius / förordnade hans Fader honom til at succedera sin Fader vthi Regementet effter hans dödh. Så effter Storfurstinnan Sophia war en klook och ifundigh quinna / huars råd hennes Herre mycket folgde / bewekte hon honom at han skulle förbenämde sin Sonason Demetrium förskinka / och honom låta insetsa vti fängelset / och förhielpa Gabriel hennes son / som sedan kallades Vasil til Regementet / hwilket och så skedde. Men när Storfursten lägh vppå sin Sotes fäng / och skulle gåå hela Werldennes wagh / ångrade thet honom / och lät förbenämde Demetrium för sig kalla / och sade : Min käre Son / iagh hafwer syndat emot Gudh och tigh / i thet iagh hafwer hållit tigh fängen / och taghit ifrån tigh ein liffrätt / then tu effter Naturen hafwa bör / förlåt migh thet / faar wäl / och behålt tin rätt. Men strax han war vthgången / hafwer hans Faderbroder Gabriel låtit insetsa honom på nytt vthi ite fängelse / vthi hwilket en part mena / at han anten af köld och hunger dödh är / eller och af röd ihjälsmögd blifwän. Therfore togh Gabriel til sig Regementet / och kallade sig allenast en Regent och förståndare vti Kåret / så länge han leffde. Men när han war dödh / togh han til sig en större Titel och lät sig kröna / och kalladhe sig intet mera Gabriel

Sophia magni
Duci conjunx
regis Emanuelis
Constantinopolitani
filiæ
Iwan fæmina ad
stutissima.

S i vthan

Helena magni Ducis filia Alexandro regi Poloniae in matrimonium collocatur, unde magna bella & dissidia exorta sunt.

Funestum bellum inter Polonum & Moschum.

vt han Vasil. Thenna för:de Storfurste Iwan Was
siltwitz hadhe och en Dotter medh för:de sin Gemahl
Sophia / som heet Helena / hwilken sict Storfursten
vthi Litowen til man Knäs Alexander / som sedhan
wardt Konung vthi Polen / genom hwilket Ekeena
skap på både sidhon mentes itt starck förbund skulle
Rikken emellan vprättas / och en ewig fredh och wäns
skap blifwa / hwilket någon tjdth cher effter fast annor
lunda bewijstes. Ty thet wardt sedan mycket större
haat / buller / krigg och oenigheet / än som nänsin tilfö
rene warit hade. Ty vppå Bröllops högtiden wardt
bewillat och beslutit / at en Ryrtia skulle vpyggias
vthi Willen / therutinnan Furstinna med sict Fruens
timber och sina Tjänare som wore then Grefste Kells
gionen beplichige / skulle cher öfwa och hålla sin Gudz
tjänst vti alla puncter som hon war waan vthi Rydz
land at göra / cher aff hennes fadher Iwan togh en
orsak emot si: Mågh Alexandrum til at kriggha / och
drogh emoot honom medh treë Krigghärrar. Then
första sticade han at thet Siwerste Furstendömmet.
Then andra emoot Toropez och Biela. Then tredje
emoot Dorogabus och Biela / hwilket när Alexander
förnam / sticade och han sin Krigghärrar emoot ho
nom / så at både Härrarna möttes och drabbade medh
hwar annan widh then Elfwen Wedrast / cher the
Mustowiter fingo öfwerhanden och slogho the Poler
och Litower på flychten / cher aff the som vppå Slot
ten wore sigh försträchte och vpgåfwo Dorogabus /
Toropez och Biela. I likta måtto sict han och samma
gång in Brandsko / Staradub / och en stoor decl aff
thet Siwerste Furstendömmet.

Så ännu

Så ändogh thenna Storfurste hafwer warit en
mächtige herre och en stridsam furste / och många
furster / Land och Lahn / Slott och Städer vnder sig
tvingat / hafwer han doghlikwäl Tartaren warit vnder
derdånigh / i så måtto / at när han sticade sina Sende
budh til Stoorfursten / och the kommo någhot när
Mustow / hafwer han sielff i eggen person most mōra
them vthan för Seaden / och styggha aff sin Häst / och
them sittande på sina Hästar vndfå / hwilket hans
Furstinna storliga hafuer förerutit / och dagheligen
sagde / at the icke wore köpte til Tartarens trålar.
Therfore wore tilböriligt / at the skulle all flit anwen
da / at the kunde tilsee / på hwadh sätt the kunde sigh
befrija ifrån Tartarens tråldom. The Tarterste Ke
genter hadhe och på samma tjdth vthi Mustow läte
vpyggia några Hus och Gårder / vthi hwilka Ta
tare sina boningar hade / som woro enkannerligen cher
til förordnadhe / at the skulle giffua gran acht vppå
hwad Storfursten vthi Mustow för hender hade / och
hwar the förnummo at the wille affalla ifrån them /
så skulle the sådhant i tjdth tilkänna gifwa / hwilket
Storfurstinnan intet länger kunde ljdha / vthan sena
de itt Sendebudh til then Tarterste Drottningen medh
stora föråhringar / begärandes at hon wille beweka
sin herre / at samma Hus och Gårdar motte blifwa
på ett annat rum aff Slottet bortförde / alchenstund
henne war vthi sömpnen förekommit och gudheligen
förmaant / at hon på samma rum skulle byggia en kyr
tia och några Capel / effter at Gudh synnerlighen be
hagade på thet rummet at blifwa dyrkat och ährat /
hwilket så itte måtte henne så wart efterlätit / cher
medh Sendebuden drogo heem igen / och strax worde

Så

samma

Magnus Dux adventibus Tartarorum oratoribus extra civitatem obviam procedebat, eosque sedentes stans audiebat.

Tartarorum domus in castro Muschovia diruitur & Templum eo in loco extruitur.

samma Zuns och Byggningar omkull resne / och en
Kyrtia på samma stadh vpbyggd / oansedt at the Mus-
kowicer hade ther medh fast annat i sinnet / och wille
ther medh förhindra och förtagha / the Tatara skulle
icke förfara theas rådh och anslag / när the någhot
för händer hadde / ther medh the och worde them
aff Sloetter quite / så at them aldrigh sedhan nå-
ghot huns wardt efterlätit ther mera at vpbyggia.
Thenna Stoortfurste Iwan Wasiliwitz affsomnade
Anno 1492. sedan han hade lessuat wti 66. år och 9
Månader / och regerat wti 42. år och sin månader.

Gabriel Groz-
din imperium
adeptus, nomi-
ne mutato, Va-
silum se appel-
lavit, & ad-
res magnas
animum adje-
cit.

Magnus Dux
Polono bellum
auduit, smo-
re, & ob-
fuit.

När nu Iwan Wasiliwitz Grodzdyn dödh war /
kom hans Son Gabriel / som sedhan kallades Wasili /
til Regementet effter sin fadher / genom sin moders
listige rådh och anslag. Han effterfolgde sin faders
footspår wti många stycker / och förswarade icke alie-
nast alla the Land som hans fadher intagit hade /
vthan lade och många ther til vnder sitt Regemente /
oansedt at han icke sådant gjorde aff någhon dygd
och mandom / vthan aff list och behendigheet / och så
som hans fadher hade öfwerwunnit Trogården / så
intogh och han Pleiskow och sedhan Smolenskow / som
wti 100. år hafwer varit incorporerat medh Litto-
wen / på thetta sättet / nämlighen / när Konung Ale-
xander wti Polen och Littowen / som hade hans Sy-
ster / war dödh / och hans Broder Sigismundus Augu-
stus war kommen til Regementet / emor hwilken för-
benämde Stoortfurste i Rydzland Wasili intet Krigh
skulle föra / helst medan Sigismundus war mera benä-
gen til fridh och entigheet än som til Krigh och örligh /
och effter han inga orsaker hade / gaff han lyfwäl fö-
re / at Konung Sigismundus hade förbrutit Fridför-
draget /

draget / i thet at hans Syster som hans Broder Kon-
nung Alexander hade til Droening / icke så wardt hola-
lin effter hans dödh wti alla parzeler som hennes
stånd kräffde : Ther til hade och Konung Sigismundus
dus vpwäckt Tataren til Krigh emot honom. Thera
före han så icke annars kunde göra / vthan motte be-
löfta honom medh mord / eeld och brand / och belågra
Smolenskow ther ifrån han then gången medh skama-
men moste wjka / och drogh tillbaka medh öfthräts-
tade saker.

I medler tigh rymde en förnämlich Herre vthan Michael Linz
Littowen til honom / som heet Ande Michael Lynczki
ti / som rådde och styrkte Storfursten wti sitt före-
hafwande / at han ingalunda skulle öfwergefiwa sam-
ma Krigh / vthan på nytt medh allo macht belågra
Smolenskow / och sade honom at han staden wäl med
lempo wille bekomma och intagha / ther aff Storfur-
sten bleff swåra gladh / dogh medh sådant wilkor / at
ther han sådant til wågo kom / skulle Lynczki behålla
samma furstendöme lyka som itt Låhn / dogh lyfwäl
wara Storfursten vndergifwen / hwilket han och ho-
nom lofwade / ther medh the så på nytt ryckte åstadh
och belågrade Smolenskow / Och effter förbenämde
Lynczki war hoos them wti itt stoort anseende / bru-
kade han g. da ord och bestod öfwersterna sampt the
förnämste Krighzfolket medh stora skäncker och gåf-
wor och lofwade rundt vth / prissandes Storfurstens
nådher och mildheet / ther the wille vpgifwa Befäst-
ningen : wende intet igen / för än the moste samtycka
til hans begäran och låto sigh öfwertala och togho
widh samma löffte / som Lynczki vthlofwade / och vp-
g. swa honom både Stort och Stadh vthan någhon

Michael Linz
ki ad Mosium
se confert &
Vasilum ad
expugnationē
Smolenskorv
exhortatur.

Smolenskoy
per proditiōē
occupata &
Magno Duci
oblata.

storm och swärds slagh. När han nu i så måtto Staden insick / lät han honom strax besätta medh Muskowiter / och togh them alla med sigh som ther inne wore åt Muskow / som godh willeligen följa wele / the andra som ther til icke wore sinnade / förslawade han at dragha medh alla sina hånwor och åghodelar heem til Polen / och thetta Redde så man streff år efter Christi Wörd 1514.

Åf chenna lycka och segher war Storfursten småra modigh och stolt / som han för Smolenskow bekoma mit hade / och samblade på nytt igen en mächta stoor Krigzhäär aff alt si te Land / och sticade then in wi Littowen ther til at håria / brenna och förbårswa / och sielf röfwade han kring om Smolenskow / hvilket när Konung Sigismundus wetta fick / sticade han sin Krigzhäär in åt Worissow medh en öfwerste benämnd Constantinus Ostroski / och när the kommo til then Staden Orso / som ligger widh then Elfwen Neper / mötte them ther the Muskowiter 80000. starck / och efter Elfwen war them emellan / och the Poler och Littower wore icke mera än som 35000. starck / lät öfwersten Constantinus sina öfwer Elfwen sina Ryttare medh sina hästar / och göra en flott Bro för footfolket / at the och medh sina Feidestücken kunde öfverkomma / hwilket the Muskowiter blefwo warse som stodo up på wacht / och gåfwo strax thet sin öfwersta Iwan Czeladin tilkänna / ther medh the meente nu wara tådh at grüpa sina fiender an. Men öfwersten wille thet ingalunda tilstådia / vthan sadhe : Om man thesse anfaller och them nedherlegger / som allaredho öfwer Elfwen åro komne / så vndslippa the andra som på andra sidan om åån åre / och begynna åter

Conflictus Polonorum cum Muschowitz acerrimus.

na åter ett nytt Krig medh öf igen : Wi wele lät the alla öfverkomma / och så stola the alla vthi wåra hender falla / effter wi åre starkare än som thet och sedan wele wi draga och intaga hela Litowen vthan något mootståndh. Men the Littower kommo alla öfuer / och gjorde sin slachtordningh / och begynte närmare och närmare nalkas Muskowitens häär och låta sina Feidestücken gå aff vpå the Muskowiter / therfore the sigh intet försårade / vthan lät opblåsa och föllo sina Fiender an medh ett hastigt tilsetande och stoort ansläck / menandes at Fienden stula se strax taga flychten / och effter the Littower sågo at the Muskowiter wore öfverstreckte oc så modige / ryckte the lites tillbaka / dät som thetas Feidestücken stodo och thetas footfolk war förordnat / och lät alla sina stycken afgå / både store och små mit in vpå Muskowitens häär / så at monge nederfölo steendöde / thet af the mykit worde förstreckte / togo flychten oc rymde fyra mil in til een liten Stadh som heter Dobrowa / hoas hwilken ligger een diup åån som heter Kropivna aff hwilken när een niddkommer / kan han alla komma ther vp / effter bredderna på åån åre swåra höga och watnet lågt. Derfore bleffuo nu alla the Muskowiter ther mest slagne / och the andra som gåfwo sig wi åån menandes welc sina ther öfuer / drunade / oc hwad som / så motto icke borta blef / worde så fångade både öfuerster oc gemena Krigzfolk til några tusendh / som alla försticades in vthi Polen och Litowen / och ther om kring vthi Landet insattes.

När Storfursten som war på Smolenskow thessa fiender fick / warde han aff thetta nederlagh så förbrecht / at han icke torde lengre ther tössua vthan
E padas

Muschowitz
Lithuanus iuxta Kropivna
in fugam acti
occisi. capti &
submersi.

Castrum Dobrowa
rogatus jubet
Mojus inuen

di, ne ocha
paretur a Li-
thuanu.

30

Muschowitste Grönita/

packade sig ginst ther ifrån till Moskow / och upbre-
de i wägen Dorogabuns / på thet at Polacken icke skul-
le tist komma och thet belagga och intaga / doch be-
sätte han gode waraktige folk in upå Schmolenskow
som Besättning för the Poler förswara skulle. Ty
han förmodde thet wel / at the effter then seger skulle
thet belägra / hwilket the och gjorde doch vherretade
the ther ingen ringh / medan folket war vherretat
och Winteren war förhanden.

Magnus Dux
Basilus tentat
occupare Po-
lotzkow, Ca-
zan & Astra-
kan.

Basilus in su-
gam conversus
& sub acervo
fami delia-
ris.

Elig e år ther effter sticade han åter på nye igen
sitt Krigsfolk in vchi Litowen / och gjorde ther stoor
stada med mord oc brand / wiliandes intraga Plogkow.
Men han bleff ther och såsom tilförende aff the Poler
niderlagd och tilbaka iagar in vchi Rydzland igen. Han
försöchte och några resor till at taga ifrån Tataren
Cazan och Astrakan / och förde medh them ett stoor
krig doch kunde han på them intet winna / utan bar al-
tidh heem hugg och slagh och sig sargat / stympat och
dödt folk / och kunde intet för vphöra / för än the Ca-
zanste Tatarer kommo medh then Grimske Tatarens
hielp vnder Moskow och honom ther bestallade / hui-
ken ther aff så bleff förskreckt at han rymde ifrån
Moskow och Plogarden / och gömde sigh vchi några
Daghar vnder een höd stock / doch moste han
likwel lossna och tillfåta / såsom tilförende är omtalat /
för än han ther ifrån drogh at bliffna Tataren i alla
motted vnderdånig och göra honom ährligen skat / ther
upå han och honom sitt bref hade giffut / hwilket han
sedan medh behendighet vchi Kazan igen sig / ther of-
wer Tataren swara biter och grym ward at han of-
wermotren ynkel igen förträdde hans Landh medh
mord och brandbåde på huus och Sådth som på mar-
ten

Andra Book. 1 72

31

ten stodh / och tog alt hwad han offuerkom både folk
och boskap / och förde medh sig sin koss in vchi Tatar-
rät och vnder een ewigh trældom sålde till Turken / och
andra Christenhetenes Siender.

Så måtte
hassuer thenna Vasil medh stoor sorg och bekym-
mer welat förwidga och förmera sit Landh / och sigh-
sielf samt Land och Folk then aldri störste farliga-
heet / sorg och semmer vpafört så at then ena stemma
Tyrannen hassuer så medh then andra omsprungit /
at Muskowiten hade när warit stild ifrån all sin Ma-
lester och herlighet. Ty thet är vchi werlden intet nye
heller selsampt / hwilket sig och offta tildrager / at the
Skrifstar och Potentater som stå och trachte effter an-
dras Land och Riken sielf på sidstomme kontina i all
som störste farlighet / och sinäligen warde slötte ifrån
alt thet the äga.

Han hassuer och brukar stoor Tyranni både emot
sina Siender när han hassuer them offuerrunnit / så
wål som emot sina ägna bröder / slechte och vnderfater /
hwilket han först bewiste vpå sin bröder Son Anas
Demetrium / then han lät vchi fengelse omkomma / oc-
sedan vpå sina ägna Bröder Anas Gr. gori och
Anas Andre / som han lät sätta fengslige / wiliandes
them ther förgöra för een fallt saak som han sielf vp-
bichtade oc förregat / at the hadet sinnet at att ha ho-
nom twinga och Landet med honom dela / och för än
han sådant sit förhassuanda mercka iack / rente han
på hwad han kunde först them komma vchi gunst
och behagh hoos menigheten / på thet han sedan thes
snarare kunde sit vpsat fulbordade. Sina broders när-
mest skilde frender ahngaff han fallteligen hoos me-
nigheten / at the trachtade effter hans luff oc lessuere
ne / på thet the skulle se at han hade orsak till at kom-
ma

Vasilus ma-
gnam exercitum
tyrannidem
tam in subdia-
tos quam in
hostes.

T q ma

ma them affwägen. The förnemste Andärs och BV
lorer öfuer hela Landet som wore vthi något ahn
seende gick han alldh effter medh list och fallthet / at
han anthen kunde them låta dräpa heller och til thet
minsta fånga och taga ifrån them alt thet the ätte:
Han öfswade all fallthet / list och bedrägeri så wel bes
ma vthi regementet på sina ägna vnderfätter som an
norstädens vthi Krigh och örligh med näst omliagliga
de potentater / så at han them offta förde Rr g vpå
vcha: orsaak och all redeligh förwarning. Han war
en äggregirigh man / och förde een större Titel än som
alla andra Storfurster för honom hade gjorde / och
vprechnade alla the Land vthi sin Titel som låge vnder
der hans Regemente.

*Basilius ma-
gus titulo uti-
tur quam ip-
sus antea ef-
fret.*

*Basilius delibe-
rans de duci-
da uxore.*

Och medan themna förde Storfurste Vasili Iwan
nowitz lenge sigh vthi horers och öfthet solat hade /
och intet wille vnna at hans bröder heller brödersö-
ner skulle bliffna effter hans död vpsätta til regemen-
tet oc thet höga Malesstet / medan han luga arffuina
gar hade / tenchte han så til / at taga sigh een äkta
hustru / och kallade för then skuld sit Råd tilhopa /
befalandes at the skulle betenka och öfuerwäga /
hwilket skulle wara Riket nyttigare heller gagnelig-
re / anthen han toge en aff fremmande Land / helles
och een aff sina ägna vnderfatters dötror til sin hys-
tro och furstinna / theröfuer the lenge rådslagades
och wardt på sidzskonne så besluter / at Storfursten /
om fremmande Potentaters Swägerkap intet sinners
lign skulle sigh bekymra. Th the fremmande hollan-
gen trokel er loffuan: thet til medh så äre the frem-
mande stolte och hogferdige / at the til Rydzland /
hållt the holla och äkta för et proffe barbariskt
Land / intet gern skulle skicka sina Dötror / ey bel-
ter

lar giffa them någon Malbon / Th förste til Lustroz
Och så framt om the än thet gjorde / så wore thet så
för Landet intet synnerligen nyttigt heller gagneligt.
Ty een Grotten som kommer ifrån fremmande Landha
förde icke allenast många nyte seder med sigh och een
ny Liädebonat och mykt fremmande Golt / der på een
öfuermotton stoor bekostnat gåå skulle / vthan hon
hade och thet medh een annor Religion / eben thet i
Landet hwarken kunde lidas heller höras / thet aff oc
wiktige onde och stoor oenigheet skulle förorsakas. Tet
da anslaget drefff mest een aff hans förnemsta råd
som war aff Grekeland benemd Georgius Nicrus / the
Storfursten kunde wel lida och hade stoor hyllest och
gunst hoos hwar man i Landet / både högre och mindre
ge / för sin fromhet och skickelighet skuld / och såde
at vti Muskow fannos wäl så vgelige Jungfrur både
aff dygd och beertomst / som något stades vthi Euro-
ropa / aff hwilken Storfursten kunde een bekomma /
theraff Landet hade bärra nytta och fordeel än som
aff een fremmande / menandes wisseligen / at Stora-
fursten skulle taga hans dötror til sin Gemähl / hwila
ten många Jungfrur både i detelighet / karthet och
dygd öfuerig. Dersöre eff er Storfursten nu
sagt at thet war allas theras eenbellige råd at han
inrites sig befråa skulle och then sigh til hustru taga
som honom bäst behaga kunde / gick han til och lach så
flar förskuffua 1500. Jungfrur / off the vpperste oc
förnemste Båders och Andärs dötror öfuer hela
Landet / och vthvalde sigh så en aff them til furstin-
na som honom bäst syntes. Ot öfret Iwan Sabu-
rows dötror Saloma som honom bäst behagade / tog hä
hennertil sin furstinna / thet hans Cammerdh förde
tiligge in til trodne / vthan nänter wisseligen as
L 19 hans

*Georgius Ni-
crus vir pru-
dens & ma-
gna astima-
tionis.*

*Salomea à
magno Duce
repudiata,
eum apud cir-
cumstantes li-
bere crimina-
tur.*

hans Dotter til then högga ähra och Mästerhet komma skule. Och sedan som han med henne vthi 21. år vel ächtenkap leffuat hade / och kunde medh henne inga barn bekomma / förachtade han henne oc förstodde henne vthi et klöster i Susdaal / ther hon vel alla sina lifs dagar bliffwa skule / och när hon nu ändeligen motte draga äth klöstreet stulle Metropolitén först kläda aff henne alla the Storfurstaiga kläder oc drotninga predningar / oc giffua henne ena nunne kläder igen / oc taka håret aff hennes huffwudh / greet hon då bitterligen aff sorgh och harm. Och effter hon war een deteligh och wälsalande Furstinna / togh hon samma sitt haar och trampade ther vnder sina skor: Swor och banades at hon sådane aldrig hade förtient / hwilket een af Storfurstens Bålorer som henne til klösteret föra skule / benemnd Iwan Schigona / säg / och the högäligen förordet straffade och slog henne medh een Piska / sålandes / hoo haffuer giffue digh macht och myndighet at tala något emot Storfurstens tin herres willa. Men hon frågade honom / too honom hade giffue befalningh / til at slå och försmåda henne som war en vthwald och krönt Storfurstinna öffuer alt Rydzland: Han swarade / Storfursten / Då begynte hon vpå vthi hans oc monga förnamliga Bålorers nådwar at banna / lasta och förmalediga Storfurstens förargelige leffuerne / förfringe tyrannij och blodzvtgietelse / ropandes och skandandes öffuer iude til sina Gudar och helgon / som wiste at hon war oskuldigh och hade vthi sit ächtenkap leffuat reent och kyske / och aldrigh hade förtient een sådan bån och spott / at the wille hennes oskyldighet och then stora Småleed / som hon ledh på thes högsta förföila och hempena.

Nå

När thet war skeede vpleet och vthwalde sigh Storfursten en annor Furstinna igen. Och effter Michael Glinsti som rymde ifrån Litowen til honom / för thet dröp som han hade gjort vpå Marskalken Jan Zabrezimium / hade sig nu så ridderligen och manligen bewist / at Storfursten genö hans list och behendigher hade Schmolensko bekommit vnder sit regemente / och han hölt honom för then ypperste och snelleste krigzman öffuer hela Rydzlandh / rogh han til sin hustru igen hans Broders Vasil Glinsti Dotter Helenam / medh hwilken han aflade två Söner. Gregori och Iwan / som sedan wardt Storfurste.

Och effter Storfursten vthropade för:de Michael Glinsti för then lycksaligste och manhafftigste krigzman som vthi hela Landet finnas kunde / förordet the Muskowitische Bålorer och Knäser högäligen / och gjorde rådh sin emellan / och belugo honom för Storfursten och bestylte honom för förräderij oc otrohet / och at han icke handlade som een reträdigh tjenare ågnade och borde emot sin Storfurste / Ther före han och strax vthan något bewijs / dom och ransakningh fengslades / och wardt skildt ifrån all sin höghet och wördighet som han licet til förende hade / Men när Storfursten togh hans broders Dotter til Furstinna / bleff han icke allenast lödd aff sit fengelse / och vpsat til sin förra höghet / vthan war och aff Storfursten effter hans döds förordnat och betrodt at förskå regeringen och wara hans barns förmindare och måltzman / til thes the kommo til theras laga och mogna ålder / effter han war een alffwarsam och försaren man vti alla saker / och hade ett stoort ahnseende hoo menigheten.

*Helena Basili
Linsko filia,
magno Duci
in matrimo-
nio collocata.*

*Michael Line
ki Tutor filio-
rum magni
Duci, testa-
mento consti-
tutus.*

Theo

Salomea tan-
gens altaria,
Sancti iurat,
se sincera fide
Basilu matri-
monium colu-
isse, atque si-
lium in cena-
tio peperisse.

Salomea; An-
filium Geor-
gium in mo-
nasterio, qui
postea Iohan-
nes dictus, vel

Thes emellan kom ett rydte ifrån Snedaal ad Salomea som war i klöfret / gif baaffuande / huiltet och för Storfursten kom / derföre han och strax lätth dät stika några Batorer och Batorinnor som the om sanningen skulle vchleta och förfråga / och huru om alla saker medh Salomea föremetto / hwilke när the til henne vchi klöfret kommo / gif Salomea in vchi Kyrtian oc lade sin hand vpå altaret / och kyfte Kors et och sig högeligen förswor och förmaledstade wiß alt thet som heligt war / at hon hade sitt ächtenkap reent och i all Lydhet hollit / och at Gudh hade henne aff Storfursten och ingen annan man / een Son gifwit / för thet stora spott och föracht hon lidit hade / thet om hon honom dagh och nat medh gråtandes tårar obunskeligen bidit hade / hwars klara ögon huarken Storfurste heller the som thet tillstådes wore / nu werdige wort til at sche / vthan then dag skulle wäl komma / när han sina år upfylle / at han skulle frimodligen tråda fram för hela menigheten och wissa sitt klara och skinnande ahnsichte / och hennes woldh / skam och oret medh weldigh handh hemna. Medh thessa swar drogo samma Sendebudh til Storfursten igen och berättade hwadh the hört och seedt hade / thet öfwer Storfursten är swara wredh och förbitrat worden / och fattade strax i sinnet at wela fördriffua henne aff klöfret / hwilket hans Råd icke haßfuer wealat tillstedia. Wen part mena och at thet så skal hafwa varit / at hon haßfuer födt een Son och skal hafwa hetit Georgius. Men då han är kommen til Regimentet / så skal hans namn wara ombyt och nämnd för Georgio Johannes / then som sedan så Tyranniskeligen regerade / oahnsedt at monga strida theremot och

och säla honom wara hans yngste Son / född aff Helena Anno Christi 1528. den 26. Augusti Vasil Gliniski docter / Syra år för än Storfursten bleff dödh / och honom sampt sin äldra broder medh hela Regimentet öfuerantwardat Michael Gliniski til at förestå. Men thet må wara här om huru thet kan. Thet ligger ey heller mykit macht vpå / aff hwilken furstinna han är född / ey the wore både lika gode och dygde samma / then ena hade medh een muncfi i klöfret een Son sedan hon thet inkom / och sade honom wara född aff Storfursten. Then andra sedan Storfursten dödde / dreeff oc et stoort horersk medh monga Batorer / synnerligen hölt hon til medh een benemd Iwan Ozami / och gjorde thet så grofft at hwar bonde thet merklia kunde / at thet gif hennes faderbroder / som högsta Regimentet hade swära til hiertat / och för then skuld stikade / esomoffeast henne bud / sampt muncfigen badh / at hon medh ett sådant lödsachtighe och Ogudhachtigt leßfuerne wille affstå / och icke göra sig / sina barn och slecht een sådant skam och wahnåbra / thet hon intet achtade / vthan slogh hans strenga oc goda förmaning i wådret / och fattade stoort ogunst til honom / oc angaff honom för Rådet och menigheten / at han stemplade / huru han wille stika the unga Herarer til Polen / och sedan sig thet Mustowitske Regimentet tillwella / och löpte thet til för stora penningar monga förrådare / som sådant henne til willa och behagh / skulle honom öfuer bewhla och betyga / thet icke aldeles i sanningh wara som hon föregaff. Af thetta angifuande wart rådet och hela menigheten förorsakat / at degradera förde Michael Gliniski oc stila honom / såsom en förrådare ifrån all sin myndighet

Helena peperit, Iohannem, post mortem magni Ducis, summa ambigua.

Helena reprehenditur a Glinisko propter thorum contaminatum.

Gliniski in carcerem a

Regni proce-
ribus comest
moritur.

Helena vitam
necnon an-
nuunt.

Johannes VVa
slawitz anno
atque duode-
cimo imperio
patitur est.

och setla honom in vthi fängelse/ vthi hwilket han se-
dan iemmerligen sit Liff andade / och bekom således
sit rette straf / som han för sina gerningar förtient ha-
de / för thet drap som han upå Marstallen vthi Litor-
wen begick / och så för thet han hade hulpet til at för-
råda Smolenskow och sit Gädernaland / och een stoor
root oc orsak warit til monga oftyldige barns / Qwin-
nars och Måns Blodh och Lyfflätande. Så endoch
thenna Garstinna een tidh longh leeffde ale fort vthi
stoor otucht och horrerij / så at hon ropades aff hwar
oc en för en oförskemd lösachtig oc vppenbara hora /
hwilket the Muskowiter rå intet lenger kunda lida /
vthan förgoffua henne på sidzonne medh en dryck
misd / och fengzlade hennes bolare Iwan Ozammi /
och satte honom leffuandes på en staka och vpbrende.
Aff thenna skamlösa och berychtade Qwinna hafi-
wer then omenniskelige Tyrannen Iwan Vasilwitz
sit ursprungh och häärtkomst på mödernet / som kröna-
tes och vthwaldes til Storfurste när han war 12.
åhr gammal / medan hans Broder Gregori som äldre
war til Regementet icke elente / effter han war Len-
dgdh och hade icke all sine feem siune / och skembes
likwel intet vppenbarligen såla / at han hade sin hää-
rtkomst aff then Romske Krisären Augusto / som skal
haffua haft een broder benemd Prussus / och skal hafa
wa bode i Prydzien / ifrån hwilken han war then Gior-
sonde man thet doch emot sielfwa sanningen och alla
Historier stråffuer. Derföre han och förde för sit sköl-
demerkie en Adler med vthslagna Wingar / som ingen
Storfurste för honom hade giordt / såsom tilskåde är
omtalat. Och såsom han ingen Herre heller Potentat
behöfuer

behöfuer hela Werlden höle för sin lita / Så öffuer-
gick han och alla Konungar oc Potentater / som både
för och effter honom haffua warit vthi alla laster och
odygder / och Tyrannij / så wäl emot sina ägna vnder-
fåter som emot fremmande. Ty han war een förfä-
ligh och gruffueligh Blodh hundh / röffuade och stin-
nade ifrån sina vnderfåter vthan all orsak / alt hwad
the hade / och med theas ägobelar vpfylte sina tasta /
ja / han war een stoor girickbut / Ogudhachtig / ofylt /
vthi Seder och äthgaffuer narrist och plumpachtig /
högferdigh / ähregirigh / oråtrådig / en Quinnoskema-
mere / lersfärdig / hörde gerna squaller och baaktaal /
höle mykit aff örnetaslare och trappebragare / gjorde
stoort vpror och oemighet i Landet : Gaff orsak och
til felle til Brigh och örligh hoos alla nästomliggians-
de Potentater / så at han vnderstundom Brigade med
the Tatare / vnderstundom medh the Poler / vnder-
stundom medh the Liflendare / och vnderstundom
medh the Swenska / emot hwilka han litet vthretta-
de. Ty the togo honom mongh Slott och Land ifrån
både i Ryss och Lyfland. Hoos the Poler hade han
heller ingen synnerligh framgång. Ty the förde ho-
nom plat vthur Lifland / och belågrade några Slott i
Ryfland / och gjorde honom en obäteligh skada både
medh mordh och brandh. Men emot Lifland hade
han stoor lycko och framgångh. Ty han intogh
mest theas Slott och Städer / och bedreff opå them
et obörligit tyrannij / ther om alla Historier äre fulle /
doch bekom han icke så monga in medh stormande
hand och mandom / som medh Hertigh Magnus
ses list och prachetter / och Ellere Krusis och
Johan Taubes förrådliga stemplingar / som han

Vicia Iohannis
VVasilwitz.

Iohannes Basi-
li causam bel-
ligerandi pra-
buit omnibus
vicinis Regibus.

V q gior

Intramentum
duorum nobi-
lium Iohanni
Vasiliuicz
Muschowie
praestitum.

gjorde til Friherrar / och honom tiende emot sitt Ska-
dernesland / och honom på thetta sättet swore och bes-
pflichtade / som här effterföljer. Wå Johan Tuffue
och Elert Bruse / leffue och swäre at wij wele then os-
öffuerwinnerligaste och högborne Furste och Herre /
Her Iwan Wasiluwicz Keyser och Storfurste öffuer
alla Rysser / sampt hans Keiserinne / barn och effter-
kommande / ehrligen / troiligen och retrådeligen tiens-
medh Liff och Blod / Guds och förmodenhet både til
Watn och Land / såsom hans K. M. nådige bestel-
ningh vehwiser / så sant of Guds hielpa både til Liff
och Siäl både vthi thetta timmeligha och ewiga lif-
wer. Och wele wij hans K. M. och hans K. M.
effterkommande vthi alt som them kan lenda til goda /
nyttä oc fördeel / effter wår ytersta förmodenhet tro-
ligen tiens och söka / och alt hwadh som oretrådigt
och skadeligit kan wara i tid wara / werta och förhina-
dra. Och så frampt wij vthi thetta heller något an-
nat / här emot handla och göra / heller och något som
skadeliget kan wara / ofi företaga / så må. och skal öf-
wer ofi komma / Eldh / Watn / Swerdh och alla plä-
gor både til Liff och Siäl / och skal här ifrån ingen
anthen wår ågin boot och bekennele / heller någon
Christeligh och Andeligh macht ofi absolvera / vthan
så sanferdeligen som wij wela / at Guds och hans heli-
ga Ewangelium ofi skal hielpa både til Liff och Siäl /
så stole wij och troiligen thenna wår otuungna oc gjora
da Redh vthi alle punchter effterkomma och til fyl-
lest göra.

Magnus Dux
Iwan regna
Cazan & A-

Cazan och Astrakan inrogh han och medh macha
och thet medh Ryssar besatte / doch muste han först
mykt folck och ledh stoor skada / så at han aff Tatars
ne nå

ne några resor ther ifi ån warbt förslaget och moste wi-
ka ifrån Belägringen. Men han lath sigh intet ther
medh någa / vthan drogh sielff personligen ther vn-
der / medh sin ganska krigsmacht / och thet belägrade
på alla sidor ganska hård / til thes han thet öffuerwan
och medh weldige hand intog / och ther medh sedan sin
titel förmerade / hwilket skedde / Anno 1561.

Och effter såsom han aff sin Fader oc Farderfader
erffde Riket och Regementet : Så årffde han och i li-
ka motto aff them cheras falkhet / list och bedrägeri
både i ordh och gerningar. Ty när som han stelte sig
emot någon kurlig / nådigh och wenligh / så hade then
wiferligen förmodande aff honom högste ogunst och
onåde : Twert om igen / then som han hotade / ban-
nade och bespottade / then bewiste han gunst och al-
gote. Vthi förbund och Contrachter hölt han hwar-
ken ordh / lyfte helier tilsälsse / hwilket noghsampt alla
Nationer som medh honom grensa är weterligit :
Ty så the hade gjordt stilleståndh medh honom / och
meente sidh wara i fridh och tryghet / föll han them
hasteligen öffuer vthan all redeligh jerrwarningh /
medh rooff / Mord och brand / och tilfogade them på
Land och Golt stoor skada. Han skonade icke heller
fremmande herrars Sendebudh och Legater som til
honom medh siinnerliga wårff och årender komme.
Ty thet hende sigh på een tidh så Konungh Sigis-
mundus vthi Polen afferdade til honom sina fulmyn-
dide Sendebudh / Joannem Crotissin och Nicolaum
Talwoisum til at hädla om några wichtige saker / som
Riken macht på lågo / haffuer han icke lätit sigh för-
tryta / at han them / oahnsede han hade them tilsagt
frapleide och sakerhet / ther til medh war och them en

strakan in
suam potesta-
tem redegit.

Iohannes ma-
gnus Dux pa-
lorum fedes-
rum violator.

Legati Polo-
nici contra

Vij melo

*hui gentium à
magno Duce
Violenter.*

*Legati Sretici
Iudibrio, con-
tumelias, in
Rusia a ma-
gno duce non
solum excepti,
Verum etiam
flagellu miser-
time cæsi, spo-
liati, & in re-
serrimum car-
cerem conje-
cti, ibiq; spacia
duorum anno-
rum crudelu-
sime detenti.*

mellan godh fredh och wenskap / ganska illa och för-
achteligen höle / och lath taga ifrån en Polnisk Adels-
man ett stätteligit Elenod til at sehe och beståda /
thz han doch hwarken wille igen giffua heller betala /
vthan thet medh trång behölte : Ifrån the köpmen som
wore medh Sendebuden ahnkomme / lath han taga
mykt kosteligit gods ifrån / som stora penningar werd
war. Theras hestar lath han nederhugga vthi
Sendebudens åsyn / och gjorde alt hwadh som kunn-
de lenda Konungen i Polen til Spott och föracht.
Thet samma bewiste han och vppå / Konungh Jas-
hans / Christi i åminnelse Sendebudh / Biskop Pål
Justen i åbo / Tönne Olson til diusterby / som wore /
Anno Christi 1569. til honom om frid oc enighet sende /
til at handle Riken emellan / oc bedreff vpå them emot
sin lossuen / tro och försäktringh ett sådant öffuers-
woldh och Tyrannij / at han icke allenast lath taga
oc röffua ifrån them theras bästa kläder / hestar / Kle-
nodier / Gull och Penningar / vthan lath och slå them
medh gylar och Rynplar / och stengde them inne vthi
flemma fengelse / och lath mōnstra och rechna them
hwar dag som andra ostelige Creatur. Skällandes them
för hundar oc horungar / och andra otillhörige ord / ef-
ter the icke wille öffuertråda theras Instruction och
befalning / som the aff sin Konungh hade / och handla
med Ståthollaren vti store Nogårdem / om the årens-
der som the med Storfursten handla skulle / medā han
lath sig tyckia at han sielf war mykt högre och mecht-
igare / än som then högloflige Konung war / och Ståth-
ollaren vti Nogården skulle i lika höghet och Måstet
achtas / som then Christelige oc milde herre war / oann-
fede / at the emellan en liten reem feltes / som icke kunn-
de stå

de stāras aff Tusend doker Örehuder. Derföre the rå-
med honom om fred handla skulle / och icke med Stor-
fursten / thet Sendebuden ingalunda wille ingå heller
betala vthan höle sig alt effter theras medgiffne In-
struction / hultet när han förnam / Skickade hā the ypo-
persta af Rådet / oc några aff sit Cangel til the / som
them öffuerfölla med sina vchdragna Säblar / hollan-
des them vti högste hug / lika som the wille them i sty-
cken hugga / slogo oc drogo them som andra ogering-
män / och förde them i bara störtan vthur thet ena
fengelse in vti thet andra / sätandes en part af them
baakbundna vthi basta reep på sina hestar / een part
lupo baakbundna lempa hesterna vthi cog / och lå-
to hesterna renna medh them i fult löpande öffuer
een halff mjl / hotandes them med flemma ord / hugg
och slagh / Eld och Watern / sålandes / at then skam oc
nåse som them wedersfors / skulle the intet bestylla
theras Storfurste före / vthan theras ågin Konung
och Herre / som them een sådana fulmache giffuit ha-
de : Ty the skulle thet wetta / at theras Storfur-
ste / war een sådan Herre / at then som gör honom ett
litet förträt / wedergeller han thet Tylo dub-
belt igen / och then som sigh för honom ödmukt /
och förårar honom een Penningh / rå giffuer han
honom hundrade igen / så at vthi hela Werlden icke
finnas hans like aff mildhet och godhet / när een
fogar sigh effter hans sinne. Men när någon rå-
ter och äggjar honom til wrede / då är hans grym-
het och hårdhet så stoor / at man i Watern icke kan
för honom vndkomma. . . Sedan roge the ifrån
them alt thet the medh sigh förde hade / och latho
them allenast några fåå Kläder beholla / at the icke
skulle frysa ihel / och gaffuo them vthi 3. Dagar
hwar

hvarken äta heller dricka. Then fierde dagen sende han rå them waten och brödh och lät säta them at han them ther medh wille benåda/ at the icke swulco ihjel/ och förskickade them så til Moskow/ ther the wore wti 17. wekur / ther ifrån til et Slott Murom benemd/ ther the succo vthi halffe annat år / för än the blefwo förlossade och kommo til Swerige igen/ och worde medh ingen annan maat heller dryck trachterade än som medh B. öd och Röt/ Waten och Spisöd/ ther öffuer rå meste parten aff them bleffuo döde vthi fengelsjet / vndantagandes 30 Personer som på sidestonne ynkeligen heemkommo. Men Engelbrichte Nilson och Lasse Bertilson ahnhöllo the vthi 6. år för än the heem kommo / effter the hade lärde hoos them theas tungåmol/ ther med han meente them rå wara plichtige / at the skulle tienä honom och icke Konungen i Swerige.

Men hwadh skal iagh myktit tala om fremmande Potentaters Sendebudh / huru the äre holdne och trachterade wordne / effter han haffuer så omlibörlligen handlat medh hertigh Magno aff Holsteins Konung Fredrichs Broder then andra i Danmarck / som kom til honom Anno 1569. Vthi then achte och meningh at han honom wille elena / så lenge han leeffde / oc blef i förstonne så stäcalighen aff honom icke allenast vndfängen medh kosteliche skencker och gäffwor til ett paar tunnor. Guldz werdh / vthan gaff honom och sin Broders Knäs Gregorhs Dotter til furstinna / och skreff honom en Konung öffuer Lifland. Och på thet at sådant som then nye Konungen vchlossuades skulle snart blifua fullbordat / afferdade han honom medh een gansta stoor Krigsmacht til Lifland at in

Magnus hol-
saria Dux
quam ob cau-
sam ad Mus-
covia princi-
pem transi-
erit.

at intäga och belägra Råfle/ther han och glörbe/och fird vthi. Skiffonne några befestningar in vthi Landet/och thet hana onda vpsåat/icke een sådan framgång hade/ som Storfursten wille och herrigen hade vthi offnar/ och hans foidt wardt myktit slaget af the Srenlle och the Poler / wardt han til wrede och bitterhet emot honom så vprendh/ at han lath sla herrigen medh Knyplar / och hans hoffolk vthi stycken hugga/ och så frampt at hertigen wille muta Lifluet/ så haffuer hertigen most krypa på sin baara Knä några tuend Stegh til Storfurstens Paulan och medh gråtande tårar/ nåder tiggia. Hvilket när Storfursten sågh / sade han rå til honom 1. Du älende aaf Tu haffuer digh inbillat at bliffua een Herre och Konung öffuer Lifland/ och begynnar vpå at bruka förrederij och stemplingar emot migh/ och tenker intet til hwadh gott som iagh haffuer tigh bewist / i thet iagh haffuer digh / rå du war Landflychtigh / och droggh naken och elendigh ifrån then ena orten til then andra/ vthi min Slecht vptagit / och digh min broders dotter / then tu icke år werdh/ til Rustro giffuit / och digh rått giordh både på folk och godz/ och konmit tigh vthi ett stoort ahnseende / och nu fördrifstar tu tigh at förråda och bedraga tin Herre / then tu sworit haffuer och tigh sådana höga welgerningar bewist/ med ondt oc otrohet? Heller huru? Hwad swarat tu? äst tu icke Tre gångor tillförende bestykt/ at tu haffuer trachtet effter mit Regemente / och så motto migh/ som är tin Herre och gode wen / högherdeligen förachtat: du haffuer vnderståt / at wela migh medh list swick och lempe owerterligen / affkenda Lifland/ och göra tigh thet vnderdånige. Men Gudz ögon haffua för migh

Magnus con-
vicio & vera
bere à Mosco
excipiunt.

de warit

*Holsatia Dux
à Mosca clam
discedit & in
fidem Polonia
Regis recipi-
ent.*

warle warne / och giffue mig tigh i Zender / och glori-
da tina ahnslag och stemp. Ingar vppenbaar och til
Intet. Derföre medan tu således hassuer trachtat eff-
ter min welferdh och mitt Regemente / är thet rett
och tilböriligt / at iagh nu låter taga tigh ifrån / ale
hwadh som iagh tigh tilförende aff bloet a gurst och
nåde hassuer giffue / och befalte strax draga vthaff
honom hans Furstliga Kläder / och renckte ett sadane
straff honom vpå leggja / at han inett mera skulle stå
vp / oc hölt honom så hoos sig vthi några wetur sän-
gen / och wille at han skulle vthgiffua 40 tusend Da-
ler / och skickade honom på sidstönne til sin Fur-
stinna / som war vpå Karkhus stadd / menandes sig al-
tidh hassua honom igen när t an wille / Men thet fe-
lade honom. Ty strax Hertig Magnus såg oc förmer-
te vthi hwad farlighet han stadder war / och lyckan
begannte wende sig om medh Storfursten / rymde han
sin hoos ifrån Karkhus medh sin Furstinna til Konun-
gen i Polen / oc fick aff honom til vnderholdning några
Glott i Carland vthi sin lifstid at behella / och dödde
vet Pilten An. 1583. den 12 Mart. Men sedan han war
död / drog hans gemähl til Rissland igen / och ther blef
henne tå et Alder widh Tifin i rymot / ther hon än
nu är / och leffuer som rychtet går.

Huru Ochtfeligen och omenniskeligen Storfur-
sten hassuer sikh vthi Rissland / med them som äre ho-
nom vet Zenderne komne handlat / pina och martera
läte / Pan ingen tunga noggsampt vthtala. Ty inett
förstreckeligare spöke är vet Werlden födt / heller nå-
gon blodgurigare tyrann warle / som med chenna omen-
niskeliga Bestia står til at förlita. Ty ale hwad som
aff Konung Christiern then omilde / Nerone, Caligula,
Domit

*Iohannes VVa
fluyvisz om-
nes omnium
seculorum ty-
rannos (u-
perat.*

Domitiano, Atila och andra sådana Meniskio förföla-
lare är Skriffuit / är emot thetta et Barna speel.
Hans Störste frögde Spechtakel war thet / när han
sagh at oskyldige Meniskior worde dräpne / nederhua-
gna / hengde / pinte / brende / drenkte vthi sidgar och
strömar / oc med obarmhertige plågor omgåås / hwar
om ale til at Skriffua oc förmåla är omödeligligt / doch
Ibland ale annat Tyrannij som han hassuer bedriffuit
vthi Rissland / är thetta icke ett aff thet ringsta / som
han bedreeff / när han intog thet Slottet Ascherodh /
vpå hwilket wore 500. Dygdesamma Edle Jungfrur
och Maatroner / them han alla öffueranwardade nå-
gra förfärliga leda Tatare / til at öffua och hassua
med them sina otucht / vthi hans åsyn / hwar vthöff-
wer the bitterligen sikh iemrade / ropade och skrijade /
och sedan ynkeligen dräpa och ihjelslå / hwilket när the
som vpå Wenden wore / både thetta sporde / Så oc at
han ingen ther vpå wille stona / fast om the än wore
Konunga och Fursta barn. Ty hoos honom gale the
lite / anehen han war Adel heller Bonde / högh heller
låg / oc hassuer ingalunda annars tilgångit / än så som
en fattig man hassuer swarat en Adelsman vthi Wu-
stow / ther the hassua succit både vet et slem fergelse /
oc han sig ther öffuer emot hono hassuer besuarat / lite
som the hade warle hans Adelige stånd förnär / at han
icke skulle hassua något lideligare fegelse än the andra /
tå hassuer then arma bonde sagt / Käre Junker / I morro
taga the här til goda / The går så til här som vet him-
melrik / ther som inge anseende är til Personer / Ultimus &
primus sunt in honore pares. Derföre när han nu belä-
grade Wenden / oc the som ther vpå wore kunde sig in-
tet förjura / utan nödgades vpgifua stadbesluto the
Xij sin

*Sevitia Magni
ducis Aschera-
di in 500. ma-
tronas perpa-
trata.*

Vendenfor in
templo con-
gregati, seip-
sosuormen-
rio pulvere
interficiunt.

sin emell in så munge ther inne wore / at the welle hel-
ler allesamman tilika död än som them skulle en sådana
spöte / Nam oc lajt wedersaras / som them på 2. herod
hende / och gingo så allesamman til opa / Man, Su-
stro / Barn / yngh och gammal vthreen Kyrtia / vthi
hvilken the hade lagt några tunnor frut / thet the
pätende / när Kesserna kommo in i Staden / at Kyrtia
slan sprangh sönder / och the slugo allesamman vp i
folddret och dödde / doch hade the tilförende vthaff
theras Stålesforiare förenat sigh med Gudh och anam-
mat Sacramentet. Och effter på samma tidh vthi
Staden fans litet förråd på Wijn / haffua the ther
om warit mykit bekymrade / doch haffuer Prästen
them tröstat med Augustini ordh : Crede & manducasti:
The haffua och aff een Catholik Messieprest warit si-
kerade / som medh them inne war och sade / han wille
nu gern se / huru the Lutheriske wille bära sig äth /
effter winet icke kunde reckia til them alla / om the icke
wille lära sigh nöia medh en ena delen som Papisters
na göra / och medan the sigh så emellan talade och trös-
tade / fram kom een Hertigh Magnuses tinare / som
hade / funnit ih and hans Bläder een Glasla Wijn / oc
baat tres en th ras Stålesforiare / thet aff the sina
Stil så mättade / them tröstade och meddelte them
Herrans natward / och foro så i Herrans namn med
gledie ther ifrån / så at Jesuwiten nöste bekenna vthi
then saken. **G V D S** stora underwerck / och at han
them hielper som honom aff hertat i nöden åkala-
la / och a. Påwens meningh war fallit / som wil alle-
nast at the hungroga skulle bespisas medh bröddh och
icke medh Wijn. Anno 1578. hende sigh vthi Mus-
kow på Storfurste wile wara som aldrastigast lach
han

han för sigh komma 378. personer aff the förnemsta
in han hade fångat vthi Liffand / och förde med sig
Muskow / och frågade them hwar för sigh / om the
ras stedt och bördh: Swad för lägenhet the haffua
hast vthi sitt Söderne Landh / ibland hvilke stode
och munge Quinslöf med theas små barn / ödmirer-
ligen med gråtande rårar bidlandes / om nådh oc barm-
hertighet : stelte then förörlige tyrannen sig lika som
han wille beröjsa them nådh och gifua them gunstige
heem loff / och lath hwar och en i synnerhet fråga / om
tht hade stoor lust och trengtam til at draga heem til
sitt Land igen : Hvilket taal the stoorligen beha-
dade / och sade at the sådant intet begärade / vthan
thet motte skee medh Storfurstens nådige effterlä-
telse / menandes the radh göra sina saak meckta god
förlätandes sigh vpå Storfurstens hugneliga Spörs-
mål. Ty hwar och en hade åstoor årtundan heem til
sitt Fosterland. Men samma swar kom them om
Liff och Liffnerne. Ty han togh thet vp för ena för-
nedringh / lika som the ther medh hade hans Mäta-
stär och Land förachtat / der före the och strax vthan
all barmhertighet til döden fördömdes / och halp så
hwarcken bidlande heller gråtande / vthan the worde
alle ynge och gamla / Man oc Wunna / Adels oc Oa-
del / effter hans tyranniska befallning vthan för Stra-
den / vthan alla nåde obarmherteligen oc ganska ynke-
ligen mördade och ihjellagga. Ty när the kommo
til theas retteplat tröstade the sig sin emellan medh
Guds Ord / och sunga medh en klagande röst och bäs-
wande Stemma til Gudh then Helga Ande / at han
wille them förlåta synderna och b. skåra them en Sa-
lig enda. Men the Muskowiter achtade sådant in-
æ iij ter /

Inaudita Ty-
rannis Mu-
schowia in 378
Livonienses
perpetrata.

ter / vthan togo först Pigor och Jungfrur / oc drefuo
motwilligen sin skam medh them och halp tå hwarken
roop / grät / klagan heller bön. Han stodh sielf vpå en
bryggia med sina Söner och såg ther vpå huru the sig
med them handhärade oc handlade och log ther äth.
Sedan togo the en Jernstärgh och slogo them för huf-
wudet / at the störte vthi strömen och drunchnade / så
jämmerligen och obarmherteligen handlade han medh
them / at monga af Rysserna som såge ther vpå sig my-
lit iemrade och gråto / och gingo ther ifrån / synnerlig
hans Son, fedro oc några andra store Herrar / som kun-
de thetta ynkellige Spetaket intet see. Men han
stod ther hela dagen igenom / lärde och vnderwiste
sina bödelstnechter huru the sigh medh them handla
skulle. Och effter ibland them wore några öffuermota-
ren deilige Jungfrur aff Adels hwiike några Balorer /
effter han war swåra girigh och Penninge siuk / wille
til sigh lösa för stora Penningar / thet han tå ingalun-
da wille tilstedie / vthan befalte med slachtingen ale
fara fort / thet öffuer Jungfrurna wore swåra otolige
och förbitrade och förbannade honom vthi helwetes
afgrundh för sit omennistelige Tyranni / såandes
honom handla emot fattige fångar / emot all Arigze-
ret och all billighet / oc öffuade alla Stelmiste stycken
som nåsin vthi hela Werlden kunde yptenstas / och
ropade medh höga röst til Gudh i himmelen / at han
öffuer thetta öffuermold kampnas skulle / hwar öffuer
Storfursten emot them til större harm och wrede vp-
tendes / oc lade vpå them större marter och pina / doch
moste the först see på the andra fångar som ån nu leef-
de och qwarre wore / huru the bleffuo kastade vthi
Watnet och medh Insirument sönderreffna. Men
Jung-

Virgines &
famiae inno-
centes mortis
destinata,
vindictam De-
i implorant.

Jungfrurna förmanthe them / at the samma döb oc pi-
no skulle medh tolamod vthstå och fördraga. Sedan
befalte han at för: Jungfruer skulle framhaffuas /
doch skulle emellen hender och föter på them ett bråde
bindas / och them så hårdt klemmas / at the skulle ken-
na / och med piskor oc kniplar wäl trachteras / oc bryst
Spennor oc skuldror vthskaras / oc thetta skulle gå ale
så longsamlingen til / på thet the thes större quaal oc pi-
no skulle kenna til thes the dödde. Men the ropade vil
sina stora swedo och marter til Gudh / och åkallade Je-
su namn allena / och tröstade hwar annan / tackandes
Gudh alzmectig / at the en sådan swår pina kunde vth-
stå medh tola mod / och strecktes intet / vthan ödmu-
teligen bidandes / Gudh wille wara them nådigh och
barmhertig / och förlåta them alla theras synder / och
hörde intet vp til at förkasta honom sina omennisteli-
ga och Tyranniska gerningar / at han sigh öffuer thes-
ras beständighet fö- undrade / och lath them för thes-
skald ån hårdare pinas / och iu mera the loffuade Gud
och ropade til honom om help och bistånd / och Stor-
fursten smedde och bespottade / iu hefftigare lath han
them plåga / så at han på sidzstonne lath vth skära
tungan aff Munnen på them. Men the åkallade ho-
nom likwel vthi sit Hierta / och gaffuo ther til teken-
från sigh. Thet honom fast mytit förreter / och ther-
före befalte at the skulle med glöddande stekiespet ige-
nom stickas / ther aff han ån tå intet nog hade / vthan
lath på sidzstonne vpå torget föra en hoop och wed /
oc lath them ther alla sampeiligen förbrenna / oc kasta
alkan vthi strömen / sampe alla the andra fångar som
ther vpå sågo och ån nu leffuandes wore.

Om

Virgines can-
dentibus vo-
tibus trans-
fixa.

Om sådant behertade och frimodige Jrner och
Jungfrur såia och några haffua warit upå Swittens-
stien / som then omenniskelige Blobbhunden och haf-
wer ynkelligen til dådz plåga och martera lätit / om
hwilka thessa effterfoliande rhm äre gjorde.

Ein Jungfran vnd zwo Frawen from
Ohn vrsach der Tyran hinman?
Sampt andern Mennern vnd gesellen.
Die lies er dar zur Marter stellen/
Ein grosses Feuer er machen hies.
Dran sie fast alle braten lies.
Doch als zum Feuer die Jungfran kam/
Vnd den Tyrannen da vernam.
In seinem höchsten Zorn vnd Grim/
Sprach sie zu ihm mit freier stim.
Da stehest vnd schawest du Tyran /
Mit grosser lust mein marter an.
Gedenck nur vnd vergiß es nicht/
Wenn Gottes Son kömpt zum Gericht.
Vnd wird dir auch ein Vrrheil fellen/
Vnd dich zur pein vnd Marter stellen.
Wie ich sampt diesen Gottes Kindern/
Die auch ins hencfers Zenden finden.
An deiner pein vnd Ewigen leid/
Anschawen meine lust vnd freud.
Darmit sie auch geduldiglich /
Zur Marter hat ergeben sich.
Vnd ihr Seel zum Ewigen leben.
In warem Glauben auffgegeben.

Thes

Thesse Jrner och Jungfrur måge wäl medh godh
Nål vthi all sanningh liknas medh the Helige Marys-
riste Jungfrur / Blandina och Dorothea och then
qwinnan vthi Machabei böcker / som tröstade sine sin
Söner när the wore plågade och dödade aff then Ty-
rannen Antiocho.

Och såsom han hade nu hafte stoor lycko och fram-
gångh medh the Lifländare och intaget monge Slott
ther sammastades / och sat öffuerhanden medh Po-
logkow / Cazan och Astrakan och andre Herstaper/
wille han och försökta sin lycka med the Swenska / och
församlade een stoor Krigsmacht tilsamen / och drogh
ther medh in vthi Finland och belågrade Wiborgh.
Men then Höghlöfliche Konungh Gustaff förde honom
icke allenast med weldiga hand ther ifrån / vthan laga-
de honom hufvudstupa heem igen / doch moste hä me-
sta parten aff sit Krigsfolk setia vthi loppet. Han för-
söcke och sin lycka medh then Höghberömde Konung
Johan / aff hwilken han äwen så mycke wan som aff
fadren / och miste ther til alla Slott vti Lifland som
han intaget hade.

När han hade intet Krigh medh sina omliggian-
de grannar och icke kunde på them sitt omenniskelige
tyrannij bruka / wende han sigh til sina ägna vnderfå-
ter och püncte them med alla ohörliga plågor som han
nånsin kunde vptentia / och kunde icke gifua sigh til-
frid; för än han hade skilt them ifrån hustru oc barn /
Godz och ägendom och alt thet the ätte. Thet gior- Demetrius oc.
de honom bittert ondt at the sade om honom at han unus quam
hade sine faders Vasilij gode ordningh och Stadgar ob causam in-
vthi Landet förändrat. För samma orsack haar tersecus.
han stoor haat til een vthaff sitt förnemste Råd be-

2

nemd

nåmb Anås Demetri Occinius / som war en from och förståndigh Herre / och intet kunde ljdha hans stora tyrannij och ogudhachtigheet / och straffade en gång medh orden een yng Balor / som Storfursten drefv Sodomitiske synder medh / thz Baloren högeligen förtrödte / och klagade sådant för Storfursten / och effeer samma Herre war wäl liden aff höga och lågha / och hadhe ett stort anseende / torde Storfursten sigh icke vppenbarligen så förgräpa sigh vppå honom som han gärna wille / vthan hölte så stilla widh sigh en tidh lång / til thes en stor högtidh tilstundade / då lät han honom / sampt flera aff Rådhet bindha til gäst / och them trachterade medh Wijn och Mjöd / på thz här ligaste som han kunde / så at the alla öffuermåetton drukne bleffuo / hwilket så snart Storfursten förnam / befalte han inständia en öffuermåetton stor skåål ful medh mjöd / och lät giffua honom til at vthdricka sin egen skåål / som hoos them sedhwanlighit är / medh en dryck / och medhan samma Balor icke förmåtte samma skåål medh en slunc vthdricka / togh han ther aff orsaak / och förbrädde honom strax otroheet / såjandes : Således önskar tu migh som är tin Herra alt gott ? Således förnimmer iagh ett trogna herte a moot migh. Men effter tu icke wil thenna skåålen för min helsa skuld här vthdricka / så gaff nu til min Råds larswån / och drick ther af allehanda slagz drycker som righ löster / och som tu bäst kan och förmå / thet han då gjorde / troendes Storfurstens söte ord / och när han kom tåt / war ther så beståldt / at han ther strax bleff vthi ena ynkeligha måetto ihjålslaghen. Två daghar ther effter sände Storfursten til hans hustru / låta såsom han om thetta mord ingen wetkap hafft

Modus bibendi
profanitatis
Principio,

haft hadhe / och lät säga at hennes Herre skulle til honom vpkomma / Hon swarade at hon hadhe intet seende til honom sedan han drogh senast vp til Storfursten / oc fik ey heller aldrig mera see honom. På thetta sättet lät han många aff sine förnämste Herrar och Bajorer dräpa och förgöra / och torde ingen här om til thet ringaste ord tala. Ty the fruchtade alla at the skul le fara samma färd / som om sådan handel talade. För än Patriarchen medh sina Metropolit / Biskopar och Munkar på sidhstone fördriftade / gingo til honom medh the förnämsta Anåsar och Bajorer / rådde och förmanandes honom / at han medh sådant tyrannij wille affstå / och icke således låta dräpa och aff dagha tagha sina trogna män / vthan något skuld och brot / som alt gott för skylt och förclant hadhe / hwar vaff han då en liten tidh til ett mildare regemente bewet tes / på thz at icke något buller eller vpror skulle emon honom vpwäckas / doch tänkte han ljt wäl vppå huru han wille them een gång betala för thetas omaak / och vthwalde sigh strax några tusend knechter til sitt liff Swardij / som på honom altidh skulle wachta / och om honom hålla wacht / som wore lätta sinnade til grymheet och tyrannij som han / så at han aldrig kunde någbot så olydeligit befala / at the iw thet gjorde och effterkommo / ey då hadhe lätta funnit lätta / qualis Rex, talis grex, qualis seruus, talis dominus.

Magnus Dux
à Spiritualibz
raprahendi-
tur.

Och på thet at alt skulle oförmärckt tilgå / kallade han sina förnämsta Anåsar och Balorer til sigh / och sådhe sigh nu wara tröt och ledze medh thet mödesamma Regimentet / och wille thet nu ingalunda länger förestå / vthan åndeligen draga i löstret / och

Magnus Dux
vitam mona-
sticam eligit
imperio cum

*duobus filiis
proceribus
commendato.*

bliffua en muncp / och i så mårto öfuer gaff regeringen / befallandes then sina Söner / och the förnämsta Balorer medh thessa ord / at the skulle så regera och regementet förestå / at the kunde tryggelighen wara til swars för honom och hwar ährlich man / doch wille han vthi alla wichtige saker som til honom skutes / wara them medh råd och dådh behielpelighe / och drogh the medh åstadh til Alexander Slaboden / som ligger 18. mil ifrån Muskow.

Når han nu på thetta sätt tijt kommen war / skede the ifrån Muskow til honom några förnämliga Balorer / ödmukteligen bidlandes / at han wille komma tillbaka igen / och beklådha thet Storfurstlige Embetet / thet til han sigh swårigen förwågrade / och skreff tillbaka / at han wille begifua sigh til the ytersta grenta zor vthi Landet / och aldrigh wisa sitt ansichte vnder thet förrådeliga folket / och lät tagha ifrån Sändebuden alla thesas klädher och tygh / at the så gott som nakna och ibara skortan måtte dragha heem igen. Men the Muskow wore så vppå honom förstört / at the lätto sigh thet medh intet nöja / vthan affärdade andra fulmyndigare Sändebudh til honom / både Andelige och werldzlige / som skulle hans bidia och beröta til at antaga Regementet igen / hwille när the komo / och singo hoos honom audientz / hafuer han them hårt tilsalat / oc utropat them för ähreförgäerne och meensdighhe förrådare / och på sidstone lät wäl bewillat til thesas begäran / och vthloffuat at anamma Regeringen igen / doch icke annars / vthan at the skulle först vthloffuer hela Landet på nytt swåria honom huldskap och trostap / at the aldrigh emoot hans befalning

wille

*Magnus Dux
ad imperium
rogatus reuer
tiat.*

wille göra eller stråffua / hwilket the honom och på alla Ständernes wåigna tiljadh / thet vppå han drogh tā tillbaka til Muskow igen / haffuandes medh sigh sitt stora löff Gwardij / som han tilförenne hadhe utwalde / och tänckte icke thet vppå huru han wille söli och främja menige mans bästa / vthan huru han wille komma måste parten bådhe höge och låghe / Andelige och Werldzlige / om löff och leffuerne / och all theas wålfärd / och begynte vppå sträckelighen tyransera / och skickade strax til then Kostoulske Fursten / som war en Gubernator öfuer låghe Torgården / och lät honom vthi Zyrskian fängsla och binda / och sedhan hals hugga / och kroppen i strömen kasta / Men huffundet förde thet til Storfursten / hwilket när han thet sågh / rogh han thet i sin hand / och sadhe : Thetta huffundet haffuer medhan thet leffde / törstat efter myten blodh / thet före måtte thet ännu mättas aff watern / och kastade thet på golffuet / och trampade thet medh fötterna / och befalte at haffuas vthi strömen. Sedhan lät han tagha alla hans förnämsta tjänare öfuer hundra personer / som alla wordo i låta mätt dödade / och kastade vthi strömen.

Åhr 1568 / når han medh een stoor Krigsmacht drogh emoot the Påler / och hadhe sitt läger vthi Werlikeut / satte han vthi Muskow en förnämlich Herre til Regent oc Stadhällare / benämd Iwan Petrowitz / och efter hans Regemente icke allom behagade / wart han belugen och angriuen hoos Storfursten / låta som han stodhe effter Regementet / och hadhe i sinnet at wilia fördriffua Storfursten. Thersfore når han nu aff sitt Togh heemkom / kallade Storfursten honom för sigh / frågandes hwå han hadhe sådant vthi sinet /

*Dux Rosloni
qui capitur et
amputato ca
pite in flumen
conijcitur.*

*Johannes Pe
trowitz falsc
delatus, et a
Duce ipso con
focitur.*

2 14

tā wil-

tå wille han sigh medh tilbörlichit reuerentz förswara
och förfächta / Men thet kunde ingen ting hielpa / v
ehan thet måtte alt wara sant som han sadhe / och be
falte honom strax afläggia sina egna klädher / och ta
gha andra Purpurklädher vppå sigh igen / och gaff
honom en Sceptor vthi handen / och satte på hans
huffuudh een Krona / och måste vthi sådan Habit sät
tia sigh vppå en högh stool / hwadh han wille eller ey.
När han så satt som en annan Storfurste / wände Ty
rannen sigh til honom och sadhe: Warer widh ete
gott modh tu oöffuerwinnelighe Keyfare öffuer alla
Kyssar / See nu haffuer iagh tigh vphögdt til then
Keyserlige höghheet / ther effter tu länge sedhan haff
uer åstundat / Men tu skalt intet länge regera / och sa
dhe intet mera til honom / vthan stact honom ginast
medh en längan kniff miet igenom hierta några gåna
gor / sampt alla the Knäsar och Valorer som kring om
honom stodo / rände och til och stucko honom förfärlis
gen medh sina långa kniffuar / så at bådhe hiertat och
alla hans Inålffuer föllo vthur honom in på gälfaet /
Sedhan släpade the honom nedh aff Slättet in vppå
Torget / och höggo honom vthi små stycken sonder.
Men thet war intet medh honom allena giordt / vthan
alla hans tjänare öffuer 300. personer / sampt Wän
ner och Fränder / måste alla sättia ynkeliighen läffuet
til / ja alt hwadh han ätte / bådhe Håstar och Går
måste döds / hans Hws förbrännas / hans Landbö
der medh Hustrur och Barn i grund fördärffuas och
förtagas. Hans Hustru som gick på fallande foot /
medh sina Döttrar / haffuer han först låtit skänna /
och sedhan vthi stycken hugga.

Iohannes Pe
trovitz servi
amici & uni
versa familia
misere infici
untur.

på sama

på samma sätt haffuer han och handlat med sin
Cangler Cazari Dubrouski / som war för honö angif
win / at han icke hadhe warit nogh släpigh vthi sit äm
bete på thet Lifländste Toghet / vthan försumeligh
thet the stora Stycken så seent framkomme / ther
före han så til döden fördomdes medh sina Söner /
oanseedt at han war icke tilstäddes / och kunde sigh
förswara / vthan sände strax til honom sina Städe
knechter / vthi hans egen gård / hwilka när the tids
kommo / funno the honom medh två sina Söner / sit
tandes widh bordet til at få sigh maat / Men Stor
furstens vthskickade Ronte them intet länge / vthan
höggo them strax vthi små stycken sonder / och kastade
stycken vthi en brun / som ther war i gården. Then
tribie hans Son war icke på samma tidh tilstäddes / v
than annorstädes til gäst budhen i Stadhen / och när
han fick wetta / at således medh hans fader och brö
der gängit war / fördristade han sigh icke at dragha
heem i huset / vthan förhölt sigh hwar han kunde / ett
heelt år igenom / til thes Storfursten thetta wetta
fick / befalte han strax at han granneligen skulle vpsö
kias och framhafuas / then the så på sidstonne funno /
så på dödh Storfursten at han medh fyra hiul skulle
sonder slitas / som han ther til hadhe vptändt. Ty
thetta Instrumentet war så giordt / at menniskians
then ena hand och arm skulle bindas widh ett hiul /
then andra handen och armen widh thet andra / then
ena foten och benet widh thet tribie hiulet / then an
dra foten och benet widh thet fierde / sedan skulle widh
hware hiul bindas ett starkt hamperogh / och hware
togh skulle femton starka karar dragha / så at menni
skian / om hon än aff järn wore / skulle i stycken aff the

Cancellario
suo quid fecerit
magnum
Dux.

Cancellarium
cum duobus
filiis occidit

60 karar

60. Karar sitas. Hoos thetta Spectakel war han sielf tustades/ och underwiste Bøflarna huru the gōra stole/ och när the gjorde som honom behagade/ rosadhe han theas arbete/ och logh aff alt hierta thet. Thet samma måste och alla göra som thet vppå säge/ och säga/ at sådant war rätt och wål giordt/ så framt at the icke wille sielffua samma straff vchstå. Ty thet torde ingen menniska hwarken i vdh teken eller åchaffuor annorlunda sigh låta bemärcka/ än at alt hwadh som then Tyrannen i så mätto gjorde/ war rätt och tilbörigit. Sans någon som thet widh succade/ eller sigh iåmrade/ oc icke gladdes/ then samma måste strax thet til/ lika som han något förrådelighit emoot Storfursten giordt hadde/ och samma straff strax vndergå som then andra. Han hadde altidh sina kunsckaper vthe/ både hoos Qwinfolck och Månsfolck/ som skulle heemligen lura/ fråga oc höra/ hwadh som the talade om honom. Beslogo the och någon/ som talade thet honom icke wore til behagh/ then fördes strax fängsligh vppå Slottet/ och måste vthan alla nådher/ anten vphångias/ eller oc vthi stycken sönderhuggas. När Qwinfolcken någhot bedressuo/ anten medh ord heller gärningar/ låt han them vphångia öffuer theas måns bord/ thet the skulle äta/ och måste the på intet annat rum eller ställe äta/ vthan thet/ så länge the thet hängde. Blesst thet vpenbart at någon annorstades sin måltidh hölt/ then samma blesst strax medh en gruffnelig dödh ombracht. The måste öffuer borden så länge hängia/ at the kunde medh stora gässuor beweta Storfursten/ at han them på sidstonne effterlåt at tagha them tådan/ och låta them begraffna. När han reeste aff och til vthi

*Turpis matro-
narum et vir-
ginum apud
magnum Du-
cem abusus.*

Lan-

Landet/ låt han the förnämsta frwr och Jungfrwr spillersta nåt oc vchklåda och ställa them iåmpre wåsgen/ så länge han och alt hans hela Hoff fram om drog. Ty medh sådana lusslige Spectakel plåghade han altidh siet Hoffolck förlusta/ thet widh andra styggias/ som see thet sielffua naturen wil haßfua style och fördolt. En tidh hån det thet och at han fatta de onådhe til en förnåmligh herre/ som heet Semeri Weshshly/ effter han hadde een öffuermätton beletlig hustru/ och henne mykit ålskade/ låt han medh wåld tagha henne/ sampt hennes pigga in vppå Slottet/ oc behölte henne hoos sig til sin wållust öffuer 3. wekur/ och när han af henne bles ledze/ och intet länger kunde ligda/ låt han henne sampt piggan föra heem i gården igen/ och them mitt i porten vphångia/ så at mannen sampt hennes folck/ måste thet vndergå vth och in/ vthi fiorton daghar/ förr än the blesfuo nedh tagne.

Äff sådana ogudhachtigheet och förfärlighe Tyrannij/ wordo öffuer 300. aff hans förnämsta Anker och Balorer förorsakade/ medh gråtandes tårat bidia honom/ at han medh sådhant wåsende wille affstå/ och bewiisa sina vnderfater nådh och barmhertigheet/ och straffa the skyldighe/ och the andra som wore vthan skuld och brott/ låta bliffua och leffua/ som medh sin tjänst alt gott hadde företant/ och mycket ondt lidhite. Men samma bön bekom them som hund den gråset. Ty han låt them allesammans sedan hemligen hwar effter annan förgöra och vmbtinga.

Man läser om alle andra Tyranner/ när the hafwa tåstet effter menniskio blodh/ haßfua the siet Tyrannij brukat emoot sina fiender/ och icke emoot sina

3

egna

Novogardien-
sum clades
tribusuna.

egna Undersäter. Men ehenna här Storfursten haff-
der bådha gjorde/ och haffuer synnerligen lust hase till
at bewiisa sitt tyrannij öffuer sina trogna oskyldigha
Undersäter. Ty huru förfärlighen och grymmelighen
han haffuer sigh stält emoot store Tlogård/ Plestow/
Twer och Muskow / wele wij någhot ljēet omtala/
och medh hwadh list och bedrägerij han är them öffa-
uermåchtigh bleffuen. Tlogården öffuerföll han med
sådan lämpa och behändigheet/ at en icke ett ord ther
aff wiste/ för än han hadhe besatt alla wägar och stje-
gar medh krūggsfolk/ och lāt ihjālsā alla the som kom-
mo vth ifrån stadhen/ at en icke kom ther in leffuande
igen / och lāt medh all macth sitt Krūggsfolk storma
till stadhen/ at the som i stadhen wore/ intet kunde grī-
pa till någhon wårn / vthan måtte aff råddhoga och
håpenheet giffua sigh strax honom i hānder/ och bidia
honom om gunst och nådhe/ Men när the sāgo/ at in-
gen nådh war förhanden/ vthan alle bleffuo igenom
Swård nederlagde/ bådhe man och qwinna / yng och
gammal/ wordo the storligen förfärade/ och förstucko
sigh i Ryrckiora här och ther hwar the kunde/ effter
the sāghe at ingen nådh eller någhot skonsmål war på
fårde. Maluta Schurator en öffuerdådigh tyrān/
som war hans Öffuerste för hans löff Swårdij / föll
them an medh sitt partij/ som sigh hadhe vndangōme
vthi Ryrckior och Clōster/ middagz tidh på daghen/
medh en ynkellig slachting/ och skonade ingen/ hwar-
ken man eller qwinna / vnd eller gamal / Unge pūgor
och Jungfrwor toggo the medh wāld / och dresfuo sin
stam medh/ små barn stucko the på Spezer och Zille-
bårdar/ och intet medh sådant mord vphörde / för än
the hadhe nedherlagde öffuer 2770 personer. The

för

förnämsta aff Borgerskapet i Staden/ woro instång-
de på Rådhuset / och sedhan then ena effter then an-
dra vthi stycker sönderbugna/ och vthi Liffuen kast-
de. Muncfar och Präster rymde vthi sina Ryrckior/
men thet halp them intet/ ty hoos honom galt hwar-
ken Bön/ Gudstjänst eller någon heligheet/ the må-
ste allesammans danga vnder bödelens hand/ och ly-
dha hans pipa effter/ Metropolitē vndantagandes/
och på thet han Storfurstens nådh någorlunda wille
igen recompensera och bewiisa medh sin tjänst / bödh
han honom till gäst. Och när han nu till honom gick/
befalte han sina Bōdhelcknechter / at the vnder
Måltidhen skulle drāpa alla Präster och Muncfar
som i hela Tlogården wore / och alt hwadh som vthi
Ryrckiora och Clōstren fans / bådhe Silff / Guld/
Perlor och Edlestenar / påbōdh han tagha sin toos/
och lāta vthi sin Skattekammar förwaras / hwilket
the och allesammans medh stoor grymheet efftera
komme / så at mächta ynkellighen haffuer warit ther
at see vppå. När Måltidhen vthe war / och thet
andra alt bestälte war/ som han påbudhit hadhe / lāc
han tå på sijdstonne spoliēra Metropolitens Clōster /
alt borttagha hwadh som ther fans / bådhe ljēet och
mycket/ och lāt honom sedhan före till Pinobånden /
och ynkellighen sträckia / at han skulle bekānna hwar
som han hadhe förwarat alla sina och Muncfar-
nas äghodelar / hwilket så snart ändat war / så-
dhe Storfursten till Metropolitē: Tu haffuer nu
nogh länge beklāde thetta Andeligha Embetet / och
leffuat i kysheet vthan hustru / iagh wil nu göra
tigh til en wāldidh Man / och giffua tigh een hustru/

Metropolita
Novogardi-
ensis dignita-
te sua exutus,
& omnibus
bonis priva-
tus, nefāda i-
gnominia af-
ficietur.

och lät medh thet samma föra til honom ett hwit
Stodh/ och sade/ at han thet skulle bruka för sin hu-
stru / befalandes strax sätta honom thet vppå medh
ett par lårffz byxor / och en elack tiortel / och föra
honom trin i om hela Staden/ hwar man til spott och
schlöje / medh sina Bodelsknechter / och sedhan på
samma Stodh til Muskow/ thet han rå vthi ett slem
fångelse ändade siet luff.

*Theodoro Se-
menov quid
contigerit.*

När thetta war skeede/ bleff sedhan en rikt föro-
nämlich Borgare / benämb Sedro Semenow vpspa-
nat/ som sig hade vndanstucket/ och til honom fram-
haffd/ hwilken han lät medh ett starkt Champe togh
binda/ och nedhsändia några timar vthi Elfsuen/ och
sedhan åter igen vptagha / hwilken Storfursten frå-
gade/ hwadh han vthi Elfsuen / när han så länge vn-
der watnet war/ seedit hadde/ swarade han: Trädis-
ghe Storfurste/ Jagh sågh at alla dieflar som äre vel
Laggasid/ vthi Tmensid / och sedan så många som ä-
re vthi Östersid / och vthi chenna Elfsuen komma
tillsamman / och wela bortröffua tina Siäl/ och fö-
ra henne til helwetes affgrund / Så swarade Stora-
fursten / Tu haffuer sagdt rätt/ lagh ikal bewiisa tigh
gunst för chenna tijn syn / och befalte honom strax
borthaffuas / och hans siter in til knän vthi en kettel
sättas / medh sinbhande heet watn / och thet vthi så
länge kokas och sinbhas / til thes han hadde bekände
hwar han hadde förwarat sina ägodelar / effter han
war en dräpeligh rikt man / och hadde vpbbyggd tolf
Klöster medh sin egen bekostnat. Och althensund
han så ynkelighen vthan någhon barmherticheet pina-
tes och kokades bekände han hwar han hade liggiana-
des 30. tusend daler godha besingar/ thet med Stora-
fursten

fursten rå gaff sigh tilfridz/ och lät honom intet mera
sedhan pinas vthan strax sampt hans brodher Alexi/
vthi många stycken huggas / och vthi Elfsuen kastas.

Såsom han nu alt effter sin willia och lust hadde
bestalde vthi Nogården / rändte han nu och til åwen
på samma sätt at handla medh the Plestowiter / och
drogh tigt medh sin gansta Rügzmacht / hwarföre
the i Stadhen sigh ynkeligen gäffuo/ och storligen för-
färade/ oc sig vet alla mätto fruchtade för hans stora
wredhe och grymheet/ och kunde ingen ting sigh före-
tagga/ vthan greto och sörgde/ doch när han rå kom/
gingo the honom alla samptligen emoot/ och föllo på
sina knä/ och framstälte på alla gatur för alla portar
thet han framdrogh/ Salt och Brödh/ och bådhe ho-
nom wara wälkomien/ the hörde honom alla til medh
hustru och barn/ och alt hwadh som the vthi sina föro-
mögenheet hadde: The hadde intet ägit/ thet hörde
honom til alt sammans: Han skulle thet anamma
och låta thet sigh behagga / the wore hans Tjänare /
Vnderfäter och luffägna Trålar/ för honom wele the
haffua ospart luff och blodh / och alt thet the ätte /
han skulle handla medh them huru honom tåkres/ the
stodhe thet intet emoot. Aff chenna ödmütka Bön
och tilbudna wälwilligheet / warde hans wredhe nå-
ghot lätet stillat/ och til någhon mildheet beweckt/ så
at han icke så gruffsamblighen handlade som i Nogår-
den/ vthan lät några få the aldrariktaste Borgare/
Munkar och Präster/ sköta och plundra/ och sedhan
vthi stycker sönderhugga/ och vthi älfuen kasta. Han
sköflade och två the rikaste Rycior som thet wore/
och lät alla Klockor bådhe stora och små bortföra /
som thet i staden funnos/ och drog thet medh sin toos.

*Plescovensi-
um inventum
pradens, quo
Principis ira-
tum animam
placatum.*

Tyranses mi-
serè & crude-
liter affligun-
tur.

Malutta Sa-
tellum Dux
à Tartari
cultello trās-
soditur.

Ingen Tyrā-
nu in intimū
Secretarium
perpetrata.

När han nu således vthi Plestow bestält hadhe /
drogh han til Stadhen Twer / och öfswade ther i lita
mårto ett gruffuelighit tyrannij på sina Undersåter /
som i Nogatden / så at han först lät skämma the föra-
nämsta Borgare hustrur och döttrar / och sedhan tas-
gha ifrån them alt thet the ätte / och slå theas män
ihjäl / så at och vthi then Stadhen war en stoor sorg
och gråt hoos hwar man. Ther sutto och i fångelse
19 förnämde Tatteriska Mursar / som han hadhe fått
vthi thet Tatariske kriget / them lät han oc allesam-
mans vthan all nådh ynkelligen slå ihjäl / ändoch the
sigh i förstone manligen wårde medh sina långa knif-
war / som the hoos sigh heemligen förborgat hadhe /
så at the stuo många aff hans Bödhelstnechter til
död / samt theas förman / Maluta Scurator / som
många menniskior ifrån lifwet til dödden hulpit hadel
och nu för theas händer dö måsteligk wäl kunde the
sigh icke heller the medh för then stora myckenhet
länge behjelpa / ty the wore strax af them kringhuarf-
de / och nederfablade ledh ifrån ledh / och sedan vthi
Kisken kastade. Han skonade icke heller sitt förnäm-
sta Råd och trogne Secreterare / som han hadhe A-
phanasi Wesomski / hwilken han alla sina hemligheter
förtrodde / vthan lät och honom ynkelligen huf-
flängia / och sedhan på en staka sättia / allenast för
thet en annan Baior hadhe honom falltelighen belu-
ghet / och sagde / at han hadhe warnat the förnäm-
sta vthi Stadhen / at the skulle packa sigh ther ifrån /
för än Storfursten the komme / så framp the wille
behålla lifwet. Men han lät sigh icke allenast
medh hans dödh äthnötta / vthan han lät och tagha
hans hustru / Söner och Döttrar / drängar och pjs-

1167

gor / öffner 60 personer / widh huffundet / och på sama-
ma sätt förskickas sin toos til then ytersta huf-
la.

Sedhan drogh han til Moskow / och soor alt for-
medh sin Tyranniska handel / och lät mite på wäghen
upsätta 18. galgar sampt allehanda Instrument bär-
dhe til at sludha och stekia folck / som han hadhe up-
tändt. Så och eliest medh eld och sindande watn /
vthi ketlar och pannor / at öffuermårtton gruffuelig
war / så at hwar man öffuer hela Stadhen sigh för-
färades / och lupo sin toos ifrån alt thet the hadhe /
och gömde sigh vndan. När nu sådant alt bestälte
war / drogh han nedh aff Slottet / medh sina öffu-
er mårtton många Mördare och Bödhelstnechter / vthi
fulla Rustningar / och togh alla Gatur in / och them
besatte medh sitt Krigsfolck / på thet han skulle
haffua platz och rum / och intet hinder vthi sitt
förehaffuande / medh slachtande och mördande /
och togh han thetta Tyrannij sigh före til at fulbor-
da på en synnerligh höghtidz dagh / befallandes på
Rådhuset tilpynta ett ståtelighe Gåstebudh / medh
Maat och allehanda kåstelighe Drycker / haffuande
des i sinnet at blanda vthi samma drycker förgiff-
ther medh han wille förgöra sitt förnämsta Råd /
på thet han sedhan thes beqwämmare kunde Stas-
dhen vthiplundra och fördärffua. Men effter
thet fans ingen som wille framkomma / och sådant
äfwentyr vthstod / redh Storfursten af och til i staden /
then ena Gatur up och then andra nedh / förmas-
nandes Borgarna och Menigheten / at the skulle
wara widh ett gott modh / och ingen fahra bära /
wiliandes them medh sina söta ord framlocka / Men
the

Theatrum lu-
tuosum &
miserabile era-
tum à ma-
gno Duce.

*Purgatio ma-
gni Ducis ad
populum, &
multi præter
spem liberati.*

the wille ingen troo sätta ther til / vthan bleffuo alt
stilla / och rörde sigh intet / och woro vthi stoor frucht-
tan och blyffuan. Ty the tändte altydh på them som
woro mördaße vthi Tlogården / Årwer och Pleßow /
och hwilken ynkeligen ändalydt the fingo / och at vps
på hans tyrannij war ingen anda. Doch gingo the på
sidstone tilsamman / och rådhslögo sin emellan / hwadh
the skulle i thenna handelen tilaga / och beslute så sin
emellan / at the skickade til honom några gambla vth-
leffuade män / til at see huru them i händer gå skulle :
Och medan han bewiste sigh emoot them swåra guns-
tigh och nådigh / begynte och the andra småningom
framkomma / och sigh bewissa / at försländingen bleff
på sidstone så stoor / at marcken intet kunde tilräckia /
utan alla hwestaken wordo oc full / hwilket när Stora
fursten sågh / stegh han fram / och talade til hela Men-
nigheten / sågandes : Käre Vnderfåter / thenna dagh
som nu är vpläst / är edher worden en önslande lyck-
saligh dagh : Ty effter såsom i allesammans åre döms-
de och condemnerade til döddhen / haffuer iagh dochligt
wål på thenne rima beslutet / at låta eder weder faras
nåde / och skändia edher lifffuet / doch wil iagh lytwål
framhaffua mina förrådhare / och låta them för edhra
ögon straffa / och sin förtänta löön bekomma. Medh
thetta taal wille han beweta och inbilla Menigheten
at hon vppå hans förhaffuande intet skulle vndra /
vthan giffna sigh tilfridz / och thet låta sigh behagha
hwadh han gjorde / och gaff medh thet samma 200.
fångar löse / och badh them gåå hwart them syntes.
Sedhan begynte han vppå sitt förhaffuande mord /
och befalte sin Secreterare vplåsa ett Register / vthi
hwilket the ras namn woro antecknade / som han wil-
le aff

le aff wågen haffua och dråpa låta / hwar ibland war
hans öffuerste Canzler / benåmd Ioan Michaelenitz
Wiskowati / som mycket gott vthi Landet hadhe vth-
rättat / och troligen tiänt. Han war then första som
på plazen framhaffdes / och bestyktes för förräderij /
lyta som han hadhe stämplat medh Konungen i På-
len / Turcken och Tataren / och them tilskrifuit / at the
skulle komia och intraga Slotten / och fördärffua Lan-
det / och effter nu sådant war vppenbart oc kunnigt /
måste han och nu för then skuld ljdha sitt förtänta
straff. Men Canzleren som vthi ingen saak skeldigh
war / swaradhe driftigt och frjmodigt / at sådant al-
drigh skulle bewisas / och kastade Storfursten före
hans stora Tyrannij / at han så många stora och för-
nämsta Herrar hade låtit hemligen och oskyldigt för-
göra och ihjålslå / lyta såsom the hadhe trachtat effter
Riket och Regimentet / thet så aldrigh vthi någhon
Sanning befans / thet öffuer Storfursten swårlighen
wredgades / befalte strax honom til at rätta / thet the
och intet församade / frågandes honom medh hwadh
död han döo skulle / Så befalte han at alla hans Hof-
tiänare skulle skära hwar sitt stycke af hono / så sprang
then ena til och skaar hans högra öra aff honom / then
andra thet wånstra / then tridie läpparna / then fier-
de ett finger / och så alt bort äth ledh ifrån ledh / thet
aff han swårlighen püntes och plågades / på sidstone
sprang och en Secreterare til / och skaar hans heemli-
gha ting ifrån honom / thet aff han sedhan strax döda-
de / oc intet mera så püntes / hwilket Storfursten för-
erödte / och effter han sågh / at han thet aff blef dödh /
wardt han på samma skriffuare wredh / sågandes ho-
nom hafua förbund och Conspiration medh Canzleren /

*Falsæ accusa-
tiones in Can-
cellarium
Principis.*

*Crudelo sup-
plicium quo
indignè affe-
ctus Cancel-
larum.*

at han honom således tiänte/ at han så hastigt blef sin pina och marter qwitte/ oc icke länger plågades/ therföre så skal en nu thet samma anten vpåta/ thet en af honom skaar / eller och en skal dö then samma dödh/ hwilket när han sågh / at intet annat vppå färde war/ än at han iu thet ena göra måste / therföre togh han til och åth samma stycke vp och frelsade sitt lifff. Sedan han förnam at Cantzleren dödh war/ och nu ingen marter mera achtade / lät han lösa hans Leuamien ifrån stäcken / ther widh han bundet war/ och huffuudet affhugga. och kroppen i styckewis sönderhugga. Ther effter lät han tagha ifrån hans hustru alt thet hon hadhe / och sködt henne vti ett Clöster. Hans Son förstickade han vthi onådhe/ och lät skämma hela hans Grwelmben.

*Thesaurarium
et equorum ma-
gister magni
Ducis ad ne-
cem miserri-
mè rapiun-
tur.*

Effter hans dödh lät han sedhan framhaffua sin Statemästare och Scalnemästare/ och them på samma maner fast binda widh två pålar nakna/ såsö Cantzleren / och them först begiuta medh ys / sedhan medh siudande hett watn / så at både hudh och håår afgick / och them ther med så länge plågade/ at the dödde. På samma sätt lät han och döda sin egen Kock/ så at han först lät skära ifrån honom hans heemligheet/ och sedhan vthi stycken sönderhuggan.

*Crudelis mors
ducetorum no-
bilium è car-
cere deducto-
rum.*

Effter honom lät han och framhaffua några andra förnämliche Herrar af sitt Rådth / oc lät them och ther bredhe widh halshugga. Til thet yttersta/ lät han och vthtagga af fängelsset/ 200 Adels personer/ och föra them vth på plazen / och lät them alla ther vthan någon orsak / oskyldigen nederkugga. När han nu chenna daghen / nogh sigh aff Blooth måttat hadhe / gick han til Slottet igen/ och gick han först in vti

in vthi Statemästarens hws / then han hadhe rättat lätit/ och fan hans hustru mykit förlande och bedröfft/ nae öffuer fins mans dödh / hwilket när Storforsten förnam / lät han strax tagha henne fatt / och sättla henne naken medh blotta rumpan vppå ett håårreep/ som war bundet emellan två wäggjar/ och befalte sina elänare så länge henne ther vppå gnida och draga/ at blodhen vthran/ och köttet bortgick in vppå bara benen/ til thes hon måtte vppenbara fins mans skat/ hwar öffuer hennes dotter/ som icke war mera än som 15 åhr gammal / och ther til öffuermåttan bejeligh / ynkeliighen ropade och qwidde / Swarföre han då och befalte / at hon skulle strax framhaffuas til samma straff / ther öffuer hans äldste Son Iwan sigh ynka- de / och badh honom at han skulle skändia honom samma Jungfru/ thet han då gjorde/ och bleff så hon ther ifrån förlostat. Tridie dagen ther efter/ lät han samla alla the döda kroppar tilsamman/ oc föra vti om staden/ och kastade them vthi ena groop/ som til them gråswin war. Men han gaff sigh intet heller ther med tilfridz/ utan lät några dagar ther efter vptaga 80 af the dödhda mäns hustrur / befallandes them allesamman kastas vti ålfuen/ oc ther sin hwilekammar hafua.

Såsom nu hwar man sig fruchtade för ett sådant o- meniskeligit tyranniskt regemente/ och at ther på ingen ånda war/ samlade sigh tilsamman 150 Batoner/ i then acht och mening / at ryma vndan hans tyrannij in vthi Pälén / Men thet warde vppenbart / och the bleffuo alla igen hämprade/ oc strax bundna/ och ned- kastade vthi diupa lortuggha skarnpuffar / såsom een kastlebroo hade warit giord/ och lät öffuer them medh sina hästar så länge rydha och springa / at the döda de / och man intet annat see kunde än lort och skarn.

*Impudens &
crudelo faci-
nus in uxorem
Thesaurarij.*

*Muschowia le-
co pontu dispo-
sit & inter-
fecti.*

Theras Zustror/Barn och Tjänare/lät han allesams
mans vthan all Tådhe dråpa och ihjälslå / oanseede
at them intet witterligt war/hwadth theras Mån oc
Hertar i sinnet hadhe.

Han skonade icke heller sin egen Kōnigliche broder/
Andas Georgi/ som war en from/ åhrlich och vprich-
tigh man/ och effter han sågh huru Storfursten hans
brodher tyranniserade/och sötte altydh lågenheet och
tilfålle/til at få någon orsak igenom hwilken han kun-
de stilia honom ifrån lifuget oc alt thz han åtte/wach-
tade han sigh thet bästa så länge som han kunde/doch
halp thet lyfwål honom intet/ Ty han lät heemligen
beställa på sidstonne två ogudhachtigha menniskior /
som bekānde och angoffuo/ at han icke allenast trach-
tade honom effter Regementet / och talat på hans
åhra och högga Tåmpn / och honom vthi alla mātto
försimådeligen injurierade, vthan hadhe och hans Un-
dersåcer rådt och förmaant til mutation och vproor/
och stilia honom widh Regementet. Thersfore Stor-
fursten och aff thessa vpdichtade lögner och falska or-
saker / befalte sitt förrådiska parti at the skulle taga
hans broder fast/och föra honom på Slottet/hwilket
the och strax efterkommo/Men när han sågh then twi-
wa hopen komma i sin gård/bleff han så rådd och för-
fårat/at han togh refugium vthi sin Gemåhls Kāmar/
cut the fast effter trångde/och togo honom widh hala-
sen/och gāffuo honom mång hugg / och halp intet at
hans Gemåhl war emellan / bitterlighen ropade och
greet/och sigh ynteligen i alla mātto hadhe/reess sina
klāder sönder/ och baoh at the skulle föra henne medh
sin kōos / såjandes sigh haffua en Kēdh sinom Mān
sworit/tā hon medh honom wigdes/ at hon medh ho-
nom

Georgio, Ma-
gni Ducu fra-
tri struuntur
infidia.

nom wille vthstå ondt och gott/ och medh honom leff-
ua i nödh och lust/Men thz halp heñe intet/ hon māt-
ste blifua qwar i huset och han fördes vp til Slottet.
Som han nu för Storfursten sin Brodher kom / be-
falte han strax bödlarna / at the hōns pina och strā-
ka stulle/thet hårdesta som the kunde/ menandes ho-
nom strax för then stora pinan oc sweda som han ledh
och vthstå mātste/ skulle bekānna thet han aldrigh ha-
dhe tåndt/och Storfursten honom vppå dichter ha-
dhe / på thet han för Menigheten skulle synas haffua
een råcmåcigh orsak til thet han gjorde. Men Bro-
dheren wille thet ingalunda göra/oanseede thuru hårt
han pūntes/vthan badh at honom skulle bliffua vndt
och effterlåtet/ nu på sitt yttersta något lūtet at ta-
la/och medan thet honom loffuades / at han skulle få
åa hwadh han wille / warde han tā aff sina band vp-
löst/tā vphoff han sijn hand / sampt the strick oc band
som han hade warit medh bunden/och wūste them för
menige man/och sade: J Manhaffteige Drūgzmān/
seer vppå then kostelige ornat och prydnung/ther med
edher Landzfurste är nu stofferat och betlādd / hwil-
ka migh aff ingen fiende/thet migh myket berōmliga-
re wore/ āre vppālagde/ J haffua fångat edher egen
Furste och naturlighe Arfherre / och gjorde honom til
en lifsegen trād / thz lagh doch intet hafuer förtiānt/
vthan alt gott förskyle. Men lagh låter thet nu alts-
ammans fara/och bedher a. lenast een Bōn aff eder/
så frampt at thet åndelighen Storfurstens mins bro-
dhera befallning är / at lagh döo mātste/och han effter
mutt blod tōrtat/sā görer tā snart en ånda med mig/
at lagh så swårigen icke må pinas/eller thet i icke wole
lāggia edher hand vppå migh/sā gifuer migh en Sabel

21 a 14. vthl.

Georgij fra-
tri Tyranni-
ad carnifices
& circumsta-
tes vehemens
& intrepida
oratio.

vthi mñ hand/at lagh thet sielff vppå migh må fulla
borda/som i rå haffua sworic at wela thet göra effter
Storfurstens befallning. Men effter han intet aff
thetta hoos them kunde förma/wände han sin Bön
vthi een förmaledelse/och sadhe: Wålan/så önskar
lagh idher ogudhachtighe menniskior/at Guds skal e-
der straffa/och edher en sådan ändalvcht förlåna/så-
som i andra vthan skal och brott haffua Tyranniske-
ligen låtit bekomma/I haffua tilförenne edher medh
inbördes blodh noghsampt besmittat/och the ypper-
sta Herrar i Landet förmodat. Jag/som nu är igen/
thet yttersta slachtelamb/och nu och aff edher måste
vpoßfras/önstar edher alla til at brinå vthi helwets
affgrund/och at på edher olycka/mätte ingen anda
bliffua/och at i måtte förachtade/och vnder fötterna
trampade warda til ewigh tjd/ falla för edert egit
Swärd/och at i mera igenom inbördes vproor och
twebråcht måtte fördärffuas/ån som aff fienderna.
Sedhan wände han sigh til Bödlarna/ropandes/at
the skulle nu intet länger tößfua/vtan honom pina oc
plåga/thz måsta som the kunde/thz the sig intet för-
sumade/vthan stucco och högggo honom strax ihål/
ther widh han icke en gång suckade/vthan frjmodigt
som en manligh Rrügzman dödde/och sin anda vpo-
gaff. När hans Gemåhl nu sådant sporde/samlade
hon sina bästa håffuor/gull och penningar samman/
willandes thet med sölia skydd och förswar hwar hon
kunde/Men hon kom intet långt/vthan bleff strax
aff then tyranniska hopen vpsöct och igenhåmptat/
och bleff til håån och spott/then ena gatun vp then
andra nedh förd och slept/til thes the fastade genne

Vxor Georgij
capitur & in-
terfetta in
flumen abjec-
tur.

vthi

vthi åån/och thet förgiorde/och Storfursten togh sea-
dhan til sigh/alt hwadh som thet fans bådhe löst och
fast.

En tjdh gjorde han och sin Gudztjänst vthi A-
lexanderste Slåboden / medh sådan Bön och Guds-
fruchtigheet / at när han vthgick vthur Rycklan / in-
vthi sitt Palatz / låt han mörda och ihållslå 27 perso-
ner / vthan all skuld och brott / såsom många flera / Oc
effter på samma tjdh en förnämligh Herre aff hans
Råd / benåmd Teletorski / icke war tilstådes / vtan
hema i sitt Herberge / och hadhe en hoop gäster hoos
sigh / och wille gärna wetta hwadh som Storfursten
hadhe för händer medan han war hemma / och skickade
sin tjänare vp til Slottet / thet efter til at förfara /
Och medhan Storfursten bleff honom warse / låt han
hons strax til sigh hånpta / frågandes honom hwadh
hans ärende war / och hwem honom hade vthskickat /
tå svarade han / at hans Herre Teletorski hadhe ho-
nom skickat / til at förspöria hwadh H. M. hadhe
eil at göra / hwilket strax han förnam / sände
han effter honom / samt alla hans gäster / och låt
them strax vthan någhon enskyllan / pina och
sträckia / fråghandes hwar effter han hadhe skickat
sin tjänare vth til at spana hwadh han gjorde / och
hwadh för ett Gåstebudh the hadhe / och hwadh
the om honom talade / huru the wille honom förrå-
da och förgöra / thet war honom nu altsammans vpo-
penbart / thet skal nu vppå them sannas och fullbor-
das / ec halp intet huru the sig wille enskylla / vtan blef-
uo i så måtto ifrån Sträckiebånden hade / vti flera
tilaluchande torn / thet the ynkelligen ändade sitt lif.

Religionem
suam magnus
Dux innocen-
tium sanguine
sanctificat.

Quid accide-
rit Teletorski
qui inquirere
voluit, quida-
nam ageret
Magnus Dux.

Och

Och torde sedan ingen effter then dagh Rida sin til-
nare vp til Slottet/ och låta frågha hwadh Storfur-
sten gjorde.

*Palatino Sta-
ricensi Tyrā-
nis propria
mann auricu-
lam abscedit.*

På en tids hände och/ at Woïwoden ifrån Sta-
ris/ Boris Tatishow/ wardt kallat til Storfursten ef-
ter Middagsmåltiden/ och när han kom til honom/
satt Storfursten widh Bordet/ och hadhe lagdt then
ena handen vnder kindbenet/ negh och bugade han för
honom på theas sätt/ thet aldrasdmukteligaste som
han kunde / och önskade honom mycken lycka och wäl-
signelse/ thet til Storfursten tackade honom oc sade:
Min Son Boris / tu haffuer altids varit migh huld
och troghen / och för then skuld en förähring förtiänt
aff migh/ kom hjert närmare til migh/ och när han så
gick til honom/ och nedhböggde sitt hufvudh / drogh
Storfursten sin knäff vth/ laar medh sin egen hand
thet ena öra aff honom / thet emoot han intet knor-
rade/ vthan ödmuktelighen tackade för then stora be-
nådning han honom hadhe bewijst/ och önskade honom
alt gott för thet han sådant medh egen nådighe hand
giordt hadhe / til hwilken Storfursten sedhan sadhe /
ragh på thesa tids thenna litla förähring til godo /
på en annor tids skal tu bekomma en större och bät-
tre.

*umenta ad
canem & fe-
lem usq. mem-
bratum occisa
& dissecta,*

En tids hadhe han och vthskickat två Walorer
medh några hundrade man / til at dräpa och förgöra
några förnåmligha Herrar för blotta misfanciar al-
lena / och lydde theas fulmacht som them war giff-
nen / at the ingen aff them så många som aff samma
slächt wore/ hwarken Män/ Barn/ Qwinnor/ tjänare
eller bönder / sampt hästar och säå / katter och hun-
dar/ gås och höns/ ja fiskarna som i watnet wore/ skul-
le för-

le stona/ vthan ale förgöra / i stycker hugga och vth-
rota/ och husen förbränna. Och medan the nu så grym-
meligen efter Storfurstens befalning handlade/ drä-
po och ihjålslogho/ komo the och på sidstonne vthi ett
hus / vti hwilket lågh ett wackert deghligt dñe barn
vthi een Wagga / hwilket sigh medh löye och äthåff-
nor så käriligen stälte/ at thet war them omöjligt at
the kunde samma barn dräpa/ vthan bleffno både en-
se om råd / at the wele samma Barn leffua låta/ och
thet förroligen en aff sin Slächt giffua til at upfo-
stra. Sedan som the nu thenna tyranniske befalning-
en hadhe effterkommet/ och skulle draga til Muskow-
igen/ och göra sin Storförste Relation oc bested/ hwad
som the vthrättat hadhe/ äro the bleffne så förskräck-
te/ at the haffna sigh befruchtat / at thet måtte vth-
spridas om samma barn/ och the sedhan komo om läf
och leffuerne/ fördriftade förthen skuld sigh sådant in-
tet til at förböla / vthan vppenbarade thet för Storfur-
sten/ biddandes nådh och förlåtelse.

Storfursten som war en gammal Råff/ stälte och
förhölt sigh / lika som han och thet medh hadhe ett
medhligdande/ och at the thet vthinman hadhe giordt
wål och rätt / och begärade såsom Herodes / til at see
samma barn/ och thet tilbida/ hwilket och sedde/ och
när the thet framboro/ togh han thet vp i sampren/
thet halsade och kyste / och hadhe tusend frögder thet
medh / thet aff the två Walorer aff hiertat gladdes/
och intet annars meente / än at the vthi thenna saken
hadhe giordt rätt och honom til behagh. Ty thet är
gemeenligen alla Muskowiters art och wahna/ at när
the sigh wånligen anställa/ och sigh lufsligen bewija/
anten medh ord eller gärningar / så följer strax thet
Bb effter

*Herodiana a-
stutia & cru-
delitas.*

effter stor olycka och moorgång. Twärt om / när the hora / poeka och snorcka / är medh them mindre fahra / oc stå intet så mycke til at befructa som aliest / låka som thet skeer medh Pardeldiur och Apinior / för hwilka the fructa / och ryma vndan högde vp i the längste trä som the siina / oc sig ther för them thet bewara / hwilket när the Pardeldiuren see / lägga the sigh nedh vnder samma trä / och stracka alla fyra föter ifrån sigh / och draga andan til sigh / låka som the wore döde / ther öffuer Apinerna glädias och springa nedher aff träan / och högeligen triumphera / menantz des sigh haffua öfuerwunnit sina fiender / och då wara da the först aff them sönderreffna och dödade / såsom offra är skeedt aff the Mussowiter / när the haffua giordt Fredh och Stillestånd medh sina grannar / äre the då aff them alsom gruffueligast öfuerfalna oc anfåttade.

Ewen så skedde thet och nu mehh thessa Balorer och spådhä barnet / at medan the sågho Storfursten wara lustigh / meente the sigh ther vthinna haffua giordt wäl / Men för än the såghe sigh om / sprang han til en knuff / och stack thet meenlösa Barnet tree gångor in äch hiertat / ther öffuer thet och strax vthi hans händer dödde / oc kastade thet strax vthi igenom fänstret / hwilket hans hundar och biörnar sedan vthi hans åsyn sönderreffuo och vpåto / Balorererna lät han strax medh thet samia qwartera och sönderhugga.

Magnus Dux
tanquam sum-
mus sacerdos
rem sacram
peragit.

Effter såsom nu thenna Storfurste hadhe bedrif-
wit stort mord och tyranni / så wäl på sina egna Vn-
derfåter / som på sina fiender / begynte the honö på sids-
stonne ångra / och wille göra boot och bättring / och
gick vthi Tyrckian / och hölt sielff Messa låka som en
annan

annan präst / vthi alla the Ceremonier som the bruka /
och bewiste sigh swåra from och Gudhfruchtigh / aff
ett Phariseiskt och skrymtachtigt hierta / effter han
medh sina Gudheligheet intet söckte Guds ådra och
Sörsamblingenes bästa / vthan trachtade mera sedan
än som förr / effter oskyldige menniskiors blodh oc vn-
dergang / och togh ett gruffueligt ohörligt Tyranni.
före / och bedreff thet först på sin bästa och ypperste
Ärghögffuerste / benämd Pieter Seremeta / som sigh
på alla togh och resor wäl oc manligen hadhe bewist /
och nu warde för honom fallteligen belugen oc angif-
wen : Then samma lät han tagha fast / och för sina ö-
gon vthi stycken hugga / och hans föter och händer
subtiligen binda vthi ett hwitt lätelådhe / och sticka
de thet hans hustru til en synnerligh föråbring. Sam-
maledes handlade han och medh en förnämligh Herre
ifrån Polen / Petro Bicouio / som han hadhe fången /
och lät halsbugga / och hans huffuudh sigh förebara /
när hans måltidh stodh / och sattade the vti sina hån-
der / och bestådade thet grant / och drest ther medh öf-
uer måltiden sitt gäckery oc narrespeel / låka som han
en synnerlig mandom hade bewist med ett döde man-
huffuud / som han emot all rätt ochristeligen hade af-
hugga lätit. Huru gruffligen oc tyranniskeligen hä haf-
wer hädlat med en Slesisk Adelman / som hett Alber-
tus Beso / är oc nogsame kunnigt. Ty af honö kunde hä
sig icke förr måtta / när hä war vttagen af fångelse /
för än hä hade lätit först sticka både häs ögon vthi / oc
sedan alla hans ledamoter sönderbråka / oc så hufuudet
afhugga. Men på the hä icke allena sådant straf skulle
vstå / befalte hä strax honö til fästap / några 100 på-
ler aff Sängelse vttagas / förgöras och halsbuggas.
Ty strax the Polenske sändebud wore af lådet dragne /

sermeta in
frustra disse-
catur, pedibus
mambusq; ad
uxorem tras-
misit.

Bicouius capi-
te truncatus
perit.

Albertus Beso,
crudelissimo
mortu genere
affectus.

öffuade han thetta tyrannij / ja han lät och af fångarna två oc två binda med starka band och hampetogh till samman / at the skulle slå och kām på medh hwar andra / til thes the bådhe dödde / at thet haffuer gruffo meligit varit på seende / så at Dödharna sådant intet mera aff ynkjamheet haffua kunnat see / vthan begäfswo sigh thet ifrån sin loos / hwilka han strax lät hämta tillbaka / och på synnerligit sätt slachta / som war oc ett synneeligit märcke och teken til hans onnemiskelighet / at the som thet göra skola / thet widh både trötades och ångslades / och måste nu samma straff vthstå / som the på andra öffuat hadhe.

Rutheni mandatu Principis ob mactratum vitulum com-busti.

När han lät förbyggja och förbättra thet Slotet Arol / som emoot then Litowske grängen är beläget / lät han them som thet på arbetade / så försmächta och vthungra / at the nödhgades gåå til och slachta sigh inbördes / och äto hwar annan vp / Men the som Menniskio kött icke förmätte at förtära / vthan thet wid blygdes oc stygdes / the gingo til oc at slactade en kalf / thet medh the wille thetas hunger stilla / hwilket när Storfursten wetta fick / lät han them som kalfue kött hadhe ätit / allesammans till aska förbränna / och kasta askan vthi strömen / men the andra som Menniskio kött hadhe ätit / blefuo för thetas synd frij gjorde. Ty hoos them achtades större synd äta kalfsua kött än som menniskio kött.

Scriba propter lucium quem dono acceperat, submersum.

På samma tidh hände och / at en bonde gaff en Canglq skriffuare een wäldigh stoor Gadda / för ett breff som han på hans wägnä skriffuit hadhe / hwilket en Muncf sågh som war skriffuarens owän / thet före och samma muncf skyndade sigh til Storfursten / och berättade / at samma skriffuare lessde så träseligen som

Scor

Storfursten / och hadhe altidh större och bättre Sittar på sitt bord än som han / hwilka han fick / och fikta lät vthi Storfurstens siögar och ålffuar / och gör thet medh altidh stora Gåstebudh och sina medhbröder / Swarföre han och då strax bleff hämptat / och gina st aff honom dömd / at han skulle dö / intet achtandes hwad han förebär / eller huru han sig emot honom wille försiwara / vthan befalte strax at han skulle bindas både til händer och fötter / och kastas vthi strömen / oc thet fikta och äta både stora och små fiskar / aff hwad slagh honom löste.

Och effter såsom han hade ingen försyn til at plåga / mörda och dödhä sina Underfäter / vthan någon skuld och brott / Laga doom och Sentens / Så förskonade han icke heller sina Förstinnos Gader / then fro me gamble Tweriske Fursten / vthan lät oc honom ofta / när han hadhe honom til gäst / slå medh wäldiga starka kniplar : ofta lät han honom naken vthelåda / och föra och fösa honom heem i starkesta winteren : Ofta lät han honom vppå sträckebanken pina / at han skulle bekänna hwar han hadhe förwarat sina ägodelar. När han då heem kom / war han lätwäl intet för honom säker. Ty han måtte då steta inne såsom vthi ett fängelse / oc lida hunger och törst / ty han hadhe lätit binda widh hans port 4 starka biörnar / hwilka them som maat til honom boro / ifrån hans stufu förhollo / så frampt the icke hade welat af biörnarna bliffua ihjälressne. Samma biörnar plågade han och släppa löds vppå folket / thet som the tiotast församblade woro / anten när the woro vppå Torget / eller och när the skulle gå til Ryckian / som esomstast beto oc resadde många menniskior ihjäl / thet öfuer han gaff stora

Qualem gratiam facere suo magnus Dux exhibuit.

Detestabilis Duci ludus & inhumana voluptas cum hominum interitu coniuncta.

B b iij

Stratten

strattelöfgen til / och sadhe / at han och hans Son ha-
dhe til ete sådant spektakel stoor lust och glädie. När
ther öffuer klagades / at barnen underfundom ther la-
genom hadde mist sina Föräldrar / och Föräldrarna
barnen / hustrun Mannen / Mannen hustrun / lät han
giffua them några penningar / och befalte them bliff-
ua tilfridz / säjandes / at the menniskior woro för lyck-
salighe achtade / som således dödde / at han och hans
Söner hadde frögd och lust ther aff. Han öffuade el-
lest offta thenna samma Biörnasticht om Winteren /
när han war i Moskow / oc han kunde see vth på isen /
aff sin kammar / så lät han många fångar vthföra /
som woro ynkeligen aff hans biörnar ihlälteffna och
vpättna. Vppå en tjd befalte han och at en förnåm-
ligh Baior skulle insömas vth ett Biörnastin / och sö-
ras så vth på isen / lika som han hadde varit en stoor
Biörn / och sedhan släpte han vppå honom sina stora
Stalhundar och Doggor / hwilket intet annat wiste /
än at thet hadde varit en Biörn / och samma Men-
skia ynkelighen vthi många stycker sönderreffuo / ther
aff han så frögdades / at han icke wiste vppå hwilken
foten han wille stå.

Soos thenna gruffueliga och förfärliga Tyränen
haffuer aldrig ingen menniska varit säker / oansædt
at hon haffuer platt intet om honom talat / hwarken
ont eller gott / eller och honom så högt resat och vp-
högd / at intet högre eller bättre see kunde / thz haf-
wer varit hoos honom lika achtat han skulle ther til
när thet honom så behagade / och måste offta thet see
thet som han underfundom om natten drömde. Vthi
Sängelsat hadde en förnåmlich Herre några åhr för
lögn och falsk angiffning suttit / oc wiste icke på hwad
sätt

*Nobilis ursina
pelle involutus
cantus dila-
cerandus obij-
ciunt.*

sätt han kunde löds bliffua / tänckte han så medh list
och lämpa komma sigh ther ifrån / och sade at han ha-
dhe Storfursten något sonnerligt til at säja / thz an-
liggiande war / hwilket när Storfursten fick weta / lät
han honom strax aff fängelsat til sigh vphämta / och
frågade honom hwadh thet war han honom säja wil-
le. så swarade han : Allernådigste Storfurste / thet
hände sigh / så iagh lågh och sof vthi tornet ena natt /
drömde iagh en dröm / lika som iagh hadde varit vthi
een stoor ödesmarck / och wandrat igenom fremman-
de Land / så syntes migh Konuggen i Pålen möta / oc
som iagh honom tillsporde / hwarföre han så bedröff-
nat vthi thenna wilfarande marcken omfoor och rees-
te / swarade han migh : Iagh skal och måste iämmerli-
gen dö / och måste alt in til min yttersta ånde så wil-
le här omkring wandra / och migh göma och förbär-
ga. Ty på sidstone warder migh doch Storfursten
vthi Moskow fångande / och mitt Konungarike inta-
gande / och ther öffuer regerande. Thersföre tänkte
iagh at tu öffuerwinnelige Keyser / betydtes igenom
thenna dröm / och at tu bekommer een ny hårligheet
och Maletett / och högsta macht vthi thz Konunga-
riket Pålen.

När som Storfursten nu thetta taal hade vthört /
befalte han at mästermannen skulle föra honom vppå
Sträckebånden / på thet han Sanningen om thetta
hans taal förfara wille / oc sade : Säg nu migh skäl-
m hwarföre tu thenna lögn haffuer vpdäktat : oc hwil-
ken aff Gudharna tigh haffuer sådant vppenbarat /
Ty wij wetta / at ingen Gudh håller sigh wärdigh til
at tala medh någon syndigh menniska här på iorden-
ne. Såsom han nu så hårde pinat och marterat wart /
och

*Somniorum
durus & hor-
ribilis inter-
pres magnus
Dux Musco-
viensium,*

och then swära pina intet kunde länger vthålla / be-
kände han at han samma dröm aff sigh sielff vpdich-
tat hadhe / på thet han kunde ledigh bliffua / så swa-
rade Storfursten: Thet må så vara / tu haff-
uer nu nogh lüdt för tin dröm / therfore gåå nu på
nytt igen til ett gambla Hårberge / och bliff ther så
länge / til thes tin sålsamma dröm bliffuer sann / så skal
tu bliffua mitt förnämsta Råd / och iagh wil så åhr-
ligen betala och wedergålla tin stora pina som tu vth-
ståt haffuer / så at tu skal haffua orsak til at tacka
migh.

*Magnus Dux
cucullatus san-
monibus &
facetiosis
hellaonibus
operam dedit.*

När han icke öffuade Tyrannij / öffuade han my-
cket speel och lättfärdigheet medh sina narrar och gä-
kar / och skämtade swära grofft medh them / och the
medh honom / så at han högeligen öffuer sin måltidh
på en förtörnades / at han lät taga honom fast oc hål-
lan / så länge han togh til ett stort heet gröfsaat / och
lät gröten rinna emellan skiertan och kroppen / at hu-
den aff honom gick / oc han föll nidd på gälffuet. men
han gaff sigh ån så intet medh thet skämtet tilfr dz /
vthan togh til sin maatknyff / och stack honom i hal-
sen een stoor skärma / och befalee honom vthföras / the
honom så strax ångrade / och befalte sin Doctor och
Balberare at the honom lätia skalle / och igen til hål-
san förhielpa. Men när the kommo och hadhe honom
beskådat / sågo the at honom stodh intet til at hielpa /
och gingo in til Storfursten / och sadhe honom swar /
Allernädigste Kaysar / Gudh giffue tigh helsa oc sund-
heet / han är reda dödh. Gudh Alzmechtigh och tu
Storfurste / åre mächtige til at stilla en widh lüff och
blodh / Men wij förma honom thet icke igengiffua /
ther til Storfursten medh ett slatt löse swarade: Swi-
sigh

sigh så then hund / och fari sigh wål / medan han icke
sielff wille leffua.

Såsom han nu en lång tidh een wederstyggheligh
grymheet / så wål på sina egna Vnderfäer / som på si-
na fiender brukade / och hans Krighh sig en träffue-
tegång / så at han bleff aff Konung Jahan then Tri-
die i Swerigie / och Konung Staffan i Pälän / medh
wäldiga hand vthaf Lifland förlagat / och miste måna-
ga Slott och Stådhher vthi Ryfland / så at på ingen
thera sidhan aff them wardt någhot försumat / ther
medh the kunde göra på honom / hans folck och land
stadha / och drogo aff och til i landet / medh mord och
brand hwart the wille / ofskadda och oplagade / och the
Muskowiter saghe vthi hwilken stoor fahra the swäfs-
wade / och ingen ånda eller vthgång förmarcke vppå
theras iämmer och ålendigheet / oc ther hoos betänk-
te / huru många aff theas bröddher woro ihjäl slagne /
huru många bortfångade / theas barn oc tjänare för-
mordade / theas hustrur och Dötrar skände och
krändte / så många Slott och Stådhher komne vthi
fiendens wäld / them vdbantagandes / som woro vp-
brände och förbräffnade / och nu rådhlös wore / oc in-
tet wiste hwadh the skulle göra / ey heller torde them e-
na sigh vppenbara för then andra / för Storfurstens
tyrannij skuld / at the icke af honom skulle blifua för-
tänckte / at wela sliffa och vpwäckia vproor / myte-
rij och oenigheet i landet / doch sattade the likwål på
sidstonne ett medh / och församblade sigh måste par-
ten aff Rånserna / Bajorerna oc Krighsfolket / vthi Wo-
lodimer / som näst medh hwar andra gränzade och
bodde / och låto giffua Storfursten tillkänna / at the
woro beredde til at waga lüff och blodh för theas

*Svecus & Po-
lonus magno
Duci plurim
mas arcas eri-
piunt & Mu-
scowita ma-
gnum timo-
rem incutunt.*

*Ruthenorum
oratio ad ma-
gnum Du-
cem.*

Cc

Såder

Gäbernesland / och sigh emoot honom wile förhålla
 såsom trogna Manhaffte Uundersåter / och talade
 Storfursten til widh chetta sättet : Allernådighste
 Storfurste/ wij haffue nu vthi någhra åhr medh grä-
 tande tårar/ anseedt wårt käre Gädherneslands stora
 betryck och undergång / och thes emellan trycker och
 tränger fienden oss på alla sidor/ trampar wår Reli-
 gion oc frih3 under fötterna/ bortfångar wårt gamla
 Krigzfolk/ ihjälslår the unga/ slår wåra hustrur
 och döctrar/ vthdöddher landet/ fördärffuar Slott och
 Ståddher/ så at wår gamla Dygd och Mandom vthi
 Krigzaker aldeles förswiker/ och hållom nu för åhr-
 lighare at löpa och ryma / än som hålla tilhopa / och
 göra fienden moostånd / och hielpa til at vndsätta oc
 förswara wåra medhbröder/ och medh åhran dö för
 wårt Fosterland. Wåre fiender forstå thet wäl/ at
 ett försameligt folk/ som icke hafua sina saker i gran-
 na acht/ står lätt til at öffuerwinna/ therfore the oss
 försmåda och bespotta/ oc lee åch wår olycka och un-
 dergång/ och förflia oss thes frimodigare: Men
 thet wij nu medh en församlat enigh Krigzhår dro-
 gho them emoot som manhaffte Krigzmän / kunde
 wij wäl the stälta och högfärdiga fiender dämpa och
 nederläggia/ hwar til rå oss förmanar wår Christeliga
 Religion och Gudz tjänst : wårt Gädhernesland thet
 samna aff oss oc ållar oc fordrar/ ja wår landz rätt och
 fröheet/ sampt hustrur och barn / wänner och frän-
 der twinga oss thet til. Oc effter wij nu til thenna wår
 höghnödiga saak behöffua ett hufuudh och Regent/
 så bide wij allernådighste Keysare oc Storfurste/ såsom
 wår rätta edhsworna krönte Arfherre/ at E.M. wille
 E.M. 3 älsste Son til chetta nödige Krigget medh oss
 sänd

sända/ och han sedan medh oss för wåra ögon warder
 fort ryckandes / så warde wij kommande ihogh wår
 gamla frimodigheet oc manligheet vthi Krigzwä-
 sende / och thet samma igen förwärffuande / och för
 wårt Gädhernesland vpsätta godz/lyff och blodh/ och
 alt thet wij förstå. Ty Storfursten war hoos sina un-
 dersåter vthi ett sådant högt anseende / at the icke al-
 lenast höllo honom för en mächtig Konung och Po-
 tentat/ vthan och för een Gudsomligh menniska som
 medh Gudharna omgicks/ och kunde winna sina fiender
 öffuer når han wille/ och nu satt stilla/ oc sin lycka
 försunade. Therfore såsom nu hans Uundersåter
 hoos honom om förswar anhöllo/ giffuandes endeles
 thet medh tillänna/ at han sigh försunade/ och intet
 achtade sitt höga ämbete/ hwilket han oc illa widh sig
 togh/ och begynte strax til at wredgas oc klaga / at en
 part trachtade til at wela honom förrådhä / en part
 misvnte honom hans stora lycka och seger / som han
 öffuer sina fiender betemmit hade / och hadhe för sitt
 stora omaak och bekymmer/ intet annat än ondt eff-
 tertaal/ och gief in vthi sin kammar/ och klädde sigh vti
 sina fursilige Purpur kläder/ och satte sin Crona på
 hufuudet / oc gief vth til hela Menigheten/ thet hon
 församlat war / och fastade them ifrån sigh/ sågande
 des : at the skulle sådana Konungzlige kläder oc Zirat
 enom annan gifua/ then som som them bättre kunde re-
 gera/ och öffuer them Regementet föra/ och vptalde
 thet hoos / oc repeterade sina walgerningar/ som han
 them bewist hade/ huru han hade twingat under sigh
 Lisland/ huru han hade affslagit Turcken oc Tataren/
 intagit Cazan oc Astrakan/ oc sin höghheet och Mäta-
 stet icke allenast förswarat/ utan och förmerat oc för-
 widgat.

Magnus Dux
 deponis impe-
 rium cum dia-
 demate &
 purpura.

widgat. Och efter han alt sådant hade gjort oc uträttat / wille han nu ther med så låta blifua / och tråda la från Regimentet / effter the sökte at wälja en Herre / öffuer hwilken the wille haßua mache til at binda och råda / och han som Storfurste war / skulle theas budh lydhä och efterkomma. Såsom Menigheten thetta hörde / wordo the alla förhåpne och försärade / oc bådö honom behålla Regimentet / och thet ingalunda öffuergiffua / thet han doch sigh fast förwågrade / in til thes the som haßua warit orsaken och redelsörare til thetta alarm / worde straffade.

*Filium natu
majorem Ma-
gnu Dux a-
cerbissime ob-
jurgat, & con-
spirationis re-
um facit.*

Sedhan wände han sigh til sin äldste son Iwan / och sadhe: Tu bängel och wanartige skalck / hwi fördristar tu tigh at gå och koma vnder tin Faders klara ansichte / och stämplat förråderij emoot honom / och upåggjar medh lust och glädie Menigheten til vproor och mootwilligheet emoot migh? Haßuer tu ingen annor lågenheet kunna vptänka til at föra trigh / än som medh tin Fadhers förförlis: h eller hurn? Haßuer tu tigh icke för Menigheten vpkastat för en Storfurste / hwar igenom tu täncker tigh til at beröffua / icke allenast tins Faders härligheet / utan lämwäl och tin Herres och Keyseres? H eller hwadh haßuer tu sökt igenom thetta förbund och förhaßuande / utan min vndergång? Therföre effter tu tin Fader icke wil känna för en Storfurste öffuer alla Mustowiter / så wil och icke heller sagh bewiße migh emoot tigh såsom en Fader / vthan såsom en Herre och Storfurste / och lät sådant exempel uppå tigh statuera / at andra skola sigh ther widh spegla / och icke mera sig vnderstå til at conspirera / bespotta oc förachta sina förälbrar vthi theas olycka och mootgång.

Öff-

Öffuer theenna Karpa Sermon / försärade sigh hans Son storligen / och slogh sina ögon nidh til Jorden / och tänckte på hwadh sätt han sig förswara wille / och badh sin Fader vthi altsom största ödmuht / at förhöra hans oskyldigheet / oc begynte sachmodeligen til at tala / Men Fadhren tilstodde thet intet / vthan gaff honom ett slagh / at han tja skulle / och slogh honom medh sin staf emoot rumingen: Och effter thet vnga Herre kände samma slagh intet / för frucht och förfärelse skuld / ey heller tänckte at han hade fått någö skada / så begynte han åter på igen til at tala / men blodet lop aff hans hela krop / och han föll halff dödh neder til iorden / vthi sins Fadhers åsyn / hwilket när Fadhren sågh / wardt han håpen och bedröffuat / och hoff sina händer vp emoot himelen / och greet bitterligen / och talade honom til och kyste honom på sin mun / och tröstade honom widh han lågh / iämrandes sigh öffuer then stora olycka / oc klagandes öffuer hela Menighetens fördärff / och bestycte sina Gudhar / at the haßua stödt och mördt en sådan wäldigh tapper yng Herre vthi olågenheet.

Såsom Sonen nu sins Faders klagan / strq och grådt hörde / sadhe han / at honom thet allena vthi sin stora olycka tröstade / at han til sådana bestylning oskyldig war / och at then hade honö nu blodh oc lif frantagit / aff hwilken han blodh och lifff fått hadhe / och GUDS skulle vara hans witne / at han til intet förbund emoot sin Fader skyldigh war / han önskadhe aff hierrat at hans Fader kunde och förmätte ewiga hela werlden vnder sigh / och at han sin wapn och wäria medh större lycka och triumph öffuer sina fiender föra kunde / än som nu öffuer hans Son skedt är /

Ec li

han

*Magnum Dux
filium suum
ferrato scipi-
one percutit,
ut exanimu
in terram pro-
lapsus more-
retur.*

han begärade nu intet meer än som en ährlig begrafning.

*Magni Ducis
post interfe-
ctum filium,
penitentia
tera.*

Medan thetta förhanden habes / forlade Soldatet swåra myktie / och sörgde mera then unge Herres vndergång / än thetas egben olycka / Storfursten sate sielff wettelöds och vrsinnigh / togh hwarken maat eler dryck til sigh / vthan togh förskäddher vppå sigh / och sörgde bitterligen / icke allenast the hela fem dygn så länge han lefde / oc då han vpgaf sin anda / vthan oc sedhan som han dödd och begraffuen bleff / så at han lutet annat gjorde vthi en lång tidh / än som dödt / greet och hylade / och sigh ynkelighen vthi alla måtto hadhe.

*Magnus Dux
ingentes opes
in Graciam
ad Patriar-
cham mittit, ut
pro filio sacra
faciunt.*

Och effter han sigh befruchteade / at chenna missgärning skulle hämpnas och straffas medh försökielse vppå sina Vnderfäter / och sitt folcks vndergång / och andra gruffueligha plåghor / skickade han då öffuer 77000 gylden til Patriarken i Constantinopel och Alexandria / sampt til the Muncpar som waka öffuer Christi Graff / at the skulle offra och låsa Siälemessor öffuer then unge Herren / at hans siäl icke skulle bliffa på förryckte aff dieflarna til helwetis / vthan aff the heligha Englar vptagen til himmelen / och begärade aff Konungen i Pålen frij leide för sina Sändebudh / igenom hans land.

*Magnus Dux
inducias facit
cum rege Po-
lonia relicta
ipsi Livonia
cum omnibus
mercibus sibi
crepau.*

Effter chenna sin Sons olycka och dödh / gick än nu wårre til vthi hans Regemente / så at han fick ingen framgång vthi alt thet han sigh företogh / Thersöre han då och nödhgades göra medh the Påler Tio åhrs stillestånd / och aff stå Liffand / medh all Kriggsmunition som han vppå Slotten hadhe / Doch skulle han ther emoot bekomma Welikhet medh tw andra

Slott

Slott som the Påler innehade / och stiftade thetta aletsammans Påwens Sändebudh / Antonius Possewinus / som til samma handel aff Påwen förordnat war. Och skedde thetta Anno Christi 1582. then 15. Januarij.

Såsom han nu medh stoor olycka förde sitt Krigh medh the Påler och Swenske / och hadhe mist många Slott och Ståder / folck / Skytt / Arwt och Lodh / och hans Land nu intet synnerligen mera förmåtte / och wardt ther til aff sina Vnderfäter heemligen förachtat och bespottat / föll han vthi en swåra siwtdom / så at han ther effter icke öffuer tw åhr leffde / doch öffnade han likwål sitt gruffuelige tyrannij några Månader tilförenne vppå sina Vnderfäter / så at han lät öffuer 2300 man ynkelighen plågha och aff dagha tagha. Han hadhe och i sinnet at wela förgöra någhra tusende fångar / som han hadhe aff Swenska / Tydskar och Pålackar / fångna / hwar GUD icke nådelighen hadha them bewarat / och thetas bön hörde / och Passat honom til at göra medh en häffrigh siwtdom / emoot hwilken ingen Läkedom kunde hielpa / så at han förde ett ynkelighet leffuerne / och lågh wettelöds / och intet åat / drack eller talade i någhra dygn / och då han någhot lätet kom sigh före igen / och wille tala / tänckte han och ropade ynkeligen på sin Son Iwan / som han ihälsagat hadhe.

*Magni Ducis
miserabilis
conditio, filiū
interfectum
semper vocan-
tu.*

Effter chenna häffrighe siwtdom wardt han åter på en tidh bättre igen / och gick in til sin Sons hustru Arina Wodowia / achtandes sin otucht medh henne bedriffua / ther ifrån hon sigh intet annars kunde hiel.

*Magnus Dux
ante mortem
suam, filij pro-
prij uxorem*

ad stuprum
adigere sala-
git.

pa/ vthan medh roop och åkallan / ther til rå många
personer bådhe Man och qwinfolck lupo / ther öffuer
han sigh rå skände och gic sin loos / och talade icke
ett ord / Men han lät them allesammans sedan nedera
hugga och förgöra. Han hadhe och i sinnet samma
sin Sons Gemåhl / anten at förlaga aff landet / heller
och medh giffte döbba / at hon icke wille efterkomma
hans onda lusta och begäran / och talade kärligen med
sin Son / at han skulle henne öffuergiffua / och tagha
een annor igen. Men effter hans Son achtade något
mera åhra och redelighet / än som som hans Fadher /
och ther til intet wille samtyckia / Wände han rå sitt
taal til sina yppersta Herrar / medh all wänligheet /
kallandes them sina bästa Wänner / Bröder och För-
wanter / och at the hade sigh medh honom vet alla rå-
dher ridderligen hållit / vchstått ondt och gott / The
aliena hadhe honom hulpte til at öffuerwinna och in-
tagga Lifland / the hadhe thet bästa giordt til saken /
vchi hans och hans Faders rådh / the hade giordt ho-
nom til en Storfurste / oc genom theas mandom och
trogna bistånd / hadhe han bekommit ett ewigt Be-
röm / för thet han hadhe affslagit Turcken och Tata-
ren / och lagdt vnder thez Mustowitiske Herskapet Cas-
san och Astrakan.

Magnus Dux
ad captivos
munera mit-
tis. & pro in-
columitate
sua eorum pre-
ces expetit.

Och medhan Storfursten befan sigh alla daghar
bliffua swagare / och war een dödeligh menniska / stic-
kade han penningar / kläder / maat och ösl til alla fän-
gar / bådhe In och Vthländske / som surto vchi Torn
och Zächtelse / och begärade at the skulle bidia Gudh
för honom / at han honom sin lifszådth förlängia wil-
le / hwilket the the medh slige gjorde / wille han göra
them ledigh och löds / och låta them draga heem til
sitt

sitt Fädernesland / Men thet fans icke en som honom
gote vnte / vthan word alla honom / bådhe unga och
gambla / höghe och låghe / Inländske och Vthländske
hådskte och grymme / för hans förfärlighe Tyrannij
skuld / vchi hwilken intet menniskligt war / vthan
Zampnen allena / hwilken lät leffuandes Menniskior
i stycken hugga / och tvingade Fadher och Modher til
at vpåta sina egna barn. Therfore the the nu skul-
le bidia / at GUDH skulle förlängia hans lifszådth /
giorde the sigh heemligen lustighe och gladhe / och ro-
pade medh sina Böner til Gudh then Aldrahögste /
at han wille thet förfärligha Wildinret / och then o-
christeligha Tyrannen och helvetes Draken / för sin
Sons Jesu Christi skuld borttaga / hwiltas böner och
wordo hörde. Ty han bleff strax medh en sådan håff-
tigh sinkdom ansechat och tillsat / at hans inålffuer /
läfwer och lungu begynte til at förroena / matkarna
vpåta hans heemlighe ting / at han gruffueligen locha-
dade thet som han lågh / och wardt någhra dagar för-
än han dödde / tre gångor medh een sådana swagheet
betagen / at han hwarken hörde eller sågh / vthan lågh
vchi 24. timar / låka som han hadhe varit steen dödh /
lätta som Gudh til theenna rådh hadhe spart sitt straf
til at bewäsa honom för sina onda gerningar. Förste
gången när han åter kom til sigh igen / bådhan sin
Son Jedro medh ett sorgfult ansichte / at han skulle
giffua många fångar löse som döbhen förtiänt hade /
och bekände vppenbarligen / at han för theas skuld
hadhe myckit qwal och marter lidit / vchi ett förfä-
rligt mörkt rum.

Tyrannus fa-
disimo morbi
genere cor-
reptus.

Tyrannus enim
animam 24
hora mortuo
simul jacet.

Genom thetta Präpeligä råknat som på Fadren Magni Duci
syntes / wards hans Son bewækt / at han öppnade alla
D d Torn

aperit, et cap-
turi liberta-
tem iustitiae.

Torn och Fångelser / och förlossade alla Fångar / och befalte / at hwar och en skulle ropa medh sina Bön til Gvddh Alzmechtigh / öffuer hela Stadhen / at Gvddh Alzmechtigh wille förlåna hans Gadh en saligh anda aff thenna werlden / hwilken alla menniskior hadde til Glender / för sitt stora tyrannij och grigheet skuld / Han lät och giffua alla Fångar wackra föråhringar / och spijade them rundeligen medh maet och döl / och tillfodde them heemloff och frj sakterheet / så framp the medh theas bön kunde förwårffua hoos Gvddh / at hans Gadh finge någon liden lisa och lindring / vthi sin stora wårck och pina som han vthi lågh. Men thet halp intet / Ty Gvddh stora wredhe är myckit starkare än som menniskiora Böner / när the icke stes medh alffuar / aff ett ångerfult och boetfärdigt herte. Ty han wardt åter på nytt igen medh dödelighe skätt tilljact / och lågh halff dödh / och lochte swara illa / och wiste intet aff sine fem sinne / och rå befalte / at vthi Stadhen intet buller eller gny göras skulle / och hwar och en wåntade effter hwadh anda thz med honom skulle tagas / efter the icke een meniskia fans / som medh honom hadde något medhlydande / ey heller önskade någon / at han skulle få sin helsa igen. The gamble fröghdade sigh / at the en gång måtte bliffua frj ifrån hans tyrannij / Barnen tröstade sina föräldrar som fängne woro / at the skulle en gång löse oc ledige bliffua / hwar och en förhoppades bättring.

Såsom Storfursten åter igen / lita som han hade warit ryckt utur helwetet / liet sig förekom / wände han sigh til sin Son / och sadhe / at han skulle affstafsa then stora Tull / Accis och skatning / som han på sina Underfärer hadde pålagdt / och them som han hadde ifrån

Tyrannus in
maximam ca-
lamitatem
coniectus.

Tyrannus quid
plum facere
jam meritum
offerit.

ifråntaget Gvddh och ågodelar / skulle han aff Skatte Kammaren så myckit igen giffua och betala / och alla fångar öffuer hela landet löös giffua / och befalte åndeligen / at han thenna hans sijnsta begäran skulle efterkomma / och sadhe: Nu saar jag min roos / och bed du Gvddh / at han wil göra tigh til en Herre öffuer hela Werlden. Widd han thetta talade / qwaldes han åter tridie gången / och gaf medh stort anstrij oc diupe suckande sin anda vp / oc rå bruste alla blemor oc blådar vp på honom / som han hadde / så at han vpfylte hela Kammaren medh een ond stand och slem luct / af etter oc giffe / at the som til wacht förordnade woro / måtte sigh ther ifrån packa / och förlåta Lijket alena. Hwilket stedde 1584. then 28. Martij / när han hadde leffuat 56. år och sin månader / och wardt roskeligen begraffuen vthi S. Michaelis Kyrckia / hoos sina försådher vppå Slottet. Men en part mena / at hans lekamen är samma dagh borefördt och förlorat worden / som han dödde / och intet igenfunnen / medan på samma stund alla fångar bleffuo löse giffne / oc besommo stora föråhringar / och them alffuarlighen besalat / at the skulle innerligen til Gvddh affhiertat roopa och strija / at han wille wårdigas Storfursten för en sådhan ohörligh udergång bestydda och bewara / och at the måtte finna hans lekamen igen / hwilket så snart thet stedde / skulle the på nytt bliffua begåffuade / och få heemloff / hwar til sitt land igen. Men efter all then plågha och iåmmer wedherfors honom för sin anda / aff Gvddh rättwisse wredhe och försyn / och honom wardt en sådhan förfärligh åndelyche bestårdt / haffua the intet medh sina fåfånga böner vthiåttat / som intet ginga affhiertat / at hans lekamen wardt

D ij igen

Tyrannus cum
gemitu et mi-
serabili boatu
viam finit.

Tyranni cor-
pus ipso emor-
tuali die a-
missum, nec
amplius inven-
tum est.

igenfannen/ vthan thet som en gång war borta/ thet bleff borta och aldeles förswan.

Magni Duci
Ioannis Basili
Satura.

Han haffuer varit på sin Lekamen en lång och stark man/ mycket tiot och feet/ så at hwar Ledamot effter then andra sigh haffua wäl proportionerat. Han hade små rödh brinnande öghon / och sågh förfarligen vth / såsom en modigh trozigh Krügzman/ och logh altidh när någon farlighheet war på färde. Ty så offta han lät nedhugga några hundrade menniskior / logh han ther äth och frögdade sigh aff hietat. Aff Naturen hade han itt snelt och förståndigt hufwudh / och ett gott minne/ så at han kunde minnas och vprackna alle Gångars namn / aff hwadh Nation the wore/ när han them en gång hörde nämna. Understundom hende sigh at han några Gångar lät löde gifwa / och förlofwade at dragha til sitt Gådernesland/ och nämde them widh namn/ hwem han thet vnnat wille/ och ther han tå någon aff them miste/ och Skrifwaren honom icke thesfore kunde göra Räkenskap / lät han honom strax vthan alla nåde nederhugga och ihälså. När han någon wille göra gott och bewiisa barmhertigheet/ gjorde han thet så som öfwerflödig/ at thet war intet mått medh. Han vptogh si. lff Supplicationer och them öfwerlaas/ ehuru ringa han war/ som them frambar/ och sin nödh klagade/ och ther han förmårdte/ at hans Stråtholare eller Befalningzmän / hade gjorde them i någon motto orätt / togh han icke allenast ifrån them godz och äghodelar / vthan och lifwet. Ty på itt sådant sätt beswade han förnara sina Rikedomar och Skatter Kammar / och achtade intet nyttigt eller rådhfampet vara / at sättla them til någon Regering eller Embete/

Ioannis Basili
mirabili inge-
nio & memo-
ria praeclaro.

bete/ som wore girige och achtade mera sin egen nytta och gagn / än vnderfåternas förkofring och wälsfärde.

Han vthwidgade gärna sina Råters Gränzor / och war för thet Swenska och Polenka Krüghet så högt vplågen och mächtig bleffuen / at han nu intet mera fruchtade sigh för någhon Siende/ vthan Sienderna nu boro fara för honom. Han war ähre girigh och sökte wänstap hoos then Romska Keisaren/ Påwen i Rom / Konungen i England och flere andra Potentater.

Ioannis Basili
exterorum
Principum
amicitias
quirit.

När honom en ting lyckades anten i Krügh eller andra saker/ wardt han så stolt och höghmodigh/ och så loffgirigh / at han offta farlige onödige Krügh begynte/ allena för then orsak / at han wille ther aff fremmande Land berömmas/ och så stort namn och loff aff Krügzwäsende bekomma / såsom Alexander Magnus/ effter han mycket berömdes aff sin starkheet och manligha bedreff / wille han tå icke allenast honom bliffua jämpulig / vthan mycket öfwergå/ Therfore han och togh sigh före/ at wille en gång låra en Elephant / som Konungen i Persien Schacham Thamas honom til en föråhring hade förskickat/ och honom så tåmla och twinge / at han skulle döia sina Knä för honom / när han medh sitt Höffoldt framgick / och lät förthen skuld några Månader borta äth honom föra bittigh om morgonen / och sticka honom fram i stiernan med itt skarpt spjut/ at blodet veran/ förmenandes honom ther aff / at han så många blodigha sting fick / skulle wenia honom til at nugga för sigh/ eller falla vppå Knä/ när han framgick. Men såsom han nu en tidh lång / hadde alt såfenge vppå

Ioannis Basili
ambitio & superbia intem-
perata.

Deus in Elephanto

*Elephas præ-
tererante Ma-
gno Duce in
frusta discer-
pitur.*

Elephanten arbetat / och wille spela wthi thet oför-
nufflige Diuret förstånd och förnuffe / thet han in-
galunda förmodte / ty Diuret hölt alt sin natur och
wahna / och kunde thet aff hwarcken nugga eller falla
på knäa / och sigh för honom tjenstwilligh ställa /
wardt han då vppå honom wredh / och lät honom /
så han en gång honom förbi gif / wthi stycker sö-
derhugga och riswa.

*Venatio qua
delectatur lo-
kannus Vasilis.*

*Certamen en-
jisdam Poloni
captivi cum
ursu.*

När han intet Krågh hadhe / vthan satt stille i
fredh och rooligheet / fördreeff han sin tidh med ja-
gande / speel och dobbel / danzande och horerij / och an-
dra sträckelige spectakel. Vthi hissande och jagan-
de hade han ett fast annat sätt och Maner / än som
andre Furster och Potentater. Ty the holla thet till
Stöffuare och Midsundar / Våat och Redskap / at
the kunna fånga oförnuffeliga Djar / som tiåna Mens-
nistian til gagn / anten til maat eller Kläder / och haf-
wa thet synnerlighen lust aff / at the thet medh sigh
öfwa och fördriwa skärbiugg / Melancholij och an-
nor olustigheet: Men Iwan Wasiliwiz lät jagha
medh sina grymma Björnar och Hundar effter mens-
nistior / och hadhe sin lust thet aff / at the them beto
och sönderrefwo / såsom någre weter för hans dödh
skedde / lät han vthtagga några fångar aff Torner /
som skulle sehta vppå marken medh hans Björnar /
thet vppå han sågh vth igenom fenstret och thet wth
sigh wederqwecte / och war ibland förnående fån-
gar en Polak som och skulle klampa / och wth han
gick / vptogh han en steen i handen / som war intet
synnerligen stoor / och som han på marken kom / rende
på honom strax en stoor Björn / och wille honom
flurt medh sina ramer fatta / Men Polacken war be-
hendigh och stadt steenen in i halsen / och fattade hans

lunga

tunga medh handen / och hölt henne så fast / at Björ-
nen hade när stöte och dödt / hwilket när Storfur-
sten sågh / förundrade han sigh thet vppå storllä-
gen och gaff Polacken löds / och bewijste honom all
gunst och nådhe för sin mandom skol.

Medh Kort och Schacht spelte han gärna / Men Ludentes cum
när någon thet med spelte skarpfångare oc subtiliga Magna Duce
re än som hä / oc wan / wardt hä wred oc för bitterat / quid pramij
och lät honom strax anten ihälsä / eller och ståra ho- acceptant.
nom någon ledh ifrån / anten öron / näsa eller leppar /
och gå thet medh sin koss. Lät och honom någhon
winna / och han sågh at han gjorde thet medh wilia /
then lät han tappert affdanka medh goda Knipplar.
Fans och någon som icke wille spela / sade han at thet
samma stelte honom effter läff och lessuorne / eller
och i andra saker handlade emoot hans Majestät /
så moste och then thet til och döden dö.

Vthi oenche och skörachtigheet gick han alla
mennistior mycket öffuer / woldeogh the aldrastöna-
sta och deteligaste frwr och Jungfrwr / och skickade
them sedan heem til sina Mån och förälbrar / och om
the vthi några motto til thet ringaste theruthinnan
sigh förwågrade / at the thet icke gärna gjorde / at
the medh honom wele haffua samlagh / skickade han
them heem / och lät them vphängia öffuer thet as
Måns och förälbrars Bord / thet wth the skulle få
sigh maat / Ty the torde intet på någhot annat rum
holla sin måltidh / anten om middaghen eller aff o-
nen / än som thet / så framt at the icke hade lust til at
undergå samma straff. Och moste the thet så länge
hängia / til thet the singo förloff aff Storfursten til
at taga them noder igen. Han wexlade altidh Quina-
föld

*Magnus Dux
antebat cum-
ctos mortales
libidine.*

*Magnus Dux
pelles cum
suis commu-
tabat.*

*Famina Mu-
schovitica de-
nudata in ni-
ve skara cognu-
tur.*

Germani apud

Magnus Dux

sem in pretio

folck medh sina Söner och hende på en tidh / at hans Son Iwan hadhe een hoos sigh hafft / hwilken Gader sedan til sigh togh / och sedan lät gå nedh i Stadhen / tigher hon tå aff andra Gwewer och Jungfwer war bespottat och förachtat / at hon således war kommen aff sin Jungfrudom / hwilket hon högeligen förreert / oc gjorde theas spot och löle henne mylit ont / och gaff thet förreert hans Son tillkenna / och badh honom at han wille thet wider göra och affkassa / at the icke medh henne motte hafwa sin spott / och göra aff herne leet och spee / eliest moste hon altidh så länge hon leffde lida stoor håån / spott och förreert / ther öfwer han bleff wredh / och lofwade henne / at han henne wille förswara och vppå belågen tidh hennes spott wedergöra / hwilket han och sedan sin Gader tillkenna gaff / som ther öffuer så förbittrades / at han wille förgöra all Gwinfolck som vchi Muskow wore / hwar icke förböner hade warit / doch moste the lät wäl allesammans bådhe vuge och gamble komma på slottet / och klåda sig nakotta vch / och gå och spatzera vti kalla Winteren i diupa snön för honom / hans Söner / Anesar / Batorer / och hela Hoffolket / och wende sigh tå Storfursten til samma Concubina / och sade / at hon nu sigh medh thetta spectatlet skulle förlusta / och les äch them igen medh spott och föracht / som henne hade tillförenne försmådat / och som han nu sig nogsampt aff thetta spectatlet mettat hade / lät han på ändalyckonne några ther aff pissa til dödz / och kasta theas dödhä Lekamen för sina Biörnar.

Vchi sin första Regerings tidh becrodde han mycket fremmande / synnerlige then Tyske Nationen bådhe om Slott och Fäste / hwilket the Muskowiter för

förreert / och kagade ther öffuer / Men han swarade / at thet skule så ske / Ty the woro modige och behierrade Krigsmän / och manlighen stridde mot sina Fiender / och icke sådana Tylpiar och Swynehundar som the Muskowiter woro. Men när Klerik Kruse och Jahan Tufwe sigh ifrån honom begärfuo / och siet förråderij medh siet Gädhernesland i te kunde fullborda / som the gärna hadhe seede / hölt han them in tet sedhan vchi så stoor åhra och wördigheet / som han tillförenne gjorde / ey heller betrodde them mera om något Slät at förestå / doch gaf han likwäl them som ther inne wore / och honom tiänte / och andra som fängade wordo / och tiäna wille / ett nödhcorffigt Önderhåld / at the ingen nödh ledho. Han effterlät them och at vppbyggja een Kyrcia / aff Trää / vthan för Stadhen Muskow ther the bodde / at the thev thinnan skulle haffua sin Gudztjänst och sin eghen Predikant / som them Gudz ord esser then Aufsburgiske Confelsion skulle predika / och förfolgde ingen menistia på Religionens wägna / vndantagandes Judoerna / som icke wille låta sigh döpa / them lät han anten vphängia eller förbränna / eller och i watnet fördränckia. Ty han plåghade säija / at ingen Konung eller Potentat skulle thet solcket stona / eller någhon troo tillättia / som hadhe förrädt och mödat hela Werldennes Grelfare.

Här vthaff kan man nu gørligen see / at then Lutheran Gersamlingen haffuer på thenna tidh medh sina Exercitijs warit effterlätten at hållas vti Muskow / och at hon tå haffuer hafft sina egna Predikanter och Lärare / som GUDz ord haffua reent och klart predikat / beröysa icke allenast the höghlärde Män vchi sina

Le

Skriff

*Germani quae
ratione in Ma-
gni Ducis ex-
dium incide-
runt.*

*Religio ortho-
doxa in Mu-
schovia à Ma-
gno Duce Ger-
mano per-
missa.*

*Seilerus veri-
tati parat &
absurda pro-
fert in sua
funebri can-
tione.*

Striffere / Sigismundus ab Herbestein / David Chy-
træus / Paulus Odobornius / vthan ocalige monga an-
dra som ther hafwa inne warit / Kunna och ther om
sanferdigh wienesbörd gifwa / Therföre kan thet med
Sanningen ingalunda beståas / thet som Joachimus
Seilerus skrifwer vchi sin Liktpredike at Casparus
Fidlers hafwer warit then Tydske Luteriske Försam-
lingennes Patron och Gundator / Ty the hafwa både
för hans tjdth och effter honom hafte sina Predika-
ter / icke allenast vchi Muskow / vthan och vchi Tula /
Nisfen Nogorode / Cazan och annorstädes på Landet.
Doch moste iagh thet bekenna / at effter then Tydske
Församlingen dagh ifrån dagh sigh förökades / be-
gick Konung Erichs then 14. Son Her Gustavus med
mycken åhoga och stoor mödha / at Boris Jedrowitz
effterlät them at vpbyggja en större Kyrkia / och ne-
derriswa then gamla / ther til så hwar och een effter
sin rådth och åmpne gaff Penningar til samma Kyr-
kios vpbygning och förbättring / Her Gustavus gaff
ther til 100. daler / hwar Doctor 40. och sedan hwar
och een effter som han hade vnderhåld och *stipendium* til.
Fidlers hafwer ey heller warit Storfurstens öfwer-
ste Doctor och Archiater / som samma Seilerus föres-
giffuer / vthan en Vnger benämd Christophorus Ky-
cing en lärde och förfaren man icke allenast in medicina /
vthan jämwäl vchi monga Tungomål / och kom ifrån
Engeland / med Konungens ther sammastädes Sena-
debudh / som dñe medh synnerlige saker til at tractera
förliket at war / Anno 1600. och så ther effter bleff til
at curera Storfursten / som ynkelligen lågh siut aff po-
dagra / hwarföre felar han och nu vchi thetta stycket /
som och vchi många andra vchi samma Liktpredika-
ning /

*Christophorus
Kying Vnga-
ris Archiater
Magni Ducis.*

ning / thet man nu will bestå låta / och komma åter igen
ell wår förre materia.

Iwan Wasilwitz Vnderfäter höllo honom medan
han leffde / icke allenast för en Gudz vppå Jordenne /
vthan och för en Reisare och öfwersta Präst. Ty när
någhra swära och wicthighe saker före föllo / som the
intet kunde åthskilla och gifwa Doom vppå / sade the:
Gudz och wår Storfurst som öfuerwägga alla Sa-
ker / were wäl hwadh til thetta saak skal swaras / och
warde här om dömande. Therföre alt hwadh han
glorde / anten ondt eller gott / sadhe the / at thet war
steedt effter Gudz Guddomligha försynn / Althena-
stund han föregaff för thet grofwe Barbariske Jola-
ket / at han hade alrjdth vchi sömpnen samtaal medh
Gudharna / ther vthaff han hoos sina Vnderfäter
thes större anseende siel / och the honom meera åhra-
de och fruchtade. Han höle och sielff vchi eghen per-
son Messa medh siungande / låsande och alla Ceremo-
nier som ther til hörde / så at ingen Präst eller Munc-
thet stönare och herligare på thetas sätt göra kunde.
Han hade sin ächta Storfurstinnor / medh then första
ätta han två Söner / Iwan och Jedro. Iwan slogh
han sielff medh sin eghen staff ihjäl / Jedro succederas-
de effter honom vchi Regimentet. Medh then sista
sta hade han en Son benämd Demetrius / som Boris
Jedrowitz Gudenow lät vchi Vgltz ihjälslå / ther aff
mycket buller / olycko och stoor Blodstyrening sedhan
at förorsakat / som man här effter hörandes warder /
och nu medh then skräckelighe och förfärlige Tyrana-
nen en enda göra / som alla winelar och rum i siet Ska-
dernesland hafwer vpfylt medh Sorg och Gråt /

*Ioannes Basilæ
disputatu au-
thoritatem
obinet.*

*Magnus Dux
septem habuit
legitimas ux-
ores.*

Et q word/

mord/weeklagan/ängslan och wedhermödo/all wän-
skap förachtat / all förbund brutit / Fridh och all
hwadh som haffuer tiänt til at upphålla godh wän-
skap och våborstap medh / omstördt och til intet
giordt / och honom alla onda Andar som i helwetet
boo til at straffa / öffuergiffna.

Bochdan Bielski magni Ducis filium conatur opprimere, & tyrannidem molitur in subditos.

Seban som nu thenne omenniskeligha Tyrannen dödh war / stodh thet myckit underlighit och sålsampt til vthi Landet. Ty Bogdan Bielski / som war aff Gadhren förordnat til hans Söners förmyndare / och war en öffuermåtton rikt och förmodgen man / och vthi stort anseende / hadde gärna welat stilla hans Söner ifrån Regementet och thet högha Maletet / och sigh ther til medh wäld trängia / och församblade en stoor hoop Krigzfolk / och intogh Slottet vthi Muskow / och sigh ther vppå medh sitt anhang befästade / hwilket the förnämsta Herrar och hela Menigheten stoorligen förtruto / som nu nyligen woro qvitt te bleffne en öffuerdädigh och ogudhachtigh Tyrann / och skulle nu åter igen bliffua en flummare underdånige. Therföre samsatte the sigh medh hwar andra / och vthwalde Fedro Ioanowiz til Storfurste / och droggo medh bewäpnat hand in för Muskow / thet belade och besuto / och gjorde någon stadha in vppå folcket som på Slottet wore / ther aff the strax förärades / och begynte rymma ther ifrån / hwilket när Bielski förnam / accorderade han medh the andra / och gaff vp Slottet / och måtte thet så låta skee som han intet gärna sågh. Och wardt så Fedro Ioanowiz / då han 22. åre gammal war / krönt til Czar och Storfurste öffuer heia Rysland / then 38. Junij Anno 1584. efter sins Gadhers dödh. Han effterkom strax hwadh som

Theodorus Ioanowiz imperio potitur, & patri succedit.

som hans Gader aff honom på sin Sotefång begärat hadde / och förlossade många tusende fångar. Och effter nu stoor oenigheet war i Landet medh Underfäterne / Kriggh medh the Swenska / och Stillståndet som i hans Gaders tidh giordes / skulle förnyas medh the Påler / och många andra wichtige saker med fremmande Potentater föreföllo til at beställas / och the ras nye krönte vthwalde Storfurste / ther til intet synnerligh skickeligh eller dugligh war / effter han war aff naturen bådhe blödh och meenlös / och ingen synnerligh lust hadde til Politiske och Regementz saker / utan til sina Afgudar och Rytie tjänsten / och gick sielf underfundom vti Rytian och ringde / therföre hans Gader honom oc ofta thz förbrådde / och sade / at han war likare en Klockares son / än som en Keyares. Oc såsom han nu medh the förnämsta Herrar råd hölt / huru som Regementet vti bästa måtton skulle företagas / wart eenhälleligen rå aff them beslutet / at hans Storfurstinos Broder Boris Fredrowiz Gudenow / skulle medh honom inträdha vthi Regementet / effter han war en snål / klook och försichtigh Herre. Wardt och strax för Rådhet inkallat / och rå stegh Storfursten vp / och kallade honom tillsigh / och togh sin Ruldradia aff halsen / och hängde henne på hans hals / såhantes: Medh thenna Radia taghe tagh Fredro Ioanowiz / Storfurste och Keyare öffuer alla Rysar / thet tunga och swåra Regerings Wok och Börda aff min hals / och lägger vppå tin hals Boris / på thet tu alla ringa saker / som vthi mitt land förefalla / rättwäslighen döma / rätta och äthstilla skal / högha och wichtige saker skal tu för migh låta komma / och ther om intet besluta vthan mitt wettenskap / ty lagh är Keyare och Storfurste.

Boris Gudenow omnium statuum consensu, socius magni ducis in administranda Republica constituitur.

Effter som nu Boris Jedrowitz hade med Storfursten inträde och Regimentet / och thet medh sådan flit och försigtigheet förestodh / at mongen thet vppå sigh förändrade / och sadhe / at vppå förstånd / wissheet och anslag ingen fans / som för hans lichte kunde räknas / så at Menige Man för hans skickeligheet skuld sadhe: At om Storfursten dödde / och han lämnade inga Arffuingar effter sigh / och hans Brodher Demetrius och medh döden affginge / wore ingen bättre och tånligare och hela Ryket / aff alla the stora Herrar / til at bliffua Storfurste och Key sare / än som thenna Boris / hwilket / så han förnam aff sina spåkare och Tjändebärare / som han allestädes hölt och Landet / hwadh the om honom tala skulle / togh han så thet vthaff tillfälle at crachta / stämpa och practicera / på hwadh sätt han kunde bäst få lågenheet och tillfälle at vthödh / fördärffua och vthrota then gamla Storfurstelighe Slächten / och han och hans Effterkommande / måtte åter igen i frametiden komma til then Zariska Höghheet och Storfurstligha ähra och myndigheet.

När nu några år framlupo / och Storfursten inga barn medh hans Syster afla kunde / wille Rådhet / effter som thet i Landet sedh och brukt är (när en haffwer een ofruchtsamma qwinna / må han skilja sigh widh henne / och göra henne til een Tunna / och tegha een annan igen / medh hwilken han kan afla barn) at han skulle skilja sigh för hennes ofruchtsamhet skuld ifrån henne. Thersföre the och så vpskötte honom ein annor Jungfru / som war Andes Jedro Ivanowicz Diolenski Syster. vthaff thet ypperste Släde thet vthi Landet fans. Men Boris som annat hadde i

*Gudenoviana
administratio
populo grata.*

*Femina Man
schovetica pro
pter sterilita-
tem in mona-
sterialium detru-
duntur.*

sinnet / förwägrade thet / och drefte ett annat Speel medh Patriarchen / som vthi then Saken högst Rådsten hadde / at thet Gifftermålet ingen framgång bekomma skulle. Ty han föregaff / at thet vthaff skulle mycket ondt / Krigh och Örligh / och andra oläghligheter förorsakas thet Storfursten bekomme Arffuingar / medhan Demetrius war tillfuet / och thet kommo alla til sine myndighe år / thet aff Patriarchen lät sig beweka / och gjorde ett råd medh Boris emoot the andra / och practicerade / at the heemligen singo förbenämde Jungfru aff Huset / och strax lät henne föra in vthi ett Klostet / och gjorde thet henne til een Tunna / thet ifrån hon aldrigh wäta kunde så länge hon leffde. Här emoot torde ingen gny eller tala / effter Boris och Patriarchen hadde hela Regimentet / vthan thet måste förthen skuld så bliffua / som thet nu war skeedt / och the ändeligen haffua wille.

Sedhan lät och Boris Jedrowitz haffua synnerligh acht på then yngre Pringen Demetrium / som vthi Vglitz war / hwadh han gjorde / och til hwadh hans natur war benägen. Och effter vthi honom yppades många teken / som syntes willia brå in vppå hans faders natur / både vti ett och annat / synnerligen när som han wille leka / och något medh sina dränglar för händer haffua. Ty om Wintren hände sigh en gång / at han lät vptäkna alle the stora Herrars och Bajorers namn som i Mustow wore / ibland hwilka Borises namn war ett / och lät af sin vpresa thetas figur / och thet på med Papir thetas namn antekna / så at then Figur war then Anazens / then andra then

*Fraus et astu-
tia Borisovi
Gudenov.*

*Demetrius
hannu filij la-
su.*

Bajon

sinnet/

Bajorens / then tridie then och thens / och så alt bort
 äth een lång radh / och togh sedan en Sabel i handen /
 och högg så huffunder aff then ena / then andra en
 arm / then tridie ett låår / och så alt bort äth / så länge
 någon igen war / och sadhe : När iagh bliffuer Stor-
 furste / så wil iag göra oc handla medh the stora Rå-
 zar och Bajorer som i Måskow äre / at icke många sko-
 le igen blifua / ther af the alla sedan togo een sträckel-
 se / at han uti tyrani intet skulle blifua mindre än som
 hans fader hade warit / och önskade at han allaredo
 lågho i Jorden hoos sin fader / synnerlighen Boris
 som effter Regementet trachtade / hwilkom han hade
 först hugget huffunder aff / som effter hans lättnelse
 aff sin vpreest war : Tandte förthen skuld Boris /
 huru han sådant i tidh wille företå / at ingen Ty-
 ran måtte mera upwåxa / vthan måtte först aff wå-
 ghen komma / och sedan när Storfursten sedro medh
 döddhen ifrån föllo / han thes bättre kunde fulborda
 sitt förhassnande / och bliffua Storfurste. Therfö-
 re handlade nu strax Boris heemligen medh några
 hans Hoffjuncare / gaff them Guld och Penningar /
 och loffuade them många Godz och Gärbar / som da-
 gelighen achtade vppå honom / at the såsom Judas
 skulle förrådha sin egen Herr / hwilket the och gjorde /
 Ty en tidh ther effter / Midnatz tidh / om ena natt /
 gingo fyra Hoffjuncare til / som aff Boris bestälte
 woro / och stucko eelden på Stadhen / och gingo sedan
 up til Demetrium på Slottet / effter the wiste at han
 altidh plåghade komma vth / och se til huru so-
 lcket stætte eelden. När som han nu war uppe / och skulle
 gå nedh af Slottet / så föllo the bestälta mordare til /
 och sturo haljen aff honom på Trapporna medh sina
 långa

*Insidia fru-
 untur Deme-
 trii.*

*Demetrius
 cultello à pro-
 ditoribus
 transiit.*

långa Örgiffeliga Rulwar / och togho strax slechten
 ätt Måskow / menandes sigh stor gunst aff Boris
 för sin troghna tjänst skuld förwårfa / Men effter
 Boris sigh befrachtade at thet skul e vthkomma / lät
 han ebeni strax aff andra Mordare ihjälslå / och må-
 gastades sticka eelden på Stadhen i Måskow / oc några
 tusend Gärder affbränna / på thet at Inwånerna icke
 sig mycket om hans dödd skulle söta oc bekymbra / vthan
 meera om theras egim stadha gråta och klagha / som
 them så hende medh theras Gärbar / Godz och ågho-
 delar. När Elden war sleckt vthi Vglinz / och Boris
 gernat ther sammastades sporde / at Demetrius war
 ihjälslagen / wordo the så förbittrade vppå hans tjä-
 nare som ther wore / at the gingo til och slogho them
 alla ihjäl / och sade : Gör thessa förrådare skuld war-
 da wij alla straffade / när Storfursten och Boris så
 weta om Demetrii dödd. Therföre wele wij nu hem-
 nas hans dödd på hans förrådeliga tjänare / Ty wij
 äre här til oskyldige / och hafwe för hans skuld genom
 Eld mist våra huus och åghodelar. Men Boris
 som Regementet inne hade / lät sigh intet ther medh
 benöga / at the hade mist huus och heem / godz och å-
 ghodelar / vthan på thet alla then tancfa skulle fatta /
 at han til samma mord oskyldigh war / lät han straffa
 the förnämsta Borgare och Rykaste Köpmän / medh
 reep och yre / torn och hächtelse / och andra odrägelige
 plågor / och stætte them ynkeligen vthi ålend och o-
 nådhe. Han sielff lät sigh tyckia / at thet war honors
 swära aff hietat leedt / och hade hans dödd icke ger-
 na seet / gråat och hade sigh ynkeligen för folket /
 men hietat sprang aff frögd och glädie.

Så ändogh Boris nu nogsampt wist war om De-
 metrii

*Demetrii sa-
 mulis à civibus
 occisi.*

*Sepultura
Demetrii.*

*Arx Vglex
destruitur.*

*Theodoru
Iwanowicz
quomodo &
quando mor-
tuitur.*

metri död / wille han lufwål wiffare kunskap hafwa / på thet allom thet om öfwer hela Riket / så wål höga som låga / skulle wetterlighit wara / skickade han icke dñt allenast sina egna tñnare / sådant til at vthspanna vthan en aff the förnämste Rådsherrar / som sedan bleff Storfurste Knäs Vasil Iwanowicz Juski / som honom skulle granneligen besöka / och slitelighen tilsee / om han war then sanstylligaste / Och thet han besunno så i sanning wara / skulle han honom thet he derligen begäfra / hwilket och så sköde / strax vthi tre Rådster / icke långt ifrån Slottet / medh thet process och the Ceremonier som thet brukas / och låt Slottet nederbryta. I så motto war nu Demetrius förrådeligen aff dagha taghen på sitt nionde år / thet aff sedan stoort mord och mycken blodvthgjutelse är förorsakat / såsom wij widare här effter hörandes wara.

Sedhan som nu Demetrius war omkommen och död / och Boris för honom intet mera fruchtade / at han honom någhot hinder eller förfång vthi saken göra skulle / wönlade han sigh nu i alla motto / at fredh kunde vprättas emellan Sverige och Ryssland / på thet at när Landet wera kommit i stilhet och roligheet / och hade inga fiender hwarken in eller vthrikes / kunde han thes fogheligare medh stor lempa framhafwa sin wilia och fulborda sitt vpsäde. Ty nēgra år effter strax fredhen war gjorde widh Ties / Anno 1594. afflöpnade Storfursten hans Swäger Gedro Iwanowicz / ändogh en part mena at Boris had honom skelff förgifwit / effter medh hans död gick swära hastigt til / så at han icke öfwer två daghar lågh siut för än som han dödde / hwilket sköde / Anno 1597 när han vthi 12. år regerat hade. Men medhan han lågh

låg siut och kämpade medh döbben / gif hans Råd vñ til honom / och frågade honom hwilken effter hans död skulle betlädha then Konungzlighe Stolen och blifwa Storfurste / alchenstund hans Brodher war död / och han hade ingen Arfwinge / så swarade han / then iagh warder min staaff öfwerandwardande / Men Storfurstinnan Borisos Syster fordrade mycke sin Broders saat hoos sin Herre / at han skulle honom lefwerera både staafwen och Riket i händer / alchenstund han war en kloot / snel och förståndigh man / och nu Regementet med sin wiffheet vthi många år wål hade föreståt / hwilket han intet gjorde / vthan gaff staafwen til en sin närmaste skyldman och frende / benämnd Gedro Michiswicz Romanow / Men han vñ togh honom intet / vthan sködt honom til sin Broder Alexander / som och gjorde thet samma / och låt staafwen lefwerera til sin tridie Brodren Iwan. Iwan sedhan til then yngste och fierde Brodren Michael / hwilken ey heller honom wille annamma / vthan låt honom bära til the andra stora Knäsar och Valorer / lyka såsom ingen wille blifwa Keisare / oansedt the alla hade gerna thet widh taghit / hwar the hade dristat sigh thet at göra. Och medhan staafwen så wandrade omkring ifrån then ena in til then andra / förtröt thet Storfursten och kastade honom ifrån sigh / såjandes / så taghe honom nu then som wil och kan / hwilket när Boris Gedrowicz sågh / annammade så han staafwen / thet strax the andra höghe Knäsar och Valorer högelighen miffhagade / och förolämpade honom vthi alla motto hoos menigheeten / förekastandes honom sin ringa hårtompt / och at han icke war wärdigh til at blifwa Keisare / vthan en annan som war aff högre

*Nemo ex Mo-
gnatibus hanc
lum assumere
audet.*

*Irena clamor
callidè fratru
causam promo
vet apud mili-
tes.*

fläckt och hörd. Men thetta halp intet/ty Boris och hans syster Irena Gedrowa / wore medh sina Practi-
ker och anstufeningar mycket sinne och behändighe /
och bestälte hemligen med Krigzfolket/ genom måna-
ga förbringar och stora löfften / at the skulle öfwer-
tala och beweka thetas underhafwande Krigzfolck /
at the/ när som the blefwo framkallade/ til at gifua sin
röst och stemma / på then som skulle blifwa Storfur-
ste: Tå skulle the alla samptligen bewilla til Boris och
ingen annan/ som altidh hafwer sökt och främjat the-
ras gagn och bästa / thet han och här effter fast mera
förplichter sigh at göra / thet the hans saak besor-
drandes worde.

I likka motto handlade the och heemligen/ medh
the förnämste Muncfar och Präster öfwer hela Lan-
det/ sampt med många Knäser/ Bajorer och förnäm-
ligha Köpmän / vthlofwandes många runde löfften
och stora tillsägelsor / at the til hans waal bewilla skul-
le/ och saken så handla / at Boris medh sådana lema-
pa singo störste parten på sin sijdha/ som honom begär-
rade til Storfurste. Ty strax the ser förle wekur wor-
re vthe/ och störste parten aff Rydderkapet/ Krigz-
folket/ Borgerkapet vthi Moskow församblade wor-
re/ och nu om en Storfurste sig skulle samsätta/ träd-
de Boris Gedrowitz fram för hela församlingen/ och
lade staafwen ifrån sigh/ och vpsade then mödesamma
Administration/ som han en tidh lång hafte hade/ stel-
landes sigh / likka såsom han hade hwarken lust heller
wille thet til/ at han wille blifwa Storfurste/ thet öf-
wer the store Knäser oc Bajorer sig storligē förundra-
de/ aldenstund the intet wiste/ hwad som baak om bu-

Pat

Man och berget lägh/ och gick i så motto sin Poos.
När han nu bortpängen war / sadhe the stora Herrar
sin emellan/ at then wore wärdigh til at blifwa Kesa-
re/ somblige then andra/ somblige then eridie/ och som-
lige then pierde / och som the sin emellan således rådh-
sloggo/ och skulle en vthwåla/ blefwo Bajorerna fram-
kallade / ibland hwilken framsteggh en gammal man/
som och wäl wiste hwad kloek an hade slaghit / och sa-
lade vthi alle Bajorers namn/ säjandes: I förnäm-
ste Knäser och Bajorer/ gunstige Herrar/ thenna han-
del som nu förchafs/ kommer icke itt stånd til allenast/
vthan samptliken alla Ständer/ som öfwer hela Lan-
det boo/ både Andelige och Werldzlige/ och hwad som
the enheligen besluta och bewilla / wele och wij Ba-
jorer thet til wårt samtycke gifwa. Thersföre för-
samblade sigh nu alla Ständer/ Andelige och Werldz-
lige/ och ropade medh en mun/ säjandes / at vthi Lan-
det fans många stora Knäser och Bajorer / så at thet
vppå ingen deel fattades / Men en wüß och förstån-
digh Storfurste feeltes them / och medhan Boris Ge-
drowitz hade vti Landet om alla saker / så wüßigen oc
förståndeligen handlat/ och Regementet i så många åhr
rättrådeligen föreståt / som ingen thet för honom giore
hade så länge then Muskowiterske Monarchia stat haf-
wer / Thersföre wore the til sinnes ingen annan til the-
ras Kessare och Storfurste vthwåla och kröna / än
honom allena. Thenna wüßa klingade intet senner/
genwäl vthi the stora Knäser och Bajorers öron/
nörgades likwäl henne vthan någhon lust höra / och
tå stilla / och the skickade i thet samma effter Bo-
ris Gedrowitz / Men han förwägrade sigh at komma

*Statuum delia
beratio de eli-
gendo impera-
tore.*

3 f 14 til

Boris ad mona-
stium se con-
fert, & concu-
linum commu-
nicat cum so-
rore.

til them / och sameyckia til theas begäran / liska som
han intet åstundade / at wile blifwa Storfurste / och
drogh til sin Syfter Storfurstinna som war vthi Klö-
stret / som ligger en liten halff mil ifrån Mustow / och
rådhfrågade sigh medh henne hwadh han vthi saken
göra skulle / om han icke skulle gifwa sig vti Klöstres oc
blifwa en Munc / eller hwad han sigh skulle föreraga /
på thet ingen skulle fatta then tanc / at han åstundade
de Regementet / thet effter han doch medh allo macht
trachtade / och hade bestått medh sina för trognaste /
för än han redh aff Stadhen / at the skulle ingen sijs
spara hoos menige man / med förmanande och lockan-
de / at the fort fore / och icke wore theruthinnan försu-
melighe och länge the medh fördrögde / ty the skulle
wetta neppeligen ett ord thet aff / för än Boris hade
låtit göra sig til en Munc / och då wore thet förseent /
och the ex heller wiste hwar the vthoffuer hela Ryss-
land en sådan wiss och förståndigh Herre skulle finna
och vpspana.

Therfore vphoff sigh strax ett stort tumult vna-
der gemene man som ropade / at Herrarna skulle göra
en ända på theas rådhslag / och gå medh them til
Klostret / och göra hwadh som til handelen wille sigh
stikka.

Såsom nu alla Ständerna hade sigh församlat /
och enheltighen beslutet / at the ingen annan til the-
as Storfurste wille hafwa eller vthwäla / vthan
förbenämde Boris / gingo the äldste / gråhåriga och
förnämste Män aff Muncar och Präster / Råder
och Valorer / Ryttere och Knechter / Borgare och
Bönder til Klostret / och begärade at tala medh Bo-
ris / hwilket han them förwägrade och lät them säga /

Boris udenor-
non puerorum
& seniorum
lachrymis &
precibus fle-
uit, sed suasu

at the intet mera skulle begära honom til theas Storfur-
ste: Han worde theas begäran intet hörande / hā hade
nu länge tiant Werlden / och war thet aff erdet /
och thet höga Regeringz Ambeet föreståt / han wille
nu hafwa roo / och blifwa thet medh förskonat / då be-
gynne hwar man öfwerlinda ropa och skrika / at thet
skall vthi wädret / sägandes: Gorbarmatigh öffuer
off Boris Fedrowitz / Gorbarmatigh öffuer off / och
war off nådigh / som här vthan för dören liggia föra
strödde / som ingen Herde eller Herre hafwa / och föra
wägra tigh icke at blifwa vår Storfurste / och hafwa
the medh theas roop intet vphörde / för än han är
kommen vthi til them / och hafuer them tack at för the-
as tilbudna åhra / och wiste them til the stora Råder
ser / som högre woro aff släkt och börd / och med stora
re wijsdom och förstånd begäfwat än som han / Men
the lät sigh medh thet swar intet bendia / vthan blef-
wo beständige på theas mening / och lågho på sitt ans-
ichte neder på jorden / och thet vnderstundom vphof-
wo / och badho: Gorbarmatigh öffuer off och bliff
vår Storfurste. Men han hörde them intet / vthan
gick sin roos in vthi Klostret / hwilket när the thet sä-
gho / vthwalde the några hundrade wackra Piltebarar
och Gossar / som gingo til Klostret / och jämmerlighen
och klageligen theas nödh och ålendigheet / medh en
wissa framfango / at han ju åndeligen skulle sigh bewer-
da och blifwa Storfurste / och lydde wåsan således:
Gorbarmatigh öfwer off Boris Fedrowitz / öfwer off
Gorbarmatigh / och så framt tu icke wilt wara våra
Gorabrar nådigh och barmhertigh / och höra theas
bön / the hafwa til årentyro syndat emoot tigh / och
mycket illa glorde / så hör doch vår bön / wij äre öf-
lige

& impulsu sen-
sibus movetur,
que illum ro-
gat, ut populo
misereatur, &
illorum petiti-
onem satisfaciat.

dige / och bliff för våra skuld thenna stora Guds sam-
lingen's Herre och Storfurste: Landet är fullt medh
wilsfarande Gårar som ingen Herde hafua / war en för
Guds skuld theras Herda / han warder tigh wäl belö-
nandes.

Efter thessa Barn och Unglingar så jämmerligen
ropade och skrigade / kom han ut til them medh Stors-
furstinnan / sin syster / och slogh theras begäran af som
tilförende / så wende the unga Drenglar sigh til Stors-
furstinnan / ynkighen ropandes / at hon skulle så sigh
öfuer the ärenda wilsfarande Gårar förbarma / och sin
Broder öfwer tala och beweka / at han skulle blifwa
Storfurste / thet hon så gjorde / och badh hon-
nom / at han skulle sigh thet til låta beweka /
och sigh öfwer thet ärenda folket förbarma / hwars
bön han så hörde och sade: Efter iagh förnimmer
och seer mycket folk aff alla Ständer här tilstådhes
wara / och bidia vthan återwända / besluter iagh thet
wara Guds willa / och at han migh til en Herre öfwer
Rysland göra wil / och på thet at iagh hans willa här
om vidare må förfara / beder iagh at thet / på några
weler tilgörandes / motte hafwas fördragh / och at
alt Rikszfolket vthi Junij Månadt wille sigh för-
sambla / och komma til hopa vthi Zerpokau / emott
then Grimmitte Tatarer / som adhtar vthi Landet in-
falla / och så framt at iagh häruehinnan theras lyd-
no och hörsamheet förnimmandes warder / skal thetta
wara ert wist tala / at alla Ständer alfwarligen om
thetta waal mena / och således wägrade Boris sigh
måsterligen och illstoligen at blifwa theras Storfur-
ste / thet öfuer han så länge tilförende mycket hadhe
eräncheat och åklundat.

Såsom

Såsom nu Rikszfolket på föresagdan tisdag kom-
mo tilstådes vnder Czertopkau / öfuer hundrade tu-
sendt Man / kom Sändebudh bådhe ifrån Persien och
Tatarer / them Boris så thet förhörde / och gaff them
godt Swar och förhöringar / thet medh the låto sigh
wäl bendija / och droggo sin koss heem igen. Sedhan
gaff Boris Rikszfolket lön och besälning / och
erachterade them wäl medh maat och öst / misdh och
Brännewijn / och så wardt han eenhällighen aff alt
Rikszfolket vthropat och utvald til Czar och Stors-
furste / öfuer hela Ryssland / thet före han them så en
synnerligh eckfälsj gjorde / och thet hoos them loff-
uade / at the thet intet ångra skulle / utan han wille al-
tidh föra för them / och hafua om them omwårdnat:
The skulle sigh förmera och föröka / och ingalunda för-
swinna och bliffua bortta / thet vppå the så strax sin
Redh gjorde / loffuandes at wela för honom och hans
Effterkommande / wägga Liff och Blodh / godt och
ägendom / och alt thet the ätte / thet medh han så gi-
nast drogh äth Muskow / och lät sigh aff Patriarchen
thet sammastådes vthi Kyrcian then 1. Septembris
Åhr 1597. til theras Czar och Storfurste Kröna / oan-
seede at the stora Anazar och Balorer thet icke gärna
säggo / Men han achade theras knorr intet / vthan
lät them så strax allesammans tagha widh huffw-
det / och andra flere som woro aff Iwan Wasiliwitz
Släkt / Linea och Hårkompst / och sättia vthi Gän-
gelfer / och tagha bort alt thet the ätte / bådhe löst och
fast.

Sedhan thetta skeede war / vprättade han på nyt
Fridsförbund medh alla sina nästomliggande Gran-
nar och Potentater / och gjorde mycket thet som gäde

G g och

Legati Persici
& Tartarici
examinati, et
domum cum
muneribus re-
misi.

Boris omnium
ordinum con-
sensu à Patri-
archa Muscho-
via in ma-
gnam ducem
coronatur.

Boris pacis fa-
dera cum vi-
cinijs regibus
renouat.

Boris multa
fructuosa &
utilia facere
tentat, si non
a monachis
impediatur.

Privilegia
mercatoribus
concessa.

och nyttigt war i Landet / så at thet på en kort tidh
sigh mycket förekom och förbättrade. Han vebloff-
nade och på sin Cröning / at han ingen vthi sãm åre
wille låta til liffuet straffa / vthan the som syndade/
skulle så straffas medh Torn och Zachtelse / medh
piskan / medh förstickelse til Siberten / och andra länge
belägna ortar. Han gaff och före / at han aff Grem-
mande land wille förskrifua lärde och försarna män/
på allehanda tungomål / som skulle låra och vnderwisa
sa hans unga Mustowiter vthi godha sedher / boottli-
ligha konster och Tungomål / ther til Monckerna och
Prästerna ingalunda wille Consentera och bewilia / för
registruandes / at theras Land war ett stort och mäch-
tigt Konungariket / och hade ett språk och ett tungom-
mål / enahanda Sedher / och een Religion och Guds-
tjänst: Skulle nu thet i Landet inkomma nyle Prae-
ceptores och Lärare / och the skulle låra fremmande
Tungomål / wore så befruchtandes / at the föllo ifrån
theras gamla Grönika Religion / och sedhan mycket
biller och oenigheet / icke allenast vpwäcke vthi thet
Andeliga Regementet / utan jämwäl och i thet werl-
liga. Therföre bleff så thetta Storfurstens förhafa-
wande om intet / doch i sãm skickade han til Eng-
land / Tydskland och Frankrike 18 unga Bafore Sö-
ner / som thet skulle försöka sigh / aff hwilka tre sedan
Lomo för 5 år hüt in vthi Sverige / och wordo medh
gått vnderhåld aff Konung Carl then nionde (Chri-
stelig i åm. n. l. s.) vnderhåldne / så at them ingen deel
til klädher och andra nödhorffter fattades.

The Tydsk Böpmän som thet wore i landet / och the
åre gångzlige förde ifrån 2 ifland / gaff han then frje-
heet / icke allenast at the måtte r. s. v. bländes hwart
them syntes til at handla och wandra, utan för sit. La

er the som nödhorffte woro / 3. eller 4 hundra rub-
lar / utan något inter. sse och ränta til at förköfra sigh
medh / m til thes han fördrade them igen / hwilket ånu
intet stede är / ey heller någon tid til åwentyrs Meer /
effter både han och the åre alla med döden afgångne.

Åhr 1599. affärdade han tre sändebudh / et til Torn
vthi Prydzin / the andra til Riga i Lifland / med stora
skäncker oc föråhringar / til Konung Erichs Son Her
Gustawum som skulle honom rådha / förmana och be-
waka / at han icke skulle således flyttia i werlden / ifrån
then ena orten til then andra / och ljdha armodh och
moorgång vthan han skulle begiffuasigh til honom
vthi Ryssland: Han wille icke såsom en Konung eller
Furste / vthan såsom en Fadher / försörja honom medh
ett fursteligit vppehålle så länge han leffde / hwar ho-
nom så syntes men thet och icke honom syntes thet at
blifua / så skulle honom sitte wara efteriättit at dragha
tådan igen med behåldna håfwor / thet vppå han skes
Lade honom sitte furstlige leigde och försäkringz bref /
hwilket han vthi Riga efter sig lämnade hoos en för-
nåmligh Borgare / när han vti landet inrykte. Sedan
när Her Gustawus ett sådät försäkringz bref bekom-
mit hadde / reste han thet in / och wardt i förstonne stå-
teligen antagen med stort proc. s. oc käfteligen trach-
terat och vnderhållen / vti alla måtto såsom en Furste
oc Konunga Son borde. Han föråhrade honom til sit
och alla sina tjänares behoff några hundra Rublar
penningar / allahanda kosteligit Sidentygh af Bliant /
Samer och Damask / Atlas klädhe och Taft til kläda-
ningar / mångahanda slags skurwahrur aff Sablar /
Mårdar / Råfuar och loor til foder / saar och talritar /
kannor och Credenz til en fursteligh Tafel: hästar /
salar och tygh til at rida vppå / så at honom och hans
tjänare ingen ting til thetas vpppehålle fattades /

Gust. xvij, Re-
gis. Erici 14.
filius, quam ob
causam &
quibus condi-
tionibus ad
Muschoviae
Principem
transiit.

*Gustaviu ve-
hementèr re-
sistit volunta-
ti magni Du-
ci, & acerrime
contra il-
lum disputat.*

*Proditorium
& impudens
facinus Jacobi
Schult.*

hwilket en tidh lång wahrade/ in til thes at Storfur-
sten begärade aff honom/ at han skulle bortläggia och
förkasta sin Religion som han hadhe / och vthi staden
anamma then Muskowitiska/ så wille han icke allenast
wara honom för en Sader/ och giffua honom sina dot-
ter til Furstinna/ och hielpa honom til at incaga Swe-
rige sitt Sådhermesland/ ther til han ingalunda hwar-
ken wille bejaka eller samtyckia/ vthan sadhe/ om han
på intet annat sätt kunde bekomma någon hustru/ så
wille han heller lübhä then aldraflemmaste bödh som
kunde i werlden vptäckias / för än han på ett sådant
sätt wille taga hustru/ oc förswäria sin Religion/ och
föra Krigh på sit Sådhermesland / thesöre han och
strax begärade at draga aff landet/ effter såsom Stor-
furstens försäkring (honom giffuen) lydde. Och eff-
ter han myckit ther vppå påckade / bleff han då effter
then dagen intet så högde acft at såsom tilförenne/ va-
tan hans vppehålle minskades sedan i alla måtto/ både
vthi Penningar/ klädhe och förtåring. Och me-
dhan Her Gustawus myckit tråkade och påckade på
sitt leigde breff/ och wille ändeligen aff Landet/ prac-
ticerade Storfursten medh en hans tjänare / som war
en Studiosus ifrån Rönigzberg / benämd Jacobus
Schult / at han stal hans Secret ifrån honom / och
stälte ett Breff i Gustawus namn/ til samma Borgmä-
re vthi Riga/ at han honom samma Breff oförwägrat
til Muskowitiska skulle thet han och gjorde / intet an-
nat wetandes/ än at thet war hans willa / effter han
sågh hans Secret/ och stek hans breff. När Storfur-
sten thet sin koss hadhe / meente Storfursten då/
at han wisseligen skulle honom beweka och twinga til
at widhtagga hans Religion / och göra thet som han

■ ff

aff honom begärade/ Men thet halp intet/ vthan han
sadhe/ at en Furste och Regent bör haffua / såsom Bal-
dus säger in Conf. 327. Vnum calamum & unam linguam:
Quia scriptum est, quæ processerunt de labiis meis, non faci-
ciam irrita. Thet är: Han skal icke göra thet til intet
som han genom sin mun talat haffuer. Thet til bör
och en Konung och Regent til pricka achta oc i wörd-
ning hålla/ thet som Konung Dawid skriffuer vthi sin
62. Psalm. Semel locutus est Deus. Thet medh han wil
giffua tilkänna / at en Konung och Regent skal oryg-
geligen hålla / thet han en gång vthloffuar och tilsä-
ger / Ja/ thet skal bliffua oigenkallelighe/ thet en gång
är skriffuit och vthloffuat. Medhan nu inga stål-
hoos then Barbariske Herren gälla kunde/ och han in-
galunda kunde vthkoma/ sorgde han thet öffuer gana-
sta myckit / och höit stoor nattwaku medh studerande
vthi Bookliga konster och Alchimisterij / så at han
bleff myckit förswagat vthi sitt huffundh / så at när
han wille vnderstundom medh någhra godha drycker
tagga sigh styrkia/ talade han rundt vth / huru thet
honom vthi hiereat låkade/ vnderstundom med skämt
och vnderstundom medh alffuar / så at thet en gång
icke bättre hände/ än han talade vthi skämtewis med
Storfurstens Doctor Casparo Fidlerer / sådandes: Om
Storfursten icke wil släppa honom sin koss / som han
loffuat hadhe/ så wille han sättia eelden på Stadhen/
och lykwäl komma sin koss Men Fidlerus försumade
sigh intet/ vthan gaff strax sådant ann then andra da-
ghen på Slottet/ ther öfuer Storfursten så wredh och
förbitterat bleff / at han in continenti lät icke allenast
medh stark wachte bewaka Gården / vthan rogh och
ifrån honom alt thet Silffuer och Sidentygh som han

§ § §

honom

*Gustaviu in su-
mami Duci
omnibus bonis
privatur.*

honom tillföremme skänckte hadhe / och gaff honom velt
några dagar hwarken maat eller dryck / thet then fals
ka Doctor til wägha kom / som i ögonen syntes wara
hans gode wän / och her Gustawns alt gåt af honom
förelänt hade. Sedan giff lukt wäl Storfursten honom
thet forstendomet Vgliz til sitt uppehälle / doch med
sådan beskedh / at han icke sielf regera skulle / vthan the
Prästaffuer som medh honom wore förordnade / skulle
regera / och upbåra rätten / och honom thet af så my
cket lefwerera som han behöfde til sig och sitt folks up
pehälle / thet han och war så länge Boris lefde. Men
när Griska Trepela fick öfuerhanden / wardt han aff
honom förskickat til then Staden Jaroslaw / thet han
intet synnerligen bättre bleff hållen än som en fänge /
allenast för then orsak / at han mera war bewägen Ro
nung Carl i Sverige / än som Konung Sigismundo
uti Polen. När Griska war omkommen / oc Wafil Jwa
nowitz Justitiar Regementen / sände han her Gusta
wum ifrån Jaroslaw til Staden Casin / thet han då
honom försågh både medh bättre lägenheet och Un
derhåld än som Griska Trepela gjorde / til thet hā thet
samastådes dödde / år 1607. och vthi en Bårdelund
utan för Staden begroffs / thet han nu hwilar / hwil
ket icke allenast iagh medh mina ögon / vthan och her
Jacob De la Gardie / sampt några 1000 Personer bå
de Swenske och Tydske seede haffue / och thet om wita
nesbörd gifwa kunne. Thersöre är thet då een groff
lögner af Martino Beer vpdichtat / som honom begroff
och för sitt omaat 10 Rublar fick / och skrifwer / at han
vet ett Klöster Mieroskolunski benämnd / ligger begraf
wen / medh många andra lögnen som han förtäller / oc
förgäter Sanningen at förtälja om sig sielf / oc an
dra som uti landet komma och rynde til Ryoland / oc
efter

Guavi mori
& sepultura.

efter han icke wart antagen vthi Storfurstens tjänst /
blef hā då thet för nöd skuld en präst / oc tog then för
rådarens dotter Conradi Buss til hustru / som med all
flit sig winlade oc stämpade til at förråda Klarfuen
ifrån Sweriges Crono vnder Ryoland / såsom allö uti
Klarfuen och många anörstådes nog samt är witterli
ghe. Ty många blefuo då för hās skul / när samma förrå
derij för hānder hades / både pūnte / hals hugna / lagde
på stegel och hiul / så til hans förhåsuande samtycke /
och med falska gärning wordo grepne / thet om the an
nu idag måge wita som lesua oc oskyldige äre / oc my
cket ondt för hans skuld haffua lidit / och hāmd thet öf
wer til Gudh i himmelen ropa och skrika.

När Boris sin framgång medh her Gustawo intet
främia kunde / vprättade han stoor wänskap och för
bund med Konung Christian thet fierde i Danmark / at
hā sände sin broder hertig Hans thet in / hwilke hā til
sade at wela gifwa sin dotter Arminia Borisowa til fur
stinā som tilför. Ne ännu war her Gustawo / och efter
hā icke thet öfuar 6 wekor lefde / sedā hā war inkommen /
gick thet giftermålet tillbaka / oc hā wart begrafuen uti
Tydska Slåboden utan för staden / thet så Tydskarna
håna sin församling oc Gudstjänst. Men med hwad
flit oc prål hā är på grängen vndfängen / och beledsa
gat til Moskwa / oc huru hā oc hās medföljande hof äre
trakterade / med kosteliga rätter oc dyrbara drycker /
oc hwad för stora föråhringar the uti penningar / alle
handa sidentygh och påltern begåfuade / är för länge
til at skrifu om althenstund thet år skedd på enahanda
sätt / som medh her Gustawo och hans faderbro
der Hertigh Magno.

På samma år hadhe och then Turkiske Kysaren
sin Sandebudh til honom vthi Moskwa medh stora

Godt.

Conradus
Bussvarius ma
chinationibus
tentat Ner
viam prodere
magno Duce.

Iohannes Da
nia Dux in
Muschoviam
proficiscitur
moxitur &
Slåbodae
sepelitur.

Legati Turci
et male et con

*cumeliose ex-
cepti à magno
Duce.*

Söråhringar / willandes göra wänskap och förbund med honom / Men Boris anamade hans söråhringar intet / utan sände honom them tillbaka igen / och skickade honom en kortel af een beredd Swinahudh / sampt en Läderpung / öfuer dragen medh Wliant / som war wäl tilfömat / och upfylt medh Swinelore / och sadhe : Effter han war Christenhetennes Arffiende / och förde Arigh medh hans brodher then Romerska Keyssaren / kunde han icke wara hans wän / vthan hans fiende så länge han leffde / och i alla saker stråffua honom emoot / som han bäst kunde och förmåtte.

Legati Lubecensium, Anglorum & Batavorum, quid à magno Duce impetraverint.

The Lybeste hadhe och sina Sändebudh til honom / belangandes theas handel och wandel i Landet / hwilket han them icke allenast effterlät / at bruka som gammalt och Sedhwanligit hadhe warit / vthan och Privilegierade them / at the måtte draga frit vth och in / hwar / och när them syntes och råddes / och driffua tigeras Köpenkap. Thet samma anhöllo the Engelske och Hollenske hoos honom / hwilkom han och samma wilkor effterlät vthi Colmogorode / Wolugda och Muskow / at hafua sin handel / ther the oc sina Satorer liggandes hade åhr och dagh. Vti en Summa / han trachtade medh sitt Regemente bekomma ett berömligit namn i fremmande Land / och förbättrade myckit Muskow stadh och Smolenskow / icke allenast medh Byggningar och wackra hws / vthan och befästade them medh starka murar och wallar. Han lät och upbyggia tw Slott uppå then Tatterste Gränsen. Thet ena kallade han effter sitt namn Boris gorode : Thet andra effter alla Scorsfurstars namn Sargorode / at wela ther medh förtaga och förbindra Tataren at infalla vti Landet / och gjorde eliest mytis

annas

annat gote / som ländade til gemene mans bästa.

Så änd och Boris myckit gott vthi Landet vthi rättade / och thet / sampt thes Undersäter medh all troheet meente / liktwål bore många aff the stora Herrar ther affwund widh / bådhe Andelighe och Werldzlighe / och wore många som gärna hadhe wela till honom widh Regementet / Men ther war ingen som wille then Suchs beyssen / Många hadhe gärna hugget til / men ingen torde hålla i skaffet / Ty the som ther waghade / bådhe Bogdan Bielsti och Michi tiwiz / foro therföre mycket illa / bleffuo satte vthi Gångelse / och miste alt thet the ätte bådhe löst och fast. Therföre regerade Boris alt fort / til thes en Munc kom / och skilde honom sampt all hans Slächt

*Magnum Dux
Magnatibus
invisus.*

widh Land och Rike / handlandes på samma sätt medh them / som Boris medh Fedro Iwanowiz / och hans Slächt handlat hadhe. Thenne Munc war aff een ringa Hårkompst / född vthi thet förstendomet Jaroslaw / och war hans namn Grisla eller Gregorius Verepla. Och effter han war full medh odygder och falskheet / satte hans förältrar honom vthi ett Klöster benämde Timonka / på thet at Muncerna / som föra ther ett hårde och strängt leffuerne / skulle honom tuchta och hålla i agha / at han site leffuerne bättra skulle / och ther bliffna from / och leffua i all Gudeligheet. Men Grisla behagade ther stränga Clösterleffuernet intet / och medhan han war snål / floot och spizfundigh / och bleff myckit förfaren vthi the Muskowitische Crönikor och Handlingar / och hade myckin gemeenskap medh en gammal Munc / som och Boris intet synnerlighen godh war / eller någbot gätcynt / som honom och många pussar och stålmeystycken

Gregorius Verepla, vili & obscuro generatus, propter nequitiam in monasterium detruditur.

h h

vnder

underwåste. Och effter hans höggra hand war län-
gre än then wånstra/ och hadhe een warra på wånstra
sidhan om näsan / swarta stränge håår/ och ett brett
anlete / och war fyrifutin til wårt / tycke Muncfen
wål af honom skulle någhot äwentyrlighe bliffua/ me-
dan han hadhe aldeles samma skapning som Demetrius
hadhe / som i Vgliz bleff i halslagen Therfore drogh
han då medh honom sin koss ochur Klöfret / öffuer
Grängen in vthi Litowen / och vnderättade honom
om alla Ryttsens saker / och huru the stora Herrar och
Knåsar woro sinnade emot Storfursten/ och om han
hadhe lust til at göra något ther som berömlighe wo-
re/ och wille bliffua Storfurste/ och en regerande Her-
re öffuer Ryssland / då skulle han wål få många / som
honom ther til will. förhielpa / hwar han hans råd-
wille effterföla / ther til han strax beakade. och lossa-
uade honom/ at han vthi alla måtto wille effterkom-
ma hans råd. Och rådde Muncfen då honom t. l. at
han ochan något drögmåål skulle begiffua sigh vthi
tjänst hoos Knsr Adamo Wesnewetsti Woowoden/ v-
thi Riow/ oc honom när lägenheten sig begåfuo/ med
gråtande tårar och ynkellige åthåffuor tillkänna giff-
ua sin stora nödh och ålendighet/ huru Boris när han
war ett barn/ hadhe trachtat effter hans lif och leff-
uerne/ och huru han war ochur hans händer sluppen/
och i alla måtto honom förtröe/ som Muncfen honom
lärde och instruerade.

När Griska nu således instruerat war / begoff
Monachus ad Muncfen sig ifrån honom en Casackerna i midt öd
Casaccos per marchen / och sigh hoos them i många åhr vpp-
git & illos in- lärde och underwåste them / huru han hadhe f. c. f. n.
strut de De- få. dig kunskap/ at Demetrius Iwan Wasiliwitz Son/
matriso. som

Gregorius V-
trepta à per-
verso & frau-
dulento mona-
cho, sit perver-
sus et omnium
bipedum ne-
quissimus.

som war theas rätta Herre och Arffwinge til Stor-
furstendömet icke war dödh och onkommen och i Vg-
liz / vthan leffde / och war i stor åhro och anseende
hoos Woowoden i Riow Wesnewetsti: rådde och för-
mante them förthen skuld / at the skulle begiffua sigh
til honom/ Ty han skulle them mycket större gunst och
nådher bewiisa/ än som Storfursten / hwilket the och
giorde/ såsom här effter skal omtalas.

I medler tidh gaf nu the nä Griska/ som kallade sigh
Demetrius/ vti tjänst hoos förb. Woowode/ och bleff
aff honom antagen för en Camartjänare/ och förhölt
sigh i sin tjänst vti alla måtto hurtigt och wål/ oc öf-
wade sigh vthi allehanda Ridder spel/ medh fächtan-
de/ ringrånande/ cornerande och andra öffningar/ och
såsom han nu en tidh lång hade tjänst hoos Wesnewet-
sti/ och skulle wachta vppå honom när han badade /
oc sig i ena måtto försåg/ och the gjorde som han intet
göra skulle/ wardt hans Herre wredh/ och gaff honom
ett munslag/ oc skälte honom för en horunge/ hwilket
Demetrius häftigt förtröde / oc begynte bitterligen til
at gråta/ och klagligen tillkänna gifua/ sågandes: Om
du Knsr Adam wiste/ hwem iagh wore/ du skulle intet
kalla mig en horunge/ mycket mindre för en sådan ringa
saak skal slå och tinpusta / men effter iagh tjänar hos
tig för en dräng/ måste iagh the lida oc til goda taga.

Knsr Adam frågade/ ho åstu? hwad heter tu? hwar
du åstu emen? Han swarade/ iagh heter Demetrius/ oc
är Storfurstens Iwan Wasiliwitz Son i Mustow/ oc
berättade för honom hela hädelen huru the sig med ho-
nå i hås barndö vti Vgliz hade tilldragit: huru nu re-
gerades Storfurste tract. de efter hås lif oc lefuerne?
huru han war af wågen kommen/ hwem som hade honom
ther ifrån hulpte/ oc huru länge han hade varit i hwite
h h q Ryssland/

Gregorius, si-
ve Pseudo De-
metrius pri-
mus, sit famu-
lus Riowensis
Palatini.

Colloquium
Pseudo Deme-
try & Adami
Wesnewetsky.

Rysland / för än han hadhe begiffuit sigh vthi hans tjänst / låt honom se ett kosteligt kors aff Guld / besatt medh edle stenar / hwilket honom aff hans Gudhi fadher (når han döptes) giffuit war / och på sidstonne föll vppå sina knä och sadhe : Jagh är nu vthi ett wåld / gör tu aff mig hwadh tigh tackes / iagh begårar intet längre leffua vthi sådan ålendingheet / men wil tu förhjelpa mig til mitt Rike igen / ehz mig med all råte (effter Arfzrätten) bör / så wil iagh tigh riket igen betala / når Gudh han hjælper mig.

Vesnoyvet /
animovacillat
stupescit o-
ratione Pseudo
demetrii.

Öffuer thetta taal bleff Andas Adam håpen / och wiste icke hwadh han ther til säga skulle / doch medhan han war vthi sina ord så klook och förståndigh / och stickade sigh så belledeligen / trodde han honom / och intet heller annat meente / än at thet war Storfurstens Jwans Son Demetrius / badh honom at han icke skulle til ondo vptagha thet munslag han honom giffuit hadhe / och begärade at han skulle bliffua vthi Badhstugun och twätta sigh / och icke gå ther vth / förre än han sielf komme til honom / och gick så strax til sin Gemål / och gaff henne thet om tillkänna / och befalte tillpynta vthi Røket / Rällaren och hans Kammar / således / at han på thenna afftron kunde trachtera Storfursten vthi Mustow / hwilket vthi hans Hoff een sålsam och underligh tjdende war / at Storfursten vthi Mustow så snart kunde tijt komma och bliffua hans gäst.

Han lte och Furstligen vthreda sex stöna hästar / medh Salar / Røder och all tillbehör / och förordnade hoos hwar hästen Tjänare / medh godha Klädher vchitifferade / sampt sex hästar för een Ruzwagn / alla som han sielf skulle förreja / och lte them alla ställa

hålla

hålla vppå Gården. Sin maatsaal lte han och vthi Klädha medh stöna Turkiske och Persianiske Tappetter / myket kätsteligare än som någhon rjdh tilförenne / at alla hans tjänare sigh ther öfuer högeligen fördrade / för hwem han således lte tilpynta.

Når nu all ting war bestålt som han wille / togh han til sigh 12. tjänare / och gick nedh i Badhstugun til Demetrius / och föråhrade honom stätelighe Bliantz och Samenz Klädningar / och gjorde honom i all mätte stor åhra och Rewerenz / wahtade sielf vppå honom / och gaff honom the sex hästar medh tjänare och rygh som ther til hörde / sampt Ruzwagnen medh the sex hästar som therföre woro spante / begärandes at H. M. wille sådant för een ringa gaffuo och föråhring then gången vptagha / han wile eliest vthi alla andra mätte honom gärna wjdhare tjäna / och til at beföra dra hans saker / altjdh sinnas redhbogen och öffuerbødigh. Demetrius anammade samma gaffuo medh stor ödmjukheet och Rewerenz / och tilbödd sigh sådant hundrade pangor igen til at förskylla och förtjäna / når GUDs hulpe honom til sitt Rike / machte och hårligheet.

Såsom nu sådant hoos Casaferna / vthi Pälén / Aletowen och Ryala id begynce vchsprjdas / fick på sidstonne Boris Gudenow / som rå war i Mustow en regerande Storurste / thet och wetta / som hadhe Demetrius vti sin barndö lteit förgöra / ther öfuer han sigh storligen förvdrade och försträckt / tänkte och at honom ther vchaff vthi framtjdhén wille myctig ondt / krjgh och blodz vchgiutelse af the Pälér wederafaras. Therföre lte han beemligen affärda en Post til Wesnewest / tilbundandes at wela vpdraga honom

h h iij

några

magnudonnet
muneribus af-
ficiatur Pseudo
Demetrius a
Duce Vesno-
yvetko.

Rumor de De-
metrio spargi
tur per mul-
tas provincias

Foris Hert ar
ces & pecuni-
am Duci Ada-
mo, ut tradat
sibi Deme-
trium.

några Slott och Städer uppå then Ryske Grentzen /
och honö een stor - villa p. iingar föråhra så framte
han wille öfuerantwårda Lonom then Landzförjö-
raren som sigh vthgiffwer för Storfurstens Son.

Igenom thetta tilbuddh och anmodande / fattas
de Wesnewestli en wiffare mening / och mente fullkom-
ligen / at han jw skulle wara Iwan Wasiliwitz kōglio-
gha Son / then santskyliga Demetrius / medhan Boris
begynte at ställa effter honom / huru han honom wnt
sina kloor bekōma kunde / och vthbōdh så myt at gis-
wa för honom : Och effter Boris hadde een stor
Krūgzmacht församlat widh Grängen / befruchtade
Wesnewestli at hā skulle i en hast infalla / oc med wāld /
för ån the ett ord ther aff singo wetta / honom bortaa-
ga / anmāde han bressnet af Posten / och sticade ho-
nom sin kōos vthan bestēdh / och lāt göra fārdigh nå-
gra Rytare / sampt två wagnar / thē ena för sig / then
andra för Demetrio / och drog med honom til en stadh
līret lāngre in i lādet benāmd Wesnewest / ther hā kun-
de sākare oc tryggare wara ån som hos honö / om nå-
ghot siētligt föreföllo. När the nu woro tūt kom-
ne / lāt han Demetrio lāsa Borises bress / som han ho-
nom tilskreff / och sedan han thz lāsit hadde / skulle han
ther på giffua honom swar / hwilket han och gjorde / oc
begynte bitterligen til at grāta / och föll xpā sina knā
för Knās Adamo / och sadhe : Ther står vthi GVDz
och tina hānder / gör medh migh hwad sig cādes / sag
år vti tēt wāld / oc sätter alt mēt hop och all min līt
til tīg. Men Knās Adam trōstade honom / och sade / at
han skulle sig intet frūcta / han wille honom intet för-
råda / och ther uppå haffuer han och hāt til theā sta-
den honom sielf personligen folgt och ledsagat / på thz
han icke skulle kōma p. i sina siēders hānder / hār skul-
han

Dux Adam
duci et comi-
tatur Deme-
trium, à limiti-
bus ad civita-
tem Vesnave-
tzk, ne per
fraudem capi-
atur a magno
Duce,

han blifua oc hafua siēt fursllige uppehålle / han wila
le draga tilbaka igen / och om han något mera förnum-
mo af Boris / wille hā honö thz lāta weta oc förnūna.

Effter theenna Post sände Boris ån nu en Post til
Wesnewestli / oc tilbōdh sig ånnu mera til at giffua ho-
nom ån som tilfōrenne / hwar han honom then förjö-
raren wille til hānda sticā / hwar och icke / tå skulle han
bestålla igenom några / at the skulle sticā Demetrium
ihlāl / therfōre Knās Adam förö- sārades at sticā ho-
nom in i Pālen / til Woiwoden aff Sandomir / ther
han kunde sigh förhålla vthi större tryggheet. Men tå
han tūt kom / begynte strax Woiwoderne medh Jesu-
witerne rådth och samrādth handla medh honom / at
hwar han wille öfuergiffua sin Religion / och antaga
then Pāwesta / så wille the förbielpa honom hōos Ro-
nungen i Pālen / Pāwen i Room / och andra stora Hets-
rar och Potentater / at the skulle göra honom vti then-
na hās rättfārdiga saak ett troget bñstānd med penin-
gar / folck / hāstar oc Krūgzmunitio / och annat hwad
som hā behōfde / til at fördriffua sin siēde Boris Gu-
denow / oc intaga siēt Arfrike igen / ther til hā tå strax
bejālade / oc wlofuade icke allenast thz at göra : wtan
wille oc når hā infinge Regimentet / och beklādde siēt
Sabers Storfursllige sātē. platt vthrota vthur Lan-
det thē Gretska religionen / plātera och förwidga then
Romersta / oc taga Woiwodēs dotter af Sandomir til
sin storfurstin / hwi ket når the Jesuiter hōrde / glad-
des the storligen ther åth / oc förordnade honö twāna
Præceptores sō honö medh all slūt vnderwiste om then
Pāwesta Religionen / så at han på en korr tydh bleff
godd Catholik. Woiwoden Ostroma förde honom
si dan i Room / af hwilken han bleff wāl
och stātelighen antaghen / och siēt förloft til at bestålla
Ryt-

Pseudo Deme-
trius regit
authenticam
religionem, et
summo studio
adjungit se-
pistia.

Ryttare och Knechter / ther medh han skulle intagha Ryoland. Af Pärwen fick han ther til bådhe Guld och Penningar och hwar the icke tilräckte / försträcke the the två Wolwoder honom så mycket the ätte / och vthfarte för hans skuld bådhe Gudz och Gärdar / Sotte och Såsten / ther medh han sigh tilrustade / och wordo honom sielffua vthi ägna Personer fölgachelge in vthi Ryoland.

Medan thetta vthi Pälén förhades / wardt vthi Muskow / år 1601. in til 1604. *continue* en sådhan hung-
 ger och dyrr tidh / at några hundrade tusend Menni-
 skior swulco ihläl. Ty många funnos på gatorna vthi
 Städherna / många i Landet på alla wäghar och stjä-
 ghar som läggho döddha / haffuandes höd och halm vthi
 mußen: Många äto bark / gräs och rötter / och slåch-
 te sin hunger ther medh: Många äto dyngia och an-
 nor obeqwämligheet: Många sugo blodhen på mars-
 kenne / som war runnen och lupen vraf Booskapen som
 slachtades: Många äto hästakött / katter och Rot-
 tor / Ja / the äto än thet som förfärlighare och wede-
 styggelighare war / nämligen / menniskio kött. För-
 äldrarna sknade intet barnen / ey heller Barnen för-
 äldrarna. Ther som mycket folck war i huset / gingo
 the til och toggho then som fetast war / slachtaden / kö-
 kaden / steekten och äton / och kommo många i så mät-
 to om luffuet. Jagh sågh vthi Stadhen Muskow /
 at een meenlös och vthsmäcket Qwinna kom gån-
 gandes / och hadde sitt kögligha barn på armen / och
 widh hon gick / fattade hon Barnet medh händerna /
 och grymmeligen för hunger skuld / beet två bettar v-
 shur Barnens arm / äth och satte sigh nedh på Ga-
 tun / hon hadde thet wäl tå wörde / hwar icke annat
 folck

Magna & in
 audita anno-
 na carism.

Solck hadde skile henne widh Barnet. Ther tordes
 ingen vppenbarligen föra brödh på Torget / och thet
 sälia / Ty Tigglarna kommo strax och röffuade thet
 bort / och sloggho them vnder stundom ihläl som thez säl-
 de / Leen tunna Rogh gale nitton daler / ther hon til-
 förenne icke mera kåstade än som 12. öre. Folket säl-
 de sigh sielffua för en ringa penning / och gafsuo Segel
 och Bress vppå sigh / Föräldrarna sålde barnen / och
 Mannen hustrun. Ther war vthi the fyra år een så-
 dan gräseligh hunger / pläggho / nödh och ålendigheet /
 at een sådan tilförenne hwarcken boos Judarna heller
 vthi något Konungarijke / anten Christit eller Jeda-
 nit / vthi någhon tidh är seedt / spordt eller hörde /
 anten i fredhligh tidh / eller när krigh och örligh haf-
 wer wart / som af alla Historier kan bewisfas.

Såsom nu thenna iämmerligha och örligha plä-
 gha på hunger och swalt daghligen sigh förökades at
 ingen torde gå eller resa säker vti Landet / och så må-
 ga tusende menniskior på gatan vthi Muskow funnos
 döde / lät Storfursten Boris Gudenow / förordna nå-
 ghra stora rum vthi Stadhen / vthi hwilka alla dagar
 om morgghonen / skulle sigh the arma och fattigha för-
 sambla / och ther anania tven almosa som han ibland
 them lät vthdela / så at hwar bekom tree öre / hwilket
 när Menigheten som vppå Landet bodde / thet för-
 nam / öffuergåffuo the hws och heem / och droggo medh
 hustru och barn til Muskow / och hwar och en bekom
 sina 3 öre / så at vppå them daghligen vthgaffs 30 eller
 fyratje tusend daler / hwilket han gjorde så län-
 ge then dyra tidhen wahrade. Alla daghar wordo
 effter Storfurstens besakung så många tusende döda
 troppar vptagna på gaterna vti Muskow / och släpa-

31

de på

Magna Duk
 Boris elemosy-
 nas pauperi-
 bus abunde
 largitur.

*Magnus Dux
mandat mor-
tuorum cada-
vera sordibus
ablui & sepe-
liri,*

de på kårren och wagnar vth om Stadhen/ aff syn-
lighen ther til förordnade Personer / som them skulle
först reent tvätta / och kläddha een hwijt skorta vppå /
och ett paar rödha skoor på förterna / och ther sedhan
någhre tusende tilsamman vthi een groop begraffua /
så at han til at spjisa the fattigha / the döddha bekläda
och begraffua / kåstade någhra hundrade tusend Rub-
lar vppå / hwilka han lät vthgiffua vthur sin och Ri-
kens Skatteamtar / så at vppenbarligen vthi Muskow
sades / at ther vthi Stadhen dödde aff hunger / 5 gå-
nor hundrade tusend menniskior / them han alla så län-
ge the leffde. lät spjisa / och när the woro dödde / giff-
ua ett Jordelatan och ett paar röde skoor / oc begraf-
ua. Thetta skedde nu i thenna ena Stadhen / Men
huru många måtte tå af hunger och Pestilenzia / som
strax effterföljde / döo vthi the andra Stadher öffuer
hela Landet. O huru många hundrade tusend haff-
ua the varit / och huru många hundrade tusend tusend
daler måtte the alla åhr haffua kåstat medan the lef-
de / och sedhan the dödde / bleffuo begraffna.

Men ändoch at en sådan skoor / iåmerligh hunger oc
dyrr tidh war vet Landet / så wille iåkral icke Stor-
furstén / at hans Vnderfåter skulle någon Spannemål
vplöpa aff the fremmande / som medh några skeep full
lastade kommo til Narswen och Colmogorodt / på the
at en sådan hunger icke skulle spöras vthi fremmande
Land / och at han icke sielff så mächtig wore / at han
kunde then sielff stilla / och för måtte spjisa the hungrig-
ge och nödstälte / vthan måste sådant förskaffa aff
fremmande Land Therfore han tå och för bödh widh
lyffzstraf alla Köpmän at the icke een tunna af sama-
ma Spannemål köpa skulle / vthan låte them dragha

sin

sin toos så goda som the tijt kommo / och bödh at alla
Mundlar / Anslar / Bajorer och Köpmän skulle säl-
la honom ertas - pannmål / så mycket som the sielf-
we icke behöffde / för halffua penningar / hwilken kan
lät tagha och vet spjisa emellan the arma och nödstäl-
te / på thet at the fremmande skulle förnimma / at vet
Landet icke så skoor feel war på Spannemål som the
meente / och sagorna Vchlandes gingo.

Medhan thenna hunger och dyrr tidh vppåstod / Legatus Ro-
kom til Storfursten Boris Gudenow i Muskow / then *mani impera-*
Romerska Keyserens sändebudh / Her Hendrich von *tori magnā*
der Laugko / mächa stätligen bådhe medh Hoffjunc. *cum pompā &*
Kare / Drabantar och Lackejar / vet Sammenz och Stij. *splendide a*
denvyg Alådningar stätlighe klädde / och medh stora *magno Duce*
Gullkådor stofferade / Och effter som han stätlighen *excepitur.*
ankom / så lät och Storfursten honom stätligare vnda
fångna / och in vthi Stadhen ledhsagha / icke allenast
aff sina Ryssar / vthan aff alla the Nationer som ho-
nom tiante / vthi synnerligh Habit och Alådningar /
hwar och en effter sin Landzart / Ther öffuer Sändes-
budet sigh noghsampt förvndrade / Och tå bleff vp-
pådubt / at ingen ruggiare skulle sigh på Satan finna
låta / och ingen skulle heller klagha / at någhon hunger
eller ålendheet war för handen / vthan the hadhe alla
fule op / och alla gatur wore så tillflyade medh Span-
nemål / Prowiant och allahanda maatwahrur / så at
thet Romerska Sändebudet icke skulle een gång tånc-
kla / at ther någon dyr tidh hadhe varit / såsom sagor-
na ther af ropades / och ginge the så stätligen och vp-
richtigen vthi sina kläder / at thet icke een gång syntes
hwadh magan lykade / och hwadh ålendigheet the ha-
dhe hemma i husen.

31 4

Medan

Magna &
multa prod-
gia conspecta
sunt Muscho-
via in celo,
sole & lunâ.

Medhan och then dyra tjdth vppå stodh / syntes
och många teken på himlen / medh mångahanda slagz
grusfelighe strömor och färgor / huru Krüggzådrar
medh hwar annan drabbade tilsamman / så at thet om
mörcka natten war så klart och lust / låta som thez ha-
dhe varit lusän dagh : Understundom syntes tree
Måner / understundom tree Soler : Understundom
hördes sådan förfärligh storm / at bådhe Tornen vppå
Murarna / och sielfue muren til 20. eller 30 fampnar /
medh Stadzporterna omkull blåste: Fissen förswan v-
thi watnet / Foglarna i skogen / och Diaren på marken-
ne / och alt hwadh som tokades och framsattes på
bordet / miste sin naturlighe smaak / oanseedt huru wäl
thet war kokat och tilredt : Then ena hunden åat vp
then andra / then ena wargen then andra / så at man es
som offraast intet mera effter them fan / än som blotta
huffaudet och fötterna. Emoot then Kiowiske
Gränzen hördes ett sådant tiutande aff Wargar / at
Menniskior na ther widh förfärades / Och för många
stora hopar skuld / som sigh hadhe tilhopa samblat / oc
folgdes äth / torde icke många öffuer Land resa / utan
the wore thes manstarkare / och the sigh för thesas an-
fallande wärla Kunde.

Magnus lupo
rum Vlulatus
circa fines
Kiouviae.

Nigra vulpes
Muschovia ca-
pitur.

Bring om / och innan Stadzmurarna vthi Mus-
chow / lupo Middagz tjdth på daghen / mångahanda
slagz Råffuar / bådhe swarta och rödha / som the fän-
gade / ibland hwilka en war så fåsteligh / at ther gaffs
300 daler före / hwilket the Muschowiter achtade och
hålllo låta som Judarna för lycko och wälfärdz teken.
Men the Tatare tydde them ther annorlunda vth /
sägandes : At innan en kort tjdth skulle skee en stoor
förändring i Ryoland / och at många Nationer skulle
t her

ther härsta och regera / och at the Muschowiter skulle
inbördes emellan sigh sielfua vpräckia vproor och oer-
nigheet / och at then ena skulle bådhe mörda och förrå-
da then andra / hwilket och skeede år / så at thesas pro-
phetia aldeles är sann bleffuen / som the nu haflua vet
händer rönte / och medh sielffua gärningen förfarit.

Anno 1604. år och ther i landet en Comet synz / Cometa lucis
mycket owanligh och öffuernaturligh / rund och klar / dus apparet
icke i wädhret / vthan vthi sielffue Himmelens firman Muschowitum
ment / högtv öffuer alla Planeter / vthi thet Himmelsgno igneo sa-
sta Eldzteken Sagittario / hwilken vthan twissuel / gutario.
haffuer becydt the många Sto. fursters ynkelighe vn-
dergång och Stådhers fördärff / och then oerhågeliga
gha Blodzveghutelse som strax effterfolgde / och åna
nu icke haffuer vphörde. Ty samma åhr vthi Septema-
bri Månat. hadhe then Müncken som drogh med Gris-
sta Trepela / öffuertalat 6000. Casacker / at Jwan
Wasiliwitz naturlighe Son Demetrius wisseligen lef-
de / och war vti Pälén i store anseende / och huru Gudh
hadhe honom underligen hulpt aff Boris Gudenows
snaro och gilder / så at han icke haffuer fått macht öff-
uer honom / ey heller kunnat tilfogha honom någhon
skadha til lifff eller lām / och år nu så fiärran kommen /
at Pärwen / Konungen i Pälén och andra Herrar / haf-
wa sigh öffuer honom förbarmat / hans rättfärdigha
saak anseede / och honom några tusende man bådhe til
håst och foot hulpt / til at driffna och förjagha Boris
ifrån Regimentet / och intaga sitt Konungarike / the
skulle och nu dragha til honom / och göra honom ett
troget bystād / han skulle wäl (när Gudh honom til
Regimentet hu'pe) them rykelighen betala / icke alle-
nast medh klädde och peningar / vthan och medh godz

It is

och

Kozacci ad-
jungūt se swa-
ju monachi

*militibus De-
metrii et con-
iunctis viribus
Muschoviam
migrant.*

och gårdar / ther till och till strax iakade / och wore vth-
aff liertat gladhe / thet the nu hadhe bekommit tilfål-
le at hämpnas på Boris / för thet han theas stalbrö-
dhet / för theas tyranni och mootwilligheet skuld ha-
dhe straffat / och i pressuo så honom til / at han skulle
them medh sitt folck oförsumeligen möta / då wille the
saken medh allffvarsamheet företagha / och sin lycka
medh honom emoot Boris försökta / och tilsee / hwadh
the veti saken göra kunde: hwilket när Demetrius spor-
de / ryckte han strax medh sin hoop til them / så at han
blef 3000 starck / ther medh han belågrade Zernigow /
och effter Ståthållaren Knäs Tackmakow / som war
ther vppå / war Boris intet synnerligen bewägen / gaff
han Slottet vp / och bleff Griskas tjänare. När nu
Griska thetas Slottet innehade / besatte han thez med
pälste Öffuerster / och begaff sigh äch Putimen / och
sick thet i lätta mätte / sampt fem andra Slott in / va-
than något Swärds slagh.

*Boris intellexit
de hostium
adventu, mi-
litem conscri-
bit, & mittit
contra hostes,
Dux Musulo-
wka.*

I medler tjdth medhan så stormades på Grängen
och Griska / som sigh för Demetrio / then rätta Afsher-
re vthgaf / alt lyckades hwadh han sigh företogh / och
ingen fans som stodh honom emoot / oc tjdender kom
til Muskow / in för Boris / ther öffuer han sigh stoor-
lighen förvndrade / och höghelighen beswårade öffuer
the stora Knäsars och Bajorers försäberij / och för-
drade alt Kruggfolket vp öfwer hela Landet igenom
dagh och natt / at the alla skulle wara församblade v-
på Simonis Judae dagh vthi Muskow / thet the och
gjorde / och sicksade så strax meer än tuhundra måål
tusend man emoot fienden / med en Öfwerste / benämd
Knäs Jedro Iwanowiz Mistlouski / som drabbade
samma ähr på S. Thomae dagh medh fienderna under

Sive

Störtesti Nogården / ther på en manhafftig Krugg-
man war / som heet Pieter Jedrowiz Bosmanno / som
aff Boris til at vndsätta Slottet / the war från Mu-
skow förskickat. När han nu medh sitt folck war på
Slottet inkömen / och Demetrius stööt ther på vthan
återwände / kom Kruggöffuersten Mistlouski medh
krigsmachten / öfuer gaf Demetrius Slottet oc wände
sig emot Mistlouski / oc gjorde stoor skada vppå hans
folck / så at Öffuersten sielf bleff 15 skrämor hugna /
och hadhe då xiffeligen klappat the Muskowiter aff /
hwar icke the 600 Vchländare hadhe warit / och sigh
så manligen hållit / sampt Bosmanno / som medh sitt
folck föll aff Slottet / och stadd eelden vppå Lågret /
så at fienden nödhgades öfwer gifwa Slachtingen /
och skynda sigh til at förswara Lågret. Men althen-
stund han war them icke starck nogh / nödhgades han
gifwa sigh in vppå Slottet igen. Ty Kysserna som wo-
ro på andra sidhan / wille intet synnerligit / sedhan öf-
wersten bleff sargat / och aff marcken halff dödh bore-
ford / tagha sigh naghör före emoot fienden / några få
vndantagandes / medh Veländerna / therföre the och
een mjöl wagh ryckte tillbaka igen från Slottet / och
slogho ther sitt Lågher / och lågho ther stilla i fiorton
daghar / til thes Öfuersten wardt läkt och hälbregda.

I medler tjdth fände Storfursten Boris Gude-
now / Knäs Wasili Michaelewiz Mosa skow til Lå-
gret medh 25 tusend Rublar / til at aflöna sitt Krugg-
folck / men han fan intet rätta wägen tjt / vthan han
sökte en gijn wagh til Griska / ther war han wälkom-
men: The vndsinge honom medh kors och sana / Pi-
por och Trummor / och stoor ährewyrkning / och han
bleff Griskas Marskalck. Panningarna som han för-

de /

*Dux Musulo-
wki in confli-
ctu vulnera-
tur, et de cam-
po semimortu-
us deducitur.*

*Mosalskoy
proditor cum
pecuniâ fugit
ad Pseudo De-
metrium.*

Milites Polo-
ni simultuan-
tur, & sediti-
ose agunt, non
per soluto si-
pendio.

de/ldönte Griska Casackerna midh / the Pöler singo
intet / Therföre the och uppsade sina tjänst / ty the wille
intet längre tidana vthan Penningar / ey heller skuta
een Bössa aff / för än the singo Penningar. Tödga-
des förthen skuld then Sandomiriske Woiwoden och
W. sniewski / som hoos Griska wore / dragha sin loos
äch Pölen / och skilaffa mera folck och Penningar /
thet the och gjorde / och hadhe sigh vthi sitt medhöle
tusen Poler. När the wore affdragna / dierffdes
Griska intet längre ther blifua / hålft när han sågh / at
han för Slottet intet kunde vthräta / vthan begaff
sigh rådhan til the andra Slott som han infätt hadhe.

Tå Borisos Öfwerster thetta sågho / drogho the
sachteligen effter / til thes the kommo på tree mil när
Dobriniz / ther Griska lågh medh sitt Krüggzfolck / och
effter the intet wiste huru stark han war / och huru
thet tilstodh i hano Läger / diersdes the intet längre
framdragha / vthan lågrade sigh. Och medhan på
samma ort war godh ymnogheet på hafra / höd och so-
dher / boskap och andra setalie parteler / drogho meer
än siutusen man af thet gemena Krüggzfolket vthi på
föbring / til at rappa / plundra och stöfla. Men tå the
kommo een mil ifrån Lägret / mötte them fyra fanor
Pöler / som ginast satte til them / och nederlade aff
them fyra tusend / The som vndsluppo / kommo huf-
wudstupa medh stoor skräckelse vthi Lägret igen / ther
vthaff hela Lägret förfärades / så at the andra dagen
fätre om sigh ett tiode rüghagh. Men tredje dagen
singo the bättre modh / Ty the vthwalde 12 tusend
man aff thet bästa och behiertaste folck som ther war /
och skickade them vthi på künstap / til at bespana hwar
fienden sigh företogh / och hwar han sigh förhöit. Och
tå

Conflictus Po-
lonorum cum
Ruthenis, in
quo sunt caesa
quatuor mil-
lia Muschovy-
tarum.

tå the honom sunno / och Glenden fick Ryssen see / war
han intet seen at möta honom / och begynte strax til at
skärmygla medh honom / och effter mötret them för-
togh / skildes the äch / och hwar drogh sin wägh. The
Pöler thilflogho vthi then Skärmygling tuhundra
Ryssar / och ett hundrade grepo the til fångar / Men
Ryssen bekom allenast en fånge / ther medh the heem-
droge / wore gladhe / qwädho och sprungo / ty skändes
sigh haffua stoor ähra inlagdt / och icke aldeles olyck-
salighe warit / thet the hadhe bekommit en arman
fånge.

När the nitten komo / förde the then arma fåna
gen til Öfwersterna / ther wardt han tå examinerat /
Och medhan han war drucken / badh han giffua sigh
wijn och öl / så wille han såja them all künstap / eliest
intet / ther aff Öfwersterna bleffuo wredhe / och låto
honom så hårdt sträckia och pina at han dödde. Och
effter the ingen wiss künstap aff honom singo / klädde
the honom nakottan / och hängde honom vp vthi een
Tall mitt i Lägret. Men Öfwersterna wore betym-
rade / och wiste intet hwadh the skulle göra / anten dra
gha fram eller tillbaka / medan the ingen wiss künstap
aff fången bekomme / Doch bemannade the sigh på
sidstonne / och alffuarligen tilsadhe Krüggzfolket / at
thet medh alla sina wärrior skulle göra sigh redha och
färdigt / til at strögha andra daghen medh Glenden.
Tå mårgonen kom / rustade hwar man sigh vp och the
drogho vthur skoghen aff Lägret midt dagz tid på
daghen in vppå Slätten. Men Griska försumade sigh
intet / vthan kom strax medh stoor anskik / och satte vp
på the Muskowiter medh all sin macht. så at the togo
flychten in äch Lägret. Vthländerna som medh
R E wore /

*Pugna acris
& vehemens,
in qua pseudo
Demetrius est
victus & fuga
tuta.*

wore/satte äthsläta marcken/ thet som Griskas fälde-
stycken stodhe / och slogho them ther ifrån. När the
Mustowiter thet sågho/ at the kunde intet inkomma i
Lågret/od, sigh vndan göma/satte the på nytt til/
vppå Griskas folck / och slogh thet aff marcken medh
Vehländerna/at thet måste tagha flychten. Griskas
håst bleff och tå slutet / så at han som nogast kunde
föra honom sin döds. The hadde och wäl tå fåt ho-
nom fången / hwar icke många förrådare hadde wa-
rit/som förhindrade them at fullfölja fienden / Ty när
the hadde fått honom vppå flychten/sade the/at De-
metrius war fången/The skulle nu vppehålla/ther är
nogh blodh allaredo vthgitt. Thenna Sackning
skedde vnder thet Haketwärfet Dobriniz / år 1605/
then 20. Januarij/vthi hwilken Griska miste otta tus-
send man/sampt sina Hårpuker och fäldestycken/oc
Boris Gudenow femhundra Ryssar / och 25. Veh-
ländare.

*Bosmanno à
magno Duce
splendide exci-
pitur et maxi-
mus donis or-
natus.*

När Borises folck thenna seger bekommit hade/
drogh Pleter Bosmanno/ som war Ståthållare vppå
Nogården til Mustow / och thet berättade för Stora
fursten/hwilken både för mandom och trogna tjänst/
som han bewqst och gjort hadde / så och för the goda
och gladeliga tjdender han medh sigh hadde/war my-
cket wälkommen / och medh stort Proceß och rewerenz
vthan för Stadhen effter Storfurstens befalning/på
thet hårligaste vndfången/och in på Slottet til Stora-
fursten medh stort prål beledhlagbat/hwilken honom
gunste:igen betackade/och förährade honom til een å-
minnelse/een stor Skål aff klart guld/ som wogh sex
Skålpund/full medh Ungerste Ducater/sampt 2000
Rublar/och många sköna Credenz och Silffuertäril/
och

oc gjorde honom til en aff sina förnämsta Herrar vthi
Landet.

Sedhan skickade Storfursten til sina Vehländare
både Penningar och allehanda slagz Prowiant / med
een gunstigh Tacksejelse för then troghna tjänst / som
the honom vnder Dobriniz gjort hadde/begärandes
at the honom så här effter som här til tjäna wille/ och
honom trogna bliffua/ han wille them wäl belöna/oc
theras Besöldning förbättra/och hwar han icke mera
hadde/tå wille han tagha thet eendesta som han ätte/
och medh them dela.

När nu Griska så affslagen bleff / drogh han til
Purimel / then förnämsta Stadh och Slot / som han
inne hadde/och skreff til Pölen igen / om hielp och vnd-
sättning. Borises folck drogh effter Storfurstens
befalning vnder ett Slott heet Kiski / thet Griska in-
nehadde. Och effter medh them war intet allffuar/
vthrättade the och ther ingen ting / vthan drogo med
skammen ther ifrån. Wenigheet och stoort förräderij
war emellan them / then ena wille öster / then andra
wester / then ena wille heem/then andra strydhä/ther
aff Boris vptändes til stor wredhe och bitterheet/oc
skreff ett skarpt breff til Lågret/at ingen widh högsta
ogunst tilgörandes/skulle fördrifta sig at draga heem/
för än the hadde lagat fienden aff Landet / och inta-
ghe alla Slott och Befästningar som wore vthi Gri-
skas wäld komne. Therföre drogho the nu vnder
ett Slott benämde Krom hwar vppå wore 6. tusend
Donke Casacker/ medh en Öfwerste Corela benämnd/
som war en stor Troickarl / och mycket förfaren vthi
Kriggsaker. Ther lå ho the vnder i tre månader/
och skärmzglade medh hwar annan alla daghar / och

*Gregorius, seu
pseudo Deme-
trius, iterum
solicitatus Polo-
nos de seren-
do sibi auxilio
contra ma-
gnū Ducem.*

*Corela Kozas
corum dux ar-
ti magice de-
ditus et miles
exercitatus.*

giorde stoor skadha / så at ingen dagh gick förbi /
vthan många menniskiors lifslat: Ryssen hadde intet
alffuar: Öronen kljade på honom eff'er en ny Herras
Han wille ingen ting göra til saken / ther medh något
alffuar war: Vchländerna stucko eelden på Slottet /
brände thet vp / och wille intagha Stadhen / hwilket
när Öfwersterna sigho / kommo the löpandes / och slo-
gho them ther ifrån / såjandes: At Storfurstens be-
salning war / at the skulle vthungras / och icke bestor-
mas / ther medh the folk förspilte / och vthguto osty-
ligt blodh.

Rutheni per-
fidē agunt con-
tra magnum
Ducem.

Nedan the i så måtto nu här vnder låge / förswan
mycket Krüggzfolck sin troos / somblige drogho heem o-
loffuandes / och somblige til Grista til Putimel och in-
gen gaff någhon syneligh acht vppå fienden och gior-
de honom moorstånd. Ty om luse daghen dro-
go in til them öffuer 1000. bewäpnade Casacker medh
flyghande skärkor / och vndsatte them medh Arwt /
Lodh och Setalia / så at Öfwersterna icke wiste ther
ett ord vthaff / för än the inkommo / ther om the strax
Storfursten medh bress tillkänna giffuo / såjandes:
At the wore stadde vthi stoor fahra / och at the ras
machte förminskades och Gristas föröklades / och at o-
talighe många Bajorer föllo ifrån them / och drogho
til Grista / och at huset Krom ther the vnder lägho /
war på nytt vndsatt medh folck och Promiant. så at
thet nu nåppeligen stodh til at vinna och intaga / ther
öffuer Boris bliff så förskäckt / at han then 13. A-
prilis om morgonen gick til / och togt sigh giffit / ther
aff han om aftonen dödde / och andra dagen begroffs
vthi Ryrskian hoos the andra Storfurstar / medh my-
cken sorgh och gråt / Anno 1605. då han vthi 8. åhr re-
geras

Boris intelle-
ctū Rutheno-
rum perfidiam
seipsum vene-
no exstinguit.

gerat hadde / och må wisseligen thet om honom säjas
och Briffuas / som thet gamla Ordspråket lydhert
Intravit ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus est ut Canis.

Sedan som nu Boris dödh war / förskickades Bos-
manno ifrån Mustow til Låghret / til at förkunna
Storfurstens dödh / oc förmana Krüggzfolket / at the
skulle wara hans Son hörige och lydighe / och göra ho-
nom sin cedd / Men effter then gamla Krüggzöffuer-
sten Mistislouski / drogh til Mustow vthur Låghret /
til at förestå Regeringen / med then nya och unga vta-
korade Storfursten / bleff Bosmanno i hans stadh. Oc
all then stund the andra Öfwersterna / icke medh ho-
nom kunde förlykas och blifua eense / osändes oc strax
Krüggzfolket / therfore the som wore Boris Gudenows
wänner / och honom medh alt gotr bewagne / the swo-
ro hans Son Jedro / The andra gingo ther ifrån / och
giorde stort buller och vproor i Låghret / och skickade
alcuñ til fienderna the Casacker / som på huset lågo /
Arwt och bly / såjandes: At the wille göra ett medh
them / thet the och giorde / och laghade så / at the på en
dagh tillgå skulle falla til then hopen som Strycken oc
Achilt i förwaring haue / och sigh haflua belågrat
på wänstra sidhan om huset / ty ther wore the som
Grista stodho måst emoot / och wore Jedro Borisowitz
trognast / Giorde förthen skuld nu the Casacker såsom
them vnderwist / och the sigh emellan hadde råd-
slagit / och föllo medh alla macht vth / och då bleff vthi
Låghret ett stort vplop / så at somblige drogho hit
och somblige tigt. The som ropade then Lösen Deme-
trius the höllo på then ena sidhan. The som ropade
then Lösen Jedro gaffuo sigh på then andra / och me-
dhan the wore swagast / slogho Casackerna til them
At 14 medh

Bosmanno ad
Castra posui-
tur, & Dux
belli saluta-
tur.

Rasacti instra
untur a trans
fuga, & oru
tur ingens tu-
multus, in quo
multi capti-
vantur & sal-
tiantur.

medh the affällingar som tå afföllo / som woro öfuer halff annat hundrade tusend man / och toggo Skytten ifrån them / och sloggo them vthur Lågret / grepo någhra aff Öfuerflerna til fångar / och fargade them / som wore Iwan Iwanowicz Gudenow / och Michael Klebowicz Slotkow.

Iwan Galizin
ablegatur ad
pseudo Deme-
trium, & of-
fere ipsi mili-
tium promta
obsequia.

Och effter Demetri partij sigh så förökte och stärk- te / bådhe aff Dajorer och Menige Man / Rickade the en förnåmlich Herre til honom / benåmd Knäs Iwan Iwanowicz Galizin / ödmuikeligen bediandes / at han wille them förlåta och tillgiffua / hwadh the haffua brutit honom emoot / ty the hadhe thet giordt vthaff misförstånd / och haffua warit förförde / Men effter the haffua Samningen förnammit / falla the til foot / riggia och begära Låd / och wele bewijfa honom all lybno och hör samheet / Han wille förthen skuld medh thetta budh begiffua sigh til them / så wille the wara honom biståndighe til at intagha hans faderligha arff / för hans fiender wägga Liff och Blodh / Godz och ägendom / och alt hwad the ätce.

pseudo Deme-
trius, intelle-
cta militum
benevolentia
contendit ad
arcem Arol.

Tå Demetrius thessa wälluchteande tidender fick / togh han sigh ingen försumelse före / vthan giorde sigh strax färdigh medh alt thet folck han hoos sigh hade / och drogh ginast til ett Slott benåmd Arol / thet the Affällingar hans rikompst förwåntade / och sedhan alt widhare in vthi Landet / vthan något mootstand. Han war nu bådhe dristigh och frimodigh / och baar för ingen fahra / hwart han kom / så gick thet altsam- mans honom til handa. Men tå han kom til then Befästningen Tula / 30 myl ifrån Moskow / lågh han thet stilla / och skref til Menigheten vthi Moskow / at the skulle i tydh betänkla / oc sigh ödmuka för thetas rät-

ta arfherre / honom bewijfa troheet / lybno och hör sam- heet / som the hans fader fördom dagz giordt hade / och hielpa til at nederläggia oc vthrota the Tyranni- ske Gudenower / hans argesta och hädsta fiender / som hadhe medh wäld / vthan någon rätt tränge sig til Be- gementet / och honom som war ett meenlost barn / och then rätta arfwinge / thet ifrån skilt / oc efterståt honö at dräpa och mörda / thet ifrån Gudh honom igenom sin Gudsdomliga försyn haffuer nådeligen hulpet och förlossat / så wille han them all gunst och nådhe betee / oc komma til them / icke såsom en Ritzman / vthan såsom en mild och barmhertig fader til sina käre barn / hwar och icke / tå skulle the in an en kort tidh annat förnimma / tå wille han them så försökia at the skulle swida efter / och them i grund med mord oc brand fördärfa / så at barnet i waggan skulle gråta / oc tå skulle them hwar ten nåd eller barmhertigheet wedherfaras. Men the Gudenower achtrade siteligen på hans vthstickade / så at menigheten af Demetrio fik ingen kunskap / Ty the togo strax fatt på alla hans bodbårare / oc hade them in på Slottet / togo bresuen af them / oc satte them vti fångelse / pünkte oc marterade them illa / oc släppte them intet tillbaka / thet öfuer Demetrius sig förvånade. oc stickade på sijdstone then tridie Posten åstadh / och lät tilse om hā kande något vträtta. Theñe drog nu först til then stora by som ligger strax vthan för Moskow / Crasna Celsa benåmd / i hwilkē bodde många köpmän oc allhauda slagz handwårkomän / och gaf them til- känna / huru then rätta Riffherren war förhanden / och huru många bodh han hadhe haffte til Moskow / och fick ingen tillbaka igen / wiste förthen skuld intet om Menigheten hadhe thet til skuld / heller och the

Gude

Pseudo Deme-
trius mittu li-
teras ad ciues
Muschowien.

Littera &
nunci Pseudo
Demetri in-
terceptuntur
a Gudenovia-
nis.

Incolu in Cras-
na Celsa nun-
ciatur de ad-
ventu Demo-
tri.

Gudenower hadhe sådant heemligen glödt / Therföre hade nu Demetrius honom till öfwerflödh affärdigat / till at förfara huru the emoot honom wore sinnade / och ther han icke medh godh beskedh kommo tillbaka / så skulle thet Barnet och Waggan vndgålla / men ther han finge Demetri Saker vthrätta / och kommo igen medh behagelighe tjdender / så wille han them alla till gunst och nåde vptagha / och aldrigh något ondt them tilsända.

Thenne Post togho the vthi Crasna Cella medh stor åhrewördring ann / och gingo in vthi Stadhen / haffuandes honom strax medh sigh / och församlade hela Menigheten vppå Torget / och stälte honom mite ibland them / hwilken them förelaas Demetri Bress / och them kungiorde om alla hans låghenheter / och hwadh hans alfwarlige / ytersta wilia och Befalning war. Therföre begynte Menigheten sigh med hwar annan berådhslå / och gingo till Knäs Wasili Iwanowicz Zuzki / som sedhan bleff Storfurste / frågandes honom / om han skulle wara then rätta sanfkyllige Demetrius / som sadhes wara vti Vglitz dräpen / och han hadhe låtit begraffua / så swarade han / at Demetrius war Boris Gudenows snara vndkommen / och en Präste Son war i hans stadh ibidalslagen / och ther sammastädes begraffuen. Men Demetrius som är then rätta Arffherren / lefwer / och är nu i Tula medh sitt Arfzfolk. När Menigheten thet hörde / sadhe the / Effter nu hela Landet / sampt Knäsar och Bajorer / äro honom till salna / och Wasili Zuzki thetta Wiensbörd om Demetrio bär / måste han ju wisseligen wara then sanfkyllige Arffherren / och effter han nu medh harskräffe är vthi vptaghet / skulle the sigh wäl betänckia hwadh

Vasilus Zuzki
affirmat pseu-
do Demetri-
um legitimum
esse haredem
regni.

hwadh the glödde / Intet Arfzfolk war nu i Staden : The oräddradighe Gudenower / som sigh medh wäldh hadhe inträckt till Regimentet / förmätte them intet allena beskydda och försvara / och Menigheten skulle ther igenom vthi grund förstöras : Ty wore thet så bättere at striffua Demetrio ödmukteligen till / och göra sin censyllan / och bidia om gunst och Nådhe / och tagha the falska Blodhundar the Gudenower widh hufwudet / som haffua förrät och fördriffuit then vnsiga Arffherren Demetrium.

Medhan Menigheten nu sigh således medh hwar annan rådhslogho / kommo någhra Bajorer ifrån Slottet / bådhe löpande och rijdande / som ännu wore godh Gudenow / wiliandes fånga Demetri Bressdraghare / Men Menigheten tilstodde thet intet. Wille weta hwar the andra Poster och Bressdraghare wore bleffne / som Demetrius hadhe tjt stickat / och begynte så hela Menigheten till at mutinera / ropandes och önsandes öfwerliude medh en mun / Demetrio lycko och framgång / och sadhe : Gudh gifwe at then rätta Solen måtte i Ryssland lysa / Wij hafwe här till sittit i mörkree hoos lufet / men nu skijn then rätta Morgonstierna / Loffuandes och pråfsandes Demetrium / twånandes och bespottandes the Gudenower / och sadhe at the skulle thet och thet bekomma / stälte them för Zoorungar / Stålmar och förrådhare / och lupo strax någhra tusende in vppå Slottet medh stora buler och ankrå / försmädde och förmalediadde then döda storfursten Boris Gudenow / och hela hans släkte oc familia som igen lefde / at the intet wärre oc snöpligare göra kunde / och fanns så ingen som något tillbaka tänckte / ibland så många tusende Meniskior / huru

Cives Muschow
vicens tumal
quantur.

Theodorus, Bo-
rissovi filius,
cum matre &
sorore carceri
mancipatur.

Gudenoviana
Familia radi-
cibus extirpa-
ta.

mycket gott som Boris hadde them gjorde och bewist
och huru han medh sitt förstånd hadde them regerat/
och hela Landet förbättrat/ huru han them hadde v-
thi then stora hunger och dyra tydh försorgde och be-
spysat/ huru han hadde vpråteat fredh och eenigheet
medh alla sina omliggande Grannar. Thet war nu
alesammans förgäret och boreglömdt/ Och gingo til
och toggo hans Son Jedro Borizowicz/ then the nya
ligen tilförenne hadde sworit huldskap och manskap/
samt hans modher och hans Syster fångna/ och sat-
te starck wacht om them / til wårdhare bestedh ifrån
Demetrio. Men alle the andra som wore aff theas
Slächt the Gudenower/ togo the och bunde/ och fö-
de them narotta sin loos på dyngewagnar och kårer
medh hustru och barn/ och satte them i torn och håch-
telse / the somblighe aff hunger bleffuo dödde/ och
somblighe eliest för gjorde/ så at icke en mera qwar läm-
nade aff then Gudenoweske Slächten.

Sedan skrefuo the til Demetrium/ begärades nådh
oc tilgift/ oc at hä wille med the första til them kom-
ma/ och sigh the hedan för fogha / the wille gärna be-
wissa honom lydno och hörsamheet / och i alla måtto
wara honom underdånige / Han skulle nu i 3. Errans
namn komma / hans fieder woro alla vthrotade /
vndantagandes Jedro/ hans modher och Syster/ wo-
re ännu i lifwet/ doch woro the wäl förwarade / för
them skulle han sigh intet bekymra/ the wore tilstådes
och vthi hans wäld / när han them begärade och wil-
le haffua.

Så ändock theenne förlopfne Monck och stemma
Tyran Griska Trepeta/ nu alla flott och befästningar
wei händer sig / och belä landet gif honom til handa
och ingen stod nu honom mera emot: Låfwäl effeer
Jedro

Jedro syntes bliffua en flock/ snäll och försigtig her-
re/ bar Griska fara för honom/ oc tänkte/ at hwar han
bleffuo i lifwet/ så skulle hä icke låtligen kunna sulbor-
da och til waga komma sina förrådeligha practiker/ som
han wille/ och sedhan göra honom anten förfång hin
der eller meen vthi Regementet / eller och platt stika
honom the widh. Thersföre stämpade nu Griska
medh en Skriffuare / Ioan Bogdanof benämnd / at
han skulle dragha til Mustow / och heemligen strepa
både modhren och Sonen/ och för folcket vthspri-
da at the haffua sigh sielffua dödat genom förgiffte men-
dretten skulle han haffua i troghna förwarning / til
dhes han sielff personligen komme tilstådes vthi Mu-
stow/ thet Skriffuaren och slätigt gjorde / och i alla
måtto efter folgte sin Herres befalning/ Ty strax han
kom til Mustow/ lät han förrådeligen både modhren
och Sonen strepa och strangulera / och vthspredde se-
dhan för Menigheten / at the hadde sigh sielffua fö-
r gifuit/ thet the doch ingalunda gjorde/ utan the må-
ste dö / såsom the som nödigt dö / i wilket mardens
effeer repet/ thet med the äre dödade oc strypte wordo-
ne/ noghsamt vthwiste såsom lagh thet medh må-
ga tusende menniskior medh lifliga ögon seet hafwer.

När thetta war bestält/ lät han af iorden vgräfs-
wa och vptaga Boris Gudenows likamen af sin far-
ste graf/ som nu i några wekur thet legat hade/ och lät
läggia honom/ samt hans Son Jedro/ medh modhren
Scorsu. stian. Maria Malutina/ i een kista/ oc föra
them til een ruem ödestyrktigård vthan om Staden/
ther the så ynkeligen vthan alla Ceremonier wore be-
pratne/ oc behölt Jedro Borizowicz regementet efter
sins faders dö 2 månader/ oc war allenast hyllat och
vewald til storfurste/ oc icke krönt/ och skedde thetta
then 10. Junij på förkressna åhr.

Sedan

psendo Demo-
trius fraudu-
lenter machi-
natur cum
Scriba Bogda-
nos, ut Theo-
ro, nuper elo-
ro imperato-
ri, & matre
ipsum vitam
laqueo eripi-
at, & coram
populo spar-
gat, illos ve-
neno semetip-
sos necasse.

Borissow cor-
pi effoditur,
& cum uxore
& filio extra
civitatem in
loco obscuro
sepelitur.

Sedhan som nu chetta alsmammans war bestålt /
 ryckte Demetrius vp medh sin gamla Arigsmache in
 vnder Muskow / och slogh sitt Låghe ein halff Mil
 vthan för Stadhen på een stor Eng / och wille the
 då proffua och försökia / huru the Muskowier wore ei
 moot honom finnade: Och effter han fan them emoot
 sigh vthi alla måtto / icke allenast tiändwillige och vns
 derdånige / vthan the Konns och vth til honom / hwart
 stånd för sigh / medh stora fördringar / dyrbara skän
 ker och gäffnor / bådhe i Penningar / Guld / Edhlestes
 nar / Pärlor / Sköna Alenodier / och allehanda slags
 kästeligha drycker / sampt medh Salt och Brödh / som
 hoos them sedhwanligt är / hwilket och Kysserna hål
 la för then högste och störste tiänd som the göra och
 bewijsa kunde / då stälte han troo til them / och sadhe /
 at han vthi alla ewigheet aldrigh wille medh någhor
 ondt ihughkomma hwadh the haffua giordt honom
 emoot / och wille icke allenast wara theas Herre / va
 than theas Sadher / och altijdh wetta och rama sina
 Vnderfäters gagn och bästa.

*Senatores ob
 viam proce
 dunt pseudo
 Demetrio, &
 regalia vesti
 menta offe
 runt.*

The högste och förnämste aff Rådet / både Andä
 sar och Bajorer / drogho och tåt vth til honom / och
 förde medh sigh vthaff Stattekammaren / allehanda
 slags kästelige dyrbare och Keyserligha klädher vthaff
 Gyllenestycke / Sammet och Silke / medh Pärlor och
 Edhlestenar bestickade / ödmjukelighen bidlandes / at
 han wille dragha in vthi Stadhen / och antaga sit sa
 derligha Arff / til hwilket GUDh Alzmechtigh honom
 hade vnderligen hulpet / och thet medh lycko och fridh
 länge och wäl förestå / thet war nu alsmammans wäl
 förordnat och tilpyntat / han skulle sigh nu för intet
 ondt befruchta / han hade nu ingen orsak til at föria /
 han

han skulle nu wara lustigh och gladh / the som hade ho
 nom welat förrådha och vpåta / the äre nu allesam
 mans sin Guds / och kunna ingen bjäta.

Såsom nu alt war bestålt til hans intogh / för pseudo Deme
 ordnade han the högste och förnämste vraff Rådhet / trius ingredi
 Andäsar och Bajorer / widh pass 60 personer / at the tur Muschovi
 ska le rijdha lämpte honom på bådhe sidher / then hö am magnā
 ghra och wänstra / hwilke medh hästar / tygh oc kläd cum pompā.
 ningar / alstijdh wore så wäl vthstofferade som Deme
 trius sielf. Sina Furere sände han medh the rin
 gaste Bajorer fördr medh Hårputer och Trumetas
 re / som skulle grannerlegghen tilsee och förmärckia / om
 alla saker woro richtighe / och om icke någhor heemli
 git förräderij war förhanden / och måste altijdh Post
 effter Post vthan återwändor rijdha aff och til / Kläst
 för honom effter Kysserna / redho några Sahnor på
 niske Ryttere vthi fullt harnist / tingu man tioc / med
 sina Stalmäijor och Rågletrumbor. Naak effter
 honom redho andra förnämliche Bajorer och Hoff
 juncfare / och någhra Sahnor Polniske Ryttere vthi
 fulla rustning såsom the främste / Ther effter folgde
 hans Vchlandare / Sedhan Casackerne och Steltzer
 ne / hwar effter annan tingu å bredden / så länge en aff
 them igen war. På Slottet och i Stadhen ringdes
 vthi alla klockor bådhe stora och små / så at intet an
 nat hördes än frögd och glädie / och intet annat sägs
 än prädil och pracht. The store och brede gatur wo
 re alla full medh folck / samt alla taak bådhe på Ryr
 kior och Hws / så at then som långt bort war / icke an
 nars wiste / än at thet hadhe warit en hoop Wäiswär
 mare / the woro otalighe som på hans intogh stādade
 och tillsägo. På alla gatur som han igenom drog / föllo
 han

the alla nidsker på theas anskette/ och ropade: Gudh giffue dig Key:are och Scotfurste öffuer alla Kyssar/ helsa och sundheet/ som tigh i werldenne så underligen haffuer bewarat och uppehållet/ han wår digas än nu tigh här effter på al' a tina waghbar och flygar beskydder en äst then rätta Solen som i Ryssland lyser. Demetrius swarade: Gudh giffue och edher mina Vnderfåter helsa och sundheet/ står up och beder Gud för mig.

När han nu öfuer Mosqui ådro redh/ och kom in igenom watuporten upå torget/ hof sig en förfärligh ålning och storm up/ at både häst och karl omkull gick/ och sand oc mull så rödt oc flög ibland folket/ at ingen torde haffua öghonen up/ ther öfuer the Muskowiter sig storligen förfärad/ oc flogo kors för sig/ oc sadhe: Gudh beware off ifrån skada oc farlighet: theta insöggh betyder wisseligen något ondt.

Sedan intoget war skeedt/ oc Demetrius war ingången uti sin kammar/ gingo the förnämsta rådspersoner af Råd:ar och Bårorer på torget til menigheten/ och då steggh Bogdan Bielski fram oc förde order/ förmanandes menigheten at the skulle göra talskijelse til Gudh för thessa theas Scotfurste/ och at the skulle wara honom hulle och vrogne/ han wore Ioan Wasiliuicz rätta naturlige Son/ togh ut sitt kors aff sitt bröst/ ther på S. Nicolai beläte war/ thes lysste os swor at hä war then rätta Demetrius/ och at S. Nicolaus hade honom alt här til i sin barm förwarat/ han bade och nu giffue them honom igen/ the skulle nu besluta oc winnigga sig/ at the gjorde honom åbra/ eländt och reuerentz/ och i alla måtto får hafua/ ther til hela menigheten swarade tre gångor: Gudh gifue wår stor: furste helsa och sundheet. Gudh gifue honom lycka och

*Horribile tur
bo vel pacella:
malum omen.*

*Oratio Regia
in Bielski ad
populum.*

signelse: Gudh straffe alla hans fiender/ och the som wela göra honom ondt.

Giorton daghar effter theta hans inribande/ kröntes han uti Jungfru Mariæ Kyrckia på Slot:et/ som war then 29. Junij aff Patriarchen/ med alla the Ceremonier som the wid sådana högtid plåga brukar. När hä nu således af eenhällige råd krönter war/ bewijste han sin första mandom oc dygd på Boris Gadenows datter Axinia/ Konungens Brodhera i Danmark förmeente fastemod/ then han lät til sig hämta/ och sijn otucht medh henne uti någhra dagar bedress/ och sedhan lät skära hären aff henne/ och föta henne in uti ett Klöster/ ther hon så länge hennes lifsztygdh warade/ måste bliffua.

Sedhan lät han sända effter sin moder/ som sigh förhölt några hundrade mähl ifrån Muskow i ett Klöster/ och när hon uppå någhra Mähl när anntom/ redh han sielf medh några tusend man emot henne/ och intog henne med stort process och ödmjuk tjänst: Så än dock hon uti sitt hierta wäl wiste/ at han icke war hennes rätta naturlige Son. lukt wäl stälte hon sigh så emot honom/ at ingen som ther upå såg/ annat kunde tänka/ än at thet iwo så samlingen war som hon sig lät tycka. Ty genom thessa hennes falska son som hon uprog/ kom hon i sin förra reputation och furstliga dignitet igen. Och då han nu kom för hennes wagn/ steggh han uti sin häst/ och föll nids för henne på sina knä/ och tackade Gudh medh gråtande tårar/ at han än nu een gång fick henne see uti theta Lifswet/ och gick bredhe widh hennes Wagn igenom hela Stadhen/ in uppå Slottet/ alt in til thet Klöster/ hwilket han til hennes behof hadhe låtit vpsätta/ och henne ther in

*Coronatio
Pseudo Deme-
trij.*

*Axinia Boriso-
vy filia vi cor-
rupta a Pseu-
do Demetrio.*

*Pseudo Deme-
trius obviam
ii maria
magna cum
demonstracione
reverentia, et
comitatur il-
lam pedes in
monasterium
a se extru-
ctum.*

medh allsomstörsta Kewerentz beledhsagade / ther öfwer många menniskior bitterligen gråto som the up på sågho / och sådhe : Huru underligen GUD all ting ibland menniskiors barn skickar oc lagar i werlden / at han skiller Barnen ifrån Föräldrarna / och hjälper them åter tillsamman igen / såsom nu för ögonen skedd är. Vthi samma Klöster besökte han henne nästan hwar dagh / och hölc henne ett furstligt Word / så at ingen ähskildnat war emellan hans och hennes / alltså de och ährade henne i alla måtto / så at många tusend swore / at han war hennes rätta naturliga Son.

*Pseudo Deme-
trius quotidie
intersuit deli-
berationibus
suorum consi-
liariorum.*

Han gick alla daghar til sina Anåsar och Bajorer vthi thes Rådskammare / och delibererade medh them alla Rikets handlingar. När the medh sina Rådshlagh woro mycket sena och långsamma / och the hadde än rå saken icke rätt drabbat som honom tycktes / sådhe han til them medh lust och skämt : I haffne nu så många daghar och timar öfwer thetta ärendet rådshlaghit / och luktval intet rätt drabbat / så och så skal thet vara : fan strax i samma stund bättre upå än som the / ther öfwer the sigh mycket förvundrade / och kastade them offra i näsan thes stora groffheet och ostickeligheet. Han wille them Privilegiera / at the skulle skicka sina barn vthi fremmande Land / och ther lära Konster och godha sedher / at the måtte bliffua / såsom alle annat folck / lärde och stickelighe / til at råda na och förestå Land och Rike.

*Pseudo Deme-
trius usus est
inter edendū
musica instru-
mentalis.*

När han fick maat anten Middagh eller affton / måste hans Musici bådhe sinnga och spela / såsom thet seer vthi andra Land hoos Furster och Potentater. Han affskaffade många Muskowitiske Ceremonier / som hoos them woro wanlige at brukas när the fingo

156

maat / som är at Korsa sigh / nigha och bucka för belåten / sprängia sigh medh wigde waten / och annat sådant / hwilket sönder sprängde the plompa Muskowiters hierra / at the wåmjade ther widh / och fattade många misstancar om thes nyla Storfurste / och begynte hängia hussunden nedh äh marchen / och klå dronen på sigh / lyka som the hadde fått löss och gnåter ther vthi.

När måltidhen war öffuerstånden ladde han sig intet til at soffua / såsom thes framfarna Storfurster gjorde / och medh alla Kyssar vthi brukt är / vthan gick och spacerade vthi Skattekammaren / Apoteken / Guldsinådzbodarna och annorstädes / och tillsåg huru the arbetade / och hadde icke offra mera än två eler tre drängiar hoos sigh / och skickade them offra vthaff Skattekammaren ifrån sigh / at hans Kassierare icke wiste underståndom hwar han war / måste sökia honom kring om hela Slottet / för än the funno honom igen / hwilket aff the framfarna Storfurster aldrigh skedd : Ty the kunde icke för Muskowitisk eminenz och högheet / gå vthur then ena Kammaren in i then andra / vthan the hade staswen i handen / och woro ledde vnder armen af sina herrar och Bajorer.

När han vthdrogh til at bidhia vthi Ryskiorna och Klöstren / satte han sigh aldrigh vthi någon kuzwagn / redh och icke heller på någon sachtmodigh och spaatkårdigh häst / vthan på then som modigast war / och bäst kunde springa / och wårst war til at rida : wille icke heller ligha / när han satte sigh på hästen / at hans Bajorer skulle bära effter honom någon stool / såsom the framfarna Storfurster gjorde / när the skulle slijgha på hästen och sättia sigh up i Salen / vthan

157

*Pseudo Deme-
trius peracto
prandio non
dedit se sopari
ut Muschova-
ris consuetum
est.*

*Pseudo Deme-
trius egregius
eques & ve-
nator.*

togh stelff i berzlet på hästen/ och strax han fattede vthi Salen medh handen/ satt han på hästen/ och tumlade medh honom som en hureigh hofman: Han brukade altijdh jachte bådhe medh Hundar och Falckar: Han lät och giuta många Gyrmsölare / Gåldestycken små och stora, och lät them föra äth Galiz/ emot then Tatterste Grängen.

Merligare kom han oc ihog thet löffte och tillsägelse/ som han hadhe giordt vthi Pölen/ och then edh som han sworic hadhe/ hwilken lydde: At så snart han hadhe bekommet in Riket/ så skulle han wara plichtigh til at befördrä then Påweste Religionen / och tagha Woimodens dotter aff Sandomir/ til Storfurstina/ Maria Gorgona. Thersöre han så strax besalte / at the Jesuiter som medh honom i landet kommo/ skulle inrymas then störste gård som vthi Mustow fanns/ ther vthi the kunde öffua theas falska Gudz tjänst. Och på thet at then wilsfarande och affgadeska Antichristi lära/ skulle thet theste bättrefå framgång och planteras/ sticade Påwens Legat Antonius Longinus / som vthi Konung Sigismundi i Polens Hoff tilhölt/ sin Syster son ther in medh fyra Jesuiter / som skulle föröka mantalet/ althenstund the hadhe nu bekommit en godh förordrare och Patron / som then Papstiska Religionen älskadhe / och sigh beslöt adhe thet til at göra/ hwad som kunde wara Påwen vthi Rom til wilja och behagh / som meet annas söter än at befördrä sin falska Religion. Och lita som Påwen i Rom är Satans Instrument och redskap/ igenom hwilken han oc alighe många tusend själar til sigh lockar/ så war nu Gissa Påwens Instrument och redskap / igenom hwilken han wilsadhe sig / at vbrota thet

Antonius Longinus nutrit fororium & quatuor Iesuitas in Muschoriam.

then Grätkiska Religionen / och införa thet yttersta mörckret vnder Påwens Göt och trådom/ vthi dets wilsens wäld och then ewigha fördommelsen/ ther in från oss Gudh Alzmechtigh mi deligen beware.

Jlita måtte sticade han sin Cantzler Aphanasi Glas / til Polen medh en stor skatt vthi Cienodier / Smycken/ Gullklädier/ Ringar/ Armband/ Credentz/ Perlor och Edlestenar / sampt Penningar/ meer än två tunnor Guld/ til at föräbra Woimoden af Sandomir och hans dotter / ther medh the skulle sigh och sitt Hoff vchstoffera/ och dragha til Mustow / hwilket the Mustowiter höghelighen förtruto och misshagade. Förmärcke och långa tilförenne vthi många saker/ at the woro narrade och bedragne/ och wore nu ther til medh försmäddde och förachtade/ vthi thet han mera lust hadhe til een fremmande Jungfru / än som til theas Nation/ och ther hoos til then som icke än så war af theas religion. Thersöre the förnämsta herrar conspirerade heemligen tillsammans / synner tghen the tree bröder Justi/ medh the förnämsta aff Muna Parna och Präster/ skapet/ och sadhe/ at han ingalunda måtte wara Iwan Wasiliwitz Son oc drefuo sålsamma prachter/ och så groffe/ at han them begynte at märcka/ thersöre han oc inder längre wille någon tro sätet til the stora Råsar och Bajorer/ et an förordrade sig ett lyfsgwardij/ af the fremmande som han hoos sigh hade/ som skulle wachra på honom/ och sette ther öfuer tree Höfwingmän. Then ena war en Franzos/ och hett Jacob Margret. Then andra war född i Curland aff en Dansk Fader som hett Marius Krutson. Then tredje war en Skotte / och hett Albeus Wandeman / och hwar hadhe vnder sigh 100. Drabantier/ och singe alla quartal vthi theas besättning.

Aphanasi Glas ablegatur in Poloniam cum magnos thesauros pro adducenda sponsa.

pseudo Nemerius non fidet ulterius Rubenus, sed minus satellitus ex externis, et tres Dubces.

The främsta droghe förgylte Gillebårdar medh röde Sammet på Skafften / och stora Silkes qwastar vchi / och gingo alla Klädde röde Sammet / besatt medh Gull snören. The andra hadhe ett annat slagz Gillebårdar såsom en halff Måna / och gingo vchi Rästeligte siolbrunt Klädde / besatt medh rödhe sammet snören / och hadhe rödhe dammaske armar. Thet tridie hade och samma slagz Gillebårdar som the andra / och war allenast ächskildnat på Klädherna / som wore besatte medh gröne snören / och hadhe gröna Dammaske armar. Thesse Drabanter måste altidh hålla wacht om honom / halffparten hwar natt til Skiffes / så at thet the stora Bajorer swåra illa behagade / och sade emellan sig sielssua: Han låter sig allareda see medh thesse Drabanter / at han nu på off intet synnerlighen passat / hwadh skal han då göra när hans Furstinna Kommer hit ifrån Polen / och hafwer medh sig så många tusende bådhe Poler / Tydskar och Casacker. Tänk te då förthen skuld then äldste broderen widh sig sielss / Knäs Vasili Susli / at han sådhant wille i tidh förekomma / för än han bleffuo starkare medh fremmande folck / och at han honom wille släckia / för än han alt för högdt wårte och vpstegho / och prachterade medh några af Menigheten / Präster skapet och Seelazerna / Men så bårt som han hôle thet vppå / så fick Demetrius thet af Enskap / och lät flux föra några präster och Knechter vppå Sträckiebänkpen / som strax be kände hwadh the hadhe i sinnet / och at Knäs Vasili war thet före Gorman / och hadhe them sådant ingiffvit / och begarat / at the skulle hielpa til / och wara honom biståndighe til at förgöra then Landzlöparen / som sig vchgifuer för Demetrius / thet före blef då bådhe

*Machinati-
ones & doli
Vasili Zuskę
publicantur.*

dhe han och alla the Knechter / som medh honom hadhe samtyckt / fångade: Och sadhe Demetrius til alla sina Knechter / at the skulle them allesammans förgöra / vppå hwadh sätt som the wille / och then som först ladhe sin hand på them som skyldige wore / then wille han göra frö / och hålla aldeles oskyldigh / at han til samma Conspiration icke bewiliat haffuer / då föllo the allesammans til them som fångade wore / och sönderreffuo och beto them medh sina tänder / lika som hundar och oskäligha diwr / thet medh the wille låta see och bewiisa sina oskyldigheet. Knäs Vasili som war roten och anstiftaren til thetta förräderij / lät han först medh pilor och gylor trachtera på sträckiebänkpen / och sedhan döma ifrån hufwudet / och föra vppå Torget / thet bödelen klädde hans klädher vchi aff / och då bleff hans Sentens och doom vplåsen / och rätt som hufwudet ladhes vppå släckten til at affhuggas / kom en rännande ifrån Storfursten / och winkade medh handen / at han skulle hålla vp / och när han framkom / sadhe han: Demetrius Keyser och Storfurste öffuer alla Ryssar / haffuer många sina förrådare skonat och benådt / han wil och nu thenna Vasili Susli släckia liiffuet / för sin höghe Zärkompst skul / medh then beskedh / at han skal intet offtare komma igen.

Såsom Demetrius meente sig nu noghsampt til saken haffua giordt / i thet at han hadhe ett sådant allfuar före medh Susli / at the andra Knäsar och Bajorer skulle sigh wachta / och icke mera tänckia til at göra någhot tumult och förrådherij / och begynte nu leffua vchi wallust och säkerheet / intet menandes / någon yterligare fara wara för handen / eller någhot

Men liq mera

*Satellites dent
tibus à focus de
lacerantur.*

*Vasilius Zuskę
latā senten-
tiā, caput ear
nifici plecten-
dum præbet.*

*Pseudo Deme-
trius adificat
arcem ex ni-
ve, & dat il-
lam suis Mu-
schovitis desen-
dendam & ex-
terius oppugnā-
dam.*

mera ondt/wore förwäntande. The stora Knäsar och
Bajorer höllo sigh en tids längh roligt/ och wore from-
ma / stilla och ödmütka / lätta som the hadhe nu intet
mera argt i sinnet / på thet at Demetrius skulle än nu
bliffua säkrare / och vthi ingen måtto til them försee
sigh något förräderij. The redo medh honom vthi och
spatzerade / jagade och bedressuo annor korrwil medh
cornerande och ringrännande / så at ingen farligheet
syntes mera vara förmodande. Therföre gjorde han
sigh nu thes lustighare och tryggare / och redh på en
tids vthi ser mig ifrån Mustow / til ett Kloster med
alla sina Knäsar och Bajorer / och hadhe sitt hufgwar
dij hoos sigh / the 300 drabanter / sampt tre Sahnor
Poleniske Ryttere / och wille thet öfua och exercera
sina Mustowitter / och see hwar til the doghde / och lät
göra mitt vppå plazen en wall aff snö / vthi hwilken
han satte sina Bajorer / och befalte them en Rüggs-
öfwerste / som them skulle regera / och wäria sigh för si-
na fiender / at the icke stormade och intogo Skanzen /
och bleffuo them öfuermägtighe. Demetrius han-
wille vara thesas fiende / och haffua hoos sigh sina
Drabanter / och storma til Skanzen / och til ee om han
förmätte honom medh sitt folck intagha / och them
fördruffua och vthjagha / eller och om the kunde sigh
röria / och honom thet ifrån slå. The Poleniske Rytta-
re skulle hålla kring om vppå marcken vti wachte. När
nu alt således war bestält oc förordnat / och the hade
alle sine snöbålar färdige / stormade Demetrius medh
sitt folck til Slottet. Och effter Drabanterna
hadhe många annor Materia in vti sina snöbålar /
singo the Bajorer wackra hugg och blåå öghon / och
worde twingade til at vpgiffua Slottet / och bliffuo
fång

fångade och bundna / så at han thet öffner blaff swära
lustigh och gladh / och firerade sina Mustowitter / och
lät giffa them allesammans fullt vp både Midd / Öl
och Brännewijn / och befalte them göra sigh färdighe
än een gång til at bruka samma lust och korrwil. Men
the Bajorer wille intet gärna thet ann / vthan woro
wredhe och harmse för the blåå öghon som the hadhe
fått / och til redde sigh at möta honom medh sina dra-
banter på ett annat sätt / hwar thet ärdeligha galla
skulle / hwilket en aff the Bajorer som i koren medh
war / gaff Demetrio strax tillkänna / och badh at han
medh theta spelet skulle vphöia / ty många af Bajer-
terna woro så förbittrade vppå hans vthlåndare / för
thet the woro aff them slagna medh så hårda snöbål-
lar / at the hadhe fått blå ögon / at the wille hämnas
thet öffuer / om the än een gång skulle öfua samma
speel medh them. Han wille för then skuld be-
tänckia / at många vthaff them wore hans förrä-
dhare / och vnte honom alzintet gott / och at
hwar och en vthaff them hadhe vnder sina Riortlar
länga / stora och spitzigha Knäffuar / men hans Dra-
banter hadhe inga / the hadhe och ifrån sigh lagde
alla sina Wärtor / både öffuer och vnder / och stor-
made allenast til medh Snöbållar / thet kunde een
stoor olycko vthaff komma. Demetrius beränt-
te sigh / och lät thet widh bliffua / och drogh sedhan
åth Mustow tillbaka igen / och förfoor någhra da-
ghar thet effter sedhan theta skeede war / at hwar
han then andra gången hadhe til sina Bajorer stor-
mat / så hadhe thet wist bliffuit thesas sidsa gångh
the hadhe stormat.

¶ *¶*

*Sponsa pseudo
Demetrii in-
trat in Mu-
schoviam cum
magno &
splendido co-
mitatu, & Mo-
saischovv ali-
quot diebus
commoratur.*

Ewen på samma tådh / Anno 1606 / vthi Martij
Månadt / bekom Demetrius Budh ifrån Pålén / at
hans Brudh war vppå wåghen åth Kysland / och re-
dha inkommen öfuer Grången / Thersöre han strax
stuckade henne til Lårepenningar 15000 Rublar / och
streff til the Anåsar och Bajorer / som bodde vti thet
Furstendömmet Schmolenstow / Dorogabns oc Wes-
mo / at the alla samspeligen skulle göra sig på thet ko-
steligaste färdige / och möta henne vppå Grången / oc
bewiisa henne och hennes medhfolle så stoor åhra och
Kewerenz / som the skulle göra honom / når han wore
personligen tilstådes / och beledhsaga henne på thet
aidrahårligaste och ståtelligaste til Mosaiskow / ther
skule the Twerste / Rezanste Bajorer och andra mö-
ta henne / och beledhsaga henne til Muskow. Men
effter Påsta Höghetdhhen war för handen / tōfwade
Brudhen medh sitt hela folle öfuer Helgedagarna va-
thi Mosaiskow / och sig ther hwylade. Men Deme-
trius ryckte heemligen tūt om en natt medh någhra
fåå Hofftidnare / och sina gäster förrastade / och bleff
ther hoos them i två daghar / och drogh så tillbaka i
gen / och bestälte hwar som syntes behöffuas til hen-
nes ankompt.

*Palatinus San-
domiriensis
urbem Musco-
viam intrat.*

Når Påsta Höghetdhhen war förbi / ryckte Bru-
dens fadher / Woitwoden aff Sandamir / medh sitt
Gold in vthi Muskow / som war then 24. Aprilis / och
bleff ståtelligen medh någhra tusend man vndfången /
och in vppå Slotter vti Doris Gudenows / then gam-
bla Storkorstens gård locerat. Otta daghar ther
effter / som war then 1. Maj / folgde Brudhen effter
medh sin Brodher och Swågher / meer än fyra tusend
stark / En halff mjl vthan för Stadhen / sände De-
metrius

metrius emoot heite altsitt Hoffolk / sina förnämsta
Anåsar oc Bajorer / samt alla sina vtländare / både
Påler oc Tyke / samt alla the Casacker oc Knechter /
meer än 10000. Man / på thet aldrastönaste oc ko-
steligaste vstofferade. Demetrius redh och med vth
sielff eride förklådd vthi een annor habijt / at in-
gen honom kände / och ordinerade huru the riddha
skulle / och drogh så sin koss / och stuckade vth til h-
ne / tolf öfuermårton stöna stora hästar / som led-
des vti handrogh aff Muskowitiska Ryttare hwar
effter annan / vppå hwilka lägo vnder Salarna stö-
na tecken / ståtelligen medh Guld vchsmade / Salar-
na medh Perlor vchstickade / och vppå hwar Saal
låg anten ett kostelighit loostin / eller och een Leo-
parde hudh. Böglarna som hängde i Salen / woro
aff silffuer / samt stångerna vthi Beglen / alla förs-
gylta. I låta mätro sände han och emoot henne /
een stoor Rutzwagn / medh en högh Himmel / innan
til fodrat medh rödt Sammet / och gyllene styckes
dynor / vthi hwilka woro någhra hundrade Perlor
insmåde / och theröre tolf hwita hästar / för hvil-
ken leddes the andra tolf hästar. Anås Jedro Mi-
stislouki förde ordet på Demetrij wåghna / och vnd-
stuck henne / samt hennes brodher och Swåger / med
hela medhfollet / på thet tidstwillighaste och aldra-
båsta som han kunde / och offererade henne samma
hästar och wagn / bidandes ödmunkelighen / at hon
then föråbring icke wille förachta / vthan til godho-
vptagha / och slagh vthur sin Furstelige Wagn /
och sätta sig vti sin Herres / then Keyserliga Wag-
nen / som hennes tilkommande Herre hadhe vchste-
kat / och henne föråhvat / thet hon strax bewillade /
An och

*Sponsa pseudo
Demetrii cum
magna pom-
pa & splendi-
do comitatu
excipitur à
Muschoviria
& magnificè
in arcem de-
ducitur.*

och stodh vp / och då anamade henne the aldraghögste
 Rnåsar som i hela Ryssland äro / och boro henne va-
 tur samma wagn in vthi then andra / och foro så äth
 Muskow. På bådhe sidhor om wagnen gingo nå-
 ghra handrade hedekar / effter Waghnen redho
 strax the förnämste Rnåsar och Basorer / medh hen-
 nes Brödher och Swågher / hwar effter folgde Des
 metrij 300. Drabanter vthi kosteliche Tydske Klä-
 dingar / effter them redho hennes Hoffjunkare / och
 alla the Polenske Ryttere som vthur Polen kom-
 mo: Sedhan fördes Brudhens Wagn / som hon
 medh sigh vthur Polen hadde / för hwilken gingo 8.
 appelgråå Håstar / medh rödha rumpor och maan /
 hwar effter folgde hennes Hoffmästerinna medh he-
 la Gwimbrot vthi 14 Wagner / sex håstar för hwar
 Wagn spånne. Effter them hela medhföllet / Ryt-
 tare och Casaker / vthi fult harnest medh theas
 Trumetare Hårdpukor och Skalmesior / hwar effter
 sedan folgde alla Muskowiter / Casaker och Srele-
 zer / som emoot henne vthskickade woro / medh sina
 Instrument och Tabater / hwar effter the Polenske
 Rustwagner och hela trozen folgde.

Musici instrum-
 mentales cir-
 ca omnes por-
 tas collocatur.

Widh alla portarna vthi Stadhen / sampt på
 Slottet och Bryggerna / stodho the Muskowitische
 Speelmän / medh theas Pipor och Trummor / och
 speelte så länge hela hopen framdrogh. Men då
 Brudhen kom mitt oppå Torget / vphof sigh en före-
 färligh och hastigh yling / lifka som då när Demetri-
 us första gången in vthi Muskow toghade / hwilket
 många spädde / at thet skulle intet gott beboadha.

The Muskowiter bådhe höghe och låghe bleffuo
 på thenna tydh swära sorgzse och bedröfswade / för

the många fremmande gäster som the hadde bekom-
 met / för vndrandes sigh höghelighen öffuer thet be-
 wäpnade Krigszfolk som kommo vthi fult harnest /
 fråghandes aff the fremmande som thet tänkte / och
 länge thet i Landet warit hadde / om hoos them så-
 dant bröl war / när man droghe til Bröllops / Stul-
 le man komma bewäpnat i fult harnest / och giord e-
 siat många vnderlighe tändar / hålft medan the så-
 ghe / at the togho så många rödr och haçar vthur si-
 na Rustwagner / som the hadde förwarat och intet
 brukade.

Och effter Rnås Wasili Juski medh många an-
 dra Basorer / hadde långa tilförende sagdt och vth-
 sprydt / at han icke war then rätta och sanstyllighe
 Demetrius / för hwilken han sigh vthgaff / begynte
 nu Menigheten thet troo / hålft medhan the nu idge
 at han hadde taghet sigh een Storfurstinna vthaff
 Polen / och sin egen Nation förachtat / aff hwilken
 han altidh een så högh och godh hade kunat bekom-
 ma / som hon war / och så mykit älskade sina vtländas-
 re / oc fräsatte the Poler för the Muskowiter / hwilka
 nu så stäteligen medh fulla wärter och rustningar in-
 kommo / och ynkelligen greto och klaghade theas lä-
 genheet och tilstånd / och at thenna Regementz för-
 andring / hadde them illa lyckaz / och hwadh the til-
 förenne för en Herr hadhe hafte / som icke allenast
 war theas Storfurste / vthan Sadher / och i alla
 mätto berammade Vnderfäternas bästa / och huru
 thet nu tilstodhe och vthsågo vthi Regementet / och
 thena nu theas Storfurste Demetrius wordo them
 alla medh sina Poler och Vtländare i grund för-
 darrfuannde och vthdöande.

Muscovita con-
 tristantur vi-
 sis armatis
 convivis.

Muscovita
 deplorant stan-
 tum Republi-
 ca.

En 4. Thema

Vasilus Zuski
denuo conspi-
rat de removē-
do & extirpā-
do Pseudo De-
metrio cum su-
is Polonis.

Thenna theas yntelighe Plagha och grådt spor-
de Anås Wasili Zuski / som tilförenne skulle haßua
mist hussundet / för thet han hade sagdt sanningen /
och nu åter war vthi gunst igen / och lät beemlighen
fordra til sigh alla Anechtel-öfftingmän och Qwara-
tersmästare / och några Bajorer och rätta köpmän /
som hans förtrognaße wäner wore / och gaff them
tilkänna / huru hela Ryssland stodh i fahra / för thet
fremmande folckat skuld / som nu war vthi Landet
inkommet / och thez han långa tilförenne hade frucht-
tat / thet är nu skeedt / såsom the nu sielfue haßua i
händer rödn / och då han tilförenne någhot tilfören-
de til saken hadhe welat göra / hadhe han snare mist
sitt hussundh / och ingen hadhe sagdt ett ord thet es
moot / eller någhot för hans och hela Riktens skuld
wägga wille / Men nu see the skenbarlighen hwadh
fölla wil / nämlighen / alla Ryssars fördärff och vne-
dergång / och at the skulle bliffua the Polers vnder-
fåter och trålar. Ty thenna här Storfurste som
giffuer sigh vth för Demetrio / är ingalunda Iwan
Wasiliwitz Son / vthan Griska Trepeja / en förlupen
Mund / och thet the hadhe honom anamnat och vthi
korat til Storfurste / thet är skeedt för Boris Gudea-
nows skuld / effter the intet på någhot annat sätt
eller medel haßua kunnat honom betwinga / och aff
Regementet sättia / än igenom thesse prachitiker som
nu skeedt är / och hade wisseligen förmodat / at then-
na Griska / som sigh kallar och vthgiffuer för Deme-
trio / fast annorlunda sigh emoot theas Gudar och
Religion / så och the Muskowiter hans ägna Landz-
män skulle haßua handlat och stickat / än som han
gör. Ty han älskar mera the fremmande än som sina
ägna /

ähpna / och förachtar theas Gudhar / orenar the-
ras Byrkior / förjaghar the Andelighe aff theas
huns och gordar / och befaler sitt vthiändtka Sold-
boo thet vthi: När han går vthi Jungfru Ma-
rie eller S. Nicolai / eller een annan Byrkia / följa
honom Polackarna effter med sina hundar / och för-
oreena helgedomen / och tistader ingen aff oss Mus-
kowiter at komma til sigh / hwarken högh eller låg /
medh mindre än som thet skeer medh the Polers wil-
la och samtyctie / vppå hwilka han och vthöfer hela
Riktens skatt och drezel / så at icke myckit igen bliff-
ner aff thet som the framfarne Storfurster haßua
eilhopa samblat och förwårffuat / thet vthas en kan
görligen see och förnūia / at han ju wisseligen haß-
uer i sinnet / at wela förstöra och afkassa then gam-
bla Grefiska Religionen / och införa i stadhen igen
thet wilsarande Påwesta mörckret.

Pseudo Deme-
trius fides &
religionis de-
sertor prae-
mitur.

Och thetta aletsammans til at fulborda och vthi
wårckat ställa / haßuer han sigh medh Konung
Sigismundo vthi Polen förnämligast förenat / som
honom til at intagha thetta Muskowitiska Reges-
mentet / all hielp och befordring giordt haßuer /
och honom thet emoot swort / loffuat och tillsagdt /
at wela bryta och til intet göra thet ewighwarande
Fredsfordraghet / som emellan Swerike och Ryss-
land vprättat är / och förthen skuld haßuer nu föra-
lätit några tusende halskar til Iwanogorodt / thet
medh skenbarligen påsynas / hwadh för ett gruffue-
lighit blodhbadh han haßuer i sinnet at vthiätta

An 14 R.

Råken emellan / Ja/ han haffuer och achtat at wela
 la förgöra / dråpa / hängia och halshugga alla sina
 Vnderfåter / högha och lågha, inga vndantagandes/
 som icke til hås onda vpsåt och gärningar wille sam-
 tyckta och bewilla / och hielpa til at vthrota then
 Grekiska Religionen/ och widhtaga then Påwellska /
 och på thet hwar och en kan och må göriligen märkla
 och besinna/ at han fullkomligen then tancfa och me-
 ning haffuer/ at wela Ryssland twinga vnder På-
 wens mörcker och Dot / och göra Rysserna til the
 Pålers trålar och slaffuer / tagher han nu och een
 Råttersta/ som är en fremmande Nation/ til sin stora
 furstinna / alla Muskowitesske Jungfrur til föracht
 och bespottelse / som icke allenast kunna hennes lyste
 wara/ vthan och henne mycket öffuergåå bådhe vthi
 dygd/ sågning/ stemma och hårtkomst / och så framt
 Rysserna sådant i tidh icke förekomma/ tagher thet
 wisseligen medh them en ond anda. Men ther the
 woro alla eens sinnade/ så wille han wäl någhor för
 theras Christeliga gamla Religion waga/ så framt
 the wille ther til hielpa / och ett troget manligt by-
 stånd wäl saken göra/ så skulle först och främst hwar
 och en höffuizman och Qwartermästare troligen
 och flitdelighen förmana theras vnderhaffuande
 Krigsfolck / och them medh alffuar förhålla / at
 han ingalunda är then rätta Demetrius/ och at han
 hadhe medh the Poler och fremmande alt ondt i sin-
 net emoot the Muskowiter/ tåncker och stämpelar på
 hwadh sätt han kunde the yppersta vthi landet för-
 göra/ och sättia vthi stadhen igen the Poler och an-
 dra Nationer/ som medh then Råttersta Papistiska
 Lära äre besmittade/ och skole regera öffuer then
 Chris

Zuski docet,
 qua ratione
 Pseudo Deme-
 trius posuit re-
 moventi & op-
 primi.

Christeligha Menigheet / och henne tilfogha alt öf-
 wäld och tyrannij / såsom man seer at the nu allarea
 do begynna vppå at göra/ bådhe medh röffuande/
 rappande/ ställande/ horande och wäldtagande/ och
 annat mera. The skulle förthen skuld haffua sina sa-
 ker vthi godh achte/ och then ena grañen förtrolgen
 medh then andra sigh berådhsägga/ huru man vthi
 tidh / ett sådant ondt förhaffuande kunde föres-
 komma / at then stora Muskowitesske Monarchia
 icke kommo på knäten eller thet yttersta fördärff /
 och barnen i waggan ther öffuer gråta/ och ropa öf-
 wer sina föräldrar hämb i himmelen/ at the een så-
 dan stor olycko icke tilförenne hadhe affwärdt/ för
 än hon bleffuo alt för mycket inrotat/ och singo i så
 mårto öffuerhanden. Therföre medhan nu then
 Muskowitesske Menigheet är någhra hundra tus-
 send stark / och Demetrius/ sampt alla hans frem-
 mande äre icke meer än fem tusend / och liggia ther
 hoos icke alla på en plaz eller ett rum / vthan äth-
 skilde / then ena hopen långt ifrån then andra / och
 kunde / när man så toghe sigh en dagh före /
 the m alla bittidh om en morgon vthi sömpnen föra-
 rasta/ för än the kommo til sina Wärior / och them
 alla medh theras Demetrio ihjälslå. Hwadh som the
 nu vthi förroget wås göra wille/ thet skulle the gö-
 ra medhan tidh woro/ och honom wetta låta/ huru
 Menige man sinnade wore/ och hwadh the här til så-
 tja wele/ ther til the strax eenhållighen / så them
 samma anslagh kungjordes / medh en minn bewilla-
 de/ vthloffuandes sigh wela ther til troligen hielpa/
 och Zuski och hans medhielpare til thet yttersta by-
 stånd göra / at the theras Christeligha Stadh och
 Slätt

Slott Muskow / skulle bliffna renat och rensat ifrån the ogudhachtighe Rättare / och begärade strax weta när sådant skulle skee och företagas / the wore aldeles färdige / så gaffs them en lösn / thet efter hwar och en sigh råtta skulle / nämlighen / när thet ringdes om morgonen vthi Stormklockorna / så skulle hwar och en vara färdigh til at löpa til slottet / ropa och skrika / at Polackarna woro i fulla rustning / och wille mörda och ihjälslå theas Storfurste och Rådet / och inagha thet Muskowiske Herradömet / och medhan the så stormade på alla gatur och gränder / så skulle the medh allo macht trängia til Demetrium / lika som the hadde i sinnet at wela honom hjelpa oc förswara emot the Påler / så skulle the medh thet samma slå honom ihjäl / och sedhan alla hans Påler / hwilkas portar alla natten tilförende wore medh bookstäfwer anteknade.

Pseudo Demetrius vivis secundum in summa voluptate.

Såsom the nu sådant om theas Storfurste hadde beslutet / och han leeffde medh the Poler vthi all säkerheet / åth och drack / speelte och dantzade / och gjorde sigh i alla måtto lustigh och gladh / intet achtandes thet honom någhon aff hans trogna tjänare warnade / och honom vthi förtroghet wiss sadhe / hwadh the vthi mugg om the Muskowiters prachter och stämplingar hörde och förnummo / vthan slogh sådant vthi wädret / menandes sig vara them stark nogh / hwar the någhot tumult begynte / intet bestimandes at the lågho så långt ifrån hwar annan / så at then ena intet kunde then andra vndsätta / hwar någhot tumult yppades / och någon farlighet vppå kommo / hwilket han på then dagh med

sin undergång förnam / så the Muskowiter begynte vppå til at tumultuera och swärma.

Ötto daghar effter / sedhan brudhen ankom til Muskow skedde theas Bröllop sampt hennes Cröning vthi Jungfru Mariæ Kyrckia in vppå Slottet. Men för än Cröningen och wigningen angick / yppades een stor træt emellan Demetrium och rådhets. Ty Demetrius eller Griska och the Påler wille / at hon skulle wijas och krönas vthi Polenske Klädher och habijt / medh hwilka hon war waan alt ifrån barndomen at gåå vthi / och bättre sigh wiste at skicka / än vthi fremmande drächt och klädhebonat. Men Rådhet vthi Muskow stodo thet emot och wille thet ingalunda tilståda / vthan effter hon skulle bliffna the Muskowiters Storfurstinna / så måste hon wijas och krönas vthi Muskowitiska Storfurstinnors habijt / och vthi ingen annan fremmande / thet om en lång stridh war / doch warde på sidestonne bewiliat vraf Demetrio / at således effter theas wilia skee skulle / och gick medh thet samma ifrån them til Brudhen / persunderade henne / at hon så nyctlic Rådet thenna gången göra wille / och effterkomma theas tråghna begäran / på thet the icke hadde orsak sigh til at beswära / at han vthi Rådet många nya förändringar göra wille / thet woro medh en dagh gjorde / thet til hon så effter sin tilkommande Herres begäran sam. yckte / och affladhe the Polenske Klädher / och toggh vppå sigh andra dyrbara kosteligha / Storfurstligha / Muskowitiska Drottninga Klädher / vthi hwilka hon til Kyrckian laddes / wighades och kröntes / och skedde thetta then 8. Maj / på samma år som hon förreste ifrån Pålen.

Copulatio & coronatio Reginae Pseudo Demetrii.

Regina suasse Pseudo Demetrii habitu & habitu Ruthenico inedit.

*Regina abiit
Ruthenias ve-
res, & recipit
Polonicas.*

Andra daghen effter Koningz daghen / besales Demetrius / at Storfurstinnan skulle afläggia the Mustowitesske Klädher / och tagha Polenske Klädher vppå sigh / och dragha them honom til åhra / effter hon i gåår hadde draghet Mustowitesske Kläder Rådhet til åhra / och hela Landet til willa och behagh / och sadhe at i gåår war theas dagh. Men thenna daghen och alla the andra skulle wara hans dagar / han wille nu regna / och göra hwadh honom råds / och icke hwadh som hans Råd och the Mustowiter wille.

Nuptia peraguntur magna cum festiuitate et luxu.

Således gick nu Storfurstinnan alt ifrån then daghen vthi Polenske hahit / medhan Bröllopo högh tidhen vppå stodh / hwilken hölz medh stoor frögd och glädie / medh åtande / drickande och swällande / dansande och springande / spelande och triumpherande / på allahanda slagz Instrument / quādandes och singandes på 16. och 32. stemmer / som Demetrius hadde ifrån Pālen förskriffuit / och til sigh låtic hāmpa. Vthi thetta Bröllopet drucko the Poler sigh så öffuermåttan druckna / galna och fulla / at the sigh sielfue intet wiste regera. Therfore the och när the droghe heem aff Slottet vthi sina hārbergen / gjorde på gaturna stoor öffuerwāld / cogho vthur wagnerna förnāmligha Bajorers hustrur och Döctrar medh wāld / och bedressuo medh them sin skam och oeruchte / hwilket Kysserna swāra illa vptosgho / doch tegho the alt stilla / och skreffuo heemligen sådant vp til minnes.

Then 11 Māz effter Höghetids daghen / hadde Demetrius vthi köket alt låtic tilpynta och anrätta på Polenske Manering / bādhe steekt och sudic kalfne- kött /

kött / hwilket när the Mustowitesske kökar sågo och förnummo / wāmjade the ther widh / effter hoos them åta kalfnekött / är een wedherstyggeligh ting / och sådhant hadde aldrigh aff nāghon til Mustowitess Potentat warit tilförende hwarken steekt / kokat eller åtit. Therfore Demetrius rå och vthaff them wardt förachtat / och vthsprådt för menige man at han war en groff kättare / ther til the alt tegho stilla / och heemligen anteknade til bāttere och beqwāmighare lågenheet.

Then 12 Māz / talades vppenbarligen aff Menigheten / at theas nyja Storförste war en kättare / och måtte ingalunda wara then sanstyllighe Demetrius / Iwan Wasiliwitz naturligha Son / effter han nu icke gick så flitigt vthi Ryrtian / som han tilförende plågade gåå / han hölc alla vthlāndska sedher och Ceremonier / han åch kalfnekött och alt thet som orcent war / han gick abadat vthi Ryrtian när han hadde leghat hoos Storfurstinnan / Han bodade intet för S. Nicolao och the andra helgon / hwadh för åndalyche sådant wille tagha / kunde the icke wetta / och talade sin emellan vppenbarligen på Torget och minorstädes / at många sigh ther öffuer förundrade / så at hans Drabancer cogho på sijdestonne en fatt som sådant talade / och förde honom medh sigh vppå Slottet / och gossuo Demetrio til kanna hwadh han på Torget talat hadde / och hwadh eliest för ett heemlighit förråderij för handen wore : Therfore lāt Demetrius rå strax vpkalla alla sina Drabancer / budandes them / at the skulle alla hålla la flitigt wachte bādhe natt och dagh / och at then som the hadde fast taghit / skulle pūnligen förhöras /

Pseudo Demetrius praparat convivium mors Polonico.

*Populus clam & palam fate-
tur, magnum
Ducem non esse
verum &
genuinum De-
metrium, sed
falsum, heret-
icum et adu-
ersarium.*

på thet han kunde förnimma / hwadh på färde wore. Men Bajorerna sågo medh honom genom fing- / och gjorde Demetrio wisa / at ehen samma som the hadhe taghit fast / hade varit full och drucken / och wiste nu ingen ting til at berätta / han war och ellest / när han war fastande och odrucken / intet syn- / nerlighen wettigh eller klook. Storfursten wille för- / chenklud giffua sigh til fridz / och sigh intet betym- / ra om the lösa och ogrundade tjdender / och ingen troo ställa til sådana tjdendebärare och örnetafla- / re / Han wore nu starck och mächting nogh til at strafs- / fa sina fiender och förrådhare / om någhra woro för- / handen / och the någhot ondt wille begynna / lät för- / chenklud ther widh blifua / och befalte at ingen star- / kare wacht skulle hållas än som tilförende / och leffde så fort vthi frögd / wällust och säkerheet medh sin- / furstinna / och achtade ingen ting / hwarken om för- / råderij eller annat / thet honom aff hans troghnesta tjänare kungjordes och sadhes / e'ler och någhra teken och vnder som för hans ändalycht skedde. Ty ibland andra teken som skedde / hände sigh then 16 Maj om natten / at ther föll ett så starckt förfärligt f. ost / at all then fruchte som vthsåde war / bådhe i åkrar och i yddbegårdar / bortfrös / hwilket nåppeligen någhot goett kunde betydhä / vthan hunger / dyr rådh / krugg och blod / vthgiutelse / som sedan i må- ga åhr ther ef- / ter folgde och annu ther icke vphörer.

*Pseudo Deme-
trius & Polo-
ni vino som-
nos sepulchri ex-
suscitantur à
Muschovitu.*

Såsom nu thetta alle bådhe heemligen och vp- / penbarligen mamlades / brast thet då vth then 17. Maj / ther medh the Muskowiter hadhe gadt haf- / wande / om morgonen widh klokan fyra ta Dime- / trius och the Poler löggo alt som tryggast vthi the-

ras baste sömpn / och vthsluffuo the runn som the daghen tilförende hadhe drucket. The wordo nu la- / lingz vthi en hast upwäckte aff någhra tusende flo- / kor vthöffuer hela Stadhen / som ringdes til storm och alarm / och folket lop vthaff alla huus / aff alla rum och winklär / til någhra hundrade tusend Men- / niskior tilhannan / som buge hafuandes kniplar vthi händerna / som blige rödr och bössor / som blige drag- / na Sablar / som blige långa spizor och Pollyrar / och hwadh som en vthi hast greep och fick / och lupo åth- / Slottet / Råfandes och ropandes thetas lösn: *So-
wil slå wår Seo: furste ihjäl?* Bajorerna swarade / The Poler / the Poler / ther öfuer Demetrius upwä- / nade / och skickade en vth aff sina trognesta Bajorer som han hadhe / benåmd Pieter Bosmanno / som skul- / le förfara hwadh på färde war: Men då han vth- / kom / swarade the Bajorer som stodho vthan före / at thet bran i Stadhen / och Elden war löds / ther medh han ingick / och berättade sådant Demetrio. Men effter forlet bleff alttydh större och större / skic- / kade Demetrius Bosmanno andra gången vth / til at förfara medh siige hwadh för handen wore / om eelden war löds / och hwar som thet bran / stodh och sielff vp / och klädde vppå sigh: Bosmanno sågh vth genom fenstret / och fick see hela Menigheten på Bårgården / ständes medh spizor och Spive / Rödr och Sablar / ther öfuer han sigh förfarade / oc frå- / ghade them hwadh thet Stormringiande betydde: The swarade honom / at han skulle kyssa sina moder / och öfuerantwarda them thetas oråterådigha och förådriska Storfurste / medh honom wele the tala / då mätste Bosmanno strax hwadh som på färde

war/drogh sigh vti håret/ befallandes Drabanterna som wachte höllo/at the skulle haflua sina wäjsor vthi godh acht / och sleppa ingen tillennistia in/och gick til Demetrium förändes / och sadhe: Ah wee migh nådighe Storfurste / tu hafluer Ruld / här är förråderij för handen/ hela Menigheten fordrar dig vth: Ah tu hafluer här til innet welat troo/hwadth som tigh alla daghar är kunnogt wordet. Medan Bosmanno således medh Demetrio talade/ trängde sigh en öffuerdådighe Bajor emellan Drabanterna in vthi Salen/ och kom i Demetrijs Kammar / och talade honom öffuerdådeligen til/ såjandes: Tu o tådighe Keysare och Storfurste/hwå kommer tu icke vth/ och giffuer menigheten beskedh: Bosmanno som thetta hörde/sprang ginast til/ och togth Demetrijs Pallas som hängde på wäggen / och högg haffuudet aff honom/ Demetrius sprang vth i Sörmaket / och togth vtaff Drabanterna een Hillebård/ wåste och hotade thet medh menigheten/ såjandes: I skole innet tåndia at lagh är Boris Gudenow/ cå skuto någhra til honom the han stodh/at han måtte wåta tilbaka. Bosmanno gick vth på gängen tåst som the förnämsta och måsta Bajorer stodho/bidh-jandes / at the skulle vphöra medh theas onda förhaffuande / och göra thet som lofligit och berömlighit woro. Cå swarade en vthaff the förnämsta Bajorer/benåmd Michael Ignatiwitz Tatissow/såjandes: Tu hoorunge/hwadth talar tu? Kyss tu oc tin Storfurste thet och thet/ och drogh vth sin långa kniff/ och stack honom strax igenom hjerat / at han störte nedh til marken och dödde. The andra Bajorer togth honom vp / och kastade honom nedh

Pseudo Demetrius bipenem arripit a satellite, mostratq; illam populo cum comminatione.

Bosmanno tullo transfoditur, & corpus omnibus spectandum in publicum proferatur.

nedh för trappan vth på Gården / at Menigheten skulle see at han war dödh/ effter the sig mykt fruchtade för hans mandom och försichegheet så länge han leffde. Men när the nu singo honom see dödh an / bleffno the gemene behtertade / och myctis dristighare/ och lupo hope wås vp vthi Sörmaket / eñt som Drabanterna stodho / willandes in til Demetrium / hwilken til them vthkom medh sin Pallas/ högg och slogh kring om sigh så myctit han förmodete: Men hwadh kande thet emoot sådhana myktenheet helpa/the huggo medh sina ypar bråder-na sönder/stockarna vthur wäggen/ och trängde sig medh stort tumult in vthi Sörmaket til Drabanterna/ och togth wårtorna ifrån them/ så at Demetrius medh sempton Drabanter allena vthi then yttersta Kammaren inkom / hwilken the fast tillstogho och tilerampade / och stodho för dören medh sina Hillebårdar / och gjorde wårn ifrån sigh så myctit the förmodete: Men Demetrius kastade sin Pallas ifrån sigh / drogh sigh i håret / och sprang vth genom fönstret/ och kom in vthi en Kammar / och så thet vth in vppå Gården / thet som Stälzer-na wachte höllo: Och effter thet war meer än 15. alnar högt / bröte han swåra illa sit been/ och wrekte sin foot. at han han icke kunde komma vp igen/ utan nödgades thet bliffua liggjande. Rysserna folgde alt effter / vthur then ena kammaren in vthi then andra/ och togth alla hans Drabanter / så många som thet vppe woro/ slängna/ oc ordnade så många hoos them/ som them skulle wacta/ at the innet skulle wåtare komma / an som vthi Sörmaket / och fråghade

Pseudo Demetrius fuga salutem querit, & pedem laedit.

hwat

*Coniunx Pseu-
do Demetrii
desinit sub
vestimentis
moderatrix
aule.*

hwar Demetrius war taghen wägen / röffuanbes oc
plundrandes alt hwadh som the vthi kammaren fun-
no / bådhe klädher / Silff / Guld / Ctenodier / Perlor /
Tapetzier och andra västteligha saker / som wore store
Penningar wärde. An zerna och Bajorerne stora
made in til frwimbret / som löggh vthi reddhoga /
sörgh och ängest halff dödhä. Storfurstinnan hade
gömt sig vnder Hoffmesterinnans tiortel / och eff-
ter the icke funno. hwarthen henne eller Demetrium /
frågade the Hoffmesterinnan och Jungfruna hwar
som the woro / the swarade: Thet måghe i wetta
hwar i haffua gjorde vrass edher Storfurste / wä äre
intet belkedde at wachte vpå honom. Tå sadhe Ba-
jorerne: J aslkumade horor / hwar haffue i tå then
Poleniske foran Storfurstinnan. Hoffmesterinnan
frågade hwadh the wele göra medh henne / the swa-
rade som the woro män til: Omnes ipsi stuprum in-
feramus, unus à tergo, alter in fronte. Scimus enim Polo-
nicas meretrices plurium concubiri delectari, & facile posse
sustinere multos viros, unumq; uni non sufficere. His di-
ctis, pudenda coram toto gynæceo palam ostendebant, nar-
rantes: En meretricula, nonne nos vestris Polonis sumus
fortiores, faciat nobiscum periculum. Medh thz sama
ma toggh the them och fångna / then ena Anäjén
toggh then Jungfrun / then andra Bajoren then / oc
kläde the medh sina tjänare heem vthi sina går-
dar / ther the medh them som andra wäldzwarda-
re / vthan all blygd och kam handlade som the wille.
Hoffmesterinnan som war een gammal tiold frw /
bleff medh Furstinnan qwar vthi kammaren / henne
vthropade the för alla horrors moder / hon skulle så-
ga och wäsa them hwar Furstinnan war / hon swa-

rade

rade them: Hon gif i morgens när Selen gif vp
til sin sadher Wolwoden ifrån Sandomir / ther är
hon ännu / och intet än igenkommen.

När thetta förhades / bleffuo Knechterna som
stodho i wachte / vthi then ena porten nedan för Slot-
et warse / t war som Demetrius löggh på marchen oc
stånte / toggh honom vp / och wille hielpa ho som vp
vthi sin kammar igen / hwilket när geniene man fin-
go see / kungiorde the thet Bajorerne / tå öffuergå-
wo the Hoffmesterinnan / sampe Furstinnan som satt
vnder tiortelen / och lupo nedh för crappan / willan-
des dräpa Demetrium. Men Demetrius hadhe
gjorde Knechterna ett stort löffte / hwar the kunde
hans löff råtta / och honom hielpa och wärla / at han
icke bleffuo ihlälslagen / och begynte i förstonne hålla
medh honom / och stuo någhra Bajorer ihläl: Men
the woro strax aff Bajorerne och hela Menigheten
öffuerwonna / at the nödgades släppa Demetrium /
och öffuerantwarda honom til Bajorerne / som se-
dhan förde honom först vp vthi sin kammar / hwil-
ken tå niocke sköpeligare vthfåggh / än som när han
ther vehgic / och hwar som the honom framledde /
fåggh han allastådes huru hans salar och kamrar wo-
ro spolerade: Han fågh och huru hans Drabanter
woro fångade / och skilde ifrån sina wärlor / såckade
och greet / och kunde intet tala: Men hwadh han
tänkte / thet kunde fögho gott wara. En vthaff
Drabanterna / benämnd Wilhelm Furstenberg / trång
de sig och in vthi hans kammar / til at försara hwadh
the hadhe i sinnet at göra medh honom / hwilket när
Ryserna bleffuo warse / wärde han strax vthaff en
Walor medh een Gillebård genom ränd widh Deme-

*Pseudo Deme-
trius semimor-
tuus humi a
porta custodi-
bus inventus
& nobilibus
traditus.*

*Furstenbergig
circa lat9 pseu-
do Demetrii à
Rutheno nobi-
li transfoditur,*

pp

erq

erh siddha. Och så sadhe Knäzerna/ Räre see/hwilt/
 Ra trogne hundar the främmande äre/ the kunna icke
 Le Anna öfuergriffna och förlåta theas skälmiska
 Storfurste/ man måste slå them alla ihjäl: Men the
 förnämsta affwårde thet / och wille thet ingalunda
 tilstådia.

*Pseudo Deme-
 trius regis ve-
 stibus exauritur,
 & pannosus in-
 duntur.*

Ther efter drogho the aff Demetrio hans Furste-
 ligha klädher / och ladhe på honom skina / slarfwota
 illaluchteande Skomatäre klädher / och then ena sade
 til then andra: Räre see/hwiltken Keyfare oc Stora
 furste är chetta: Then andra sadhe: Sådän Stora
 furste som han är haffuer iagh hemia hoos mina hä-
 star: Then tridie wiste medh fingren på honom / och
 nödp honom i drat. Then fierde slogh hond på mun-
 nen / och sadhe: Säggh hoorunge hwadh tu äst för
 en: hwar är tin Gadher: hwadh heter tu: hwarest är
 tu hema: Hans swarade: I wette thet alla wäl ar-
 lagh är edher Krönte Keyfare och Storfurste / och he-
 ter Demetrios / Iwan Wasiliwitz Son. Om icke we-
 len inigh troo / så går nedh i Klöfret til min Mo-
 dher / och fråger henne thet om. Så gick Knäs Va-
 sili Zusti nedh och frågade hans modher. Men hon
 förnekade thet högeligen / förswärlandes sigh inga-
 lunda wara hans modher / ey heller hadhe något sin
 födt naghon Son til werlden / vthan then Demetria
 um allena / som vthi Vglitz ihjäl slagen bliff. Me-
 dhan Zusti war nedhre i Klöfret / och frågade här
 om / sprang en Köpman til som hadhe ett rödr vthi
 handen / såhandes: Man är intet flyddig at hålla
 naghon Rättegång medh en Rättare. Iagh wil gör-
 ra en ända medh thetne fördraren och fördraren /
 och sköt honom miet igenom hietat / at han stalp /

så sprang hwar och en til som framkom / ropade och
 st. gade / korsfäst / korsfäst / låt honom icke l. ffua.
 Så högg then ena i huffuudet / then andra i armen /
 then tridie i brösten / then fierde i benet / then fempte i
 ryggen / then siette stact / the andra drogho honom
 tigt som Bosmanno lägh / såhandes: The haffua
 warit godha wänner medhan the leffde / the mäghe
 sigh och än nu medh hwar andra förlåta och för-
 dragha. Och sedde thetta på then 9 daghen eff-
 ter theas bröllops högtidh / som war then 17 Wä-
 år 1606. sedhan han vthi elloffue Månader reger-
 rat hadhe.

Sedhan som nu Demetrios / Bosmanno och nå-
 ghra andra woro ihjälslaghna / slogho the alla hans
 Speelmän och Instrumentister ihjäl / meer än 100.
 personer / som woro locerade vthi Klöfren och prä-
 stegårderna in vppå Slottet. För then Sandomir-
 ske Wolwodens härberge satte the naghra tusende i
 wacht / och stälte Strycken för hans port / at icke en
 hand / merckit mindre naghon Menniska kunde vthi
 komma så länge aiarmet stodh vppå. Men the an-
 dra Pälser som woro locerade utan för Slottet vthi
 Stadhen / och lågho icke meer än 10. eller 12. perso-
 ner vthi hwar härberge / blesfuo alla vthan nådher
 ynkelligen dråpne och ihjälslagna. Storfurstinnans
 Brodher / som och hadhe sitt härberge i stadhen / we-
 lo the i lika mätte mörda / men effter han war stark
 på folck / och hadhe ett starcke Wolwårcke om sigh /
 wårde han sigh manlighon / och söffde mången Mus-
 kowit. Thet samma gjorde och Furstinnans Swä-
 ger / som hadhe hennes Syster / sampt Konungen i
 Pälens sändebudh Alexander Gonzeuski / som wore
 Pp 4 öffuer

*Pseudo Deme-
 trius primus
 miserrime à
 Muschorius
 occisus.*

Poloni contra
Muschovitas se
acerrime de-
fondunt.

Öffuer 700 man starck / the hotad: them at the wille
sintra eoid på Stadhen / och honom vpbrätna / och
sigh wäria til then yctersta man / så framp the
Mustowitter icke wela swäria / at the wille them föra
Bona til lyffuet. I lyfta mätto woro the gamla
Polenske Ryttare sinade / som Demetrius hadde
haffe medh sigh in vthi Landet / och höllo sigh färdi-
ghe / så til at anamma the Mustowitter / hwar the v-
thi theas gård inföllo / at the skulle wetta at the
hadhe warit medh them til wärfä. The Musto-
witer ach ade theas hotande intet / vthan droghe
swära starcka bomar och stöckar för theas gårdar /
och stälte stora Scycken för them / hotandes them /
platt i grund för därtfua och nederläggia / hwar the
sigh icke medh gobho wille giffua; Skuto och två
gångor ig nom husen / ther uthinnan fustinnans
Brödher war / hwilket när the påler sägho / dagtin-
gade the medh them / medh then Condition / at så
framp the förnämsta Anazar och Bajorer wille
swäria och kyssa korsen / at them skulle intet onde we-
derfaras / wille the giffua sigh. Och så gief Anas
Vasili Ziski medh några flera sina medhbröddher til
them / och gjorde theas Wedh och kysser korsen / at
them intet onde skulle wedherfaras. The skulle giffua
sigh til fridz / och hålla sigh stilla vthi två daghar /
och bliffua in i husen / och intet låta sig the för Mä-
nigheten / effter hon war på them så wredh och föra-
bittrat / för the öffuerwäld och moorwillighet som
the hadde öffnat på theas Gustrur och Dötrar.
Samma nådh bewyste alle the andra Poler / som
sigh hadde passeligen starcke församlat vthi sina
Härbergen / och kunde göra wärn iså sigh. Men

Poloni dedunt
se Muschovitas
cum condi-
tione.

alla the andra som icke lägho meer än 6. 10. eller 12.
Personer starcke / bliffuo alla såsom hundar ihålslag-
na / ther under många åhrliche förnämliche Män
woro / bådhe Poler och Tydskar / som til samma tigg-
tyd hadhe sigh medh Ctenodier och aliehande bö-
penskap begiffut. Många kommo och til häst /
och sötte refugium vthan för Stadhen hoos Tydskara-
na: Men the bleffuo alla grepna och slagne / och
sedhan vthi ålfuen kastade / så at vthi samma rumule
som warade öffuer 8. timar / bleffuo 1702 Poler för-
kastade och ynkelighen mördade / nakne vthklädde /
oc kastade på gaturna lika som andra aaf / ther the
lägho i två daghar / för än the bleffuo vthförde aff
Stadhen / och sedhan alla vthi een groop kastade oc
begräffna hwar vppå annan / lika som the hade in-
saltat några tusend sijdhor Glest.

Men Demetrius eller Griska / som sigh för De-
metrio vthgaff / sampt Pletet Bosmanno / som blef-
wo ihålsagna vppå Slottet / och lägho tillsammans /
droghe the nu alla klädherna vthaff / och bundo om
fötterna oc theas heemligheet ett reep / och slepade
them af Slottet på torget / oc lade Demetrium på ett
högt bord / oc Bosmanno under bordet wid fötterna /
på the hwar och en måtte see oc förfara at then föra-
lupna munken oc Jungfrustämaren wisseligen war
bördh oc omkomien. Medan han sålde lagder war /
kom en Bajor i vådes af Slottet / hafuandes munne
kläder med sig oc en säckie pipa / oc lade kläderna på
hans bröck / til hans heemlighet / pipå stack hä i mun-
nen / oc säcken lade han på bröstet / sågades: Tu ho-
runga och Landzfördärfuare / tu hafuer länge nogh
tilförenne vppipat / pipa och nu een gång för öff vp:

Poloni 1703.
crudelissime
à Ruthenis in-
terficiuntur.

Corpora Pseu-
do Demetrio
& Bosmanni
in ignem
a populo &
plebe affici-
untur.

The andra Bajorer sampt borgare och hantwärfes-
män / som stogho och såggo ther vppå / toggo pistor
och sloggo honom såjandes: Du förbannade munn
och hörunge / huru mycke ondt haffuer du gjordt
vthi wåre land / huru hafuer du handlat medh Rik-
sens Dregel och inkompst / och förblottat Skattam-
maren / hwar och en gaff honom sin titel och namn
som honom rycktes at han war wård och hadhe för-
stant. Och effter Bosmanno war aff förnämlich
Slåcht / och hadhe sin halff Brodher i lifuet / vth-
rättade han så mycke hoos the förnämsta Knäzar
och Bajorer / at han fick förloft at låta föra Bos-
manno vthaff Torget / och låta honom begraffua.
Men Griska eller Demetrius måtte ther liggia vthi
3 daghar och nätter / til spott och föracht / för thes
stora förtreet och myckla onda som han hadhe be-
wist the Muskowiter / så och för then stora åhra och
reuerentia han wille aff them haffua. Ty han war
så högfierdigh och åhregirigh bleffuen / at han wille
såsom Alexander Magnus / lyfta som en Gudh åhrat
och råbeden warda aff sina tjänare och vnderfater /
och kreff sig icke allenast som the andra Storfur-
ster för honom gjorde / en Keyfare och Storfurste
öffuer alla Ryssar / vthan en Keyfare vthi hela werl-
denne: Hans Drabanter måtte icke / när han eller
hans Gemåhl vthginge af then enskamären in vthi
then andra / göra sin reuerentz medh handkyssande
och knäböjande / som annorstådes i werldenne bruk-
light är / vthan the måste falla på sina knä / hwilken
åhro Gudhi allena tilhörer / och ingen Meniskia på
Jordenne. Therföre the och af Gudh rätteligen å-

Pseudo Demo-
sthenis vivens à
suo ut Deus
cupias salu-
tari & deo-
rari.

re straffade wordne / at the icke haffua giffalt Guds
then åhran / som honom allena bör och tilhörer.

Sedan Griska eller Demetrius så enkeligen i lå-
flagen bleff / såges många teckn och vnder wåra skeda
de widh hans Likt / ther om sagh. nånhor iheret wil
elkänna giffua / effter tagh them icke self secdt haf-
wer / vthan aff andra hörde / och twistlar eendeels så
i sanning wåra / effter Rysserna mycke medh släta
lögner och fabler vmgå. Ty the såga / then trido
natten som han lågh vppå torget / skola Knechtena
som höllo wacht om hans Likt / haffua secdt på både
sijdhor om bordet / någhra lins vprimna aff Jorden /
som brunno / och när the haffua tilgångit / at wela
them granneliga besee / förswunno the sin Roos / när
the gingo bort / kommo the igen och brunno / ther öf-
wer wachrena försärades / och gossuo Herrana
ther om tilkänna / hwilka rå strax befalte / at Liket
skulle vchföras aff Stadhen / och begraffuas vthi
een groop / ther som the plågha sina tiggare begraf-
wa. När Liket vchfördes / war en sådan försär-
ligh storm vplommen öffuer hela Stadhen / at wå-
dhret haffuer ruffuit tåket aff Ryckflorna och Må-
ren / när the ther fram och igen ö fördes / så at vnder
haffuer varit. Sedan Liket war nedhgraffuet /
och the hadhe gødt sin Roos / fans thet andra mor-
gonen ther effter åter igen vpgrafuet / och siutto ther
hoos twå leffuandes duffuor / när någhon kom / slua
gho the sin Roos / när the gingo bort / kommo the
igen. Therföre befaltes / at Liket andra gången
skulle nedhgraffuas / och Jorden wål tilkastas / ther
vthi the rå lågh vthi sin daghar / och rå the wordo
förslupne / wardt thet åter sedhan en halff sierdings

Circa sanus
fene Deme-
trij. ista &
mag. i predi-
gi. Na &
conff. ita esse
Maschovita
perhibent.

wågh funnte ther ifrån vppå en Kereflögård /
hwar offuer hila Staden storligen förtärfes / båd-
he högha och lågha / at sådana släktamina ting siqh
medh hans lekamen tildrogo / och sådhe / at the måt-
te lätwål haffna warit een underligh menmilia / effa-
ter hans lekamen ingalunda wil blifua vthi Jorden.
Then ena sådhe at thet war diessulen sielf / som
dryffuer sådana götlespeel och narrewärck med the
Christne så falla ifrån sin troo. Then andra såde / han
war en stor Trostkarl / och hade lart konster af Lap-
parna / som kunnå göra sig lefuåde igen / sedan the åre
dödhe blefua. Sanna konst hade han och lart. Ther
före skulle man tagha hans lekamen / och bränna ho-
nom vp / hwilket och skedde / och fördes ther til myn-
den wedh / och giordes ett stort Wål / ther vppå the
honom så sådhe / och brände honom vp til aska / och
strödde askan vthi wådret / at hon skulle blåsas bort
medh alt thet förgiffe som Grisla hade widheaget /
och vthi Landet införde / och aldrigh mera aff ho-
nom någhot höras och spöras.

Thetta må nu således nogh wara sagbt om thet
ta spectakel / hwilket om så i lanatig siqh haffuer til-
dragit / at thet myckit vndrande / men tagh twislar
ther om / medhan Ryssna medh sådana fabler och
skåmskycken fulle åro / och lugha så grofft / at the
som höra thet på / underfundom skänas thet widh /
dodh låter tagh hwar och en bliffua widh sin mening /
och troo här om som han wil. Men thet vppå är in-
gen twisfvelnål / at han icke wißeligen bleff wådhe
ihlslagen / b-graffuen och vpränd / och aldrigh me-
ra igen kommer i thetta liffuet / onseedt at the Po-
ler strax effter tumultet vhspridde / at han icke blef
ihlsl

Pseudo Demo-
ny corpus dū
in terra non
potuit contine-
ri, comburi-
tur, & cine-
res in aerem
elegantur.

ihlslagen / vthan är tomen sin roos til Pålén igen /
och en annan är vthi hans stadh dräpen / på thet the
Poler kunde göra Rysserna ån ett större skåmsky-
cke / för thet hade så ynkelligen med them handlat /
ther om här effter wådhare skal förmålas / hwilket
och ingalunda är / kommer ey heller flera gångor i-
gen / hwarken han som nu i Muskow bådhe dräptes
och vprändes / eller then andra som i Vglitz ihlsl
slogz / fast om the ån vpdichta / och wela siqh hun-
drade Demetrius göra / så kommer då lätwål ingen
thera aff them igen som dödade åre.

Then 17 dagh Maj / war Grisla och alla Vth-
ländare som thet vthi Muskow woro / en sorgeligh
och bedröffuat dagh. Ey vthi hela otta timar hör-
des intet annat ån som någhra tusende klockor rin-
gias til storms / stutas / rånna / löpa / för förligen ro-
pa och skrija / så ihlsl / dräp the Polenska horungar /
ther war ingen Barmhertigheet för handen / thet
halp hwarken gråd eller bön / ey löffe / eller tillsägel-
ser / ey heller gäswor. En Polnsk Adelsman sprang
vthur sin säng när tumultet angick / och siqh be-
ligen förborghade vthi en Adilare / och hadhe hoos
siqh 100 Ducater vthi en pung. Men ta Rysserna
begynte til at sötia om någhra ågodelar skulle wara
förgraffna vthi Adilaren aff the Pålér / funno the
förbändande Adelsman / hwilken them gaff strax the
100 Ducater som han hoos siqh hade / och ödmük-
ligen badh / at the wille skona honom liffuet / oc ra-
gha honom til fånga / han hadhe giordt ingen emoot
hwarken fattigh eller rikt / högh eller lagh : Sådhe
han någhot thet förtårde / så hadhe han så myckit v-
thi Pålén / thet medh han kunde betala / the skulle fö-
ra ho-

Qq

ra ho-

Nobilis Polo-
nus sine omni
misericordia
miserrime tra-
cidatur.

ra honom på Slottet för sina herrar / the stora Andä
far och Bajorer / ther wille han noghsampt sig för-
swara / thet the Mustowiter eendelen så bewillade /
effter han så mycket badh / och sågh så jämmerlighen
vth / och suckade så djupt. Men så han sågh sina två
näre liggiandes dödde vthan för porten / och så yn-
keligen hackade och hugn. / hade han sig än så mycket
ynkelighare och Alendighare / och som the wille föra
honom bundnan sin Poos / Kommo andra i färd medh
honom på samma gatu / ropade och skriade / slå ihjäl /
slå ihjäl then horungen / så föll han för them på sina
knä / och badh medh grätandes tårar / at the skulle
skona honom lifsfuet för Guds skuld. Men så thet
intet hielpa wille / badh han i alla the andra heligas
nampn / bådhe Jungfru Marie och Nicolai. Men
thet halp intet heller / vthan the högggo effter ho-
nom medh sina Sablar / så sprang han sigh löds ifrån
them som honö förde / och föll åter på sin knä / greet
och badh / såjandes : O j Mustowiter / i nampne
och kalla edher jw Christne / hwar är så edhart Chri-
steliga medhlijdande och förbarmande / Konar doch
migh / så som then ther oskyldigh är / för edher Chri-
steligha troo skuld / och för min faterighe hustro och
barn skuld / som lagh vthi Polen haffuer. Men han
badh alt fästängt / the högggo honom öffuer ansich-
tet een stor skräma / at blodhen ran bådhe fram och
tilbaka / lopp och sprang än nu längre tillbaka /
menandes at the skulle bewekas til barmhertigheet /
och skona honom lifsfuet. Men ther war hwarken
barmhertigheet eller någhon skonsomål på färde. Ty
ther kommo än nu många löpande aff thetas hwa /
som hörde thetta alarm / och helsade then arma ä-
lena

lende Mannen på samma sätt som the andra / så at
han nedh til jorden störde / och gaff vp sin anda / och
sajom thet war för the Fremwande en ol öfsaligh
dagh / så war thet för the Mustowiter och Jwä-
nare en önsfande lycksaligh dagh. Ty then som
war fattigh / giff något och slarfwot / bleff nu räk-
och si. Fort byte bådhe på klädhe och Penningar /
Sammet och Sydentigh / röör och harnell / gul och
ädle stenar / the sigh ther öffuer så storligen för-
hoffne / och sigg emellan berömde och rosade / såj-
des : Wår Menigheet vthi Mustow är stoor och
wärdigh / hela Werlden kan henne intet twinga :
Hoo kan tälja wårt solet ? Hwar man måtte för öf-
tija / nuga och buga. Ja / när hundrade konnna öf-
ner fem / så äre the Mustowiter tappre Krigsmän /
och kunna inläggia stoor äbro / eliest sictia the wäl
stilla / och bliffua vthi skrubbor och röfstaftoor.

När thetta tumultet stillades medh Menighe-
ten / församlade sigh the förnämsta Andäfar oc Ba-
jorer vppå Slottet igen vthan för Storfurstinns
kammar / och skickade in til henne / och sadhe / at the
wäl wiste / at hon war een Wolwodes dotter ifrån
Polen / men hwadh thenna ihjälslagna förrådare oc
Landzbedraghare / som sigh för Demetrio vthgaff /
haffuer varit / wiste the icke / vthan hon / effter hon
hal he raghet honom til sin man / och wille hon bliff-
ua ledigh och löds / och komma til sin fader igen / så
skulle hon gifwa thet altsammant igen / och til fulla
betala / hwadh som then förbannade tuff vras the-
ras skatt skult haffuer / och til Polen förskickat / oc
thet som han henne här gifue badhe. Så gaf hon
strax icke allena sina klädher / Plenobier / smycken /
Q q q perlor /

Sedato tumultu,
magna-
tes Rutheno-
rum urgente
thesaurum, in
Poloniam à
Pseudo Deme-
trio missum,
ab uxore Ma-
ria Gorgona.

perlor/äblestenar/ringar/lädher/armband igen/va
 than drog' och vthaff sig the klädher hon vppå sig
 hadde/och behöfde allena på sig en nattkörtel/bida
 jandes / at the skulle allsammans tagha sin loos /
 och låta henne komma säkert til sin fadher/hon ville
 le och betala them alt hwadh hon medh siet folk för-
 tårt hadde: Kysserna swarade henne/ the frögade
 intet efter hwadh som förtårt war/hon skulle först
 förskaffa them igen the 40 tusend Rublar/och sedan
 the 15 tusend Rublar/ sampt the andra dyrbara kle-
 nodier som then tussuen hadde til henne vthliffat/
 så skulle henne bliffua effterlätit at komma til sin fa-
 gher. Hon swarade: Thet hadde hon sampt mycke
 mera af siet äghit thet til anwände på sin resa / sin
 herre och alla Muskowiter til ähra/ thet andra ha-
 dhe the alt igen bekommit / bidandes thet loos ad-
 muligen/at the wille effterläta / at en aff hennes
 fadhers tjänare måtte komma til henne / hon wille
 medh sin fadher förskaffa hwadh som hon förmat-
 te/och hwadh som icke tilfyllest gjorde/wille hon för-
 skaffa vthur Polen/ om the wille effterläta henne at
 dragha sin loos. Blev förtchen skuld nu effterlätit af
 the Muskowiter / at en aff hennes fadhers tjänare
 måtte gå them emellan/och göra Relation på både si-
 dhor/ och när fadhren fick wetta hwadh thetas be-
 gdran war / begärade han at the Muskowitische
 Herrarna wille komma til honom / hwilket the och
 gjorde / så sadhe han til them: I Herrar wele
 intet tilstädia eller förwanna min dotter at komma
 til mig / för än iagh hassuer vthlagot the fem och
 femtio Tusend Rublar / som Demetrius hassuer

Colloquium op-
 timatum Ru-
 thenorum &
 Palatini San-
 domiriensis de
 filia & pecu-
 nia in Polonia

Ridat

ridat vth til Polen / thet medh hon skulle sigh
 thes vprichetigare / Ryket til ähro vthstoppa /
 thet vppå / icke allenast thet är vpgangit / rthan
 mål två gångor så myckit / hwilket i alefama-
 mans hassue nu ifrån henne taghit / och hennes
 Golef ihälsaghit / och begära än nu Penningar
 thet offuan vppå vthaff oss. Iagh har uer här /
 (sadhe han) 60. tusend Riksdaler/ och 20. tusend
 Polenske Gylden vthi Dvellingar: Wile i mig /
 min dotter/och alla the Poler som leffua/ och i hafa
 wa icke ihälsaghit/ med mig låta dragha heem igen /
 så wil iagh edher samma Penningar låta tilställa /
 och hwadh som tilbata står / hie in förskaffa. The
 swarade: Låta tigh löös medh tijn dotter och alt
 ett folck/och dragha sin loos / är än nu för bitigt
 at tala om: Men hwar tu begärar at hassua tijn
 dotter til tigh/ så giff off the 80000. daler vthi wår
 skate/så skal hon komma til tigh eliest intet. Wolwo-
 den swarade: Hwadh skal iagh göra: Iagh wil leff-
 ua och döös medh min dotter/ thet gånge medh mig
 som Herren Gud wil / förer min dotter hie til mig/
 medh hennes Hoffmesterinna och hela frweimbret/
 så wil iagh giffua edher Penningarna / och hon bleff
 så strax hämptat / och Penningarna woro rekna-
 de. fadhren anammade dotteren til sigh / och the
 Muskowiter penningarna: Och Wolwoden sadhe
 til them medh plaghande tårar:

I Andas och Bajorer/hassua handlat emoot
 off som inga ährige män/ I säja at Demetrius icke
 hassuer warit Iwan Wasilwiz råtta naturugha

vehemens pro
 testatio Palati-
 ni Sandomiri-
 ensis de in-
 juriâ, sibi &
 suis Polonis
 facta.

Q q ij

Son/

Son/och haffua honom doch lätwål lätit öffuer es
 dher regera ett heelt år igenom/och honom för ider
 Herre och Storfurste anamnat/ så han kom ifrån Po-
 len medh en ringa hoop sold / och föll in vthi Lan-
 det: I haffua fallit och wåltit ifrån Boris Gude-
 now/ medh så många tusend man/ och begiffue eder
 til Demetrium/ som til eder rätta och naturlige Arff-
 herre/ther igenom wå vthi Polen sedhan intet an-
 lunda haffua kunnat troo eller tänka/ än at så vthi
 samning wara skulle/ som han tilförenne föregaff/ oc
 wå så någhorlunda twiflade: I haffua lw Boris
 medh hustru och barn för hans skäl oimbracht / och
 hela hans släkte vthrotat: I haffua honom krönt
 til edher rätta Herre och Storfurste: I haffue ge-
 nom edhra fulmyndighe Sändebudh lätit tacka ossi
 Polen/ at wå haffua honom så åhrigen underhallit/
 vptuchta lätit/ och på fötterna hulptit: Wedra hän-
 der/ Segel och Bress/witna och beryga thet/ at han
 år then rätta Arffurste til Ryssland: I haffue be-
 garat/ at wå i skulle giffua edher Storfurste wår däre
 dotter til sin Gemåhl/ hwilket i ingalunda kunne ne-
 ka eller förlofna: Wå haffue wår dotter intet til-
 budit eller presenterat för edher Herrar: Han haffuer
 thet igenom edher Rådhar och Wajorer förwårffua
 lätit: Wå haffue och icke heller thet til för welat
 bewilla/ för än thet skulle skee genom alla Ständers
 nås och samtycke/ och haffua förnummit / at han
 skulle wara then rätta Arfherre: Thet haffue i ju-
 lätit ossi wetta och förnimma: Wedher Bress skole thet
 vthwåsa / som hoos wår nådigste Konung vthi Po-
 len i förwaring liggia: Edhra vthskickade Sändebudh
 haffua thet samma för H. B. M. berättat och
 be-

bepråfelgat: Swå biarfues i nu seja/ at han icke
 hafuer warit then sanstylligaste: Medh hwadh sam-
 wet kunnen i öffuer ossi Polackar klagha / och säga /
 at i vthaff ossi åre bedragne: Wå Poler haffua som
 åhrliche mån trodt edher ord/ Bress och segel/ samt
 edher Korotysning. I haffua ossi bedraghet / och
 icke wå edher: Wå åre kompne til edher som wåner
 och bröder/ men i haffue handlat emoot ossi som the
 aldraslemesta och argesta fiender: Wå haffua
 vmgått medh edher vthan all list och bedrågerij/ thet
 wå thet utaf kunne bewåsa/ at wå icke haffua rykt til
 samman vthi en hoop/ utan haffua ossi åchskilt hwar
 ifrån andra vthi många delar / huus och härbergen
 lätit locera / hwilket wå ingalunda hadhe gjorde /
 thet wå hadhe hafft någhot ondt i sinnet: Men i
 haffua sasom heemligha Mördare och orblöse Mån
 vppå ossi lurat: I haffua hafft honing i munnen/ oc
 bletter galla vthi hiertat: Medh munnen haffue i ossi
 heliat: Medh hiertat hafwe i tänkt ossi til at dråpa
 och mörda / som nu noghsampt för ögonen vppen-
 bart år / thet öffuer Guds sigb förbarma: Huru
 många hundrade bedröfnade åncklor och Saderlö-
 se barn haffue i medh edart mord vthi Polen gjorde/
 hwilket når the sådant för fara / warda the utan all
 återwåndo/merligen ropa och sucka til Gudh bådhe
 dagh och natt. at han thet öfreer fämpnas skal: Hu-
 ru kunne i sådant för Gudh Almæchtig förswara:
 Swadh för beröin wårder / dher sådant vthi freijhan-
 de Land giffuanbe? Och om han nu icke hafwer
 warit then rätta Arfherre til edart Land/ hwadh
 hafwa så the oftyldighe Musicanter/ Jubliare och
 Råpmån emoot edher gjorde och syndat / som så o-
 barin

barmherteligen äre ihälslagne: The hassua intet taghet edher någhot ifrån: The hassua förde ko-
steligba warur hñt in i Landet / hwilka i nu alsam-
mans vthi edhra händer hassua. Zwadh hassua
andra oftyldighe menniskior / Friwer och Jungfrwer
syndat edher emoot / medh hwilka i hassua så illa hål-
lit hws / och all öffuerwäld tilfogat: Hade wij hase
fiendskap medh edher vthi sinnet / wij hadhe intet
draghet til edher medh femtusend man / thet wij wäl
wiste / at i här wore öffuer ellossue gångor hundrade
tusend man: Wij hadhe och wäl kunnat föra medh
oss een Krügzmacht: Wij äre komne til edher v-
thi all wänligheet til Bröllops / men wårt folk hafa
wa ätit sigh til döds / och vpgiffuit sin anda / och äre
röfwade ifrån alt thet the hassua äth / och medh sig
hassua förde: Men i at Gudh i himmelen / som är
vthi alla sina saker rättferdigh / warder icke i sinom
tydth öffuer edher och edart folk / sådana förrädel-
gha mördiska gärningar straffande: Thet vthguta-
na oftyldigha Blodh warder til GUDH om hämbd
fråjande: Bedröffuade Knektior / Sadherlöse barn
wända intet igen medh theas bittra tårar och swä-
ra juckande / för än Herren GUDH warder medh sin
dom och nåffst kommande: Wele i til fyllest oss vpr-
sluka och fördärfua / thet mäghe i göra / Gudh skal
döma emellan oss och edher. Wij tröste oss thet
widh / at wij hassue ett gott Samweert för GUDH /
och hassua doch aldrigh cånke någhot ondt emoot
edher vthi wårt herte. The Muskowiteste Anäsar
och Bajorer swarade: Tu Woinwode hassuer ingen
skuld / ey heller wij Bajorer / vthan titt mootwilliga
foick / som medh wäld hassua skämt wåra medhbrö-
dhero

Rossische Ma-
schovitarina
de profectioni-
ne Palatini
Sandmirien-
se cam exenjo-
tione.

dhers hustrur och döttrar / öffuat stort öffuerwäld
på gatur och gränder / them slaghit / förmaledijat /
bespottat / hugget / mördat / hotat och gjordt hela
menigheten vprorisk / så at icke mögeligit war at sty-
ra så många hundrade tusend man / när the äre gjor-
de vproriske / och vpröckte til ondt. Thernäst så
hassuer tijn Dottere ihälslaghna man / sielss giffuit
orsak til sin vndergång / vthi thy / at han hassner
förachtat wåra Gudhar / Sedher / Ceremonier / och
oss / och wille affstassa wår gamla sanna Grefiska
Religion / och införa i stadhen igen then Affgudiska
Päweska Religionen / vthöst Rikets Skatt och
Ranta på the fremmande / framsatt the Poler för
wår ägen Nation / ingen til stadiades aff oss at kom-
ma til sigh / medh mindre thet war the Polers willa
och samtycke: Görcent sigh medh Konungen vthi
Pålen / som honom gjorde all hielp och befördring /
at han bekom in thetta Muskowiteste Regementet /
och loffuat / at wela bryta och til intet göra thet ea-
wigwarande Fridsför dragh / som war emellan Swe-
rige och Ryssland vprättat / och stälte thet allaredo
vthi wärket / och lät föra til Iwanogorodt så måns-
ga tusende Balckar / thet medh han lät stijnbarligen
påskåna / hwadh för Blodhbadh han ämnade the
Rimiska och Swenska / som wore och äre wåra wåne-
ner / hwilket han alsammans gjorde oc handlade e-
moot sijn Ledh och tillsägelse. Ryssland är ju wårt
eghit Land / och hörer ingalunda någhon annan til /
wij hassua honom thet vpraghit / han skulle hassua
warit tacksam / och betrachtat til hwadh åhra och
Majestet wij hassue honom vphögt / hållit och åbrae
oss och wår Nation mera än som fremmande / så ka-
R r dhe

ohē han wäl bliffuit Demetrius för hela werlden / o anseedt at han icke then samma war. Han wiste wäl sielff / at han icke war then rätta Demetrius / för hwilken han sigh vthgaff. Thet wij honom anamade och vptogho för wår Storfurste / skedde förnamligast för then orsaak skuld / at wij wele bliffua off medh Boris Gudenow / oc woro i then meningē at wij skule thet haffua giorde oss til förbättring / så förnummo wij annat / och at han hadhe alt ondt i sinnet emot oss. Han äth Kalisualdēt / och förde vthi alla måtto ett kätterske leffuerne / och hade oss nästan til thet samma trunget och trugat / och mer ariat göra / som oss icke hade warit sedan til äweneyrs käre och berömlighit.

Therfore på thet / at wij sådant vthi tids wela förekomma / haffue wij honom ihälsagit / och hwar han än nu icke wore dödh / så wele wij nu honom dräpa och ihälså. Thet många oskyldighe vthi vproret äre med omkomne / see wij intet gärna / utan önske heller at the wore i lifuet / effter thz är skedt vthi sielffua vplöpet / vraf then harmgirige oc förbittra de menigheten / hwilken grymhz oc öfuerdådighet ingen hafuer kunnat stilla oc motstå / myktis mindre tilbaka hålla / Emne wij ther til intet swara :

Swadh Grwer och Jungfrwer belanger / the äre intet dödh / vthan behåldna / och må wäl / och förhållas hoos wåra hustru och Barn / och haffua bättre daghar än som nu tyn dotter haffuer / begirar tu them hie til tigh / så skule the komma / och wele wij först at tu skal göra oss en kedd / at hwar den tu eller någon vthaffte i Blåcht / skal oss vthi någhra måtto thenna injuria tilräkna / eller oss och

nått

wårt Land någon skadha tilföha / hwarken medh mord eller brand. Och ifter mycke vthaff Romningens folck vthi thetta tumultet är ihälsåghit / wele wij at tu all mögeligh skat använda / at tu oss medh Konungen fördraghet. Wij wele och / at hwadh som råster uppå the 55. tusent Rubalar / sampt alt thet som Demetrius haffuer stickat til tyn dotter vthi Polen / och giffut bort aff Cienodier och Mycken / och wij miste vthur Skattekammaren / skal betalas och igen leffuereras / hwilket så snart the skal betalas och igen leffuereras / fast om i än två och icke / så Polen i allesammans / fast om i än två gångor så många woro / bliffua förwarade vthi corn och påchtelse : Ther efter må tu wetta tigh och tina sater rätta.

Womoden sadhe : Swadh the skäncker och gäfwor tilkomma / som Demetrius haffuer stickat och giffut wår dotter / så hafwer hon them alla fört hie in medh sigh / sampt thet som wij haffua giffut henne medh til Brudekatt / thet haffuer hon iw allesammans giffut och öfweranwardat eder tillbaka igen / och är förd hie til migh vthi en natckortel / såsom i sielfrwe wetta / och hafwa seedt : Men hwadh som är bortta blifwit vthi tumultet / så i hafwa bortfört hennes Grwotimber / måge i bättre wetta hwart thet är taghet wåghen / än som wij. Och vndrar oss icke lüet på edhert och ristelighe anmodande / at i som haffua oss först röffuat och plundrat / wele nu på nytte fråga / och fordra thet allesammans igen vthaff the natna och plundrade / som ingen ting haffua vthan blotta skräkarna. The 80000 daler som wij hafwa edher tilstaldt på wår dotters wåghna / vthi

R r ij

thenna

thenså wår stora nödh oc ålendighz / thet hafuer wa-
rit wårt ågite / och icke then ringaste fyrst aff edare
gudz : Kunna och intet heller mera wetta edher til
wille.

Thet ochristeligha och tyranniska öffuerwåld /
som i oss och wårt medhfolie haffua tilfogat / wels
wij swårla och lossua / at wij sådant aldrigh hamp-
nas wele / vthan wele sådant heemställa Guds Ål-
medeligh / som sågher : Migh hörer hånnden til /
Jagh wil wedhergålla. Han må thet öfwer döma
och hampnas.

Palatinus San-
domiriensis ex-
cusat se posse
Musc. hovitas
reconciliare
Regi Poloniae
de eade in sub-
ditos perpe-
trata.

Hwadh Konungen i Polen / min nådigste Herre
tilskommer / kan jagh intet säga / eller edher thet om
försäkra. Ty the måste som ihålsagna äro / wore
hans Undersåter och tjänare / och när han thet om
förtimmet / at så omennistligen och ochristeligen med
them är omsprungit / går thet S. K. M. vthan tuis-
wel myctit til hiertat. Han är intet min lichte / han
är min Konung och Herre : Huru kan jagh honom
medh edher förligga ? Begärer förthen skuld thet in-
tet vthaff migh / som är omögelighit. The Musko-
witer swarade : Effter tu intet thet wil / ey heller
göra kan / så måste och skal en och alla tina Poler wa-
ra våra fångar / til thes wij see på hwadh medel wij
kunna oss medh Konungen i Polen förligga / och tu
skaffar oss igen / hwadh som wij miste vthaff Skat-
tarnaren / och alt oss betaler hwadh som vppå thet
ta krugget är användt. Woiwoden swarade : Hwad
min Guds wil / thet see / all min lycko och moot-
gång kommer vthaff honom / lagi wil medh tola-
modh draga mitt kors / thet han migh vppå lägger.
Målet är satt / huru myctit / och huru länge i skole
göra

göra migh Radha. Görer alt thet som Guds edher
tilståder / migh til at göra / mera kunnen i migh intet
göra / eller them som medh migh äro. Wordo föra
then skuld nu then 31. Maj förskickade ifrån Mus-
kow / vndantagandes Konungens Sändebud Gons-
seuski / och fördes Woiwoden / samt Furstinan hans
dotter / Frwimbret / hans Son och dott. r man til
Jaroslaw / och förwarades thet vthi en gård medh
starkt wacht. Hans tjänare och the andra Poler
sattes i Cornet / och fördes somblighe til Castrom /
Galin / Wologda och Cazan / oc sattes thet in / thet
the intet annat singo än waten och brödh / the som
icke hadhe sielfua penningar / eller annat for. the kun-
de sälla och köpa sikh maat före / fördrifwo thet sin
tjångh vthi stoor ålendigheet / til thes the vnderligen
wordo förlossade / såsom här effter skal förmålas.

Så ändoch Demetrius / Iwan W. Illwitz rätta
naturligha Son / är för sin onda natur skuld sant äro-
deligen aff Boris Gudenows tilskyndan vthi Vgliz
ihålslagen / som effter Regementet trachtade / och
thet infick / och Grisla Trepeja som war en Munk /
och vtaff Ryssland rymde / och sikh vthgaff för De-
metrio / och medh the Polers macht intog Ryssland /
bleff mördad vthi Muskow / så at ingen twissnels-
mål thet om är : Ljkwäl finnas än nu många som
stråfwa här emoot / och säga / at han är icke bleffuen
ihålslagen / vthan vndkonien / och thet hafwer wa-
rit alt en Demetrius / bådhe then som bleff i Vgliz
och vthi Muskow ihålslagen / och doch vpskodd / och
begynte åter krigha / och thet inbördes krighet som
här til swåfroat hafwer / och än nu swåfwar / medh
stort buller och blodz vthgiutelse förer / så at the De-

Sandomiriensis
cū omnib. Po-
lonis, i egro o-
ratori race-
pto, Muscovia
alid ablegatur
et carceris mē-
cipatur.

merckj äre otalige / och blifwer på them ingen ända /
oanledet at the bådhe dräpas / mördas / brännas /
td så the lyfwäl en annan strax igen / och han komier
altsdh sin lös / och måste lyfwäl wara then första
och Iwan Wasilwitz naturligha Son / och på thet /
at man Sanningen här om wetta skal / wil iagh thet
korteligen förklara och bewiisa / huru saken sigh thet
medh haffuer / och at thet ingalunda är en Demetri-
us / som the Poler / Jesuiter och the oproriske Mus-
kowiter säha / vthan the haffua warit många / och
äre bådhe ihälsflaghna / then ena effter then andra /
som tilförenne är omtalat / och at ingalunda Griska
Trepaja / eller the andra som effter honom kommo /
haffuer warit then rätta Demetrius / vthan en skärm
och förrådhare / sampt the andra / och haffua thet
namnet sigh fasteligen tillägnat.

Argumenta et
rationes qu-
bus ostenditur
Pseudo Deme-
trium non na-
turalem & ge-
nuitum filium
fuisse Iohannis
Basilij sed aliū
adulterinum
fuisse & im-
postorem.

Ty först thet henna Griska / som Landet medh
Swärd intogh / och nu vthi Muskow wardt ihälsfla-
gen / skulle wara then rätta Demetrius / som bleff v-
thi Vgliz dräpen / skulle han td icke wara meer än
22. åhr / thet henna som nu mördades / war öffuer
sina 30.

Thernäst / strax effter hans Kröning war hals-
len / kom en Muncf til Muskow / aff thet Röstres
ifrån hwilket Griska hadhe rymdt / och kände honom
igen / och sadhe öffuerluden vppå Siottet / at Griska
war en löghnare och Landzlöpare / och icke Iwan
Wasilwitz Son Demetrius / för hwilken han sigh
vthgaff. Ty han war then samma som honom hade
lärde läsa och skriffua / och kände honom grant och
hans Slächt. Thersöre Goldet togbo honom satt /
hade honom fram för Griska. Men Muncen war os-
förfärat / bestod sina ord / såhandes Griska vp i ögon-
nen /

men / at han omgaffs medh lögn och bebrågerij / måste
förthen skuld vthan all Lagh och dom ynkneligen döds
och omkomma.

Til thet tridie / haffuer Griskas ägen Gaderbroder
thet samma icke allenast bekände vthi Ryssland för
the stora Herrar / i Polen för Konung Sigismundo
och Rådet / vthan och i Swerigie för Konung Carl
then Ahonde / Christeligh i äminelse / at han icke war
then rätta Demetrius / för hwilken han sigh vthgaff /
vthan hans broder son / oc hade warit thet afhonds in-
satt i Röstret / at hä thet skulle lära späckia oc trins-
ga sin skaldh ariga natur / igen thz stränga lesuer-
net som Muncferna thet föra / oc efter thz honds icke
behagade / rymde han thet ifrån äth Polen / oc lärde
thet i några åhr många stycker i Krüggshandlingar /
oc gaf sig sedan vth / igenom onda menisklors råd oc
tilflynda / så Ryssland oc Boris Gudenow intet gott
vnte / för Demetrio / Iwan Wasilwitz son / thet med
han td Regimentet fick öfuer the Muskowiter.

Til thz fierde / betygade thz oc Bnäs Wasili Iwa-
nowitz Juski / så sedā wardt Storhufstle / at han inga-
lunda war Demetrius / för hwilken hä sig vthgaf. Ty
hä war the samma så hade seede then andra rätta les-
wades / oc när han war ihälsflagen / kände then samma
dödh / oc lätte honds begrafua. Thersöre Griska lät td
honom fånga oc föra vth på torget / oc lägga hans
hufwud på en stock / och andes låta honds thet hals-
hugga / hwar han icke wille thz förlöfna / så hä hade
vthlagt. Men efter lyfuet war honds käre än döden /
oc han rygde sin ord / oc worde sig til en löghnare / oc
achtade mera lögnen oc lyfuet än sanningen oc äran /
medan han wiste / at hoos Rysserna achtas ähra och
oåhrliga högde. Konade td Griska honom och gaf
honom löse.

Til thet fempte / hafwer och en gammal Basor
vthi Vgliz bekände / och sin forstysning gjorde / som
war 105 år gammal / och tiante Demetrio vthi Vg-
liz / då han bleff ihälslaghen / at han ingalunda war
then samma / för hwilken han sigh vthgaff. Ty han
hadhe seedt then andra liggandes dödh på marken /
och honom känd sedan han wart ihälslaghen.

Til thet Siette / hafwer en gammal Apotekare /
som vthi Storfurstens Apotek öfwer 40. år tiant
hafwer. benämd Arende Clausen sagde / at han hade
Demetrium känd då han war ett barn / och sadhe /
at then rätta Demetrius war til hy och skapning likt
sin modher / hwilket thenna vthi inga måtto år / som
nu sigh för Demetrio vthgiffwer.

Til thet Siunde / hafwer een Lifvendt Grew aff
the Tisenhusen / som wistades vthi Grewembret hoos
hans modher Maria Gredrova Nagal / oppenbarli-
ghen sagde och bekände / at han ingalunda war then
rätta Demetrius / vthan en annan / efter hon hadhe
warit tilrådes / då then andra bleff ihälslaghen och
begrassuen.

Til thet Ottonde: Effter thetta rychtet mycke
vthspriddes / at han icke skulle wara then rätta De-
metrius / gick han då til Klöfret til Iwan Wasili-
witz Furstinna / som han hölte för sin Moder / och sa-
dhe til henne / huru han hadhe i sinnet / at wilia låta
upgraffna then Präste Sonen / som för honom bleff
ihälslaghen / och Furstligen begrassuen / och lägga ho-
nom på en annor stadh och rum. Men Furstinnan
stodh ther emoot / wiliandes thet ingalunda bewil-
ja / alchenstund hon wäl wiste / at thet war hennes
rätta naturliga Son / som vthi Vgliz bleff ihälsla-

gen och begrassuen. Ther vthaff nogh märckian-
des är / at hwar Griska hadhe wart hennes rätta
naturliga Son / så hadhe hon wäl thet til bejakat /
på thet hon thes bättre näghorlunda hadhe kunnat
stadhfästa hans Regemente / och kommit vthaff the-
ras mistancfa och twiffuel / som the om honom fat-
tat hadhe. Men thet hon medh honom fryntade /
och kallade honom sin Son / gjorde hon för then or-
sak skuld / at hon thet igenom kom til sin förra bög-
heet igen / och fick godha daghar / och gärna sågh at
Boris medh sin Slächt bleff förtryckt / som hadhe
lätit ihälsla hennes Son.

Til thet Elionde / så haffuer Pieter Bosmanno
som war hans aldratrognaste Råd och tjänare / och
för honom wägade sitt lif och leffuerne / för måna
ga åhrighe mån hemlighen bekände och sagde / för
än han för hans skuld wardt ihälslagen / at han in-
tet war then rätta Demetrius / för hwilken han sigh
vthgaff vthan en annan: Och effter han war en
tapper Herre / och the hadhe honom hykat sworit oc
krönt / skulle the bedja GUD / at han wille honom
bewara vthi sitt regemente / the kunde ingen bättre
eller förståndigare Herre vthi Ryssland bekomma /
än som han war.

Til thet Elionde / haffuer Jan Sapla och måna
ga andra Poler sagde / at han skulle haffua warit
Stephan Bathory Son / och the hadhe honom hul-
pit til thet Mustowitske Regimentet / och må-
ste och skulle wara Demetrius. Iwan Wasiliwitz son /
som badhe vthi Vgliz bleff ihälslaghen / och sedan i-
gen i Moskwa / och nu åter igen upståde / och wil the
Mustowicer twinga til lydne och hörsamheet igen /

om Kofferna än the öffuer woro galna / och om han
än bliffuer slagen / wele the än så wäl få flera igen /
til the the bekommo öffuerhanden medh the Mus-
kowiter / och them under theas Döf och Regemens
te twingat.

Vthaff alt thetta kan hwar och en förståndigh
menniska / som weet och skal haßuer / och sanningen
wöl bíplichta / görlighen see och förnimma / at De-
metrios Iwan Wasiliwitz naturligha Son ingalun-
da moer är för handen / icke heller then förlupna
Muncfen Griska Trepeja / som sigh för Demetrio
falskeligha vthgaff / vthan the äre bådhe om halsen
kompne / dräpne och mördade / och haßua lätwål
flere Demetrios vpdichtat / the öffuer mycke ondt
och stoor blodvthgjutelse är skeede / och än daghel-
ghen seer / så at the Poler och Casacker driffua ett
sådant aperß medh the plumpa och oförståndighe
Muskowiter / at så snart en Demetrios omkommer /
så the strax en annan i stadhen igen / så at på them
bliffuer ingen ända.

Sedan nu Griska dödd och vpränd war / vthaff
de the vthi Muskow Knäs Wasili Iwanowitz Juski
til theas Jaar oc Storfurste / och krönte honö Ana-
no 1606. then 1. Junij / och swor honom nästan he-
la Landet / bådhe Adelighe och Werldzlige / Adel
och oadel / vndantagandes the Casacker och några
Städher vppå then Polenske Gränzen / som wore
Demetrio mycke bewäghne / och hadhe sätet vthaff
honom stoor frisheet / och nu fingo en rödt / at han
skulle wara vndkommen sielff eridit til Polen / och
sigh förhålla hoos Moiwodens aff Sandomirs Ge-
mål / för hwar skuld the höllo sig stilla / oc wille in-

*Ceciso Pseudo
Demetrio pri-
mo, Vasilus I-
wanowicz plu-
rimorum suf-
ragis in ma-
gnum Ducem
eligitur.*

ter sweria Juski / för än the fingo höra mera kuns-
skap ifrån Polen.

Scrår Juski krönt war / affärdade han sina Sän-
debudh til Konung Sigismundum vti Polen / begä-
randes at the gamla förbund om fridh / Rätten o-
mellan skulle obrogligen hållas / och ingalunda til-
stådia at någhot infall skulle ske vppå Gränzen / oc
at han wille hålla medh honom godh Tåborßkap / oc
stickade honom stora skänker / och gjorde sin endstäl-
lan om the Poler / som bleffuo ihjäl slagne vthi Mu-
skow / för the stora öfuerwäld skal som the hade gjort
på Menigheten / medh rößuande / wäldzwarekan /
qwinfolcks skämmande / dräpande öfryldighe menni-
skior / och annat mera / the vthöffuer Menigheten
är til vproor vpröckt / och så förbittrat / at hon in-
tet kunde stillas / för än några hundrade Poler wor-
do ihjäl slagna / medh then Landlöparen och förrå-
daren Griska Trepeja / som sigh osanferdeligen haß-
ner vthgiffut för Demetrio / Iwan Wasiliwitz son /
och thetta ynkelighe Blodbadhet til wäga komet /
doch haßuer han lätwål beskyddat och försvarat
hans Sändebudh / så at them intet ondt hwarken til
godz eller lifff haßuer skadhat / och wöl them medh
the första affärdiga. Konungen swarade / at hwad
honom tilstodh / wille han wäl medh honom hålla
Tåborßkap / och stickade honom sina fördringar to-
gen / och begärade at han skulle sända hans Sändes-
budh tilbaka. Hwad til the ihjäl slagna Poler be-
langande är / sadhe han / at the Poler wore ett fritt
Sold / och måtte draga hwart them syntes / the ha-
de medh een frij willa folget Moiwoden aff Sando-
mir ther in til Bröllops / hadhe the någhon oför-
rättat /

*Magnus Dux
Vasilus Iwanow
vitz purgat se
coram Rege i
Polonia pro-
pter Polonorum
caedem Musco-
via perpetrata.*

rättat / skulle the fielff swara / för theas skuld hade han medh honom intet til at skaffa. Men hwadh theas släkt och wänner / som äre så ynteligen förs mördade / gbrandes warda / kunde han hwarken styra eller wäria / the woro Herrar vthi Polen / och ett frict folck. Om the sådant wille hämpnas / måtte han thet låta se / cher medh Sändebudhet drog sit loos / och Jushi skickade strax hans Sändebudh hem igen.

Ramor spargi
cur Pseudo
Demetrium
primum in Po-
loniam eva-
fisse, ibiq; de
moro exercitu
combatus.

Corpus gennit-
ni Demetrii ef-
foditur, et Mu-
fioviam tras-
fertur, sepeli-
turq; juxta pa-
tras ipsius.

Medhan thetta så förhandlades / yppades meer och meer vthi Landet / at Demetrius war wisseligen vndkommen / och wistades vthi Polen / och försäma blade folck tillamman / och wille på nytt intaga landet / cher vthöffner the Muskowiter bleffuo myckit underlige oc salsamma vet sinnet / oc wiste intet hwad so the skulle troo. Oc på the folcket icke skulle låta sig genom sådant taal och squaller förföra och bedraga / och falla ifrån Jushi / skickade han några sina förtrögnaste rådnare til Vglitz / oc lät Demetrium / som för 17. åhr war ihälslagen oc begraffnen / aff iorden vpa tagha / och til Muskow föra / och cher laggia vet kyrkian / och begraffna hoos sina förfädher / på thet at menige man skulle see / huru the hadde varit bedragna aff then förföraren / som the hade ihälslagit / och sigh för Demetrio vthgaff / och nu åter på nytt igen skulle wara vndkommen / oc sig i Polen til krigz vtrus sta / aldeles een vpdichtade lögn wara / och at ingen thera vthaff them skulle wara til. Ty then ena haddhe the nu seede både wara ihälslagen och vpränd / och then andra som war then råcta sanskyllighe Demetrius / och vthi Vglitz warde ihälslaghen / hadde han låtit sig hämpna. Och på thet han skulle them thea

thes bättre vthi Troonna styrckia / lät han heemliggen sörgöra ett barn om 9. åhr / och göra til thet een ny kista / och swepte thet medh kosteligha reena kläder / och föra thez ärb Muskow / emoot hwilket han sielff / sampt the förnämsta Anasar och Majorer / Munkar och Präster drogo medh kors och fana och stäreligit Process / och för at in vthi Stadhen / och lät vthropa och förkänna / at then helige Anas Demetri / som vthi sin barndom war vthi Vglitz oskyldig / dräpen på sitt nionde åhr / och nu vthi 17. åhr vat he legghat i Jorden / sågh så wacker och friske vth / i kista som han hade i gåår bliffuit dödh: Hans myssa / samt hans kläder som han hadde haft vppa sig / woro hwarken förrotta eller förfälna / ey heller kistan cher vthi han hadde legghat. något gamlat bleffuen / vthan ny. Then som begärade thet til at see / han skulle gå vti kyrkian / så skulle han thez få see / och sanningen förnimma. Jushi bestälte och heemlighen / at några halsosamma menniskior gjorde sigh siuka / och krupo vppå händer och fötter in vthi kyrkian til Demetri 2. åhr / och några låto ledha sigh / lika som the hadde varit blinda / och bådho Demetrium om helisa och Syyn / som doch hwarken siuka eller blinda woro. När the en halff elma hadde varit vthi kyrkian / och ilbedhit Demetrium / gick then som laam war / frisk och halsosam vth. Then som bund war / fick sin Syyn igen / och wiste sigh för folket / och sadhe / at then helighe Demetrius haddhe them hulpt: Hvilket thet Barbariske och eensaldighe folcket trodde / och bedress ett stråkelit. Allguderij medh thetta Lyket / så at GUDS

Magna idola-
latria perpe-
tratur circa se-
pulturā & sa-
nus genuina
Demetrii.

Es 14 vthi

vthi himmelen ther ästuar wredgades / så at han nå-
ghra straffade / som / Dant gåcker q bedressuo / och
gingo i Kyrcian / och enbedho Demetrium / så at en
som gjorde sigh blind / och låt sigh ledha i Kyrcian /
och en annan som gjorde sigh lam och siuk / och sigh
båra lät in i Kyrcian / och badh at Demetrius skäl-
le honom hielpa / straffade Gudh så / at then ena blef
blind / och fick aldrig sijn syn igen / then andra död-
de för än han kom utur Kyrcian / och wele förthen-
skuld sedhan iniet mera gå tijt / och göra gåck ut aff
then dödh / och då lät Justis stängla Kyrcian igen /
och besalte Prätkerna säga / at then helighe Deme-
trius wardt aff sådant stort öfuerlop myckit beswä-
rat / och wredgades ther öffuer. The skulle nu vpå en
tjdh låta honom hwila sigh / til thes han bieffuo å-
ter igen gladh / och finge ett bättre modh / då skulle
the komma igen.

*Polus Grego-
ri Schachop-
ski.*

Vthi cumuletet när Demetrius eller Griska wars-
kiälslaghen / haffuer en Knäs / benämd Gregori
Schachopski / stult och röffuat vthur hans famnar /
Rytsens Secret och Insegl / och drogh ther medh /
sampt två Polackar / som han uti Muskowitische klä-
dher hadde vthklädt / äch then Polenske Grängen /
och när han kom 18. milj ifrån Moskow uti en stadh /
som heter Zirpokow / drogh förbenämde Knäs med
the två Poler / in vthi ett hws til een Tyll hustru /
som ther bodde i Staden / och fick sigh maat / oc när
han wille sår das / gaff han henne een hand full med
benningar / säjandes : Tagh thetta ehenna gången
til godha / på en annan tjdh när lagh kommer igen /
wil lagh giffua tigh meer / laga så at du haffuer godh
Modh och gott brännewijn för off och wårt krigs-
folck /

folck / när wi komma igen / edher Nation skal iniet
onde wedersfaras. Qwinnan frågade then / hwadh
äre i för mån ? Teale salsamma ting. Knäsen swa-
rade : Jagh är en Knäs ifrån Moskow / och beräta-
tar för tigh / at Storfursten Demetrius haffuer nu
ärit och bruckat hoos tigh / hwilken the Muskowiter
haffua tänckt at ihärlå : Men han är vndsluppen /
och the haffua dräpet en annan i staden för honom /
och redho ther medh sin hoos ifrån henne / och drogo
öffuer älsfuen Occa / och gaff Färlmänen som then
öffuer förde 6. daler til dryckes penningar / och frå-
ghade honom om han them kände / han sadhe / ney :
Knäsen swarade / tigh stilla / du haffuer öffuer förde
Storfursten Demetrius / See / ther står then unge-
herren för tigh / hwilken the Muskowiter hadde we-
lat dräpa / men Gudh haffuer honom för them be-
warat / at han är vndan kommen / och när han kom-
mer tillbaka medh sitt krigsfolck / skal han göra tigh
til en wäldigh man / och redh så sin hoos til Putimel /
och förde vthi hwart härberge samma taal / at the
på sijdstonne kom til Moskow / ther aff the Musko-
witer fingo salsamma randar.

När förbenämde Knäs Gregori kom något när
Putimel / fickade han the två Poler öffuer Gränt-
zen in vthi Polen / hwilka sigh strax begäffuo til then
Sandomiriske Wolwobens Furstinna och hwsfrew /
och berättade henne / huru alla saker wore öffuerlop-
na vthi Moskow / och huru Knäs Gregori hade hul-
pit them vthur Landet / och huru han hade vchlof-
wat at wela hämpnas Storfurstens dödh vppå the
Muskowiter / at the skulle ther vthaff iniet synnerli-
gen rosa märknaden : Han wille skriffua til Polen /
lyta

*Schachopski
ablegat duos
Polonos Sana-
domiriam rer
su, ut nunci-
ant Polonis a-
cta Muschovi-
tarum.*

liska som til sin herre Demetrium / at han ther woro / och sigh ther uppehöle / the skulle åter igen skiffas til honom liska som Demetrius wore ther sielf och wille innan en kort tidh komma til honom medh gott vthwalde bewäpnat Krüggzfolck.

Sedan the Poler skilde sigh ifrån Anås Gregori / drogh Anåsen ginast äth Putimel / och fordrade hela Menigheten til sigh / och gaff them tillkänna / huru the Mustowiter hadde sinnet at wela förgöra Demetrium / och huru underlighen Gvdb hadde hulpte honom ther ifrån / oc huru alla the Poler som medh honom woro / bleffuo ihälsagna / och han nu war sielf draghen til sin Gursianos modher / Woiwodinnan til Sandomir / och wille sigh een ny Krüggz macht fårkassa / ther medh han wille hämpnas uppå the meenedighe Mustowiter / som the aff hans breff hadde til at see / vthi hwilket han alt beropar sigh uppå Schachopsti / at han them om hans saker råttelighen vnderwijsa skal / och tillindha them vet Putimel sin synerlighe gunst och nådhe / släteligen them ther hoos förmanandes / at the skulle bewysa honom lydno och hörsamheet / och hålla sin Redh som the honom sworic hadde / och hielpa til at straffa the Mustowiter / för then håån och spott som the honom gjorde hadde. Han wille sigh beslyta / när han personligen til them kommo / at the skulle så blifwa straffade / at barnet i waggan skulle såja ther ut aff.

När the Putimelste thesta hörde / skickade the strax vthi the Catariske Odhemarcker / och upfordrade naghra tusende Jaldet Casacker / sampt alt Krüggzfolcket medh Anåsar och Bajorer vthöffuer

thet hela Putimelste Sloglähnet / oc vthwalde sigh en Krüggzöffuerste / benämnd Istom Bascho / hwilken medh thet Krüggzfolcket / vthi Demetrii namn fore drogh / och tvingade vthi 4. wekors tidh öffuer 14. Sloglän / til at swärla Demetrio på nytt igen / nämligen / at the wille stå på hans sida / och hielpa til at straffa the Mustowiter / som hade affallit ifrån Demetrio / och stodhe uppå Zuskis sidha / öffuer hwilka tidender Zusk / sampt the Mustowiter sigh förfarade / och förstreff strax vth öffuer hela Landet een wäldig Krüggz macht / föregiffuandes at then Grimske Tararen war medh så många tusend man fallen in vthi Landet / och hadde bortfördt så många hundrade Christne Meniskior / och wele ännu wghdhare dragha in vthi Landet til at göra skada: The skulle förthen skuld oförsumeligen komma tillstådes vthi Vgliz / och sådant vthi tidh förhindra och affwärla / hwilket och skedde. Men när the kommo ther tillstådes / befunno the at ingen Tatare war för hand / vthan dheras äghna Landzmän / Ruåsar / Bajorer och Casacker / som the Mustowiter sloga strax på flychten / och jagade them tillbaka / at the nöddgades tagha Refugium vthi Mustow / och the som icke vndkommo / wordo så anten fångade eller slagghna: The som fångades / sattes vthi Torn och håchtelse / och bleffuo ynkeligen slaggha medh pistor och gylor / så at en part mastie sätta liffwet til / en part sticades til Mustow igen / som ther skulle berätta / hwadh the hörde och seede hadde / nämligen / at Demetrius skulle snart komma medh sin hela Krüggz macht / och them betala för then spott the honom

Islam Bascho
ducit Casac-
kos contra me-
gnum Ducem
Zuski, & 14.
provincias
compellit side-
dare Demet-
rio.

Vasilij trans-
viti exercit
à Demetria-
nu opprimunt
& fugatur.

bewist hadde/ och thet mord the vpå hans sold ha-
de gjort.

När Rusti thet hörde / lät han vthropa i Sta-
dhen för hela Menigheten / huru hela Landet stodh
i fara/ och hwadh för een stor Rada the Poler medh
sin falska vpdichrade Demetrio / hadde Landzens
Inbyggare tilfoghat / huru Stattekammaren war
oom och ledigh giord/ huru många Christne menni-
skior wore genom Swärdzagg salna: Then vprich-
tighe och försichtighe Herren Boris/ medh sin Jura-
stinna/ Son och hela Slächt wore för hans skuld dö-
dade och omtomne/ och nu vthsprjda the Poler med
en hoop affskumade Landzförrådere på nytt igen /
at then samma tloffuen som gaff sigh vth för De-
metrio/ icke är ihållslaghen/ vthan sluppen sin toos /

*Cadavera Bo-
risovij Gude-
mou, filij & u-
xorij effodiantur,
& in Me-
nasteriū Zer-
gij transferū-
tur, & magno
cum gemitu
& ululatu se-
peliuntur.*

hwilket vth ingen sanning är / och fast thet än så
wore / så är han doch lätwål icke then rätta Deme-
trius/ utan en skålm och förförare/ och wela honoms
ingalunda anamma / på the han icke skal twinga vp-
på oss then falska Påwesta Religionen. Och på the
han Menigheten thes bättre til ett Christelighet
medhljdhande bewela kunde / lät han vppgraff-
ua Borises/ sampt hans Sons och Jurstinns Lijt/
och föra thet 12. mil ifrån Muskow / vth thet föra
nåmligha Klöstret Trois / och them thet kosteligen
begraffua / och måste 20 Muncar bära hwart Lijt
ifrån Muskow til Trois. Han folgte sielf medh/
sampt alla Rådsar / Bajorer / Muncar och Prä-
ster som i Muskow wore / vth sina slädhar foot för
foot. Arina Borises dotter folgte näst effter Lij-
ten vth en öffuertäckt slädha/ ropade och skråde:
Ach wee mig arme / bedröffuade/ effterlätne/ Ga-
dhet.

dherlöse och Modherlöse barn: Then orästerädige
skålm och landzlöpare/ som sigh kallade Demetrio/
och war en stor bedragare/ haffuer vpåit min Gao-
dher/ Modher/ Brodher och hela Slächt / hwilken
är och så nu igen för sin ogudhachtigheet skild vpå-
teen/ och haffuer medhan han leffde / och sedhan han
war dödh/ mycke ondt vthi Landet tilwäggha kom-
met/ Gvddh straffe honom/ Gvddh fördöme honom
til ewigh tjd.

Här hörer man nu / huru Boris warder ynkella
gen beklagat och sorgd/ och önskat / at han skulle lef-
wa och regera/ then the doch tilför. Ne aff ondske och
försdät haffua genom then falska Demetrium föra
giordt oc vnderkomit/ oc intet the gambla ordsprå-
ket achtat/ som lydher / at man intet skal förachta oc
hata gambla wänner/ för än man hafuer seedt hwad
the nyja dogha / och til hwadh the tiana.

Jmedler tjd står sig alt then Potimelste *Item ad Ma-*
Ryggzöffuersten Jstom Bascof/ och ryder nämna- *schoyam pro-*
re Muskow/ in til Columen / och twingar alla hws *perat. & civi-*
och Städdher til lydno och hörsamheet vthan något *tatem oppu-*
moestånd/ så at han på sijdstone drager vnder Mu- *gnat.*
skow/ och slår sitt Lager een half mil ifrån Staden/
fordrade vp Staden och Sloetet på Demetrijs wäg-
na/ och at the skulle skicka vth til honom then nyja
vporiska Storfursten Rusti sampt hans två Bro-
dhe/ the aff många förkräcktes vthi Muskow/ och
drogho heemligen sin toos aff Staden vth på lan-
det / och förhållö sigh the hwar som the bäst kunde/
och såkrast wore.

Medhan Jstom lägh vnder Muskow / kom hos-
nom til hjelp och vndsättning en förfaren Ryggzman
Le h bes

Iohannes Po-
lucnik peritoy
& astusuo
miles.

benåmd Iwan Isaiwitz Polutnich / ifrå Polen / igen-
nom thet Camariske Furstendömet och Coluga / och
hadhe kommit them alla til at swäria Demetrius på
nytt igen / som vthi then Landzåndan wore. Thenna
na Polutnich war en Mustowit / och hadhe vthi sina
unge daghar warit hoos Casackerna / och borefå-
gat aff then Grimske Tataren / och sålt vti Turkhe /
ther han hadhe tiåne på Galejerna emoot Christen-
heten / til thes han bleff fången aff the Venetianer /
och til Venedich fördr / rådhan han då löds kom / och
drogh til Polen / ther fick han då höra then vnderli-
gha förändringen som medh Regimentet hade skedd
vthi hans fränwaru i sitt Faderne-land / och sporda
ther hoos / at then rätta Ryssherran Demetrius skul-
le än nu wara vndsluppen och leffua / och förhålla
sigh hoos then Sandomiriska Woitwodinnan / och
drogh på sijdstonne til honom / och gaff honom all
sin lägenheet tuktåna / hwadh han för en war / och
hwadh han war kommen / och effter han som Kals-
lade sigh Demetrius / förnam at han war en förfar-
ren Krügzman / frågade han honom / om han wille
tiåna honom emoot hans meenedighe Mustowiter /
Polutnich swarade : At han war beredd til at waga
lijff och leffuerne för sin rätta Ryssherre. Demetri-
us sadhe : Jagh haffuer nu intet synnerligen giffua
tigh / vthan tagh nu thenna gången thenna Sabel /
Siltappa och 30 Ungeriske Gylde / och thetta breff
til Knäs Gregori Schachopid / som är i Putimel / han
skal giffua tigh vthur Stacketammaren / så många
penningar som tu behöffuer / och medh Krüggsfolck
fick tigh fort / sågh honom och flera andra / at tu

haff-

haffuer migh seedt / och medh mig här i Polen talat /
medh then lägenheet som tu nu seer.

Medh thetta bestedd drogh Polutnich sin Koss
til Putimel / och wardt ther medh thessa tjdender
mycke välkommen / och hadhe the tilförenne trodt
här om Knäs Gregoris betänelse / så trodde the nu
fast mera Polutnich / och at Demetrius war wissers-
ligen vndsluppen / och wägade för hans skuld lijff oc
blodd / miste mycke folck / godz och ägodelar / och war
lijkwäl ingen Demetrius.

För thenna mündeligha befalning / och skriffte-
liga berättelse skild / wardt Polutnich gjordt til en
Öffuerste / och satt öffuer colff tusend Casacker / och
drogh genom thet Camariska Landskapet / vnder
Mustow til Jstom / och belägrade Scaden på bådha
sijdhor / och effter Öffuersterna wore på bådhe si-
dhor åhregirige / och ingen wille giffua then andra
någhot effter / bleffuo the oense sigh emellan / Po-
lucnich sadhe / at han war aff Storfursten sielff per-
sonlig affärdigat / och Jstom war allena aff Scha-
kopli vthstidat / han wille förthen skuld på storfur-
stens wägna haffua högste stället inne / och dref-
f Jstom medh siere folck vthaff sin Station / och togh them
in / thet Jstom mycke föreröt / at honom sådhan
spott wedherfors / och begynte strax til at prachte-
ra medh Jstom / at han honom icke allenast tilsadhe
gunst och nådhe / vthan gaff honom stora föråhrina-
gar / guld och penningar / och dref saken så wjdt med
honom / at han föll ifrå Polutnich medh 9 tusend
man aff thet bästa folck han hadhe / och drogh ther
medh in vthi Mustow / och berättade Jstom / at in-
gen menniska hade seedt Demetrius vthi Putimel /

Te lij vthan

Polutnik Mu-
schoviam obfi-
det, volens l-
stoma opem
ferre, sed pro-
pter ambi-
onem sunt in-
mici ut llo-
ma illum dese-
rat, & Zusli-
fider & inra-
mento se com-
mittat.

och han allenast Anas Gregori Schachopski hade ehy
sagde/ och at han sielff hadde draghit til Polen/ och
honom befale / at han skulle låta the Putimelske på
nytt swäria. Om han nu således är vndkonjen/ kuns
de han intet weta.

Muschorita
postulant à Po
lutnich, ut De
metrium sibi o
fendatur.

Menigheten vthi Muskow städade vthi Lägret
til Polutnich / begärandes at han skulle wissa them
sin herra Demetrium / så wille the ödmütka sigh för
honom/ och swäria. Polutnich swarade/ at han wisse
serligen leffde/ och war i Polen/ och skulle medh thes
aldrasörsta hñt komma / han hadde warit hoos ho
nom / och seede hans klara ögon / och han hade per
sonligen giffnit honom then besalning. The Muskow
witer sadhe / at thet war en annan / oc the hade ho
nom som sigh för Demetrio vthgaff / ihlålslagit/ be
gärandes at han skulle vphöra til at vthgiffa oKyla
dige blodh/ han skulle begiffa sigh til Zusk/ han wille
göra honom til en stor herre. Polutnich swarade
de: Jagh haffuer sworit min herre een ledh / at
lagh wil wägha miet löff för honom / thet wil lagh
hålla/ och icke göra mig til en slälm/ som Istom haff
wer gjorde/ görer edert bästa/ lagh wil oc göra miet
bästa på min herres wägha / och eder snart besökta.

Polutnich föll
erat Schachop
ski, ut Deme
trium quam
primū in Mus
choritam ac
corjat.

Polutnich städade strax en post genom dagh och
natt til Putimel/ och lät sända Schachopski / at han
oförsumelighen skulle sända til Polen / och infordra
Demetrium/ han hadde så wyde hanolat saken medh
the Muskowiter / at the wola sigh ödmütka och falla
til honom/ när som the sago Demetrium personligen
wara i lifuet/ han behöfde intet wärfua någor krigs
folt / utan skulle allena komma/ the skulle snart bliffa
gor. Ty så menigheten siuge se honom / skulle the strax
taga hans förädare widh hufwudet/ och them vth
stada.

stada. Men then samma som Schachopski hade öf
wertalat/ at han skulle vthgiffa sigh för Demetrio/
och drogh ifrån honom til Polen / och alogh skreff
til Putimel/ wille ingen synrlig troo ställa til thessa
pracheter/ och draga fort vthi Demetrii namn/ v
ehan bleff heller i Polen en Adelman som han war/
och kom intet / och lät then sig för Demetrio vthgiffa
na / oc om Rydzland fächta / som thet til lust hade.

Så althenstund nu ingen Demetrius kom/ fatten
de the Muskowiter ett modh / och slagos hårde med
Polutnich/ så at Zusk sielff föll vthatt Muskow med
100000 man in i hans Lager/ och underlade några
1000 man/ thet aff en part sedan gåtuo sig på flych
ten/ och en part rymde til Zusk. Polutnich drogh
sin toos medh några tusend til Zirpokow/ och fråga
de menige man thet samastådes/ om the kunde hålla
honom och hans medhaffuande krigsfolck med Pro
wiant ähr och dagh/ så wille han bliffua hoos them/
hwar och icke / så måste han them förlåta och draga
sin toos. The swarade/ at the icke wore så förmögne/
och at the sielffue ets heelt ähr igenom icke hadde så
mytit til Getalia som the tarfde/ mytit mindre så my
tit som han och hans krigsfolck behöfde. The söre
drog Polutnich ifrån thet til Coluga/ oc bleff hos the/
oc befästade staden oc slottet med stacket och graf
uar the bästa han kunde för Zuskis folck/ oc efter linge
Demetrius komma wille/ som meer siet löf för Ryzland
wäga diarfdes/ tänkte knds Schachopski på ett annat
grepp/ thet med han likwäl wille fördriffua och per
turbera the Muskowiter / oansebt at ingen Deme
trius vaur Polen wille komma. Oc efter han hade hört
aff Casackerna/ at Czar Fedro Iwanowicz/ som för
Doris Gudenow war Storfurste / hadde en ödchta

Polutnich cogi
tur deserere
obsidione Mus
coriensium, &
Zirpokow
fugit.

Schachopski
aliam fraudē
excogitat in
perniciem Mus
choritarum.

Dux Petrus,
in finem scha
chopski, cum
exercitu Mus
schoyam
intrat.

Son/som sigh förhöle hoos Casackerna vthi Wilba
marcken/ och intet dristade sigh komma til Ryssland
medhan Boris regerade/ vthan ether Demetrius ha
dhe bliffuit widh Regementet / hadhe han ännat at
draghä til honom/och bedia honom om ett furstels
gitt vppehålle. Til chenna Ånds Pieter skickade
Scharopski vthi Demetri namn bress och segel/ li
ka som Demetrius sielff gjorde/ effter han hoos sigh
hadhe Råtsens Insegel och Secret/och begärade at
han skulle vpfordra några tusende Casacker/ och bes
giffua sigh til Putimel/ och hielpa honom til at inta
ga sitt Gåderne-land/til thes han sielff vthur Polen
konne med sin Ariggmache/och nederläggia sina fi
ender/så wille han ingiffua honom the bästa och stö
naste furstendömet som han begärade. När Ånds
Pieter thessa tjdender sig / wardt han aff hiertat
gladh / vpfordrade tjo tusend Casacker/ och drogh
medh them til Putimel / til at hielpa och vnsättia
Demetrium/ och då drogh Scharopski medh honom
til Tula/ vthi then acht och mening/ at hwar han sin
ge lycko och framgång / och kunde troliga the Mus
kowiter/och ingen Demetrius vthur Polen komme/
då wille han göra förbenämde Ånds Pieter til stor
furste / och gjorde alt i medhler tjd vthi Demetri
namn/som i sanning dödh war/ och medan Polut
nich war i Coluga/ skickade Juski sin macht ether vn
der/och lät thet belägra / men the wårde sigh man
ligen / och gjorde på hans folck stoor skada. Och eff
ter ibland Juskis folk war en lättferdig bos/ benämnd
Fredrich Sidler/D. Caspar Siders broder / som här
vthi Stockholm år 1613. dödde/ och begroffs i Klö
ster Rysslan/ som gaff sigh ann hoos Juski/ at han
wille

Fredericus
Sidlerus oupit
Polutnik ve
neno perdere,
idq. desert ad
Magnum Du
cem Juski.

wille för Storfurstens sin Herres oc hela Landzens
wälferd skald wägha sitt löff / och begiffua sigh til si
enden Iwan Polutnich / och honom förgöra medh
förgift/ ether Storfursten wille föråhva honom godz
och gårdar/och några 100 Rublar/ hwilket så snart
Storfursten sig weta/ gaf hä hono strax en ståtelig
häst/och 100 daler/ether medh han då skulle begiffua
sigh til fienden/oc när han hade ether sitt löffte fullbor
dat/ och komo tilbaka igen/ skulle han bekomma ett
hundrade gårdar arflighen/och årlighen til besöld
ning 300 daler. Men effter förbenämde Sidlare
war en swära lättferdigh person/och en stoor bedra
ghare som hwar man wiste / wille Storfursten intet
eroo honom/ för än hadhe först sworit een Eedh/ at
han stet löffte trolighen vthräcta wille / och swor så
een Eedh / at alla Gudsfruchtighe som honom låsa
eller höra / försåra sigh ether widh/roggh penningar
na och hästen/och drogh til fienden/och sade til Po
lutnich vppenbarligen/ at Juski hadhe sändt honom
vthi at dödhä honom medh förgiffte / thet han
doch ingalunda göra wille/vthan gifuer honom gif
ter han må göra ether medh hwadh honom synes /
therfore han då och bekom aff Polutnich stora skän
der och gåffuor/ och hängde sin siäl på en gärligal:
Sathan måtte nu henne taga när honom råcktes.
Men hwadh gagn han af samma penningar hadhe/
wlena hans swågrar och swågerskor / oc andra nog
samtether om som hono hafua seedt/ så at han ingen
lycka mera sedan hade/ utan alt förswan för honom
sin loos/och han bleff åter igen aff Juskis folck fån
gen / och vthi onåder förskickat til Siberten.

Och på thet at allom må witterligte wara/huru

Du Eeden

Eeden lybber som han sworle hassuer / wil sagh hor
nom aldeles ord ifrån ord aneckna / som Mareinus
Beer / hwilken hassuer warit hans Striffesadher /
hassuer honom lätit vthga och publicera / och lybber
altid:

*Iuramentum
Frederici Fid.
Dere exetran-
dum & inag-
ditum.*

Ich Fredrich Sidler / schwere bey der heiligen vnd
zu allen zelten hochgelobten Dreyfaltigkeit / bey
Gott dem ewigen Vatter / Gott Sohn / vnd Gott
der heiliger Geist / das ich des Keyzers Zusli / vnd
Keyßlandz feind Iwan Poluenich mit gift ertödtten
wil / vnd wo ich das nicht ehue / sondern meinen gnea-
digsten Herrn Zusli vmb das golt beereige würde / so
wil ich mit meines anheills am himelreich ewigh ver-
loren / vnd Gott der ewige vatter sol mir in alle ewig
werend ewigkeite nimmer gnedig vnd barmhertzig
sein. Das trewe verbindt Ich Chzristi / des Sohn
Gottes vnser Zeiland sol an mir vmb sonst vnd ver-
geblich sein / der heiliger Geist sol mit seiner kraft vnd
wirkung von mir weichen / vnd mit einigen trost mir
in ewigkeite nicht beywohnen. Die diinstbaren heili-
gen Geister / die auff mich vnd allen Christen beschei-
den / sol ihr ambe abn vnd bey mir nicht mehr ver-
walten. Die Elementa mir vnd allen menschen zu
nutze geschaffen / sollen mir zu wider sein. Die erde sol
mir lebendig zur helle auffschlingen / alle erdgewe-
se vnd speise sollen mir nicht nehren / sondern eine gift
sein / vnd ich wil des Teuffels sein mit leib och Seel /
in alle ewigkeite mit zu peinen vnd martiren / vnd wo
ich etwas gedechte / oder ich wolte mein Herrn vmb
golt beereigen / vnd gleichwol nicht tun was ich ge-
schworen. zum Beichtvater gehn / vnd mich von sol-
chem sünden absolviren lassen / so sol auff der ganzen
welt

welt bey Felnen einigen diener Gottes die Absolution
krafte haben abn mir / solche sünde zu vorg ben / wo
ich das einige / dazu ich mir erboten nicht anrichten
werde / ich wil es aber ohne einigen list / falltheit vnd
beerruch vorrichten / vnd denn Iwan Poluenich mit
dieser gift tödtten vnd umbringen / so wahr mir Gott
hilffe / vnd sein seligmachendes Euangelium.

Så althenstand Zusli them vthi Coluga hárde
belágrade och beengstade / stúckade Ande Pieter ná-
gra tusend man ifrån Tula vnder Coluga / som them
vndsatte / och slogho the Muskowiter tilbaka som
kommo emoot them in vthi Stangen / så at the förs-
fárade hela Lágret / hwilket nár Poluenich förnam /
som war in vthi Coluga / föll han och til them om
morgonen / och förstráckte them án mycke mera / så
at the alla sampelighen öffnergáfuo Stangen / och
flydde til Muskow / the andra toggo kwe / lodh /
stycken / prowiant och alt hwadh the lámnade / och
prowianterade på nytt Coluga / och droggo ther med
Poluenich áth Tula til Ande Pieter. Men Zusli
gaff sigh ther intet widh / vthan stúckade sijn krúgs-
macht vnder Zirpotaw / toggo thet in / och sedan ther
ifrån til Tula / och thet belágrade / ther the yppersta
Foghlarna oppå word / som til alt ondt word roten
och orsaken / Ande Gregori Schachopski / Ande
Pieter / och Iwan Poluenich / medh thetas Se-
dátállare Teletomski. Men för án Zusli kunde them
belágra / ryckte the vthenmoot honom medh thetas
macht / och slogos hárde medh hwar andra / och ha-
de så nár nedherlagde the Muskowiters macht /
hwar icke en vthaff thetas öffuerster hadde rynde
ifrån them medh 4000 man til Zusli / ther aff thet

*Dux Petrus e-
paim fort Co-
luginibus, ob-
fusu á Zusli.*

*Zusli magus
Dux fortiter
oppugnat ar-
cem & civita-
tem Tula.*

du á andra

andra Krågsfolket försträcktes och förslingrades /
 rappade så slaget och flydde tillbaka äth Tula igen /
 och sigh ther wäldigt befästade / men Juski belägrade
 de them så hårde på alla sidor / at ingen kunde komma
 hwarken uth eller in / doch kunde han them icke
 wäl icke twinga at vpgiffua Stadhen / ty the gjorde
 manligh wårn ifrån sigh / och kunde them hwarken
 medh stormande / skjutande / heller hunger twinga /
 oanfeadt at een runna rogh kostade ther inne 130 da
 ler / och the äro hundar och kattor / hudar och rektor.
 Doch bleff menige man på sijdstonne fast owillighe
 och illa tillridz medh Poluenich oc Anas Pieter / och
 sadhe / at the gingo medh Sabler och sqwaller om /
 at the hadde them öffuertalat / och sagde at Demetrius
 leffde och war vthi Polen / och wille them vnda
 sättia / the welo gripa them fast / och skicka them vth
 til Juski / så stegh Poluenich fram för hela menighes
 ton / och sade / at en yng Karl widh pass 26. åhr gammal /
 hade honom låtit til sig fordra vthi Polen / så
 han kom ifrå Italien / som sade / at hä war Demetrius
 us / och sluppen aff thz vproret / som skedde vti Mus
 kow. Then samta togh een Redh aff migh / at lagh
 skulle tiåna honom trolighen / thet wil lagh och göra
 så länge lagh leffuer. Ir han then rätta eller ey / thet
 kan lagh icke wetta / ty lagh haffuer icke seedt honom
 sittia på stolen i Muskow / doch wil lagh skicka annu
 en kundskap vth / som skal granneligen försara / hwar
 then Herren är taghen vägen som war i Polen / och
 lagh swor icke haffuer / om han kommer eller ey: Ther
 medh Menigheten så gaff sigh til fridz / men hans
 vthskickade drogh intet längre än som til thet hus
 Staradub / och ther förwäntade her. wqdare skulle
 tilgå /

tilgå. Någhra daghar ther effter / affärdade the än
 nu en Post til Polen / som saam öffuer Elffuen / och
 gaffuo theas stora nödh och fahrligheet tilkänna /
 och så framt ingen aff then Sandomiske Woiwo
 dens Slächt och wänner fans / som något wille wä
 gha / och them vndsättia / så wille the vpdraga Ro
 nungen i Polen alla Seäder och Sloet som the hade
 intaghit på Demetrii wägna / på thet the icke skulle
 komma vthi the Muskowiters made och händer.
 När thetta Bressuet kom til Sandomir / prachtes
 rade Woiwodens Slächt och wänner mycket ther
 vppå at the måtte vpwäcka någhon ny Demetri
 um / then the så på sijdstone singo / och sunno en yng
 spizfundigh Karl vthi Sokola i hwijt Ryssland / be
 nämnd Jan / som hadde ther vthi en lång tidh warit
 brukat för en Skolemestare / och kunde färdigt läsa
 och skriffua på Rysska. Thenne instituerade the vthi
 alla framsarne Saker / och kallade honom Demetri
 um / och när han noghsampt vnderwister war / skickade
 the honom til Putimel / medh en Öffuerste be
 nämnd Mecharwetki / ther wardt han så anammat
 för then Demetrio som blef ihjälslagen vti Muskow /
 och hwar man gladdes vthi Stadhen. Men han töf
 wade ther icke länge / vthan drogh ther ifrån ge
 nom then Siweriske Landzändan / til Staradub sielf
 eridie / och gaf sigh intet vth för Demetrio / utan för
 Demetrii Jrände / som heet Nlagai / och sade / at De
 metrius war intet långt boret / vthan kommer med
 någhra tusend hästar sampt öffuersten Mecharwet
 ki / the skulle nu alla wara gladhe / han worde them
 stor gunst och nåde bewijsandes / och giffuande Rō
 na Privilegier / at the hadde sigh så roligen hållit /
 Du q och

Novus Demetrius in Polonia suscitatur, & civitatem Putimel cum Mecharwetki, Capitaneus Polono, ingreditur.

*Examinatio
dura de inqui-
rendo Deme-
trio.*

*Pseudo Deme-
trius secundus
falso & simu-
late agnosci-
tur a Tulensi
pluribus.*

och effeer Mechawetli töffuade någhra dagar långa
gre än som the sadhe/ förredde thet menigheten / at
hon vthaff them skule bliffua gästat: Togho för-
then skuld then ringaste fat aff them / och ledde ho-
nom til Serack bäncken/ sampt the andra två / och
begynte gåå medh pistan vppå honom/ at Blodhen
vthran/ och wille intet höra vp för än han skulle så-
ga them hwar theras Sterfuste Demetrius war /
om han leffde/ och hwar han bleffuo/ så ropade then
andra/ at the skulla hålla vp / han wille säya them/
och så släpte the honom neder/ så sade han til them:
O edre narrar / hwij dårssues i så pina och plågha
migh för edher Herre skuld/ kätten i så honom intet?
hår står han/ och seer til huru i medh migh handla /
han är Demetrius som sigh för Nagai vthgiffuer /
ther haffuen i honom/ wele i nu honom samt off vp-
åta/ thet må i göra / han haffuer förthen skuld intet
welat göra sigh kunnogh / för än han wille försötia
om i wele glädias emoot honom. Så the thet hör-
de/ föllo the allesammen nedher för hans fötter/ och
slogho sin huffroudh på gälffuet/ och sadhe: Herre
wij haffue syndat emoot tigh/ förlåt oss hwadh som
wij haffua glordt tigh emoot / wij wele waghå lifff
och blodh för tigh / och the förde honom medh til-
börllig rewerenz in uti en wacker gård / och warda
så annan gången åhrat för Demetrio / Iwan Was-
silwitz Son/ som the Muskowiter hadhe ihållslaget.
Blår then vthskickade ifrån Tula / som sigh ther
vthi Staden förhölt/ thetta sporde/ sprang han på
fyra fötter/ och frågdade sigh storligen aff hans til-
tempst gic til honom / och gaff honom the Bress/
som wore honom ifrån Tula tilskressna. Men han

sågh och förmarckte strax/ at han icke war then för-
ra/ som sadhas wara vndkomaren / och medan han
war en pole/ förhölt han sigh / oc gjorde honom så-
dan åhra och rewerenz vthi menige mans närwar
och åsyn/ liffa som han hadhe kânt honom/ och wa-
rit hans gamble Herre / åndoch han ådrigh hadde
seede honom tilförenne. Menigheten som thetta
sågh/ bleff hår igenom mycke styrkt vthi sin mening/
at han wisseligh skulle wara then rätta Demetrius:
Mechawetli kom och samma dagh til honom medh
några sanor Ryttere/ hwilka han befalte strax i ye-
tia och Caselski / och them vndsättia som ther vppå
wore/ han wille sielff rycka vnder Tula och Coluga/
och them vndsättia som ther vppå wore.

Thenne Demetrius eller Iwan wille ånnu bå tre
proffua theras trooheet vthi Staradub/ och befalte
en Polach som heet Jan Zaruski / skulle råda vth för
porten medh sin Copia/ han wille följa efter oc ter-
nera medh honom/ och når Goldeet wore alsom måst
församblat/ och sågho ther vppå/ så skulle han råna
til honom/ och drabba honom någhot / så wille han
nedbfalla/ liffa som han medh macht wore stöet aff
håsten. så skulle han råda de siet härberge/ oc sigh
gåma. wille the göra honom någhot ondt / så kunde
han ther vthaff märcka / at the wore honom såsom
theras rätta herre trogne/ men han wille intet ondt
låra göra honom. Efter sådan theras affhandling/
föli Demetrius eller Iwan nedh aff håsten. och stäl-
te sigh liffa som han hadhe varit halff dödd / så ro-
pade menige man/ at then Förädaren skulle taghas
falt/ thet the oc gjorde/ slogo honom medh en plar/
drogho honom nedh vthaff håsten / bundo honom /
och

*Certamen 2
rusebi et m
Pseudo Deme-
trio secundus
spectante po-
pulo.*

och förde honom fram till deras Herre och Storfurste/ frågandes huru the skulle straffa honom: När Demetrius thetta sågh/ svarade han oc logh: Jagh tackar edher allesamman then Christelighe Menigheet/ at lagh åter igen försärer/ at i äre migh vrbaffliertat erogne/ migh skadar intet/ lagh haffuer eder på thetta sätet således icke förskia / och thenna Zariski befalar så göra / så förvndrade the sigh alla vthi Stenradub öffuer hans list och behändigheet / Men Zariski måste tagha the corra hugg til godo som han fick.

När Mechemetiski hadde vndsät them som wore vthi Caselski / och slaghe the Muskowiter ther lafrån/ och Demetrius wille nu följa effter och vndsäta them som wore vthi Coluga och Tula / föllö try Slett ifrån honom til Justi / nämlighen / Volkow/ Below och Liffin / och hadde gärna taghet Demetrium widh huffruudet/ hwar han icke hadde draghet tilbäda igen/ och töffuat öffuer Wintren vthi Stenradub/ ther igenom the Tuliske bleffuo förlätne/ och Justit twingade them hårde bådhe medh hunger och thet wate som han ther lät dämna / och föra vnder Stadhen/ at the nödgades at handla medh Justi om qwarter/ så frampt han wille skona them liffnet/ så wille the vpgiffua Stadhen/ hwar och icke/ så wille the honom så länge hålla/ at then ena skulle förtära then andra/ fast om the skulle intet annat äta än mäss och rottor/ ther öffuer Justi sigh storligen förvndrade och sadhe: Så ändock lagh haffuer sworit at wela them vthi Tula ingen nådh bewisa / wil lagh lükwal them för deras manligheet och frimodighet skona/ och mñn wredhe och onådhe låta falla / effter

Arv Tula quo
modo capta &
oppugnata.

effter the så troligen hålla deras Redh/ then the en för råbare sworit hadde/ och skändia them allesamman liffnet / om the wele migh så trolighen tiåna som honom och lyske ther vppå Korset / at the alla skulle wara benådde/ och til gunst antagne/ och sedde thetta år effter Christi börd/ 1607. på Simonis Iudae dagh. Då nu såledhes fördragtingat wardt / redh Polutnich vth til Justis Paulwn / och föll för honom nedher på sin knä och ladhe sigh på sitt ansichte/ sågandes: Jagh haffuer hållet mñ Redh then lagh i Polen en Herre sworit hade/ som sigh kallade Demetrius/ är han then samma eller icke Kan iag intet wetta/ ty iagh hadde honom aldrigh tilförenne seedt/ iagh haffuer honom trolighen tiånt/ men han haffuer migh förlåtet/ och iagh är nu vet titt wäld/ wil tu migh döda / så är här min Sabel ther til beredd/ wil tu migh benådha / så wil iagh tigh troligen tiåna/ såsom iagh honom tiånte / then migh förlåtet haffuer. Justi befalte honom stå vp/ och sadhe/ at han wille alt hålla hwadh han hadde loffuat oc sworit: Men han hölt sin Redh som hunden Gastan/ och alla Muskowiter plåga göra. Ty strax han kom med them til Muskow/ lät han Anas Pletet vphängia/ och Polutnich iammerligen vthi ett Torn ihjälswälta och 2. Tyttar vet onåder försticka til Seberien / ibland hwilka then lät ferdige Fredrich Sidler war en som wårre löön förtiånt hade.

Effter thenna Victorie förlossuade Justi sitt Ariggzfolk heem öfuer wintren/ them vndantagandes som lagho vnder Coluga / til hwilka han skickade en förnämligh Major / som hade warit medh in vppå Tula/ och skulle dagginga medh the Colugiske/

X

och

Knes Petrus
contra datam
fidem suspēdi-
tur, & Polut-
nich in carce-
re sama neca-
tur.

Zuski tentat
occupare Co-
lugam, sed
frustra.

och upfordra Slottet och Staden / och tillsäga them
gunst och nådhe / hwar the wille giffua sigh godhvil-
leligen under honom / såsom han hadhe gjorde medh
the Tullike. Men the swarade honom / at the inga-
lunda wore tillsinnes at giffua sigh under honom / o-
ansedt at theas Herre war tilbaka draghen för vp-
roor skuld / han worde lykwäl intet vthe bliffuande /
vthan komer igen hastigt nogh / och söllö medh thet
samma vth i Låghret / och gjorde stoor skadha vppå
hans folck / hwilket han högelighen förtröt / och
förstreff alt sitt Krüggzfolck tilsamman / och sticade
them under Coluga / sampt 4000. Casacker som sår-
to i cornet / hwilka han hadhe tilförenne fångat ifrå
Polutnich / och honom sworo / oc han gaf them kläde
och penningar / sampt röör och wärrior. Men när
the kommo under Coluga / vphoff sigh een stoor oee-
nigheet emellan them och Bajorerne / at Casackerna
begynte til at mutinera / thet öfuer the Bajorer sigh
förfärade / och rymde om natten vthur Låghret äth
Muskow / och lämnade alt efter sigh hwadh the ha-
dhe i Låghret / hwilket när the Casacker om morgo-
nen förmärckte / ryckte the in til Stadhen / begäran-
des at låta sigh in / the wore en Herres folck / förtäl-
landes huru the hade sigh tumlät medh the Musko-
witer om natten / och huru the hade rymt / och läm-
nat qwar efter sigh alt thet the hadhe / både Getas-
lia / Lodh / Arwt och Strycken : the skulle thet an-
namma och föra thet in i Stadhen. Men Ställas-
ren som war thet iffe / wille them intet troo / the dro-
gho förthen skuld sin toos öfuer Lifuen / och sade :
at the wille dragha och vpsöka theas Herre Demes-
trium / hwilket när the Colugiske sagho / drogho the
i

så sachteligen vth i Låghret. och befinns så i sann-
wara som Casackerna för them hadhe herdettat / ja-
gade efter them / och begärade at the skulle komma
in / men Casackerna wille tå intet / efter the hadhe
them thet tilförende förwäg at och affslaget / doch
drogho lykwäl hundrade man aff them tilbaka / och
löppte sigh vth i Stadhen hwadh the behoff hadhe /
och drogo sedhan fort efter the andra / och the Co-
lugiske hämptade in alt hwadh the Muskowiter ha-
dhe lämnat efter sigh / och swore på nytt at the wil-
le tiåna Demetrius troligen så länge the lefde.

Medhan thetta så olyckades för Coluga medh
Zuski Krüggzfolck / nödgades han stärtia sigh på nytt
igen / hwilket när Demetrius eller Iwan förnam /
hadhe han budh til Polen efter mera Krüggzfolck /
och bekom om wintren / som war år 1608. meer än
trettusend Ryttere til sigh / och ryckte ther medh
strax under Brandfow / ther på en Låghländer war
förordnat aff Zuski / benämd hans Bergh / hwilken
strax vthan naghon storm eller Swärdzslaggh vpgaf
Slottet til the Polen.

På samma tidh när the bleffuo i så mæcto Brand-
fow öfvermächteighe. Kom Andas Adam Wesnewes-
ki ann medh 2000. Ryttere under Arol / och Andas
Roman Kusinski / medh 4000 Sperryttare / tijt tå
Demetrius eller Iwan sigh med sin öfuerste Mecha-
wercki begaff / och blef så emellan them affhandlat /
at Kusinski skulle bliffua för alt Krüggzfolcket General
Fältherre / oc ryckte så fore medh ståtligt betäp-
nat folk ifrån Arol under Volkow Oc efter the Mus-
kowiter fingo tåbede / at theas nya Demetrius ha-
de fät så många 1000. pålackar sig til hielp / sade the

Pseudo Deme-
trius secundus
arctus Brand-
fow invadis
occupat.

Novus exerci-
tus trāmittit-
ur à Polonis
Pseudo Deme-
trius secundo
Rusinski
Generalis com-
stitutur cam-
pudator.

Muskowiter sigh emellan / at thet måtte wisseligen
wara then samia Demetrius / som sadhes wara ihäl-
slagen och förbränd vet Muskow / oc rymde förthen-
skuld många ifrå Zuskil til honom / så wäl Ryssar som
hans ägna Tyskar / hwilka strax the Pomo / lät hä gif-
ua them stärlige Landgodz / mycke bättre än som the
tilförenne hadde / på thet at the icke skulle haßua oro
saak at ryina ifrån honom igen / om the kunde see och
förnimma at han icke war then rätta / vthan en an-
nan : Han lät och skriffua och vthropa i alla Stä-
dher / at ther några Bajorer och Rånasär woro hoos
Zuskil / och hadde sina godz och gårdar ther i landet /
så skulle thesas tjänare komma til honom / och göra
honom sin eedh / at the wille troligen tjäna honom /
så wille han giffua them thesas godz / hadde the och
sina döctrar ther uppå / så skulle the tagha them til
hustrur / och besittia godzen och tjäna honom / hwar
igenom han mycke fölc til sigh lofde / som rymde
öfuer hela landet ifrå sina Herrar och hwsbönder /
oc gofuo sig til honom / ther igenom the fingo sedan
theras Godz / och bleffuo Bajorer och Herrar / ther
the tilförenne hadde warit thesas löffägna trålar.

Zuski mittit
sui exercitum
contra Polonos.

Och efter han sådan framgång fick / skickade Zu-
ski sin störste macht emoot honom / wiliandes them
förhindra och förbinda at komma längre in i lan-
det : Men the mötte them på halssua wäghen / och
slaghos hårde med them / dock fingo the Poler al-
tyd öfuerhanden / ther aff Zuskis fölc mycke fö-
rskickes / synnerligen en dug Ryttmästare aff adel
ifrån Curland / benämnd Bertil Lambastorp / som
strax medh sitt befäl stämplade / och sände til De-
metrium / tilbudandes honom thesas tjänst / och be-
gär

gårade at han wille rycka fort / the wille komma til
honom medh flygande fana / när han tillsatte / hwil-
ket honom mycke behagade : Och efter Demetrius
eller Iwan sigh ther uppå förlåt / befalte han strax
färdia til the Muskowiter / oc då wart thena Lamb-
dorf befalat aff Zuskis fältherre / at han skulle rec-
ta emot them medh sina Ryttare / oc efter alla aff
hans Ryttare icke hade bewillat til the förräderij så
Lambdorf förhade / och han hadde eliest vet drye
tenstap förgått / at han tilförenne hadde sitt bod af-
färdat til Demetrium / skärmyglade the förthen-
skuld bristige medh the Poler / och ladhe medh sina Rytt-
are / som aff thessa förräderij intet wiste / en stoor hop
aff them nedher / hwilket när Demetrius och hans
fälttherre Zusinski bleffuo warse / wordo the ther öf-
wer så wredhe och förbittrade / at the hadde strax i-
dett hans vthskickade vphängia / hwar the sig icke ha-
dhe vndangöme och förstucket / och befalte strax he-
la fältet / at the skulle drabba på the Muskowiter /
ther the och gjorde / vthi en sådan öfuer / at the Mus-
kowiter togo flychten / hwilket när Lambdorf såg /
kom han ihogh sina Legater som han hadde vthskick-
at / och redh affsijdes medh sitt Companij / och wil-
le då rycka til the Poler medh flygande fana / hwilket
då war siens / ty the Poler tringhwärfde the strax /
och lade mer än 300. aff them neder / så många som
stilla höllo / och icke togo flychten medh the Mus-
kowiter / och wordo likwäl achtade i Muskow för ähro-
lige Ryttmän / at the hadde manligen färdiat för
theras Herre / ther the doch woro hans ärgesta förr-
rädare / och hade all ondt i sinet emoot thesas eedhe
sworne Herre.

Perfid. et frag
Bastolds de
Lambdors.

Æp 14. Klär

Muscov. annij
et perterriti
varius cogita-
tionibus sese
involvunt.

När thessa tådenber hördes vthi Muskow/ oc the Muskowiter l'ommo halst dödde/ båtffuande och darrande in vthi Stadhen / at the ingalunda wiste vthi någhra daghar hwadh the skulle sigh företaga : the hadhe sigh och wisselighen giffuit / om the Poler medh sin Demetrio hadhe strax i kampn och håal effterfolgt. Menigheten begynte såja emellan sig : Om han icke wore Demetrius / så l'ommo wäl the Anås Anåsar och Bajorer tilbaka igen / som haffua sigh til honom begiffuit / och gjorde thesas endityllan. Men nu förnimma the / at han är then samma / begynte förthen skuld oppå at speculara / huru the wille göra sin endityllan / när han infingo Stadhen / Klamligen / at Anåserna och Bajorerne wore orsaken : the hadhe och ihålslaghit hans folck / och them förjaghat : the hadhe intet wetat thet vthaff. En ibland them sadhe : Jagh haffuer hört / at han skal wara så kloot och försichtigh / at når han seer oppå en / så skal han wetta om han är skyldigh eller ey / hwar vthöffuer en Slachteare sigh storlighen förårade och sadhe : Ach wee då migh / så dårffues aldrig jagh komma för hans ögon / ty jagh haffuer medh thenna knåffuen ihålstuckat fem vthaff hans elånare / och begynte många således sigh storlighen för honom försåra.

Pseudo Demo.
2. cum suo ex-
ercitu Musco-
via propius ac-
cedit. et per-
pectat, ubi do-
net sit castra
figere.

Then 1. Junij / begynte Demetrius komma medh sitt folk något när Muskow / och sågh til på hwilket rum honom war låghlighit at nå Lågher om Stadhen / och då ahnkom strax 7000 Sperryttare vthur Litterowen medh Jan Sapla. Zusti som war in vthi Muskow / Rickade sitt sold vth / och lät gå om them

them en Wagnborgh / och war hans Grände Anås Michael Scopin hans Jältherre / och medhan the så lågho / kunde then ena then andra sögha moestånd göra / doch lurade the Poler altydh effter lågenh / at the kunde komma til mangels medh them / Men thet wille them intet lyckas / för ån om Midsomars natten / då förraskade the them / och vpwäckte them vthaff sömpnen / at många bleffuo beliggande / och skole ån nu vpstå.

Therfore lät då Zusti strax föra alla sina stycken vth på Muren / och wäntade at the Poler skulle begynna til at storma / hwilket thet the hadhe vthi begynnelsen wåghat / hadhe them til ås wentyrs lyckag.

Men Demetrius eller Zwan wille thet intet tilstådia / han meente altydh / at Menigheten skulle sigh godhwillelighen giffua / wilstandes intet fördärffua och vpbrånna Stadhen / osanseet at the Poler thet offra begårade / hölt han them lukt wäl thet ifrån medh godha ord / och sadhe : Om han skulle fördärffua och förstöra Zuffwudhstaden / och förbrånna thesas Gårdar / Godz och åghodelar / hwar vthaff då skal man edher sedhan betala / thet medh the då gåffuo sigh til fridz. Men thet hadhe warit mycke bättre för honom / om han hadhe tilstade at fördärffua then ena Staden / ån som til at vthödda och förhåra hela Landet. Ty Landet hadhe snare vpbyggd en sådhan Stadh igen / thet Muskow icke förmåtte at vpbyggia alla the andra Stadher / Slott och Byar / som medh hela Landet i grund sedhan / fördärffuade och förstörde bleffuo.

Åhr

Palatinus Sandomiriensis cum omnibus suis ex captivitate liberatur, & Muschovia a Polonis oppugnatur.

Åhr 1608. then 29. Junij / ryckte Demetrius på en så mjöl när Muskow / och låg ther under in til then 29. Decemb. Åhr 1609. Och wardt emellan honom oc Muskow många skarpa Skärmyglar hållne / så at mången tapper hällte mätte på båda sidhor båta vthi gräset. Detti lät hämpta alla the Polackar som succo fångna vthi Jaroslaw och Kostow / och Wolowoden ifrån Sandomir / hans dotter Storfurstinnan Maria Gorgona / hennes Sesterman Stadniski / oc andra Polenske Herrar / och föra til Muskow / på the at the Poler icke skulle falla vthi Landet / och thet medh mord och brand förhåra / och them veur fängelsen förlossa. Men effter Demetrius eller Iwan hadhe belägrat Muskow medh så många tusend Polackar / befruchrade Demetrius sigh för Förråderij / och togh een Ledh vtaff the Poler / at the icke skulle dragha til fienden / och emoot honom stryda / vthan ginnast dragha til Polen. så wille han giffua them lof sin Poos / hwilket the och gärna gjorde och tackade Gudh at the bleffuo förlossade / och förde the Muskowiter them länge omkring i Landet / at the på en annan wagh / och icke på then rättesta skulle komma heem. I medler tijdh när Demetrius thetta sit wetta / lät han hämpta Wolowoden sampt Storfurstinnan medh alla the Poler som the medh sigh hadhe / in vthi Lågret / och slogh ihjäl alla the Muskowiter som medh them woro / och när the infömdo vthi Lågret / wardt Demetrius lustigh och gladh / och lät skinka frögdesott / och wardt strax uppsatte någhra Pantouer som the skulle wara vthi / til thes Sakerna wore emellan them affhandlade. Och bleff då på sydstonne så emellan them beslutet / at Wolowoden

Inde

Polle dragha sin Poos til Polen / oc Storfurstinnan skulle bliffua qwar vthi Lågret hoos sin Herre och man Demetrius / doch skulle han intet naturligit vngänge haflua medh henne / för än han bekomme in Rejem entet / oc wore krönt til Storfurste / hwilket han höste lita som hunden fastan.

När thetta således war beslutet / mötte the hwar andra vthi på plagen / och togo hwar annan i hand / och budho hwar annan wara wälkommen med gråtande tårar / för lust och glädie skuld / så at thetta Fortwillighe Comedia gjorde många skapsinnighe & gonstaarblinde / effter hon gjorde honom / såsom sin aldrakäreste Herre och Gemahl / all tilbörlich åbra och rewerenz / honom kyste oc sampntogh vti huars mans åsyn / och han henne vti lita mätte igen / hwilket vthspriddes öffuer hela Landet / at hwar man dömd / at han war then rätta Demetrius. Thesför och många Bajorer rymde vthaff hela Landet ifrån sin rätta Herre / och lupo til honom.

När Detti thetta sågh / at han ingen synnerligh lycka hadhe medh sitt Arigsofolt / lät han hämpta många Trollkonor och Trollkarlar aff hela Landet / på thet / at hwadh then ena icke kunde / så kunde då then andra / och lät vpskåra hafluandes quinnor / oc taga fruchten vtaff löffuet på them / oc ihjälsluta många stäteligha hästar / oc tagha vthi hertat / ther medh the sidhan bruktade sin erubdom och dieffuulo konst / och vthrättade så mykit / at hwar the neberlade och förgrossuo samma Materie / så långt sic Detti öffuerhanden. Men när hans folck drog ther öffuer / tappade the : När Polackarna droggo ther

Filia Palatini & Pseu. Dem. 2. osculo & amore sese complectuntur sp. skante milite

Zuski confers se ad res magicas.

öffuer / och satte ann medh the Muskowiter / tappade och the / så at strax bådhe Man och Häst lågh omkull.

Många stora Herrar lupo vth ifrån Muskow til Demetrium / ibland hwilka war Ande Wasili Mosalsko / som tilförenne och rymde medh fem och tingen tusend Kublar ifrån Boris Gudenow / til Demetrium första gången / och wardt hans Marskalk / och sedhan han blöff slaghen / satte Wasili Justi honom til Stådhållare på Aexholm / ther vppå han icke war öffuer ett år / för än han låt hämpa honom til Muskow igen / ther ifrån han sedhan på nytt igen rymde ifrån Justi til Demetrium / och när han någhra daghar ther vthe hoos honom wistades / förnam han / at han intet war then rätta Demetrius / then the hadhe meent wara / vthan en annan ny förlupen skålm och bedraghare / therföro han och medh många Andas och Bajorer / rymde tillbaka ifrån honom til Muskow / och kallade menige man tilhopa / och sadhe vppenbarligen / at han intet war then sanstylligha / vthan en ny förlupen Cluff och Görrådare / då begynte the Muskowiter först stå för en man / och manlighen slå vppå the Polackar / thet måsta the förmåtte / förwäntandes alla daghar Gremmande Gold ifrån Sverige / vchaff Konung Karl / och skickade Ande Michael Scopin effter them til Iwanogorodt / som skulle them framföra.

Som nu Demetrius förmåste / at the Muskowiter ingalunda wille giffua sigh / vthan stödh honom fast emoot lyta såsom en Mur / skickade han

Jan

Jan Sapia medh femton tusend man vnder thet Klöfret Trois / och låt thet beläghra / såsom och til at förhindra them vthi Muskow tilförmning vchaff Landet. Men han vthräddade så mycket ther / som Demetrius medh 80000 man för Muskow / och effter Sapia gjorde stoor skadha vthi Landet medh sitt Gold / skickade Justi treettio tusend man vth / alla til Häst / som honom skulle biudha om en morgon til Grwskost. Men när the kommo på två mil när Klöfret / mötte Sapia them medh sin hoop / och the sloghos hårdt tilsamman / så at the Poler begynte för them darra och bättua / och Sapia måste tagha flychten två gånger / och ryma tillbaka. Men tredje gången fattade han ett modh igen / och sade til sitt Krigszgold : Våre wänner och bröder / om wij ryma längre bore och taga flychten / så hafue wij tapat / oc icke en af oss blifuer behållen. Polen är länge bortta / thz är bättre åhrligen strjda oc fåchta än ryma / och låta sigh slå som andra horor / hwat oc en göre sitt bästa / lagh wil wara then förste / alla vprichtige / som åhra oc redelighet tår haffua / fölie migh / Gudh warder oss wisseligen giffuandes våra fiender i våra händer / och slogho medh thet samma til them så manlighen och ridderlighen / at the nederlade vchaff the Muskowiter någhra tusend man / och jagade them tillbaka äth Muskow igen / aff hwilket Slagh Justi sedhan på sitt Gold bleff så förswagat / at han intet mera fördristade sigh ther efter alena skicka sitt Gold vthi marchen / vthan Swenskt Gold / och bleff Sapia sedan oförhindrat aff Justi / til thes Her Jacob De la Gardie honom ther ifrån förjagade.

Monasterium
Zergu a iohā-
ne Sapia obse-
sum. sed fru-
strā.

Exhortatio
Sapie ad mi-
lites.

Ny 4

Men

Elvirates Ro-
kou & Perefi.
obstringunt se
juramento pfe.
Demet. secūdi.

Medhan Bapia nu godh fredh hade vnder Elds
ströt / sticade han någhra Genitor vchaff sina Poler
och Casacker vth på Landet / som skulle försökta om
the Lande twinga någhra Stådher til at swäria De-
metrio / thet them och lyckades / både medh Kostors
och Pereslaw. Men effter Kostors wille sedan fäl-
la ifrån then Ledh som the sworo Demetrio / slogho
the krig mest alt thet the öffuerkommo vchi Stas-
den / oc vprände hono / oc förde thet vch ett sträckes
ligt stort kosteligt byte / af guld / penningar / perlor /
silffuer och ädle stenar / som the röffuade aff theas
Arystior / Klöster och Helgon. Theras Patron
then S. Levonti wogh 14 Skippund guld / och låg in-
lagd vchi een stor silffkista / then huggo the iunder
medh yrar vchi stycken / och hwar togh thet vchaff sit
stycke: Metropolitren förde the fången til Deme-
trium vnder Muskow / han skändte honom löffuer /
och gjorde honom til en Patriarch: Thet såges at
han skulle hafua haft en Rubin vti sin staf / som han
föråhrade Demetrio / hwilken skulle wara wärd een
halff tunna Guld.

Iaroslav cum
conditione sese
orientela pfe.
Demetrii secū-
di commisit.

När then ryka Röpstadhen Jaroslaw / sågh och
förnam / huru the handlade medh them vti Kostor /
gaff han sigh medh the wilkor oc Conditioner / näm-
ligen at Demetrius skulle låta them bliffua wid the-
ras Lagh och råderigheter / oc icke låta them bliffua
öffuersaldna vchaff the Poler / oc at theas hustrur
och döttrar icke skulle aff the Poler skämmas oc föra-
krändas: The wille wara trogna och råderdige /
och göra alt hwadh them mögeligt it wore / och the
sticade til honom vchi Laghret 30000 Ryblar / til
at besälla Ryggzsoldet / och begärade en Öffuer-
ste /

ste / som them skulle för the Poler handha Fua oc bes-
wara / och wart them så förordnat en Smed / men /
benämnd Lars Blugg / så war f. dd i Helt / Jenson /
och tige för 30. åhr sedan fången vutur Liffant f. dd /
och them skulle för swara för alt at uert i. d / och the
dhe medh sigh 1000 man til håst / som the vutur i. d /
lo medh Klädhe och Penningar / maat oc döl i. d /
haffra ett heelt åhr igonom.

Castrom. Galiz. Wologda / suoro honom och
huldskap och manskap til / och hade wäl en rik /
hållit theas Ledh / hwar icke en Wederdapere /
nämnd Daniel Elloff / som thet bodde / och hadhe ett
Salebrukt / them thet ifrån hadhe råds och prout
gjorde / i thet han sadhe / at the woro intet skyldighe
at hålla theas Ledh / efter han hade vchi wissa san-
ning förfaret / at then tussuen som sigh vchiffuer för
Demetrio / är icke then samma som war vti Muskow
krönt / vthan en annan / och sadhe / at han hade 200
man församblade / medh boghar / pålar och spjut / hä-
rille wäl göra the Poler fötter / at the skulle packa
sigh sin toos. Men thet war intet långt emellan
för än the Poler fingo thet wetta / och drogo til ho-
nom / och slogho the 200 man ifrån honom / oc gre-
po honom sielff til fånga / oc släpte honom intet för-
än han hadhe giffnit them til Rantzen 600. daler.
Vchi samma dagar kom och en Polenskt Rytemästas-
te ijt dragandes / benämnd Alexander Lizouski medh
5000 Casacker / och 900 Sperrytare / och nedher-
lade thet någhra tusende man / drogh aff och til vchi
Landet / och thet medh mord och brand förhärade
hwar han wille / och wände intet igen / för än han

Lizouski pfo-
vinsia. Castro
& Gal. 12 ser-
ro & flammā
depopulatur.

kom til Castrom och Galitz / och them vppbrände / oc förde ther ifrån ett ståtelligt byte.

Schmolenstow
a Sigismundo
Polonia rege
obsequium &
occupatum.

Medhan nu på alla orter vthi Ryssland måtte alla tilskodh / drogh och Konung Sigismundus i Poolen ther in medh tiugu tusend man / och belägrade Schmolenstow / och lågh ther före i tw år / förr än han bekom thet in / och miste therföre vthi storm och skärmyzel mången rapper Krüggzman / så at vthaff ett Regimente sold / bleff icke mera igen / än som 400. man / och hwar icke vthi Stadhen en slem sinkedom hadde vppkommit / vthaff thet seel som the hadde på Arctia och Salt / så skulle the än nu wäl haffua wååre och förswarat sigh. Men hwadh skulle 3. eller 400 man göra vthi en sådhan stoor wüde begrepen Stadh / the måste på sijdstonne giffua tapet / och låta sigh dödh såsom andra fåår / vndantagandes öffuersten och hans Son / hwilka the toggo til fångar / och förskickade äth Polen. Then tydh Konung Sigismundus lågh ther vnder / affärdade Justen Post til honom / och sadhe / at han wille vppdragha honom hela Ryssland / han skulle komma och hielpa honom til at fördriffua then förrådaren / som sigh vthgiffuer för Demetrio: Ther vppå Konung Sigismundus intet swarade / vthan såd daghar ther effter sände Justen en annan Post vth / til Krüggöffuersten på Schmolenstow / och befalte at han skulle hålla sigh wäl / och ingalunda vpgiffua Befästningan / han wille giffua Konungen godh ord / och see til at han kunde honom beweka / at han skulle honom hielpa til at dämpa then förrådaren / som gaff sigh vth för Demetrio / hwilket när Redet wore / wille han så medh honom och hans rakade Polackar handla /

at icke många skulle komma vthur Ryssland lesuandes. Men effter Konungens sold sck Posten fatt / sampt the Bress som han medh sigh förde / förnam Konungen ther vthaff at stålmerij och list war förhanden / oc förvndrade sig storlig i öffuer the Muskowiters stora ilfund / bedrägerij oc stålmisske prackit / och befalte at bådha Posterna / så wäl then som til Konungen / som then andra / hwilken til Öffuersten vppå Smitholensstow stickades / skulle kallas vthi Elffuen / och fördränckias / säjandes: Ther står ingen Muskowit til troendes / lagh wil wäl komma then stålmisske Justen godh nogh / när Gud wil / och lagh haffuer tydh / at lagh aff honom skal blijue obedragen.

Samma år som war 1609. Kommo Justen Sändebudh in vthi Finland / och begärat e vndsättelse aff Konung Karl then Nijonde / Christeligh i emmanelse / emot the Poler / som hade belägrat Muskow / och intragit största delen aff hela Landet / och lofuede at gifua Arctholm til ewärdeligh ägendom vnder Sweriges Crono. Och effter högbemälate Konung Karl hadde någhot Krüggzold vthi Luff och Finland beligglandes / vndsätte J. A. M. honö rå / ther medh han stickade sin fäldeherre / Her Jacob De la Gardie ther in medh 4000. Man / gäte waracheigte sold / hwilket Sändebuden medh sigh beledh sagade ifrån Tartwen och Wiborgh / in til store Nogården / ther som Anders Michael Scopin lågh inne kassat och intäpt vthaff the Poler och Casackerna / hwilka höllo vppå Demetrijs sijdh / och intet torde med sck sold och sina Basorer vth / förr än han thet

Justi auxiliū
implorat a Ca
rolo 9. Sueco.
Rege, contra
Polonos &
Pseudo Demetriū
trium secun
dum.

Gopulatio Pse.
Demetrius 2. cu
Maria Gorgo-
nâ.

Titulus Pseudo
Demetrius
sundi.

Swenska Folckee til siggh betom / hwilket när Demetrius wertt si. f. / sände han en Polenisk Ryemästare benämnd Cornzetcki / vnder 7. gården medh 4000. Sperryttare / som skulle fächta medh Konungens folk i Sverige / och Andås Michael / thet the oc gjorde / oc skärmyglade tappert medh hwar andra / så at ingen kunde få öfuerhanden medh then andra / thet vthaff Demetrius bleff swära gladh / oc meente siggh nu allareda hafua vunnit / oc lät sig hemligen wijsa oc copulera med Maria Gorgona / Demetrius eller Gelas Gemåhl / hwilket han doch tillförenne hade försworit / at thet ingalunda skulle skee / för ån han hade inte taghit hela Regimentet / och war krönt til en Storhustie öfuer hela Ryssland / hwar vthaff han bleff swära ståldt och höghferdigh / och kallade siggh then ena eendaste Christelighe Keyfare öfuer hela werlden / såsom vthaff hans Titel står til at se / hwilken så lydh: *Wq Demetrius Iwanowicz / Keyfare öfuer alla Ryssar / en regerande Monarch öfuer the Muskowitische Hårstater oc Samoderzen / och öfuer alla the Stora Furste / Men vthi Ryssland / en Czar och Konung / en Herre aff Gudh giffu uen / aff Gudh vthwald och vthkorat / aff Gudh åhrat / aff Gudh bewarat / aff Gudh öfuer alla andra Herrar och Potentater vphögd / som är jämlikt then andra Jsrael / genom Guds macht och trafft förd och beskyddat / then ena endesta Christelige Keyfare ifrån Solennes vpgång / in til hennes nedhergång / och öfuer många Land och Hårskap en rådhande oc regerande Herre.*

Och effter Her Jacob De la Gardie i förstonne ingen synneligh kunskap om Landzens lögghenheet wiste / ransakade och bespanade han rå sligtige sedan alla lågenheter / på hwad sätt han kunde bäst drabba vppå fienden och göra honom skadha / och slogh så til honom vraff Nogatården om een natt medh sitt Gold / oc gjorde Cornezetski stoor skada oc affbrått / at han miste eher måste parten vthaff sitt folk / och nödgades rymma til sitt läger vnder Muskow / thet öfuer Demetrius swära wredgades / och begynte til at banna och förmaledija the Fremmande som han hoos siggh hadde aff then Tydska Nationen / at the Poler skulle vthaff the Swenska bissua slagga. Men Her Jacob De la Gardie och Andås Michael achade hans wredhe intet / vthan drogho alt fort til Åts uer öfuer Wolga Elff / thet mötte them Sborouli medh 5000. Sperryttare / hwilka the dressuo vthi första drabningen öfuer Elffen tilbaka / oc affgick thet intet vthan skadha på bävhe siidhor. Men andra daghen satte de tilbaka öfuer Elffen / och gjorde en sådan slachting medh the Poler / at Sborouli måtte med skam och spott ryma til stora Låghret tilbaka igen / thet vthöfuer Demetrius ån mera siggh förbittrade öfuer sina Fremmande / och them myckit förachtade / hadde och förswädde för the Swenskas skuld.

Medhan Her Jacob och Andås Michael sådhan framgång finge / thet om vthi hela Landet vthspredes / föllo strax thesse effter kreffne Slott / Land oc Stådher ifrån Demetrio til Zucki / som wore / Wolgda / Galitz / Castrom / Romanow / Mologa / Ribna / Suodal / Jaroslaw / Vglitz / Castin / och andra

lacoby De la
Gardie manus
conferit cum
Cornzetcki.
illūq. castra re
petere cogis.

Debellatio Po-
lonia à De la
Gardie. quam
plurima arcas
& provincias
obedientiam
pollicentur
Magne Ducis
Zucki.

flera/ och roterade sigh några tusend bönder oc borgare tilsammans / och förrastade mångastädz Demetrij folk/ som wore vthskickade effter byte på tunschap/ och myckte pläghade thet arma folket/ och toggho icke allenast aff them hwadh som the hadhe och funno/ vthan och pünce them til at vthsäja/ hwar som the hadhe nedhgraffuet och förwarat sina penningar och ägodelar/ och wåldförde theas hustrur och döttrar/ therföre the nu intet stante them / när the medh them singo öffuerhanden / vthan slogho them ihjäl / och stucko them leffuandes vnder hsen/ och sadhe: I skälmar och förrådare haffua snare hela Landet vthödt och fördärffuat/ och vpåtit alla Oxar/ Koor och Gäär/ therföre gäär nu vnder Isen/ och äter vp alla fiskar/ som äre vthi Wolga/ och flere ålffuar.

Så ändoch Lizousti war vthskickat medh några tusend man/ til at wäria och förtagha bönderna thes alarm/ som the hadhe sigh företaget/ kunde han lyta wäl thet intet göra/ ty the bygde allestädes om sigh starcke stacket ther the lägo / så at the Poler nödgades låta them fara i fredh.

En Tysk benämnd Joachim Smidt/ hvars fader war en Bårdskärare/ och rymde vthi thet Swenska Kriget til Ryssland/ war så behierradt/ at han fördristade sigh at dragha til Jaroslaw / medhan han thet i Stadhen war synnerligen känd/ och hadhe sin hustru/ menandes sigh at wela them öffuertala / at the skulle bliffua stilla / och icke giffua orsak til någon Blodz vthgiutelse/ oc sadhe/ at en förändring skulle göras medh theas beswäringar / och at Demetrius wille nu skicka them en försänamlig Polensker

Joachi. Smidt
conatur redu-
cere iaroslavi
enses ad Pseu.
Demet. 2. sed
auni suo mte-
ritu & vita
amissione.

Herre/ för hwilken the Poler skulle sigh fructa/ och them straffa/ at the skulle thet minnas / hwar the naghör öffuerwåld mera gjorde. Men hwadh gjorde the vthi Stadhen? The lockade honom nämmare te Porten medh godha ord / til thes the singo vthi Byglet medh honom: då toggho the honom aff Håsten/ och slåpade honom in i Stadhen / och satte in floor Bryggekettel vppå Elden ful medh Måddh / och droggho alla klädherna vthaff honom och kastade honom sedhan i Kettelen/ sudho och kokade honom vthi stycken sönder/ så at köttet föll ifrån benen/ och toggho honom sedhan ther vth / och kastade stycken vthöffuer Wallen/ hwilka bleffuo vpåene at hundar och Swijn. Men när Lizousti thet wetta sig/ drogghan tigt och vprände förstaden/ och röffuade alibort hwadh han öffuerkom/ och droggh thet medh til thet stora Låghret medh wåldigt byte.

Then 28. Junij ryckte Her Jacob och Andés Michael wådhare fore äth Muskow/ och kommo til thes Klöfret Clusina / vthi hwilket Andés Michael sigh låghrade medh sina Bajorer/ men Her Jacob lågrade sigh vthe på marken medh thet Swenska folket/ och hadhe sina saker i godh acht. Och medhan the ther lågho/ sände Demetrius på nyet igen/ Sborowski och Jan Sapla medh 12000. Man emoot them/ och skulle see til om the kunde slå them tilbaka / och förbindha them at komma nämmare Muskow/ men the singo alrighd aff them hugg så småningom / til thes the på sijdstonne sloggho een gång så hårde til them/ at the nedherladhe aff the Poler några 1000. och jagade the andra huffuadstupa tilbaka/ at the icke en gång sågo sigh om/ för än the komo til Trois.

33 4

Lår

Constitutio de
la Gardie &
Scopina cum
Sborowio &
Sapia, in quo
De la Gardie
& Scopin Vi-
dentes evadhe.

De la Gardie
occupat Peres-
law & castra-
metatur Sla-
uon.

När the Poler wore i så mæcto tilbaka breffne /
skickade Her Jacob och Andas Michael någhor vth-
aff sitt Arhggzfolck til Pereslaw / och förhindrade
Lizouski at komma til Lågher igen / och intogo Pe-
reslaw medh storm / och slogho ihjäl the Poler som
ether vppå wore / och twingade Rysserna til lydno oc
hørsamheet igen vnder Zuskli / och ryckte sedan til A-
lexander Slaboden närmare Muskow / och thet stor-
ra Polenska Lågher / och gjorde om sigh ett starkt
Bolwårcke / och sigh ther förskangade / och bleffuo
ether liggandes hela hösten igenom / til thes Her Jas-
cob fick ifrån Swerige någhra tusend Man til vnda-
sättning / ther med han så ryckte ifrån Slaboden äth
Trois / och wille ther plocka S. Mårtens Gåsen med
Jan Sapia / oansedde at han honom intet synnerli-
gen badh / thet Sapia och the Poler intes myckit be-
hagade / vthan rymde strax sin koss äth Mitrowa /
och låto the Swenska Gåsen oplåckat / ther medh så
wägen ifrån Nogården til Muskow / och ifrån Col-
mogorode oc Jaroslaw til Muskow wore öppnade /
som vthi en lång tidh hadde af the Poler varit til-
stängde / och the singo draga til Lågret hwart them
synes / fritt och säkert / och skaffade vthaff Landet
tilförning och allehanda parzeler / som the bådhe v-
thi Muskow och i Lågret behöffde.

Sigismundus,
Rex Poloniae
ablegat suos
Oratores ad
Campiductore
Rusnuke, ut
Pseudo Deme-

Äffnen på thenna tidh skickade Konung Sigis-
mundus i Polen ifrån Schmolenskow sina Sändes-
budh / til thet stora Lågher som lågh vnder Ma-
skow / på then Mosaiska wäghen / at the skulle hand-
la medh Skidherren Rusniski oc the Polenska Rid-
der Skapet / at the skulle tändia hwadh för vproor oc
emulit the hadde åhren tilförande gjorde vti Polen /
ether

ether medh the hadde förwårckat löff och godz / thet trium secun-
han wille them nu förlieta / och them igengiffna als dum captivet
hwadh som them war ifrån taghet / så framt the to- & ad Regem
gho farte then Skälmen och bedragaren som the tåno mittat.
te / och sigh vthgiffuer för Demetrio / och föra ho-
nom til Konungen vnder Schmolenskow / hwilket /
när Sändebuden kommo vthi Lågheret / ahndroggo
the thet heemligen för Feltherren Rusniski / och sigh
allena för honom presenterade / och intet för Deme-
trio / hwilket han förreter / och sände effter Rusniski /
och frågade honom / huru han thet förstå skulle / at
Sändebudhen intet begärade at tala medh honom /
medhan the nu så länge hadde varit i Lågret: Rus-
niski / som allaredo hade sigh medh Besälet oc Öff-
versterna rådhslaghet / huru the saken angräpa wila-
le / oc Konungens gunst igen förwårffna / swarade /
och horade honom medh sin klubbo som han hadde
i handen / såjandes : Tu horunge / hwadh begärar
tu wetta / hwadh för ärende Sändebuden til migh
haffua? Pocker måghe wetta hwadh tu äst för
en / och hwar tu äst född / och hwadhan tu äst roma-
nen: Wij haffue vthi så lång tidh vthgucit wårt
blodh för tijn skuld / oc än nu icke bekommit wår be-
tälning: Demetrius sprang ifrån honom / och gick in
til sin Gemål / föll för henne nedher på sina knä / gaf
henne godh natt medh grätandes tårar / och så-
dhe: Konungen i Polen haffuer förräderij för hen-
der medh min Skidherre / han haffuer migh så ban-
nat och vthfyllast / at lagh icke är wårdb at see tina
äron / thet kan lagh icke löda / han skal döds eller lagh
skal fördräffuas / han haffuer medh the Poler intet
gott i minne / Gudh beware migh vppå min resd / thet
lagh

Pseudo Deme-
trius secundum
conquaritur
de perfidia sui
Campiducto-
ru coram con-
iuge, & Co-
lugam clam
proscipitur.

lagh migh tänker och achtar / sampt righ misn allers
 bästeste Gemål / som skal här effter bliffna / oc kläd-
 de sigh sedhan sielff annan vchi Bonde klädher / och
 satte sigh på en dyngge slädha / och körde vthur Läs-
 gret och Coluga / at ingen wiste hwart han eogh wä-
 ghen / och hwar han war / om han war lessuandes el-
 ler dödh / doch höllo måste parten then meningem / at
 han skulle wara mördar / och heemlighen bortastas
 vchi Elfwen. Men han kom til Coluga / och droggh
 in vchi ett Munkelöster / som lagh lyret vthan för
 Stadhen / och sände några Munkar in til Menige-
 man vchi Stadhen / som för them skulle berättat / hu-
 ru then bästeste Konungen vti Polen hadde några
 gångor vchaff honom begärat / at han skulle honom
 godhwilleligen vpdraga thz förstendomet Schmo-
 lenkow / sampt then hela Siwerste Contrachten /
 som tilförenne hadde legghat vnder Polen / hwilket
 han hadde honom affslaghet / på thet at then fallsa
 Papissteke Religionen icke skulle vchi thet Christe-
 ligha Landet inrotas / och nu stämpade Konungen
 medh hans Sätdeherre Rusinski / och medh the Pos-
 ler som haffua honom så länge tidt / at the skulle
 tagha honom frett / och lessuerera honom til Konun-
 gen vnder Schmolenskow / hwilket när han förnam /
 droggh han heemlighen sin loos ifrån them / och frä-
 ghar nu här then Christeligha menigheet til / hwadh
 the tänckia medh honom vpfäcta / om the wille wa-
 ra honom trogna och råddighe / och wäggha medh
 honom lifff och blodh / så wil han dragha in til them
 och medh thesas hielp och bistånd vchi S. Nicolai
 kampn / icke allenaft hämpnas öffuer Infti / vthan
 och vppå Konung Sigismundum / och alla hans

mest

meenedighe Poler / at the skulle wetta och förnim-
 ma / at han förde medh them krigh: Han wille döds
 och lessua medh them / och thet cendesta han ätte /
 wäggha för thesas Christeliga Religion skul / oc Ro-
 nungen i Polen icke en by / ja / icke ett erä / mykit min-
 dre ett flott eller furstendöme / inryma oc vpdraga.

Thetta hans anslaggh behade the Colugesta mäch-
 sa wäl: droggo strax vth til honom med salt oc bröd i
 Alöstret / oc förde honom medh sigh in i Stadhen på
 Slotet / förährandes honom med alföförsta ödmunkte /
 kläder / hästar oc penningar / oc förskaffade alt hwad
 han behöfde til töte oc tällare. När nu Demetrius
 eller Iwan war inkommen i Coluga / skref hä til And-
 Gregori Skakopsti / som hade församlat oc vpför-
 drat några 1000 Casacker emot Konungen i Polen /
 oc låg icke länge ifrån Wesma / at hä skulle göra om-
 wändning / oc strax komma med sina Casacker til Colu-
 ga / hwilket oc skedde / oc bleff i Coluga vprättat ett
 nyt fursteligit hoff oc hushåldning: Så skref oc vth
 til alla Slot oc Städer / at the skulle ihidslä alle the
 Poler som the öffuerkom / oc hos the både på lader
 oc i städerna bodde / oc föra thesas ägodelar til Colu-
 ga / öfseft hwem the tilhörde / anten krighz eller köp-
 män: The skulle taga alsamans / oc ingen stona eller
 lessua låta / thz the Casacker oc andra häs vesträ-
 ge troligen gjorde / oc dräpo några 1000 menniskior / så
 wäl krighzfolk som bodde i städerna och på landet / så
 köpmän som wore indragga at göra tilförning i lä-
 gret / med kosteliga warur / kläder oc sidentyg / wärkor
 och byssor / wijn oc kryddor / så at ther på stoor ynka
 oc sammert war / ther medh han och så mykit bekom /
 at han hölt sitt hoff / och sigh på nyet vchrustade.

Ans

Psal. Dom. 2:
 a Colugensibz
 magno applan
 su recipitur,
 & multis do-
 nu ornatur.

Pseudo Deme-
 trius secundus
 edit decretum,
 ut omnes Polo-
 ni sine desero-
 rione interfici-
 antur.

Andra daghen effter som Demetrius war bortelupen vthur Laghret/höllo the Poler medh Rysserna som hoos them wore ett rådhslagh / hwadh the skulle sikh företagha/effter theas Herre Demetrius war borterymdt/och besluto då på sijdstonne/ at the emellan sikh wele hålla fredh och enigheet / och dragha hwarcken til Ruski eller Konungen i Polen / och ther så wore/at någon kommo / och gäffuo sikh vth för Demetrio/så skulle the thet intet troo/ then eller någon annan/mycket mindre honom antagha : Begynte och medh spottse och skamligha ord försmåda och banna Furstinnan Maria Gorgona / at hon icke längre fördrifade sikh bliffua hoos them vthi Laghret / vthan nödhgades heemligen ståla sikh sin toos til thet Slotte Microswa/ther som Jan Sapla war.

*Pseu. Dem. 2.
conatur ferere
disid. per suos
exploratores
inter Polonos.*

Vår Demetrius nu någhra wekur vthi Coluga warit hadhe/stickade han en af sina Bajorer til Laghret igen vnder Muskow/som skulle heemligen förfara hwadh the gemena Polackar om honom sadhe: Om the önskade at han skulle wara hoos them eller ey/och ther han förnummo/at the gärna wille haffua honom igen / så skulle han säga / at Soorfursten Demetrius låt säga them/at han wille snart komma medh en ny Krügzhäär / och föra Penningar medh sikh / och betala them för så många Månader som the tidant hade/och han them skyldigh war/så frame the wille föra hans förrådare Rusiski til honom vnder Coluga / anten lessuandes eller dödh. Men effter the Poler hadhe sikh tilförenne medh Rysserna och the Casacker samteligen förbundet och försworit/at the honom aldrig mera tiåna wille/tun-

de

de han hoos them intet vthräta / vthan måste med ovetträttade ärenden draga tiibaka igen. Men Demetrius låt sig intet ther medh ändua/ vthan affsärbade på nytt en vthaff sinu Öffuerstar/ som war en född Pole/benämnd Casimir/ som skulle thet samman i försökia/ som then andra tilförenne/ och ändellighen tilsee på hwadh sätt han bäst kunde göra them sin emellan oense/ at the affsillo ifrån Rusiski/ther om han sikh högeligen beslagrade / och breff saken så wijdt hoos them/at the begiffue sin emellan oenighe/ och förslingrade sikh så at någhra vthaff Casacker-na droghe vth äth Tartarie / och någhra begäffuo sikh til Konungen i Polen/ och någi a til Demetrium vnder Coluga.

Men effter Sapla förnam/ at Her Jacob De la Gardie och Andas Michael achtede på samma tidh at sticka någhet Krügzhäär vnder Merowa / och thet belåghra / reddde Sapla Demetrii Gemahl / at hwar hon icke wille begiffua sikh til Polen/ til sin fader och Moother / skulle hon då heemlighen förfogha sikh til Demetrium/ther il hon swarade / at förr än hon/som war een krönt Storfurstinna öfwer hela Rykland/ skulle medh blygd och skam / och så förachtelighen komma til sitt faderherneoland / Siächte och Wänner / förr wile hon vthi Ryklandh förbärffuas / och lida och dragha medh sin Herre/alt hwad Gud them syntes oppåaggia / oc låt ther medh göra sikh en Wanfölske klädning vthaff röde Sammet/och klädde then oppå sikh / sampe sköfkar och Spårar / bandt Swärd widh sidhan / och sätte sikh oppå en häst/och redh medh 50 Casacker ifrån Microswa til Coluga.otta och fyratio Mhl/ såsom

244

en

*Maria Gorg.
ut anima qd mi
les ad maritū
vellet virili Co
lugam profi-
sistur.*

en annan Krüggzman/ och när hon kom in till Staden om natten/ klappade hon åhn på porten/ och sadhe/ at Storfurstens Demetri näste Camartienare war för handen/ och wille medh ingen annan tala/ utan widh Storfursten sielff / thet honom så strax kunnades / och effter han wäl märkte hwem thet war/ warde Camartienaren strax inlåten / och förde till Demetri Cammar/ thet the så och Coluga en lång tidh sammanbleffuo.

Strax som nu Maria Gorgona war affrykt/ besatte Sapia Slottet medh någhra hundrade Casacker/ och drogh sielff sin koss till ett Clöster/ benämde Osippo/ och thet besatte i likta måtto medh någhra hundrade Casacker/ och drogh sedhan sielff till Konungen i Polen vnder Schmolenstow/ och ladhe the andra Krüggzfolket i Borgläger/ som han medh sigh hadhe/ widh then Elffuen Vgra/ på hwilken ort ån så inset Krüggzfolck warit hadhe. Men Her Jacob och Knäs Michael sände strax någhra hundrade man vnder Slottet / som cogho thet strax in medh stormande hand/ och nedherlade them alla som thet vppå wore/ och besatte huset medh annat folk igen/ och kommo till Låghret vnder Trois medh ett gote byte / hwilket när Rusniki wetta sig/ torde han så ey heller längre töffua vthi siert Lågher/ vthan packade sigh thet ifrån thet hastigaste som han kunde / och skickade sina Sändebudh vnder Schmolenstow till Konungen / och tilbödh sigh at wela tiens honom emoot Juski och the Mustowitester/ så framt han wille betala them the tw åhrs Besättning/ som Demetrius them skyldigt war / thet Konungen ingalunda bewillig wille/ utan tilbödh sigh/ at wela ifrån

Dala Gardie
vi occupat ar-
tem Mitrova.

then tidh the honom begynte till at elåna/ Månade ifrån Månade betala/ thet medh the Poler ingalunda wille låta sigh bendiga och wara till fridz. utan begynte till at knorra och bannas vppå Rusniki / för thet han hadhe fördröffuit thetas Herre / och sadhe at han hadhe icke åhrligen handlat medh Demetri/ then the hadhe sworit/ och så troligen tiänt/ oc föröenade sigh / at Rusniki nödhgades dragha medh en hoop vthaff the förnämsta till Konungen / men måsta parten drogh till Sapia folck / som lågho vthi gote Borgläger widh Vgra/ och föröfnade Deskedh medh Sapia ifrån Konungen/ om thetas Besättning/ thet effter the så wille sigh råtta/ oc töffuade i medler tidh kring om sigh/ alt thet the kunde oc förmåtte.

Discordia im-
ter milites &
Campiducto-
rem Rusniki.

Medhan nu thenna oemigheet således warade / drogh Her Jacob och Knäs Michael alt fort obesindrade vthan någhot mootstånd till Storfursten Knäs Wasili Juski och Mustow / och hadhe vti ett heale åhr intaghet alla Slott och Stådher som lågo emellan Finland oc Mustow / och emellan Mustow och S. Nicolai / och vppå alla wåghar förjagat the Casacker och Poler / then vndantaghandes som lop åth Schmolenstow och Coluga och Putimel/ at icke en mera fans igen vtaff the hundrade tusend man / som hadhe legat vnder Trois och Mustow / och vthi Landet i tw åhr allastådhes sin mootwilligheet bedröffuit / och pro libitu / hwar the haffua welat dominerat/ hwilket Storfursten Wasili Juski myrte besagade/ och höglighen gladdes/ och förthenstul lade

Dala Gardie
cum suo exer-
citu Muscovi-
am ingreditur
& à magno
Duce Zuski
splendide &
honorifice oc-
cipitur.

Her Jacob De la Gardie medh siet underhaffuande
 Krüggzfolck / icke allenast medh stort präl oc triumph
 införa / vthan och på thet härligaste och höstelligaste
 trachtera medh maat / öl och wijn / så at icke then
 ringaste thet öffuer klagha kunde / at honom / hwad
 som til nödheorfften belanghade / någgor fattades /
 och sedhan föråhrade hem stora Ständer och gäffo
 wor / effter som the betlädde sina kall och ämbete til /
 Råda ståtelliga hästar / Salar och tygh / medh Silf-
 wer beslaghna / Guldrådiör / Kredenz / Silfustålar /
 Gyldestyckes Kiortlar / Sammet och Zelast / Sa-
 blar / Råfwar och Mårdar / och andra kosteliga för-
 åbringar / förwthan thetas löhn och besöldning / och
 lågho cher inne vthi Stadhen i colff wekur / och has
 dhe godha daghar.

Her Michael
 Muskoria mo-
 retur.

När nu Her Jacob några wekur i Muskow således
 hwälat hadde / bleff Anås Michael cher dödh / och
 Sapla som war affärdat vthaff the Poler til Konun-
 gen vnder Schmolenskow / kom rå och tilbaka til siet
 och Rusnits Krüggzfolck / medh then bestedh / at
 Konungen wiste them iniet til willia / för thet the ha-
 dhe til at fordra aff Demetrio : Men thet the wela-
 här effter tidna honom / så wille han them såsom siet
 andra Krüggzfolck / hwar Månar åhelighen betala /
 cher medh Krüggzfolcket woro illa til fridz / och stes
 lade en Post til Coluga / och gjorde sin endelkyllan
 hoos Demetrium / om thet G. Irådert som Rusniti
 hadde stiffeat emoot honom vnder Muskow / höge-
 lighen förwärtandes sikh / aldrigh någt oc wetkap
 cher om haffte haffua : Sade och thet hoos / at Ru-
 sniti war nu döda / och at alla hans medhjelpare wo-
 re sin loos dragna til Konungen : The hadde al-
 drigh

aldrigh haffte vthi sinnet at bewäsa honom någgon
 oeröohet : Förthenstuld haffua the sig oc icke bel-
 ler begiffut til Konungen / utan bliffute qwar hoos
 honom i Landet : Wille han nu förställa them tree
 Månader såld / så wille the bådha medh then andra
 Räst / som han them skyldigh war / och honom wä-
 dhare tidna / och på nytt försökta siet bästa / ob dra-
 gha medh honom vnder Muskow.

Thessa råddender behagghade Demetrio wäl / och
 gaff thetas vthstälade godh swar / begärandes / at
 the ånen liden tilgörandes wille giffua sig til fridz :
 Han wille förställa Penningar / och snart komma til
 them / hwilket han och gjorde / oc stättade strax hela
 Landet som honom hadde handgångit / och siet een
 stor Summa Penningar / och drogh til them medh
 sina Ryssar / och förljtte sikh medh them / och betala-
 te them tree Månadz såld vthaff / och the swore ho-
 nom på nytt igen / och gjorde sikh färdighe til at dra-
 gha vnder Muskow / och the andra gången belågra /
 hwilket oc skedde. Men när helgha Treefaldigheetz
 Söndagh war förbi / drogh Her Jacob De la Gar-
 die rå medh siet Swenska Krüggzfolck vthi från Mus-
 kow / samt Anås Demetri Duki / Storskrstens bro-
 dher / som rå för Rysserna vti Anås Michaels stadh
 war förordnat til Fäldherre emoot the Poler / och
 drogho äth Mosaiskow medh hela Krüggzmachten /
 och effter the inga wissa lundskaper hadde / huru the
 tilstodh thet Polenska Låghret / affärdade the two-
 tusend Ryssar / til at förfara och förnimma / om nå-
 ghor hördas vthaff fienden / hwadh han hadde i sin-
 net / huru stark han war / och hwar han lågh / och
 hwadh för folck han hadde. Och medhan Bunska-

Poloni retona-
 cilantur pfe.
 Deme. 2. person
 luto trium mā
 sum fipedia.

244 14 pers

Herhardus
Horn vi occu-
pat arces Po-
grela & Osi-
pou.

pern. vthe woro / lägo förordnades fierna stilla medh
hela Krüggsmachten vthi Mosaiskoro / och edssuade
effter bestidh vthaff chem the vthe vthe / och
som the cher nu lägo / kom thea Swenske Galdemar-
skalden Eswert Horn medh några Companij Ry-
tare oc Soldatar af In och vtländste folk / ifrån then
Sinska Grängen til Lågher vnder Mosaiskow ryco-
tlandes / och hade medh stormande hand intaghet /
medhan han vppå wäghen tagade / Pogrela och Os-
sippo / och ihjälslaget alla the Casacker som the vpa
på woro saete och förordnade af Demetrio / the han
håstteligen förtröt / och förthenstul mykje sina vth-
ländare förfulgde / och vthan all skuld och brott för-
giorde.

Såsom nu the 2000 Ryssar / som woro på kunds-
kap vthskickade / förnummo / at then Polanske Galt-
herren Stanislaus Soltkouski war medh en stor wäl
vthrustad Krüggsmacht icke länge borta / oc the kunds-
kap intet vthan skadha alla sin koss komma / giorde
the en Skantz om sigh / och låghrade sigh cher bästa
som the kunde / och affärdade en post til Lågret / oc
begärade vndsätning / hwilket när Soltkouski för-
nam / slogh han ett blinde Lågher / och vpsaete rund
omkring någhra tusende humblestänger / och befalte
någhra hundrade Ryttare ränna aff oc til / och sigh
wissa vthan för Ryssernas Lågher / som skulle wäna-
ligen handla medh them / at the skulle giffua sigh vnder
Konungen i Polen. Men Soltkouski drog icke fore
medh then stora hopen / hwilket när Her Jacob och
Andas Demetri Juski förnummo / ryckte the vp medh
sitt folk ifrån Mosaiskow / och mötte Soltkouski ser-
uylt cher ifrån widh Cleusma / och sloggs hårdt / och
drab-

Stratagemas
Stanislaus Sol-
touski.

drabbade häffuige medh hwar andra / at några hunda-
drade på bådhe sidor aff Ryttare och Soldater la-
de sin ögon tilsamman / oc höle the Swenska Brugg-
folcket sigh i förstonne / såsom och alldh cher i Ryss-
land / så manligen och ridderlighen / at een lust war /
cher öfuer the Polar sigh förvndrade / och begynte
sandeles misserösta / til thes en Rådmist Öfuerste be-
nämnd Conradus Lind / gjorde någhra Compani aff
Tyskar / Frantzoser / Skottar oc Engelske vproriske /
at the såsom förråbare och åhreförgätta böfwich-
er / vthan theas Galdherres ja och Samtycke /
höllo medh the Polar qwarter / och rymde til them /
och läro sin Galdherre vthi stic / hwilket när Ryss-
ernas Galdherre Demetrius sågh / slogh han strax
kring om sigh en Wagnborg / och wille them som be-
ständige wore intet medh sina Muskowiter vndsä-
ta / och effter Polacken satte medh all macht til ho-
nom / öfuer gaff han rå wagnborgen och rymde med
alt sitt folk til Muskow / Therföre rå then lilla ho-
pen / som Her Jacob medh sigh hadde / som theas
Ledh / åhra och redelighet betrachtade / oc intet the
Qwarter wille anamma / som then förrådharen
Lind / förvthan Galdherrens wille medh the Po-
ler giordt hadde / sigh begaff åch then Swenska
Grängen intet wilsandes mera tiåna Juski / oc drog
vnder Rehholm / och fordrade vp Slottet på Swe-
riges Cronos wagna / såsom Storfursten Juski thet
tilförenne medh sitt hela Råd någhra resor til
wårdeligh ägendom bebreffuat hadde.

Sammaledes drogh och Eswert Horn medh
sin lilla hoop åch Warffuen / och kom widh Jama-

Lizouski cir-
ca Narriam
cadunt.

Jamagorods till mangels medh Alexander Lizonits/ och klappade honom så ther aff / at han som nogast medh några personer vndkom äth Plestow.

Medhan nu Demetrius Zusti så stamligen medh sina Muskowiter rymde äth Muskow / och Her Jacob och Ewert Horn sigh begäffuo äth then Swenska grängen / drogh Zolkowski tillbaka igen / och handlade medh the Ryssar som sig bestanzat hade / hvilket strax the förforo huru medh Slaget war tillgängge / gäffuo the sigh vnder Zolkowski / och sworo Konungen i Polen / och drogho så samptligen tillbaka em mächta stor vthrustat Krügghäär / vtaff Tyskar / Poler / Litomer / Ungrar / Engellere / Frantzoser / Skottar / Ryssar och Tartare vnder Muskow / och thet belägrade på nytt igen / oc drogo intet förr thet ifrån / för än the Muskowiter förrädelighen affsattes thetas ägen Eedhsworne Herre och Storfurste / och gjorde honom til en Alund / och förde honom sedan sampt hans brödder / och några andra förnämliga gha Ruåsar och Bajorer fångna til Konungen vnder Schmolenskow / begärandes hans Son Herzigh Vladislau till Storfurste / såsom thet om vordhars står til at läsa vthi Bestrissningen / om Muskows Stads jämmerligha ändelycht och vndergång.

När nu Zusti war vthi Muskow skild och affsattes ifrån Regimentet / lop en hoop löst parer til Coluga / oc berättade för Demetrio / huru alla saker wore affgångna vthi Muskow medh Zusti / och begärades at han med sitt folk skulle rycka vnder Muskow / helst medhan the nu i Muskow wore oenige / och icke alla hade bewilliat til at anama Konungens Son vthi Polen til thetas Storfurste / och många funnos

Zolkows. qua-
rations Mu-
skoviam oc-
cupat.

Magnus Dux
Zusti regno
privatus.

ther hoos / som wore godh Demetrius / så at nu intet annat seiade än at ene singo see och höra / at Demetrius kommo in vthi sitt folk / så skulle vthi Staden större oenighet yppas emellan Inbyggjarne / och Demetrius singo thet igenom bättre tillfälle och läsgrethet til at handla medh them / och försätta sin lycka. Thertfore drog nu Demetrius vith thetas thetas råd och anslag / och rechte strax medh hela sin Krüggmacht vnder Muskow. Men the Muskowiter wårde sigh manligen / och slogo honom några Stårmezlingar aff / så at han wäl märkte / at han med goda intet hoos the kunde verätta / oc ordnade förthen skuld på ett annat wijs sitt folk / och gjorde en anor Slacheordning / nämligen at när the Muskowiter skulle vtfalla / oc hans folk angripa / skulle hans folk / som hemligen lågh försluckt vthi Stoghen vppå alla Wåggar / the Muskowiter icke allenast fram vppå vtan och baak vppå / och på både sidhor tillätta / hwilket och så skedde / at strax the Muskowiter på them tillsatte / worde the så jämmerlighen trängde och nedherlagde / så at icke många kommo tillbaka / och kunde rosa vthaff marschanden / och diårffdes sedhan effter then daghen the Muskowiter intet mera vthan hielp förgräpa sigh vppå Demetrium / vthan nödgades begära vudjatsning aff Zolkowski / thet han och gjorde / och vndsatte them medh några Sahnor Sperrytare och Zeduskar / och satte så the Muskowiter medh them tillika på Demetrii folk / och föllo honom in vthi Lagret / hwilket när the Poler som wore hoos Demetrium / singo see och bleffuo warsä / at the Muskowiter kommo tillbaka igen / och wore så dristige och frimodiga

B b b

ghe/

Pseudo Demo-
trius 2. iterū
Muskoviam vi-
ci fraude oc-
cupare tentat.

Zolkowski
per se M-
skoviam contra
Pseudo Demo-
trium secun-
dum.

ghe/ sålde han modhet / och wille medh them inter
mara sächta/huillet strax Demetrius förnam/ flyd-
de han til Coluga igen/ medh någhra handrade Ca-
sacker och Tartarc/ ther medh the Poler tå fingo öf-
werhanden och behöllo Muskow/ til thes thet vthaf
them genom Muskowiternas i pror och oenighet v-
thi grund fördäffnades / och Zacharias Lippenow
them ther ifrån skilde.

Pseudo Dome-
sticus 21 continē-
tibus Polonos, et
Tartar. aliq̃q̃
Barbaris fidet.

Och medhan the Poler som medh Demetrlo nu
vnder Muskow wore / ingen synnerlighen mandom
inladhe/ey heller sigh så trogna wille bewiſſa som til
förenne/achtade Demetrins them nu intet mera/ va
than ſadhe/ at han wille ſökia hi lp/ tröſt oc hjälps
hoos Turcken och Tartaren/ och tilſee/ at the ſtulle
hielpa honom till at intaga ſitt ſadherligha arff och
Rike/ elieſt kunde han nu intet vthräcta: ſtulle han
intet haſſua/ ſom råcta arffvingen wore/ ſå ſtulle ey
heller Ryßland haſſua någhon fridh för honom / ſå
länge han leffde / och ſkickade ſti ar ſin förerognaſte
Rytmåſtare / benåmd Cornezetſki / til Aſtrakan /
tilbudandes them ſijn gunſtigha bånågenheet / och
gaff tilkänna / at han wille komma medh ſijn Key
ſerinna til chem / och hoos them haſſua ſitt Hoſflä
gher / effter Muskow och then Siverſke Landzans
dan war ſå förorenat vthaff the Polenſke Rättare /
och achtade nu intet mera hwarken ſina Tyſkar/ hel
ler the Poler/ vthan allena ſina Caſacker / Tartare
och Ryſſar ſå at hwat han droggh/ anten på jacht el
ler annorſtådes/ ſtulle ingen annan fölia honom/ v
than Tartare allena. Och hände ſigh vnder hans
Tartare/ at en Taterſt Murſa eller Furſte/ ſom ho
nom medh ſin Son tlånce / ſigh förorenade medh ſin

Sadher / och ett sådant haat fattade til honom / at
han atngaff honom hooe Demetrium / och sadhe / at
hans S idher hadhe t sinnet / at wela ryma lifen ho-
nom til Muslow / ther offuer Demetrius strax så för-
bittrades / at han *incontinent* / lät tapha honom widh
huffwudet . och fördränckian vthi Riffuen / thet en
annor Taterisk Mursa högelighen förtröt / hwilken
nempen war Ruslanof / som wiste at sådāt innet war
sant / oc lurade förthēstul efter hās son / som the sal-
Religen hadhe angiffuit / wiliandes slå honom ihäl /
när han vth aff Jachten medh Demetrio heemkom-
mo / och medan en annor förnämlich Tatars Son
war then andra swāra liff / bādhe vthi ansichtet och
på klådebonat / mördade han honom / och icke then
som skylligh war / hwilket Demetrius mächta illa up-
togh / och lät strax kassa förbenämde Mursa Rus-
lanoff / sampt sentho andra Tartare medh honom
vthi Tornet / och them nāghra gångor tappert puka /
och på sifflonne slāpte them åter vth igen / och gaff
them gunst och nådhe / och hölte them vthi lūka åh-
ra och myndigheet som till förerne / och bi utade them
mycket / bādhe på kundskap / och elkest när han redh
vth på Jacht / och sigs förlustade / så at han trodde
them mera än som nāghra andra / och försagh sig
alt gott til them . Men the drogho liff wäl ert hem
light haat til honom / och achtade alt qdh upå tigh
och lågenheet / när the kunde bāst fulborda theas
uppsāt / och hāmpnas ut offuer then hāån oc spott /
som han them giordt och bewijst hadhe / vthi thet /
at han hadhe satt them vthi Tornet / och låst them
puka / oc hānde sig en dagh icke bāttere / när han ut-
drog på Jacht / oc hade icke mera med sig än som tree

Ruritanof Mur
sa in alius Tar
tarus in fadis
mū carcerem
conicitur.

Rusia, ingran
riam a Pseudo
Demet 2. r. r. r.
p. u. r. r.

Zoffelänare som hans wore / och 30. personer aff sina
na Tatarer / som slöjts upwachade / och hadhe be-
falt alla sina Stalbröddher / at the skulle wara färdi-
ghe medh sina hästar när han vthredh / och riddha
heemlighen vthaff Stadhen / och vppå en ort wach-
ta på Knolanof / när han komme vthaff lachten til
them / så wille the allesammans riddha vthi en hoop
til sitt fädherne-land Tartarijt / och thet bliffna.

När nu Demetrius war medh thessa Tartare oc
sina fåå tjänare vthdraghen / och war widh passeen
halff mjl kommen ifrån Coluga / och sat vthi sin
slädha / rössuade Roslanof intet länge / vthan togh
sijn bössa / och ledt honom twärt igenom / och drogh
sedhan vth sin Sadel / och högg huffundet vraf ho-
nom / såjandes : Så skal iagh tigh låra / huru ti
skal fördränckia och förgöra Tatariske Mursar / och
them vthi torn och häckelse sättia / och slå medh pl-
stor / thet en icke annat hafuer warit än som en stål-
cunff och förrådare / och hafuas tigh lykwäl så tro-
ligen tjänst.

Thessa Spectaklet kunde Demetrij när och the
andra tree hans tjänare intet länge slädha eller sil-
see / vthan togho hästarna i sidhan medh spåran / oc
packade sigh in i Stadhen igen / och berättade hwad
för een lacht the hadhe hafte : Tatarne för-
sumade intet heller sigh / vthan redho til then platz /
tijt the hadhe sigh bestämde medh the andra / och
rychte så sin koss 2000 man stark heem vthi Tar-
tarijt / rössuade och förhärjade hela landet thet the
frandroggho / oansedt at the vthi Coluga strar gä-
wo tekn vthi then stora Slottlockan / at alt krigs-
folckec skulle sigh vthi en hast försambla / och iagga
effter

effter Tatarne / thet doch aldeles fåfängt war / T o
för än Rysserna bleijno iardighe / och kommo vppå
hästarna wore Tatarne några mjl vndan sin koss /
at omögelighit war them igenhämta. Men the
Tatarer som qwarre bleijno / och vthaff the andras
prachtier intet wiste / måste thet vndgälla / oc med
halshenet betala så länge en igen war.

När nu thessa Tartare Jachten war öfuerstån-
den / droggho hans Rnåsar / Bajorer och Casaker
vth / och beslaggho plagen hwar som the jaghat hade /
och funno Demetrij krep vthan huffundh / i blåtta
skortan vppå marcken liggande / then the så vpto-
gho / och ladhe bådhe huffundet och kroppen vthi en
slädha / och förde thet in vppå Slottet / och söma-
de huffundet widh kroppen / och twärtade honom
reen / och ladhe honom vppå ett bord / at hwar man
skulle honö see så thet begärade / och begroffuo ho-
nom någhra daghar thet effter vthi Slottkyrkian /
med the Ceremonier som Rysserna pläga sina Stora
furstes begraftua / hwilket skedde then 11. Decemb.
Anno 1610. och warade hans büllesamma förråda-
ligha kriggh vthi halff tredie år / vthi hwilke otaliga
många tusend Wenestior äre iämmerligen omkom-
ne / genom hans fallbheet och bedrägerij / så at hans
namn aldrigh vthaff Rysserna / så länge werlden
står / bliffuer förgäit. Maria Gorgona hans eff-
terlitne änka / födde effter hans dödh en Son / then
ock kallades Demetrius / hwilken the förnämsta
Rnåsar och Bajorer vthi Coluga bewillade / at han
skulle / när han komme til sina myndighe år / bliff-
na en regerande Storfurste vthi Ryssland / och mo-
dhyren deputerade the thet sammansattes ett furste-
liget

Corpus Pseudo-
Demetrii 2. C
lugum et an-
seritur, ut
templo a
sepelitur.

Maria Gorgo-
na, occisa ma-
rito, situm po-
perit.

*Maria Gorgo-
na nubit Za-
rinski.*

*Maria Musco-
via captiva de
sinetur, & Za-
rinski pale
figur.*

*Wladislaw, de
gu Polonia f-
hu, in magni
Ducem à Mu-
schowum eligitur.*

ligt underhåld / hvilken oc ther så länge hws hñle /
in til thes the Muskowiter vthi Muskow / vthwalde
Ande Michael Fedrowitz til sin Storfurste / hvilket
henne högelighen förtröt / och eogh förkerktuld en
hwiße Kyss til sin man / benämd Iwan Zaruski / hwi-
len tilförenne hadde varit en Öffuerste under De-
metrio / och skulle föra krigh medh the Muskowiter /
och hylla Landet til sigh / thet han och nästan vthi
en år gjorde / til thes han vthi förledten winter år
widh Jaroslaw tilbaka drefuen och aff slaghen / och
vppå sigdstonne medh Demetrijs Son / och Storfur-
stinnan Maria Gorgona fången / och sedan til Mus-
kow förde / och ther ynkeligen vppå en staka sätt / oc
Sonen ett ofvoldigt barn vphängd / och modren vti
fängelset hålles / oc tilldrifues mycken håån oc spott.

Thetta må nu så korteligen wara sagt och talat
om Ande Wasili Iwanowits Juski / och om Deme-
trio then Tribies Regemente och ändalyt / och
wile nu någhor lñtet tala om the andra Herrar och
Storfurster / som the låtesferdige Kyssar sedan haff-
na vthwalde. Ty strax the hadde taget Juski fån-
gen / och förde honom medh sina Bröder til Konun-
gen vthi Polen / vthwalde och begärade the hans
Son / Hertigh Wladislaw til thesas Storfurste /
thet them och aff Konungen och the Poler bleff be-
viljat oc samtyckt / Religionerna på både sidor oför-
bränke oc oförändrade til at hålla / och at han skul-
le vti sitt Hoff haffna hwadh tñnare hñs rådes /
så wäl vthaff fremmande som aff Kyssar / och the
Muskowiter skulle vthi alla Punctar njuta alla
thersas sedhwanlighe Privilegier oc Immuniteter /
så wäl vthi Andelighe som Werldzlighe Saker / och
och

ther på anafnade oc intogo the Konungens Saleds-
werste / Stanislaw Holkouski med Kors och Jana på
Slottet / oc sworo hñs huldskap oc manskap. Men
efter mz hans tillkomelse något drögdas / oc the Pos-
ler gjorde stort ofuerwåld i Muskow / föllo the Mus-
kowiter ifrån hñs / oc gjorde sin Redh oc löfte om
intet / såjandes sig wela wäl betomia en annan brudo-
gumia til een sådan brud / som them skulle taga i hägn
oc förswar / ther med the rå omsijder vthbrast til een
vppenbara feigde oc oenigheet / oc icke för vphörde /
för än några 100000 Muskowiter wordo lämerliga
ibidslagna / oc Staden vppbränd och förstörd / oc se-
dan the Poler af Slottet vthungrade / som the ineha-
de / oc vti en år behöllo / in til thes the Muskowiter
wordo the åter igen mächtighe / såsom tilförenne va-
thi then första Boken är omtalat.

Medan således bulroes i Muskow / och ingen wiss
regent war i landet / vphof sig en ånor skålm oc förrå-
dare igen / som hade varit en gemeen Kristnare i Mus-
kow / och kallade sigh lñka sö the andra / Demetrius /
Iwan Wasilowits Son / som nu tre gånger sådā lñfz-
fara hade vñstāt / först i Vglitz / sedan i Muskow / oc 3.
resan i Coluga / och war doch vñdkommen / och Iwan
Wasilowits naturliga Son. oc medā these samia war
wåltalande oc klok / slog sig många skålm oc bof-
uar til hñs. oc samtyckt hñs taal / och begaf sig äth
Nagårdin / oc sedan til Iwanogorodt / ther blef han
en vthaff the Iwanogorodt / Jamske / Coporiske /
Audouiske / för thesas Storfurste antagen oc hyllat /
och fick til Iwanogorodt een passelig Krigsmacht
tillsamman / och hadde strax sitt budh til Ståthållar-
laren vppå Tarswen / then Edle och Manhaffti-
ghe Philip Scheding til Skedwi och Banda / slå-
ten

*pseu. Demet. 3
exoritur et va-
lut naturalis
Tyr. Vasil. filius
& genuinus
regni hñres
à multis nobi-
lombus assu-
mitur.*

Pseud. Demet.
3. sollicitat Re
gem Suecia de
subsidio sibi
serendo adver
sus Muschovy
tam.

telighen begärandes / at han wille striffna Konung
Carl Christeligh Lämning til om ti en saltneet oc
oerookhet som gerno Underfärer honom betygte / och
effter han war then rätta Demetrius / then the
stora Rådser och Bajorer / alltydh nadhe trachas
effter / til at komma om luff och leffuerne / oc Gudh
hadhe honom luffwål ifrån thetas skämliga främpa
lingar hulpt / at höghbemålde Konung Carl wille
nu aff nadhe och barmhertigheet / förbielpa honom
til sitt Gadhertiga arff / hwilket Ståthållaren gior
de / och affardade strax Christoffer Wulffstorp til
H. R. M. om förbenämde Pseudo Demetrii Tertij län
genheet / och at han thet wistades / hwilket så snart
H. R. M. fick werra / förskickade han nigh til Iwan
nogorodt / befalandes granneligen försara / om han
skulle wara then som blefftrödt vthi Muskow / och
hela Landet hadhe sworit och hyllat: så wille H. R.
M. sigh betäncka / på hwadh sätt han wille honom
hielp och bistånd göra emoot sina fiender / när hans
fullmyndighe Sändebudh kommo til H. R. M. och
ther om accorderade. Men effter han förnam / at
lagh hadhe kände then andra bådhe vthi Polen och
Muskow / wille han intet tustadia nigh at komma
för sigh till någhot andienz / oansedt huru offta och
alffuarligen man thet om anhölde / giffuandes orsak /
at han war icke wäl till pass / och widh helsa / ey heller
så stofferat som en Storfurste borde / och kunde en
Konungaligh tjänare vndfå / nagh wille förthen skuld
Comparera för hans råd och mina wärff hoos them
förrätta: The leude thet vppå giffna fullkomligh
swar / lika som han sielf / thet lagh så omsider gior
de / och begärade the at H. R. M. wille medh the
ras

ras rätta Arffherre och Storfurste hålla godh Taa
borskap / och honom förbielpa til at intagha sitt Ga
dherligha Arff / han skalle strax thet effter affärda
sina fullmyndighe Sändebudh til H. R. M. hwilka
ther om wijdhare skulle anhålla. Så medhan han
icke war then sanskylligaste / bleffuo Sändebuden
tillbaka / och han drogh medh sitt församblode krigs
folck ifrån Iwanogorodt Anno 1611. then 24. Ju
nij under Plestow / menandes at twinga Iwanogor
pa medh någhra stycker / som han medh sigh förde /
til hörsamheet. Men effter han förnam at Sälde
marskalcken Ewert Horn war effter Säldeherrens
Her Jacob Dela Gardies förordning på wägen / til
at besöka honom medh ett antaal Krigszfolck / ryck
te han i en hast thet ifrån til Augdow / och utaff för
särese leffde Stryckerna thet effter sigh / hwilka the
Plestowste sedhan in til sigh toghe. Och när Ewert
Horn achtade besöka honom vthi Augdow / begaff
han sigh och flychtrigh thet ifrån / och bleff så vthaff
thet Swenska Krigszfolket förfolgd / at måsta par
sen aff hans partij bleff nedherlagd och fångat / och
han sielf medh floor mödho vndkom til Iwanogor
odt. Men sedhan Ewert Horn drogh ifrån Ple
stow igen / anbillade och betändte the Plestowit
sigh således / at thet the singo en wiff Storfurste / o
ansedt han icke wore vthaff then rätta Arflinea /
Så skulle luffwål ingen understå sigh til at ansäcka
Plestow / och sände förthen skuld thetas Sändebudh
til Iwanogorodt / och begärade honom til Storfur
ste / och när han thet vthi Plestow nu en qdth bort
ärh / illa hadhe hållit hwa medh thetas hustru och
börtrar / och andra salsamma öffuerdädighe skälma

Milites Pseud.
Demetrii 3. ab
Eberhardo
Horn occidun
tur & pro
Arantur.

Ccc styck

stycken bedrifffuit / och the Pleiskowiter förnummo /
at theas och hela Landzens Wälfärd genom hans
Regering / sigh mera förarrade än förbättrade /
labbe the sigh effter the Muskowiters råd och för-
maning up emot honom / oc öfuer, illo hans Liff.
Gwardij oc upwachtere / så at han medh them nöd-
gades ryma Stadhen. Och när Casackerna sågo /
at Bajoverna som hoos honom wore / begynte skilja
sig ifrån honom / oc taga hwar sin väg / när the kom
mo vthan om Stadhen / så bleffuo Casackerna til
råd at tagha fatt vppå honom : Men effter han
war väl berijden / och hadde them så när vndömt /
sköt en af them honom igenom axlan medh en pöl /
så at han måste giffna sig i theas händer / och bleff
så bunden / och in vti Pleiskow för / oc sedan til Win-
stow skickat / ther han en stidh war mitt för Slog-
porten vti een stor järnkäda inslidd / allom them
som in och vthgingo til Spechtakel och äthlöge / men
när thenna Knäs Michael Sedrowitz bleff byllat
och vthwald til Storfurste / warde han iämmerligen
uphängd / och bekom så sin förräna löd / och war
nu thenna then ridske Demetrins / som skulle hetas
wara Iwan Wasilwitz Son.

Medhan nu således förhandlades på Iwanogo-
rodt / vti Pleiskow / Colaga och Muskow / så ryckte
Her Jacob Dela Gardie ifrån Rehholm medh een
Krygs nacht vnder store Fogården / thet stormade
och inogh medh 5000. man / vti hwilken wore öf-
uer hundrade tusend församlade / om hwilken thet
Ördspråket vti fremmande Land häffner gångit /
som så lydher : Hoo kan stridha emot Gudharna
och store Fogården ? Men ändoch the wäl i fö-
stons

Isend. Demet.
3. captivatur
a Casaca &
Muschovia
suspenditur.

stonne manligen satte sig til wärn / och achtade inth
vri alla mæto wäria ja the tilbäro och at f. aff-
na them vti Brödd / och Rickade förhållande til
them någhra Lodior full / menandes at the sei bun-
get Ruld / skulle thet vptagha och förtära / hwilket
och til äwentyro hadde skeede / hwar Krygsfolket
icke hadde för ett sådant förrädelighet stycke bliffue
warnat / och medhan så hwarken theas manlighet
eller skälmetstycken som the vti sinnet hadde kunde
them hielpa och förswara / och the Swenska Krygs-
folket satte hårdt til / både til Land och watn / och
stucko medh Lodiorna eld vppå then ena sidan om
Stadhen / och på then andra stormade the in öfuer
Wallen / och slogho ihäl alt hwadh the öfuerkom-
mo / och satte Petarden på Slogporten / oc storma-
de in vppå Slottet som andra wrga Leijou och bi-
nar / oc högggo så Rysserna ihäl kring om sigh så som
gräs / ther vthaff theas öfuerste Knäs Wuterlin
förfärades / och togh flychten vth igenom then ena
porten / och rymde sin loos och Jaroslaw / hwilket
när Metropolitén och the andra sågho / föllo the til
fögho / och ruggde nådh / biudandes sigh til fredh och
eerlighet / för än Krygsfolket kunde komma öfuer
Slogbroon in vti then andra rika Köpmans sta-
dhen / och wardt så strax vthropat widh löffzstraf /
at ingen skulle ther effter fördrifta sig någon Ryss
antén dräpa eller beröfua / och bliff så i edhan ther
effter then 25. Julijete starkt förbund vprättat
emellan Her Jacob Dela Gardie och Metropolitén /
och alla the andra både andelige oc werdzlige / rina-
gar oc yppare / som lydde vnder the Fogårdse Ri-
ket / at the efter then dagen skulle wara Wänner och
Ccc ij Br.

Isacius Dela
Gardie Novo-
gardiam ma-
gnam capis.

Quibus condi-
tionibus Dux
Carolus Phi-
lippus, Caroli
IX. Regis Sue-
ciae filius, in ma-
gnam Ducem
a Novogardi-
ensibus eligi-
tur.

Bröddher / och vthwalde the then Höghborne Furste
och Herre / Her Carl Philip / Hereigh til Suderman-
land / Neriche och Wermland / til theas Czar och
Storfurste / medh the Conditioner och wiltor / at
Religionen / theas Lagh och Rätt / Privilegier och
Immuniteter skulle them oförkränkt / som the vth-
aff älder hafva haft / hållas och stadhfästas / cher
medh the Mogårdiske så strax affärdade en Post hie
til Swerigie / benämd Iwan Jakelti / och sedhan
Wineren cher effter andra salmyndige Sändebud /
både And. lighe och Werldzlighe / som skulle trolla-
gen och fljteligen anhålla / at H. S. W. wille sigh of-
wer them förbarma / och bliffua theas Czar och
Storfurste / hwilket strax the andra Furstendömen
singo wetta / som äre belägbne på andra sijdhan om
Mogården / och icke hadhe sworic Konungens Son
vthi Polen / affärdade the sina Sändebudh til Her
Jacob Dela Gardie vthi Mogården / tiänstwillighen
giffuandes tilkänna / at the wille sigh samsätta med
ther Mogårdiske Herskapet / och alla sampelighen be-
gåra H. S. W. til theas Storfurste / cher om så Her
Jacob vppå alla theas wägna til H. K. M. och H.
S. W. ödmjukeligen skreff / vnderdänligen begäran-
des / at Ryssernas tränga och öfkeligha bön måtte
medh thet första bliffua i wärcket stälte och effter-
kommen / hwilket och bleff bewillat / så at H. S. W.
åhret cher effter begaff sigh på resan och Wiborgh.
Och meghan the Muskowiter vppå samma tidh föra-
dreffuo the Poler igenom hunger vehur Muskow /
och singo någhra Hws och Sloce igen medh föräde-
ligha prachiter och stämplingar / både ifrån the Po-
ler och the Swenska / wordo the stälte och höghmo-
des

bighe / Intet Kommandes mera ihogh / hwarken åbra
eller rebeligheet / troo eller loffuen / vehan gingo år
1613. til / och vthwalde sigh en annan aff theas ä-
gen Nation til Czar och Storfurste / benämd Knäs
Michael Jedrowitz Romanow / som är på sitet 1784
dherne vthaff Tyrannens Iwan Wasiliwitz släkt /
men på Sådherner är han ut aff the Romanow / och
är then hans Sådher / then Storfursten Jedro Iwa-
nowitz öffuerantwortade stoffuen / och wille at han
skulle anamma Regementet effter hans dödh / och
effter han så honom icke strax widtrog / anamma-
de Boris Gudenow stoffuen / och bleff Storfurste /
och fördreff then andra / at han måtte bliffua en
Mund vthi ett Klöster. Men när Boris war sin
kös / och Demetrius sig Regementet / bleff han
hämptat til Muskow / och gjord til en Patriara / oc
bleff cher så länge / in til thes Julki wardt fangen / oc
förd til Polen / tigt han och samaledes fängsligh för-
des / och cher ännu fängsligh medh flera Knälar och
Majorer anhålles / och menas medh the första skulle
vehbytas och bliffua lösa. Hwadh cher vthaff blif-
wer / får man medh tiden til at förfara / doch är the
sant och wist / at theenna Knäs Michaels waal och
vehkorelse haffuer myckt myrerij och stor oenighet
uprätt i Landet både emoot the Swenska och the
Poler / och haffuer han haft i förledne år sina Sän-
debudh til then Römiske Keyseren til England /
Holland och Danmark / och hwadh the haffua vth-
rättat / kan man här effter förnimma / såsom oc föra-
fara hwar trogne / hulde och råterådighhe the Musko-
witer bliffua honom / tagh menar som the andra. Ty
när them sådes / slå the sin Storfurste ihäl / och ta-

Michael Fea-
drovitz in ma-
gnum Ducem
eligitur.

gha en annan igen / så at en Swinaheerde är trygga-
re hoos them / än som theas Storfurste / och står en
Muskowit föga bättre til troendes än som en hund /
hwilket vchaff alla theas historier noghsampt be-
wäisas kan. Och må nu så thetta nogh wara talat
om the Storfurster och Czarer som haßua regerat
vchi Ryßland / ifrån Sinans / Truvor och Ru-
rich / in til thessa theas vewalde Storfurste / Knäs
Michael Fedorow. GVDh Alzmechtigh som är
Gudzens Herre / han giffue oss fredh och roligheet /
och nådeligen beware vår Konung / Össuerheet och
Ärtigzfole för theas salikheet / otroheet / list oc be-
drägerij / och at the sielffua måtte falla uti then
gropen som the för oss graffua / och hielpe
oss til en godh och lyckeligh
vthgång.

Then Höghborne Furste och

Herre /

Her Johan /

Swerisks / Göthis och Wendis Arffurste /
hertigh til Östergöthland / Min Nådig-
ste Furste och Herre /
är thenna

Erindie Boek

På thenna Muskowiterske Cröni-
ka / Om the Muskowiters hent och Ceremoni-
er / som the haßua när the Kröna sina vthwalda
Storfurster: Och hurledes the vndså frimä-
mande Konungars och Potentaters Sana
debudh / och them vchi sitt Land
trachtera.

Vchi all vnderdånighcet / öds
miuteligen dedicerat
Af

PETRO PETREIO
VBSALIENSI.

Tryckt i Stockholm hoos Ignatium
Murer / åhr 1615.

PETRI PETREI

VBSALIENSIS

Crönika / Om the Aduskowiters

Ceremonier och sätt / som the bruta när the vt-
wålia och kröna sina Storfurster och Regenter / och
hurledes the vndfå fremmande Konningars och
Potentaters Sändebudh / och them vthi
sitt Land trachtera /
then

Eridic Boof.

Stor thet vthi Rusland / så som
i mång ånor Land / när en Stor-
furste är medh döden affgången /
vthwåltas oc krönes en annor v-
thi stadhen igen vthaff hans Sö-
ner / om han någhra haffuer / som
han vthi sin lifstid ther til haf-
wer förordnat / och vthi sitt yctersta sin Sciaff öff-
ner ansvarar : Men ther han inga Söner haff-
uer / öffuerantwardar han då Sciaffen then / hwila
ken honom är mårnast vthi Slächt och Börd / och

*Ordo qualiter
magni Musco-
vitarum prin-
cipes coronan-
tur, & qua so-
lemnitas et ce-
rimonie circa
id servari sunt
solita.*

Ddd

fya

syndes wara tidligast en Regementet / eller och när
någhon bekommer in Regementet medh swärd / och
han så medh alla Seändernas Bewilning och Sama-
tycke krönas skal / kommer så Patriarchen / Metro-
politerna / Biskoperna / och the förnämsta Abboder /
Muncker och Präster öfuer hela Landet utaff thet
Ändeligha Seändet / sampt Rådhet / the förnämsta
Rådsar / Bajorer / Kriggsbefähet och the förnäm-
sta Rådmän och Borgare utaff thet Werdigha
Seändet uti Muskow tilhopa / och befale at uti
Jungfru Maria Kyrkla vppå Slottet / skal göras
och upfäctas utaff trä ett fyrkantigt Pallas / fyra
trappor höjde på alla sidor / och sättes ther öfuan
vppå tre stolar / öfuerdragna medh Gyllene stycke /
trapporna och gälfwet klädde medh kosteligha Per-
sianiske Tapeter. Then som til Czar och Storfur-
ste krönas skal / sätter sig på then ena stolen. Then
andra sätter Patriarchen sig vppå. På then tredje
lägges en liden kosteligh hatt / som är stuck at medh
the aldrastönaste tall perlor / och dyrbaraste stenar /
Diamanter / Rubiner / Turkoser / Sapphyrer och
Smaragder. Vppå samma hatt hänger een quast
medh en waalknut / giord utaff guld och stöna stora
perlor / hwilken hänger een kosteligh guld Brona.
Samma lunda ligger och en kosteligh Körtel vppå
samma stool / kosteligen giord och wirt at aff the al-
drabaste Gyllene stycke / och vnder fedrat medh the
aldrastönaste swartesta Sahlar som ther finnes / och
utthan vppå besat all öfuer medh stöna Perlor och
dyrbara stenar / hwilken såses at en Storfurste / be-
nämnd Demetrius Monomach / haffner taghet uti
Capha / när han förde kriggh medh the Tatare / och
se

sedhan förordnat at samma kapp centannerlighen
skulle brukas til Storfursternas Krönings Högh-
tyd. När som nu si liffue Krönings Höghtydhen
angår / och han som skal krönas til Storfurste / går
in uti Kyrkian / tagha Prästerna vppå at siunga /
effter thet sätt som the äre wana / och haffua lärde /
önskandes uti samma sång at thetas utkomande
Storfurste måtte länge lefua medh hälsa och sund-
heet / regera medh Fridh och enigheet / förmera sitt
Land och Rike / och öfuerwinna alla sina fiender /
och strax samma sång ändat är / låds Patriarchen en
Bön / medh sina Metropoliter och Biskopar öfuer-
lände / biddandes at Jungfru Maria / S. Peder / S.
Päls och alla andra heigon som the dyrka / wille wa-
ra hoos them uti thetta Wärd / at thet måtte gå
lycksaligen til / hwilket när thet skede är / går Patri-
archen vp för trapporna vppå Pallaset / och sätter
sig vppå then ena stolen: Then förnämsta och äl-
sta Herre i Landet / följer strax effter medh honom
som skal krönas til Storfurste / och begynner samma
gambla Herre sin Oration til Patriarchen / såhan
des: Käre Gadh Patriarch / Effter uti thetta
wärd Gadhernesland haffuer altidh warit en gamal
och lofligh sedh wana / sihtat och giord utaff wa-
ra framfar. ja Regenter och Storfurster / at när en
aff hela landet enhällighen til Regent och Stora-
furste öfuer alla Kyssar koras och utwahlies / efter
then andras dödh / skal honom Regementet medh
the Höghheet och Wärdighheet Sollenänter uti hän-
der öfueranwardas / som andra framfarna Stora-
furster giord haffua / på thet at ingen / utthan then
som til een sådan wärdighet och Majestet är född /
Dob q

Oratio cuius-
dam senioris
Senatoris ad
Patriarcham.

eller och när ingen Arffvinge är/ then som vtaff alla
Ständer/ Andelighe och Verdzlige/ är eenhälligen
ther til samtyckt/ skal sigh ther til trängia/ och sama
ma rättigheet medh wäld och macht intagga/ oc sig
tillägna: Så medhan alla Ständer / Andelighe och
Verdzlige/ haffua thenna närwarande Herre sama
hälligen samtyckt/ bewillat oc bejakat/ at han skal
bliffua wår Storfurste / och regera öffuer alla Ryss
sar/ och förhenskul nu begära af tigh helige Fader/
at tu honom/ efter som wy hafue honom ther til be
willat oc samtyckt/ giffuer wälsignelse/ oc honom til
en Storfurste öffuer alla Ryssar smörler oc kröner.

När thet nu skede är/ ropar Patriarchen then vta
walda Herren til sigh/ och sätter honom på sin veta
stofferade stool/wälsignar och korsar honom vti an
sichtet och på bröstet medh ett kosteligt Guld kors/
och befäller en af III. tropo. iterna läsa thenna bön/
och lutar kielff siet huffund til then vthwalda Herra
ren som sitter vpå stolen/ oc beder sachteligen effter
som then andra högte föreläs/ och säger: Herre
wår Gudh/ Konung öffuer alla Konungar / Herre
öffuer alla Herrar / som haffuer genom Propheten
Samuelem vthwalde tin tiänare David/ oc smorde
honom til Konung öffuer ett folck Israhel / Hör nu
inildeligha våra bön/ som wy öwärdige til tigh fram
båre/ oc see niddh af ein helga högd til thenna tin tro
tiänare/ som nu här vpå stolen siet/ och tu vphögt
haffuer/ til at wara Konung öffuer ett helga folck/
som ta medh tin enda Sons blodh hafuer återlöft:
Smör honom medh fridsens Olia / beskydda honom
medh thens högsta krasste / sätt på hans huffundh
een krona medh åle stenar/ giff honom långt lif /

Patriarcha
tacitè ad Ora
tionem mury
mrat.

at han kan länge leffua/ och vethi hans höggra hand
then Konungliga Scepter: Sätt honom på rätt
ferdighetenes stool/ omgiorda honom med rätt
ferdighetenes sköld/ stärf hans arm/ och gör honom
alla Barbariska tungor underdånigh: Låt hans
hierta/ hugh och sinne altyddh bliffua beständigh vti
tijn fruchtan/ och at han i alla sine lifsz dagar måga
wara tigh och tijn helgha budh lydigh och hörsam:
Låt wara långt ifrån honom all oro/ och all falsk
affgudisk lärdom. Underwijs honom at han förswa
rar och widh macht håller alt hwadh som then helga
Allmenneligha Kyrcia binder oc befäller/ oc at han
må dömma titt folck vethi rättferdigheet/ oc bewis
sa the fattiga barmhertigheet/ på thet han ther ige
nom bekommer thet ewigha Riket / och besluter så
Patriarchen bönen/ oc säger medh höga röst: Så
som titt är Riket/ machten oc krassten/ Så wari oc
Gudh Fader/ Gudh Son/ och Gudh then helga an
da / medh tigh altyddh höghloffuat och pröfjat i alla
Ewigheet/ Amen.

När thenna bön nu således är fulländat/ befaler
Patriarchen två vthaff the förnämsta Biskopar el
ler Abboter/ at the stole tagha Kiortelen och harton/
som liggia vppå stolen/ och them frambåra: Kiort
telen tagher then stora Herren/ som medh then vth
walde Storfursten gick vppå Pallaget/ och kladder
vppå honom/ thet öffuer Patriarchen säger: Greddh
wari medh edher/ och korsar honom. Strax säger
en aff Biskoparna/ låter oss bedia: och då faller Pa
triarchen på knä/ och Bispnen säger: Tigg ewige Ko
nung/ som oc thet ca. 10. dista och verdzliga riket til
hörer/ bewara thenna tin tiänare vnder ett beskyd:

Vnus Episcopa
rum dicit ora
tionem.

Do d. 14. Vp.

Oppehålt honom vthi tite Rytte / at han altidh gde
ether som rätt och tigh behagelig ic är / regera ho-
nom / at Lagh och Rätt må g önskas och blomstras
vthi hans daghar / Hans Land och Rykte förmeras
och förvidgas / och at wy måghe boo och leffua vns-
der honom vthi fredh och roligheet / sänia och Pär-
leek. Ty en äst en Bonung öfuer himmel och jord /
oc alla våra själars bestärmar / tigh Gudh Gader /
Gudh Son / och Gudh then helgha Ande / wari loff /
pris och ährs aff ewigheet til ewigheet / Amen.

Sedhan tagher Patriarchen hatten och råder
honom til then store Herren / som står medh vp Pal-
langet / och han sätter vppå Storfursten hatten / och
Patriarchen korsar och signar honom / säjandes :
I namn Fadhers / Sons och thens helgha Andes.
Ther effter framkallar Patriarchen alla Metropo-
liter / Biskopar / Präster och Abboter / som förnåms
sta äre / och befaler at the skole framställa hwar för
sigh vthi synnerheet / och korsar honom / oc giffua ho-
nom wälsignelse. När thet skeede är / sätter Stors-
fursten och Patriarchen sigh nedh någhor lichte vppå
stolarna / och stigghe strax vp / och då begynna Prä-
sterna vppå at singa Litanten / Herre förbarma tigh
öffuer oss / och nämna altidh widh hwart eridie
ord Storfursten / at Gudh skal giffua honom lycko /
sundheet / och ett länge lifff. När thet vthjunges
är / bedher Patriarchen / och säger : O helige Jung-
fru / Gudz rena Gddhersta / förbarma tigh öffuer oss
arma syndare / och giff theenna vår Storfurste öfuer
alla Kyssar nådh / at han altidh må tacka / loffua oc
prisa tigh. Sedhan sätta the sigh nedher / bådhe
Storfursten och Patriarchen / och en aff the öffuer-
sta

Idemia tati-
one.

sta Prästerna gåår til Altaret / ther som the pläghe
läsa Ewangeliu / och säghe öffuerlode : Gudh
lita vår Czar och Storfurste vöffuer alla Kyssar /
länge leffua medh helsa och sundheet / then GUDH
lär haffuer / vthwalde och förordnat. Ther effter
singa alla Munkar och Präster / så många som va-
ri hela kyrkian äre / medh stort don och gny / hwar
vthi sin stadh / ropandes oc önsandes honom lycko /
seger / wälferd / och ett länge lifff. När thet är
skede / träder Patriarchen / sampt Metropoliterna /
Munkar / Präster oc the hela andeliga stånd fram
för Storfursten / och korsar honom vthi anskret och
på bröstet / och falla så iedh för hans fötter / och lå
sina huffandh på gällfuet / och önska honom leffua
och regera medh helsa och sundheet : Ther effter
trädher då Rådhet fram the helgha och stora Ande
sar och Bajorer / sampt hela Bajorskapet / Käggsbe-
fåhlet / Borgare och Böpmän / och Kyssa hans hän-
der / och lå sina huffandh vti marken / ropa / sträja oc
seria öffuerlode : Gudh giffne vår Czar och Stor-
furste lycko och seger emoot alla sina fiender / sampt
långwarigh helsa och lifff / sundheet.

När thetta är öffnerstade / stigghe Patriarchen
fram til Storfursten / och säghe : Trädighe Herre
oc Storfurste öfuer alla Kyssar / älskelige vthwalde
vår Son / effter tu aff Gudz försyn aff alla Ståns
der / andelige och werdzlige / laghligen korat oc krö-
ter är til Czar och Storfurste öffuer alla Kyssar / oc
the haffna tigh wärdigh och rikeligh hållie / at öff-
nerantwarba thet stora Regimentet til at regera oc
förstå : Så beder och förmanar iagh tigh vår Son
och Herre / at tu för all ting haffuer Gudh lär / och
lifff.

Finia coronā
tionis, Patriar
cha diligenter
admonet ma-
gnam Ducem
de pietate in
Deum, de fi-
de, de iusticia,
& alia regis
virtutibus ad-
ministranda.

leffuer vthi Herrans fruchtan / Chernaft / at tu alla
 klar Lagh och Rätt / och dömer om alla saker rätt-
 wärligen / som Gudh tigh budhit oc befalt haffuer /
 ther til skal tu och befördrä then rena Christeliga lä-
 ra / och henne vchaff alt hiertat / hugh och sinne äls-
 ka och kär haffua / ther til wij tigh Stormechtighe
 Herre och Son / all wälsignelse önska och giffua / och
 wele altijdh bidla vthi våra Böner för din wälfärd
 och lyffzhelsa / och förfar honom medh thet samma /
 och stigher nedh aff Pallatzet ifrån honom. Stora
 fursten går och strax ther efter nedh vthur kyrkan
 medh then Storfurstligha tiortel oc hatt / medh alla
 sina Anåsar / Bajorer och Hoffjunker / in vti S.
 Michaels kyrckia / ther siunga Prästerna Litanien
 på thetas sätt / förfa oc önska honom wälsignelse v-
 thi alla måtto som tilförenne skeedt är / och wid han
 går / kastas Gull och Silffdenningar om honom på
 bådhä sidhor. Aff then kyrckian går han in vthi
 S. Nicolai kyrckia / och sedhan vp i sin Saal / ther
 lägger han så tiortelen och hatten ifrån sigh / oc be-
 faller granneligen at förwaras.

*Uniuersa mul-
 tudo ad ce-
 nam a magno
 Duce inuaga-
 tur.*

När nu alt thetta förhandlat är / gör Storfur-
 sten ett stort Pancket / oc biuder Patriarken sampt
 Metropoliterna / Bisperna / Abboterna och the för-
 nämsta Munkar och Präster : Såsom och Rådet /
 the förnämsta Anåsar oc Bajorer / medh Riksgztes
 fähler och the förnämsta Borgare och Köpmän til
 gäst / oc trakterar them wäl medh allahanda slags
 meat och drycker / at the noghast kunne gå / och me-
 dhan the som aldralustighaste äro / bäres fram ett
 stort bälte / gjorde aff reent gull / vthi hwilket män-
 ga ädla stenar och stora perlor äre kosteligen insänk-
 te /

te / som han omkring sigh binder / thestärkest en staaff
 aff Renhorn / vthi bådhä ändarna stora ädle stenar
 insatte / hwilken han i sin hand tagher / på thet at ho-
 nö nu intet skal felas / thet hā skal hafua til sin Stor-
 furstlige höghheet och myndigheet / vthan i alla mäs-
 to hållas oc achas för en mächtig Czar oc Storfur-
 ste / oc göra the sig sedan alla lustige oc glade / och så
 frambärs then yttersta Rätten / som är fäst / och är
 hämprat vthur then sön som ligger widh Pereflaw /
 och the kalla samma fäst på thetas måål Seldi / huil-
 ken oc til synen är lika som Sill eller stoor ströming /
 oc haffuer en mächtig godh naturligh smakt. Och är
 orsaken / hwij thessa fästar aldrasenast frambäras v-
 på Bordet / Namligen / at efter alla Städer haffa
 na vthi Ryssland haffte sin egen Furste och Regent /
 och understundom fallit ifrån Muskow / och med the
 Muskowiter varit oense. Men Pereflaw haffuer al-
 drigh haffte sin eggen Furste / ey eller nånsin wäktit i
 från Muskow / vthan stedze varit under en Furste /
 och altijdh hållit tilhopa. Therföre skole the och
 vthi Eröngz höghheten äta then sidska Rätten /
 som kommer ifrån Perislaw / giffuandes ther medh
 eiltåna / at hwar alla andra Städer falla ifrån Mus-
 kow och Storfursten / så faller så Perislaw icke ther
 ifrån / vthan bliffuer ther under / oc then sidska som
 sigh ther ifrån skiller / om nödhen honom ther til äns-
 deligen twingar.

Thetta wart nu nogh sagdt om Storfursternas
 Kröning. Nu wele wij tala om / på hwadh sätt
 Storfursterna undfå fremande Potentaters Sän-
 debudh / och them trochter. Och skal man först
 wetta / at när någon Konung eller Potentat wil för-
 E e e Rida

Modus excipi-
endi Peregrinorum Regum
& Principum
Oratores apud Muscovitum.

Sticka någhot Sändebudh till Storfursten vthi Mustow, då skal then som Sändebudhet är / när han någhot när kommer in till hans gränzor / sticka en Post ifrån sig till thet närmesta Slott / och giffna Ståthållaren thet oppå tillkänna / at hans Herre oc Konung / eller hwem honom haffuer vthstickat / haffner honom afffärdigat till Storfursten vthi Mustow med wårff oc ärendet / begärar förthen skuld at han måtte blifna på sin Herres wägna till Storfursten såkert befördrat / hwilket strax Ståthållaren förnimmer / afffärdar han en Post genom natt oc dagh till Storfursten / och förnimmer aff honom hwadh han göra skal / och måste då Sändebuden liggia så länge widh gränzen / och töffna effter bestedh. Wil då Storfursten haffna Sändebuden till sig eller intet / låter han då Ståthållaren wetta. Är han i förbund och godh wänskap medh honom / så slipper han in på sin Herres wägna / och kommer till audiens för Storfursten: Är hans Herre i twist och owänskap medh honom / så slipper han intet in / vthan begäres at han på gränzen skal afläggia sina ärendet. Men vnder skundom sleppa the them in till nästa Slott / och då skal Ståthållaren eller någon annan som stickas ifrån Storfursten / affrågha honom hans ärende / thet då then som vstickat är intet wil göra / vthan wile efterkomma sin Herres befalning / och wil för ingen optackia sitt ärende / än som för Storfursten sielf / och intet ifrån sin instruction vrådha / then bliffuer då mächta ynkelligen trachterat och plågat / såsom thet skedd vthi Konung Iohans tidh / Christeligh i ämnelse / medh Mester Pål Jansen Biskop vthi Åbo / och Thanne Oloffson till Wijnsterby / hwilka då wore hans Sana

Sändebudh / oanseet at the Lefgde oc färsättrings Dress hade aff Storfursten at indraga. När Ståthållaren nu haffuer bekommit bestedh / så för stickar han strax en Prästast till Sändebudet / och låter förfara hwadh hans namn är / och hwadh för ämbete han bekladhet hoos sin Herre / om han är vthi stort anseende / och effhögh Siäkte / och huru många hvar stas han behöffuer till sitt Guld och tingeft / hwilket när han wetta får / skaffar han honom strax vthan all försummelse skinghastar / sampt Maat och Öl fritt vthan penningar / sampt alt annat hwadh som han och hans medhölle vthi vägen behöffuer. När som the nu således vthaff Prästastien äre införde af Gränzen till närmesta Slottet vthi Landet / kommer en annan Prästast ifrån Mustow / som vthaff Storfursten förstickat är / så them vndfå skal / oc till Storfursten beledsaga / oc säger till Sändebudet / at Storfursten hafuer benådt them at komma till Mustow / oc låter han då vpskrifua alla thetas namn / och huru många the äre / oc i hwadh anseende och Harkompst the äre hvar för sig / oc huru många hastar the behöfua till sig oc sitt tingeft. Men för än samma Prästast kommer till them / stickar han en af sina tjänare till Sändebuden / som skal säja them / at Prästastien är färdigh / och haffuer förskaffat till them och thetas medhölle skinghastar / och alt annat hwadh som the behöfua / och begärar at the skole komma till honom in vthi Stugun / thet han thetas ankomst förwäntar / Ty han håller sig på sitt sått mykit stolt och högmödigh / oc menar sig på sin Herres wägna wara mykit bättre och högre än som Sändebuden / oanseet ehuru wäldige oc myndige män the då äre.

Oratores ad magnū Ducē libere sine expensis profectuntur.

Therfore skal wara tilbörlichit / at the bewissa honom then tjänst / och at the gå in til honom / och icke han til them. Men när Sändebuden förstå the ras grossua och plumpa åhregirigheet / ståga the in tet vthaff the ras Slådar om winteren / ey heller aff the ras hästar om Sommaren / och gå in til honom / vthan skicka honom budh / at the äre icke kompne at the skulle vndfå honom / vthan han är skickat at han skal vndfå them / oc the äre kompne til at tala medh Storfursten på the ras Herres wägna / oc icke medh honom. Therfore är tilbörlichit / at han kommer til them. Och när han förnimmer at the tå ingalunda wele komma / låter han säga them / at han wil möta them vthi Garstugun / eller och vthi på Gården / och icke wädhare. Men när the icke heller thet til wele bejaka / kommer han rå til them / och eagher them alla i hand / och begynner vpråkna hela Storfurstens Titel / ord ifrån ord / och besluter så på sijdstonne / at hans Czar och Storfurste haffuer them benåde / säkert och fritt medh alle the ras Gold och Tingest / at dragha in vthi hans Land / och komma til sigh vthi Muskow / och haffuer förordnat honom / at han skal wara the ras Prästaf / och förskaffa them all thet deel / som the med the ras medhölle til vppehålle behöffua / och Skinghästar som i nu see här äre til så des kompne / hwilka i nu skole haffua til näste Länsmansgården / och alt annas hwadh som i behöffue / så at edher ingen deel vthi min Herres och Storfurstes Land fattas skal / och låter granneligen vpråkna Sändebuden medh alla the ras tjänare / hwar widh sitt namn / huru starka the äre / oc huru många hästar the behöffua / på thet at ingen vti wägen

skal mistas eller bliffua borta ifrån sälstapet / och så många hästar som the första resan tagha / så många bekomma the och på hela resan igenom / både i fram och återfärd / och inga mera / ey heller mindre / vthan altsidh tales lika fullt. När hästarna äre framkomna / vhwäller han rå the bästa hästar för sigh och Sändebuden / så och til the ras tjänare hwar efter annan / som han är achtat til vthaff sin Herre och Husbonde / och sedhan för the ras ringest / och ställer sigh sielff medh sina Skalbröddher som han med sigh haffuer / främpt vppå wäghen / och näst them förordnar han Sändebuden / sedan the ras tjänare hwar efter annan / som the äre höghe til / och han til em vppå sitt Register anteknat haffuer / oc thet efter the ras ringest / och sedhan aldraeffterst några Ryssar / som vppå ttenerna och trogen achta och framfördras skole / at icke någhot thet aff i wäghen bortkommer / och hwar så vnderstundom hände / at någhot borta komme / eller oc i wägen sönderginge / rå skal Skingbonden som hästen äger thet betala och igenkaffa : Saar han illa som på hästen rådhder / eller åter i Slådan / blifuer Skingbonden så slagen medh knyplar / at han icke glömmet thet snarligen bort. Och dragher så Prästafuen för äch / oc the andra efter / oc Skingbönderna ropa och hwisla / at thet öffuer en halff mil kan höras / på thet at the som äre vppå wägarna stadda / skole weeta hwadh för Gold som färdas / at the skalle packa sigh vthaff wäghen för them / hwilken thet icke gör / och icke så hastige som Prästafuen wil / warder han så tåmmerligen slagen / at stoort ynka är til at see vppå / och han tohr thet emot icke säga ett ord / vthan bedyr och ropar / at han sigh öffer

wer honom wil förbärma/ oc med honom öffuersee/
han haffuer syndat och förseedt sigh. Slugböndera
na bliffua aff Storfursten vthi hwario Länsmans-
gård aff betalte/ och bekomma för hwar mål tre sty-
rskar/ och kan en vthi en sådana hast så många hä-
star bekomma/ så at när een på Postwägs wil färdas/
kan han icke så snart stäga af hästen/ för än han haf-
uer en annan igen/ och bruka allena the thenna ord-
ning som aff Storfursten äre vthi skickade/ och haff-
ua hans beledh/ hwilket blifuer vplåst i alla Länsmans-
gårdar. Men the som dragha sina egna ären-
der aff oc til i Landet/ anten Ropmän eller andra/
the måste förnöga och förlyka bonden effter som the
medh hwar andra kunna bäst komma öffuerrens. När
Sändebuden an således bliffua beledhsagade ifrån
then ena Länsmansgården in til then andra/ oc för-
sörge medh all then deel som the til theas vppehål
hålle behöffua/ och the komma på två eller tre mål
när Mustow/ eller til en annan ort/ ther som Stora-
fursten är stadd/ måste the ther då töffua til thes
Prästastuen rycker för äth/ och giffuer tillkänna/ at
Sändebuden äre för häden/ oc hålla til ther oc ther/
och begärar wetta hurn han wydare sigh med then
förhålla skal/ om han skal föra them in i Staden/ el-
ler ey/ och hwar the skulle loceras. När han ther v-
på får beledh/ rycker Prästastuen tillbaka til them
igen/ och förer them vth på een halff Mål när Stas-
dhen/ ther möta them tå andra Prästastuer oc Was-
jorer/ som äre aff höghre Släkt och större myndig-
heet än som the första/ och haffua en Tolt med sigh
och några tusend man/ på the kosteligaste vstoffs-
rade medh klädher och hästar/ oc när the komma så

när hwar andra/ at the kunna talas wid/ tå stäpa the
som komma och stole vndfå Sändebuden/ een ifrån
sigh til them/ oc begära at the skulle på theas Stora-
furstes wagna stägha vthaff hästarna/ the wele tå-
la medh them på Storfurstens wagna. När Sän-
debuden förwägra sigh här vthinna/ och förbära
någhra orsaker/ at the icke kunna thet göra/ säga the
strax/ at the wille och nedstäga aff sina hästar/ the
tå Sändebuden på sijdstonne bewillia/ doch äre Ryf-
serna medh thenna handelen så höghferdige och ährea-
girige/ at the achta så grant vppå/ at the icke stägha
för vthaff/ för än the see Sändebuden laga sig til/
och wele affstägha/ tå stägha the och aff/ oc hwar så
händer/ at Sändebuden som sådan höghz intet ach-
ta/ för komma på marchenne medh fötterna/ än som
the/ rycker the sigh tå hafua inlagte stoor ähra. Men
ther Sändebuden/ som aff theas plompa höghfärd
intet weta/ oc achta sig intet/ vran stiga gmask midh
af hästarna för än the/ fast om the icke mera wore/
än at the allenast hafua foten för vthur böglarna/
oc röra widh marchen/ så rycker them at the haffua
stor ähra ther af/ oc wunne spelet/ at the hafua fire-
rat Sändebuden/ oc begynnar så then förnämsta sit
taal/ oc recterar Storfurstens Titel all igenom/ oc
säger/ at Storfursten haffuer skick at honom vth m-
alt the mykta folket/ som han seer närwarandes wa-
ra/ til at beledhsagha honom til sitt Zärberge/ och
giffuer honom handena/ sampt ale hans Gold/ och
bedher honom vppå sin Storfurstes waghna wara
wäkommen/ och fråghar strax hurn honom är gån-
get på resan vthi hans Herres land/ om han haffuer
warit widh helsan/ oc bedömt maat oc döl/ oc säger
wq.

wiffare/at Storfursten haffuer benådt them at the
 skulle komma in vthi Stadhen/och rijdha på the hä-
 star som Storfursten hafuer vtskickat/ cher til Sän-
 debuden så swara: Wå haffue/Gudhi thes loff/
 farit wål vthi Storfurstens Land/och äre wíth hel-
 sa och sundheet/och haffuer ingen deel off fattat va-
 rhi wåghen aff hans benådning. Gudh giffue Stora-
 fursten helsa och sundheet/så skadhär off intet / och
 medh thet samma sätta the sigh vppå hästarna/ oc
 rijdha in vthi Stadhen medh stort Process til thetas
 härberge/ doch så at Prästassuen althdh. adhtar sin
 äbra/och ställer sigh vppå höghra sijdhan/ oc lagar
 så at alla som om handelen äre betrodde/och stå an-
 sekade vthi Creditifwet / förordnas två Bajorer
 til hwar och en/ emellan hwilka en Person hwar eff-
 ter annan om Sändebuden rijdha skal / til thes the
 komma vthi härberget. För them rjda några hun-
 drade man/två och två vppå bredden. Men effter
 them rjdhä the alla vti en hoop såsom andra geter/
 achtandes ingen ordning/til thes the komma til här-
 berget/som för Sändebudet är bestält/oc tåringles
 vppå Slottet vthi the största Klockor til frögd och
 glädie. Thenna ordning brukä the althdh. doch my-
 lit mindre folck/när som the dragha vp och ridh aff
 Slottet til Storfursten/och så offra the wele rjdhä
 vth och förlusta sigh. När the nu äre vti sina här-
 bergen locerade / rjdhä Rysserna hwar heem til sitt
 igen/ vndantagandes Prästassuerna medh sina tja-
 nare/som skulle achta vppå them/och förskaffa them
 alt hwadh som the til thetas vppehålle behöffua/så
 at them ingen deel skal fattas/ vthan alt skal öfuer-
 f. ö. ja/och låter så medh thet samma then öfuerste
 Prä-

Prästassuen/sätta wacht för alla portar / at ingen
 aff the fremmande skal gå vth på gatan/och tala med
 någhon annan / vthan medh them som äre bestedde
 at achta vppå them. Men ther the fremmande
 wele gå vth/och något köpslagha på torget / så stole
 attid några Ryssar följa them / hwilka stole giffua
 achte på / om the tala m3 några andra/ anten t3 äre
 inkänika eller vtlänika / så ingen befalning hafua at
 tala m3 them / så blifua the strax sangade/pjñts oc
 hudhslängde/ och wele wetta hwadh the haffua ta-
 lat medh them / lyka som the haffua ther medh för-
 achtat Storfursten/oc gjorde hans myndighet för-
 när. Prästassuerna stäffa och til them alt hwadh
 the behöffua til köket oc köllaren/ sampt wed/pan-
 nor och grycor/och låta sina ägna köckar köka/ som
 the medh sigh haffua/effter Ryssarna gemeenlighen
 köka vthan salt/ och the fremmande thetas kökning
 intet synnerligen kunna fördraga.

När nu Sändebuden stole komma för Storfur-
 sten til audiens / så warder thet them daghen tillfö-
 renne tillsagde vthaff två Bajorer och en Tolk/ som
 komma til them och säga: Then stora Herre/Czar
 och Storfurste öfuer alt Rykland (cållandes hela
 Titelen vth)haffuer befale off at säga idher/at han
 wil bewåsa edher nådhe/ oc låta eder i morgon kom-
 ma vp för sina klara dāhon/ i wele förthenikul edher
 ther til bereda. Samma dagh emoot affconen/
 komier Tolcken allena igen til Sändebuden/ och gör
 på samma sätt sitt taal/ som Bajorerne hoos them
 haffua gjorde / at the stole til morghonen göra sigh
 färdige/och vpkomma på Slottet/och bestäda Stora-
 furstens klara oc blidha ansichte.

*Quibus Cere-
 moniis utatur
 Muschovita,
 quando Pers-
 grinorum Re-
 gum Oratores
 in arcem de-
 ducuntur.*

Om morgonen kommer åter Tolcken igen / när
Klockan är emellan 6 och 7 / och säger til them / at
the innan två timar skole komma til audiens in för
Storfursten / och see hans klara ögon / the wele för-
then skuld hålla sigh färdighe. Och när klockan är
emellan 9 och 10 / sändes några förnämligha Ba-
jorer medh Tolcken til them / sampt några hundrade
håstar / hvilka äre mycke ståtellighe både medh klä-
der och tygh veshofferade / så at Bajorerne alla ä-
re klädde vthi Gyllenstyckes och Sammens tiortlar /
Eragarna alla öfuerdragna medh gull och Perlor /
och högga swarta Råffkins myssor. När the nu
således komma in vthi gården til Sändebuden / gå
the in i stugun til them / och då stigha Sändebuden
emot them / oc då begynnar then förnämsta talet och
säger : Then stora Herre / Czar oc Storfurste öfuer
alt Ryssland (hela titelen bort äth) haffuer idher på
idher vthsticade Herres wagna benådt / at i skolen
komma vp til honom / och see hans klara ögon / och
sändt effter sina egna veshofferade håstar / hvilka
i här för idher see / i wele förthen skuld nu sättia idher
vppå them / och följa off vp. Sändebuden tacka
Storfursten / och sättia sig på håstarna / några hun-
drade Bajorer rida för äth / och så Sändebuden /
en Bajor på hwar sijda om them / oc rida så vp. Vppå
både sijdhor ifrån theas härberge in til Slottet / stå
någhra tusend Man utaff hans Luff Gwardij / medh
fulla wärter / på trapparna ther Sändebuden skole
gå fram / stå Bajorer / sampt vthi förmaket oc Sa-
len / at thet träter så fullt som vthi en myrestack / in
til then yttersta Salen / ther han sielff inne är medh
sitt Råd och the högsta Anisar och Bajorer / stå
och

och sitia vthi allahanda ståtelligha Gyllenstyckes
oc Sammens tiortlar / medh Sablar oc Wårdar vns-
derfodrade / haffuandes stora swarta Råffkins myss-
or vppå huffuudet / och höra måsta parten Stor-
fursten til. Ty the som äre icke så förmögne / at the
förmå sielffue hålla sigh sådana kläder / the måste
låta the vthi Storfurstens klädekamrar / när
sådan höghetid är för handen / och giffua vthi legor
6 daler / på thet at alt skal synas prälachtigt oc vå-
teligt aff gull / silffuer / perlor / äblestenar / kläder oc
anar för the främmande / oc icke något som synes lichte
wara til någon armodh eller fattigdom. När Sän-
debuden ther ifrå resa / och högheden haffuer en ån-
da / skole samt klädningar oc tygh leffueras til klä-
dekammaren igen / så goda oc rena som the them vel
alla måtte haffua vthiagit / eller betala them medh
nya tiortlar igen / oc gifua luffwål fulla legor vthi för
the andra / oc skeer theta präl måst för then orsak
skul / at the främmande skole weta såga af hans mact
oc myndigheet / at ingen Potentat i werlden skal wa-
ra mactigare oc ståtligare än han. Therföre han oc
sielffuer kallar sigh A. Dawidz Son / och then andra
Salomon / och är intet mindre eller sämbre i mact /
hårligheet oc wärdom än som han. På theta sätt
bliffua främmande Sändebud framförde in för Stor-
fursten / och sitter han sielff baarhuffuud på en stol /
någhor höghre än som bäncken / och haffuer allenast
på sig een liten Gulltrona / hans hatt eller myssa står
sampt honom vthi fenstret. Offuan för huffu-
det på honom hängia Christi och Jungfru Marie
Beläten / giorda af klart gull / therföre han oc hans
Sff h . . . Ba-

Vestes presio-
sas habet ma-
gnus Dux pro
suis aulicis.

Bajorer sigh korsa när the inkomna / och när han nå-
 got talar / och wil sitta taal medh een Sedh beträffa-
 eigha / seer han ther vppå och korsar sigh. Vthi
 then vänstra handen håller han sin staaff / som är af
 Lenhorn / och är honom öfuerantwardat vthi Crö-
 ningen. Strax jämpte stolen ståår een giutekanna
 medh watn / och ett bäckén. Ty strax han haffuer gif-
 wit någhon fremmanne sin hand / som icke haffuer
 samma Religion som han / så tyckes honom at hans
 hand är eher vthaff bliffuen oreen / och tvådear sigh
 förhensskuld strax när the fremmande äre bortgånga-
 na / och så bliffuer hans hand reen igen. För ho-
 nom fram för Stolen / stå fyra unga Bajorer / två
 vppå hwar sijdh / klädde vthi hwhita Sammetz och
 Sidentyg3 Kiorelar / haffuandes på sigh stora Guld-
 klädior vthi korswjs / som råckta nidh til fötterna /
 hållandes vthi handen långstasseade yrar / giorda
 som andra Westcappar / hwilka the Ester vthi Lif-
 land plägga bruka. När nu så widt kommet är / at
 Sändebuden komma in vthi Salén ther som Stora-
 fursten är / sätter hans Råd på Bänckerna nedhan
 för Storfursten / och andra förnämliga Bajorer stå
 vppå gälfwet / så slöggher Cangleren fram til Stora-
 fursten / och slår sitta huffuudh i marcken / och sägher:
 Store Herre / Czar och Storfurste öfwer alla Ryss-
 sar / oc säger hela Titelen vth. Thens Herres (nämpe-
 ner honö widh namn) Sändebud äre här inkom-
 na / och wela bewijsa tigh tjänst: Strax låter Stora-
 fursten them komma fram / och tagher stassuen vthi
 vänstra handen / och råcker höghra handen vth til
 Sändebuden / så stigha the fram emellan the fyra
 hwjetklädde Bajorer / oc tagha honom i hand / eher
 äth

Äth the Muskowiter lee / och hålla thet för een stoor,
 ohöfligheet / at the fremmande tagha honom i han-
 den / och kyssa så på handen / effter the wela / at man
 intet skal tagha honom i handen / vthan allenast kys-
 sa på hans hand / och trädha tillbaka igen vthi sitt
 rum / thet the hålla för större höffuoligheet / och sko-
 le the när the framstigha til at kyssa hans hand / få
 sina tjänare som medh them äre / sina hattar til at
 hålla / så länge the thet vthräcka. Them wårder
 icke heller efterlätit at gå för honom medh sine dars-
 tar och wårior / vthan måtte them afläggia / för än
 the gå aff Hårberget och rüdha på Slottet. Men
 Her Jacob Dela Gardie wille thet intet göra / Anno
 1610. så han war hoos Storfursten Andas Wasili
 Justit Muskow / vthan sade / för än han skal läggia
 sin wårta ifrån sig såsom en fänge / för wille hä then
 högtidh ombära / oc intet see hans klara ögon / etan
 dragha sin kooos igen / hwilket Storfursten intet gåra-
 na sögh / vthan långtrade mera effter at see Her Ja-
 cobs klara ögon / än som Her Jacob hans / efter han
 hade honö af sin långa belägring förlössat. Thersö-
 re blef så Her Jacob medh sine öfuerster oc Ryttmä-
 stare / Sendriker och Lutenanter effterlätit at kom-
 ma vp medh sine wårior. Och är han i så måtto then
 första som haffuer trädt för Storfursten vthi Mus-
 kow i hans egen Saal och kånar medh sin wårta.

När nu Sändebuden haffua warit framme widh
 Storfurstens hand / och äre trädde någhra stegh til-
 baka igen vthi thetas rum / göra the så sin Oration
 på thetas Herres wågna / oc giffua tildänna / at the
 til honom äre affärdade / ifrån thetas Herre medh
 wichtige saker och ärender / och öfuerantwarda ho-

fff iij nom

Oratorib. per
 rigit dextram
 magni Dux.

Munera offe-
runt magno
Duci ab Ora-
toribus.

nom Creditiffuet / och när the begyña siet taal / må-
ste the hans titel sampt theas Herres titel recitera
all vth / och begära at komma til förhör / och på the-
ras wårffett gott swar / och tacka honom för godh
befordring och wålplegning / och i thet samma offe-
rera sin Herres föråbringar / och theas / om the nå-
ghot haßua medh sigh / som the wile honom skän-
cka / bedandes at han wille sådana föråbringar sigh
gunsteliggen låta behaga och anamma. Serar stj-
ger Canzleren fram och anammar samma föråbrin-
gar aff them / then ena effter then andra / och wårser
them Storfursten / och får then hans Hoffwika-
re til at hålla. När the således äre anammade / och
Storfursten hafuer them sedt / låter han säga Sän-
debuden genom Canzleren / at han haßuer them be-
nådt / och theas föråbringar upptaghit / och fråghar
strax huru theas Herre mår / om han är widh helsa
och sundheet / hwarest han är / huru länge the haßua
warit på resan / och huru Sändebuden haßua mått
vthi hans Land / oc huru the äre trachterade word-
ne. Då swara the / Gudh seer loff / han är widh helsa
och sundheet / och war på thet Slottet så wñ skildes
ifrån honom / oc så länge haßua wñ warit på resan /
och måå aff tin stora benådning wål / och äre vthi thet
Land wål vndfångna och trachterade / Gudh spare
tigh helsa och sundheet. Thernåst f. ögar han them /
om the haßua några munteligha wårff / som icke lön-
lige äre / så måge the them nu giffua tilkänna. Men
hwadh som heemligit är och theas bår / the om skola
the nu metet tala / vean i morgon in för hans Råd /
när the komma til handels / oc biuder them så til må-
tad / hwar widh sitt namn / och befaller the Cangle-
ren. När thetta år sedt / komma theas Prästafuer
som

som äre förordnade at wachta på the / oc begära at the skole
gå med the in i en anar Saal / hwilken är kosteligen utklädd
mz sköna Turkiska tappeter / oc stå alla borden utkade / och
på hwart bord lagt salt oc bröd / ätlicia oc pepar / i små silf-
uer kåril / som the til centanerligen äre gjorde. Sedan komer
Storfursten in / oc sätter sigh allena wid sit bord / licet the
ifrån står ett anar länge bord / the widh sättes Sändebu-
den oc the förnämsta aff theas upwachare / oc twärt öf-
uer the sittia theas Prästafuer oc Coleter / som skole them
trachtera / the efter stå andra bord / wid hwilka sättes alla
theas tjänare hwar effter anan / så wål then ringaste som
then yppersta / at ingen skal stå på gälfuet oc göra sin Herre
tjänst. På then andra sidan twärt öfuer Sändebuden sittia
hås förnämsta Råd. The andra bord sättes oc all full af
Rånar / Bajorer / rika Borgare oc Köpmän / som uti
syneligh gunst hoos Storfursten / oc äre achtade til. Men
the andra unga Rånar oc Bajorer / sampt hans Biffere /
Stänker / Kögemästare oc andra Småswänier gå på gå f-
wet / bära maten fram / skäncka in / och tjäna them som wid
Wordet sittia / ty vthi then Salen som Storfursten är / må
ingen Rån eller Bajor / ware så hög som hā kan / hafua sin
tjänare eller dräng med sig in / som skal adra på honom / v-
tan the måste alla tjäna Storfursten som komma the in /
vndantaghandes the fremmande Sändebud / som andra
Privilegier haßua än som Rysserna. Men på gälfuet uti
Maatsalen står hans Stänkestiffua / fyrkantig giord låta
som andra hyllor på hwar andra / så at the nedersta bråden
äre större oc längre än the öfuersta / hta som en Pelare / som
hafuer vnder en stor bred foot / oc ofuan på en liten oc smal.
Samma bräder så bring om pelaren bygde äre / stå fulla med
några 100 Credenz / stora oc små / af gull oc silffuer / sampt
stalar / kanor / kosor stora oc små / och allahanda slagz dryck-
kost / kåril / kwära och förgyltra / som til een odrägeligh Summa
kosta / så Storfursterens måsta delen aff fremmande Poentia-
ter och

Abacus
magni Bu-
ci.

Scådher haffuer bekommet / och äre på thet aldra
 ståtelligaste och kånstigtaste vppå allahanda slags
 manir gjorde / hwilket Storfursterna then ena efter
 then andra Rådet til ett monumente haffua förwa-
 ra låtit / och intet ther aff taghit eller förminskat /
 therföre haffua the och warit på thessa parzeler gan-
 ska rika och förnögne. Men the Poler haffua nu
 vthi thessa åhr så laghat om them / at the haffua nu
 intet mycke omast för them / eller behöffua at sö-
 la thet tussfuar skole ståla them bort. Men hwadh
 föråhringar som han igen skickar til fremmande Ro-
 nungar oc Potentater / är hwarken silfuer eller gul-
 vthan Gyllensstyckes och Sammens tiortlar / vnder
 fodrade medh Sablar och Mårdar : Sålom oc nå-
 gra timber Sablar och Mårdar / Hermelin och Grå
 wårck / Looftin och swarta Råffuar / oc många an-
 dra slags kinwahrr / som the haffua här til haft öf-
 ferslödiat.

*Modus tractan-
 di Oratores a
 pud magnum
 Ducem,*

Når the nu alla sittia til bords / bådhe Stör-
 fursten / Sändebuden / och alla hans Rådsar oc Ba-
 jorer / lägga the som achta på borden fram skedhar
 oc knuffuar / efter thet warder ingen effterlåtit at gå
 in vthi Salen thet som Storfursten är / som haffuer
 sin knuff hoos sigh / så framt han wil vndwika
 hans onåde och straff / om thet bliffuer vppenbart /
 och måste altidh två oc två behielpa sigh medh en
 knuff och een skedh / och skole fyra wara om hwart
 saat. Thernåst sättes stora Silffskålar vppå bords-
 den / fulla medh Brånnewijn så at een Gåds kan wäl
 sima ther vthi / och små skålar ther hoos / så stora som
 try godh skebladh kan gåa vthi / thet medh the skole
 dricka Brånnewijnet som står i then stora kofan /
 Ther

Ther effter bära the många andra skålar fram / my-
 cke mindre än som the förrs / doch lykwäl så stora at
 ther går ett halft stoop vthi / sampt Bågare / bullar
 och andra kaar / fulle medh Rumenij / Petersmentz /
 och annat gote Spanskt wijn / thet af the skole dricka
 ka för än maten inkommer / och the b. g. v. a. til at få
 sigh maas. Når thet år gjorde / ropar Storfursten
 Biffaren til sigh / och får honom ett saat / thet vpoå
 han haffuer lagde någhra skiffuor brödh / som han
 sielf medh sin eghen hand haffuer sönderstarkt / och
 skal få Rådhet hwart sitt stycke / och säga : Then
 store Czar och Storfurste öffuer alla Kyssar / benå-
 der tigh här medh / och går åter til Storfursten til
 baka igen. Vti låta mätro skår han och sådana skif-
 wor brödh för Sändebuden / oc skickar til them / och
 han saghet : Then store Czar och Storfurste / haff-
 uer tigh här medh benådt / oc går sin koss ifrå them
 til Storfursten igen / och når thessa skiffuor brödh så
 ledes skiffas vthi / och Biffaren nämpner Storfur-
 stens namn / så alla Rådsar oc Bajorer vp / så måna
 ga som i Salen äre / tagha myssorna vthaff sigh / och
 boska sigh lytter medh hufvuden / ellest sittia the an-
 nars medh myssorna vppå hufvuden. Når thet år
 steebt / bårs maten in / fyra eller fem rätter tillåta /
 och sättes först för Storfursten / sedhan för Rådes
 oc Sändebuden / och så för the andra / effter som the
 äre satte til / och hagdte achtade hoos Storfursten.
 Serar thet effter bårs mångahanda drycker in / som
 Malwerseer / Renitt och Spanskt wijn / the eller tolf
 handa slags Miodh / och skänktes vthi silfposor / be-
 gare och Bullar / och sättes för them alla så många
 som vthi Salen äre / at the skole dricka thet vthaff.
 Egg Ther

Ther effter låter Storfursten sätta några stekta Swanar för sig / som medh then första råten äro inburne / och försöter medh knysuen / hwilken som är blöcast och bäst stekt / och skärer sönder vthi många stycker / och befäller at sätta för Rådhet och Sändebudet / och när han samma stekt framsätter / säger han : Then stora Czar och Storfurste öffuer alla Ryssar / benåder eder här medh / och bedher at i welså edher maat. The sligga strax vp / taga af sina myssor / nicka och bugha med hufuudet / oc säga : Gudh spara oc giffue Storfursten öffuer alla Ryssar / hellsa och sundheet. När Storfursten begynnar något at äta aff någon råce / tagher Biffaren ärtickie kårillet / och slår så luttet ärtickie sampt peper och salt vthi faret / ther vthi han doppar och åter. Thet samma göra Prästafuerna för Sändebuden / och alla Ryssar när som the få sigh maat. När the aff thessa Rätter haffua ätit / bäres många flera Rätter fram / så at the vnderstundom äro öfuer 200 allahanda slags Rätter / Pasteer / Galert / både aff kött och fisk / som för mycket ledesampt är at skriffna om. Öfuer måltiden skänckes och allahanda slags middh in / som ther i landet brygges / både brun och hwit / oc hafwer een synnerligh godh smakt. Prästafuerna dricka esomofftast sändebuden til / och bidia them få sigh maat / dricka och göra sigh lustighe / ty Storfursten haffuer benådt edher / och wil thet så haffua : Seors fursten dricker oc sielff några reför Sändebuden til / och öffuerantwardar them Credentzen sielff medh sin egen hand / och begårar at the skole göra sigh lustighe / althenstund the äro sände aff en stoor herre / och kompe til en stoor herre / som är hans godhe wän och brodher / och i thet samma vphåffuer han högo

högo sina händer och finger / på thet at the fremmande skole see hans guirningar / vthi hwilka äro insatte the aldrabästa och skönesta både stora oc små Demanter / Sapphyrer / Turkofer / Smaragder / Rubiner / Amethister / oc andra dyrbara stenar / oc hafwer han så många ringar vppå sina finger / at han kan näplighen böga fingerna til handlogan / wilians des ther medh låta see sin stora härligheet / och förmenar sigh ther vtaff haffna stoor äro / och då gör han sigh mächtige lustig och gladh. Iwan Wasilowicz Tyrannen / quadh vnderstundom Symbolum Achenah / och andra Responsorie widh bordet / när han hadhe fremmande Sändebudh til gäst / och gjorde sigh lustig. Hans Hoffjunkare som skänckia och biffa för honom / oc stå för bordet / göra heller ingen synnerligh tjänst eller äro / vthan gå af och til i Sallen / oc haffua myssorna vppå sigh / allena när han dricker / taga the myssorna aff sigh / nicka medh hufuudet / och önska / at han må dricka medh hellsa och sundheet. Serar hoos hans skänckie skiffna stå gemenligen fyra Majorer / och thes emellan flera / som thet sigh träfuer / med stora silfskålar oc bullar / fulla med middh oc wijn / synnerligen the drycker som honö bäst behaga / oc han dageligen dricka plägar / oc när han dricka wil / då stiger skäncken til them / oc tager the hä begårar / kredençar oc sätter fram för honom på bordet. Storfursten hafuer oc thes förutan alltid en stoor silfskål för sig / full med ett slagz middh / som the kalla Monasterij quao / som är så hwit och klar som thes aldrast ännaste wijn / och then klaresta Cristal / och är synnerligh godh / naturligh och hellsosom til at dricka / fram för alla andra drycker / ther aff han alltid dricker medhan Måltiden står /

och bryggas samma Mjöd och aff then aldrahögsta och klarsta honing / som i hela Ryssland finnas kan.

När nu Mjödiden är öfuerstäde / som warar understundom några timar in vppå natten / stiger Storfursten vp ifrån bordet / låter vth på gälfuet / thet samma gör och Rådhet / same Sändebudet / och så många som vthi Salen äre / och då befäller Storfursten Stånden framhaffua så många stora Silffkosor som Sändebuden äre starka til / och låter them ständia full medh then starksta och bästa Mjöd som han haffuer / hwilken är gjord anten aff Hallon eller Kirsebär / oc kallar så then förnämsta af Sändebuden för sigh widh namn / oc giffuer honom Kosan medh sin egen hand / och säger: Wij benåderigh här medh. Sedhan giffuer han alla the andra hwar efter annan / så många tjänare som Sändebuden haffua på samma sätt / och talar samma ord så som tilförenne / thet medh the fremmande så stigha naghör låtet tillbaka / oc göra honom tacksegelse / oc måsta the strax samma Kosor ståendes vthdricka.

När thet är skeedt / trädha Prästassuerna fram medh Tolcken / oc säga til Sändebuden / at them är befallat / at the skole beledhsega them til theas härn bergen / the wele förthen skuld nu fölia them / thet the då strax göra / och när the komma vthan för Storfurstens Saal / stå alla the Vajorer vthi Sörsalen / som tilförenne / samps the andra Vajorer vthi the andra Salar / thet Sändebuden skole gå igenom / ta från then yttersta dören alt in til trapporna / och på gängen thet Sändebuden skole framgå / och då tager hans löff Gwardi widh / som stå med sina fulla wärter vppå bådhe sidhor / alt ifrån Slogerappan in til thet

theras Hårberge / och bliffua Prästassuerna hoos them / och begära at the skole göra sig lustige / Storfursten warder them strax stickande mjöd och wijn / hwilket och sker / och kommer strax en Skriffuare medh några Vajorer / haffnandes medh sigh några sterdingar och låtkar / samps stora trätannor / fulla medh allahanda slagz Mjöd och wijn / så och några Silstälar och bullar / thet vthur the skole dricka / oc tagha då Ryssarna vppå til at trachtera them / och hålla thet för een stoor ähra och beröm / om the kunna göra the fremmande druckna / ey the som icke wele eller kunna dricka och fylla sigh / the warda intet så mytit hoos Ryssarna ochrade / som the som stå sig öfuermåttan fulla medh öl / mjöd och wijn. Therföre the och thet ord språket haffua / när the bludha hwar annan til gäst / och en wil icke äta och dricka / säga the: Tu dricker intet / tu wil intet benåda mig / och bliffua nästan misflyta på then som icke så dricker som the wele. Men then som dricker såsom the thet åstunda och bidla / han är theas bästa wän / och han vinner them got. The dricka och heller ingen til sin emellan / vthan sätta för them två eller tre stolar tillhöra / oc när en är vthdrucken / lå the then åter full igen / och låta henne stå qwar hoos honom som stalen vthdrack / så göra the i lqta måtto medh the andra / så många som the haffua til gäst.

När Sändebuden nu ingalunda längre wela sista / ey heller mera förmå til at dricka / stigher Skriffuaren vp / samps Prästassuerna medh alt theas så slap / och stalla sigh milt vppå gälfuet / och dricka Sändebuden til Storfurstens stäl / then då Sändebuden måste widhtragha / och dricka samma

Ståål vth / sampt alla hans tianare bådhe små oc stora / inga vndantagandes / och måste the alla så länge stå / til thes Stålen är vthdrucken och omkring gånge. När thet är skeedt / befaler Skrifuaren at samma kofor och Stålar skole på nytte igen inständas / hwilka han sedhan tager oc dricker the fremmande til / samt alla theas tianare oc medfölle / theas Herres oc Konungz Stål / oc skeer thetta drickande medh ett synerligt Proc. s. nämligen / Kyssarna som Stålerna begyña / ställa vp ifrån bordet / och gå milt vp på gälfvete / oc taga sina myssor vrass / hafuandes hwar sin Ståål vti handen / full medh wijn eller midbh / och dricka at theas Herrar på bådhe sidhor / bågge Potenssader måtte långa leffua / oc få öfuerhanden med alla sina fiender / oc at fienderna icke måtte haflua mera blodh vti sig / än som dropparna leffuas qwar vti Stålerna / oc hwälfwa så Stålerna hwar i sin stadh öfuer haffundat. Sändebuden måste göra thet samma / oc nämpna samma ord som the vortalat haflua / så wäl then sidssta som then första oc yppersta. När nu Kysserna wele gå sin toos / beqårar Skrifuaren aff Sändebuden fördringar för sit omak / oc är så stamdebuden oc the ypperste af theas tianare oc vpracoare måste gifua honom några Dugers gylde och Riksdaler / oc om han icke får så mycket som han vill / råhr han wäl bliffua wredh / lika som honom wore en stor orätt skeedd.

Andra eller tredje dagen thet efter / befaller Storfursten Cansleren sampt några förnämsta aff sitt Råd / som skole handla medh Sändebuden / oc låta them till sig på Slotet vpfordra / hwilket strax the

ras Prästaffuer befalas / och rådhä the så medh några Hofjunctare effter them / oc hafua them n. e. sig vpå Slotet tätt som Rådrot är församlat / och när som the thet inkomma / stiger Rådet vp emoot them / önsandes them hals och sundheet / och bedia the att sätta sig nedh på stolar / som för them äro beredde oc tillsätta / hwilke stå emoot Rådet / oc sitta som the satte äro / stiger en aff them vp / som på alla theas wagne kala Stal / oc begyñer til at recitera hela Storfurstens Titel / nämligen : Then stora Herres / Czar oc Storfurste öfuer alla Kyssar / hafuer befalt at sätta edher / at han hafluer tilbetrodt oc förordnat thessa närwarandes stora och höga Rådare oc Bajorer / at vptaga eder wärff oc ärende / oc med eder om alla saker til at handla / i wele förhensfullt öf uptäckta idher ärende / som i haflua på idher Konungz och Herres wägna til at förhandla hoos wär Storfurste. Strax stiger then förnämsta af Sändebuden vp / och talar så sitt ärende / och hwadh som honom är aff hans Herre befalt at förhandla / effter som hans medhgifna Instruction lydher och förwälar / och begära Kysserna så strax at see theas Instruction. Men när Sändebuden thet vchinnan sig förwägra / begära the rå at the wela sina wärff skriffteiligen vthi Pruchte wijs författa / thet the rå göra / och them öfuerantwarda / thet medh the rå stillas äth / oc Prästaffuerna beledsaga Sändebuden heem igen / oc Rådet går in til Storfursten / oc rådhä så hwadh the för swar wela gifua / och så snare the haflua sig nu ber änte oc jämsatt / warda Sändebuden några daghar thet efter fordrade ill Slotet för Rådet

*Oratores sub
tur negotia
sua aperire &
exponere re-
gni Senatori-
bus.*

Rådhet/ och när the äre upkompta/ och haffua sigh: satt/ stiger then förnämsta vp/ och haffuer en Kulla i sin hand/ ther vchuan han haffuer Swaret bekräftat på theas förnämsta inlagda Punctar/ och reciterar thet vp minndeligen/ begärandes på Storfurstens Titol/ och säger: Thenna stora Herre Czar och Storfurste / etc. och läser så vp ale hwadh som han haffuer upteknat på sin Kulla/ oc befalo är at säga/ och när han haffuer lyctat at läsa/ stiger strax en annan fram n. och sin Kulla/ och läs äffuen på samma sätt som then första. hwadh honom befalo är. Samaledes göra alle the andra/ hwar för sig intil then ytersta / til thes the fulkomligen til alla punctar haffua swarat/ och sina Argumens framfatta/ och göra thet alt på ett wjs / och recitera hela Storfurstens Titel vch igenom/ och tagga sedan alla Kullerna tillsammans/ och lura them ordne tilhopa/ som the them upläst haffua / oc öfuerantwarda them Sändebuden/ begärandes at the samma handel wille öfuersee / som the haffua vchi sina Kullor författat/ och i betänckande taga/ oc när the komma åter tillsammans igen/ sigh ther vppå förklara/ och giffua ett fulkomligt beskedh/ och skola the fremande grant achta sigh/ as the icke aff them/ anten igenom godh ord biffua bedragna / eller medh trugh förändra/ as the icke til thet samtyckia/ som them intes borde. Ty Ryssarna äre vchi alla sina handlingar och saker swära ihjellige/ kloka och spitzfundighe/ och welo at alla saker skole förättas oc beslutas effter theas willia/ huffuudh och sinne/ och som Storfursten befaller / måste thet andelighen så göras och affhandlas. Och hwadh handel som hoos them icke

icke låta så träd rätt effter theas willia och begäran tilgär/ giffua the än tå intet effter/ Kunna ey heller komma til någhot beslut / medh mindre at the fremande effterkomma Storfurstens willia och begäran vchi alla saker/ thet ware sig emoot theas Instruction eller ey / och twinga i så mätto offta fremande Sändebudh / annorledes at besluta sina saker hoos Storfursten / än som them vchaff theas Herre är befalat / synnerligen the som äre rådde / och icke wane äre medh them vmgå / och låta sigh stråma aff theas stora hoot och vndsägelse. Ty när Sändebuden icke wile til thet samtyckia / som the begära och them behagar / tå begynna the at hoda och vndsäja them och theas Herre medh krigh och örligh/ mord och brand / och mena ther medh stråma Sändebuden til at samtyckia Storfurstens begäran/ som många gångor skeedt är / aff them som äre rådde och sachtmodighe/ och intet weta aff theas bråk och illfundigheter.

Wårdhare / ther som nu hela handelen är vppå båddha sidhor samtyckt och besluten / och Storfursten wil giffua Sändebuden fulkomligh affskedh / låter han åter Sändebuden komma vp för sigh igen / och giffuer vppå samma saker och handel sitt Bress. at thet skal wara fast och oryggeligit/ oc bekräftigar samma sitt Bress medh sitt Insegl och kers kysning. När Bressnet för honom fram bår / låter han thet strax för Sändebuden läsa och vchtolcka / och så kommer Cangleren bårandes til honom vppå ett Suffaat ett Crusifix aff Guld / thet tagher Storfursten och sätter fram för sigh / och förklarar sigh therfore cree reesör ståendes / Sedan

Quomodo O-
ratores a ma-
gno Duce de-
mittantur &
domum remis-
santur.

taghet han Korset vti sina händer / och säger : Thetta
 är sanferdeligen lefwandes Christi kors / oc såsom
 Kristus sanferdigh är / så skal thetta Bress vthi al-
 la sina Punctar sanferdeligen och obrogligen hållit
 warda / och kysser så ther öffuer Korset / och öffuer
 andwardar thet til Sendebuden / hwilka och i lika
 motto giffua sina Bress och Segel på sin Herres wägi-
 na / och såsom Storfursten haffuer thet låtit för
 them ställa / ther vppå the och strax morre göra
 Korstysningh / och säga samma ord som Storfur-
 sten haffuer sagt / hwilka Cansleren för them
 staafwer / och sedan leffuerera the Bresset antingen
 Storfursten sielffuer i händer / eller Cansleren / när
 han sielff thet icke tagha wil. Sedan vprådnar
 Cansleren Storfurstens Föråhringar / som han
 sender till theas Konung och them öffuerandwarda-
 dar / och them han Sendebudhen vthi synnerheet
 giffuer och föråhrar / som är / Gyllenstyckes Riort-
 lar / medh Sablar / Mårdar och Hermelijn vnderfo-
 rade / samt några andra Timber löse Sablar /
 Mårdar / Hermelijn / Swarte Råfwar / Gråwärd /
 eller andra sköna Skinwarur / effter som hwar Pers-
 son är achtat til / så at then ringesta bekommer så
 wäl som then högste / och binder them andra gängen
 till Gäst / och låter them på thet aldraherligaste traca-
 terna / medh allehanda kosteliga Ketter och dyrbara
 Drycker / vthi alla motto äfwen som tilförenne.
 När Sendebudhen nu hafwa sin fullkomligh aff-
 skedd / och the dragha sin Roos / föråhrar han them
 vppå wägen några tunnor Möddh / Öl och Breu-
 newijn / ther aff Sendebuden skola dricka / effter the
 icke kunne bekomma några synnerliga drycker vppå
 then

then långa wägen / som them kan behaga och the
 kunne dricka vthaff / och befalas så en Prästaf /
 anthen then som them tilförende hade beledhsagat
 ifrån Grentzen till Storfursten / eller någhon annan /
 medh några Tienare / som them vti återfärden med
 Skinghåstar och alla nödhcorffter försörja skal / at
 them vti inga motto något felas / till thet the komma
 wäl öfuer Grentzen / och föres sedan af Muskow ifrån
 Storfursten till Grentzen / äfwen medh samma Proa-
 cers vthi alla motto / som the bleffuo införde / och
 stämmas Prästafwerna intet som them hafwa
 folgde / samt andra Bajorer / som äre till Sendebu-
 dhen sticade / anthen the då skole någhot tala medh
 them / eller och the haffua någhot burit till them /
 anthen Maat eller Öl / eller och gået thet ringesta
 ärende för theas skuld / till at riggia och fordra
 Föråhringar vthaff them / och äre så skamlöse /
 nåsewäsa / och vthi alla motto bitte Zuffuudhet
 aff stammen / at the intet wenda igen eller vphä-
 ra / förr än the morre giffua them anthen Gullrina-
 gar / Vngersgyllen eller slagna Daler / eller något
 annat hwad som them kan tiena.

När när Fremmande Potentaters och Ko-
 nungars Sändebudh Storfursten intet behagha /
 och Sändebuden intet wels gå ifrån theas Ko-
 nungz Befalning och iustruktion / och göra effter som
 han thet befaller och wil haffua / låter han them
 ganska illa trachtera och fara / så at the nåppelighen
 för sina ägna Penningar / kunna bekomma thet the
 vil sina nödhcorffter behöffua / vthan måste vndera
 standom dricka watern. Såsom thet Redde Anno
 1569 / medh höghlöfligh i åminnelse / Konung Ja-
 hbb 4 hanc

hans Sändebudh/Biskopen vthi Åbo/Mester Pål
Josten / och Tonne Olofsson til Diusterby / som
skickades til Storfursten Iwan Wasiliwitz / til at
handla Rijkerna emellan om fredh och enighet.
Ty the bleffuo vthi wäghen icke allenast illa håldne
medh maat och dryck / hussade och hassade / vthan
när the framkommo / emoot hans Leigde och Göra
säkring insatse vthi fängelser / theas klädher och
tingest boreröffuat / vnderhåldne allenast medh
Watn och Brödh / vthi alla måtto ynkellighen spja
sade/så at några vtaff them bleffuo i fängelsen dö
de/och the andra öffuer halft annat åhr såmmerligen
anhåldne / för än the kommo heem tilbaka igen/allen
ast för then orsak skal at the icke wille öfuertråda
theras Herres instruktion / och göra efter som then ty
rannen wille hafua / ther om tilföremme är omtalat
vthi Iwan Wasiliwitz Historia.

Och må förrehenstuld nu nogh wara sagdt om
Storfursternas Cröning/ huru medh them tilgåår/
och huru Storfursterna vndså och trachtera frem
mande Potentaters och Konungars Sändebudh v
thi theas Land / när Sändebuden åre Storfursten
til behagh / och the medh honom om sina årender
komma öffuereens / Och twårt om igen / när
the intet medh honom komma öffuereens/
och intet wele göra efter hans
bussbudh.

Kon: Man: och Swerikis Rikis höghbes
trodde Mån och Råd/ The ädle och Wäls
borne Herrar /

Her Axel Oxenstierna / Friherre
til Fiholm och Herre til Tidön/
Rijkz Cansler /

H. IACOB DE LA GARDIE,
Grefwe til Leckö / Friherre til Eekholmen/
Herre til Rastich/Rolcha och Runsa / Feldes
herre vthi Rydzland och Gubernator öffuer
Wogårdz Rijk /

Så och

Jesper Watzson/Herre til Harf
wila/Jockis och Meckis / Skattmästare och
Feltmarskalck / mine gunstige Herrar och Bes
fordrare/är thenna

Fierde Book/på thenna Musko
witiske Crönika/om the Muskowiters frigg
wäsende / huru the draga til krigz/ slå siss låger :
huru the möta sina fiender i marken/ och twad för
Wapn och Wärior the bruka i stridh
och deligh

Ödmuiketigen och uenstwilligen dediceras

PETRO PETREIO

Vbsaliensi.

Tryckt i Stockholm/hoes Ignatium M.

PETRI PETREI

VBSALIENSIS

Crönika / Om the Muskowiters
Krigz wäsende / huru the draga til Krigz / slå
sitt Edger: Huru the möta sina fiender i marten/ och
hwad för Wapn och Wäpnor the bruka
vthi stridh och örligh.

Then Fierde Boof.

A the Muskowiter hafwa öwänskap
med sina Grannar/ och annorlunda sig
icke kunna medh them förläta och föres
na/ utan the wela föra krigh upå them/
tå göra the icke som hoos andra Christ-
ne Potentater i Werlden brukeligit och sedwanligit
är/ och såja them til genom sina Herolder och breff/
krigh och fiendskap / at the måge weta hwar effter
the sigh ratta stalle / vthan för än theas Grannar
weta ther aff ett ord/ så falla the med några tusend
man in vthi theas Land / och thet förhåria så my-
cket som the kunna medh mord och brand/ ja/ förr än
theas Grannar så thet spörja/ och kunna komma vti
Rustning/ så hafwa the Landet förderfuat och ryk-
ta vthaff/ såsom nogh samt aff theas Crönikor står
til

*Qua ratione
Muschovita
bellum inse-
rant vicinis.*

Modum tractā-
di de pace.

vil at bewiſſa / och ſåſom the ſina krigh medh ſwid
och ilfundigheet begynna / ſå bruka the och ſamma
konſten när the göra fredh. ſynnerligen när the ſåga
ſigh wele göra een ewigh fredh medh ſina Grannar /
ther aff the ſom då theſas bedragerij intet förſtå /
utan them troo och mena / at ſådan uprättat fredh
ſkal obrotligen hållas / bliſwa the då bedragna. Ty
the ſåga. at then ewige fred ſom the med ſina owän-
ner gjorde haſſua / icke bör hållas längre än ſom the
Potentaters Lifstidh råcker / och ſå länge the leſde /
ſå warade theſas ewigheet / och then ewige fredh.
Men när the dödde / ſå dödde och then ewiga fre-
den medh theſas ewigheet / och begynna ſå åter när
then Herre dödde år / anten at föra krigh på nytt /
eller och fredhen ſom then framfarne Herre gjort
haſſuer / på nytt ſtafſäſta och confirmera eller an-
dra tiender aff them höras / om theſas lägenheet ſå
kan tillſäga. Derföre wore aldrabäst och rådeligast /
när fredh medh the Muſkowiter handlas och görs /
at the then beſluta på ſå många år ſom them kan
ſämias emellan / och förr än aldeles ſamma år til
ända löpa / the then på nytt igen / ſå många år ſom
the wela / då ſtafſäſta och confirmera ſå framt then
parten ſom tro och loſwen achtar / wil bliſwa obedra-
gen / och the Muſkowiter icke infalla uti hans Land /
för än han weſt ther icke ord af / och thet härta oc för
därſwa / ſåſom ofta ſkede år och hans Grannar the
om nogſamt witemabörd giſſua kunna. Och när ſom
the Muſkowiter achta och wela någgor krigh emot
ſina Grannar / ehwen thet då wara kan. begynna
och förreagha / låter han öfwer hela ſitt Rike åhret
tilförende monſtra alle ſitt Rikszold och alla
Slog.

Slutgåhn / både Bajorer, Strelzer och Caſcker / på
thet han må wetta huru många tus. nd man han kan
komma i marken tilwaga / och ther honom då tyckes
at then hopen är för ringa / låter han då vthſkrifwa
och vthnåmpna hwar tiende man aff Borgare och
Wönder vthöſſuer hela Landet / ſå at han bliſſuer
öſſuer tryhundra gånger tusend man ſtarck aff
Ryſſar och Tartare / vndantagandes Troz drenglar
och annat gemeent folk / ſom intet råcknas eller
achtas / ja / han låter och vthſkrifwa hwar ottonde /
hwar ſämte / hwar tridie man / när behoff görs och
lägenheten ſigh ſå begifwer / när han förer krigh.
Men då han ſitter ſtilla och haſſuer ingen ſelgde /
låter han vthſkrifwa hwar tridie år alla ſina Rnå-
zer och Bajorer / ſampt theſas Söner ſom tilwaga /
på thet han ſkal wetta huru ſtarck på folk och haa-
ſtar the äro / när the ſkole dragha til krigh / och han
giſſuer them åhrlich ſin beſoldning til 10. 15. och 20
Daler / och then bekomma the vppå Slottet / vnder
hvilket the boendes äro / halffparten om Påſka och
andra halffparten om Michaelis. När intet krigh
är / ſkulle theſſa Bajorer några hundra Mann om
Månaden göra ſin tieneſt hemma widh Slottet /
både medh waacht och annas / och hålla ſigh ſielfwe
maat och döl / ſå länge the ther äre / til thes åter an-
dra hundra Mann igen / och the förra ther ifrå föra
loſſa / och holla ſå månat ifrå månat ſå länge the äre
hemma. Men när krigh är förhanden / moſte the al-
laſammans i marken / ſå många ſom vthi Storſur-
ſtens Register antecknade ſtå / både unga och gamla /
ſå at ingen warder förſkonat ehuru gammal han
är / oansede han öftar noghaſt gåå och ſkrifva / ſå
Til hielper

Quomodo mi-
lium conscri-
bant Muſko-
vici, & ipſorum
ſpendium.

Data ſervitum

hielper thet honom intet / han får ingen leisa för
sigh / ey heller får Sonen förloff at ridha för Ga-
dren / vthan Sonen / om han är så stoor / så skal han
ridha för sigh / och Gadhren för sigh. Hår hielper
ingen vndskyllan / then som siut år och ligger på sin
Sot / sång moste vthdraga och sölia medh / hwat
han icke mera skulle lesa än vthi fyra daghar / så
frampt hans Godz och Gårdar skole icke blifwa ho-
nom och hans Arfwingar afflöressna / och kende vna-
der Storfursten. Ty då Mönstringen hollas och
hans namn vprådnas / frågas strax efter honom /
och om då svarat blifwer / at han är siut eller gama-
mal och förmår intet komma / och hafwer skickat
en annan i sin stadh / då geller thet intet / han kom-
mer strax i egenst och mäter alla sina Godz och
Gårdar / och the säga at han hafwer syndat emoot
Storfursten / och förachtat hans bodh: War han
siut / gammal och swagh / då skulle han hafwa låtit
föra sigh vppå een wagn om Sommaren / eller på
een Slåda om Winteren och dödd vthi Storfurstens
tjänst / så hade han varit vthan skuld. Blifwer nå-
gon siut vthi theas Läger / eller och sargat aff fiend-
en och förmår ingen tjänst göra / kan han intet be-
komma någhot heemloff / vthan moste blifwa thet
quar och fölia Lägret efter hwat thet tagher wä-
gon / till thes han blifwer bättre eller och dödr. Dra-
ger någon heemligen aff Lägret / antingen siut eller
helbregda / och thet blifwer sport och vppenbaart /
låta the honom hämpa igen / och sättia honom v-
ppå en staka vthan alla nåde. Theas mönstring sker
intet på sådan: sätt som hoos oss eller och vthi annor-
land / vthan når the mönstra / komma Öfwersterna
tillsam-

Illustratio mi-
litum.

tillsammans vthi en Gård / och sättia sigh in vthi en
stugu vthi ett fenster / eller i ett Paulun / oc låta fordra
hwat Si. Glåhn för sigh / och står en skrifware vthan
för stughen eller Paulunet / som haffuer ett Register
vppå allas thea namn / som äre antecknade / och
framropar hwar och en effter som han står skriffuen
til / då kommer han fram / och visar sig allena at han
är thet / och går sin loos / och hafwer en Knippel i
handen / thet frågas hwat den effter Tjänare / Wår-
ior eller Håstar / vthan effter honom allena / och sker
thenna mönstring gemeenligen alla wetur / når the
äre stadda emoot fienden / på thet at Öfwersterna
måge wetta huru starka the äre / om någhra äre
blefna dödde eller hafwa rymdt sin loos. Ty the
fördrifta sigh icke gerna at dragha emoot fienden /
vthan the hafwa then kundskap at the äre sex gån-
ger starkare än som fienden / thet om the sigh och
måst besluta / och spara intet at senda alltidh vthi /
thet på the sigh och måst förlåta / och når the då få
sådan kundskap / som the hållt åstunda och ønska /
falla the då hastige an medh sina stora myckinheet /
och stoort ansträng / ljuka som the thet medh wille skrä-
ma och förfära sina fiender / och få them vppå flych-
ten / och them aldeles lesandes vpsluka / effter the
vthi marken intet synnerligen äre aff naturen modig-
ge och behierrade / menandes dogh likwål them med
theas förfärlige skrä och roop / så och hastige anfals-
lande kunna förrasta och öfwerwinna. Men
når thet them icke lyckas / vthan fienden håller stil-
la och wenter hans ankomst / och möter honom på
halfwa vägen / försumma the sigh intet at wenda
tilbaka / synnerligh när fienden någhot lätet haffar
effter

Confligendi
cum hostibus
ordo.

effeer them/ då hugga the så Håsterna i sidorna med
sina piskar / at ingen för damb eller rödt them see
kan: The see sigh icke heller en gång tillbaka/ och
candes intet hwadh the mista / anten klädher eller
wärtor / och tändia icke ens til at gräpa stånd och
wärtia sigh / vthan allenast at the kunne befrija lif-
wet medh rennande / och bruka förthenfull alla rü-
nade och sadpte Hestar / som äre både lätte och snä-
ra/hendige och wendige til at sturza och renna/med
vpskorna näseboror/ på thet at the thes bättre pu-
sta och längre stede löpa skola. Men när the för-
märckia och förnimma at the medh sådan flycht in-
ter kunna vndkomma/vthan moete blifwa aff fiend-
en öffuerwundna: slagna eller fångna/ då falla the
ginast nedh aff sina Hestar på sitt ansichte / och på
thet aldredminsteligaste tiggia nådh och läff / och
tagha til ingen wårn / thet inga andra Nationer
gera göra / vthan the gripa gern til stånd och see
om the äre första gången affslagna/ at the då andra
gången moete winna och lägga åhra in emoot sina
fiender. Tataren/ när han blifwer öfuerwunnen
och slaghin aff sin Häst/ och hafwer mist alla sina
wärtor/ ställer han sigh ån då til wårn/ och slår ifi å
sigh medh händerna/ biter medh tenderna och spier-
nar medh fötterna/ så länge han förmå/ til thes han
anten blifwer ihållslagen / eller medh wäld taghin
til fånga / bunden och lefwandes warder sin döds
förde. Turcken när han seer sigh så nödhstålt wara
at han icke sin fiende kan vndgå/ faller han neder aff
Håsten på sina knå medh all ödmuete / och kastar alla
sina wärtor ifrån sigh/ räcker vth sina händer och
armar/ gifwer sigh fången och tigger läff.

Så ändoch the Mustowiter vthi marken intes
synnerlige äre behierrade eller kunna något vthräc-
ta. Ikt wäl äre the då thes modigare / klotare och li-
stigare då the äre inne vthi en Wagnborg / Stanz
och Besättning / så at man them cher vth icke kan
lätteligen slå eller öffuerwinna / ty the wärtia sigh
eber vthi så manligen och frimodeligen / både medh
Spjut/Spessar/stockar och steen/ så at the stå ne-
peligen til at twinga / hwarken medh trut eller lodh
storm eller fyrbål/ så länge the hafwa maat och folk
ther med the kunna sig wärtia / som the Swenska vet
theffa åhr för Rerholm / Wadborg/ och the Poler
för Smolenskow förnammit hafua/ ty lagh menar/
om the här til hafwa ingen brist hafte på maat och
folk/ hafwa the ånnu cher vnder leghat och Slotten
intet intaghit / eburn stoor konst/ mandom och för-
sichthheet the hafwa brukat. Men då maten begyn-
te felas / och folket dödde aff hunger och sinkdom/
moete the Mustowiter gifwa capt och lefwere
Slotten ifrån sigh.

Alt thet folk thet Storfursten brukar til krigh/
är alt til Häst / så wäl Anechter och Byss. styttare
som Archelär achta / som Ryttere och Balorer / och
ingen til foot/ them han och alla sielff gifwer Hestar
och wärtor / aff hware Slogslåhn som the äre hemia
vthi / vndantagandes hans Balorer som hafwa
Godz och Gårdar / doch gifwer han them icke mera
ån en gång både wärtor och hestar/ när the först an-
tages c. v. skrifuas. Blifwe the sedan för the borta/
anten för frinden eller annorstädhes / skulle the
skaffa sigh sielfwa andra igen: Han gifuer och them
åhrigen anten thet är fredh eller ofredh penningar/

Magnanimi-
tas Muschovi-
tarum in de-
sendendu ar-
cibm.

Miles Muscho-
vitam equis
quam pedes
equo infidet.

2. Muskowiteste Grönika /

somblige 6. och somblige 8. Daler / som the äro till /
och 20. tunnor Spannemål / ther aff the skulle sigh
holla och föddha / så wäl när the äre på te gh och res
sor / som när the äro hemma. Aff Storfursten be
komma the intet mer / utan moste alla / när han the
vpfordrar wara ferdige / och komma tigt han them
hafwa wil / och så intet säga / the kunna intet dragha
åstadh för än the bekomma theas Besoldning / och
så så många Månaders sold för vth / som hoos of
och annorstädes steer / och ther til medh så myckin
fetalia / wijn / öl / så at på ingen ting skal fela / utan
vthi alla motto öfwerflöddha / och äro ther hoos så
swära maatgranna och kräslige / at the intet kunna
förtära utan Krydder och Spexerij. Men här hoos
Storfursten geller sådhana kräsligheet intet / heller
någhon endstyllan / vthan the moste låta sigh nöja
med theas årlige Besoldning / och förtära thet the
med sig föra / och huad som the sielfua hafwa. så wäl
then högste som then ringaste Ritzman / och moste
alla göra och efterkomma thez / som Storfursten them
biuder och befaler / om the eliest wela vnderstå hans
straff och orådhe : Ty han haffuer intet anseende til
någon Person / anten högh eller lågh / öfuerste eller
knecht / när han wredgas och får saak medh them /
utan the blifua på åtskilleligit sätt straffade och plä
gade : ey heller dierfues någhon så honom emoot /
anten medh råd eller taal / vthan hwar och een
moste sigh låta nöja / och wara tilfrids effter som
han thet laghar och wil hafwa / och säga / at thet är
rätt giordt / och at hans wille och befallning är Gudz
wille / theruthaff och thet ordspråket hoos them är
vpkommit / at effter såsom Gudh regerar i himme
len /

Fierde Book.

9

len / så regerar och Scoorfursten här på Jordenne /
och thet Gudz wille är / thet är och Storfurstens
wille / och säga så när them någhot angår : The
weet Gudh och Storfursten / huad han wil / thet så
wij intet emoot.

Vthi krigh bruka the förnämsta Muskowiter på
sigh Pantzar Portar / och Stålhattar / och somblige
stoppa sina Riorelar medh Bomull och Papper så
starkt och tiot / at ingen them medh någhon pöl
kan skadha. The andra draga måst alla oberwäp
nade huad til Kroppen belangende är / men emoot
fienden bruka the Sablar / Boghar / Pilar / Yror /
Spjut / Rödor / longa och stakotta / doch måst lunte
och flinterödor / som the bäst kunde medh omgå / thet
the nu synnerlighen för några år hafwa lärde / och
äre ther medh så behendige och försarne til at skuta /
at the ingen fremmande nu myckit efftergifwa : Så
göra the och sielfua bådhe Rödor och stycker / samt
andra Ritzmunitioner / ther på the äre myckit blefi
ne förmodne / synnerlighen Nurebreckier / hele och
halfua Kartogar / Notesslanger / små och store storm
stycken / Falkoner och andra små stycken som the vel
marken pläga bruka / hwilka Storfursterna haffua
bekommit vthi Polen och Lifland / och eliest sielf
hafwa låte guta / och them vthi Plestow / Smolens
kow / Muskow / Store Mogården / Iwanegerode oc
Nedheborg förwara pläga / så at när Storfursten
them vpå Grenzorne behöfwer / skulle the icke wara
långe til at hämpa.

När the Muskowiter alla äre församlade och
skulle rycka vp emot fienden / förordna och dela the
sigh vthi såm hoopar : Then störste hoopen / vthi
hwilken

Arma Muscoba
vitarum.

Quomodo en
eritum du
cant Muscoba
vitarum.

hwilken General Felcherren riddher / och kallat på
 theas måål Bolzoi polt: Tren andra Paredawat
 polt som förtrafwer hafwer: Then tredje Nazadna
 polt/ som effterst är och theas trog föller: Then
 fjerde Na prafwa polt / som föller theas Felcheers
 på högra sidan: Then fempte Na lewa polt/ och föl-
 ler Felcherren effter på wänstra sidan/ så at när nu
 hela lågret vprycker / skal förtrafwer eller Perada-
 nat polt dragha främst och då ridha för honom som
 öffuersten är några tusend Srelzer wri gröna jectör
 sam på raden/ til thes öfwersten then hopen effter
 föller / och då löpa för honom hans Luffhåstar sin
 eller otte stycker/ mähta wäl stofferade/ och lagda
 på Salarna Bidrnskin och Wargskin / så föller han
 effter allena / och hafwer en liten crumma widh Sa-
 len/ hwar effter följa några tusend man hopen
 wthan någhon ordning / och ther någhon wil ränna
 fram för honom/ eller iämpre honom medh sin häst/
 slår han strax medh Pistan på sin crumma/ då håller
 han tilbaka / och motte ingen ridha fram för honom/
 wthan the som är ther til bestedde och förordnade/
 så frampt the icke wille blifwa straffade. Effter
 thenna hopen föller Bolzoi polt then störste hopen/
 wthi hwilken sielfwe Felcherren ridher med sitt krigs-
 råd / och hafwer sam eller sex Trumslagbare hoos
 sigh och några få Trummetare / som slå och blåsa
 när han rycker vp/ och slår sitt låger. För honom
 ridha och några tusend Srelzer alla klädde wthi rö-
 da jectör/ sam man elock/ effter hwilka följa 24. aff
 hans Luffhåstar / gansta stärlighen wthistofferade
 medh Salar och Tygh / hwar uppå liggia stöna Le-
 sparde hydar och Lofkin/ ther effter han sielf allena
 rider/

ridher/ och hassuer een Trumma widh Salen/ ther på
 han slår/ när the wile ryda fram om honom. Näst
 effter honom föller Krigsrådet / och några tusend
 Bojorer/ och alla Vehländare som Seorfursten tida-
 na / hoga wisa / holl öffuer boll wthan någhon orda-
 ning. Fempte Sälcherren på högra sidan föller Na
 prafwa polt/ och på wänstra sidan Na lewa polt/
 och effter honom Na Sadnie polt / äfwen på samma
 sätt och ordning som then främsta hopen/ som kala-
 las Pere dawai polt. Ther effter föller Trozen/al-
 tejd så stoor och stark som Krigsfolket / och adra
 ingen ordning / wthan then ena lödr och rider öfuer
 then andra. Then är Gudh kårast som först kom-
 mer fram/ ropa och skrika som the woro galna / så at
 ther fienden wore något när stadder/ och hörde the-
 ras förfärligha roop och skreen / och wore icke thes
 starkare och frimodigare/ skulle han wisseligen taga
 flychten/ och när the så resa wri theas fulla droppar
 motte the så hålla fort fram / som thenna ordning
 är giord / och draga igenom skogh/bärg och dalar/ til
 thes the komma til thet rum / ther the wela sigh lå-
 gra / och då tagha the en stoor plaz in / anten i sko-
 gen eller på släta marken/ öffuer een halff eller heel
 mil omkring / ther them är låghligast til warn / och
 hålla samma ordning wthi Lågringen som the haff-
 ua brukat wthi toghandet/ then hopen främst som
 främst är / then effterst/ then på wänstra/ then på
 högra sidan / och then mitt wri/ så at ingen gör sin
 hydda/ eller slår sitt låger/ ther han icke är bestedd/
 och haffua hware Slaglån för sig sin åghin lösen /
 then the ropa och skrika när the komma med Trozen
 wri lågret/ oc the andra swara/ oc komma i så mätt
 att hwar

Castro Ma-
 schovitarum.

hwar till andra / eliest wore thet omögelighit / at the Kunde finna hwar annan igen / om the them icke förstodhe aff sin lösn som the ropa / och som the alla nu äre tilhopa kompie / tagha the som äre vthi ett fölle fina Wagnar och Slädar / som the mebb sigh hafwa och föra sitt ringest / Prowiant och Hafra vppå / och sigh ther medh bestanza / och råckia öffuer sigh sina Silekappar och Slädefilear. Sombliga tagha råjs och göra sigh tojor medh / och lågrar sigh hwar och en wid sin häst / oc binder hästen miz itt reep widh foten / och tagher Salen vrass honom / och brukar honom för sitt Örnegätt / vndantagandes Öffuersterna och the stora Knäsar / som föra Paulun med sig / och låta them vpslå / ther the wistas vthi / för regn och omäder / eliest liggia alla the andra / både Bajorer / Zoffmän och Knechtar medh Kläderna vthi sina fulla wärter / så at han intet iera behöffuer / än tagha Salen som han haffuer vnder huffundet / och laggia på Hästen / och är så strax färdigh / när fienden är förhanden / anten då til at göra mootstånd och fächta / eller fly och löpa.

Thet synes wara een vnderligh ting / huru the Mustowiter kunna dragha så många hundrade tusend stark i marken / althensund the så ringa besoldning bekomma aff Storfurstens / oc them ey heller steer någhon tilförming på Prowiant och Getalia / vthan hwar och en måste sigh och sin tjänare sielff försörja och föra medh sigh alt hwadh som the behöffua / och bierffuas icke een gång at lyffra vp munnen / at tala om någhon kost / penningar eller förtärning / vthan äre alla både höga och låge strax redebogne at efterkomma Storfurstens Besalning / och förskaffa sigh vthi

vthi en hast hwadh the til theas vptogh behöffua / både Getalia och annat / och beslijta the sigh synnerligen at the haffua medh sigh cort brödh som är stumric i tärninge wiss / sampt Hafra miöl / pepar / salt / Gryn / Zwijclödt och brännewijn / och dricka watn. Öffuersten och the största rikesta Knäzar och Bajorer som haffua många Hästar / föra Haffra medh sigh för sina hästar / och för sigh sielffua någhra siendor Swina flest och kister / hwilket the / när the haffua sigh belägrat / för sigh låta koka / och tagha en stoor Kettil / ther vthi tu eller tryy ämber watn gåår / och laggia ther vthi ett paar göpnar Gryn / och så itt stycke flest så stort som een hand / och siuda ther tilhopa / och när the sudit är / tagha the til sina träskedar / som the hafua på sina bälten hängiandes vti lederfoder / och supa så myckit som i Kettelen är / med sina tjänare tillsammans. Thetta hålles för en kosteligh Zerrerrätt / när the liggia i marken emoot sina fiender. Men när the liggia vthi fiendes land / och the icke haffua lägenheet så träsigen för sigh koka / så tagha the så wäl som gemena Krigzfolket / och blanda vthi een stoor Kettil någhra göpnar haffra miöl tilsamman medh watn / och kasta litet salt vthi. At han rikt / så slår han pepar til / oc rörer så the tilhopa som en annan kalfuedryck / och äta then låter bisten vp så kosteligen som andra hungroga swijn / oc dricka ther ofuan vppå en stål Brännewijn eller twå. Men om them ther efter myckit hetar / laggia the sig på händer och fötter tämpte hästarna / när the them watna / och dricka at buten vnder stundom må råma na / och bliffua än då icke drukna. När the liggia något stilla vti ett Lager / komma ifrån nästa Ståderna
Rtt ij til

Vittu castren
fr Muscherna

rum.

til them Malekontenter / som föra medh sigh Zwa
tebroddh / pepar / hwilck / salt / gryn / hassramiöl och
något malt / ther aff the bryggia wört / och sälia äth
Krigszoldet een liten kosa för en halff öre / ther aff
the så girige och snåle supa om winteren / at the offera
sin emellan slås oc hårdrages / menandes then dryc
ken wara swåra hålsosam / och skal göra mycke gott.
Ther för medhan the inga andra drycker bekomma /
leffua the nycter och sparsambhigen / och lida mycke
onde / och lura efter på hwadh sätt the kunna förras
På sina fiender hemligen / och få ifrån them theas
Slott och Städer / ty bröstgenges wågha the sig in
tet gärna emot them / hwarken til storms eller slacht
ning / vthan thet the göra / steer thet gemeenlighen
genom förrastande och hastigt anfallande / och sät
ta mera tröst och lät på theas flera myckenheet /
än som på theas krafft och mandom / och then go
da ordning som the haflua / och när the drabba medh
fienderna / låta the blåsa vthi sina Trummet / Lu
rar och pipor / och slå på sina Trumor / hwilka giffua
ifrån sigh ett sålsamt och underligt klang / så at then
som sådant aldrigh ellförenne hörde hafluer / hysnar
ther widh. Och om the då kunna någhon åhra in
läggia / och wåria sigh / och jagha fienden vpå flych
ten / eller och intragha något Slott eller Stadh / så
der Storfursten til hwar och en / så wål til gemene /
som öfuersterna / D. ningar / som åre gjorde aff gott
guld / och föråhrar the förnämsta / effter som the å
re achtade til / och the gemena förgylte silff Dennin
gar / hwilka the skole haflua til een åminnelse och ett
Wårdeken / at the haflua hållit sigh wål och ridder
ligen i marchen emot sina Fiender / och bekomma så
the

theras Besoldning när the heem komma / om them
någhot restar. Men när the bliffua slagna på flych
ten / och kunna intet gott vthrätta / bekomma the
hwarken Guldenningar eller besoldning / vthan mista
sina Godz / och Öfuersterna komma i ogunst / och
bliffua pillade. Ofta händer thet och / at the hafl
wa lågenheet at the kunna slå sina fiender. Men om
thet icke står förmåle vthi theas Instruction / at
the på thet sättet skulle slå sina Fiender / så låta the
thet bliffua / och töffua til thes the sådan lågenheet
bekomma / som theas Instruction förmåler / at the
medh Fienderna drabba skulle / och achta då intet
hwarken the winna eller tappa / medhan the hafl
ua effterkomit Storfurstens Befalning
och theas Instru
ction.

Konung M. z och Sverigis Rikes Hög-
betrodde Män/the Edle/Wälborne/Wäl-
bördige Herrar.

H. Carl Carlsson Gyllenhielm /
Friherre til Bergarn/och Herre til
Sundbyholm.

Jahan Skytte til Gränsdö oc Elfwesdö/Sam-
marådhy/oc Supremi Iudicii Regii Adressor.

Och
Bror Andersson til Broo/Sammerådhy /
Mine gunstige Herrar och Befordrare /
är then

Sempte Boof/ på then

na Muskowiterska Grönika / om the Musko-
witsers Klådebonat/Lagh/Policia/ Stadgar och
Statuter vti werldzliga Handlingar/
tjänstwilleligen dedieerat

Aff
PETRO PETREIO
Vlsaliensi.

Tryckt i Stockholm hos Ignatium M.
Anno 1615.

^{I.}
PETRI PETREI
VBSALIENSIS

Crönika / Om the Muskowiters
Klädebonat/Lagh/Politia/åthåfwor/Stad-
gar och Statuter vthi werldzughä
Handlingar /

Then Fempte Boek /

Geer som the Muskowiter äre grofwa
och plumpa vti theas åthåfwor / taal
och vngänge / så at the hålla för ingen
skam tala och snacka thet grossfuesta
som the tunna / både om golt och ostä-
ligh Creatur / ther widh andra Nationer blyas at
höra rppå / Så skemmas the ey heller / när the få-
maat / äre i Gåstebudh / vthi Ryrtian eller annoi stä-
des / på Gatorna eller på marken / at hicka och rapa /
gifwa lödsn medh baatåndan och annar slem / och
ther at skratta och lee. The Ryssar äre oc til wäpnen
starka / tiocka och stoorlemmade / hwilket sigh ther
vthaff förorsakar / at the snöre sigh inret til om lif-
wer / vthan bruka gemenligen lösa och wida kläder /
och långa tiortlar medh smala Ermer / som råckta
alt nedh til foten / så wäl theas Päljar / vnderkiorta-
lar som öfwerkiortlar / hwilka the hwarken medh
211 bechter

*Muschorica
crassi Gobi.*

hechter eller knappar igentneppa eller hechte / utan
med ligor them elibinda alt ifrån halsen in til med-
lan / och låta the andra delen blifwa öpen som recker
mit vppå benen. Theras Skjortar äre bestickade och
förmade med Silke allehandaslagz färga / och somlige
medh Gull och Pärlor på thet skäteligaste bestickade
som the äro rätta och förmögne til / och bruka the ala-
la lågha Skjortetragnar / tu finger breda aff Aclast /
och wirkade / anten medh Guld eller Perlor / eller
och medh silff och silke / effter som hwar och een haf-
wer lust til. The rätta och förnämsta bruka på the
ena ändan på Skjortetragnorna the skönesta och
största Perlor som the kunne bekomma / somblighe
äde stenar / somblighe gull och silffendöpar / sombuga
aff silke och trådgiorde / effter som hwars och ens
stånd sig kräfwet och the ras förmögenheet tillsäger.

*Vestitus Cha-
bitus Muscho-
vitarum, tam
vitarum quam
mulierum.*

Theras Quinsolck bruka och longa vida tiorta-
lar / så wäl under som öfwer tiortlar / medh longa
Remar / hwilka the yppersta låta göra aff Gyllens
stycke / och besättis medh Pärlor / Gull och Silke.
Öfwan på hufvudet bruka the som giffte äro / små
myssor af Gyllenstycke / Sammet / Aclast / Danialt /
allahanda slagz färga / medh gulhödrer / pärlor och
äde stenar besatte / tu fingers brede / runde omkring
och twart öfwer vthi korowja. Men Jungfrur
och Pigor som manbaar äre / draga vppå sina huf-
vudh stora höga Råffskina myssor / och släta håret
vthi en lock och låta the hängia. The som icke äre
manbar och fulwärra / Pula the och klippa håret af
them / som på andra Drengier / dogh låta the jämpee
hwart öra wära en lock. Alla Quinsolck dragha
weldighe stora örerlingar bådhe fattigh och rät / aff

adula

äde stenar / Pärlor / Gull / Sölfrer / Ormhufvudh
och annat / som the achta för en stoor prydnung och
kosteligh smycke / vndantagandes Endior / som en-
förande äro / och hafwa mist sina Mån / thet vppå
man them kan kenna och skilla ifrån them som giffte
äro. Om halsen bruka the stora Pärlotragnar / lätta
som Manfolken / sampt Anästöflar aff allahanda
slagz färgor / gola / röda / gröna / hwita och ljffä-
gade / och äre under halsen beslagna medh järn / men
öfwan på foten äre the medh silke besatte / och pärl-
lor insendte. The binda sina Bälten och Girdlar
vppå sigh medh under buken och omkring länderna /
thet lågesta som the kunna / menandes the wära my-
ttic helsosammare / at låta hela lifwet ledige
öfwan til / på thet maten som menniskan äter
thes bättre och suarare kan smältas och förtäras / oc-
icke förhindrar eller vpeholler Digestionen / som the men-
na skee / när menniskan brukar tronga kläder / sig håret
tillhödrer / och medh remar och bälten förmycket til-
binder / thet och Naturen eendeels medgifwer. *Xys. Muschovita*
serna hafwa och stoor slagg när the thet wille låta *barbā alune.*
wera / dogh sombliga större / sombliga mindre / sombl-
liga tunnare och sombliga tiockare / effter som Cla-
turen hwar och en begäfwat hafwer. Men på thet
the altidh skola synas unga och deligha / och the
skulle behaga Quinsolken (hwilka the öfwer motton
sköna hwita och deligha hafwa / och på alla ledemo- *Mulieris sa-*
ter wäl skapte och sketelighe / så at vppå them wore *xu non desera*
intet til at straffa / hwar the icke wore så sköndrige *mu.*
och drucko sig så öfwer motton druckna / at the kun-
na underfundom hwarken röra hand eller foot) ra-
ta the thet bore / alt hwadh som wäxer neder under

211

hakan /

hakan / sombliga rycka ther bort medh små tenger /
 men knåfwelboren låta the sitte quar / och en liten
 topffz vth medh drona. Emot stora hēgheder låta
 the rakka all hufwudh håren bort / lyta som the Pos-
 ler / och drager ingen werdzligh man ther lång håår /
 vthan the som are i Seorfurstens ogunst och Præ-
 sterna / doch rakka the milt vppå hufwudet en plätt
 vthaff / och sätta ther vppå en liten Sultes myssa /
 hwilken han aldrigh afftager hwarken i Kyrtian el-
 ler annorstådes / vthan then andra myssa som han
 hafwer ther ofwan vppå / ty then andra är full med
 helighdom / så at ther någhon råkar slå vppå samma
 myss / bli uer han satt i cornet och stråses / men slår
 han annorstådes hwar han wil vppå kreppe / så-
 dar honom intet / fast om han än slago honom ihål.
 Theras Quinsfolk färga och måla sigh ofwer motton
 i ansichtet / både medh hwit och rodd färga / so vn-
 derstundom halsen och händerna medh. The som
 hafwa swart ögnabryn / the göra them hwita / och
 the som hafwa hwita / the göra them igen swarta
 bruna / och göra thet så grofft at hwar man kan chz
 märckia / synnerlighen når the gåa vth Process elier
 på torget och i Kyrtian / ändoch the förnemste Scur
 och Jungfrur sellan synas vthe / vthan sitte måst
 inne / och når the tå skalle gå vth / anten i Kyrtia /
 om the are någhot länge ifrån Gården / eller the be-
 söcka sina wänner och slecht / åka the bådhe Winter
 och Sommar / och hafwa monga tjänare hoos sigh
 som skalle achta them / på thet the icke skalle bedrif-
 wa någon otucht medh andra män / effter the öfuer-
 motton are skdracheige och mylke benägne til dryck /
 så at the esomofftast reta och gifwa Mansfolken or-
 saak

Mulieris libi-
 dinosa.

saak til öfysheet. Therföre låta theas Män helia
 gran acht vppå them / når the are i Gåstabudh och
 hoos sina wänner / och tillståndhes intet Mansfolk at
 komma til them / vthan the som are them skyld:
 Them blifwer heller aldrigh effter ådt at sitte til
 bordz och få sigh maat medh sina Män / anten når
 the are allena / eller hafwa främmande hoos sig / vthan
 the blifwa för sigh / och medh sina Quinsfolk vthi si-
 na Kamrar och Stughur spifade / och må ingen ther
 in komma / vthan små Drengier som bära maren til
 them. När måltiden är vthe / och Männen haf-
 wer några synnerlige förnåmlige män hoos sigh / lå-
 ter han hustrun komma in medh sina Dottrar och
 Pigor vthi theas bästa klädher / och bewisa sigh för
 the fremmande / heljar och slår siet hufwudh för
 them / och skäncker hwar och en en Skål Brennewin /
 Måddh och öl aff sin eghin hand / sampt hans dota-
 trar / och gå the medh sin hoos / in vthi theas stugu-
 igen. När the biuda hwar annan til gäst om höge
 tider och eliest / tå gå Mansfolken til Mansfolken /
 och Quinsfolken til Quinsfolken / och göra sigh lusti-
 ge / vndantagandes når the göra Bröllop / och för-
 sta wäkan för Seor fastan / når the gå til skrift och
 tagga aflösning för theas synder / och bidia hwar
 annan om wänslap.

Mulierum dai-
 ra conditio.

The Mustowiter bruka vti sina gästebud oc panke-
 ter the som något förmå / öfuerflödig maat oc dryck /
 så at the bära frä på bordet öfuer 30 eller 40 retter /
 både af fisk oc kött / synnerligē öfua the många pastet-
 er och lefvermat / samt stekte swarer / oc the som the
 icke wanka / hålles intet synnerligē af thet gästebudh.
 Samlades göra the oc med dricken / thet af the och
 allahanda slag frambara / både renst och fränst wän
 Kumenij/

Convivia.

Muschorita
superflue bi-
bunt, tam viri,
quam mulie-
res.

Maltwess / Brennewijn / Öl och Middh / och dricka
så länge thet står vppå / at the kunna hwarken stå
eller gå / eller weta någhot hwad som the göra både
Mån och Quinor. Therföre them och icke altydh
synnerligen gemene man om åhret aff Storfurstens
warder effterlåtit at holla öl. Middh och Brenne-
wijn / vthan på synnerligha höghetider / och när the
göra Bröllop och Barnsöl / ther vppå the doch
skole hafwa förloff aff Ståthollaren huru mycke
som the skule bryggia. Gör någon här emode / och
brygger mera än som hans breff vthwiser / och war-
der ther medh beslagen / skal han böta sina Pennin-
gar och blifwa slaghin medh piskan. Ty hwar icke
sådan aga och nåffst medh öl och Brennewijn skole
le hållas / worde monga om halsen kommande /
effter the ther vppå intet maghoff wetta. Thet är
och strengeligen förbudhit widh lifzstraff / at ingen
må sälja öl / middh och brennewijn öfwer hela lan-
det / vthan Storfursten allena / som holder vthi alla
Stådher och Bondabyter een / två / tres eller fyra
Ölkrogar / ther aff han en stoor inkomst åhrligen be-
kommer / och ther må the dricka och swälja hwar dagh
om the lust hafwa. The hafwa och ther en sådhan
friheet / at the måge vti Storfurstens krog förslö-
sa och fördricka ale thet the åga / både löst och fast oc
gå nakotta / hwilket när the gjort hafwa / åger Stor-
furstens gifwa them sedan hwar dagh en halff öre til
at förtära. Finnes någon eliest på gatur druckin /
vndantaghandes när höghetider är / så hwar och en
hafwer förloff til at dricka / tagha the honom fast
och ransaka hwar han hafwer druckit / begynnes at
han hafwer druckit vthi Storfurstens krog / är
han

han frå / begynnes thet annorstådes / warber både
han som druckit hafwer / och then som anthen haff-
uer soldt eller gifwit honom dricka straffade medh
piskan / och böte hwar thera sina penningar / effter
som the wetta them wara rike och förmögne til / för
thz the vti then motto hafwa öfwertrådt Storfur-
stens befallning.

Vthi Rydzland finnas inga Bergwårck / hwara
ten på Gull / Silff / Melsing / Koppar / Bly / Een / *Moneta aurea*
Swafwel / Wicherål / vthan allena Jern / som the *et argentea.*
taga aff Pår och moras / therför thet och blötare
är / och icke så gott som annat Jern / och bruka doch
likwål intet annat än som Sölff mynt / och nu i thesa
sa åhr hafwa the och slaghit gull / som mångom är
wetterlight / och hafwa the altydh myntat vthi fy-
ra Stådher vthi Rydzland Sölffmynt / nämlighen
Muskow / Twer / Stoorhogård och Pleskow / som
the kalla på theras språk Denningar. Vthi förber-
nämde Städer hafwa Gulsmådar och andra / så wäl
som Storfursten sielf / doch vnder Stoorfurstens
namn och titel låtit mynta / på thet at myntet skule
i så motto förstås och Vnderfåterna komma til
penningar / och hwar man skule thes mera besluta
sig / at förskaffa Sölffwer in vthi landet / at på myn-
tet icke skule blifwa någhot feel / medan vthi landet
ingen sådan malm finnes / vthan moste then samma
hafwa vthaff fremmande land. Thet är och ingen
förbudit / hwarken in eller vthlånst / at föra pennin-
gar så wäl som andra wahrer aff landet / hålft efter
the icke mera gifwa för en Ritzdaler än som 36. den-
ningar / som wäga 2. lodh och itt halffe quintin / och
en Ritzdaler wäghar 2. lodh och itt quintin / thet

vppå

vppå the hafwa en stoor fördeel/ och the som befinna gerna veföra lida skada/ och bruka förthen skul then försichighet/ at the icke slå något payment och ont mynt/ vthan gott sölfwer mynt/ och thet något högre sättia än thet är werde. Therfore the fremmande som medh them handla/ icke gerna föra theas mynt bort/ vthan handla heller til sigh theas warur för gull och daler/ och förytra och byta sina warur emot warur/ så at Rysserna beholla penningarna i Landet/ och the fremmande tagha warur igen/ thet aff the en stoor fördeel och förtjänst hafst hafwa: förthen skul och monga fremmande hafwa mera förde gull och daler in än som warur/ och Rysser warur igen för penningar köpt/ och i så motto är theas mynt myckit förde blifwit. Theas mynt är hwarken rundt eller fyrkantigt/ som annat mynt/ vthan aflongt och småt/ på thet at thet skulle wara kändt och äckskild ifrån alla andra Potentaters och Konungars mynt/ och the skulle tänckia/ at the vett sitt land wote så wisa och förståndige/ at the icke behöfde at effertfolia någon annars stämpel/ vthan såsom the woro syndrade ifrån alla andra Nationer vthi Religionen och äckåfwor/ så wele the och wara äckskilde ifrån them vthi myntet. The hafwa och i thessa framlidne år slaghit Gullmynt/ både gyllen och denningar/ som the hafwa gifwet Ritzzfolcket/ doch hafwa gyllena icke warit så goda som the som slåas i Ungern/ Nederland och annorstådes/ effter gullet hafwer kostat them något dyrare i wärdet än som Ritzzdaler. The hafwa och tilförende hafst småt koppar mynt vthi landet/ som the hafwa kallat Puli/ och hafwa 60. sådana gått vppå en halfföra/

Moneta coppera.

614. thet med the doch ingen handel hafwa brukat/ vthan äre allenast myntade för the fattighas skuld/ och för them som arbeta och tråla skulle/ så at then som icke arbetar en heel eller halff dagh/ vthan en halff tima/ två eller tree/ eller och itt år. Ende går/ och icke förtjänar en sölfvdenning/ kan han honom tå löna och betala medh the Puler. The hafwa intet mera än som treggiahanda slagz mynt. Denningar som äre så gode som Rundstycker/ Muskowter som äre så goda som halwa ören/ och Polustar/ icke Puler/ som äre så goda som en fyrick/ och gör två Polustar en Muskowt/ och två Muskowter en Denning/ thet effter the och räckna/ så at hundrade denningar göra en Rubel.

Så ändoch vthi Rydzland finnes ingen malm/ hwarken en eller annan: så är thet lykwäl itt ganska feet och fruchtsampt land på korn och kerna/ foghel och Diur/ Bolkap/ Salt och Humbla/ Gist och Honing/ så at mångastådes Folket intet annat arbete göra om Sommarens/ än som socka Wästockar vthi foghen/ och sambla en öfwerflödigh hoop med wax och honing. Ther wexa och mångahanda slagz frucht/ Krydder och örter/ som är hallendetter/ Olan/ Heggia båår/ Äplen/ Ploman/ Rikton/ Kirses båår/ Johannis båår/ Meloner/ Moröter/ Rettiä kor/ Persiliaröter/ hwit och rödh löst/ Gurkor/ Paparot/ blå och hwit kåål/ och myckit annat/ och äre thet med så flitige och behendige/ at sådant snarare thet wexer och mognas än annorstådes. The köps slaga och drifwa sin handel medh the Persianer/ Armenier/ Turkar/ Tatarer/ Poler/ Swenska Tryska/ Hollendare/ Engelska och Skottar/ aff hwilka the

Russia abundat frumento aliisq. magnis donis.

Negociationis.

M m m såå

fåå Edelstenar / Pärlor / allahanda otvinnat Silke /
Gyllenstycke / Vliant / Sköna Tapeter / Sammet /
Dammast och allahanda slags sideneygh / Kläde / ala
lehandaslags färga / Brybder / Hestar / Salt / Wijn /
Silff / Gull och allahanda Metali / bådhe Koppar
och Bly / och gifwa therföre igen sköna kosteligha
Skenwarur / Sablar / Mårdar / Loar / Blödnar /
swarta och hwieta Wargar / Gråskin / Hermelin /
Råfwar / swarta / hwieta och röda / Båffrar / verar
och annat meera / sampt hudar både Elgz och Orea
hudar / så och Wax / Talg / Honing / Sampa / Lijn /
Twåål / Lärff / Tiära / Tråån och annat sådant.

Fluvij piscosi.

Ther finnes och i landet många stora sköna fiske-
rätta Slöghar och Elfwär / ther vchi mongahanda
slags fisk tagg / som annorstådes intet wanka / In
summa / Landet är både gott och fruchte sampt / men
folckat är groffte och plumpe / och doger hwarcken til
land eller watn / hwilket sig ther w. haff förorsaker /
at the så strenge och starkte warda holdna aff öff-
nerheten / lyka som andra köpta Slawer och lyff-
ägna Trålar / och intet wela någhon tucht eller god-
da höfwiiska sedher lära / vchan blifwa stadigt i sitt
land / och mena at Muskow är then endesta Stadh
i werlden / och theas Scorfurste är then mächteigsta
oc rikesta Konung ibland andra Konungar / oc tänkia
at ingen fins som är honom jämpnlit vchi mächte /
pråål och rikedomar / och äre förtheniskul vchi theas
finne så vpblåste och höghera wade / at the förachta
alla andra Nationer / och göra sin Scorfurste en så-
dan ähra och tiänst / icke som han wore theas Herre
och öffuerheet / vchan som han wore theas Gudh.
The hafwa och icke heller öffuer fyra Månadher
Sommar /

Sommar / och då är thet så hett och warmt / at Så-
dhen vnderstundom fördräfwat och fördräffas aff
heta / som thet är skeedt Anno 1527. Om Winteren
är thet och åter vnderstundom så kallt / at neppeligen *Inten sum fri-*
någon menniskia på marken kan begå sig / med min- *gu.*
dre han är thes bättre klädd och medh fodher för-
warat / ty monga frysa ihäl / ja när man tagher en
skåål watn och kastar thet i wädhret / så fryr thet
strax til yst för än thes kommer nedh til marken.

The Muskowiter / effter som the hollas alchidh *Verbera sa-*
vnder ett hårdt Regemente / och altidh motte tiäna *ma. n. chara.*
slåpa oc tråla / oc wele twingas med hugg och slag /
så at när en Husbonde icke esomoffrast släat och aff-
klappar sin Dreng medh en godh knippel / hafwer
han intet gagn aff honom / ty han tor wäl säja / om
han ingen hugg får / då blifwer han förachtat aff
andra Drengiar / at the säja hans Husbonde achtar
honom intet / effter han aldrig giffuer honom hugg.
The som fattige äre the selia sigh bort för ringa pen-
ningar til the rika / til at tråla vchi alla theas lyff-
dagar / så at han / hans hustru och barn / slechte eff-
ter slechte motte tiäna honom / och hans slechte så
länge någon igen lefwer. Men när någon Hus-
bonde döör / och han aff gunst och nådhe gifwer ho-
nom f. ij för samma tiänst / då går han strax bort
och selier sigh til en annan Herre / ty the älska heller
tråldom än som friheet. Om en Fader selier sin Son *Ius patris in*
eller dotter bort / som hoos them brudeligit är / och *filium.*
han kan göra sigh sedan aff samma tiänst lösa och
frig / på hwad sätt som han kan / då hafwer Fadhren
mächte at tagha honom igen / och sälja honom an-
dra / tridie och fierde gången. Men kan han

M m m ij sedan

sidan blifwa frä/tå hafuer fadren ingen mera macht
at följa honom.

*Judi & ex-
stia.*

The Muskowiters störste lust och glädje är til at
ridha och renna/och skuta medh sina Handbogar/så
at then som aldråhögst kan vpspenna sin bogha/och
aldrå långst skuta och drabba målet / han holles för
then yppersta. The öfwa mycke skackspel/sampt
blinda tarningar och trästicker / och vinna många
penningar ther medh aff hwar andra. En part bru-
ka Kort och Swinetoror/ sampt Skotchall/ och an-
dra flera Barnspel. Annor spel och lust som sker
medh cornering. ringrennande/ dantzande/ Comedie
spel och andra ridderliga öffningar/ wetta the intet
vchaf/doch the stora Herrar sampt Storfursterna/
när the holla Gästebudh och Pantet/hafwa the syn-
nerligh lust til at hissa sina handar vppå stora Blö-
nar/och hafwa ther hoos många spelmän/som sinna
ga en hoop affskumade och otuchtigha wäfsor och slå
vppå sina trummor och lurar/och blåsa vti sina Ba-
suner / Pipor och Skarmtor alla tilhopa/så at ther
af blifuer en synnerligh Diskant och hundatutande/
ther widh the Muskowiter sigh storligen frögda/och
mena ingen bättre lust eller Musica wara til/ effter
the aldrigh någhon bättre hafwa hördt. Samma
Spelmän wandra medh Blörnar och sina spel öfwer
hela Landet/isfrån then ena Staden til then andra/
och förtiena med sin blörnedanz/tutande och spe-
lande monga penningar / så at the Muskowiter på
theras wäsende sigh storligen förundra / och hafwa
myckin frögd ther aff. Theras Quinsold hafwa sin
lust och frögd med gungor om Sommarens/ både på
bråden och reep. Vår stoor högtider äre förhanden/
gåå

*Musci instru-
mentales &
vocales.*

*Mulierum ex-
stia.*

gåå två eller tree Karlar tilsamman / och hugga tu
långa träå/tungu alnar longe/ och sättia ther vchi
itt reep/och göra en gunga och draga ther medh för
hwar port. The som wele gunga/the komma rå vch/
sättia sigh på samma reep / och gunga så thet mesta
som the kunna/och moste så gifwa för hwar gång en
halff öre eller itt rundstycke / effter som the hafwa
gungat til/ så at the som gungan åga / så ofta af
sombilige Gårdar en halff daler /och then som rå ala-
dråhögst vchi wädret skatkar och gungar/hon war-
der aldråmåst affhollin och rosar. Batorers hustrur/
döttrar och pigor/sampt Köpmåns och andra geme-
ne mans / låta gunga sigh vch på Gacurna i hwars
mans åsyn. Men the rika och stora Herrars frur och
döttrar in i gårderna. The bruka och en synnerligh
danz när the holla gästebudh eller Bröllop/så at the
gåå två och två i hoop / och dätta sigh wäfsor / och
slappa sig isfrån hwar annan/klappa händerna i hoop/
springa medh fötterna/ och wenda stundom ansich-
tet til hwar annan / och stundom baakeendan / och
stå låra som the skola mala gryn eller senap / och
then som rå således aldråhögst quäder oc röör trop-
pen/then samma hafwer wunnit och beholler prisen
för the andra. Men thetta sker icke vppenbart för
hwar man / vthan hemligen Quinsolden emellan.
Thet gemena seilkapet bruka och mycke Sälteball/
slå och spela then så wackert och behendigt / at the
vnderstundom öfwergå Manfolken.

The Ryska Batorer som äre fattigha och arma
blefne/anten genom krigh/eeld/ dyr ridh eller annor
olycka/och intet hafwa til at hielpa sigh med/ achta

*Nobilibus la-
borare mani-
bus ignominie
sum.*

mm m och

och holla thet för en stoor skam och wahnäbra / at han anthen för sigh sielff något skal arbeta/eller och aff androm sig något förtiena. Om sådant aff them blifwer begärat / säja the strax at thet är theras höghet förnär / han är en Bajor och intet waan till at arbeta/wil han hafwa någon som skal arbeta / då må han sökia sigh en annan / och går bort och tigger och beder hielpa en fattigh Bajor / i Jungfru Marie eller S. Nicolai namn / och om han då icke så mycke med sitt tiggerij kan betla och förwärfwa / som han behöfwer / då skal han för döds / för än han arbetar / eller går bort och blifwer en tuss / och en vppenbara Rofsware / ther aff honom tycktes större ähra hafwa / än som han skulle arbeta.

Edificia.

The stora Knezer och Bajorer sampt rika Röpman / byggja vthi Städerna sampt på landet höga Träd huns / tu eller try rum ofran på hwar andra / och låter sigh then måst tyckia och then största hantnan i Korgen wara / som höghsta Bygningen medh Karnap vthi Gården öfuer sin farstugu trappa vpsectia kan / oanseedt at the theruthi intet synnerligit gott hafua eller förwara / ther af the kunna rosa och sträppa vt aff. Taken äre slätta på både sidhor / och täkte med raft och näfwer / och ther utan på bräder med spjöt tillagna / och bruka Rakelvagnar vthi sina stugur / och byggja sina Stenhuss vthi sina Gårder / ther vthi the små bästa häfwor och ägodelar för eeld förwara / hwilket the nu i några förledne åhr hafwa lårde aff fremmande Röpman / som ther i landet hafwa drifwit sin handel. The fattigha och arma bruka Rofsregnar / som the aff ålder wana äre / och tyckia ther af bättre och helsosammare wara / än som the

the hadde Skorstenar och Rakelvagnar / ty the äre bättre wana widh röst / skarn och dam / än som någon reenligheet. Vthi theras Gårdar finnas och både höga och låga Bodar och Soniarhuus / ther the wistas och liggia vti om Soniaren / ja / en part hafua ther så stora Gårdar / at ther kunna wäl try eller fyrahundrade man loceras vthi. Vthi sina Gårdar hafua the hoos sigh boendes alla sina Tienare medh hustrur och Barn / och theras Tienstafelt / och hawer hwar hion och tienare för sig sit ägit huus / ther the wistas och hoos vthi / och holla sigh i alla motto onafeligen / så at the sampt Bänderna holla vthi sina stugur allahanda Boskap / Swijn / Röss / Kalfwar / fåår / Gåsar / höns och Grisar / så at thet lochar och stincker i alla motto swära illa. Men för Kysserna är thet lika som en Desma / doch förwara the sina Kläder swära grant / at the icke ther aff besmittas och locha. Ty medan the äre hemma / hafwa the slawotta / stina och ynkelige kläder vppå / Men när the wille gå vth och spazera / anthen på Torgit / i Ryktian eller annorstädhes och sina ärendor beställa / eller gå i Gästebudh til sina Wänner / draga the wackra städeliga Kläder vppå / och strax the komma heem / dragha the them vth aff / och gemenligen them förwara vthi sina Kaipar och Sonmarhuus / och tagha sina gamla pälcor vppå sigh igen / som the dageligen hema vthi husen bruka / och göra the thz gemenlig n alla båda höga och låga / och then som icke sigh sielff så goda klädher förmå at köpa och hafwa / synnerligen när stora höghtidher äre förkanden / och han wil gå til gäst och wil pråla och låta sigh see hoos sina slecht och wänner / låner han då sigh

Muschorita
plus gaudent
sordibus quam
mundicie.

tå sigh kläder / eller leter för penningar / om han icke annars til låns bekomma kan / på så monga daghar s. m samma höghstidh hollas. Ty om the skulle swelta / dricka waen och spjösöl / passa the ther intet uppå / allenast the måge holla sigh ibland folck / prech- rige / stolce och höghferdige / medan the aff naturen äre mera til åhragingheet och stoorlätigheet benägne / än som til sachtmodigheet och andra bygder.

Muschorita
persidis, leues
& incredula.

The äro och myckit otrogne och lättferdige / gō- ra gerna orätte och swårta / holla intet thet the lofua / och betroot icke then ena then andra om itt runda stycke / vthan han sätter honom pant eller borgan / eller och gifwer en handskrifte ifrån sigh. Fadren troor intet Sonen / ey heller Sonen fadren / vthan löffce eller handskrifte. När the köpslagha medh hwar andra uppå torget / anten fiske / kött eller annat som sigh icke til någon stoor summa belöper / och han som köper hafwer vchräcknat penningarna / tager han då them som sålde / och sticker them så länge i munnen / til thes han hafwer öfweranwardat thet han sålde / och sedan i pungen : The hafwa offta fyra eller fem daler i munnen när the köpslaga / och tala lika til medh the andra / så at them hindrar intet på målet / eller the sleppa någon denning vth / för än the sielfwa wela.

Muschorita in
negotiationi-
bus callidi, ver-
sipelles & astu-
ti.

Vthi handel och wandel äre the swåra swickfulle / ifnedige och bedrägelige / så at the snart och lätteli- ghen kunna en bedragha / som icke weet aff theas lagh / art och wana. Ty thet som är en mark wård / tor han wål fordra 10. eller 12. daler före / och slåår alcidh vthaf hwar gången som han tingar / så at för thet han fordrade 10. daler före / och war en mark wörd /

wörd / icke får mera än en halff mark / och för thet han fordrar 100. Daler icke får öfwer 30. och kan doch likwål icke wara wörd öfwer tyio. Therföre then som sigh icke på allahanda slagz warur förstår / och weet hwadh the gella och kosta / och kan medh them pruta / han blifwer lätteligen bedragen. The holla vnderstundom fyra eller fäm tilhopa / och lå- tas ingen kånna then andra / och stå och lura / til thes någon kommer och saltar på thet theas Stalbroder bår och wil sälia / och binder honom / som honom tyc- kes werde wara / strax kommer en af hans Stalbrö- der ther til / och låz och wille köpa thet samma / och binder honom mera / så kommer then tredje och fjerde och bindt än mera / så at then som thet då wil hafwa och intet theas puss förstår och märker / han gifwer då så myckit som then senesta bödh / och blifwer i så motto aff them bedragen / och the gå sin roos och lee ther åth / och dela sedan öfuer thet råtte werdet the öfriga peningar sin emellan. Therföre then som med them wil handla och wil komma ther ifrån obedra- gen / han moste altidh bindha them halffparten min- dre än som the fordra. Ty så offta hin andra saltar / så slåår then andra aff / och seer til om han sigh på kramet förstår eller ey / merker han wara honom be- slagen / säger han då som thet tyckes honom rättast wara / ther med thet då blifwer eense på både sider / ellest må han wål wachta sigh.

Vthi alla Lånemansgårdar hollas öfwer hela Rydyländ på alle wägar Holbestar / som höra Scora fursten til. The som them annamma och hafwa i sin förwaring / motte åhrligen gōra Råkenkap för the penningar / som the för hwar Skingsfård eller Poste- ring

Ring

Ring

Tabellarij &
munch quomo-
do in negotiu
magni Ducis
proficiantur.

ring bekomma. The som hafwa Scorfurstens Pass /
och resa hans wår och ärender / gifwa för hwar mål
tree fyrker. Men Böpmän och andra som sina ägna
ärender resa / moste gifwa för hwarie mål halff an-
nan öre. Then som resar / thet wari sigh Inländsk
eller Utländsk / och hafuer Rikzens ärende / bekom-
mer strax han kommer i gården / utan någon hinder
oc drögsmål så munga hestar / som han är bestedt till
och hans Pass vthwisar. Ty så snart Skuggbönders
na hwila / ropa the vth igenom fenstren som boo i
Byyn / anthen thet är dagh eller natt / och så äga hu-
ru munga hestar han b. höfwer / strax komma the ut
fullan duns i Lånsmansegården / för än the som he-
sterna hafwa skole / äre affstigne / och tor ingen som
bör / blifwa vthe eller någhor fördröia / widh stoore
straff tillgörande. The ridha grufweliga fast alt vth
ful't rennande och yrsprång / ifrån then ena Låns-
mannen til then andra / intet och tändes huru långt
thet är / anthen 6. 8. 12. 16. eller 20. mål emellan.
The låta icke hesterna en gång pusta eller hwila / för
än the komma dät som the skulle wara och så andra
igen / och intet stöta om / fast om the i wägen störta /
effter the intet betala them / vthan them är befale
at rida snart och hastigt / genom dagh och natt / och
komma igen medh bestelta ärender / och kan the för
Scorfursten hafua budh i hwarie weth til Grenzen /
och wetta alt hwadh som på halffteannat hundrade
mål skeer ut hans land på otta dagar / och hwar thet
icke skeer / komma the som åstadh sendes i stora onä-
de / och blifwa medh pillan hårdt straffade.

Muskhovita
robusti & sa-
labres.

The Mustowiter äro ett starkt och helsosampt
folk / och wetta intet aff så munga sjukdommar / som
vthi

vthi annor land gemenligen wanka: Icke höra heller
the som boo vthi Mustow och på andra sidan myt-
aff Pestilencia / vthan the som boo vthi Tlogårdh /
Pleskow och Schmolenskow / och andra ortar nära
mare Grenzen / doch hafwa the andra sjukdomar /
synnerligen en / som är vthi thet närmesta liff Pest-
lencia / ty thet hon intommer / döo try eller fyra aff
huset och icke flera / och går icke gemenligen öfuer
hela landet / utan på några ortar / synnerligen tving
om Mustow / Rezan / Perislan / Woldimer / Wologa-
da / Jariolan och Bielozerou / och står intet vppå öf-
wer int heelt år / för än hon uphörer / och gör altidh
emellan hwar gången sex eller siu år.

The Mustowiter hafwa och vthi sina huns för- *imagines do-*
målade Båleten både fattige och rike / ingen vndan. *melica.*
tagandes / och hengia them icke allenast på weggian
ther the sielfwe wistas vthi / vthan och i Jarstugun /
sampt i sina Bodar / Lofft och Sommerhuns / och så
offra the komma in eller gå vth / korsa the och böcka
sigh för them / och troo at the förnethan sådana Bå-
leten och kors / icke kunna komma Gudh ihogh eller
bidia / vthan the them see och beståda / synnerlighen
när the gå i seng / stå vp / så sigh maat / gå ifrån bor-
det eller och på garun / och när the komma in igen / så
böia the åter sina hufwudh för them / och korsa sigh
tree gånger / hwilket skeer medh try sammanfoghade
finger / som the settia först på hufwudet / sedhan på
brystet / thet näst på högra oc så på wänstra arlarna
vthi korswäjs. Är han en fremmande och kommer til
sin wän / och går in vthi stugum / så seer han först
kring om sigh / at han får see Båletet hwar thet
henger / och står strax hoos dören / tagher aff sin
Tinn h

hatt eller myssa / och korsar sigh tree gånger / och
böckar sitt hustru för bålet / och önskar hem se-
dan så många i stugun äre / hwar widh sitt namn
helsa och wålmågho / och strax möta the honom på
golfwet både Man och Quinfolk / och kyssa honom /
och bidia honom settia sigh nedher / och när han sitt
ärende hafwer förrettat / stiger han vp och trädher
mitt på golfwet / och wender sigh åter til Bålet /
korsar och böckar sigh tree gånger som tilförende /
biudher godh natt och går sin koss / och warder be-
ledhsaghat vth in til porten / sländes sina hustru
någhra resor för hwar andra / effter then wänskap
och kärlek som the med hwar annan hafwa / så län-
ge the gå ifrån hwar andra och stillas äch.

*Tenuiorū for-
tuna homini-
bus intra por-
tam prestan-
tiorū equitare
non licet.*

The som ära rika och förmodhne / ridha alldh
både til Slott / Rytia och Torg / och när the gåå til
gåst eller besökia hwar annan / och holla thet för en
wahnåhra och stoort föracht om the skulle gåå til
foot. Men när then som ringare är / besöker then som
är rikare och förmeer / bind. r han sin häst vthan för
porten / och går til foot in i gården och berettar sitt
ärende : äre the lika rika och achtaqe / ridher han in
för farstugu dören / och stiger aff hästen och går in
i stugun / och förrettar sitt ärende medh korskning /
helsning och kysning som tilförende är sage.

*Salutatio tem-
pore Paschatis
obseruanda.*

The hafwa en sedh om Påska tidh / när Lång-
fastan är vthe / och the få förloff at äta kött / köpa
the några fergade ägg / som the hafwa öffuer hela
helghen fala vthi alla Gatur / och när the möta
hwar annan på Gatur eller i huset / ridhande eller
gångande / Man och Quinfolk / helsa the hwar an-
nan och sägher then ene til then andra : Christus är
vpstån

vpstånden / Då swarar then andra : Sannerliga han
är vpstånden / och gifwa hwar annan ite ägg / och
kyssa hwar annan / och stillas äch / och thetta må in-
gen Knäs eller Dator / wart sigh så högh som han
wil / nekta en fattigh som honom möter / och wil giua
honom ite ägg / då moste han thet taga oc kyssahon.

Vthi alla Rättegångz saker moste alldh en aff *Leges & iudis*
Rådhet och en Secreterare wara tilstådhes. In ad *114.*
the besluta och samtyckia / och hwadh för doom the
fälla / then moste the holla / anthen han är rätt eller
vrång. Ty emot them må ingen wedia eller appelle-
ra / effter han är vthi Storfurstens namn affsage /
at thet är så rätt / och han wil thet så hafwa / som
han är affsagt. Ty the döma ther icke effter någon
giord eller bestrifwen lagh / vthan hwadh som Stora
furstens wil / och hwadh som them som Domare Lma
beten beklādha synes likast och rättast wara / effter
samwete thera / ändoch the thet vnderfundom intet
synnerligen achta / vthan döma offta för wåld / mu-
tor och wänskap / så at then esomoffrast bekommer
orätt som hafwer rätt / doch hafwa the likwål nå-
gra Stadgar Scaturer och Reccesser / som the effter
fölia vthi några ärende / som aff theas Storfurster
äre stichtade och stadgade / så som thesse / nämlighen :
Swilken som griper en vppenbara Rofware widh
fersta gerning / och honom för rätta framförer / och
honom med skål och bewis sanferdeligen öffuer be-
tygar sina misgerningar / straffas til stegel och hui /
doch skal han hafwas först på stredabenden.

Swilken som rofsuar och stäl Rytior eller Klö-
ster / oc warder gripin wid fersta gerning / skal trädas
lesuandes på en staka / hwilket är en förfärligh dödh.

Ann iij Ty

Ty the som således vofstakas / lefwa vnderfundom en halff dagh / vnderfundom en / vnderfundom två dagar / för än the döds / när staten hafwer icke strax drabbat hiertat. När the äre döda / låta the them tagha nedh medh statarna / och föra them på en annan plat3 vthan om Scadhen / och brenna them til aska / och kasta the sedan mull vppå.

Alla förrådare / vppenbara woldzwerkare och Nordbrennare / och the som vpgifwa Slott och Gåsten vthan nödh och tvång / straffas til lifwet vthan alla nåder.

Swilken som slåår sin Herre och Husbonde ihjäl / och wil dragha vthaff landet / och thet bewises med fullom skåål / wari samma lagh / och ständi samma rätt.

*Furta quomo-
do puniantur.*

Swilken som griper en tuff widh första gärning i sitt eghit hus / at han stulic hafwer en stoor summa penningar / och slåår honom ihjäl / skal hafwas för Domaren: Seller han honom som stulic hafwer / ligge ogilber / och then som honom drap / wari frj.

Swilken som stål första gången / och thet icke skeer vthi Rytior eller Klöster / then skal icke straffas til lifwet / vthan böte sina penningar och straffas medh piskan. Kommer han annan gången igen / och medh godh skåål och bewis til tiuffnaden til bindes / gifwa honom sina penningar igen som han staal ifrån / och böte Domaren dubbelt så myckit som för / och straffas medh piskan / corn och håncheelse / effeer som tiufwerijte år stoort til: Orkar han ey boten / så skal han döddhas / och icke hängias / vthan kastas i watern.

Blifwer någon til tiufwerij wijt / och thet kan honom

honom icke med godh skåål och bewis öfwerlygas / then s: teie löffte och borgen för sig til widare rans sakning.

En Balors witnessbörd gifwas mera wigordh vthi Rättegångs saker / än en gemeen och iinga persons.

Then som lågrar en annors mans hustru / och mannen tager henne igen / så skal han som thet gör de förnöia mannen medh så många penningar / som honom åchnöies / och blifwa straffat medh piskan på gatan / ifrån Rådhuset til hans hus som hust. un åger. Wil mannen ey taga hustrun igen / så låte henne gåå i Klöstret / och böta sina boote medh Tunne lefwerne / så länge hon lefwer / och mannen tagha en annan hustru igen och penningar för nåso sin.

Then som öfwerråder Scorfurstens förbudh / och sälter öl och Brennewijn / och warder med ferska gerning åraghin / miste förste gången ölet och Brennewijnet / och böte 16. daler / Scorfurstens ågan saak. Warder han andra gången beslagen / böte 30. daler / och miste ölet och Brennewinet / och straffas medh piskan: Kommer han tredje gången / böte 100. daler och förskickas i onådhe til Sibbetien / och hafwi forwertat så myckit som the finna vthi hans hus aff öl och Brennewijn.

Then som någon wil förklaga / anthen för mord / rooff / tiufwerij / gåld / hoor eller andra misgerningar / han skal skrifwa en Supplication til Scorfursten / och öfwergifwa henne til then Herre som om Rättegångs saker hafwer til at beställa / och så han henne öfwerseedt hafwer / förordnar han en Profoss som skal honom vpförda til Slottet som blifwer beklagat /

*Pena adult-
rij.*

klagat / och tillsäga honom dagh och tidh / när han sin wedderpart swara skal / och då äger han ställa löffte för sig eller sielff wara borgen / til thes Saken blifwer för rätta vthförde / och hwilken som då saken winner / han blifwer frig / och then som saken tapper / han blifwer straffat / effter som saken och gerningen är til / och skal gifwa Profossen 10. öre för sitt omak / och Skriffuaren som Saken haffuer anteknat tree mark.

*Mos exigendi
debita.*

Hwilken som bliffuer anlagat för gäld / och icke wil betala / och sig medh them som manar förlikta / vthan kommer för rätta / och bliffuer dömd til at betala / då ägher han thet göra / och gifwa Profossen som honom för Domaren fram hade 10. öre / och Skriffuaren tree mark. Men är saken så blind / och ingen Handskriftt them emillan är gjordt / at them kan ingen ächtilia / och ther finnes witne på begge sidhor / som witna hwar emoot annan / och Domaren kan ingen ther aff fella eller friga / då befaler han the fasta lott / och på hwilken lotten då faller / han måste hafwa tapt / anten han haffuer rätt eller orätt / och betala gelden / och gifwa Domaren 6. mark / Skriffuaren 3. mark / och Profossen 10. öre. Är saken högre än til handrade dalers werde / då befalar Domaren at the skulle kempa / om the icke kunna förlikas / och då måste Profossen wisa them plagen / ther vppå the kempa skulle / och tillsä / huru the medh hwar andra kempa. Then som då Kampen tappar / han måste gifwa Domaren så mycket han begärar / Skriffuaren en Rubel / och Profossen en halff Rubel / och betala sin wedderpart penningerna / sampt hans omkostnat. Orkar han ey strax tilfyllest betala /

tala / blifwe slaghen alla dagar tree timar på benen medh små leppar / til thes han haffuer betalt / och sittia om natten i cornet / om han icke får löffte för sig at wele komma hwar morgon tilstådes / och låta klappa sig på benen / til thes han haffuer betalt.

Kempa några om någon löffsaak / som är mord / förräderij / wäldzwärkan / tinfwerij eller annat / då skal then som winner kampen / tagha aff then andra så mycket han wil / och gifwa Profossen och Notario som föreskrifwit står : Haffuer then som öfwerwunnin blifwer / något mera än som han vthgiffrit haffuer / thet skal sägas och gifwas Domaren / och Misbedaren straffes sedan til lifwet / på thet sätt effter som saken haffuer warit til.

Medh thenna Lenwige Kamp haffuer thet således tilgått / at the som märkte sig wara förswaga / *Duellum.* hade förloff til at leta andra för sig i stadhen / the starkesta Zieltar som the kunde bekomma och vthspana / och icke sielfwe wela kempa / och om then ena wil / och then andra icke / då må han liqwål leta huen han wil och han kan fåå / och taga hwad wärrior som them dådes / och ther til bruka plågas / som är pansarskiortar två eller tree / Riadhä then ena på then andra / effter som han är stark til / och sig ther vthi kan röra och bruka / ett langt Spjut / och en kusthammar / eller ett Jern medh ett hantagh nätt vppå / som är mächtige hwaft på båda ändar / en spanlång på hwar sida om handen / ther m3 / när the komma i kampnen medh hwar annan tilsamman / kunna the skamsära hwar annan medh stung / och hugga igenom Pansarskiorterna / och skona ingen leem på kroppen / anten hufwudh eller öghon / och höra the

ey heller vp/för än en aff them blifwer dödh och öf-
werwunnin / och then som så dräpin blifwer / han lig-
ge ogiller / Men blifwa the bådhe på plagen liggian-
des / ta skola andra aff theas slecht ther til förord-
nas och på nytt kempa / och then som så dräper hin
andra / han hafwer wunnit / och then andra ligger
ogiller / och hafwer ingen mact til at tala på hans
dödh / utan betale alt thet then andra honom wite /
och the lifwade om.

*Modus contras-
tendi matri-
monii.*

Then som wil gifwa sig och frjå til en åhrlich
mans dotter / thet wart sig aff högre eller nyrigha
stånd / så må han icke thet sielt görå / vthan förål-
derna / och om fadhren hafwer en manbar dotter /
och wil gifwa henne ifrån sig / gåår han til then som
han kenne / och weet hwad han är för en / aff hwad
slecht han är kommen / huru rikt och förmögen han
är / och honom vthi alla moeto bäst behager / och sin
Dotter helit vnna och gifwa wil / och såghe til ho-
nom : Min wån / tiens föråldrar åra minn godha
wänner / tu och alla tina åchåfwor och seder behaga
migh myckit wål / och tu hafwer ett gott erlighe
namn aff hwar man. Thersföre wil iagh gifwa righ
min Dotter til tin åchta hustru / och så myckit skal tu
fåå medh henne / vthi the och the parzelar / som åre
gemenligen öre ringar / skurna Klådher / Wollap /
hestar / ågna trålar / oc annor bohags tygh. Om the
nu i så moeto medh hwar annan kunne öfwer eens
komma / swarar then unga personen / at han thet om
wil sig betäncka / och sig berådfråga medh sina
föråldrar / Wänner och Fränder / och gifwa honom
swar. Blifwer nu thetta såledhes aff hans slecht
och wänner samtyckt / och the på bådha sidhor

Remm

Komma öfwer eens / besluta the sin emellan när brud-
lopet skal stå : Begårar vthi medler tidh hans fader
och slecht / at Brudhgummen må see sina Brudh för
än Bröllopet står / så swarar hennes föråldrar thet
ney til / och såga / at han må thet om hoos andra sig
förfråga / som henne hafua seet : The wetta wål hu-
ruban som hon är / han må thet medh låta sig be-
nöta til thes Brudlopet seer. Men strengia så hans
slecht och föråldrar vppå / at hwar Brudhgummen
icke blifwer effterlätit at see henne / wille the så see
henne / thet til så hennes föråldrar bewilla / så fram-
bruden icke hafuer något lyte / oc går så hans fader /
modher och två andra aff hans närmesta frenkor /
dijt som hon boor : Är hon så rikt och förmögen / så at
the hafwa många kamrar i huset / hafwa the henne
förwarat / wål och smyckt och tilpyntat vthi en syn-
nerligh kammar allena : Är hon fattigh / så sicer
hon tilpyntat baak om itt förlåt vthi samma stugu /
och så tråder hans moder dijt / eller i kamnaren / och
tager henne widh handen / leder henne åter och fram
på golfwet / leder henne grant / om hon är blind el-
ler halt / eller hafwer något lyte / och om hon så hen-
ne behager / såghe hon / at hon skal så hennes Son /
och göra sig lustigh och gladh. Sedan följa Bru-
dens moder och slecht henne heem / och the besce i lika
moeto Brudhgummen / om han är halt eller blind /
eller afwer någhot feel / och om han them så beha-
ger / låta the Arar hempta en Skrifware / som skrif-
wer en handskrift på både sidor / at hoos som af them
åtras / och wil rygga sin ord / then skal böta så mon-
ga penningar som the så upsettla. Thersföre hender
offta / när them icke bliffner tilstadd at see Bruden /
O o o q för än

för än the wifas och komma i Seng medh hwar an-
nan / och hender så stundö / at en får trull för gul / och
moste så then hafwa / som han således hafwer fät.

ritu nuptia-
rum.

När nu tidhen kommer at Brudhlopet skal stå /
hvilket skeer medh öfuerflödigt drickande och åtana-
de / så at the alla äre druckna / så wäl Prästen / Bru-
den och Brudgummen / som sielfwa Gästerna / när
the gå vthi Byrtian / så at the esomoffcast moste le-
da Prästen / och holla honom fast vthi armen at han
icke faller / när han skal göra siet Embete / och me-
dan han them wägar och tilhopa gifwer / moste Bru-
den haffua ett förtäckt ansichte / och för än Prästen
them sammangiffuer / fordrar han först sina Pastela-
er eller Alarkatur / hvilket strax han får / tagher
han vppå at siunga en psalm aff Dawids psaltare /
och träder til Brudgummen / och legger sin hand
på hans haffundh / och talar til honom : Her Brud-
gumme / sägh mig / om tu begärar thenna unga per-
son til tin ähta hustru / och tu wil älska henne i nödh
och lust : Om tu wil straffa henne medh bugg och
slag / och slåa henne medh Knipplar och Wedh-
trä : Om tu wil öfuergifwa henne när hon bliffuer
gammal / siuk och ynkelig ? Ther til han swarar /
ney. Sammalunda wender han sigh sedhan til Bru-
den / frågar henne / athenstund hon är en swagh och
en yng person / om hon dristar sigh at taga en sådan
stoor man / och kan honom såsom en Quinna i alla
motto göra fyllest ? Om hon wil wäl föreståa hans
huushold ? Om hon wil wara honom för en troghen
Stalbroder / när han blifwer grå och gammal och in-
tet förmå ? Ther til hon swarar / ja. Strax tagher
Prästen en krantz / och sätter vppå theas haffundh
och

och säger : Wäxer til och föröcker iber. Medhan
Prästen thetta gör / tender hwar och een sit War-
lius vp / som the hafwa i handen / och gifwa Prästen
en liten Tråskål medh Miodh / hvilken han dricker
til thet unga folket / medh lyckönskande vthi the-
ras Echtenskap / hvilken när the aff honom anama-
ma / dricka the then vth / och kasta skälen på gälfuet /
och trampa henne sönder medh sina fötter / och sälar
Så wele wij alla them söndertrampa / som emellan
öf wela göra haat och fiendskap. Quinfolken som
äre medh i Byrtian / kasta på them humblafrö och
långfrö / och önska them länge lefwa / och at them in-
tet må fattas / hwad the skulle hafwa til siet hus-
håld / och gåa ther medh heem och göra sigh lustighe
och glade / dricka / dansa och springa thet mästa som
the kunna / belä natten igenom / och om Männen
vthi sådana samquemer intet thes bättre achta sina
hustrur / bedrifwa the stoor okyskheet medh andra
Män. Dagen ther effter föra the Bruden heem /
dijt som hon skal boo / och faar hon med itet förtäckt
ansichte / ropar och strögar öfwerliut på Gaturne / at
hennes Gadher och Medher / och all hennnes Slechts
sola fara wäl : Hon drager nu bort / och kommer in-
tet mera til them.

När the nu således äre tillsammans komne / kö-
per Mannen strax en pistla til thet första bohaghet /
och henger på wäggen vthi hennes Kammar / ther
medh han henne en gång vthi hwarie månat skal slå /
och i så motto bewisa sigh at han hafwer henne kär /
elieft hwar thet icke skeer / menar hon / samt Dre-
nigier och pigor / at han holler intet aff henne / eller hafa-
wer henne något kär / utan the äre alla förachtade /
Ooo iij effter

Verbera chari-
tatu & amo-
ris indicia.

effter the intet så hugg / och ju mera både hustrun/
pigor och Drengher så hugg / ju mera thet them be-
hagar / och låta sigh tyckia / at the thet medh thes
större kärleek them bewijsa / än som eliest: Ty thet
hafwer hende för någre åhr sedan / at en Italianer
hafwer tagit sigh en Rysk hustru / och hafwer lefwat
medh henne i någhra åhr medh all samio och kärliga-
heet / och vthi alla motto henne elskat och åhrat /
thet öffuer hon sigh hafwer storligen förundrat / och
blifwit endeles nyslynt på sin man / och sagt til ho-
nom: Räre man / hwil kommer thet til / at tu hafwer
migh intet kär: Han swarade / min hustru iagh haf-
uer tigh ju kär / thet kan tu ju sielf see / och togh hen-
ne i fampn. Men hon sade: Vley / tu hafwer än ala-
drigh så länge wij hafwe warit tillsammans mig slaa-
git / och i så motto bewist migh någhon kärlighet.
Tå swarade han: Thet hafwer iagh aldrigh tilfö-
rende wist / at hugg skulle wara tön til kärlighet.
Men iagh wil see til / at theruthinnan här effter in-
tet skal sela / och slogh henne så en gång måchta illa /
thet henne swära wät behagade / och hon elskade ho-
nom mera sedhan än sem tilförende / hwilket när han
förnam / slogh han henne en annan gång / at hon
låg på sengen / thet widh hon intet heller knorrade:
Han slogh henne tredje gången / at hon bleff dödh /
och bewiste henne alt för stoor kärleek / thet öfwer
hennes slecht honom för öfwerbeten förklaghade.
Men så saken bleff ransakat och förhörd / gjorde
the thet intet annat til / vthan logho thet äch / och
sadge / at hon hadhe sielf warit orsak til sin dödh /
och hade underwist honom om Ryssernas kärleek /
hwilken han intet annerlunda hafwer förståt / och
wille

wille theruthinnan bewijsa / at han mera elskade sin
hustru / och hade en större kärleek til henne / än som
Rysserna / i thet at han slogh henne ihjäl / och the så
sina hustrur allenast någhot litet medh en pistla.

The som blifwa budna til Brudlops / sticker brud-
gummen och bruden föråhringar / effter som hwar *Donationes &*
och en hafwer rådhy och åmne til / hwilke brudgum- *munera qua-*
men låter slitelighen vpstifwa / och them som han *ratione a spon-*
wil beholla / sticker han när brudlopet är öffuerståt *sus accipiuntur*
uppå torget / och låter then werdera / huad the fun-
na wara werde. The han icke wil beholla / sticker
han heem igen medh stoor tackfåjelse. Men the
andra / som han hafwer behollet / skal han betala så
godha igen innan åhr och dagh. Och om then an-
dra icke wil låta sigh nöia / medh the gåfwor han så
honom igen sticker / utan säger / at hans wore bättre
och högre / så låter han falla them som hans gåfwor
hafua werderat: Swad the så säga / thet widh moste
thet blifwa. Men låter han så icke strax werdera
them / så moste Brudgummen gifwa honom så mycke
som then andra fordrar och begärar / och om Bruda-
gummen icke samma gåfwor innan dagh och åhr
igen gifwer och betaler / vthan fördröler längre med
betalningen / så moste han gifwa honom två gåna-
gor så goda gåfwor igen / som then andra hadhe ho-
nom gifwit.

The Muskowiter achta och Swägerskap / Sada *Gradus consan-*
derkap och några leder vthi thetas Echtenkap / och *guinitatu &*
tilstådla icke / at två Bröder måge tagha två Syo- *affinitatu &*
strar / icke heller the som hafwa ståt til faddra medh *Ruthenu ob-*
hwar andra / ey heller the som åra skyld hwar an- *servatur.*
nan vthi then vp och nedhstighande Linea / ey heller
the

Diversia.

the som äre vthi then första / andra och tredje Gradu lineæ inæqualis. The göra icke heller som Turcken och Tataren gör / och tagha monga hustrur / utan hwar och en låter sig behöfva medh ena / så länge hon kan honom behagha. Men träder hon aff vägen / och Mannen kan intet komma öfuer eens medh henne / vthan wil bliffue henne quit / och haffuer ingen laghlig orsak til at skilias widh henne / som är hoor / mord / tiufwerij / eller annat sådant / köper han någre medh penningar / som vpdyktar en lögn på henne / och säger at hon haffuer thet och thet gjort / och går medh thet samma til Munkerna / och begärar skilias widh henne / och gifuer til Klöfret 20. eller 30. daler / och säger sina Åål. Munkens befalar strax några Munnar at gåå thet hedan / skära håret aff henne / klåda henne i Munnakläder / och föra henne vthi Klöfret / hwadh hon wil eller ey / thet hon tå måste blifua i Munnawäjs så länge hon lefuer / och Mannen måste så wara i sex wekar vthan hustru / och får så förloff at tagha en annan igen: Them är och allom effeertlätit / at när hustrun eller Mannen döör / at the måge sökia och taga sig en annan igen.

Thet hender och mångastädhes i Landet / synnerlighen medh fattighe Bajorer / Köpmän och andra / som behöfua penningar / at the tilbuda andra sina hustrur för legor / och tagha hwar resa två eller tre daler / som hustrun är wacker til och the kunna öfuer eens komma / och går mannen vth för dören så länge och wachtar / at icke någhon kommer och them förstör och hindrar / så länge the bedrifua theras otucht och skamliga gerningar.

The

Sodomia in
magnofu.

The Muskowiter / synnerligen the stora Anezer och Bajorer bedrifua mytit the grofua grafweliga Sodomitiske synder / både medh Drengiar och ofråligh Creator / och holla sig en part mera til sina Drengier än til sina hustrur / rosa och skräppa thet vaff / när the komma til hwar annan / effter the för sådana förfärliga synder intet blifua straffade. Ty när sådant blifuer för Storfursten klagat / swarar han / at then Saken kommer honom intet widh at straffa / vthan then hörer Gudhi allena til / han må honom i sinom tidh theföre straffa. Men hafuer han något gjort emot honom / då wil han straffa honom såsom en werldzlig Herr.

Hwar Bonde måste göra sijn Dagzwerker til sin hushonde om wetan / och tu til sitt ägit behoff. Bonden bekommer intet mera Eng och åter aff sin hushonde / än som han nogast kan sig och sina medh födo uppeholla. The lefua i alla moeto ynkeligen medh maat och dryck / och gå alla medh basta skoor / så at huru monga Bønder som i Landet finnas / finnes thet och så många Skomatare / så at hwar och en Bonde kan göra sina ägna skoo / och behöfuer thet til icke leia någon Skomatare / och wa-

ri så noghsampt omtalat om thessa
werldzliga handlingar.

p p p

S. N. do til Östergötthland; högbetrodde Män
och Rådhy/the Edle/Wälborne och Wälbye

disse Herrar /

Her Gabriel Orenstiern/Friherre til Törisö
och Stenrefors /

Lindorm Ribbing til Borholm och Nääs /
Laghman vchi Östergötthland /

och

Erich Jöranson til Nääs och Hårefetter /
Marstkalt / och Ståthollare på Stegborgs Slott
och öfuer thes Låhn/mine gunstige Herrar
och Befordrare /

Är thenna

Siette Boof på thenna

Muskowitiska Grönika / om the Muskowiters
Religion / Gudstienst / och hwadan the then hafwa
bekommit / medh andra theas Andeliga

Ceremonier / rånstwilligen

dedicerat,

Aff

PETRO PETREIO

Vbsaliensi.

Tryckt i Stockholm/höös Ignatium M.

Anno 1615.

PETRI PETREI VBSALIENSIS

Crönika / Om the Muskowiters
Religion / Gudztienst och Andeliga Cere-
monier / och hwadan the sin Religion hafwa
bekommit /

Then Siette Boof /

Deffter nu noghsampt vthi the fem Böcker är
omtalat om the Muskowiters Land och
lägenheet / Slott och Städer / Regenter
och Storfurster / Lagh och ordning / Se-
der och stadgar vthi politiska saker / synas
Religio Rutha-
norum à quo
primum intro-
ducta & plan-
tata.

förehensuld nu aff nöden wara / at man vthi then-
na siette Boken / handlar om theas Religion och
Gudztienst / och hwad för Ceremonier och stadgar
the bruka vthi thet Andeliga Regementet / och mes-
dan tilförenne är tilkennagiswre / om theas Affgus-
dar / som the hafwa trodt och dyrkat / för än the be-
komme then Grefslke Religionen / vthi Storfurstens
Wolodimers tidh / som sedan han annammade doop
oc Christendom / låt sig kalla Wasili / görs intet behof
ther om här på nytte at repetera / vthan allenast / om
then Religion som the nu hafwa och bruka / och be-
kommo / såsom the säija ähr effter Christi börd 980.

P p p iij . aff

aff Kelsar Constantino medh sin syster som han gaff
Storfursten i Rydzland til hustru / som förde medh
sigh i Landet en Biskop som heet Leo / som först ther
planterade then Grekiska Religionen / then the än
nu stadigte holla / hwilken Storfursten gjorde sedhan
til en Patriark / at han skulle hafwa lika macht och
myndigheet medh Patriarchen i Constantinopel /
och regera vthi Rydzland öfwer alla Biskopar /
Munkar och Präster / och hade then samma först
sitt Säte vthi Kiow. Men när Kiow bleff incorpo-
rerat med Litowen / warde Patriarchens säte flyde
och transfererat först til Wolodimer / och sedan til
Mustow / ther thet ännu idagh är / Doch mena the
Mustowiter / såsom man och vthi theas Länkiabö-
ker och Register finner / at the långa tillförende vthi
Apostlarnas tidh hafua bekommit theas Religion /
och säga at Apostelen S. Andreas är kommen ifrån
Grekeland til elfwen Neper / och ther begynt at dö-
pa och låra then Christeligha Religionen / och seglar
up för elfwen in til Chlow / och them underwist / at
korfa sigh medh thet helga korstecken / och förkunna
Gudz dräpeliga wärk / och propheetat / at ther skul-
le byggas monga Christeliga Kyrkior och försam-
lingar Gudhi til ädho: Ther ifrån skal han hafwa
draghit til thet Träsket Wolpousti / och seglat nedh
för then elfwen Lowat / som löper aff samma träsk
in vthi then Siön Ilmen / och sedhan ther ifrån nedh
för then elfwen Wolkow in vti Ladga Siön / och
Niewa elf / och vthi östresjön / och sedhan draghit til
Rom / och på sidzstonne för Christi låra skild ther
blifwit korsfest aff Ago Antipatro.

Samma Biskop Leo / som kom med Furstinna
in vthi

*Rutheni affir-
mari fidem
Christianam
primam ab A-
postolo Andrea
traditam esse.*

in vthi Landet / och warde sedan gjorde til en Patri-
arch / lät vpbyggja många Kyrkior och Klöster / och
förordnade Präster / Munkar och Munnor / och för-
straff them sätt och synnerliga ordningar / huru the
skulle lefwa / sigh kläda / och förholla vthi maat och
dryck: Han påbödh och / at Almosor skulle giswas til
the siuka och fattige / sampt tjonde aff åker och bo-
skap til Klösters och Kyrkior uppeholdning / och
stoor Testament / när the skulle dö / på thet theas
Siälar skulle blifwa beholdna / och förlossade vtar
thet ewiga pino rumet.

Patriarchen brukar så bögh titel som Storfura-
sten / allenast at han icke skrifwar sigh för en Czar
och Storfurste / vthan för en Patriarch öfwer hela
Rydzland / hwilken / när som han skal welias och
wijas / ingen mindre höghetidh steer / än när en Stora-
furste vthwelias. Ty då skole alla Metropolit /
Biskopar / Abbater / Priorer / och the förnämsta
Präster komma vthöfver hela landet tilstådes vthi
Mustow / och gifwa Storfursten tilkenna / hwem
vthi beligheet och lärdom öfuergår alla andra / och
them synas wara til thet höga kallet aldrartenligast
och skickeligast / så frampt Storfursten wil gifwa
ther til sitt sa ord och sameyckie / hwilket när han
gör / och thet honom så behager / blifwer then rå
effter theas Andelige Ceremonier wigd. Men miss-
hager samma person Storfursten / som the vthwald
hafwa / då tager han en annan ther til / then honom
säckes / och achtar inret / om han til samma kall är
bugeligh heller ey / och alla the andeliga stå honom
emoor / moste han rå lätwål tagha ther widh / och
blifwa Patriarch så länge Storfursten synes.

kläst

*Leo Patriar-
cha primam
constituit tem-
pla & cenobia
adificari.*

*Titulus Patri-
archæ.*

Archiepiscopi.

Näst effter Patriarchen äre tre Metropolitier eller Erchiepiskopar vthi landet. Then öfwersta och högsta är i store Mogård / Then andra i Susdaal / Then tredje i Kostow / ändoch Biskopen aff Rezan är intet mindre i anseende och wördring hoos them än som the / doch litwål är han ingen Erchie vthan en Lyde Biskop / och then öffuersta för alla andra Biskopar vti Landet / som äre så många / som Landskapen och Furstendömen / så at hwart och ett Furstendöme hafwer sin serdeles Biskop / som är Twer / Plestow / Schmolenstow / Columen / Cazan / Astrakhan / Wologda och flera andra / och hafwa både the / sampt Metropolitierne / Patriarchen / Abboterna och Priorer i Klöstrer sina äghna Landbönder och årligen inkomst / och holla the förnämste aff them öfwer 1000. Batorer / som them dageligen tiena / och somblige mindre / som the hafwa förmögenheet til. The moste och göra sin Rustjänst såsom andra Batorer / när krigh är förhanden / och holla så många hästar och karlar / som the hafwa godz och inkomst til. Ty Patriarchen / Metropolitierne / Bisperne / sampt Munkerna / hafwa fierde delen aff Landet vnder sina Klöster : Knezerne och Batorne then andra fierde delen / och Storfursten så myckit som både delarna / ther effter the och skole sigh rusta / och ferdige holla när krigh är / och the på togh vthdraga skole.

Abbatum Monachorum & Monialium.

Alla Munkar och Munnar / hafwa longa swarta fida klädher / och inga skiorcor vppå sigh / och säga hafwa sina orden aff the Bernardiner / och äre swära owietige och olårde / at the intet om några stycker kunna swara / när the blifwa tillfrågade / anten vaff Biblien / eller någon aff Patribus och andra Lärare

res

re / om theas troo / Religion och Orden / Vthan säga at the kunna si se ingen bestedh gifwa / hwarken om een saak eller annan / vi han äre a'deles men löse och enfaldige / och kunne hwarken låsa eller skrifwa / oc dricka sig litwål fulla och druckna som andra Swin / och säga / at Patriarchen / Metropoliterna och the andra / theas höge Andelige förman si lå för them swara / ty the göra alt effter hwad som the them biudha och befala / thet wart sigh rätt eller orätt.

Patriarchen och Bisperna druka och longa swarta klädher / lika som Munkerna / doch vthi några stycker annorlunda giorda. Ty ytterste Riortlen är medh silte wirtat / och medh hwitte brokotta render vthi korswjs somade emot hiertat / ifrån hufwudet alt ned på benen / theslikes vp om armlarna / och vppå händerna vthi korswjs / lika som framman til med brokotta snören besatta / menandes ther medh / at aff theas hierta och mun / skal vthflyta then rena Christeliga troos vnderwising / lära. bekenneelse och alla goda dygder. Therföre the äre och medh sådana Kläder asteknade / och holla sigh medha enfaldige / och läras gerna wela lida kors och wedermödhö för Christi skuld. The hafwa och hwar the gå eller stå / förmalade staswar i händerna / på the / the ther med skola för menige man synas myndige och helige.

Patriarchen och Metropoliterna draga vndera skindom hwitte Riortlar / som äre på thet sätt wirtade och somade såsom the andra / ther til the holla sina ägna Stråddare som them göra / på thet the skulle wara rena / och icke orenas aff the andra som och annat werldzligie felt arbete. Prästerna dragha

Q q q

och

*Vestitus Pra-
siterorum.*

och longa kläder / doch icke alla swarta / utan mongi
härda slagz färga / b. unt och blå / och hafua en liten
forat myssa på huffundet / och tagha henne aldrigh
vthaff. Men vthan på henne hafua the andra hö-
ga myssor / aff Sammet och Kläde / effter som hvar
haffuer rådih til / forade med sablar / mårdar och an-
dra skär vndantagandes wetet som the vpslå / huila
ket skal vara aff Väpner / eller Vtterstin / och skal
hvar och en hafua en staaß vthi handen / ther aff
man theas verldigheter kan kenna. The som boo
vthi Städerne / warda rikteligen försorgde medh vna-
derhold både aff Storfursten och Borgerna. Men
the som boo vppå bygden / äre swära fattige och yne-
telige / så at the intet mera hafua / än som the kanna
medh sina händer förtiena. Ty thet är swära ringa
som the förtiena aff Bönderna / och fåå til Tiende af
en deel och annan. The få ey heller mera när the
Christna Barn / jörda ljt och wisa folk / än som ite
runstycke / och ett store hwetebidh / vthi hwilket
är en hoop och gryn inbakade / och moße ljt wäl hola-
la tree messor hvar wäku / Söndagen och andra höga-
tidz dagar förutthan : Swär dagh siunga och holla
the sina tidher tree gånger / och om natten en gång /
som them är förestält och påbudt / så at huilken som
thet försumar / och ther öffuer warder klagat / then
blifwer affsatt aff sitt Embete / och moße hwar och
en Präst hafua en Caplan / ty vthan honom må in-
gen Präst holla någon Messa. Ey heller må någon
Präst hafwa flera än en kyrkia / och så många kors
som stå och äre bygde på kyrkian / så monga Altar
skulle ther wara inne / och til hwar och ett altar skal
Prästen holla en Caplan. Til hwar kyrkia finnas
twa

*Tres Missa
quotidie cele-
brantur.*

en eller tree klockor til thet minsta / doch finnas
vthi många 7. 10. och 12. klockor / och ringla the icke
vthi them / som thet skeer heos of och annorstädes /
vthan Klockaren hafwer ite reep vthi klappen / och
timbar ther med allenast på then ena bredden. Men
när Prästen vphöder och handlar medh Sacramen-
tet / så rambla the tilljka medh alla klockorna / så at
the som stadda äre vthe på marken och annorstädes /
wette och hwad som skeer in vthi kyrkian.

Om Iul / Påska och andra högtider gåå Prä-
sterna och Munkerna om i Städderna med Rökelse /
Lius och Wigdewatn / skentia / rökia och korsa alo-
la them som them möta / och gå til them in i husen /
som thet effterlåta och tillståda / eliest komma för
många til een. Ty han äger hwar och en Präst giff-
ua en halff öra / som honom besprenger medh Wiga-
dewatn / korsar och röker medh rökelse.

Vthi kyrkiorna prädika the aldrigh / vthan lå-
sa och siunga så myckit som them är besalat / aff sina
böner / Dawidz Psaltare / och af the heliga fäder / oc
vnderstundom något af nya Testamentet / och ju hö-
ger och hastigare Prästen ropar och skrijar / ju mera
warder Prästen affhollin. Men råter han något
stapla vthi sina böner och lexor / förarga hans åhö-
rare sigh högeligen ther vppå / så at han blifwer pri-
werat och satt ifrån sitt kall och Embete / om thet
blifwer spordt och klagat.

Jempte sina kyrkior hafua the strax sina Skola-
stugur / ther vthi theas ungdom som lust hafwer /
läser läsa och skrifa / och bruka the inga andra Bö-
ker / vthan Alphabeta / några Böneböcker som äre
stälte til Jungfru Mariam / S. Nicolaim / och an-
dra

Concionas.

schola.

Mustowiteste Grönika/

dra the förnämsta helgon / sampt några Responsoris,
Psalterium Davidis, Symbolum Apostolorum, Nicæni oc
Athanasi / sampt gestas Alexandri Magni. Men the sō
wille blifua Præster / the låra låsa Novum Testamen-
tum, Acta Apostolorum, alla S. Pauli Epistlar / Homi-
lia Chry-sostomi, Basilii, Gregorii, Nazianzeni oc några
andra.

Ingen Præst må heller göra någon Gudstjänst
i Tyrkian / som är messa / döpa / Christna barn / vth-
bela Sacramentet / jorda lyk / och annat sådant / om
han icke haffuer en Cappelan hoos sigh tilstådhes /
och må icke heller någon Præst bidia och låsa i Tyro-
kian eller annorstådes / vthan beläte / hwilket och ala-
lom är förbudhit / så wål andelige som werldzlige /
høge som låge / richte som fattige / bidia Gudh anthen
afften eller morgon / vthan han seer vppå ett beläte
eller kors / som ståår anthen i stugun eller i Tyrkian.
Ty på bygden / ther som inga Tyrkior äre / hafwa the
giort stora kors aff träå / hwilka Præsterna hafwa
wigt och skrifwit några wersar vppå aff Dawidz
Psalmer / ther hos the som å lande bo / och inga Tyr-
kior hafwa / göra sin Gudstjänst / når the afften och
morgon bidia skola.

Alla Munkar och Præster / som försuma sitt kall
och embete / och ther öfuer blifwer plagat / skal Pa-
triarchen och Bisperna straffa effter som the hafwa
syndat til / och gerningen finnes stor wara. Men
göra the andra laster och odegder / som är wåldz-
werken / tufwerij / hoor / dråp / och andra sådana
missgerningar / skola the swara för werldzliga Do-
mare / och thet straff vndergå som the affståå / doch
hafwa Præsterna bästta wiltor ån som Munkarna.

Ty

Siette Book.

Ty the holla icke så streng fasta med maat och dryck
som Monterna göra. Præsterna hafwa förloff at
holla sina fasta som alla andra vthi landet : The åta
kört och fisk / når the andra åta : Når the fasta / så
fasta the / Men Patriarchen / Bisperna / Munkar
och Munnor / måghe aldrigh åta eller smaka någhon
kötemaat / sedhan the äre inkompne vthi Kl. tref /
och Klösterreglan haffua widteagit / doch måge the
lytwål om Juel och Påska / och andra höghetider /
når ingen fasta är / åta mölck / ägg och ost / oc ingen
annan maat / och dricka the sigh alla druckna och
fulla som andra Swijn / bådhe aff Måddh / Öl och
Brännewijn / så at the på samma höghetider kunna
hwarken gå eller stå / gapa eller gala. Præsterna
haffua och the willor / at the måghe begiffua sigh v-
thi Echterskap / doch skola the icke taga någon per-
son som haffuer ondt rychte / eller är aff beryctade
föraldrar född / eller är een åndia / utan een Jung-
fru eller Pügha / som ingen man kände haffuer / och
henne må han nyttia så länge hon leffuer. Men når
hon döde / och Præsten åter leffuer / rå må han ey ta-
ga en annan igen / så frampthan wil bliffua widh
sitt Præste kall. Men wil han åndeligen gifra sigh
på nytte igen / rå må han icke mera göra någon Tyr-
kian / vthan bliffua en werdzligh man / oc medh
werdzligh handel söla sin näring och bärning / och
taga så hwem han wil til hustru / anten Jungfru eller
åndia / althensund hā haffuer öfuergiftit oc förach-
tat the som S. Paulus lærer / i thet han säger / at
en Bisop eller Præst skal wara en hustrus man / oc
icke flera; Sålö oc handlat emot the Præstemöter

Q q q iij som

absq imaginis
hui state non
est lituum.

Clerici ducunt
exores.

som stodd i Bangra/som leder: At hwilken Präst/
som öfuergifuer sin lagblima hustru/han skal särias
ifrån sitt kall och embete. Item/Then som förach-
tar en Präst/som hafwer lagbligen tagit en hustru/
och säger/ at thet är icke löflighit/ at tagha Sacra-
mentet aff hans hand/ then samma han är förbana-
nat. Men wöl Prästen öfuergifwa sina hustru
och blifwa en Munk/ så må han thet frit göra/ och
så skal han och wara plichtigh/ at holla alla thesas
Reglor/som the holla/ så länge han lefwer. Blifwer
han sedan/ eller någhen annan som i Klöstrer och
Munka och Tunnetoppa hafwa widhertagit/ med
skäl och witne beslagen och öfwertrygat/ at han se-
dan håller sig til någon Quinnos person/ så blifwe
Munkarne och Tunnnarne sarte lefwandes i jorden.
Men the andra werdzlige personerna blifua straffa-
de med penningar/ effter som Domaren synes them
så thet föreskrifwa/ och han är them benäghen och
gunstigh til.

Invocatio san-
ctorum.

Såsom Kysserna hafwa monga Rytior och
Präster/ så hafwa the och många helgon som the til-
bidia/ibland hwilka the förnemsta är. S. Andreas/
S. Nicolans/ Michael Archangel/ Jungfru Ma-
ria/ Johannes/ Elias/ och ocaliga monga andra:
Bekenna likwål och troo thet brede widh Gudh Ja-
der/ Son och then helga Andä wara en ewigh och
ewigh Gudh/ wöl tre personer/ och ähra then helga
Trefaldighet/ wöl se enigt Guddomligt wesen-
de/ aldeles som thet står skrifwit och förfateat wöl
Symbolo Apostolico/ och säja/ at hos som helst thet
icke troor/han kan icke warda salig. Men the holla
sig för sådana grofwa syndare/ och mena/ at the icke
äre selsk

sielwa werdige/ at the skulle kunna något utbräta
medh sina böner hos Gudh alzmedtigh/ och then
heliga Trefaldigheten/ wöl thesas åliggande nödh
tillbidia och åkalla: vthan moste åndelighen hafwa
andra som werdige äro/ och kunna thesas skat/ til
thet bästa måkla och fördachtinga/ och tillbidia i så
motto alla them/ som the wetta wara råci nadhe
ibland helgonen/ och skulle kunna frambräta thes
böner och nödh för Gudh alzmedtigh/ synnerligen
Gudz moder Jungfru Mariam/ som alidh förbar-
mar sig öfuer thet menniskelige slechret/ och icke
ligen thesas böner frambrä/ och för them beder/ at
thetas synder skulle blifwa them förläna/ ey utan
hennes förbön/ kunna aldrig thesas synder för-
lätas. The säja och/ at Gudh Jader hafwer sendt sin Son
til at förlossa werlden/ hwilket och han suikomligen
hafwer fulbordat genom sin pina/ dödh/ upståndelse
och himmelsfärd/ och at then heliga andä/allena ve-
gängen är aff Fadren/ och tillika medh Sonen och
Fadren/ wöl en person oc warelse skal/ tillbidias och å-
ras. The betlaga och begråta myckit Arffsynden/
och bekenna/ at then menniskeliga Naturen är alde-
les förderfwat/ så at na wöl Gudh beläte/ är in-
kennt/ och hafwer sig thet inrotat Gudh försmådel-
se/orättferdighet och ett onödachtigt wäsende/ och
säja förtenskuld/ at wöl menniskians kät är inret got/
och at alla menniskior wandra wöl mökret och stor
fämsko/ och hafwa i alla motto öfuererädt Gudh
budh/ och at aff thesas bierta/ lyta såsom aff een
förderfwat brun. flyter och kommer alt ondt. The
före mena the/ at storligen af nöden är/ at man the
små nyfödde barn/ sitte framhafwer för Christo/
och

Peccatum ori-
ginale.

Baptismus.

och låter dem döpa. Ty the sätta / at igenom Dö-
pelsens Sacrament / warda alla sender offra ättas
de och affläffade / och handla på thetta effterföl-
lande sätt medh the små barn / nämligen: Serp
thet är i werlden födt / stola förälderna genom sina
bestälta Gaddrar och Gadder / som äre Tre mans
och tree q vns personer / inga flera och inga mindre /
haffua barnet / om thet så statte är / till Kyrtian / och
så skal Prästen mōta them vchan för Kyrtiodören /
wālsigna och korsa hwar och en medh sina fingrar
för huffudet / och säga: Gudh beware ider in och
utgång / nu och til ewigh thid / Amen. När Gads-
drana således i Kyrtian ingångne äre / står en Sād
heller Kettil mitt vpå gālfuēt sūll medh wāt / hoo
hwilken Prästen står / oc tager 4 små warliws ifrån
Gaddrana (ty Gaddrana måste haffua hwar sitt lit-
et warliws vchi handen / sampt Barnet) och sätter
them fast vchi Kettelen korswīs / och tänder them
op / at the brinna / och befaler Gaddranar gå omkring
Kettelen medh Solen efter honom tree gånger. Prä-
sten röker medh Rökelsekaret hē och tēt korswīs /
så wāl på Gaddrana / som vppå Kettelen. Sedhan
går Prästen til Altaret / och tagher S. Johannis be-
läte / ett kors aff Gull / Silffuer Koppar eller Teen
giordt / Olia / salt och een liten Sax / och kommer til
Kettelen / och fādär Klockaren beläte / och så går Kloc-
karen förāch medh beläte / så Prästen och Gaddrā-
na effter / åter tree gånger bring om Kettelen / haff-
wandes hwar sitt brinnande Warliws i handen / och
så begynnär Prästen läsa och consecrera warnet / och
sager the fyra lūs som stå vptānda oc brinna bring
om Kettelen / och rikter them tree gånger vchi wāt
pē

net korswīs / och röker så thet öfuer 3 gånger medh
Rökelsekaret. Thet samma gör han och medh Be-
läte / medh korset / medh Olia / alc tree gånger vel
korwīs. När thet är giordt / frågar Prästen om
barnet wil wara döpt. Då swara Gaddrana / Ja.
Då säger Prästen / nāmpner barnet. Då giffna Gads-
drana Prästen en Sedel / vchi hwilken står skrifuit
hwadh som barnet skal heta. Så nāmpner Prästen
barnet / och lägger Sedelen vppå ett Beläte / och se-
dhan Beläte på brystet vppå barnet / och frågar å-
ter hwadh barnet skal heta. Då swara Gaddrana /
som Prästen thet tilfōrene nāmpn giffuit haffuer /
och vppå Sedelen anteknet står / och så lägga bādhe
Prästen och Gaddrana handena på huffudet vppå
barnet / och Prästen låas thet öfuer några bē ner oc
Gader wāt / och frågar åter hwadh barnet skal heta.
Då swara Gaddrana så tilfōrene / hwadh thet skal he-
ta. Då frågar Prästen / om thet wil troo på Gudh
Gader / Gudh Son / och then helga Andā. Gaddrā-
na swara / Ja. Så wānder Prästen / sampt Gaddrā-
na medh barnet ryggen til Kettelen / oc Prästen frå-
gar: Affsāgs tu dieffuē / all hans wārd / alla
hans ānglar / alla andra Hedniska ochristna troo / oc
wil bliffua wiidh wāt Christeligha troo / så länge du
leffuer i chenna werlden. Gaddrana swara / ja / och
spotta och trūja wiidh hwart ett ord / som Prästen
talar / och them befaler / och wānda medh thet sam-
ma ansichter til Kettelen igen / och så lägger Prästen
handen vppå barnet / och säger: Affwīt tu orena
andā ifrån thetta barn / och giff then helgha Andā
rum / och blāås medh thet samma tree gånger vppå
barnet korswīs / och gör kors medh handen på bar-
net / och tager sijn lilla Sax som han medh sig haff-
uer /

ner / och klipper håret aff korswisa vppå huffandbet /
och lägger thet vthi Boken / och klemar thet sedhan
fast medh litet Wax / och förwarar thet på ett syn-
nerlight rum vthi Kyrcian / och tagher Belåter i
från Barnet / och får Bockaren thet til at hålla /
och fråghar åter Gaddrana / om Barnet wil vara
döpt. Då swara the / Ja. Och Prästen sägher / esa-
zer tu wil vara döpt / så tager Kläderna aff barnet /
och giffuer thet migh / så tagha the Kläderna bort /
och så Prästen barnet nakot / och han stoppar thes
sedhan tree resor vthi Kettelen / alsammans vnder
watnet / och sägher : Jagh döper tigh i Namn
Gudh Fadher / Gudh Sons / och Gudh then helga
Andas / doch achtar han så at någhot litet vtaff nä-
san och munnen bliffua offuan Watnet / för Andas
drächten skuld / at thet icke skal så Watn vthi sigh /
och hwar thet icke så bleffuo döpt / mena the / at the
bliffuer intet rätt döpt heller Christnat / och at arf-
synden skal på thet sättet aldeles bliffua affwä-
tat / och een ny och reen Meniskia ingå och inhaff-
uas vthi Gudh församling / och annars icke kunna
wål renfas och twettas / vthan hela Kroppen bliffuer
stoppat och nedhersändt vnder watnet.

När thet således döpt är / tager han lütet salt /
och stoppar thet tree gångor i munnen / och korsar
och smör thet medh Olie tree gångor på ansichtet /
på brystet / på ryggen / på händerna / vthan och in-
nan / och tagher så hwar ena lüntklädher / och klä-
dher vppå barnet / och sägher : Sådana rena klä-
dher / som jagh tigh nu klädher / så reen åstn nu wor-
den ifrån dina synder / och låts så öffuer them några

Bö-

Böner / giffuer them wålsignelse / korsar och beröcker
them / och krysser så Barnet / samt Gudh faderna och
och Gudh modrena / och hänger vppå Barnet ett
kors / som skal vara ett teken / at thet är döpt och
christnat / och giffuer thet ett Belåte / som skal vara
thes Patron och beskyddare / och befaler Gaddrana
kyssas sin emellan / och förbinder Echteskapet / at
the hwar annan icke til Echta Måka tagha skulle /
och thet medh skilias the åch / och Gaddrana bära
barnet heem til modren.

Om en heller try barn tilltåta konia fram / och
skola döpas / så warder för hwar och ett särdeles
reent watn indst vthi Kettelen / wiget och wålsignat /
som förenne är sagde / Namnlighen / at när thet ena
Barnet är döpt / öses strax watnet vthur Kettelen /
och slås vth om Kyrciodören / och annat reent
watn öses i Kettelen igen / til thet andra Barnet dö-
pelse / och achta the intet thet / huru stark Winter /
och huru kall thet är / så måste thet litta vthi Wat-
net / så framt thet är icke för mycke sunkt oc swagt /
så wärma the watn thet til. Alla Barn döpas v-
thi Kyrcian / och inga annorstödes. Men är thet
för mycke sunkt / at thet kan icke vthåras / så skal
Prästen gå vthi Kyrcian / och låta reent watn vthi
en Kettel / och thet thet wija och Consecrera / och lå-
ta thet bära tige som Barnet ligger / och döpa thet
vppå samma sätt / som thet skulle döpas vthi Kyr-
kian / om thet wore dñt kommit / doch icke på thet
Rum / heller vthi then Stugu som Modhren inne
ligger.

På samma sätt döpas och the som förlöfna och
R. 15 4 för

Infantes idr
in aquam im-
mergentur.

Modus bapti-
zandi Christiā
& orthodoxā
religionē ab-
negantes.

förswäria sin Christeligha Religion/ och widheagha
för Penningar skuld then Affgudiska Rydka Tro-
na/ doch måste the först vthi lex wekur bliffua i klä-
dret vnderwiste aff Muncarna. huru the skulle bli-
dia och göra sin Gudstjänst medh försande och bne-
gande för Belåten dagh och natt: Huru the skulle
fasta / gå til Sacramentet/ förbäna och eröja then
Religion som the hafte haffua/ och then i alla Aret
lar förswäria/ at igentaga/ oc them som the bekän-
na/ til thet högsta förförl. Och när som the säle-
des äre nu vnderwiste/ haffua the honom vth vppå
dän / och fasta honom thet vthi tree gångor i wate-
net/ anten thet är Sommar eller Winter. Ty the
säga / at lifka som Johannes war döpt vti Jordans
flodh/ så skal och chenna Hedning wara döpt i Jor-
dan/ och affswå sina synder/ bliffua en Christen/ och
tagha rena klädher vppå/ och giffua honom ett an-
nat namn än som han tilförenne haffte hadhe: Ät
thet om Winteren/ så hugga the en fyret antigh wa-
p på isen/ och klädh aff honom alla hans kläder/ och
fasta honom Nodher nakna nedher i samma wa-
tree gångor/ så at watnet går vp öffuer huffudet/
och sedh in tagha Prästerna oc Muncarna honom
vp/ och kläda andra nya klädher vppå honom / som
Scorfursten honom giffue haffuer/ och föra honom
vp til Klöfret igen / oc göra honom ett Gåstebud/
och glädias medh honom för hans Döpselse skuld/ oc
tå må han gå fritt i Ryckian och Klöstren/ och om-
gås medh Rysserna när honom tåckes / och giffuer
Scorfursten honom sedhan 30 / 50 heller 100. daler
ther til / för hwilka han haffuer sin siäl förfäldt til
belwetes affgrund / så at honom hadhe fört warie
bäta

bättre / at en qwarnsten hade warie bunden wid hās
hals / och bleffuet fast i Serömen/ än som han för
så ringa klädhe och penningar skulle försaka sin Re-
ligion och Christendom / och bliffua förtappat til eo-
wigh tidh.

The mena och / at the igenom Trona skulle falla
phe wara / doch igenom een sådana Troo som wara
far godha gärningar / medh fastande/ Almosor giff-
uande / och Zelghonens tilbidiande/ til at gyla och
tvinga sin ägen trop medh Klösterleffnat / medh si-
na Lääsband / medh mycket försande för Belåten/
och huffundh slående i marcken / medh ächskildnat
på maat och dryck / och annat sådant / och troo / at
the genom sådana sina äghna gärningar skulle göra
Guds Lagh tilfyllest / och salige wara.

The säga och / at ibland alla andra wälgärnin-
gar / som Gudh haffuer giordt och bewijst thet men-
nislige Släktet / thet icke the n ringasta är / at han
holler på iorden thet werdzligha Regimentet widh
macht / och haffuer förordnat wissa personer och öf-
werhs / som Regimenten förestå / så wäl öffuer Hed-
ningar som Christna / på thet at menniskian icke skal
göra hwadh hon wil / vthan hwadh som rätt oc til-
börlig är. Der före the och lära / at man skal ähra/
fructa och wara sin Öffuerheet lydigh / anten hon
är ond eller godh / thet the sielffua så licet i chenna
ähren haffua achtat och wördar. Ty the haffua
sigh / bådhe emoot fromma och godha / bådhe heem-
ligen och oppenbarligen emootsatt / mördar och för-
driffue.

Om Skärseelden holla the intet / nekta honom
och aldeles wara til / doch bekänna the / at hwar och
Rrr th een

Fides.

Magistratur
quo in honore
observandum.

Purgatorium.

een Stäl/som warder skild ifrån Kroppen vthi thetta
timligha lifffact / haffuer siet synnerlighe Rum och
ställe vthi Himmelen / aff Gvddhi förordnat och be-
ståt / effter som hwar och en thet haffuer medh sina
godha gärningar förtjant / nämligen / the fromme
och Gudhfruchteighe skulle vara på thet rum som
Gudz helgha Englar äro vthi een osäjeligh frögd
och glädie / thet the see Gvddz stora härligheet / och
siunga honom loff / tack och pris vthan återwän-
do / och the onda och ogudhachtige långt ifrån them
på ett annat mörkt ställe förordnade / och förwän-
ta Gvddz chens Aldrahögstes wredhe och onådhe /
medh the onda Englar / och medh stoor ångslan och
försträckelse / förbydha Zerrans tilkommelse / thet
the andra Gudhfruchteighe medh glädie och frögd /
then yttersta domen förbidhe / och skola wisseligen
komma för then stora Domherren / och hwar och en
bekomma löhn för sina gärningar. Men för then
skuld / at thet är rätt och tilbörighet / at the holla
Siälamäffor / och bidla för the affsompnade Siä-
lar / at Gvddh / för än han håller sin yttersta rätt-
wisse Doom / wille see til thetas Offer och Messor /
som effter them leffua / och bidla för them / at han
nådeligen wille affwända sin wredhe / och tagha
them til Nådher / at the moete bliffua effter Domen
behåldne til ewigh tjd / och mena så at thetas pina
och försträckelse någhorlunda vthi thet mörka ru-
met / som the så stadde äro / skal lindras och förmin-
nas / fast om the än sedhan effter Domen skole för-
sappade warda.

Aqua Infusa

The bruka och Röstelse / sampt wigt Warn /
som

som the Påwesta / doch ständla the sigh aldrigh
sielffua / vthan andra som gå in vthi Rychian. Men
när som höghsådher är för handen / gå Prästerna
och Monckerna vppå gaterna medh wigt warn / oc
besprengla the medh hwar och en som them möter /
bådhe Man och Qwinfolck : Gå och til them som
röka äro / in vthi Husen och Gårderna / och bestän-
da them / sampt thetas hustrur och Barn / vppå
thet at them intet ondt skal wedherfaras / vthan
vthi alla mättes wäl gå / och giffua them för the-
tas omaat / etc Kunstycke eller tu.

The hålla mera vthaff then rena Außburgi-
ska Låran / än som vthaff then Påwesta / heller nå-
ghon annan Religion / och säga the / at then Lu-
theriska kommer nästan öffuer eens medh Sannin-
gen / och stodhe wäl til at ljdha / thet hon allenast
wille angräpa the Papistiska Lärare / och icke wille
göra någhon förändring vppå the Ceremonier som
vthi Rychian brukas / och straffade Klösterleff-
nernet / som är vthi alla motto helige och o-
besmectas / thet doch the Påwesta holla / och
äre lytwäl ifrån thetas gamla Religion affala-
na / och haffua sigh söndrat vthi monga Ar-
titlar / ifrån then äldsta församlingen som
vthöffuer hela Werden / vthi så många Prä-
stemöten / vthaff så många tusende Biskopar / för
then sannesta och rättaste är hållen / sunnen och
samtyckt bleffuen.

Augustana
confessio plus
authoritatem
habet apud
Rutlenos,
quam Ponti-
ficia.

Articuli diffen-
tiantes a Ro-
manis sex, quā
vis multo plu-
res sunt, quos
inferere tē-
diosum.

Ty först fasta the Påwelka om Lögardagen / thet
Rysserna och then Grekiska församlingen intet
nör / och synda så emoot thet som then helge Påwen
Clemens stadgade / som kom näst effter S. Petrum /
och skriffuer vthi sin 24 Canons: At om en andelig
Person warder fönnen / som om Lögardaghen eller
Söndagen fastar / vndanaghandes Påska affeom /
then skal vthi sin wördigheet och myndigheet icke
achteat bliffua: Gör thet en werdzlig person / then
skal sättas på en tghd til görandes vthur försam-
lingen / aldenstund man besitter / at hwarken Chris-
tus heller hans Lärjungar haffua på samma tghd
fastat. Thernäst fasta Rysserna wækun för faste-
lagz Söndagh / och äta intet kött / vthan allenast
Öst / Egg / smör / mjölk och annan hwijsmaat / hwil-
ket the Påwelka intet achta / vthan äta kött / och
förloffua folcket thet samma til at göra / och i så mæ-
to för then frigheet skuld / bedraga många ifrån then
gambia Christeligha Troo / som i the sin Prästemö-
ten eenhälligen aff alla helighe Säder är samtyckt
och bewillat. Til thet eridie / förblindha the Påwe-
lske Prästerna / at the icke skole tagha sigh ähta hu-
strur / och säga / at thet är ett förbannat wärck / och
at the som leffua vthi Ehtenskaps stånd / icke kunna
göra Gudhi någhon behagelig tjänst / heller kunna
rätteligen fulborda thet helga Embetet / som Gudh
thet eskar och befaler / medh minbre the sigh ald-
isfrån thet ståndet hålla / hwilket sträffuer icke alle-
nast emoot naturen / och thet som S. Paulus säger /
thet han lærer / at en Präst skal wara i sitt leffuerne
ofstraffelig / och enne hustrus man / och säger thet
hoo annorstädes / at thet är bättre tagha hustru /

brinna / hwilket och Christus haffuer stadfast / och
intet stånd förbudt / hwarken andelig eller werdz-
lig / at thet icke skal giffua sigh vthi Ehtenskap /
hållt effter han sielff personligen medh sin närwaru
stadfastade Bröllopet vti Cana i Galileen / oc then
som vthi Gåstebudet wore / sådan stor nådh och wil-
gerning bewyste / at han wände watn vthi wijn / när
thet begynte felas: Ja / thet sträffuer och emoot
thet Prästemöte / som bleff samtyckt i Gangra / vti
hwilket förmåles / at hoo som förachte en Präst /
heller sätter honom aff sitt Embete / för thet han
haffuer taghit sigh hustru / han skal wara förban-
nat. Och säga widdhare / at vthi samma Synodo
skal wara samtyckt oc befalat / at hwar och en Präst
som wil försaka och öffuergiffua sina ähta hustru /
för sitt ämbete skuld / han skal priveras och sättas i
från sitt Kall och ämbete / och få thet aldrigh igen.
Ty thet är i alla mætt lofslighit / at Präster måghe
haffua sina ähta hustrur / och leffua medh them v-
thi thet heligha ståndet / på thet the måghe wara o-
besmittade för horor och skörior / och icke begära een
annars hustru / och kunna i så motto göra Gudhi be-
hagelighare tjänst / än som the Påwelka / som icke al-
lenast holla många tjuende horor på stall / vthan och
bedröffua stor oreenligheet medh ähta mäns hu-
strur. Thet fierde / at the Romerka säga / at Prä-
sterna skole allenast wijas / och icke smöras / såsom
Bisperna / thet til Rysserna nika / och säga / at Prä-
sterna skole i så wäl som Bisperna til sina Kall och äm-
bete smöras / effter vthi thetas Synodalska hand-
lingar befinnes / at the haffua nästan ett Kall och
een Troo / och äre medh ett Doop döpte. Thersför
S ff måge

måge och Prästerna/ så wäl smöras som Bisperna. Til thet sempte/ straffa Rysserna the Påwelska / at the bruka osyrat brödh til Påska Höghetiden/ och el-
 lest / och såja thet wara een vppenbarligh Judaisk Gudz tjänst/ och en otillbörligh handel/ och een stor root och begynneelse til wilfarelse och kätteri/ at the een sådan drifligheet på sigh tagha / at the dierfwe förändra / hwadh som vthi the helgha Conciliis eens hälleligen är gjordt och beslutet/ om osyrat Brödh/ och såja / at Judarna haffua samma osyrat Brödh stichtat och gjordt til een ewigh äminnelse/ för thet/ GUDh hadhe them förlossat vthur then Egyptiske tråldomen / och förde them vthi thet förlossuade Landet. Men the äre Christne wordne / hafua ey heller warit then Egyptiske tråldomen vndergifne/ effter Christus haffuer them thet ifrån een gång förlossat/ oc hafuer ey heller sielf ätit osyrat brödh/ then tighd han äch Påskalambet medh sina Lärjungar. Ty han (som Ewangelisterna och S. Paulus klarligen betygga) samma natten då han förrådder wardt/ toggh Bröddet/ wälsignade thet / helghade thet/ bröt thet och gaff sina helgha Lärjungar / så skandes: Tagher och äter/ och görer thet til min äminnelse. Therföre mena the ingalunda tillbörlig wara/ at hålla någon Påska medh osyrat brödh/ heller någhra andra Judaiska Ceremonier / effter Christus thet icke sielf befalt haffuer/ och the äre eliest vthi alla helighe Prästemöten catherade. Thet fette/ bekänna the och såja, at the Påwelske lära/ at then helige Ande är vthg ing in aff Fadren och Sonen/ hwilket Rysserna vppenbarligen neka/ och såja thet wara en förbannat kättersk lärdom/ och gruff-
 neligh

ueligh wilfarelse / och stråffuer aldeles emoot then Allmeneligha Christeligha församling / som siun-
 ger: Jag troor på then helga Ande/ som är en le-
 uandes sanferdigh Herre / vthgången aff Fadrens
 nom/ och warder tilligka medh Fadren och Sonen
 ährat och tilbedin / vthi lika Majesteet / ähra och
 hårligheet/ thet vthinna the sielffua mycket groff-
 ueligen / såsom och vthi andra Tronnes Artiklar sa-
 ra wille/ och stympa Skriffen vthi thet heligha Tri-
 caemiska Symbolo/ som lydher: *Credo in Spi-
 ritum sanctum Dominum, & uiuificantem,
 qui ex Patre filioq; procedit: qui cum Patre
 & Filio simul adoratur & conglorificatur: qui
 loquutus est per Prophetas.*

The anawma vthi Sacramentet både delarna /
 Brödh och Wijn/ och bekänna/ at Sacramentet är
 insatt aff Christo sielf vthi Nattwarden/ och at the
 är ett synnerlight teken oc kännemärke/ at the som
 bekänna sina synder/ göra boot och bättring/ skole
 wärligen salige blifua. Oc ändoch the thetta be-
 känna/ så consecrera oc vedela the thet likwäl fast an-
 norlunda/ än som Christus thet haffuer gjordt/ och
 vthi andra Christeliga församlingar brukligt är.
 Ty när Prästen skal vthdela Sacramentet/ går han
 vthi Sakertshen medh sin Cappelan / och tagher så
 många små brödh/ som thet til äre bakade / och läga
 ger them vthi Patenet/ och Wjnet vthi Kalcken/ och
 bär thet in för Altaret/ oc Cappelanerna gå för ho-
 nom medh någhra aff the förnämsta Helgons belä-
 te/ och Klosterna ringia thet tärresta som the fun-
 na vthi alla Kloster/ oc folket som står omkring och
 Sff h seer

*Sacramentum
 in Ecclesia sub
 utraq; specie
 communica-
 tur & distri-
 buitur, sed
 longè alia ra-
 mone, quam
 in nostra fieri
 consuevit.*

feer ther vppå / torfa och slå sina haffnubh til Mar-
ten / och ropa alla tilhopa / Gudh förbarma tigh öf-
wer oss. Sedhan tagher Prästen Brödbhet / och
smolar thet sönder vthi Kalcen / ther Wänet är v-
thi / och wälsignar thet / oc tå gå the fram / som sigh
ther til bereede haffua / och tagha til sigh hwar sin
soppa vthaff Kalcen medh sinä skedhar / och föredä-
ra thet / och Prästen sägher til them: Thetta är
Jesu Christi Lekamen och Blodh / som för edher och
mångom til Syndernas förlåtelse är vthgiffuit / så
offta som i thet anamien / så görer thet til Christi ä-
minnelse / Gudh wälsigne edher alla. När Prä-
sten icke haffuer rödt wijn / tagher han Wodh heller
watn / doch måste thet alltidh wara liomt / och låter
i Kalcen / menandes ther medh haffua stoor heema-
ligheet / at efter aff Christi sijdhä vthran watn och
Blodh / tå han aff Ritzknechterna igenom stungen
bleff vppå korset. Therfore mena the och / at wä-
net skal wara något warmt / at the thes större kras-
te och styrckia skal haffua medh sigh när thet vthskip-
tes / effter Christi blodh war warm / när han af hans
helgha sijdhä vthran. The effterlåta och / at små
Barn / som icke äre öffuer fem år gamla / måghe
gå til Sacramentet / och thet anamma vppå sinima
sätte som sagde är. Thet bliffuer och heller aldrigh
consecrerat / vthan i Kyrcian när Messan holles / och
förwaras alltidh öffuer ett heelt år / för the smä
som thet begära. Ritzkfolcket som dragha vppå
Togh och resor / och inga Präster haffua medh sigh /
consecrera the thet esomofftast på Skärtorodagen /
och må en gå ther til så offta som han wil / när han
haffuer warit til Aflösningen.

Medh

Medh Aflösningen holla the / at the mena / the
som fattige äre / haffua then icke behoff / vthan the
som äre rike / förmodne och mächtighe / hwilken syn- *Absolutio quæ
pacto peragat-
ur.*
nerlighen skeer vthi lång fastan / näst för Påsta / på
thetta sättet / nämligen: Then som wil gå til skrift /
och begära Aflösning / han skal gå mit vti Kyrcian /
och stå vpå galsfuet hoos Prästen medh baart huf-
wudh / och wända sitt ansichte til någhot Beläte /
som ther för then saak skuld sacc är / torfa och be-
fä sigh thet måsta han kan / och säja / **IESU CRISTE**
Gudz Son / förbarma tigh öfuer migh / och twälska
Prästen vthi dronen / sina bedressna synder / och vth-
loffra boote oc bättring / hwilket strax Prästen hö-
rer och förnimmer / absoluerar han honom ifrån sina
synder / och lägger honom så boote vppå / effter som
han haffuer förstått / at hans Synder haffua varit
stora och grossua til / anten med Jesta / heller medh
så många Bñer / som han skal om daghen läsa / och
huru många gånger han skal torfa sigh för beläten /
och warder strängeligen förbudhet / at han icke skal
haffua någhot omgånge medh sin kistro. Soma
blige som haffua för groffe syndat / sätter han före /
at thetas synder kunde litet förlåtas / vthan at the
skulle affwäntas / aff thet watn som vppå helghe
tree Konge dagh är signat och consecrerat / hwilket
Prästerna hela året igenom vthi Kyrcian förwa-
ra / och thet sedan för penningar sälja / til at afswet-
ta synderna med. Mångom pålägg och / at han ic-
ke skal ingå vthi Kyrcian / vthan stå vthan för dö-
ren och tinsfret / och höra Messan / så länge han haf-
wer botat för sina Synder.

Alla Andelighe Personer hoos Kysserna / så wäl
E s s i j B l a

*Spirituales in
officio seduli.*

Disperna som Munkar och Präster / äre effter the-
ras sätt och Ceremonier ganska släppte til at läsa oc
siunga thesas cüdher / bådhe dag / ar och nätter / oc
mena icke ther medh til at tiana Jörfamblingen / vo-
than til at betänka Gudh ther medh synerligh tjänst
och behagh / och at the medh sådant heligt lefuerne
och godha gärningar skole för Gudh helige och rette-
ferdige blifwa / och ther medh förwärfwa sigh thes
ewigha lifffuet.

*Rutheni per-
hibent, se solos
esse Christia-
nos.*

The Muskowiter mena och tänckia / alla bådhe
Ändelighe och Werdzlighe / at the allena äre the san-
skylligaste Christne / oc beröma sigh allena rätt dyra-
ka och ähra then Allmechtigste leffuandes Gudh / oc
skälla off / sampt andra i werldenne för Zedningar /
Rättare och ochristna / och the som Gudh intet rätta
religen dyrcka / vthan honom förackta / och icke haf-
wa then rätta sanskylliga Lära / thet gamla oc nya
Testamentet förkasta / och äre ther ifrån wordne af-
fällige. Derföre ther och någon funnos / som the wille
annor Religion och Lärdom förkunna och tillänna
giffua / så wela the then plats intet achta eller höra /
utan göra af then spott och gabberij / och holla then
aldeles wilfarande och affgubid / som är upfyllt med
lögn och bedrägerij / och hjälper ingen ting til at we-
la rätta them i saken / om the än aff then helga skrift
medh godh skäl warda öffuerygade.

The begynna sitt Nyla år på then första Sep-
tembris / som är 22 gudu dagh / och räkna icke sina år
som wij och alla Christna effter Christi frögdesfulla
Gödhelse / vthan effter Werldennes Skapelse / the v-
thinnan the fara mycket wile / och komma medh ma-
ga Auctoribus vthi sin räkning öffuereens / hwar-
ben

ten medh Beda , Funccio , Luthero , Melanthona el-
ler andra som hafua räknat ifrån werldennes Skap-
pelse / in til thenna närwarandes tidh / 5578 år. Ty
the säja / at ifrån werldennes Skapelse in til närwa-
randes år / skola wara förloppna / efter som the skrif-
wa och datera sina Bress och handlingar / 7125 år /
och fölia the vthi sin räkning / Chrysostomum / Euse-
bium och Cyprianum / och räkna på thetta sättet /
nämligen / ifrån werldennes och Adams Skapelse / in
til Syndafloeden / 2242 år / the vthinnan the strax
fara wille / oc räkna 586 år mera än som them bör-
de / och utaff Biblien bewisat kan. Och sedan ifrån
Syndafloeden til thet Babyloniska Fångelsset / oc tun-
gomålens förändring 503. år / och åter ifrån thet
Babyloniska Fångelsset in til thet första året Abra-
hams 552 år / the vthinnan Rysserna ey heller öffa-
uereens komma medh then Bibliska Räkningen / utan
räkna 391 år mera än som them bör / oc medh skrif-
ten kan bewisat. Thernäst ifrån thet första året
Abrahams / til Vthgången aff Egypten / räkna the
505 år / the vthi the medh off och Biblien öffuer-
eens komma. Men ifrån Vthgången aff Egypten /
in til thet sijbsta året Konung Dawidz / supputera
the 630 år / hwilket ey heller medh off öffuereens
kommer / effter the hafua 150 år mera än som wij /
Och sedan räkna the ifrån Salomons första Reges-
mentz år / in til thet Babyloniska Fångelsset 448 /
hwilket vthi Biblien icke mera finnas än som 430
oc hafua i så måtto 18 år mera än som wij. Derre-
ligare supputera the ifrån thet Babyloniska fängel-
set in til Alexandri Mags död tusundrade 61 år.

Ifrån

*Rutheni im-
choant annum
die primâ Sep-
tembris, nume-
rantq; a crea-
tione mundi,
sed longè alia
supputatione,
quam nostri
auctores.*

Isfrån Alexandro Magno in til Octavi Augusti Rea-
goring 209 åhr. Isfrån Berysarens Augusti regeringis
åhr/ in til Christi Gødhelse 42/ thet rættæt thet år
til seende och märckande / at isfrån Werldennes skap-
pelse in til Christi Gødhelse / skole wara för lupne/
5500 åhr/ och sedhan isfrån werldennes skapelse in til
thetta tilstundande åhr 1616. effter Christi Gødhel-
se/ skule man räkna 7174. åhr/ hwilket altsammans
ingen grund hafuer. Stenier ey heller öfuerrens med
then helga skrifte/ och förmåla i hwäl thet hoos/ va-
than någhra skäl och bewijs/ at werlden skal stå wa-
chi 8000 åhr / thet wåra Scribenter fast annorlun-
da bewijsa/ och säja / at Werldennes hela ålder skal
icke wara öffuer 6000 åhr. Ty 2000 räknas öde/
för ån Nenniskian siä någhon Lagh / effter hwila-
ten hon lefwa skule. 2000 skola Laghen räcka/ och
2000. åhr skola Christi tids wara/ doch skole the
sidsta 2000 åhr affkortas/ och icke fullkomnas / så
framps någhot kōet skal saligt bliffua/ thet Ryssers
na ingalunda wele gilla och tilstå / vthan framhå-
da alt vthi sin wrånga affgrundade mening/ och föl-
la uti sin åhrs Räkning och taal en hoop lösä Sabler
och drömer.

*Ieiunium Ma-
gnum.*

The Mustowiter bruka och gemeenlighen fyra
fastor om åhret/ för vthan någhra helghe och höga
dåds daghar. Then första fasta är Longfastan/
som begynnes otta wekur för påska/ och äta the va-
ti första wekun/ allahanda hwarhemat/ som är midit/
Smör/ Ost/ Egg och annat sådant/ och intet kōet
heller fisk/ doch dricka the mycke öfwerflödigt/ så at
the hafwa intet maghoff / och kalla then första we-
kun som ingår för fastelagz Söndag/ Smörwekun.
Then

Th'n andra wekun thernäst / äta the heller ingen
fisk/ vthan Rättickia/ Hwifeldöt/ Äppler/ Swebston
och annat sådant/ och gå vthi Badstugun/ oc swet-
ta vch thet the näst tilförende weku hafua swär-
mat och druckit/ och dricka watn och spisdöl/ och gå
slättigt i Kyrkian bådhe dagh och natt. Men the
andra 6 wekur som näst efterfölja/ äta the allahanda
slagz fisk/ medh ättickia Olia och krydder/ som en
haffuer rådhit. Thenna fasta holla the swära
strängt/ så at the någon besuēn warder/ som hen-
ne icke til pricka holler/ som bruklighit är/ vthan leff-
uer i ogudhachtigheet/ dricker och dnbblar/ horar oc
bolar / och brukar annan olofligh handel/ han war-
der til thet högsta straffat aff Prästerna och Mun-
terna/ effter som han syndat haffuer. Then andra
fasta begynnes vppå Måndagen effter helge Tre-
saldigheetz Söndagh / och warar in til S. Peders
dagh/ och kalla the samma fasta S. Peders fasta/
och holla the henne vthi fyra wekur/ isfrån then 25.
Junij/ in til then 22. Julij. Then tredie fasta kalla
the Wårfrw fasta / hwilken warar vthi fiorton
daghar/ och begynna henne then 1. Augusti/ och lych-
ta henne then 15 samma månadt/ som skeer vppå Wyra
Wårfrwdagh. Och når S. Peders dagh och Wår-
frwdaghen skee/ och komma på Ödenodaghen heller
Fredaghen/ då fasta the samma dagh/ och icke ellest.
Then fierde fastan holla the vthi 6 wekur/ och be-
gynnes hon then 12 Noembris / som är S. philip-
pi dagh/ effter thetas Calendarium/ och räcker öff-
uer hela Adwentet in til Iwi / och kallas S. philip-
pi fasta. The fasta vppå ingen höghetidz affcon/
såsom the påweste göra/ vndantagande Decollatio-

*Ieiunium
Petri.*

*Ieiunium As-
sumptionis
Mariæ.*

*Ieiunium Phi-
lippi.*

Et c. nis

nis Johannis/hwilket skeer then 29. Augusti. När
någhon namptkunnigh Zelgedagh kommer in vch
cheras fasta/som är Matthiæ dagh/ Annuciationis Ma-
riæ, Nicolai, Andæ heller någhra andra/så göra the
Gästebudh/åta fisl/och dricka sikh druckna/och hål-
la ingen fasta så hård och strång som långfastan för
Påsta höghetjohen. Men Munkerna i klöfret må-
ste fast strångare och hårdare fasta/ så at the på sam-
ma daghar alzintet skola åta / vthan allenast låta
sikh nöja med litet brödh och tunt spjölöl/när thes
hungerar och törster/hwilket är blandat af waten och
litet malt och Roghmiöl/ som en annan kalsuedryk/
och står så länge thet surnar. Oc måste the vti sam-
ma Gastor ingen annan dryck smaka / hwarken Öl el-
ler miödh/så framt the icke skole hårt straffade blif-
na. Men på alla Lögerdagar vch fastan måge the
alla åta fisl/så wäl then Andeliga som then Werldz-
ligha/och när ingen fasta är / måge the werldzliga
sampt Prästerna åta kött om Lögerdaghen/Mun-
kerna och the som i Klöfret äre vndantaghandes /
the måste åta fisl / Miöl / ägg / smör och Ost/och
dricka miödh och öl om them så lystet/och the kun-
na thet bekomma / hwilket the doch intet spara/v-
than haffua i sikh som andra Swin / och dricka sikh
så druckna/ at the kunna hwarken röra händer heller
fötter. När fastan begynnes/åta the som lof haf-
wa / så kött om natten två eller treer gånger/at the
wärken i maghan: Thet samma göra the oc när fas-
tan är vthe/ oc them blifuer förlofuet at åta kött/
så åta the och intet annat än som kött/ vch samfäl-
te fiorton dagar/så wäl på Fredagen som andra da-
gar/göra Gästebudh/och biuda hwat annan til gäst.
När

När the Muskowiter besöka the siuka/som lig-
gia på sina Sotesång/ oc skola låta the döda begrafe-
wa/ handla the medh them på thetta sättet/nämli-
gen: När een ligger på sin Sotesång/ och han för-
menar sikh inett mera komma til hälsan och på föt-
terna igen / låter han igenom sina bästa wänner och
närmaste skyldmän kalla oc hämpta Prästen til sig/
och förmanar då Prästen then siuka/ när han til ho-
nom kommer/at han skal bekänna sina synder/så wil
han striffa honom/och i Gudh fadhers/ Sons/ oc
thens 3. Andes namptn absolvera honom ifrån alla
hans synder/både wetterliga oc owetterliga/som hä
medh ord/candlar och gärningar i alla sina lifsdag-
ghar giordt haffuer/ och thet vpå medhdela honom
Sacramentet / så at hä the fast oc fullkomlighen tro-
skal/thet så then siuka gör/och sedhan han så omsi-
der är dödd worden / gå the strax til oc twätta hans
kroppen thet bästa som the kunna/ och kläddha vpå
honom een ny skorta/ete paar län byxor/footsöcor
och ett paar rödhafloor/och swepa honom sedan v-
than vppå vch ett hwitt länklåde/både om hufund
och fötter / hwilket är giordt lijka som en skorta medh
ärmar / laggjandes hans händer förwägs vpå brö-
stet/och söma sedhan klädet til både om hufundet/
fötter och händer/ och laggia thet så vch een lista/
som thet til eenkännerligen är giord/oc sättat på bår-
ren til andra dagen. Haffuer thet så warit en rik och
förmålig mā/anten en Knäs / Major heller Borga-
re/öfuertäckia the bårn m3 Sammet/ kläde eller nå-
got annat/efter som hä medan hä lefde/haffuer warit
i anseede. Haffuer thet warit en fattig man/öfuert-
äckia the bårn medh hans egen klottel/anten then

*Quomodo
Prasbyteri et
grotes visitat.*

E t t q haffuer

warit aff klädhe eller wadmäl / oc bära så honom sin
 Poos til sin Lågherstadh / och gå för Låket fyra Pij-
 gor / som äre then dödas Frändor / medh hwhite klä-
 dhe öffuer huffuudet / at man theas ansichte icke see
 skal / som öffuerclude ynkighen ropa / Strå / låm-
 ra sigh / och som andra Warghar gräseligen hyla och
 låta / och frågha then döda / hwarföre han är wor-
 den dödh? Om han icke hadhe een wacker Hustru/
 och fromma barn? Om han icke hadhe äta oc dricka
 någgh? Om han icke hadhe godz och ågodelar? el-
 ler hwadh honom fattades / hwi han icke längre wil-
 le leffua medh them / vthan så hastige skillas widh
 them / och myckit annat sitanterij / som intet synner-
 lighit wärdt är at beskriffa / thet the medh een klä-
 geligh hylande röst och stemma framföra. Kläst ef-
 ter Pijghorne gå Prästerna och Munkarna / vppå
 bådhe sijdhor om Låket medh sina Röstelskar / och
 rötia bort alla onda andar / at the icke stole bortryc-
 kia Låket / och siunga ther hoos / Heligh Herre Gud /
 Heligh starke Gudh. Ther effter går Sadher /
 Modher / Syster / Brodher / Hustru / barn / Wänner
 och Fränder / alla vthi een hoop / vthan någhon orda-
 ning / gråta och låmra sigh / och ynkighen beklagha
 theas dödhes hastighe bortryckande / och bära små
 Warlus i sina händer. Och när som the komma in
 vthi Kyrckian medh Låket / säctia the thet nedher e-
 moot Altaret / och låta thet stå ther 8 daghar / off-
 uan lord: Om thet haffuer warit en namnkunnigh
 man / låta the bråna lins hoos hans huffuudh. Prä-
 sterna och Munkerna siunga öffuer honom / och be-
 rötia Låket medh Röstelse och Myrram / och bestän-
 dia thet medh wigdt wain / een gång om daghen / til
 thes

thes the otta daghar vthe bliffua / Och när the äro
 andade / och Låket skal iordas / siunga the något til-
 förönne / Heligh Herre Gudh / Heligh starke Gudh /
 ther effter en sång om then heligha Trefaldigheet /
 och så Sadher wår / sampt / Låtom off nedbfalla för
 wår Gudh / och så een hoop och Psalmer vthaff Da-
 widz Psaltare / och andra Sångar och Responsorior /
 som the öfwer sina döda plågha siunga / och många
 Hymnos och Halleluia. Ther effter låås Prästen vraf
 Pauli Epistel 1. Thess. 4. Wij wile icke dölia för e-
 der käre Bröder / om them som affsomnade ärom /
 at icke förien som the som intet hopp hafwa / och
 låås wårdare thet Ewangelium / vthi hwilket Chris-
 tus upwäckte Enckiones Son i Nam / och siunga
 så ther effter Symbolum Nicænum / och så ståga then
 dödhos föräldrar / bröder / Systrar / Hustru / barn /
 och alla andra / wänner och fränder / fram til liket /
 och kyssa thet til Valet / och bidia thet fara wäl / eff-
 ter thet ingalunda wille längre röffua / vthan fä-
 das. När thet är giordt / och Troon är vthsungen /
 bära the Låket til Grafwen / ther thet skal needhera
 läggias / anten i Kyrckian eller vthe på Kyrckiegår-
 den / och Prästerna siunga een annan Sång / som be-
 gynnas: Tu trädher tagh vppå then långa wägen /
 på hwilken tag icke tilförene wandrat hafuer / &c. oc
 när then Wåsa är vthsungen / stiger Prästen til Lå-
 ket / och låås een Bön / ther vthinnan han bedher li-
 ket förlåta sigh / hwadh han thet hafwer giordt e-
 moot / och fara wäl / och lägger vthi höghra handen
 på Låket ett Wress / eller Klemar thet fast vthi an-
 sightet / hwilket förmåler / at then menniska som är
 dödh / och nu vthi iorden läggias skal / haffuer åhrila
 T t t iij gen

gen leffuat / och är wäl och Christelighen Mild
ifran thenna Werlden / och haffuer sigh wäl vthi
alla måtto förlåtet medh Prästen / så at han
haffuer thet förlåtet alla sina Synder / Misgär-
ningar och Offuertrådelser / som thet vthi thenna
Werldenne / medh Tanckar / åthåfwor / Ord
och Gärningar bedröffuut haffuer / thet vppå han
samma Liket medh thet Höghwärdigha Sacra-
mentet besökt haffuer / och til ett Witnessbörd
haffuer giffuut honom sice Waghabress / hwil-
ket han skal låta see Sancto Petro / at han öpnar
för honom Himmelrikis Port / och tilluter medh
thet samma Ristan. Och när som alle thetta år
skeede / lägga the Liket in vthi graffuen / och
begynna andra Sångar / hwilka the plägga siunga
för Liket / och då tagher Prästen Skoflen / och ka-
star tre gångor Mullen vppå Liket: Thet sama
ma göra och then dödhass Wänner och Blodze
förwanter/ropa / sträja och gråta / och kasta Mullen
vppå honom/såjandes: Eftter han icke wille låna
re. bliffua hoos them / så må han då tagha then
mullen medh sigh/och fara wäl.

När Liket nu således begrafuut är / stå
gha the alla in vthi Kyrckian igen / och korsa
sigh / och stå sina huffuudh vthi Marken för
C H R I S T I / Jungfru Maries / och Sans-
ets Peders Belåten / och gåå heem til then dö-
dhass Gård / så många som Liket folgte haffua /
vthaff hans närmesta Släkte och bäste Wänner /
och göra sigh lustighe och gladhe / Liket til een
äminnelse. Thet samma göra the och then eris-
dis daghen thet efter / thesläktet then Tjugonde

daghen / och then Tjugonde daghen. Men när
Syrackio daghar äre framfarna / kalla then dö-
dhass Släkte och Wänner tilhopa Prästerna och
Mundfarna / och alla them som haffua folgte Liket
til Graffuen / och göra för then Dödhass Siäl
een synnerligh Höghedh medh Heligt Brödh /
som sighnat är / och the kalla vppå sice Tungomål
Karchia och Proschura / och til thet yttersta /
holla the Messa och Höghedh för hans Siäl /
een gång om året / vppå then dagh som han
är affsomnat worden. The fattigha och Ge-
mena bliffua als effter samma Sätt begrafna /
när the döds / doch låta the them icke stå vthi
Kyrckian så länge som the Rikta / vthan the be-
graffua them strax då the komma döte medh Liket.

Theras Särte sedh warar intet längre
än som vthi Sex Wetur / och när the äre äns-
dads / må hustrun strax tagha sigh een an-
nan Man igen / och Mannen hustru / om them
så synes / doch icke för än the sex Wetur äro fram-
farne / annars warda the vthaff then dödhass
Släkte förachtade.

Så ändoch the Mustowiter bruka otaliga
många Ceremonier / icke allenast då när the be-
graffua sina dödhass/döpa sina Barn / wija watnet/
sina Klöster och Kyrckior/vtan och när stora högtid-
dher förbanden äre/ då alla Mundfar oc Präster gå
vthi Processi sina prydeligha Messer klädher/oc thet
sigh för Goltet medh sina helgedomar / och gå vut
then ena Kyrckian in vthi then andra / thet om als
för långt wore til at skriffua. Likwäl medhan then
höghedh och Fest/ som the hålla oc begå på Palm-
söndagen

*FeAnn Pala-
marum quibz
Ceremonis
celebretur.*

söndagh / medh Christi inrödhande til Jerusalem / är en aff the förnämsta och yppersta / wil iagh then här korteligen beskriua / helst medan the andra nästan på enahanda sätt celebreras / så at then som weet huru Palmsondagens fest hålles / kan lätteligen ther vthaf märcka och förnimma / huru medh the andra höghetdher tilgås / är förthen skuld wetandes / at när Palmsondagen är för handen / går Storfursten med alle sitt hoffolk til foot / aff Slottet midh i Jungfru Mariæ Kyrcia / och hörer ther Messa / ther i från han sedhan går vth om Slottet til een Kyrcia / som the kalla Jerusalem / och är bygd vppå Italia- nist Manering / och måste då Storfursten ledha en häst eller een åsa / som Patriarchen rüdher vppå / och hålla hems vthi Berzetygelen / och gå för honom alla Munkar / Präster och Klärcker / medh Rökelse / wige watern och helgedomar / vthi sina präladhetigha Messe klädher / och siunga / Hosianna in excelsis / medh andra theas brukeligha Ceremonier. Näst effter then föres en Slädha / för hwilken ett paar starka hästar gå / och är vppå förbenämde Slädha vpsatt ett stort fulkomlighit Träd / medh alla sina qwistar och grenar / hwar vppå hängia Äpplen / Sten / Russin och Kirsebär / oc sitta vti samma Träd fyra små goffar / klädde vthi hvita skior / oc siunga och så Hosianna in excelsis / haffuandes Palmqwistar vthi händerna. Strax effter thetta Träd / löpa näst fram för Storfursten tiugu eller 30 vnga Bajor Söner / klädde vthi purpurfärgade skior / lar / hwilka the aff sigh klädha / och kasta fram vthi wäghen / ther vppå Storfursten går oc ledher Patriarchens Esell / och warar thetta klädhetastande

och ströjande / till thes the komma til Kyrcian / oc då stügher Patriarchen aff hästen / och går medh Storfursten in i Kyrcian / och gör Patriarchen intet annat vthi wäghen / än som sighnar och korsar Goldet medh korset / som han haffuer vthi handen / och solket slår sin hufuud emot honom midh til iorden / och haffuer Patriarchen vppå sigh mächa stäkeligha medh Perlor och ädblestenar vthi kläde Messidher / och en stön kosteligh hatt / med stora Talpator besatt / som andra Bönor / och ägher då Patriarchen samma dagh giffna Storfursten för sitt omät / 200 Rublar / som är något mera än som 200 daler. Näst efter Patriarchen följa alla the stora Adälar / Bajorer / Krigzfock / Böpmän / Bänder och hela Menigheten / så många som til samma Apespel lusi haffua / at otaligt mycket Gold på samma tigh til samman kommer / och måste the alla haffua Palmqwistar i handen / så at then ther icke haffuer Palm / och kommer medh i samma Process / then menar sigh haffua gjorde een dödeligh synd / och kan ingalunda bliffua saligh. Sedan på the heem och bluda hwar af an til gäst / oc dricka sigh fulla och druckna / at the nåppeligen kunna stå eller gå / och brukas thetta Ceremonia på Palmsondag / icke allenast vti Muskow / vthan i alla stora Städer öffuer hela Landet / så at then ther är öffuerste Präst eller Munk / bälldher Patriarchens Säte / och then öffuerste Bajor eller Städhällare Storfurstens ställe.

Thessa effter skreffna stadhgar hå-
la Kyssarna och vthi theas Gudz tjänst /
 som en Patriarch vthi Muskow them
 föreslåt och skriffut haf-
 uer.

*Statuta & de-
 creta: à quo-
 dam Patriar-
 chā Muschovi-
 ensi in rebus
 Ecclesiasticis
 composita &
 compilata.*

Alla Nyfödde Spädebarn som siuke och
 swaghe äre / måge bliffua döpte aff si-
 na Föräldrar eller andra / om Prä-
 sten icke kan komma så hastigt til at dö-
 pa them.

Ingen Menniska skal äta vthaff the diwr och
 Foghlar / som äre aff andra Foglar dödade och söm-
 derreffna: Ty hwilken Menniska som ther vthaf ä-
 ter / och sigh medh osyrat brödh spysar / oc äter kött
 i fastan / och dricker Foghla blodh / then samma skal
 straffas / effter som theas kyrckios stadga och ord-
 ning innehåller.

The Muskowiter måghe wäl få sigh maat medh
 andra / som icke äre vthaff theas Religion / när the
 så stälte äre / och annars kunna the icke ändra. Men
 ingalunda skule the gå vthi theas kyrckior / och hö-
 ra theas Messor och Predikningar / widh straff til
 görande.

The Muskowiter säha / at the Påwesta / sampt
 alla andra Christne vthöffuer hela werlden / icke dö-
 pa rätt sina Barn / ey heller äre siejffua rätt döpte /
 alchenstund hela troppen icke höffuer warit nedher
 vnder Watnet / vthan the haffua allenast öst rppå
 them någhra få droppar. Therefore när the wille

om

omvända sigh / och göra boot och bättring oc wida
 tagha then rätta Christna Troo / skola the först dö-
 pas som Tataren / oc andra Hedningar / för än them
 blifwer tilstaddt at gå til Sacramentet.

Ingen skal byggja någhot hws på thet rum hel-
 ler platz som een kyrckia haffuer tilförenne stadt /
 dock thet så ändeligit är / at ther skal hws byggias :
 så skal på thet rum som Altaret haffuer stadt / inga-
 lunda någhot hws sättas / widh straff tilgörandes /
 och miste huset.

Inga gamla Beläven som äre förnötte / skule
 upbrännas / vthan skola hedherligen begraffnas wei
 kyrckfogårdar och Trågårdar / at på them icke reg-
 nar och snögar / heller the warda omslepade vthaff
 Swijn och hundar.

När en ähta Man wil begiffua sigh vthi Klös-
 stret / och wil bliffua een Munc / och tjäna Gudh /
 och han lämnar sin ähta hustru effter sigh / oc hon
 beömmar en annan man igen / then skal wjas til Präst
 om han thet begärar och åstundar.

Alla Präster skola dragha om winteren sådhana
 Godher på sina huffundh / som icke äre tagna vthaff
 the diwr / som man plagar äta och förtära.

Inga Präster eller Muncar skole gå wei Gåste-
 budh / utan altidh wara nycter / och achta sitt kall
 och ämbete.

Alla Präster skole haffua sina byror om Wintes-
 ren förade aff the diwr som the äta.

Alla Menniskior som wela döla vnder sigh nå-
 got fremmande godz / skola sättas ifrån Sacramen-
 tet / til thes the giffua thet igen.

Hwilken Gwinna som wil låta döpa sitt Barn /
 Duu ij och

och thet förmår icke at fasta / så skal modhren fasta för Barnet.

Hvilken Präst / som giffuer ett paar Gold til samman och wäfer / oc honom är wetterligt / at then ena personen heller bådhe / haffua tilförende warit 3. gångor giffe / han skal mista sin Präst.

Hvilken Man som öfuergeffuer sin ächta Hustru / och tagher een annan igen / eller hustru öfuergeffuer Mannen / och tagher en annan igen / the skola sättas ifrån Sacramentet / och icke tilstådås at komma ther til / för än the komma tilhopa igen / heller och een aff them giffuer sigh vthi klöfret.

Ingen Mustorditefte skal tilstådås / at han tånar heller sälles / til någhon som haffuer een fremmande Religion.

Then som äter och dricker aff frij willia / med een som haffuer een fremmande religion / han skal böta sina synder medh fasto och böner.

Alla Prästehustrur / som warde fångade vthi frijgh / anten aff Cataren heller andra Hedningar / the skola för Penningar igenlösas / och skola theas Mån tagha them i Echtenskapet igen / fast om the än wore heffdade aff fienden / medhan thet icke skeet är medh theas willia och samtycke / effter the wore medh wäld fångade.

Inga Böpmän / skole sättas ifrån Sacramentet / som haffua warit i fremmande land / och handlat oc wandlat medh Hedningarna heller några Pärtare : vñ när the komma heem / skola the fasta oc låsa några böner / och medhdelas medh Sacramentet.

Alla Gwinfolck / skal wara förbudt / at komma til Måltidz heller Gåstebudh vthi något klöfret.

The

The som wille begiffua sigh vthi Echtenskaps Stånd / the skole wägas i Byrdian / och inga annora Rådes.

Några Spörsmaal oc frågor som en förnåmligh Alund skal haffua hafft medh een Metro polit vthi Store Mogår den.

Spörsmaal.

Hwad skal then wara skyldig / oc hwad straff skal the få / som hafuer anammat Sacramentet / oc thz kan icke behålla / vñ thz utspyr af öfuerslödiget åtande oc drickande? Swar.

Then skal göra boot och bättring medh 40. daghars fasta / så frampe thet är skeet aff öfuerlödiget åtande och drickande. Men är thet skeet vthi aff swagheet / och någon annan olägligheet / så skal han fasta i tiugu daghar : Händer thet aff ringare orsaat / så skal han fasta mindre / effter som Prästen honom thet föreställandes warder. Men wedhersars thet en Präst / så skal han i 40 dagar hålla sigh ifrån sitt kall och ämbete / och så många daghar fasta. Händer thet honom aff ringare orsaat / så skal han fasta i otta daghar / och hålla sigh ifrån midh / tött och all hwijtemaat. Wedhersars thet honom tree eller fyra daghar effter / sedhan han thet wårdigha Sacramentet anammat hafuer / så skal han göra boot / effter som Bispen honom wil then påläggia. Händer thet en Präst / och han thet fördöller / och thet bliffuer sedhan emoot hans willia oppenbart / så skal han göra boot och bättring medh fasto vñ 140.

Vu u iij

da

Quæstiones et interrogatio-
nes, intra Me-
nachum quem
dā & Metro-
politam Novo-
gardiensem
disceptata &
ventilata.

daghar. Sker thet aff siudom eller swagheet / så
skal han göra boot och fasta i tree daghar / och skal
thet som i så motto vplastat och vrspydt är / brän-
nas / och ther öffuer Psalmer och Responsorien sun-
gas. Händer thet / at en hund eller Swän vpa-
äter / så skal han therföre fasta vthi 100. daghar.

Spöramål.

Om Kalken icke grant för oreenlighet
kan achtas / så at anten icke iord / Sand / Kalk /
eller annor ting faller ther vti / och kalken war-
der oreen / hwadh skal man då göra?

Tå skal man läsa några Böner ther öffuer / och
göra honom reen igen.

Hwadh skal man göra för een dödh men-
niskios siäl? Svar.

Man skal giffua 10. Runstycker för 5. Messor /
som stola för henne slungas och hollas / medh rökel-
se / bröddh och kokat Cuthia / ehz är een Rätt som gis-
wes Prästen i Kyrcian / och är giord aff Mjöl / bo-
ning och hwetemiöl.

Hwadh skal man then göra / som icke vthi
otta daghar gifwer en siel Mänska maat / som
hafuer the Seraphimste klädher vppa sighe?

Svar.

Thet är rätt och wäl giordt / at man honom ma-
tet giffuer / ty han hafuer warit vthi Engls skick och
ordning.

Hwadh skal man göra om een Hedning hel-
ler

ler Rettare wil falla ifrån sin falska Religion/
och bliffna en Christen / och anamma then san-
skylliga rena Kyfska Lärnan? Svar.

Then skal haßuas vti Klöstret / och läras til at
korsa sigh / känna Zeligheten / och giffuas ett annat
namn / och läsas för honom hwar dagh oc natt nå-
ghra Gudeliche Böner / och haßuas vthi Badhstua-
ghen / och twättas reen / och hållas vthi sex Wekur
ifrån kött / ägg / mjölk / smör och ost / och gå vti Kyra-
kian / och låta läsa öffuer honom några Gudeligha
Böner / och haßuas i Jordan / och döpas i Namnet
Gudh Fadern / Söner / och then helga andes namn /
och sedhan hängias på hans hals ett Kors / och skal
medh nyta rena klädher iklädd vara / och sättas een
Krona heller Krantz vppå hans hufvud / och sin-
dras / och etc Wapen vti hans hand giffuas / och när
Messan hållen är / skal honom medhdelas thet heliga
Sacramentet / och skal ther effter för een nyfödd
Christen Menniska vti alla sina lifsdaghar hollen
warda.

Må man fiska / iagha / skiuta foglar heller
harar / heller slachta någon Boskap om Sönd-
dagen? Svar.

Om Söndagen eller andra Höghetisdaghar /
skal man först gå vthi Kyrcian och korsa sigh / oc se-
dhan ther nöden så fordrar / kan thet wäl vara lofs-
ligt / och bliffna effterläte.

Om någon m. i consecrera och vthdela Sa-
cramentet vti Dömdökan? Svar.

Ja. Thet kan wäl skee / så frampre at Menniskan
til

tilförendes sin fulla tids hafuer vthfastat/heller och ther nödhen fordrar/at een är siuk/doch må thet honom medhdelas/doch skal wän och wæn warda tillhopa blandat och mångde.

Må man någon menniska/som är besatt heller vrsunnigh meddela Sacramentet?

Swar.

Ney/Thet är intet lofligit/vthan allenast röra hans mund ther medh.

Hwadh skal en förtära på helga Korsmessadagh?

Swar.

Munkarna skola ingen silt äta. Men the andra bådhe högga och lågga/är thet fritt och lofligit/at the måghe äta silt/kött och annat hwadh som the lust haffua/medh sådhan wilkor och förord/at the skola först kyssa thet helga kors/och intet achta om samma dagh sילו på en Odensdagh heller Fredagh.

Må Prästen gå i Kyrckian om morgonen/när han om natten haffuer kändt sin hustru?

Swar.

Ja. Thet må wäl skee/så frampre Prästen haffuer wäl twättat sigh bådhe offuan och vnder nasuelen/och läsa Ewangeliom/doch skal han icke gå till Alearet/heller någhon Messa hålla.

Om Prästen haffuer messat om Söndagen/må han då om natten ligga när sin hustru?

Swar.

Ja. Thet må wäl skee/om han haffuer ther till lust och behaggh.

Är thet och lofligit/at man medhdelar the som ogiffte äro Sacramentet?

Swar.

Ja. Thet kan skee/så frampre han hela fastan wäl fastat haffuer/och sigh medh inga Öwinsolck beblandat/heller någon annan otucht bedruffit.

Hwadh Ewys skal man förtära och bruka i stora fastan?

Swar.

Om Söndaghen och Lögardaghen må man äta silt/och the andra daggar siterom. Men Munkerna skalle äta honing och bröddh/och dricka spissööl.

Huru skal thet handlas medh the Qwinnor som haffua födt Barn?

Swar.

The skola hålla sigh ifrån Kyrckian wthi 40 daggar och 40 nätter/och skal henne giffuas Sacramentet strax effter som hon födt haffuer/om hon är swagh/eliest. Skal thet icke skee för än som hennes renselse-daggar äro vthe/och då skal hon wäl twättas/och några Gudelighe böner offuer henne läsas.

Må thet vara lofligit/at gå strax til een qwinna i samma stugu när som hon födt haffuer?

Swar.

Ney. På then ort som hon födt haffuer/skal ingen kvinna på tree daggar tilgörandes/och skal samma rum i medler tids wäl twättas/och ther samma stades någhra Gudelige Böner läsas.

Må någhot lik iordas vti Solennes opgång och nedhergång/heller läggias wästan och nordan om Kyrckian?

Xxx

Klor

Swar.

Nordan om Kyrcian heller i Solennes nedher-
gång skal ingen begraffnas / Ty thet är the dödhass
Crona / at wända sigh i Solennes upgång / heller
see Solen för än Ljket bliffuer begraffuit / oc öfwar
effter går then retta Solen up / och thådan nalkas
Menniskornes förloshing / och icke ifrån nordan.

Nå en gifte Man anamma Sacramen-
tet om Påsta tijdh? Swar.

Ja / om han hela Fastan hafuer hållet sigh ifrån
sijn hustru och all annor qwinfolck.

Nå en anamma Sacramentet / som alle-
nast hafuer komit medh sina tänder widh ett
ägg / heller hans tande kött hafuer blödt?

Swar.

På samma dagh intet som thet är svede / vthan
daghen ther effter.

Nå en natten ther effter / sedhan som han
om dagen tilföremme hafuer varit til Sacra-
mentet / liggia hoos sin Hustru?

Swar.

Thet är samma natt intet lofligit / vthan några
daggar ther effter: Wil thet en Bajor göra / så skal
han giffua Prästen tre marc Penningar / at han
bedher för them.

Nå man äta Rådmiölck på samma dagh
hon är molkat aff koon / så hon burit eller kalff-
uat hafuer?

Swar.

Ney. Thet må ingalunda skee / Ty then Miölck

är medh blodh bemängt / vthan två eller tre dagar
ther effter må thet skee.

Nå een Prästman belågra een qwinna /
henne kyssa och samputagha i Gastan / för then
orsak / at han begärar henne til hustru?

Swar.

Ney. Then samma skal sättas ifrån sin Präst /
och icke bruka sitt kall och ämbete ett heelt år igen-
nom. Händer thet medh en Person för än han kom-
mer til Prästeämbetet / så skal then person aldrigh
wijas til Präst. Gör thet en werldslig gemeen person /
så skal honom förbindas Sacramentet ett heelt år
igenom.

Nå en wijas til Präst / som een gång til-
föremme hoos een Qwinna legghat hafuer / och
hon är ther aff hafuande worden?

Swar.

En Qwinna kan sällan aff ett samputag haff-
vande bliffua? Men hafuer han två eller flera
gångor sigh til henne hållit / så skal han icke bliffua
wigd til Präst. Sammalades skal ey heller han
wijas til Präst som kränker een Jungfru / heller och
icke märcker första natten han hoos sin Hustru ligo-
ger / at hon war Jungfru.

Nå then som godhwilleligen öffuergif-
uer sitt Prästeämbete / vndså Sacramentet?

Swar.

Ney. Han skal thet aldrigh bekomma i sina lifs-
daggar / vthan i sitt yttersta / så han ligger i Siälas-
togningen / skal han bekomma thet.

x p q

mā

Nå en Präst messa then dagh han iordar
Lijf? Swar.

Ney. Thet må han ingalunda widh sin präst
ellgörandes/ på fiorton dagar göra.

Nå een Qwinna/ som ligger siut i Barn-
säng/ och är så swagh / at the wänta henne icke
liffuet/ vnfa Sacramentet?

Swar.

Thet kan efterlätas / doch medh then bestedh /
at hon icke thet anammar på thet rum som hon föde
haffuer/ vthan hon skal haffuas thet ifrån/ och wäl
twättas/ och öffuer henne läsas några Gudsfrucht-
tige böner/ och så vndså thet.

Om een må liggia hoos sin Hustru / och
haffua thet Helga kors vppå sigh?

Swar.

Ney. Thet må ingen göra / ey heller haffua på
thet rum något aff Helghonens beläte hänglande /
medh mindre the äre grannerligen förwarade / och
wäl öffuertäcke.

Alla Präster skola oc efter middagz och affrens
Måltiden bidia vthi Rytstian / för än the lägga
sigh soffua. Them är och loflighit/ at vthdela the
siuka Sacramentet / vthi sina ägna Prästeklädher/
om them så synas.

Huru skal then sigh ställa / som wil tagha
sigh hustru? Swar.

Then som wil begifua sigh i Ehtenslaps stånd/
han skal holla sigh ifrån all annor Qwinfolck / oc all
orens

reenlighett vthi 40 daghar/ heller till thet minsta v
thi otta dagar.

Huru skal thet hållas medh the qwinnor
som liggia ihjäl sina barn?

Swar.

Alla Qwinnor / som icke medh willa liggia ihjäl
sina barn/ heller och födda dödda barn til Werlden/
the skola stå Rytstio straff/ efter som Prästen them
förelägger. Item/ hwilken Qwinna som giffuer sin
Man något/ anten til at äta eller dricka/ på ehz han
skal haffua henne thes lärare / hon skal fasta vti sex
wekur/ och bidia mannen om förlåtelse.

Om någor Qwinna brukar någon widste-
pelse/ at hon skal bliffua haffuande?

Swar.

Alla Qwinnor som bruka widstepelse med gräs/
örter eller annor olaghligh medhel / och söria rådh
hoos gamla Trolkäringar / the skole fasta i 6 We-
kor/ och giffua Prästen 3 Mark Penningar / och han
skal läsa för henne några Gudsfruchtige Böner/ oc
bidia Gddh/ at han wille göra henne fruchtsam aff
sins mans hielp allena/ oc icke igenom andra medel.

Huru skal man medh then handla / som v-
thi dryckenskap belägrar een haffuande qwin-
na/ och henne förgås barn?

Swar.

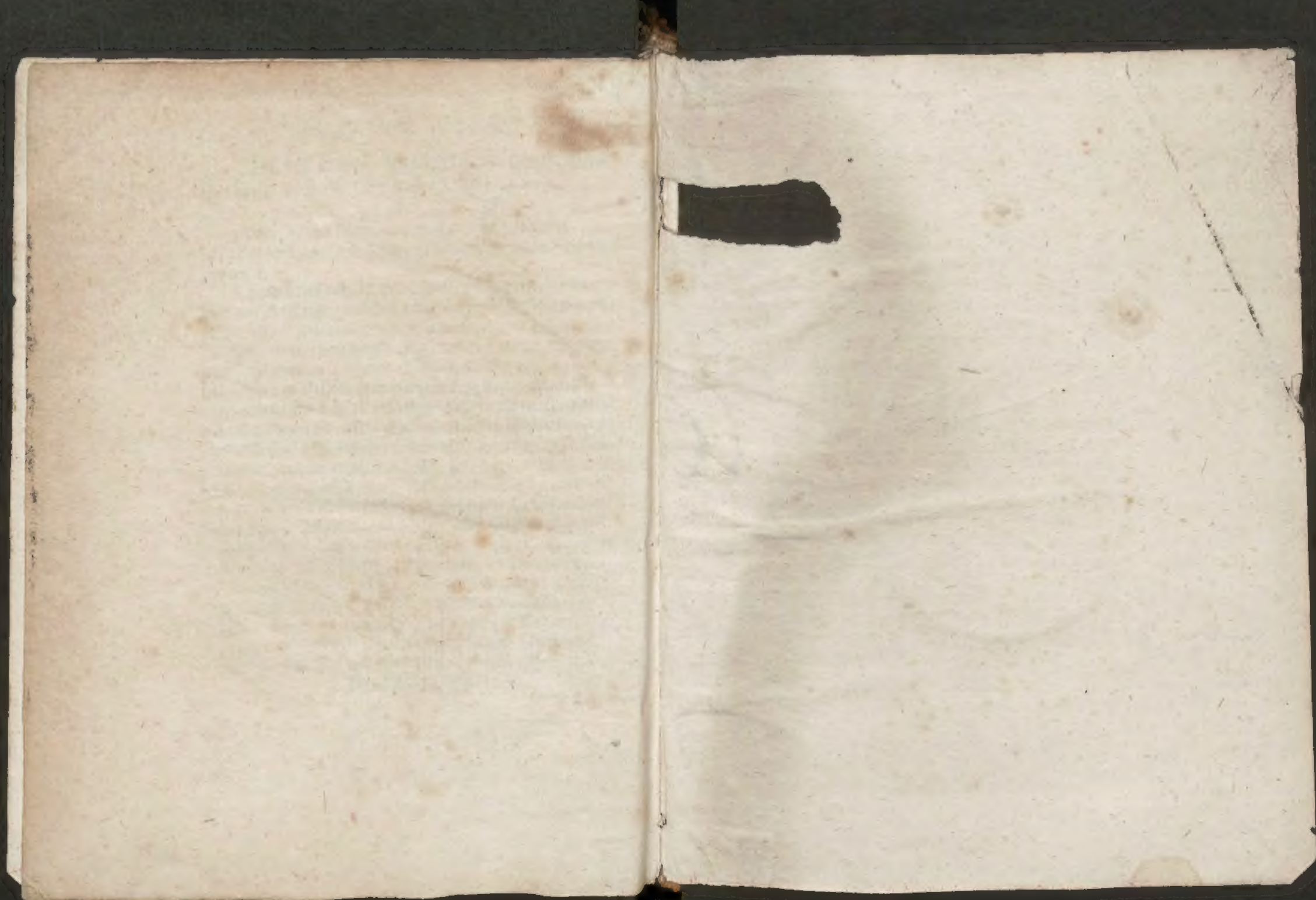
Then samma skal fasta vthi ett halffe år / och
vthi otta dagar skal han hwarcken gåa heller see nå-
ghon Rytstia/ til thes at Prästen haffuer läst för
honom / och bidit Gddh.

Nå een åta aff thet fött som een Menne-
ska haffuer hafft tidelagh medh?

Swar.

Ney. Then samma som thet haffuer gjort/han
må thet icke göra/ vthan andra måghe thet åta och
företåra.

Thetta må nu så korteligen wara talat oc skrif-
uie om Ryssland/ och thes stora Furstendömers til-
stånd och lägenheet/ och hwad Regenter och Stora
furster the haffua haffe/ som them haffua regerat/
och vthi theas Annalibus finnas antecknade wara/ så
wål som om theas handlingar/ Statuter och Politia/
vthi andelighe och Werldzlige saker/ ödmuhteligen/
eränstwilligen oc fliteligghen ther hoos bidlandes/ at
ehwadh feel och brister som vthi thetta arbete fun-
na finnas/ anten at alla ord icke äre öfuerwågna med
Gulwicht/ och alla Paragraphi och Periodi swarfwade
och krusade/ och stå lika som the hade Hoffjuncare
hoos sigh/ heller oc/ at några Bäststäffuer fattas/
afwoege satte eller wände/ heller och at ett ord heller
tw/ tünne wara förglömde/ måtte vthi then bästa
motto uptagas oc vthtydas/ hälft medhan iagh icke
fielffaleghdh haffuer varit tillstådes/ och thet eliest
kan hända/ både vti mindre oc större Tractater/
dansen de ehuru konstigt Mestare för han-
den är/ och thet til sin högsta och
största flige gör.

T 38

II, 2410

Russia.

I Topogr.

et
Hist.

